

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

*БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК
У ДОКУМЕНТАХ*

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Під редакцією А.М. Чернелєвського

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів

Київ
“ Кондор “
2007

ББК 65.053я7
Ч-49
УДК. 657(075)

Ч-49 **Бухгалтерський облік у документах:** Навчальний посібник./Під редакцією
Л.М. Чернелевського - 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Кондор, 2007, - 430 с.
ISBN 966-96307-1-1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист від 02.06.2003 р. № 14/18.2-942)

ISBN 978-966-351-074-3

Навчальний посібник містить нормативні документи, які регламентують організацію і ведення бухгалтерського обліку в державі на сучасному етапі.

Крім Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” посібник містить виклад національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку в останній редакції, та перелік міжнародних стандартів з бухгалтерського обліку.

В посібнику наводиться перелік і додаються форми первинних документів, бухгалтерські проведення та бухгалтерські реєстри обліку.

Навчальний посібник містить також затвержені Міністерством фінансів України уточненні Плани бухгалтерських рахунків активів, капіталу і зобов'язань у виробничій та бюджетній сферах і План бухгалтерських рахунків кредитних установ, затверджений Правлінням Національного банку України.

Рекомендується навчальний посібник для студентів, викладачів і працівників підприємств, установ та організацій.

ББК 65.053я7

© Л.М. Чернелевський, 2007
© Кондор, 2007

ISBN 978-966-351-074-3

З М І С Т

	Стор.
Розділ I	Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”..... 5
Розділ II	Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку..... 11
	2.1. П(С)БО№ 1 Загальні вимоги до фінансової звітності..... 12
	2.2. П(С)БО№ 2 Баланс..... 16
	2.3. П(С)БО№ 3 Звіт про фінансові результати..... 22
	2.4. П(С)БО№ 4 Звіт про рух грошових коштів..... 28
	2.5. П(С)БО№ 5 Звіт про власний капітал..... 34
	2.6. П(С)БО№ 6 виправлення помилок і зміни у фінансовому звіті..... 37
	2.7. П(С)БО№ 7 Основні засоби..... 40
	2.8. П(С)БО№ 8 Нематеріальні активи..... 46
	2.9. П(С)БО№ 9 Запаси..... 51
	2.10. П(С)БО№ 10 Дебіторська заборгованість..... 55
	2.11. П(С)БО№ 11 Зобов'язання..... 59
	2.12. П(С)БО№ 12 Фінансові інвестиції..... 62
	2.13. П(С)БО№ 13 Фінансові інструменти..... 68
	2.14. П(С)БО№ 14 Оренда..... 75
	2.15. П(С)БО№ 15 Доход..... 82
	2.16. П(С)БО№ 16 Витрати..... 85
	2.17. П(С)БО№ 17 Податок на прибуток..... 92
	2.18. П(С)БО№ 18 Довгострокові контракти..... 97
	2.19. П(С)БО№ 19 Об'єднання підприємств..... 101
	2.20. П(С)БО№ 20 Консолідована фінансова звітність..... 105
	2.21. П(С)БО№ 21 Вплив змін валютних курсів..... 108
	2.22. П(С)БО№ 22 Вплив зміни цін та інфляції..... 111
	2.23. П(С)БО№ 23 Розкриття інформації щодо зв'язаних сторін і сегментів діяльності..... 117
	2.24. П(С)БО№ 24 Прибуток на акцію..... 119
	2.25. П(С)БО№ 25 Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва..... 124
	2.26. П(С)БО№ 26 Виплати працівникам..... 131
	2.27. П(С)БО№ 27 Діяльність, що припиняється..... 137
	2.28. П(С)БО№ 28 Зменшення корисності активів..... 140
	2.29. П(С)БО№ 29 Фінансова звітність за сегментами..... 147
	2.30. П(С)БО№ 30 Біологічні активи..... 160
	2.31. П(С)БО№ 31 Фінансові витрати..... 165
Розділ III	Перелік міжнародних стандартів обліку..... 170
Розділ IV	Облікова політика..... 171
Розділ V	Документообіг на підприємстві, перелік основних первинних документів..... 185
	5.1. Основи роботи з первинними документами..... 185
	5.2. Правила документообігу..... 186
	5.3. Відповідальність за заповнення документів, дотримання графіка документообігу..... 187
	5.4. Перелік форм первинних документів..... 190
Розділ VI	Бухгалтерські проведення..... 192
Розділ VII	Бухгалтерські (облікові) реєстри..... 255
	7.1. Бухгалтерські (облікові) реєстри великих підприємств..... 255
	7.2. Бухгалтерські (облікові) реєстри малих підприємств..... 309
Розділ VIII	Бухгалтерська (фінансова) звітність..... 316
	8.1. Бухгалтерська (фінансова) звітність великих підприємств..... 316
	8.2. Бухгалтерська (фінансова) звітність малих підприємств..... 328
Розділ IX	Перелік форм податкової звітності..... 331
Розділ X	Перелік форм статистичної звітності..... 333
Розділ XI	План рахунків бухгалтерського обліку..... 334
Розділ XII	Спрощений план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва..... 342
Розділ XIII	План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ..... 344
Розділ XIV	План рахунків бухгалтерського обліку банківських установ..... 348
	Перелік літератури, що рекомендується..... 354
Додатки 355
Додаток 1.	Зразки типових форм первинних документів з обліку основних засобів..... 356
Додаток 2.	Зразки типових форм первинних документів з обліку матеріалів..... 366

Додаток 3.	Зразки типових форм первинних документів з обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів.....	384
Додаток 4.	Зразки типових форм первинних документів з обліку особового складу підприємства	391
Додаток 5.	Зразки типових форм первинних документів з обліку нарахування та виплати заробітної плати	406
Додаток 6.	Зразки типових форм первинних документів з обліку касових операцій.....	413
Додаток 7.	Зразки типових форм первинних документів з обліку розрахунків з підзвітними особами	417
Додаток 8.	Зразки типових форм первинних документів з обліку готової продукції та її реалізації	418
Додаток 9.	Зразки типових форм первинних документів з обліку банківських операцій	423
Додаток 10.	Зразки типових форм первинних документів з обліку бланків суворої звітності	426

РОЗДІЛ I. ЗАКОН УКРАЇНИ "ПРО БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА ФІНАНСОВУ ЗВІТНІСТЬ В УКРАЇНІ"

(зі змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 11 травня 2000 року № 1707-111, від 8 червня 2000 року № 1807-111, від 22 червня 2000 року № 1829-111)

Цей Закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

Для цілей цього Закону терміни вживаються у такому значенні:

активи — ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому;

бухгалтерський облік - процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень;

внутрішньогосподарський (управлінський) облік - система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством;

господарська операція - дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства;

зобов'язання - заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди;

економічна вигода - потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів;

консолідована фінансова звітність - фінансова звітність, яка відображає фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці;

національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку - нормативно-правовий акт, затверджений Міністерством фінансів України, що визначає принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що не суперечать міжнародним стандартам;

облікова політика - сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності;

первинний документ - документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує її здійснення;

фінансова звітність - бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період;

користувачі фінансової звітності (далі — користувачі) - фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень.

Стаття 2. Сфера дії Закону

1. Цей Закон поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності (далі - підприємства), які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність згідно із законодавством.

2. Частина другу статті 2 виключено

3. Суб'єкти підприємницької діяльності, яким відповідно до законодавства надано дозвіл на ведення спрощеного обліку доходів і витрат, ведуть бухгалтерський облік і подають фінансову звітність у порядку, встановленому законодавством про спрощену систему обліку і звітності.

Стаття 3. Мета бухгалтерського обліку та фінансової звітності

1. Метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

2. Бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться підприємством. Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку.

Стаття 4. Основні принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності

Бухгалтерський облік та фінансова звітність ґрунтуються на таких основних принципах:

обачність - застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства;

повне висвітлення - фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі;

автономність - кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, у зв'язку з чим особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства;

послідовність - постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики можлива лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, і повинна бути обґрунтована та розкрита у фінансовій звітності;

безперервність - оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі;

нарахування та відповідність доходів і витрат - для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів.

При цьому доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів;

превалювання сутності над формою - операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми;

історична (фактична) собівартість - пріоритетною є оцінка активів підприємства виходячи з витрат на їх виробництво та придбання;

єдиний грошовий вимірник - вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюється в єдиній грошовій одиниці;

періодичність - можливість розподілу діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності.

Стаття 5. Валюта бухгалтерського обліку та фінансової звітності

Підприємства ведуть бухгалтерський облік і складають фінансову звітність у грошовій одиниці України.

Розділ II. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Стаття 6. Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні

1. Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюється з метою:

- створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств та гарантують і захищають інтереси користувачів;

- удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

2. Регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється Міністерством фінансів України, яке затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

3. Порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в банках встановлюється Національним банком України відповідно до цього Закону та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

4. Порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності про виконання бюджетів та госпрозрахункових операцій бюджетних установ встановлюється Державним казначейством України відповідно до законодавства.

5. Порядок ведення бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності інвестора, пов'язаної з виконанням робіт (послуг), передбачених угодою про розподіл продукції, визначається такою угодою відповідно до вимог законодавства України.

6. Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, у межах своєї компетенції, відповідно до галузевих особливостей розробляють на базі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку методичні рекомендації щодо їх застосування.

Стаття 7. Методологічна рада з бухгалтерського обліку

1. Методологічна рада з бухгалтерського обліку діє як дорадчий орган при Міністерстві фінансів України з метою:

- організації розробки та розгляду проектів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності;
- удосконалення організаційних форм і методів бухгалтерського обліку в Україні;
- методологічного забезпечення впровадження сучасної технології збору та обробки обліково-економічної інформації;
- розробки рекомендацій щодо вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів.

2. Методологічна рада з бухгалтерського обліку утворюється з висококваліфікованих науковців, спеціалістів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, підприємств, представників громадських організацій бухгалтерів та аудиторів України.

3. Методологічна рада з бухгалтерського обліку діє на підставі Положення про Методологічну раду з бухгалтерського обліку. Положення про Методологічну раду з бухгалтерського обліку та її персональний склад затверджуються Міністром фінансів України.

Розділ III. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Стаття 8. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

1. Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться безперервно з дня реєстрації підприємства до його ліквідації.

2. Питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) відповідно до законодавства та установчих документів.

3. Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, несе власник (власники) або уповноважений орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством відповідно до законодавства та установчих документів.

4. Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство самостійно обирає форми його організації:

- введення до штату підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером;
- користування послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку, зареєстрованого як підприємець, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи;
- ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією або аудиторською фірмою;
- самостійне ведення бухгалтерського обліку та складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства. Ця форма організації бухгалтерського обліку не може застосовуватися на підприємствах, звітність яких повинна прилюднюватися.

5. Підприємство самостійно:
- визначає облікову політику підприємства;
 - обирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з дотриманням єдиних засад, встановлених цим Законом, та з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних;
 - розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів;
 - затверджує правила документообороту і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку;
 - може виділяти на окремий баланс філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, які зобов'язані вести бухгалтерський облік, з наступним включенням їх показників до фінансової звітності підприємства.
6. Керівник підприємства зобов'язаний створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечити неухильне виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.
7. Головний бухгалтер або особа, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку підприємства (далі - бухгалтер):
- забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання у встановлені строки фінансової звітності;
 - організує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;
 - бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства;
 - забезпечує перевірку стану бухгалтерського обліку у філіях, представництвах, відділеннях та інших відокремлених підрозділах підприємства.
8. Відповідальність за бухгалтерський облік господарських операцій, пов'язаних з ліквідацією підприємства, включаючи оцінку майна і зобов'язань підприємства та складання ліквідаційного балансу і фінансової звітності, покладається на ліквідаційну комісію, яка утворюється відповідно до законодавства.

Стаття 9. Первинні облікові документи та реєстри бухгалтерського обліку

1. Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Первинні документи повинні бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо - безпосередньо після її закінчення. Для контролю та впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи.

2. Первинні та зведені облікові документи можуть бути складені на паперових або машинних носіях і повинні мати такі обов'язкові реквізити:

- назву документа (форми);
- дату і місце складання;
- назву підприємства, від імені якого складено документ;
- зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції;
- посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення;
- особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

3. Інформація, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в реєстрах синтетичного та аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку. Операції в іноземній валюті відображаються також у валюті розрахунків та платежів по кожній іноземній валюті окремо.

Дані аналітичних рахунків повинні бути тотожні відповідним рахункам синтетичного обліку на перше число кожного місяця.

4. Регістри бухгалтерського обліку повинні мати назву, період реєстрації господарських операцій, прізвища і підписи або інші дані, що дають змогу ідентифікувати осіб, які брали участь у їх складанні.

5. Господарські операції повинні бути відображені в облікових регістрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені.

6. У разі складання та зберігання первинних документів і регістрів бухгалтерського обліку на машинних носіях інформації підприємство зобов'язане за свій рахунок виготовити їх копії на паперових носіях на вимогу інших учасників господарських операцій, а також правоохоронних органів та відповідних органів у межах їх повноважень, передбачених законами.

7. Підприємство вживає всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та непомітному виправленню записів у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку та забезпечує їх належне зберігання протягом встановленого строку.

8. Відповідальність за несвочасне складання первинних документів і регістрів бухгалтерського обліку та недостовірність відображених у них даних несуть особи, які склали та підписали ці документи.

9. Первинні документи та регістри бухгалтерського обліку можуть бути вилучені у підприємства тільки за рішенням відповідних органів, прийнятим у межах їх повноважень, передбачених законами. Посадова особа підприємства має право в присутності представників органів, які здійснюють вилучення, зняти копії документів, що вилучаються. Обов'язковим є складання реєстру документів, що вилучаються, у порядку, встановленому законодавством.

Стаття 10. Інвентаризація активів і зобов'язань

1. Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка.

2. Об'єкти і періодичність проведення інвентаризації визначаються власником (керівником) підприємства, крім випадків, коли її проведення є обов'язковим згідно із законодавством.

РОЗДІЛ IV. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

Стаття 11. Загальні вимоги до фінансової звітності

1. На основі даних бухгалтерського обліку підприємства зобов'язані складати фінансову звітність. Фінансову звітність підписують керівник та бухгалтер підприємства.

2. Фінансова звітність підприємства (крім бюджетних установ, представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності та суб'єктів малого підприємництва, визнаних такими відповідно до чинного законодавства) включає:

баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал та примітки до звітів.

3. Для суб'єктів малого підприємництва і представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності національними положеннями (стандартами) встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати.

4. Форми фінансової звітності підприємств (крім банків) і порядок їх заповнення встановлюються Міністерством фінансів України за погодженням з Державним комітетом статистики України.

5. Форми фінансової звітності банків і порядок їх заповнення встановлюються Національним банком України за погодженням з Державним комітетом статистики України.

6. Форми фінансової звітності бюджетних установ, органів Державного казначейства України з виконання бюджетів усіх рівнів і кошторисів видатків та порядок їх заповнення встановлюються Державним казначейством України.

Стаття 12. Консолідована та зведена фінансова звітність

1. Підприємства, що мають дочірні підприємства, крім фінансових звітів про власні господарські операції, зобов'язані складати та подавати консолідовану фінансову звітність.

2. Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, до сфери управління яких належать підприємства, засновані на державній власності, та органи, які здійснюють управління майном підприємств, заснованих на комунальній власності, крім власних звітів, складають та подають зведену фінансову звітність щодо всіх підприємств, що належать до сфери їх управління.

Зазначені органи також окремо складають зведену фінансову звітність щодо господарських товариств, акції (частки, паї) яких перебувають відповідно у державній та комунальній власності.

3. Об'єднання підприємств, крім власної звітності, складають і подають зведену фінансову звітність щодо всіх підприємств, які входять до їх складу, якщо це передбачено установчими документами об'єднань підприємств відповідно до законодавства.

Стаття 13. Звітний період

1. Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Проміжна звітність складається щоквартально нарастаючим підсумком з початку звітного року в складі балансу та звіту про фінансові результати. Баланс підприємства складається за станом на кінець останнього дня кварталу (року).

2. Перший звітний період новоствореного підприємства може бути менш як 12 місяців, але не більш як 15 місяців.

3. Звітним періодом підприємства, що ліквідується, є період з початку звітного року до дати прийняття рішення про його ліквідацію.

Стаття 14. Подання та оприлюднення фінансової звітності

1. Підприємства зобов'язані подавати квартальну та річну фінансову звітність органам, до сфери управління яких вони належать, трудовим колективам на їх вимогу, власникам (засновникам) відповідно до установчих документів, якщо інше не передбачено цим Законом. Органам виконавчої влади та іншим користувачам фінансова звітність подається відповідно до законодавства. Термін подання фінансової звітності встановлюється Кабінетом Міністрів України.

2. фінансова звітність підприємств не становить комерційної таємниці, крім випадків, передбачених законодавством.

3. Відкриті акціонерні товариства, підприємства - емітенти облігацій, банки, довірчі товариства, валютні та фондові біржі, інвестиційні фонди, інвестиційні компанії, кредитні спілки, недержавні пенсійні фонди, страхові компанії та інші фінансові установи - зобов'язані не пізніше 1 червня наступного за звітним року оприлюднювати річну фінансову звітність та консолідовану звітність шляхом публікації у періодичних виданнях або розповсюдження її у вигляді окремих друкованих видань.

4. У разі ліквідації підприємства ліквідаційна комісія складає ліквідаційний баланс та у випадках, передбачених законами, публікує його протягом 45 днів.

Стаття 15. Контроль за додержанням законодавства про бухгалтерський облік та фінансову звітність

Контроль за додержанням законодавства про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні здійснюється відповідними органами в межах їх повноважень, передбачених законами.

Розділ V. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2000 року. Адміністративні штрафи, які можуть бути накладені відповідно до законів України на керівників та інших посадових осіб підприємств у зв'язку з допущеними методологічними помилками або арифметичними опісками ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, пов'язаними із введенням національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, застосовуються з 1 січня 2001 року.

2. Кабінету Міністрів України:

- підготувати та подати до Верховної Ради України пропозиції про внесення змін до законів України, що випливають з цього Закону;
- привести свої нормативно-правові акти у відповідність з цим Законом;
- забезпечити розроблення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади нормативно-правових актів, передбачених цим Законом, а також перегляд і скасування їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

РОЗДІЛ II. НАЦІОНАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТИ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Перелік національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку

- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 **Загальні вимоги до фінансової звітності.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 2 **Баланс.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 3 **Звіт про фінансові результати.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 4 **Звіт про рух грошових коштів.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 5 **Звіт про власний капітал.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 6 **Виправлення помилок і зміни у фінансовому звіті.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 **Основні засоби.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 8 **Нематеріальні активи.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 **Запаси.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 10 **Дебіторська заборгованість.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 11 **Зобов'язання.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 12 **Фінансові інвестиції.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 13 **Фінансові інструменти.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 14 **Оренда.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 **Доход.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 **Витрати.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 17 **Податок на прибуток.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 18 **Довгострокові контракти.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 19 **Об'єднання підприємств.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 20 **Консолідована фінансова звітність.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 21 **Вплив змін валютних курсів.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 22 **Вплив зміни цін та інфляції.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 23 **Розкриття інформації щодо зв'язаних сторін і сегментів діяльності.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 24 **Прибуток на акцію.**
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 25 **Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва.**

**2.1. ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 1
"ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ"***

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 21 червня 1999 р. за № 391/3684

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989)

Загальні положення

1. Цим Положенням (стандартом) визначаються мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів.

2. Норми цього Положення (стандарту) слід застосовувати до фінансової звітності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (*далі—підприємства*) усіх форм власності крім бюджетних установ) і консолідованої фінансової звітності.

3. Терміни, що використовуються у цьому Положенні (стандарті), мають таке значення:

Активи — ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Баланс — звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал

Бухгалтерська звітність — звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.

Витрати — зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Власний капітал — частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Доходи — збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Звіт про власний капітал — звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду

Звіт про фінансові результати — звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства.

Звіт про рух грошових коштів — звіт, який відображає надходження і видаток грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді.

Зобов'язання — заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Консолідована фінансова звітність — звітність, яка відображає фінансовий стан результати діяльності та рух грошових коштів юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці.

Користувачі звітності — фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень.

Облікова політика — сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.

Примітки до фінансових звітів — сукупність показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними Положеннями (стандартами).

Принцип бухгалтерського обліку — правило, яким слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності.

Розкриття — надання інформації, яка є суттєвою для користувачів фінансової звітності.

Стаття — елемент фінансового звіту, який відповідає критеріям, установленим цим Положенням (стандартом).

* Зазначене Положення (стандарт) застосовується для складання бухгалтерської звітності за операціями, що відбуваються з 2000 року.

Суттєва інформація — інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Суттєвість інформації визначається відповідними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та керівництвом підприємства.

Фінансова звітність — бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Мета фінансової звітності

4. Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

5. Порядок надання фінансової звітності користувачам визначається чинним законодавством.

6. фінансова звітність забезпечує інформаційні потреби користувачів щодо:

- придбання, продажу та володіння цінними паперами;
- участі в капіталі підприємства;
- оцінки якості управління;
- оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання;
- забезпеченості зобов'язань підприємства;
- визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу;
- регулювання діяльності підприємства;
- інших рішень.

7. Фінансова звітність повинна задовольняти потреби тих користувачів, які не можуть вимагати звітів, складених з урахуванням їх конкретних інформаційних потреб.

Склад та елементи фінансової звітності

8. Фінансова звітність складається з: балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до звітів.

9. Фінансові звіти містять статті, склад і зміст яких визначаються відповідними Положеннями (стандартами).

10. Стаття назолиться у фінансовій звітності, якщо відповідає таким критеріям:

- існує ймовірність надходження або вибуття майбутніх економічних вигод, пов'язаних з цією статтею;
- оцінка статті може бути достовірно визначена.

11. До фінансової звітності включаються показники діяльності філії, представництв, відділень та інших відособлених підрозділів підприємства.

У рядках форм фінансової звітності, які не мають показників ставиться прочерк.

Звітний період

12. Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду.

Проміжна (місячна, квартальна) звітність, яка охоплює певний період, складається наростаючим підсумком з початку звітного року.

13. Перший звітний період новоствореного підприємства може бути меншим за 12 місяців, але не може бути більшим за 15 місяців. Звітним періодом підприємства, що ліквідується, є період з початку року до моменту ліквідації.

Якісні характеристики фінансової звітності

14. Інформація яка надається у фінансових звітах, повинна бути дохідлива і розрахована на однозначне тлумачення її користувачами за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації.

15. фінансова звітність повинна містити лише доречну інформацію, яка впливає на прийняття рішень користувачам дає змогу вчасно оцінити минулі, теперішні та майбутні події, підтвердити та скоригувати їхні оцінки, зроблені у минулому.

16. Фінансова звітність повинна бути достовірною. Інформація, наведена у фінансовій звітності, є достовірною, якщо вона не містить помилок та перекручень, які здатні вплинути на рішення користувачів звітності.

17. Фінансова звітність повинна надавати можливість користувачам порівнювати:

- фінансові звіти підприємства за різні періоди;
- фінансові звіти різних підприємств.

Передумовою зіставності є наведення відповідної інформації по попереднього періоду та розкриття інформації про облікову політику та її зміни.

Принципи підготовки фінансової звітності

18. Фінансова звітність підприємства формується з дотриманням таких принципів:

— **автономності підприємства**, за яким кожне підприємство розглядається як юридична особа, що відокремлена від власників. Тому особисте майно і зобов'язання власників не повинні відображатись у фінансовій звітності підприємства;

— **безперервності діяльності**, що передбачає оцінку активів і зобов'язань підприємства виходячи з припущення, що його діяльність триватиме далі;

— **періодичності**, що припускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності;

— **історичної (фактичної) собівартості**, що визначає пріоритет оцінки активів виходячи з витрат на їх виробництво та придбання;

— **нарахування та відповідності доходів і витрат**, за яким для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в обліку і звітності у момент їх виникнення незалежно від часу надходження і сплати грошей;

— **повного висвітлення**, згідно з яким фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що приймаються на її основі;

— **послідовності**, який передбачає постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики повинна бути обґрунтована і розкрита у фінансовій звітності;

— **обачності**, згідно з яким методи оцінки, що застосовуються в бухгалтерському обліку, повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства;

— **превалювання змісту над формою**, за яким операції повинні обліковуватись відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми;

— **єдиного грошового вимірника**, який передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства у його фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці.

Розкриття інформації у фінансовій звітності

19. Для того щоб фінансова звітність була зрозумілою користувачам, вона повинна містити дані про:

- підприємство;
- дату звітності та звітний період;
- валюту звітності та одиницю її виміру;
- відповідну інформацію за звітний період і аналогічний період попереднього року;
- облікову політику підприємства та її зміни;
- консолідацію фінансових звітів;
- припинення (ліквідацію) окремих видів діяльності;
- обмеження щодо володіння активами;
- участь у спільних підприємствах;
- виявлені помилки минулих років та пов'язані з ними коригування;
- переоцінку статей фінансових звітів;
- іншу інформацію розкриття якої передбачено відповідними Положеннями (стандартами).

20. Інформація про підприємство, яка підлягає розкриттю у фінансовій звітності, включає:

- назву, організаційно-правову форму та місцезнаходження підприємства (країну, де зареєстроване підприємство, адресу його офісу);
- короткий опис основної діяльності підприємства;

— назву органу управління, у віданні якого перебуває підприємство, або назву його материнської (холдингової) компанії;

— середню чисельність персоналу підприємства протягом звітного періоду.

21. Кожний фінансовий звіт повинен містити дату, станом на яку наведені його показники, або період, який він охоплює. Якщо період, за який складено фінансовий звіт, відрізняється від звітного періоду, передбаченого цим Положенням (стандартом), то причини і наслідки цього повинні бути розкриті у примітках до фінансової звітності.

22. У фінансовій звітності повинна бути вказана валюта, в якій відображені елементи звітності, та одиниця її виміру.

Якщо валюта звітності відрізняється від валюти, в якій ведеться бухгалтерський облік, то підприємство повинно розкривати причини цього та методи, що були використані для переведення фінансових звітів з однієї валюти в іншу.

23. Підприємство повинно висвітлювати обрану облікову політику шляхом опису:

23.1. Принципів оцінки статей звітності.

23.2. Методів обліку щодо окремих статей звітності.

24. Інформація, що підлягає розкриттю, наводиться безпосередньо у фінансових звітах або у примітках до них.

25. У примітках до фінансових звітів слід розкривати:

25.1. Облікову політику підприємства.

25.2. Інформацію, яка не наведена безпосередньо у фінансових звітах, але є обов'язковою за відповідними положеннями (стандартами).

25.3. Інформацію, що містить додатковий аналіз статей звітності, потрібний для забезпечення її зрозумілості та доречності.

2.2. ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 2

"БАЛАНС"*

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 р. за № 396/3689

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989 та наказом Міністерства фінансів України від 23 травня 2003 р. № 363)

Загальні положення

1. Цим Положенням (стандартом) визначаються зміст і форма Балансу та загальні вимоги до розкриття його статей.

2. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються до Балансів підприємств, організацій та інших юридичних осіб (*далі - підприємства*) усіх форм власності (крім банків і бюджетних установ).

3. Особливості складання консолідованого Балансу визначаються окремим Положенням (стандартом).

4. Терміни, що використовуються в цьому Положенні (стандарті), мають таке значення:

Активи — ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому.

Власний капітал — частина в активах підприємства, що залишається після врахування його зобов'язань.

Довгострокові зобов'язання — всі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями.

Пов'язані сторони — особи, стосунки між якими обумовлюють можливість однієї сторони контролювати іншу або здійснювати суттєвий вплив на прийняття фінансових і оперативних рішень іншою стороною.

Зобов'язання — заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди.

Еквіваленти грошових коштів — короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості.

Фінансові інвестиції — активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора.

Поточні зобов'язання — зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців починаючи з дати Балансу.

Необоротні активи — всі активи, що не є оборотними.

Оборотні активи — грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати Балансу.

Операційний цикл — проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отриманням коштів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг.

5. Метою складання Балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату.

6. У Балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства.

7. Згортання статей активів та зобов'язань є неприпустимим, крім випадків, передбачених відповідними Положеннями (стандартами).

8. Підсумок активів Балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу.

9. Форма Балансу є додатком до цього Положення (стандарту). Для малих підприємств може передбачатися скорочена Форма Балансу.

Визнання статей Балансу

10. Актив відображається в Балансі за умови, що оцінка його може бути достовірно визначена і очікується отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з його використанням.

* Зазначене Положення (стандарт) застосовується для складання бухгалтерської звітності за операціями, що відбуваються з 2000 року.

11. Витрати і-а придбання та створення активу, які відповідно до пункту 10 цього Положення (стандарту) не можуть бути відображені в Балансі, включаються до складу витрат звітного періоду у звіті про фінансові результати.

12. Зобов'язання відображається у Балансі, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення.

13. Власний капітал відображається в Балансі одночасно з відображенням активів або зобов'язань, які призводять до його зміни.

Зміст статей Балансу

14. У статті "Нематеріальні активи" відображається вартість об'єктів, які віднесені до складу нематеріальних активів згідно з відповідними Положеннями (стандартами). У цій статті наводяться окремо первісна та залишкова вартість нематеріальних активів, а також нарахована у встановленому порядку сума накопиченої амортизації. Залишкова вартість визначається як різниця між первісною вартістю і сумою накопиченої амортизації, яка наводиться в дужках.

15. У статті "Незавершене будівництво" відображається вартість незавершених капітальних інвестицій у будівництво створення, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання необоротних активів (включаючи необоротні матеріальні активи, призначені для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством, а також авансові платежі для фінансування капітального будівництва.

16. У статті "Основні засоби" наводиться вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів згідно з відповідними Положеннями (стандартами). У цій статті також наводиться вартість інших необоротних матеріальних активів.

У цій статті наводяться окремо первісна (переоцінена) вартість, сума зносу основних засобів (у дужках) та їх залишкова вартість. До підсумку Балансу включається залишкова вартість, яка визначається як різниця між первісною (переоціненою) вартістю основних засобів і сумою їх зносу на дату Балансу.

17. У статті "Довгострокові фінансові інвестиції" відображаються фінансові інвестиції на період більше одного року, а також усі інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент. У цій статті виділяються фінансові інвестиції, які згідно з відповідними Положеннями (стандартами) обліковуються методом участі в капіталі.

18. У статті "Довгострокова дебіторська заборгованість" показується заборгованість фізичних та юридичних осіб, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати Балансу.

19. У статті "Відстрочені податкові активи" відображається сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню в наступних періодах внаслідок тимчасової різниці між обліковою та податковою базами оцінки.

20. У статті "Інші необоротні активи" наводяться суми необоротних активів, які не можуть бути включені до наведених вище статей розділу "Необоротні активи крім гудвілу і гудвілу негативного, що виникають при придбанні".

21. У статті "Виробничі запаси" показується вартість запасів малоцінних і швидкозношуваних предметів, сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, запасних частин, тари, будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для споживання в ході нормального операційного циклу.

22. У статті "Тварини на вирощуванні та відгодівлі" відображається вартість: дорослих тварин на відгодівлі і в нагулі, птиці, звірів, кролів, дорослих тварин, вибракуваних з основного стада для реалізації, та молодяку тварин.

23. У статті "Незавершене виробництво" показуються витрати на незавершене виробництво і незавершені роботи (послуги), а також вартість напівфабрикатів власного виробництва і валова заборгованість замовників за будівельними контрактами.

24. У статті "Готова продукція" показуються запаси виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами договорів із замовниками і відповідають технічним умовам і стандартам. Продукція, яка не відповідає наведеним вимогам (крім браку), та роботи, які не прийняті замовником, показуються у складі незавершеного виробництва.

25. У статті "Товари" показується без суми торгових націнок вартість товарів, які придбані підприємствами для наступного продажу.

26. У статті "Векселі одержані" показується заборгованість покущів, замовників та інших дебіторів за відвантажену продукцію (товари), інші активи, виконані роботи та надані послуги, яка забезпечена векселями.

27. У статті "Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги" відображається заборгованість покущів або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи або послуги (крім заборгованості, яка забезпечена векселем). У підсумок Балансу включається чиста реалізаційна вартість, яка визначається шляхом вирахування з дебіторської заборгованості резерву сумнівних боргів. Сума резерву сумнівних боргів наводиться в дужках.

28. У статті "Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом" показується дебіторська заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплата за податками, зборами та іншими платежами до бюджету.

29. У статті "Дебіторська заборгованість за виданими авансами" показується сума авансів, наданих іншим підприємствам у рахунок наступних платежів.

30. У статті "Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів" показується сума нарахованих дивідендів, процентів, роялті тощо, що підлягають надходженню.

31. У статті "Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків" показується заборгованість пов'язаних сторін та дебіторська заборгованість із внутрішньовідомчих розрахунків.

32. У статті "Інша поточна дебіторська заборгованість" показується заборгованість дебіторів, яка не може бути включена до інших статей дебіторської заборгованості та яка відображається у складі оборотних активів.

32.1. Показники дебіторської заборгованості (крім дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги) у разі створення щодо неї резерву сумнівних боргів наводяться у балансі за чистою реалізаційною вартістю, яка визначається у порядку, наведеному в пункті 27 цього Положення (стандарту).

33. У статті "Поточні фінансові інвестиції" відображають фінансові інвестиції на строк, що не перевищує один рік, які можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент (крім інвестицій, які є еквівалентами грошових коштів).

34. У статті "Грошові кошти та їх еквіваленти" відображаються кошти в касі, на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути використані для поточних операцій, а також еквіваленти грошових коштів. У цій статті окремо наводяться кошти в національній та іноземній валютах. Кошти, які не можна використати для операцій протягом одного року починаючи з дати Балансу або протягом операційного циклу внаслідок обмежень, слід виключати зі складу оборотних активів та відображати як необоротні активи.

35. У статті "Інші оборотні активи" відображаються суми оборотних активів, які не можуть бути включені до наведених вище статей розділу "Оборотні активи". У цій статті наводиться, зокрема, сальдо субрахунків 331 "Грошові документи в національній валюті", 332 "Грошові документи в іноземній валюті" і 643 "Податкові зобов'язання".

36. У складі витрат майбутніх періодів відображаються витрати, що мали місце протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів.

37. У статті "Статутний капітал" наводиться зафіксована в установчих документах загальна вартість активів, які є внеском власників (учасників) до капіталу підприємства. Підприємства, для яких не передбачена фіксована сума статутного капіталу, відображають у цій статті суму фактичного внеску власників до статутного капіталу підприємства.

38. У статті "Пайовий капітал" наводиться сума пайових внесків членів спілок та інших підприємств, що передбачена установчими документами.

39. У статті "Додатковий вкладений капітал" акціонерні товариства показують суму, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їхню номінальну вартість. Інші підприємства відображають у цій статті суму капіталу, який укладено засновниками понад статутний капітал.

40. У статті "Інший додатковий капітал" відображаються сума дооцінки необоротних активів, вартість необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших юридичних або фізичних осіб, та інші види додаткового капіталу.

41. У статті "Резервний капітал" наводиться сума резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства.

42. У статті "Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)" відображається або сума нерозподіленого прибутку або сума непокритого збитку. Сума непокритого збитку наводиться в дужках та вираховується при визначенні підсумку власного капіталу.

43. У статті "Неоплачений капітал" відображається сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу. Ця сума наводиться в дужках і вираховується при визначенні підсумку власного капіталу.

44. У статті "Вилучений капітал" господарські товариства відображають фактичну собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників. Сума вилученого капіталу наводиться в дужках і підлягає вирахуванню при визначенні підсумку власного капіталу.

45. У складі забезпечень наступних витрат і платежів відображаються нараховані у звітному періоді майбутні витрати та платежі (витрати на оплату майбутніх відпусток, гарантійні зобов'язання тощо), величина яких на дату складання Балансу може бути визначена тільки шляхом попередніх (прогнозних) оцінок, а також залишки коштів цільового фінансування і цільових надходжень, які отримані з бюджету та інших джерел.

45.1. Підприємства, які відповідно до законодавства є страховиками, у вписуваному рядку 415 наводять суму страхових резервів, у вписуваному рядку 416 наводять у дужках суму часток перестраховиків у страхових резервах, різниця між якими включається до підсумку розділу балансу.

46. У статті "Довгострокові кредити банків" показується сума заборгованості підприємства банкам за отриманими від них позиками, яка не є поточним зобов'язанням.

47. У статті "Інші довгострокові фінансові зобов'язання" наводиться сума довгострокової заборгованості підприємства щодо зобов'язання із залучення позикових коштів (крім кредитів банків), на які нараховуються відсотки.

48. У статті "Відстрочені податкові зобов'язання" показується сума податків на прибуток, що підлягають сплаті в майбутніх періодах внаслідок тимчасової різниці між обліковою та податковою базами оцінки.

49. У статті "Інші довгострокові зобов'язання" показується сума довгострокових зобов'язань, які не можуть бути включені до інших статей розділу "Довгострокові зобов'язання".

50. У статті "Короткострокові кредити банків" відображається сума поточних зобов'язань підприємства перед банками за отриманими від них позиками.

51. У статті "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями" показується сума довгострокових зобов'язань, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати Балансу.

52. У статті "Векселі видані" показується сума заборгованості, на яку підприємство видало векселі на забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників, підрядчиків та інших кредиторів.

53. У статті "Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги" показується сума заборгованості постачальникам і підрядчикам за матеріальні цінності, виконані роботи та отримані послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселями).

54. У статті "Поточні зобов'язання за одержаними авансами" відображається сума авансів, одержаних від інших осіб у рахунок наступних поставок продукції, виконання робіт (послуг).

55. У статті "Поточні зобов'язання із розрахунків з бюджетом" показується заборгованість підприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства.

56. У статті "Поточні зобов'язання з позабюджетних платежів" показується заборгованість за внесками до позабюджетних фондів, передбачених чинним законодавством.

57. У статті "Поточні зобов'язання зі страхування" відображається сума заборгованості за відрахуваннями до Пенсійного фонду, на соціальне страхування, страхування май на підприємства та індивідуальне страхування його працівників.

57.1. У статті "Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці" відображається заборгованість підприємств: з оплати праці, включаючи депоновану заробітну плату.

58. У статті "Поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками" відображається заборгованість підприємства його учасникам (засновникам), пов'язана з розподілом прибутку (дивіденди тощо) і формуванням статутного капіталу

59. У статті "Поточні зобов'язання із внутрішніх розрахунків" відображається заборгованість підприємства пов'язаним сторонам та кредиторська заборгованість з внутрішньовідомчих розрахунків.

60. У статті "Інші поточні зобов'язання" відображаються суми зобов'язань, які не можуть бути включені до інших статей, наведених у розділі "Поточні зобов'язання". У цій статті наводиться, зокрема, сальдо субрахунку 644 "Податковий кредит" і сума валової заборгованості замовником за будівельними контрактами.

61. До складу доходів майбутніх періодів включаються доходи, отримані протягом поточного або попередніх звітних періодів, які належать до наступних звітних періодів.

Оцінка та розкриття статей Балансу

62. Оцінка та подальше розкриття окремих статей Балансу в примітках до звітності здійснюються згідно з відповідними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Додаток

до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2
(наказ Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. № 87)

Дата /рік, місяць, число/

Підприємство..... за ЄДРПОУ
 Територія за КОАТУУ
 Форма власності за КФВ
 Орган державного управління..... за СПОДУ
 Галузь..... за ЗКНГ
 Вид економічної діяльності..... за КВЕД
 Одиниця виміру: тис. грн. Контрольна сума
 Адреса.....

Код	
	01

БАЛАНС

на _____ 20__ р.

Форма № 1

код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи: залишкова вартість	010		
первісна вартість	011		
накопичена амортизація	012	()	()
Незавершене будівництво	020		
Основні засоби: залишкова вартість	030		
первісна вартість	031		
знос	032	()	()
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040		
інші фінансові інвестиції	045		
Довгострокова дебіторська заборгованість	050		
Відстрочені податкові активи	060		
Інші необоротні активи	070		
Усього за розділом I	080		
II. Оборотні активи			
Запаси:			
виробничі запаси	100		
тварини на вирощуванні та відгодовуванні	110		
незавершене виробництво	120		
готова продукція	130		
товари	140		
Векселі одержані	150		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160		
первісна вартість	161		
резерв сумнівних боргів	162	()	()
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170		
за виданими авансами	180		
з нарахованих доходів	190		
із внутрішніх розрахунків	200		
Інші поточна дебіторська заборгованість	210		
Поточні фінансові інвестиції	220		
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230		
в іноземній валюті	240		
Інші оборотні активи	250		
Усього за розділом II	260		
III. Витрати майбутніх періодів			
	270		
Баланс	280		

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300		
Пайовий капітал	310		
Додатковий вкладений капітал	320		
Інший додатковий капітал	330		
Резервний капітал	340		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350		
Неоплачений капітал	360	()	()
Видучений капітал	370	()	()
Усього за розділом I	380		
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400		
Інші забезпечення	410		
Цільове фінансування	420		
Усього за розділом II	430		
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440		
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450		
Відстрочені податкові зобов'язання	460		
Інші довгострокові зобов'язання	470		
Усього за розділом III	480		
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500		
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язання	510		
Векселі видані	520		
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530		
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540		
з бюджетом	550		
з позабюджетних платежів	560		
зі страхування	570		
з оплати праці	580		
з учасниками	590		
із внутрішніх розрахунків	600		
Інші поточні зобов'язання	610		
Усього за розділом IV	620		
V. Доходи майбутніх періодів			
	630		
Баланс	640		

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

2.3. ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ З "ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 р. за № 397/3690
(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989
та наказом Міністерства фінансів України від 23 травня 2003 р. № 363)

Загальні положення

1. Цим Положенням (стандартом) визначаються зміст і форм «Звіту про фінансові результати», а також загальні вимоги до розкриття його статей.

2. Норми цього Положення (стандарту) стосуються Звітів про фінансові результати підприємств, організацій та інших юридичних осіб (*далі — підприємства*) усіх форм власності (крім банків і бюджетних установ).

3. Особливості складання консолідованого Звіту про фінансові результати визначаються окремим Положенням (стандартом).

4. Терміни, що використовуються в цьому Положенні (стандарті), мають таке значення:

Витрати -- зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

Власний капітал — частина в активах підприємства, що залишається після врахування його зобов'язань.

Доходи - збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Збиток — перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Звичайна діяльність — будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення.

Метод участі в капіталі — метод обліку інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування.

Надзвичайна подія — подія або операція, яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або в кожному наступному звітному періоді.

Операційна діяльність — основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.

Основна діяльність — операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Прибуток — сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Асоційоване підприємство — підприємство, на яке інвестор має вплив і яке не є дочірнім або спільним підприємством інвестора.

5. Метою складання Звіту про фінансові результати є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період.

6. Форма Звіту про фінансові результати є додатком до цього Положення (стандарту).

Для малих підприємств може передбачатися скорочена форма Звіту про фінансові результати.

Визнання доходів і витрат

7. За умови, що с цінка доходу може бути достовірно визначена, дохід у Звіті про фінансові результати відображається в момент надходження активу або погашення зобов'язання, які призводять до збільшення власного капіталу підприємства (крім зростання капіталу за рахунок внесків учасників).

8. За умови, що оцінка витрат може бути достовірно визначена, витрати/ відображаються у Звіті про фінансові результати в момент вибуття активу або збільшення зобов'язання, як призводять до зменшення власного капіталу підприємства (крім зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

9. Якщо актив забезпечує економічні вигоди протягом кількох звітних періодів, то витрати відображаються у Звіті про фінансові результати на основі систематичного та раціонального їх розподілу (наприклад, у вигляді амортизації протягом тих звітних періодів, коли надходять відповідні економічні вигоди).

10. Витрати слід негайно відобразити у Звіті про фінансові результати, якщо економічні вигоди не відповідають або перестануть відповідати такому стану, за якого вони визнаються активами підприємства.

11. Згортання до <одів і витратне дозволяється, крім випадків, передбачених відповідними положеннями (стандартами). Показники про непрямі податки, вирахування з доходу, собівартість, витрати і збитки наводяться у дужках.

Визначення прибутку (збитку) за звітний період

12. Доходи і витрати, які відповідають критеріям, викладеним вище, наводяться у Звіті про фінансові результати з метою визначення чистого прибутку або збитку звітного періоду (крім випадків, коли відповідні положення (стандарту) передбачають винятки з цього правила).

13. У статті "Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)" відображається загальний доход (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг, тобто без вирахування наданих знижок, повернення проданих товарів та непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного збору тощо). Організації, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами, у цій статті відображають вартість, за якою реалізовано цінні папери, та суму винагороди за виконання інших операцій, пов'язаних з розміщенням, купівлею і продажем цінних паперів.

14. У статті "Податок на додану вартість" відображається сума податку на додану вартість, яка включена до складу доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

15. У статті "Акцизний збір" підприємства — платники акцизного збору відображають суму, яка врахована у складі доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

16. Підприємства, які сплачують інші збори або податки з обороту, показують їх суму у відповідному рядку Звіту про фінансові результати. Підприємства, які відповідно до законодавства є страховиками, у цьому рядку наводять виплати страхових сум та страхових відшкодувань.

17. У статті "Інші вирахування з доходу" відображаються надані знижки, повернення товарів та інші суми, що підлягають вирахуванню з доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без непрямих податків. Зокрема, у цій статті відображають одержані підприємством від інших осіб суми доходів, що за договорами належать комітентам, принципалам тощо.

18. Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) визначається шляхом вирахування з доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) відповідних податків, зборів, знижок тощо.

19. У статті "Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)" показується виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) або собівартість реалізованих товарів. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) визначається згідно з Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку 9 "Запаси", 16 "Витрати". У цій статті організації, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами, відображають балансову вартість реалізованих цінних паперів.

20. Валовий прибуток (збиток) розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

21. У статті "Інші операційні доходи" відображаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій) тощо.

22. У статті "Адміністративні витрати" відображаються загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства.

23. У статті "Витрати на збут" відображаються витрати підприємства, пов'язані з реалізацією продукції (товарів), — витрати на утримання підрозділів, що займаються збутом продукції (товарів), рекламу, доставку продукції споживачам тощо.

24. У статті "Інші операційні витрати" відображаються: собівартість реалізованих виробничих запасів;

відрахування на створення резерву сумнівних боргів і суми списаної безнадійної дебіторської заборгованості відповідно до пункту 11 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість", затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999

року № 237 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25 жовтня 1999 року за № 725/4018; втрати від знецінення запасів; втрати від операційних курсових різниць; визнані економічні санкції; відрахування для забезпечення наступних операційних витрат, а також усі інші витрати, що виникають в процесі операційної діяльності підприємства (крім витрат, що включаються до собівартості продукції, товарів, робіт, послуг).

25. Прибуток (збиток) від операційної діяльності визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат.

26. У статті "Доход від участі в капіталі" відображається доход, отриманий від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких ведеться методом участі в капіталі.

27. У статті "Інші фінансові доходи" показуються дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі).

28. У статті "Інші доходи" показується доход від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів і майнових комплексів; доход від неопераційних курсових різниць та інші доходи, які виникають у процесі звичайної діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

29. У статті "Фінансові витрати" показуються витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із залученням позикового капіталу.

30. У статті "Втрати від участі в капіталі" відображається збиток, спричинений інвестиціями в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких провадиться методом участі в капіталі.

31. У статті "Інші витрати" відображаються: собівартість реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів; втрати від неопераційних курсових різниць; втрати від уцінки фінансових інвестицій та необоротних активів; інші витрати, які виникають у процесі звичайної діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

32. Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування визначається як алгебраїчна сума прибутку (збитку) від операційної діяльності, фінансових та інших доходів (прибутків), фінансових та інших витрат (збитків).

33. У статті "Податки на прибуток" показується сума податків на прибуток від звичайної діяльності, визначена згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 "Податок на прибуток".

34. Прибуток від звичайної діяльності визначається як різниця між прибутком від звичайної діяльності до оподаткування та сумою податків з прибутку. Збиток від звичайної діяльності дорівнює збитку від звичайної діяльності до оподаткування та сумі податків на прибуток.

35. У статтях "Надзвичайні доходи" і "Надзвичайні витрати" відображаються відповідно: невідшкодовані втрати від надзвичайних подій (стихійного лиха, пожеж, техногенних аварій тощо), включаючи затрати на запобігання виникненню втрат від стихійного лиха та техногенних аварій, які визначені за вирахуванням суми страхового відшкодування та покриття втрат від надзвичайних ситуацій за рахунок інших джерел; доходи і втрати від інших подій та операцій, які відповідають визначенню надзвичайних подій, наведеному у цьому Положенні (стандарті). Втрати від надзвичайних подій відображаються за вирахуванням суми, на яку зменшується податок на прибуток від звичайної діяльності внаслідок цих втрат. Зміст і вартісну оцінку доходів або витрат від кожної надзвичайної події слід окремо розкривати в примітках до фінансових звітів.

36. У статті "Податки з надзвичайного прибутку" відображається сума податків, що підлягає сплаті з прибутку від надзвичайних подій.

37. Чистий прибуток (збиток) розраховується як алгебраїчна сума прибутку (збитку) від звичайної діяльності та надзвичайного прибутку, надзвичайного збитку та податків з надзвичайного прибутку.

Елементи операційних витрат

38. У розділі 11 Звіту про фінансові результати наводяться відповідні елементи операційних витрат (на виробництво і збут, управління та інші операційні витрати), яких зазнало підприємство в процесі своєї діяльності протягом звітного періоду, за вирахуванням внутрішнього обороту, тобто за вирахуванням тих витрат, які становлять собівартість продукції (робіт, послуг), що вироблена і спожита самим підприємством. Собівартість реалізованих товарів, запасів, іноземної валюти у цьому розділі не наводиться.

Розрахунок показників прибутковості акцій

39. Розділ III Звіту про фінансові результати заповнюють акціонерні товариства, прості акції або потенційні прості акції яких відкрито продаються та купуються на фондових біржах, включаючи товариства, які перебувають у процесі випуску таких акцій. У проміжній (квартальній) фінансовій звітності наводяться показники, передбачені пунктами 42 і 43 цього Положення (стандарту).

40. У статті "Середньорічна кількість простих акцій" наводиться середньозважена кількість простих акцій, які перебували в обігу протягом звітного періоду.

41. У статті "Скоригована середньорічна кількість простих акцій" наводиться середньорічна кількість простих акцій в обігу, скоригована на середньорічну кількість потенційних простих акцій.

42. У статті "Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію" наводиться показник, який розраховується діленням різниці між сумою чистого прибутку (збитку) і сумою дивідендів на привілейовані акції на середньорічну кількість простих акцій в обігу.

43. У статті "Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію" відображається показник, який розраховується діленням скоригованого чистого прибутку (збитку) на скориговану середньорічну кількість простих акцій в обігу.

44. Розрахунок середньорічної кількості акцій, чистого прибутку (збитку) на одну просту акцію та їх коригування здійснюється згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 24 "Прибуток на акцію".

45. У статті "Дивіденди на одну просту акцію" відображається показник, який розраховується шляхом ділення суми оголошених дивідендів на кількість простих акцій, за якими сплачуються дивіденди.

Додаток

до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 3
(наказ Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. № 87)

	Дата /рік, місяць, число/	
Підприємство.....	за ЄДРПОУ	КОДИ
Територія	за КОАТУУ	01
Орган державного управління.....	за СПОДУ	
Галузь.....	за ЗКГНГ	
Вид економічної діяльності.....	за КВЕД	
Одиниця виміру: тис. грн.	Контрольна сума	

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

за _____ 20__ р.

Форма №2

Код за ДКУД

1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код ряд-ка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010		
Податок на додану вартість	015		
Аквизний збір	020		
	025		
Інші вирахування з доходу	030		
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040		
Валовий:			
прибуток	050		
збиток	055		
Інший операційний доход	060		
Адміністративні витрати	070		
Витрати на збут	080		
Інші операційні витрати	090		
Фінансові результати від основної діяльності:			
прибуток	100		
збиток	105		
Прибуток від участі в капіталі	110		
Інші фінансові доходи (прибутки)	120		
Інші доходи (прибутки)	130		
Фінансові витрати	140		
Збиток від участі в капіталі	150		
Інші витрати (збитки)	160		
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170		
збиток	175		
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180		
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190		
збиток	195		
Надзвичайний:			
прибуток	200		
збиток	205		
Податки з надзвичайного прибутку	210		
Чистий:			
прибуток	220		
збиток	225		

II. Елементи операційних витрат

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні витрати	230		
Витрати на оплату праці	240		
Відрахування на соціальні заходи	250		
Амортизація	260		
Інші витрати	270		
Разом	280		

III. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300		
Середньорічна кількість потенційних простих акцій	310		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	320		
Чистий прибуток (збиток) на одну потенційну просту акцію	330		
Дивіденди на одну просту акцію	340		

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

ПЕРЕЛІК ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ, ЩОДО ЯКИХ СКЛАДАЄТЬСЯ ЗВЕДЕНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 24 лютого 2000 р. № 37

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15 березня 2000 р. за № 162/4383

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989)

1. Основна діяльність підприємств промисловості.
2. Основна діяльність будівельних, монтажних, ремонтно-будівельних і бурових організацій.
3. Основна діяльність проектних, пошукових та геологічних організацій і топографо-геодезичних підприємств (експедицій).
4. Капітальне будівництво.
5. Основна діяльність наукових організацій.
6. Основна діяльність постачальницько-збутових організацій.
7. Основна діяльність підприємств і організацій торгівлі та громадського харчування.
8. Основна діяльність підприємств з виробництва сільськогосподарської продукції.
9. Основна діяльність підприємств побутового обслуговування.
10. Основна діяльність підприємств транспорту.
11. Основна діяльність підприємств зв'язку.
12. Основна діяльність організацій з ремонту і утримання автомобільних шляхів.
13. Основна діяльність підприємств житлово-комунального господарства.
14. Основна діяльність правлінь громадських організацій та їх підрозділів.
15. Інші види діяльності.

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 4

"ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ"*

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 р. за № 398/3691

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989)

Загальні положення

1. Цим Положенням (стандартом) визначаються зміст і форма Звіту про рух грошових коштів та загальні вимоги до розкриття його статей.
2. Норми цього Положення (стандарту) стосуються звітів про рух грошових коштів підприємств, організацій та інших юридичних осіб (*далі — підприємства*) усіх форм власності (крім банків і бюджетних установ).
3. Особливості складання консолідованого Звіту про рух грошових коштів визначаються окремим Положенням (стандартом).
4. Терміни, що використовуються в цьому Положенні (стандарті), мають таке значення:
 - Грошові кошти** — готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання.
 - Група** — материнське (холдингове) підприємство та його дочірні підприємства.
 - Еквіваленти грошових коштів** — короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості.
 - Негрошові операції** — операції, які не потребують використання грошових коштів та їх еквівалентів.
 - Інвестиційна діяльність** — придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.
 - Операційна діяльність** — основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.
 - Рух грошових коштів** — надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів.
 - Фінансова діяльність** — діяльність, яка призводить до змін розміру і складу/ власного та позикового капіталу підприємства.
5. Метою складання Звіту про рух грошових коштів є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах (*далі — грошові кошти*) за звітний період.
6. У Звіті про рух грошових коштів наводяться дані про рух грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.
7. Якщо рух грошових коштів у результаті однієї операції включає суми, які належать до різних видів діяльності, то ці суми слід наводити окремо у складі відповідних видів діяльності.
8. Внутрішні зміни у складі грошових коштів до Звіту про рух грошових коштів не включаються.
9. Підприємство розгорнуто наводить суми надходжень та видатків, що виникають в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.
10. Негрошові операції (отримання активів шляхом фінансової оренди; бартерні операції; придбання активів шляхом емісії акцій тощо) не включаються до Звіту про рух грошових коштів.
11. Звіт про рух грошових коштів складається за формою, наведеною в додатку до цього Положення (стандарту).

Рух грошових коштів у результаті операційної діяльності

12. Рух грошових коштів у результаті операційної діяльності визначається шляхом коригування прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування на суми:
 - змін запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості, пов'язаної з операційною діяльністю, протягом звітного періоду;
 - наведені в негрошових статтях;
 - наведені в статтях, які пов'язані з рухом грошових коштів у результаті інвестиційної та фінансової діяльності.

* Зазначене Положення (стандарт) застосовується для складання бухгалтерської звітності за операціями, що відбуваються з 2000 року.

13. У статті "Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування" відображається прибуток або збиток від звичайної діяльності до оподаткування за звітний період, наведений у Звіті про фінансові результати.

14. У статті "Амортизація необоротних активів" відображаються амортизаційні відрахування з матеріальних і нематеріальних необоротних активів, нараховані протягом звітного періоду.

15. У статті "Збільшення (зменшення) забезпечень" відображається зміна (у графі "Надходження" — збільшення, у графі "Видаток" — зменшення) у складі забезпечень наступних витрат і платежів, які не пов'язані з інвестиційною та фінансовою діяльністю.

16. У статті "Збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць" у графі "Надходження" відображаються збитки, у графі "Видаток" — прибутки від курсових різниць внаслідок перерахунку статті балансу "Грошові кошти та їх еквіваленти в іноземній валюті".

17. У статті "Збиток (прибуток) від неопераційної діяльності" у графі "Надходження" відображається збиток, у графі "Видаток" — прибуток від володіння (дивіденди, відсотки тощо) та реалізації фінансових інвестицій, а також від продажу основних засобів, нематеріальних активів, інших довгострокових активів, від обміну оборотних активів на необоротні активи і фінансові інвестиції, від неопераційних курсових різниць, інші прибутки і збитки від інвестиційної та фінансової діяльності (без урахування витрат на сплату відсотків).

18. У статті "Витрати на сплату відсотків" відображаються витрати, наведені в статті "Фінансові витрати" Звіту про фінансові результати.

19. У статті "Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах" відображається різниця між сумами грошових надходжень та сумами грошових видатків, відображених відповідно до п.п.13—18 цього Положення (стандарту).

20. У статті "Зменшення (збільшення) оборотних активів" у графі "Надходження" відображається зменшення, у графі "Видаток" — збільшення статей оборотних активів (крім статей "Грошові кошти та їх еквіваленти", "Поточні фінансові інвестиції" та інших статей неопераційних оборотних активів), що відбулись протягом звітного періоду. При цьому не враховуються зміни в складі оборотних активів, які є наслідком не-грошових операцій інвестиційної діяльності (обмін на необоротні активи, фінансові інвестиції тощо) та фінансової діяльності (виплата дивідендів або погашення зобов'язань з фінансової оренди виробничими запасами, продукцією, товарами тощо, не-грошові внески до статутного капіталу тощо) або виправлення помилок минулих років. Окрім того, не враховується зміна дебіторської заборгованості поточного податку на прибуток і зменшення дебіторської заборгованості за іншими платежами до бюджету внаслідок зарахування кредиторської заборгованості за поточним податком на прибуток.

21. У статті "Зменшення (збільшення) витрат майбутніх періодів" у графі "Надходження" відображається зменшення, у графі "Видаток" — збільшення у складі витрат майбутніх періодів, що відбулись протягом звітного періоду.

22. У статті "Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань" у графі "Надходження" відображається збільшення, у графі "Видаток" — зменшення у статтях розділу балансу "Поточні зобов'язання" (крім статей "Короткострокові кредити банків", "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями", "Поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками", сум зобов'язань за відсотками та інших зобов'язань, не пов'язаних з операційною діяльністю). При цьому не враховуються зміни в складі поточних зобов'язань, які є наслідком негрошових операцій інвестиційної діяльності та фінансової діяльності погашення поточного зобов'язання шляхом передачі необоротних активів і фінансових інвестицій, зарахування внесків до капіталу тощо) або виправлення помилок минулих років. При визначенні суми збільшення (зменшення) поточних зобов'язань не враховується зміна суми зобов'язання за іншими платежами до бюджету внаслідок зарахування дебіторської заборгованості за поточним податком на прибуток.

23. У статті "Збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів" у графі "Надходження" відображається збільшення, у графі "Видаток" — зменшення у складі доходів майбутніх періодів протягом звітного періоду.

24. У статті "Грошові кошти від операційної діяльності" відображається різниця між сумами надходжень та видатків, відображених відповідно до п.п. 19—23 цього Положення (стандарту).

25. У статті "Сплачені відсотки" відображаються суми грошових коштів, використаних на сплату відсотків за користування позиковим капіталом.

26. У статті "Сплачені податки на прибуток" показується використання грошових коштів для сплати податків на прибуток за умови, що вони конкретно не ототожнюються з фінансовою або інвестиційною діяльністю.

27. У статті "Чистий рух коштів до надзвичайних подій" показується надходження або видаток коштів, відображених у статті "Грошові кошти від операційної діяльності", з урахуванням видатку коштів, відображених відповідне де п.п.25—26 цього Положення (стандарту).

28. У статті "Рух коштів від надзвичайних подій" відображаються відповідно, надходження або видаток коштів, пов'язані з надзвичайними подіями в процесі операційної діяльності.

29. У статті "Чистий рух коштів від операційної діяльності" відображається результат руху коштів від операційної діяльності з урахуванням руху коштів від надзвичайних подій.

Рух грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності

30. Рух грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності визначається на основі аналізу змін у статтях розділу балансу "Необоротні активи" та статті "Поточні фінансові інвестиції".

31. У статті "Реалізація фінансових інвестицій" відображають суми грошових надходжень від продажу акцій або боргових зобов'язань інших підприємств, а також ча-стоку капіталі інших підприємств (інші, ніж надходження за такими інструментами, що визнаються як еквіваленти грошових коштів, або за такими, що утримуються для дилерських або торговельних цілей).

32. У статті "Реалізація необоротних активів" відображається надходження грошових коштів від продажу основних засобів, нематеріальних активів, а також інших довгострокових необоротних активів (крім фінансових інвестицій).

33. У статті "Реалізація майнових комплексів" показується надходження грошових коштів від продажу дочірніх підприємств та інших господарських одиниць (за вирахуванням грошових коштів, які були реалізовані) складі майнового комплексу).

34. У статті "Отримані відсотки" відображаються надходження грошових коштів у вигляді відсотків за позики, надані іншим сторонам (інші, ніж позики, здійснені фінансовою установою) за фінансовими інвестиціями у боргові цінні папери, за використання переданих у фінансову оренду необоротних активів тощо.

35. У статті "Отримані дивіденди" відображаються суми грошових надходжень у вигляді дивідендів як результат придбання акцій або часток у капіталі інших підприємств (крім виплат за такими інструментами, які визнаються як еквіваленти грошових коштів, або за такими, що утримуються для дилерських або торговельних цілей).

36. У статті "Інші надходження" показуються надходження грошових коштів від повернення авансів (крім авансів, пов'язаних з операційною діяльністю) та позик, наданих іншим сторонам (інші надходження, ніж аванси та позики фінансової установи), надходження грошових коштів від ф'ючерсних контрактів, форвардних контрактів, опціонів тощо (за винятком тих контрактів, які укладаються для основної діяльності підприємства, або коли надходження класифікуються як фінансова діяльність) та інші надходження, які не передбачені у вищезазначених статтях.

37. У статті "Придбання фінансових інвестицій" відображаються виплати грошових коштів для придбання акцій або боргових зобов'язань інших підприємств, а також часток участі у спільних підприємствах (інші, ніж виплати за такими інструментами, що визнаються як еквіваленти грошових коштів, або за такими, що утримуються для дилерських або торговельних цілей).

38. У статті "Придбання необоротних активів" показуються виплати грошових коштів для придбання основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних активів (крім фінансових інвестицій).

39. У статті "Придбання майнових комплексів" відображаються грошові кошти, сплачені за придбані дочірні підприємства та інші господарські одиниці (за вирахуванням грошових коштів придбаних у складі майнового комплексу).

40. У статті "Інші платежі" показуються аванси (крім пов'язаних з операційною діяльністю) і позики грошовими коштами, надані іншим сторонам (крім авансів і позик фінансових установ); виплати грошових коштів за ф'ючерсними контрактами, форвардними контрактами, опціонами тощо (за виключенням випадків, коли такі контракти укладаються для операційної діяльності підприємства або виплати класифікуються як фінансова діяльність); інші платежі що не передбачені у вищезазначених статтях.

41. У статті "Чистий рух коштів до надзвичайних подій" показується різниця між сумами грошових надходжень та видатків, відображених відповідно до п.п.31—40 цього Положення (стандарту).

42. У статті "Рух коштів від надзвичайних подій" відображаються, відповідно, надходження або видаток коштів, пов'язані з надзвичайними подіями в процесі інвестиційної діяльності.

43. У статті "Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності" відображається результат руху коштів від інвестиційної діяльності з урахуванням руху коштів від надзвичайних подій.

Рух грошових коштів у результаті фінансової діяльності

44. Рух грошових коштів у результаті фінансової діяльності визначається на основі змін у статтях балансу за розділом "Власний капітал" та статтях, пов'язаних із фінансовою діяльністю, у розділах балансу: "Забезпечення наступних витрат і платежів", "Довгострокові зобов'язання" і "Поточні зобов'язання" ("Короткострокові кредити банків" і "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями", "Поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками" тощо).

45. У статті "Надходження власного капіталу" відображаються надходження грошових коштів від розміщення акцій та інших операцій, що призводять до збільшення власного капіталу.

46. У статті "Отримані позики" відображаються надходження грошових коштів у результаті утворення боргових зобов'язань (позик, векселів, облігацій, а також інших видів короткострокових і довгострокових зобов'язань, не пов'язаних з операційною діяльністю).

47. У статті "Інші надходження" показуються інші надходження грошових коштів, пов'язані з фінансовою діяльністю.

48. У статті "Погашення позик" відображаються виплати грошових коштів для погашення отриманих позик.

49. У статті "Сплачені дивіденди" показуються суми дивідендів, сплачені грошовими коштами.

50. У статті "Інші платежі" показується використання грошових коштів для викуплення раніше випущених акцій підприємства, виплати грошових коштів орендодавцю для погашення заборгованості за фінансовою орендою та за іншими платежами, пов'язаними з фінансовою діяльністю.

51. У статті "Чистий рух коштів до надзвичайних подій" показується різниця між сумою грошових надходжень та видатків, відображених відповідно до п.п.45—50 цього Положення (стандарту).

52. У статті "Рух коштів від надзвичайних подій" відображаються, відповідно, надходження або видаток коштів, пов'язані з надзвичайними подіями в процесі фінансової діяльності.

53. У статті "Чистий рух коштів від фінансової діяльності" відображається результат руху коштів від фінансової діяльності з урахуванням руху коштів від надзвичайних подій.

Зміна величини грошових коштів за звітний період

54. У статті "Чистий рух коштів за звітний період" показується різниця між сумою грошових надходжень та видатків, відображених у статтях: "Чистий рух коштів від операційної діяльності", "Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності" та "Чистий рух коштів від фінансової діяльності".

55. У статті "Залишок коштів на початок року" показується залишок грошових коштів на початок року, наведений у балансі.

56. У статті "Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів" у графі "Надходження" показується збільшення, у графі "Витрати" — зменшення залишку грошових коштів в іноземній валюті внаслідок коливань валютного курсу протягом звітного періоду.

57. У статті "Залишок коштів на кінець року" наводиться різниця між сумою грошових надходжень та видатків, відображених у статтях: "Залишок коштів на початок року", "Чистий рух коштів за звітний період" та "Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів". Розрахований таким чином показник повинен дорівнювати наведеному в балансі залишку грошових коштів та грошових еквівалентів на кінець звітного періоду.

Розкриття інформації про рух грошових коштів

58. У примітках до фінансової звітності наводиться (розкривається) інформація про:

- а) склад грошових коштів;
- б) склад статей "Інші надходження", "Інші платежі" та інших статей, які об'єднують декілька видів грошових потоків;
- в) негрошові операції інвестиційної та фінансової діяльності;

г) наявність значного сальдо грошових коштів, які є в наявності у підприємства і які недоступні для використання групою, до якої належить підприємство.

59. У випадку придбання або продажу майнових комплексів протягом звітного періоду наводиться (розкривається) інформація про:

а) загальну вартість придбання або реалізації майнового комплексу;

б) частину загальної вартості майнового комплексу, яка, відповідно, була сплачена або отримана у формі грошових коштів;

в) суму грошових коштів у складі активів майнових комплексів, що були придбані чи реалізовані;

г) суму активів (крім грошових коштів) і зобов'язань придбаного або реалізованого майнового комплексу в розрізі окремих статей.

Додаток

до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 4

		КОДИ	
		01	
Підприємство.....	Дата /рік, місяць, число/		
Територія	за ЄАРПОУ		
Орган державного управління.....	за КОАТУУ		
Галузь.....	за СПОДУ		
Вид економічної діяльності.....	за ЗКПНГ		
Одніиця виміру: тис. грн.	за КВЕД		
	Контрольна сума		

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

за _____ 20__ р.

Форма №3

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код	За звітний період		За попередній період	
		Находження	Видаток	Находження	Видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010				
Коригування на:					
- амортизацію необоротних активів	020		x		x
- збільшення (зменшення) забезпечень	030				
- збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	040				
- збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	050				
Витрати на сплату відсотків	060		x		x
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	070				
Зменшення (збільшення):	080				
- оборотних активів					
- витрат майбутніх періодів	090				
Збільшення (зменшення):	100				
- поточних зобов'язань					
- доходів майбутніх періодів	110				
Грошові кошти від операційної діяльності	120				
Сплачені:	130				
- відсотки		x		x	
- податки на прибуток	140	x		x	
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	150				
Рух коштів від надзвичайних подій	160				
Чистий рух коштів від операційної діяльності	070				
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Реалізація:					
- фінансових інвестицій	180				x
- необоротних активів	190		x		x
- майнових комплексів	200				
Отримані:					
- відсотки	210		x		x
- дивіденди	220		x		x
Інші надходження	230		x		x

1	2	3	4	5	6
Придбання:					
- фінансових інвестицій	240	x		x	
- необоротних активів	250	x		x	
- майнових комплексів	260	x		x	
Інші платежі	270	x		x	
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280				
Рух коштів від надзвичайних подій	290				
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	300				
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Находження власного капіталу	310		x		x
Отримання позики	320		x		x
Інші надходження	330		x		x
Погашення позик	340	x		x	
Сплачені дивіденди	350	x		x	
Інші платежі	360	x		x	
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370				
Рух коштів від надзвичайних подій	380				
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390				
Чистий рух коштів за звітний період	400				
Залишок коштів на початок року	410		x		x
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420				
Залишок коштів на кінець року	430		x		x

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 5
"ЗВІТ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ"*

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 р. за № 399/3692

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 23 травня 2003 р. № 363)

Загальні положення

1. Цим Положенням (стандартом) визначаються зміст і форма Звіту про власний капітал і загальні вимоги до розкриття його статей.
2. Норми цього Положення (стандарту) стосуються підприємств, організацій та інших юридичних осіб (*далі — підприємства*) усіх форм власності (крім банків і бюджетних установ).
3. Особливості складання консолідованого Звіту про власний капітал визначаються окремим Положенням (стандартом).
4. Метою складання Звіту про власний капітал є розкриття інформації про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.
5. Звіт про власний капітал складається за формою, наведеною в додатку до цього Положення (стандарту).
6. Для забезпечення порівняльного аналізу інформації підприємства повинні додавати до річного звіту Звіт про власний капітал за попередній рік.

Зміст статей Звіту про власний капітал

7. У статтях "Залишок на початок року" та "Залишок на кінець року" показують суми власного капіталу на початок (нескоригований залишок) і кінець року.
8. У статтях "Зміна облікової політики", "Виправлення помилок" та "Інші зміни" відображаються суми коригувань, передбачених Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах".
9. У статті "Скоригований залишок" показується залишок власного капіталу на початок звітної року після внесення відповідних коригувань.
10. У статтях розділу "Переоцінка активів" наводяться дані, які відображають збільшення або зменшення власного капіталу в результаті переоцінки основних засобів та інших активів у порядку, передбаченому відповідними Положеннями (стандартами).
11. У статті "Чистий прибуток (збиток) за звітний період" показується сума чистого прибутку (збитку) зі Звіту про фінансові результати.
12. У статтях розділу "Розподіл прибутку" наводяться сума нарахованих дивідендів, дані про інший розподіл прибутку між учасниками (власниками) підприємства або спрямування прибутку до статутного капіталу, резервного капіталу тощо.
13. У статтях розділу "Внески учасників" наводяться дані про зменшення статутного капіталу підприємства та зміни неоплаченого капіталу в результаті збільшення або зменшення дебіторської заборгованості учасників за внесками до статутного капіталу підприємств. .
14. У статтях розділу "Видачування капіталу" наводяться дані про зменшення власного капіталу підприємства внаслідок виходу учасника, викупу чи анулювання викуплених акцій акціонерним товариством, зменшення номінальної вартості акцій або з інших причин.
15. У статтях розділу "Інші зміни в капіталі" наводяться дані про всі інші зміни у власному капіталі підприємства, що не були включені до вищезазначених статей, зокрема списання невідшкодованих збитків, безкоштовно отримані активи та інші зміни.
16. У статті "Разом змін в капіталі" наводиться підсумок змін у складі власного капіталу за звітний період, що визначається як сума всіх змін, відображених у рядках 060—280. Залишок власного капіталу на кінець року визначається, виходячи з його скоригованого залишку на початок року (рядок 050) і підсумку змін у капіталі (рядок 290).
17. Дані в графах 3—11 наводяться у дужках, якщо такі показники призводять до зменшення залишку відповідного елемента власного капіталу.

* Зазначене Положення (стандарт) застосовується для складання бухгалтерської звітності за операціями, що відбуваються з 2000 року.

Розкриття інформації в примітках до фінансових звітів

18. Усі підприємства розкривають у примітках до фінансових звітів призначення та умови використання кожного елементу власного капіталу (крім статутного капіталу).

19. Акціонерні товариства наводять у примітках до фінансових звітів інформацію про:

19.1. Загальну кількість та номінальну вартість акцій, на які передбачається здійснити передплату.

19.2. Загальну кількість та номінальну вартість акцій, на які здійснена передплата, у порівнянні із передбаченими величинами.

19.3. Загальну суму коштів, одержаних у ході передплати на акції, у такому розрізі:

19.3.1. Всі грошові кошти, внесені як плата за акції, із зазначенням кількості акцій.

19.3.2. Вартісна оцінка майна, внесеного як плата за акції, із зазначенням кількості акцій.

19.3.3. Загальна сума іноземної валюти, внесеної як плата за акції, із зазначенням кількості акцій та курсу, за яким валюту зараховано в обліку.

19.4. Акції у складі статутного капіталу за окремими типами і категоріями:

19.4.1. Кількість випущених акцій із зазначенням неоплаченої частини статутного капіталу.

19.4.2. Номінальна вартість акцій.

19.4.3. Зміни протягом звітного періоду у кількості акцій, що перебувають в обігу.

19.4.4. Права, привілеї та обмеження, пов'язані з акціями, в тому числі обмеження щодо розподілу дивідендів та повернення капіталу.

19.4.5. Акції, що належать самому товариству, його дочірнім і асоційованим підприємствам.

19.4.6. Перелік засновників і кількість акцій, якими вони володіють.

19.4.7. Кількість акцій, які перебувають у власності членів виконавчого органу, та перелік осіб, частки яких у статутному фонді перевищують 5%.

19.4.8. Акції, зарезервовані для випуску згідно з опціонами та іншими контрактами, із зазначенням їх термінів і сум.

19.5. Накопичену суму дивідендів, не сплачених за привілейованими акціями.

19.6. Суму, включену (або не включену) до складу зобов'язань, коли дивіденди були передбачені, але формально не затвержені.

20. Всі інші підприємства наводять у примітках до фінансових звітів інформацію про:

20.1. Розподіл часток статутного капіталу між власниками.

20.2. Права, привілеї або обмеження щодо цих часток.

20.3. Зміни у складі часток власників у статутному капіталі.

Додаток
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 5
(наказ Міністерства фінансів України від 31.03.99р. №87)

Дата /рік, місяць, число/

Підприємство..... за ЄДРПОУ
Територія за КОАТУУ
Орган державного управління..... за СПОДУ
Галузь..... за ЗКІНГ
Вид економічної діяльності..... за КВЕД
Одиниця виміру: тис. грн. Контрольна сума

КОДИ	
	01

ЗВІТ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

за _____ 200__ р.

Форма №4

Код за ДКУД

1801005

Стаття	Код рядка	Стату- тний капітал	Пайо- вий капітал	Додат- ковий вкла- дний капітал	Інший додат- ковий капітал	Резер- вний капітал	Нероз- поділе- ний прибу- ток	Неопла- чений капітал	Вида- чений капітал	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Залишок на початок року	010									
Коригування:										
Зміна облікової політики	020									
Виправлення суттєвих помилок	030									
Інші зміни	040									
Скорегований залишок на початок року	050									
Переоцінка активів:										
Дооцінка основних засобів	060									
Уцінка основних засобів	070									
Дооцінка незавершеного будівництва	080									
Уцінка незавершеного будівництва	090									
Дооцінка нематеріальних активів	100									
Уцінка нематеріальних активів	110									
	120									
Чистий прибуток (збиток) за звітний пе- ріод	130									
Розподіл прибутку:										
Виплати власникам (дивіденди)	140									
Спрямування прибутку до статутного капіталу	150									
Відрахування до резервного капіталу	160									
	170									
Внески учасників:										
Внески до капіталу	180									
Погащення заборгованості з капіталу	190									
	200									
Видачування капіталу:										
Викуп акцій (частка)	210									
Перепродаж викуплених акцій (частка)	220									
Анулювання викуплених акцій (частка)	230									
Видачування частки з капіталу	240									
Зменшення номінальної вартості акцій	250									
Інші зміни в капіталі:										
Списання невідшкодованих збитків	260									
Безкоштовно отримані активи	270									
	280									
Разом зміни в капіталі	290									
Залишок на кінець року	300									

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

**ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 6
"ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК І ЗМІНИ У ФІНАНСОВИХ ЗВІТАХ"***

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28 травня 1999 р. № 137
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 р. за № 392/3685
(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989)

Загальні положення

1. Цим Положенням (стандартом) визначається порядок виправлення помилок, внесення та розкриття інших змін у фінансовій звітності.
2. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються у фінансовій звітності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (*далі — підприємства*) усіх форм власності (крім бюджетних установ).
3. Терміни, що використовуються в цьому Положенні (стандарті), мають таке значення:
Дата балансу — дата, на яку складений баланс підприємства. Звичайно датою балансу є кінець останнього дня звітного періоду.
Облікова оцінка — попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами.
Подія після дати балансу — подія, яка відбувається між датою балансу і датою затвердження керівництвом фінансової звітності, підготовленої до оприлюднення, яка вплинула або може вплинути на фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

Виправлення помилок і зміни в облікових оцінках

4. Виправлення помилок, допущених при складах фінансових звітів у попередніх роках, здійснюється шляхом коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року, якщо такі помилки впливають на величину нерозподіленого прибутку (збитку).
5. Виправлення помилок, які відносяться до попередніх періодів, вимагає повторного відображення відповідної порівняльної інформації у фінансовій звітності.
6. Облікова оцінка може переглядатися, якщо змінюються обставини, на яких базувалася ця оцінка, або отримана додаткова інформація.
7. Наслідки зміни в облікових оцінках слід включати до тієї ж самої статті звіту про фінансові результати, яка раніше застосовувалась для відображення доходів або витрат, пов'язаних з об'єктом такої оцінки.
8. Наслідки зміни облікових оцінок слід включати до звіту про фінансові результати в тому періоді, в якому відбулася зміна, а також і в наступних періодах, якщо зміна впливає на ці періоди.

Зміни в обліковій політиці

9. Облікова політика може змінюватися, тільки якщо змінюються статутні вимоги, вимоги органу, який затверджує положення (стандарт) бухгалтерського обліку, або якщо зміни забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства.
10. Не вважається зміною облікової політики встановлення облікової політики для:
 - 10.1. Подій або операцій, які відрізняються за змістом від попередніх подій або операцій.
 - 10.2. Подій або операцій, які не відбувалися раніше.
11. Облікова політика застосовується щодо подій та операцій з моменту їх виникнення, за винятком випадків, передбачених п. 12 цього Положення (стандарту).
12. Вплив зміни облікової політики на події та операції минулих періодів відображається у звітності шляхом:
 - 12.1. Коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року.
 - 12.2. Повторного надання порівняльної інформації щодо попередніх звітних періодів.
13. Якщо суму коригування нерозподіленого прибутку на початок звітного року неможливо визначити достовірно, то облікова політика поширюється лише на події та операції, які відбуваються після дати зміни облікової політики.
14. Якщо неможливо розрізнити зміну облікової політики та зміну облікових оцінок, то це розглядається і відображається як зміни облікових оцінок.

* Зазначене Положення (стандарт) застосовується для складення бухгалтерської звітності за операціями, що відбуваються з 2000 року.

Події після дати балансу

15. Події після дати балансу можуть вимагати коригування певних статей або розкриття інформації про ці події у примітках до фінансових звітів.

16. Події після дати балансу, які надають додаткову інформацію про визначення сум, пов'язаних з умовами, що існували на дату балансу, вимагають коригування відповідних активів і зобов'язань. Коригування активів і зобов'язань здійснюється шляхом сторнування та (або) додаткових записів в обліку звітнього періоду, які відображають уточнення оцінки відповідних статей внаслідок подій після дати балансу.

17. Події, що відбуваються після дати балансу і вказують на умови, що виникли після цієї дати, не потребують коригування статей фінансових звітів. Такі події слід розкривати в примітках до фінансових звітів, якщо відсутність інформації про них вплине на здатність користувачів звітності робити відповідні оцінки та приймати рішення.

Дивіденди за звітний період, які оголошені після дати балансу, слід розкривати в примітках до фінансових звітів.

18. Якщо події після дати балансу свідчать про наміри підприємства припинити діяльність або про неможливість її продовження, то фінансова звітність складатиметься без застосування принципу безперервності діяльності.

19. Орієнтовний перелік подій після дати балансу додається.

Розкриття інформації у примітках до фінансових звітів

20. У примітках до фінансових звітів слід розкривати таку інформацію щодо виправлення помилок, які мали місце в попередніх періодах:

20.1. Зміст і суму помилок.

20.2. Статті фінансової звітності минулих періодів, які були переобраховані з метою повторного подання порівняльної інформації.

20.3. Факт повторного оприлюднення виправлених фінансових звітів або недоцільність повторного оприлюднення.

21. Підприємству слід розкривати зміст і суму змін в облікових оцінках, які мають суттєвий вплив на поточний період або, як очікується, суттєво будуть впливати на майбутні періоди.

22. У разі зміни в обліковій політиці підприємству слід розкривати:

22.1. Причини та суть зміни.

22.2. Суму коригування нерозподіленого прибутку на початок звітнього року або обґрунтування неможливості її достовірного визначення.

22.3. Факт повторного подання порівняльної інформації у фінансових звітах або недоцільність її переобрахунку.

23. У разі потреби розкриття події, що відбулася після дати балансу, слід надавати інформацію про зміст події та оцінку її впливу на фінансовий результат або обґрунтування щодо неможливості зробити таку оцінку.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПОДІЙ ПІСЛЯ ДАТИ БАЛАНСУ

1. Події, які надають додаткову інформацію про обставини, що існували на дату балансу

- 1.1. Оголошення банкрутом дебітора підприємства, заборгованість якого раніше була визнана сумнівною.
- 1.2. Переоцінка активів після звітної дати, яка свідчить про стійке зниження їхньої вартості, визначеної на дату балансу.
- 1.3. Отримання інформації про фінансовий стан і результати діяльності дочірніх і асоційованих підприємств, яка свідчить про стійке зниження вартості їхніх акцій на фондових біржах.
- 1.4. Продаж запасів, який свідчить про необґрунтованість оцінки чистої вартості їх реалізації на дату балансу.
- 1.5. Отримання від страхової організації матеріалів про уточнення розміру страхового відшкодування, переговори щодо якого велись на звітну дату.
- 1.6. Виявлення помилок або порушень законодавства, що призвели до перекручення даних фінансової звітності.

2. Події, які вказують на обставини, що виникли після дати балансу

- 2.1. Прийняття рішення щодо реорганізації підприємства.
- 2.2. Придбання цілісного майнового комплексу.
- 2.3. Рішення про припинення операцій, які становлять значну частину основної діяльності підприємства.
- 2.4. Знищення (втрата) активів підприємства внаслідок пожежі, аварії, стихійного лиха або іншої надзвичайної події.
- 2.5. Прийняття рішення щодо емісії цінних паперів.
- 2.6. Непрогнозовані зміни індексів цін і валютних курсів.
- 2.7. Укладення контрактів щодо значних капітальних і фінансових інвестицій.
- 2.8. Прийняття законодавчих актів, які впливають на діяльність підприємства.
- 2.9. Дивіденди за звітний період оголошені підприємством після дати балансу.

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 7 "ОСНОВНІ ЗАСОБИ"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 травня 2000 р. за № 288/4509

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989)

Загальні положення

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" (далі — *Положення (стандарт) 7*) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи (далі — *основні засоби*), а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності.

2. Норми Положення (стандарту) 7 застосовуються підприємствами організаціями та іншими юридичними особами (далі — *підприємства*) усіх форм власності (крім бюджетних установ).

3. Положення (стандарт) 7 не поширюється на невідтворені природні ресурси та операції з основними засобами особливості обліку яких визначаються іншими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

4. Терміни, що наведені в положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Амортизація — систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Вартість, яка амортизується, — первинна або переоцінена і вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідної вартості.

Група основних засобів — сукупність однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання необоротних матеріальних активів.

Зменшення корисності — втрата економічної вигоди в сумі перевищення залишкової вартості активу над сумою очікуваного відшкодування.

Знос основних засобів — сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання.

Ліквідаційна вартість — сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Основні засоби — матеріальні активи, які підприємств утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Об'єкт основних засобів — це: закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього; конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій, відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс — певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно; інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частини такого активу, що контролюється підприємством.

Якщо один об'єкт основних засобів складається з частин, які мають різний строк корисного використання (експлуатації), то кожна з цих частин може визнаватися в бухгалтерському обліку як окремий об'єкт основних засобів.

Подібні об'єкти — об'єкти, які мають однакове функціональне призначення та однакову справедливу вартість.

Первинна вартість — історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

Переоцінена вартість — вартість необоротних активів після їх переоцінки.

Строк корисного використання (експлуатації) — очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг).

Сума очікуваного відшкодування необоротного активу — найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від використання необоротного активу, включаючи його ліквідаційну вартість.

Незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи — капітальні інвестиції у будівництво, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання об'єктів необоротних матеріальних активів, введення яких в експлуатацію на дату балансу не відбулося, а також авансові платежі для фінансування будівництва.

Чиста вартість реалізації необоротного активу — справедлива вартість необоротного активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію.

Визнання та оцінка основних засобів

5. Для цілей бухгалтерського обліку основні засоби класифікуються за такими групами:

5.1. Основні засоби

- 5.1.1. Земельні ділянки.
- 5.1.2. Капітальні витрати на поліпшення земель.
- 5.1.3. Будинки, споруди та передавальні пристрої.
- 5.1.4. Машини та обладнання.
- 5.1.5. Транспортні засоби.
- 5.1.6. Інструменти, прилади, інвентар (меблі).
- 5.1.7. Робоча і продуктивна худоба.
- 5.1.8. Багаторічні насадження.
- 5.1.9. Інші основні засоби.

5.2. Інші необоротні матеріальні активи

- 5.2.1. Бібліотечні фонди.
- 5.2.2. Малоцінні необоротні матеріальні активи.
- 5.2.3. Тимчасові (нетитульні) споруди.
- 5.2.4. Природні ресурси.
- 5.2.5. Інвентарна тара.
- 5.2.6. Предмети прокату.
- 5.2.7. Інші необоротні матеріальні активи. Підприємства можуть установлювати вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів.

5.3. Незавершені капітальні інвестиції

6. Об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена.

7. Придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів.

8. Первісна вартість об'єкта основних засобів складається з таких витрат:

- суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству);
- витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів;
- витрат на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів;
- інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою.

Витрати на сплату відсотків за користування кредитом не включаються до первісної вартості основних засобів, придбаних (створених) повністю або частково за рахунок позикового капіталу.

9. Первісна вартість об'єктів основних засобів, зобов'язання за які визначені загальною сумою, визначається розподілом цієї суми пропорційно до справедливої вартості окремого об'єкта основних засобів.

10. Первісна вартість безоплатно отриманих основних засобів дорівнює їх справедливій вартості на дату отримання, з урахуванням витрат, передбачених пунктом 8 Положення (стандарту) 7.

Первісною вартістю основних засобів, що внесені до статутного капіталу підприємства, визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість, з урахуванням витрат, передбачених пунктом 8 Положення (стандарту) 7.

11. Первісна вартість об'єктів, переведених до основних засобів з оборотних активів, товарів, готової продукції тощо, дорівнює її собівартості, яка визначається згідно з положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" та 16 "Витрати".

12. Первісна вартість об'єкта основних засобів, отриманого в обмін на подібний об'єкт, дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта основних засобів. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта перевищує його справедливую вартість, то первісною вартістю об'єкта основних засобів, отриманого в обмін на подібний об'єкт, є справедлива вартість переданого об'єкта з включенням різниці до витрат звітного періоду.

13. Первісна вартість об'єкта основних засобів, придбаного в обмін (або частковий обмін) на неподібний об'єкт, дорівнює справедливій вартості переданого об'єкта основних засобів, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну.

14. Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісне очікуваних від використання об'єкта. Первісна вартість основних засобів зменшується у зв'язку з частковою ліквідацією об'єкта основних засобів.

15. Витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані та одержання первісне визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, включаються до складу витрат.

Переоцінка основних засобів

16. Підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу. Уразі переоцінки об'єкта основних засобів на ту саму дату здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт.

Переоцінка основних засобів тієї групи, об'єкти якої вже зазнали переоцінки, надалі має проводитися з такою регулярністю, щоб їх залишкова вартість на дату балансу суттєво не відрізнялася від справедливої вартості.

Не підлягають переоцінці малоцінні необоротні матеріальні активи і бібліотечні фонди, якщо амортизація їх вартості здійснюється за методами, викладеними в другому реченні пункту 27 Положення (стандарту) 7.

17. Переоцінена первісна вартість та сума зносу об'єкта основних засобів визначається множенням відповідно первісної вартості і суми зносу об'єкта основних засобів на індекс переоцінки. Індекс переоцінки визначається діленням справедливої вартості об'єкта, який переоцінюється, на його залишкову вартість.

Якщо залишкова вартість об'єкта основних засобів дорівнює нулю, то його переоцінена залишкова вартість визначається додаванням справедливої вартості цього об'єкта до його первісної (переоціненої) вартості без зміни суми зносу об'єкта.

18. Відомості про зміни первісної вартості та суми зносу основних засобів заносяться до реєстрів їх аналітичного обліку.

19. Сума дооцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів включається до складу додаткового капіталу, а сума уцінки — до складу витрат, крім випадків, що наведені в пункті 20 Положення (стандарту) 7.

20. У разі наявності (на дату проведення чергової (останньої) дооцінки об'єкта основних засобів) перевищення суми попередніх уцінок об'єкта і втрат від зменшення його корисності над сумою попередніх дооцінок залишкової вартості цього об'єкта і відновлення його корисності сума чергової (останньої) дооцінки, але не більше зазначеного перевищення, включається до складу доходів звітного періоду, а різниця (якщо сума чергової (останньої) дооцінки більше зазначеного перевищення) спрямовується на збільшення іншого додаткового капіталу.

У разі наявності (на дату проведення чергової (останньої) уцінки об'єкта основних засобів) перевищення суми попередніх дооцінок об'єкта і відновлення його корисності над сумою попередніх уцінок залишкової вартості цього об'єкта і втрат від зменшення його корисності сума чергової

(останньої) уцінки, але не більше зазначеного перевищення, спрямовується на зменшення іншого додаткового капіталу, а різниця (якщо сума чергової (останньої) уцінки більше зазначеного перевищення) включається до витрат звітного періоду.

21. При вибутті об'єктів основних засобів, які раніше були переоцінені, перевищення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок залишкової вартості цього об'єкта основних засобів включається до складу нерозподіленого прибутку з одночасним зменшенням додаткового капіталу.

Амортизація основних засобів

22. Об'єктом амортизації є вартість основних засобів (окрім вартості землі і незавершених капітальних інвестицій).

23. Нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється підприємством при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації

24. При визначенні строку корисного використання (експлуатації) слід ураховувати:

— очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності;

— фізичний та моральний знос, що передбачається;

— правові або інші обмеження щодо строків використання об'єкта та інші фактори.

25. Строк корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів переглядається в разі зміни очікуваних економічних вигод від його використання.

Амортизація об'єкта основних засобів нараховується, виходячи з нового строку корисного використання, починаючи з місяця, наступного за місяцем зміни строку корисного використання.

26. Амортизація основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) нараховується із застосування таких методів:

1) прямолінійного, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів;

2) зменшення залишкової вартості, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації. Річна норма амортизації (у відсотках) обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість;

3) прискореного зменшення залишкової вартості, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється, виходячи із строку корисного використання об'єкта, і подвоюється;

4) кумулятивного, за яким річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання;

5) виробничого, за яким місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів.

Підприємство може застосовувати норми і методи нарахування амортизації основних засобів, передбачені податковим законодавством.

27. Амортизація об'єктів, зазначених у підпункті 5.2 пункту 5 Положення стандарту) 7 нараховується за методами, що наведені в підпунктах 1 і 5 пункту 26 Положення (стандарту) 7. Амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів може нараховуватися у першому місяці використання об'єкта в розмірі 50 відсотків його вартості, яка амортизується, та решта 50 відсотків вартості, яка амортизується, у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом або в першому місяці використання об'єкта 100 відсотків його вартості.

28. Метод амортизації обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

Метод амортизації об'єкта основних засобів переглядається у разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання. Нарахування амортизації за новим методом починається з місяця, наступного за місяцем прийняття рішення про зміну методу амортизації.

29. Нарахування амортизації проводиться щомісячно.

Місячна сума амортизації при застосуванні прямолінійного методу визначається діленням річної суми амортизації на 12. Місячна сума амортизації при застосуванні методів зменшення залишкової вартості, прискорення зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості та кумулятивного визначається діленням суми амортизації за повний рік корисного використання на 12.

Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання.

Нарахування амортизації припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта основних засобів, переведення його на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання, консервацію.

30. Суму нарахованої амортизації всі підприємства відображають збільшенням суми витрат підприємства і зносу основних засобів.

Одночасно на суг/у нарахованої амортизації об'єктів зовнішнього благоустрою та житлових будинків, що перебувають на балансах житлово-комунальних організацій, які належать до сфери управління органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади, а також автомобільних доріг загального користування збільшується доходи цих підприємств і організацій із зменшенням додаткового капіталу, а при його недостатності — статутного капіталу.

Організації, звичайна діяльність яких не спрямована на відновлення житлових будинків та інших будівель, можуть також застосовувати норму частини другої цього пункту.

Зменшення корисності основних засобів

31. Втрати від зменшення корисності об'єктів основних засобів включаються до складу витрат звітного періоду із збільшенням у балансі суми зносу основних засобів, а щодо об'єктів основних засобів, відображених в обліку за переоціненою вартістю, — відображаються в порядку, передбаченому абзацом другим пункту 20 Положення (стандарту) 7.

32. Якщо причини зменшення корисності об'єкта основних засобів перестали існувати, то сума відновлення корисності, але не більше суми попереднього зменшення корисності, відображається визнанням доходу з одночасним зменшенням суми зносу об'єкта основних засобів. Відновлення корисності об'єктів основних засобів, відображених в обліку за переоціненою вартістю, відображається в порядку, передбаченому абзацом першим пункту 20 Положення (стандарту) 7.

Вибуття основних засобів

33. Об'єкт основних засобів вилучається з активів (списується з балансу) у разі його вибуття внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом.

34. Фінансовий результат від вибуття об'єктів основних засобів визначається вирахуванням з доходу від вибуття основних засобів їх залишкової вартості, непрямих податків і витрат, пов'язаних з вибуттям основних засобів.

Регістри аналітичного обліку основних засобів, що вибули, додаються до документів, якими оформлені факти вибуття основних засобів.

35. У разі часткової ліквідації об'єкта основних засобів його первісна (переоцінена) вартість та знос зменшуються відповідно на суму первісної (переоціненої) вартості та зносу ліквідованої частини об'єкта.

Розкриття інформації про основні засоби у примітках до фінансової звітності

36. У примітках до фінансової звітності щодо кожної групи основних засобів наводиться така інформація:

36.1. Вартість (первісна або переоцінена), за якою основні засоби відображені в балансі.

36.2. Методи амортизації, що застосовуються підприємством, та діапазон строків корисного використання (експлуатації).

36.3. Наявність та рух у звітному році:

36.3.1. Первісна (переоцінена) вартість та сума зносу на початок звітного року.

- 36.3.2.** Первісна вартість основних засобів, які визнані активом, з виділенням вартості основних засобів, отриманих в результаті об'єднання підприємств.
- 36.3.3.** Сума зміни первісної (переоціненої) вартості та зносу основних засобів у результаті переоцінки.
- 36.3.4.** Первісна (переоцінена) вартість та сума зносу основних засобів, які вибули.
- 36.3.5.** Сума нарахованої амортизації.
- 36.3.6.** Сума втрат від зменшення корисності, відображена в звіті про фінансові результати в звітному періоді.
- 36.3.7.** Інші зміни первісної (переоціненої) вартості та сума зносу основних засобів.
- 36.3.8.** Первісна (переоцінена) вартість та сума зносу на кінець звітного року.
- 37.** У примітках до фінансової звітності також наводиться така інформація:
- 37.1.** Первісна (переоцінена) вартість і сума зносу основних засобів, щодо яких існують передбачені чинним законодавством обмеження володіння, користування та розпорядження.
- 37.2.** Первісна (переоцінена) вартість і сума зносу переданих у заставу основних засобів.
- 37.3.** Сума капітальних інвестицій в основні засоби за звітний рік.
- 37.4.** Сума укладених угод на придбання у майбутньому основних засобів.
- 37.5.** Залишкова вартість основних засобів, що тимчасово не використовуються (консервація, реконструкція тощо).
- 37.6.** Первісна (переоцінена) вартість повністю амортизованих основних засобів, які продовжують використовуватись.
- 37.7.** Залишкова вартість основних засобів, вилучених з експлуатації для продажу.
- 37.8.** Первісна вартість, залишкова вартість та метод оцінки основних засобів, отриманих за рахунок цільового фінансування.
- 38.** У примітках до фінансової звітності наводиться інформація про зміну розміру додаткового капіталу в результаті переоцінки основних засобів та обмеження щодо його розподілу між власниками (учасниками).
- 39.** У примітках до консолідованої фінансової звітності щодо кожної групи основних засобів наводиться сума курсових різниць у зв'язку з перерахунком вартості основних засобів, наведеної у фінансовій звітності дочірніх підприємств.

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 8 "НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 р. № 242

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 2 листопада 1999 р. за № 750/4043

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989)

Загальні положення

1. Це Положення (стандарт) визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи (далі – нематеріальні активи) та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.

2. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі — підприємства) усіх форм власності (крім бюджетних установ).

3. Це Положення (стандарт) не поширюється на гудвіл та операції з нематеріальними активами, особливості обліку яких визначаються іншими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

4. Терміни, що використовуються у положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Активний ринок - ринок, якому притаманні такі умови:

- предмети, що продаються та купуються на цьому ринку, є однорідними
- у будь-який час можна знайти зацікавлених продавців і покупців;
- інформація про ринкові ціни є загальнодоступною.

Група нематеріальних активів — сукупність однотипних за призначенням та умовами використання нематеріальних активів.

Дослідження - заплановані підприємством дослідження, які проводяться ним уперше з метою отримання і розуміння нових наукових та технічних знань.

Нематеріальний актив — немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, і адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.

Розробка — застосування підприємством результатів досліджень та інших знань для планування і проектування нових або значне вдосконалених матеріалів, приладів, продуктів, процесів, систем або послуг до початку їхнього серійного виробництва чи використання.

Незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи – капітальні інвестиції у придбання, створення і модернізацію нематеріальних активів, використання яких за призначенням на дату балансу не відбулося.

Накопичена амортизація нематеріальних активів - сума амортизації об'єкта нематеріальних активів з початку його корисного використання.

5. Бухгалтерській облік нематеріальних активів ведеться щодо кожного суб'єкта за такими групами:

- права користування природними ресурсами (право користування надрами, іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про природне середовище тощо);
- права користування майном (право користування земельною ділянкою право користування будівлею, право на оренду приміщень тощо);
- права на знаки для товарів і послуг (товарні знаки, торгові марки, фірмові назви тощо);
- права на об'єкти промислової власності (право на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, сорт рослин, породи тварин, ноу-хау, захист від недобросовісної конкуренції тощо);
- авторські та суміжні з ними права (право на літературні та музичні твори, програми для ЕОМ, бази даних, тощо);
- незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи;
- інші нематеріальні активи (право на провадження діяльності, використання економічних та інших привілеїв, тощо).

Визнання і оцінка нематеріальних активів

6. Придбаний або отриманий нематеріальний актив відображається в балансі, якщо існує імовірність одержання майбутніх економічних вигод, пов'язаних з його використанням, та його вартість може бути достовірно визначена.

7. Нематеріальний актив, отриманий в результаті розробки, слід відображати в балансі за умов, якщо підприємство має:

- намір, технічну можливість та ресурси для доведення нематеріального активу до стану, у якому він придатний для реалізації або використання;
- можливість отримання майбутніх економічних вигод від реалізації або використання нематеріального активу;
- інформацію для достовірного визначення витрат, пов'язаних з розробкою нематеріального активу.

8. Якщо нематеріальний актив не відповідає вказаним критеріям визнання, то витрати, пов'язані з його придбанням чи створенням, визнаються витратами того звітного періоду, протягом якого вони були здійснені без визнання таких витрат у майбутньому нематеріальним активом.

9. Не визнаються активом, а підлягають відображенню у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені:

- витрати на дослідження;
- витрати на підготовку і перепідготовку кадрів;
- витрати на рекламу та просування продукції на ринку;
- витрати на створення, реорганізацію та переміщення підприємства або його частини;
- витрати на підвищення ділової репутації підприємства і витрати на створення торгових марок (товарних знаків), вартість видань.

10. Придбані (створені) нематеріальні активи зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю.

Первісна вартість придбаного нематеріального активу складається з ціни (вартості) придбання (крім отриманих торговельних знижок), мита, непрямих податків, що не підлягають відшкодуванню, та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з його придбанням та доведенням до стану, у якому він придатний для використання за призначенням.

Витрати на сплату відсотків за кредит не включаються до первісної вартості нематеріальних активів, придбаних (створених) повністю або частково за рахунок кредиту банку.

12. Первісна вартість нематеріального активу, придбаного в результаті обміну подібний об'єкт, дорівнює залишковій вартості переданого нематеріального активу. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта перевищує його справедливую вартість то первісною вартістю нематеріального активу, отриманого в обмін на подібний об'єкт, є його справедлива вартість із включенням різниці до фінансових результатів (витрат) звітного періоду.

Первісна вартість нематеріального активу, придбаного в обмін (або частковий обмін) на неподібний об'єкт, дорівнює справедливій вартості переданого нематеріального активу, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну.

13. Первісною вартістю безоплатно отриманих нематеріальних активів є їх справедлива вартість на дату отримання з урахування витрат, передбачених пунктом 11 цього Положення (стандарту).

14. Первісною вартістю нематеріальних активів, що внесені до статутного капіталу підприємства, визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість з урахування витрат, передбачених пунктом 11 цього Положення (стандарту).

15. Нематеріальні активи, отримані внаслідок об'єднання підприємств, оцінюються за їх справедливою вартістю.

16. Первісна вартість окремого об'єкта нематеріальних активів, сплачених загальною сумою, визначається шляхом розподілу сплаченої суми пропорційно до справедливої вартості кожного з придбаних об'єктів.

17. Первісна вартість нематеріального активу, створеного підприємством, включає прямі витрати на оплату праці, прямі матеріальні витрати, інші витрати, безпосередньо пов'язані із створенням цього нематеріального активу та приведенням його до стану придатності для використання за призначенням (оплата реєстрації юридичного права, амортизація патентів, ліцензій тощо).

18. Первісна вартість нематеріальних активів збільшується на суму витрат, пов'язаних із удосконаленням цих нематеріальних активів і підвищенням їх можливостей та строку використання, які сприятимуть збільшенню первісно очікуваних майбутніх економічних вигод.

Витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта в придатному для використання стані та одержання первісно визначеного розмір/ майбутніх економічних вигод від його використання, включаються до складу витрат звітного періоду.

Переоцінка нематеріальних активів

19. Підприємство може здійснювати переоцінку за справедливою вартістю на дату балансу тих нематеріальних активів, щодо яких існує активний ринок. У разі переоцінки окремого об'єкта нематеріального активу слід переоцінювати всі інші активи групи, до якої належить цей нематеріальний актив (крім тих, щодо яких не існує активного ринку).

20. Якщо підприємством проведена переоцінка об'єктів групи нематеріальних активів, то надалі вони підлягають щорічній переоцінці.

21. Переоцінена первісна вартість та накопичена амортизація об'єкта нематеріального активу визначаються як добуток відповідно первісної вартості або накопиченої амортизації та індексу переоцінки. Індекс переоцінки визначається діленням справедливої вартості об'єкта, який переоцінюється, на його залишкову вартість.

Якщо залишкова вартість об'єкта нематеріальних активів дорівнює нулю, то його переоцінена залишкова вартість визначається додаванням справедливої вартості цього об'єкта до його первісної (переоціненої) вартості без зміни суми зносу об'єкта.

Відомості про зміни первісної вартості та суми зносу нематеріальних активів заносяться до реєстрів їх аналітичного обліку.

22. Сума дооцінки залишкової вартості об'єкта нематеріальних активів відображається у складі додаткового капіталу, а сума уцінки — у складі витрат звітного періоду, крім випадків, що наведені у п.23 цього Положення (стандарту).

23. У разі наявності (на дату проведення чергової (останньої) дооцінки об'єкта нематеріальних активів) перевищення суми попередніх уцінок об'єкта і втрат від зменшення його корисності над сумою попередніх дооцінок залишкової вартості цього об'єкта і відновлення його корисності сума чергової (останньої) дооцінки, але не більше зазначеного перевищення, включається до складу доходів звітного періоду, а різниця (якщо сума чергової (останньої) дооцінки більше зазначеного перевищення) спрямовується на збільшення іншого додаткового капіталу.

У разі наявності (на дату проведення чергової (останньої) уцінки об'єкта нематеріальних активів) перевищення суми попередніх дооцінок об'єкта і відновлення його корисності над сумою попередніх уцінок залишкової вартості цього об'єкта і втрат від зменшення його корисності сума чергової (останньої) уцінки, але не більше зазначеного перевищення, спрямовується на зменшення іншого додаткового капіталу, а різниця (якщо сума чергової (останньої) уцінки більше зазначеного перевищення) включається до витрат звітного періоду.

24. При вибутті об'єктів нематеріальних активів, які раніше були переоцінені, перевищення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок залишкової вартості цього об'єкта нематеріальних активів включається до складу нерозподіленого прибутку з одночасним зменшенням додаткового капіталу.

Амортизація нематеріальних активів

25. Нарахування амортизації нематеріальних активів здійснюється протягом строку їх корисного використання, який встановлюється підприємством при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), але не більше 20 років.

26. При визначенні строку корисного використання об'єкта нематеріальних активів слід ураховувати:

- строки корисного використання подібних активів;
- моральний знос, що передбачається;
- правові або інші подібні обмеження щодо строків його використання та інші фактори.

27. Метод амортизації нематеріального активу обирається підприємством самостійно, виходячи з умов отримання майбутніх економічних вигод. Якщо такі умови визначити неможливо, то амортизація нараховується із застосуванням прямолінійного методу. Розрахунок амортизації при застосуванні відповідних методів нарахування здійснюється згідно з Положенням (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби".

28. Під час розрахунку вартості, яка амортизується, ліквідаційна вартість нематеріальних активів прирівнюється до нуля, крім випадків:

— коли існує невідоме зобов'язання іншої особи щодо придбання цього об'єкта наприкінці строку його корисного використання;

— коли ліквідаційна вартість може бути визначена на підставі інформації існуючого активного ринку і очікується, що такий ринок існуватиме наприкінці строку корисного використання цього об'єкта.

29. Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому нематеріальний актив став придатним для використання.

30. Нарахування амортизації припиняється починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття нематеріального активу.

31. Термін корисного використання нематеріального активу та метод його амортизації переглядаються в кінці звітнього року якщо в наступному періоді очікуються зміни строку корисного використання активу або зміни умов отримання майбутніх економічних вигод.

Амортизація нематеріального активу нараховується виходячи з нового методу нарахування амортизації і строку використання починаючи з місяця, наступного за місяцем змін.

Зменшення корисності нематеріальних активів

32. Втрати від зменшення корисності об'єкта нематеріальних активів з включаються до складу витрат звітнього періоду із звільненням суми накопиченої амортизації об'єкта нематеріальних активів, а щодо об'єкта нематеріальних активів, відображеного в обліку за переоціненою вартістю, — відображаються в порядку, передбаченому абзацом другим пункту 23 цього Положення (стандарту).

33. Якщо причини зменшення корисності об'єкта нематеріальних активів перестали існувати, то сума відновлення корисності, але не більше суми попереднього зменшення корисності, відображається визнанням доходу з одночасним зменшенням суми накопиченої амортизації об'єкта нематеріальних активів. Відновлення корисності об'єкта нематеріальних активів, відображеного в обліку за переоціненою вартістю, відображається в порядку, передбаченому абзацом першим пункту 23 цього Положення (стандарту).

Вибуття нематеріальних активів

34. Нематеріальний актив списується з балансу в разі його вибуття або внаслідок продажу, безоплатної передачі або неможливості отримання підприємством надалі економічних вигод від його використання.

35. фінансовий результат від вибуття об'єктів нематеріальних активів визначається як різниця між доходом від вибуття (за вирахуванням непрямих податків і витрат, пов'язаних з вибуттям) та їх залишковою вартістю. Регістри аналітичного обліку нематеріальних активів, що вибули, додаються до документів, якими оформлені факти вибуття цих об'єктів.

Розкриття інформації щодо нематеріальних активів у примітках до фінансових звітів

36. У примітках до фінансової звітності щодо кожної групи нематеріальних активів з виділенням інформації щодо створених підприємством нематеріальних активів наводиться така інформація:

36.1. Вартість (первісна або переоцінена), за якою нематеріальні активи відображені в балансі.

36.2. Методи амортизації та діапазон строків корисного використання нематеріальних активів.

36.3. Наявність та рух у звітному році:

36.3.1. Первісна (переоцінена) вартість нематеріальних! активів та сума накопиченої амортизації на початок звітнього року.

36.3.2. Первісна вартість нематеріальних активів, які визнані активом, з виділенням вартості нематеріальних активів, отриманих у результаті об'єднання підприємств.

36.3.3. Сума зміни первісної (переоціненої) вартості та накопиченої амортизації нематеріальних активів у результаті переоцінки.

36.3.4. Первісна (переоцінена) вартість та сума накопиченої амортизації нематеріальних активів, які вибули.

36.3.5. Сума нарахованої амортизації.

36.3.6. Сума втрат від зменшення корисності, відображена у звіті про фінансові результати у звітному періоді.

36.3.7. Інші зміни первісної (переоціненої) вартості та сума накопиченої амортизації нематеріальних активів.

36.3.8. Первісна (переоцінена) вартість та сума накопиченої амортизації на кінець звітного року.

37. У примітках до фінансової звітності наводиться така інформація:

37.1. Первісна (переоцінена) вартість та накопичена амортизація нематеріальних активів, щодо яких існує обмеження права власності.

37.2. Первісна (переоцінена) вартість та накопичена амортизація переданих у заставу нематеріальних активів.

37.3. Сума угод на придбання у майбутньому нематеріальних активів.

37.4. Загальна сума витрат на дослідження та розробки, включена до складу витрат звітного періоду.

37.5. Первісна вартість, залишкова вартість та метод оцінки нематеріальних активів, отриманих за рахунок цільових асигнувань.

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 9 "ЗАПАСИ"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 2 листопада 1999 р. за № 751/4044
(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989)

Загальні положення

1. Це Положення (стандарт) визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності.

2. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (*далі — підприємства*) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ).

3. Норми цього Положення (стандарту) не розповсюджуються на:

3.1. Незавершені роботи за будівельними контрактами, включаючи контракти з надання послуг, що безпосередньо пов'язані з ними.

3.2. фінансові активи.

3.3. Молодняк тварин і тварин на відгодівлі, продукцію сільського і лісового господарства, корисні копалини, якщо вони оцінюються за чистою вартістю реалізації відповідно до інших положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

4. Терміни, що наведені в положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Запаси— активи, які:

— утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;

— перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;

— утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Чиста вартість реалізації запасів — очікувана ціна реалізації запасів з умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію.

Визнання та первинна оцінка запасів

5. Запаси визнаються активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.

6. Для цілей бухгалтерського обліку запаси включають:

— сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб;

— незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів. Незавершене виробництво на підприємствах, що виконують роботи та надають послуги, складається з витрат на виконання незакінчених робіт (послуг), щодо яких підприємством ще не визнано доходу;

— готову продукцію, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом;

— товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу;

— малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року;

— молодняк тварин і тварин на відгодівлі, продукцію сільського і лісового господарства, якщо вони оцінюються за цим Положенням (стандартом).

7. Одиницею бухгалтерського обліку запасів є їх найменування або однорідна група (вид).

8. Придбані (отримані) або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первинною вартістю.

9. Первинною вартістю запасів, що придбані за плату, є собівартість запасів, яка складається з таких фактичних витрат:

— сум, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю), за вирахуванням не-прямих податків;

— сум ввізного мита;

— сум непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;

— транспортно-заготівельні витрати (затрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту)

за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів). Транспортно-заготівельні витрати включаються до собівартості придбаних запасів або загальною сумою відображаються на окремому субрахунку рахунків обліку запасів. Сума транспортно-заготівельних витрат, що узагальнюється на окремому субрахунку рахунків обліку запасів, щомісячно розподіляється між сумою залишку запасів на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць. Сума транспортно-заготівельних витрат, яка відноситься до запасів, що вибули, визначається як добуток середнього відсотка транспортно-заготівельних витрат і вартості запасів, що вибули, з відображенням її на тих самих рахунках обліку, у кореспонденції з якими відображено вибуття цих запасів. Середній відсоток транспортно-заготівельних витрат визначається діленням суми залишків транспортно-заготівельних витрат на початок звітного місяця і транспортно-заготівельних витрат за звітний місяць на суму залишку запасів на початок місяця і запасів, що надійшли за звітний місяць. Приклади розподілу транспортно-заготівельних витрат наведені в додатку до Положення (стандарту) 9;

— інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях.

10. Первинною вартістю запасів, що виготовляються власними силами підприємства, визнається їхня виробнича собівартість, яка визначається за Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 "Витрати".

11. Первинною вартістю запасів, що внесені до статутного капіталу підприємства, визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість з урахуванням витрат, передбачених пунктом 9 цього Положення (стандарту).

12. Первинною вартістю запасів, одержаних підприємством безоплатно, визнається їх справедлива вартість з урахуванням витрат, передбачених пунктом 9 цього Положення (стандарту).

13. Первинна вартість одиниці запасів, придбаних у результаті обміну на подібні запаси, дорівнює балансовій вартості переданих запасів. Якщо балансова вартість переданих запасів перевищує їх справедливу вартість, то первинною вартістю отриманих запасів є їх справедлива вартість. Різниця між балансовою і справедливою вартістю переданих запасів включається до складу витрат звітного періоду.

Первинною вартістю запасів, що придбані в обмін на неподібні запаси, визнається справедлива вартість отриманих запасів.

14. Не включаються до первинної вартості запасів, а належать до витрат того періоду, в якому вони були здійснені (встановлені):

— понаднормові втрати і нестачі запасів;

— проценти за користування позиками;

— витрати на збут;

— загальногосподарські та інші подібні витрати, які безпосередньо не пов'язані з придбанням і доставкою запасів та приведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях.

— **15.** Первинна вартість запасів у бухгалтерському обліку не змінюється, крім випадків, передбачених цим Положенням (стандартом).

Оцінка вибуття запасів

16. При відпуску запасів у виробництво, продаж та іншому вибутті оцінка їх здійснюється за одним з таких методів:

— ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;

— середньозваженої собівартості;

— собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);

— собівартості останніх за часом надходження запасів (ЛІФО);

— нормативних затрат;

— ціни продажу.

Для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один із наведених методів.

17. Запаси, які відпускаються, та послуги, що виконуються для спеціальних замовлень і проєктів, а також запаси, які не замінюють одне одного, оцінюються за ідентифікованою собівартістю.

18. Оцінка за середньозваженою собівартістю проводиться по кожній одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного місяця і вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів. Оцінка кожної операції з вибуття запасів може здійснюватись за середньозваженою собівартістю діленням сумарної вартості таких запасів на дату операції на сумарну кількість запасів на дату операції.

19. Оцінка запасів за методом ФІФО базується на припущенні, що запаси використовуються у тій послідовності, у якій вони надходили на підприємство (відображені у бухгалтерському обліку), тобто запаси, які першими відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартістю перших за часом надходження запасів.

20. Оцінка запасів за методом ЛІФО базується на припущенні, що запаси використовуються у послідовності, що є протилежною їх надходженню на підприємство (зарахуванню у бухгалтерському обліку), тобто запаси, які першими відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартістю останніх за часом надходження запасів.

21. Оцінка за нормативними затратами полягає у застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін. Для забезпечення максимального наближення нормативних затрат до фактичних норми затрат і ціни повинні регулярно у нормативній базі перевірятися і переглядатися.

22. Оцінка за цінами продажу заснована на застосуванні підприємствами роздрібною торгівлі середнього проценту торговельної націнки товарів. Цей метод можуть застосовувати (якщо інші методи оцінки вибуття запасів не виправдає) підприємства, що мають значну і змінну номенклатуру товарів з приблизно однаковим рівнем торговельної націнки. Собівартість реалізованих товарів визначається як різниця між продажною (роздрібною) вартістю реалізованих товарів і сумою торговельної націнки на ці товари. Сума торговельної націнки на реалізовані товари визначається як добуток продажною (роздрібною) вартості реалізованих товарів і середнього відсотку торговельної націнки. Середній відсоток торговельної націнки визначається діленням суми залишку торговельних націнок на початок звітного місяця і торговельних націнок у продажній вартості одержаних у звітному місяці товарів на суму продажною (роздрібною) вартості залишку товарів на початок звітного місяця та продажною (роздрібною) вартості одержаних у звітному місяці товарів.

23. Вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів, що передані в експлуатацію, включається зі складу активів (списується з балансу) з подальшою організацією оперативного кількісного обліку таких предметів за місцями експлуатації та відповідними особами протягом строку їх фактичного використання.

Оцінка запасів на дату балансу

24. Запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первинною вартістю або чистою вартістю реалізації.

25. Запаси відображаються за чистою вартістю реалізації, якщо на дату балансу їх ціна знизилась, або вони зіпсовані, застаріли, або іншим чином втратили первинно очікувану економічну вигоду.

26. Чиста вартість реалізації визначається по кожній одиниці запасів вирахуванням з очікуваної ціни продажу очікуваних витрат на завершення виробництва і збут.

27. Сума, на яку первинна вартість запасів перевищує чисту вартість їх реалізації, та вартість повністю втрачених (зіпсованих або тих, що не вистачає) запасів списуються на витрати звітного періоду. Суми нестач і втрат від псування цінностей до прийняття рішення про конкретних винуватців відображаються на позабалансових рахунках. Після встановлення осіб, які мають відшкодувати втрати, належна до відшкодування сума зараховується до складу дебіторської заборгованості (або інших активів) і доходу звітного періоду.

28. Якщо чиста вартість реалізації тих запасів, що раніше були уцінені та є активами на дату балансу, надалі збільшується, то на суму збільшення чистої вартості реалізації, але не більше суми попереднього зменшення, сторнується запис про попереднє зменшення вартості цих запасів.

Розкриття інформації про запаси в примітках до фінансової звітності

29. У примітках до фінансової звітності наводиться інформація про:

- методи оцінки запасів;
- балансову (облікову) вартість запасів у розрізі окремих класифікаційних груп;
- балансову (облікову) вартість запасів, які відображені за чистою вартістю реалізації;
- балансову (облікову) вартість запасів, переданих у переробку, на комісію, в заставу;
- суму збільшення чистої вартості реалізації, за якою проведена оцінка запасів відповідно до пункту 28 цього Положення (стандарту).

Якщо для оцінки запасів використовується метод ЛІФО, то в примітках наводиться різниця між вартістю запасів, відображеною на дату балансу в обліку і звітності, і найменшою з вартості, обчисленою із застосуванням методу середньозваженої собівартості, ФІФО, чистої вартості реалізації.

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 10 "ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999 р. № 237
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25 жовтня 1999 р. за № 725/4018
(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989
та наказом Міністерства фінансів України від 23 травня 2003 р. № 363)

Загальні положення

1. Це Положення (стандарт) визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності.

2. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (*далі — підприємства*) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ).

3. Це Положення (стандарт) застосовується з урахуванням особливостей оцінки та розкриття інформації щодо дебіторської заборгованості, встановлених іншими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

4. Терміни, що використовуються у положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Безнадійна дебіторська заборгованість — поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності.

Дебітори — юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

Дебіторська заборгованість — сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Довгострокова дебіторська заборгованість — сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Поточна дебіторська заборгованість — сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Сумнівний борг — поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником.

Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості — сума поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

Визнання та оцінка дебіторської заборгованості

5. Дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума.

6. Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг та оцінюється за первинною вартістю. У разі відстрочення платежу за продукцію, товари, роботи, послуги з утворенням від цього різниці між справедливою вартістю дебіторської заборгованості та номінальною сумою грошових коштів та/або їх еквівалентів, що підлягають отриманню за продукцію, товари, роботи, послуги, така різниця визнається дебіторською заборгованістю за нарахованими доходами (процентами) у періоді її нарахування.

7. Поточна дебіторська заборгованість, яка є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначення для продажу) включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю. Для визначення чистої реалізаційної вартості на дату балансу обчислюється величина резерву сумнівних боргів.

8. Величина сумнівних боргів визначається виходячи з платоспроможності окремих дебіторів, питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг на умовах наступної оплати або на основі класифікації дебіторської заборгованості.

Визначена на основі класифікації дебіторської заборгованості величина сумнівних боргів на дату балансу становить залишок резерву сумнівних боргів на ту саму дату.

Залишок резерву сумнівних боргів на дату балансу не може бути більшим, ніж сума дебіторської заборгованості на ту саму дату.

9. Класифікація дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги здійснюється групуванням дебіторської заборгованості за строками її непогашення із встановленням коефіцієнта сумнівності для кожної групи. Коефіцієнт сумнівності встановлюється підприємством

виходячи з фактичної суми безнадійної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги за попередні звітні періоди. Коефіцієнт сумнівності, як правило, зростає зі збільшенням строків непогашення дебіторської заборгованості. Величина резерву сумнівних боргів визначається як сума добутків поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги відповідної групи та коефіцієнта сумнівності відповідної групи (приклад визначення величини резерву сумнівних боргів наведено в додатку до цього Положення (стандарту)).

10. Нарахування суми резерву сумнівних боргів за звітний період відображається у звіті про фінансові результати у складі інших операційних витрат.

11. Виключення безнадійної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги з активів здійснюється з одночасним зменшенням величини резерву сумнівних боргів. У разі недостатності суми нарахованого резерву сумнівних боргів безнадійна дебіторська заборгованість списується з активів на інші операційні витрати. Сума відшкодування раніше списаної безнадійної дебіторської заборгованості включається до складу інших операційних доходів.

Поточна дебіторська заборгованість, щодо якої створення резерву сумнівних боргів не передбачено, у разі визнання її безнадійною списується з балансу з відображенням у складі інших операційних витрат.

12. Частина довгострокової дебіторської заборгованості, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу, відображається на ту саму дату в складі поточної дебіторської заборгованості.

Довгострокова дебіторська заборгованість, на яку нараховуються проценти, відображається в балансі за їхньою теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від виду заборгованості та умов її погашення.

Розкриття інформації про дебіторську заборгованість у примітках до фінансової звітності

13. У примітках до фінансової звітності наводиться така інформація:

13.1. Перелік дебіторів і суми довгострокової дебіторської заборгованості.

13.2. Перелік дебіторів і суми дебіторської заборгованості пов'язаних сторін, з виділенням внутрішньогрупового сальдо дебіторської заборгованості.

13.3. Склад і суми статті балансу "Інша дебіторська заборгованість".

13.4. Метод визначення величини резерву сумнівних боргів.

13.5. Сума поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги в розрізі її класифікації за строками непогашення.

13.6. Залишок резерву сумнівних боргів за кожною статтею поточної дебіторської заборгованості, його утворення та використання у звітному році.

**ПРИКЛАД1. ВИЗНАЧЕННЯ ВЕЛИЧИНИ РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ
НА ОСНОВІ КЛАСИФІКАЦІЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ**

Для визначення коефіцієнта сумнівності на 31 грудня 2000 року підприємство для спостереження обрало період за останні півроку (липень-грудень 2000 року).

Місяць	Фактично списано безнадійної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги * (грн.)			Сальдо дебіторської заборгованості за продукцію, товари роботи, послуги відповідної групи на кінець місяця * (грн.)		
	1 група	2 група	3 група	1 група	2 група	3 група
1	2	3	4	5	6	7
Липень	600	800	950	20000	18000	17000
Серпень	-	400	700	22000	12000	14000
Вересень	750	500	-	15000	13000	14500
Жовтень	300	-	770	16000	12000	11000
Листопад	-	650	-	18000	11500	13000
Грудень	550	850	1400	17000	14000	16000
РАЗОМ	2200	3200	3820	x	x	x

* Підприємство самостійно визначає групи за строками непогашення поточної дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт сумнівності (Кс) відповідної групи дебіторської заборгованості може визначатися за такою формулою:

$$Kc = (\Sigma B_{3n} : D_{3n}) : i, \text{ де}$$

B_{3n} — фактично списана безнадійна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги відповідної групи за n-ний місяць обраного для спостереження періоду;

D_{3n} — дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи послуги відповідної групи на кінець n-ного місяця обраного для спостереження періоду;

i — кількість місяців в обраному для спостереження періоді.

Коефіцієнт сумнівності відповідної групи дебіторської заборгованості становить:

першої — $(600 : 20000 + 750 : 15000 + 300 : 16000 + 550 : 17000) : 6 = 0,022$ (2,2%);

другої — $(800 : 18000 + 400 : 12000 + 500 : 13000 + 650 : 11500 + 850 : 14000) : 6 = 0,039$ (3,9%);

третьої - $(950 : 17000 + 700 : 1400 + 770 : 11000 + 1400 : 16000) : 6 = 0,044$ (4,4%).

Величина резерву сумнівних боргів на кінець звітної періоду поточного року має становити:

$$17000 \times 0,022 + 14000 \times 0,039 + 16000 \times 0,044 = 1624.$$

**ПРИКЛАД2. ВИЗНАЧЕННЯ ВЕЛИЧИНИ РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ
НА ОСНОВІ КЛАСИФІКАЦІЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ**

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги на 31 грудня 2003 року становить 966 000 грн., з наступним розподілом за строками її погашення:

1-ша група – 700000;

2-га група – 240000 грн.;

3-тя група – 26000 грн.

Залишок резерву сумнівних боргів до складання балансу на 31 грудня 2003 року становить 3020 грн.

Для визначення коефіцієнта сумнівності на основі класифікації дебіторської заборгованості на 31 грудня 2003 року підприємство для спостереження обрало період за попередні три роки.

Дата балансу	Сальдо дебіторської заборгованості за продукцію, товари роботи, послуги відповідної групи * (грн.)			Заборгованість, що визнана безнадійною в наступному році, у складі сальдо дебіторської заборгованості за продукцію, товари роботи, послуги відповідної групи на кінець попереднього року (грн.)		
	1 група	2 група	3 група	1 група	2 група	3 група
1	2	3	4	5	6	7
31.12.2000	200000	50000	5000	1000	800	1000
31.12.2001	400000	70000	3000	2000	200	590
31.12.2002	6000000	100000	7000	3000	1000	1410
РАЗОМ	12000000	220000	15000	6000	2000	3000

* Підприємство самостійно визначає групи за строками непогашення поточної дебіторської заборгованості та періоди спостереження.

Коефіцієнт сумнівності (**Кс**) відповідної групи дебіторської заборгованості може визначитися за такою формулою:

$$Кс = (\Sigma Бзн : Дзн) \cdot дс$$

Бзн — безнадійна дебіторська заборгованість відповідної групи в складі дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи послуги цієї групи на дату балансу в обраному для спостереження періоді;

Дзн — дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи послуги відповідної групи на дату балансу в обраному для спостереження періоді.

Коефіцієнт сумнівності відповідної групи дебіторської заборгованості становить:

групи 1 — $600 : 120000 = 0,005$;

групи 2 — $2000 : 220000 = 0,009$;

групи 3 — $3000 : 15000 = 0,2$.

Величина резерву сумнівних боргів на 31 грудня 2003 року має становити:

$$700000 \times 0,005 + 240000 \times 0,009 + 26000 \times 0,2 = 10860.$$

З урахуванням залишку резерву сумнівних боргів слід донарахувати ще 7840 грн. ($10860 - 3020$) з включенням до витрат грудня 2003 року.

ПРИКЛАД 3. ВИЗНАЧЕННЯ ВЕЛИЧИНИ РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ, ВИХОДЯЧИ З ПИТОМОЇ ВАГИ БЕЗНАДІЙНИХ БОРГІВ У ЧИСТОМУ ДОХОДІ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ, ТОВАРІВ, РОБІТ, ПОСЛУГ НА УМОВАХ НАСТУПНОЇ ОПЛАТИ

За 2003 рік чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг на умовах наступної оплати становить 18000000 грн.

Залишок резерву сумнівних боргів до складання балансу на 31 грудня 2003 року становить 1000 грн.

Для визначення коефіцієнта сумнівності підприємство для спостереження обрало період за попередні три роки.

Рік	Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг на умовах наступної оплати (грн.)	Сума дебіторської заборгованості за продукцію, товари роботи, послуги, що визнана безнадійною (грн.)
1	2	3
2000	8000000	5000
2001	10000000	7000
2002	15000000	9000
РАЗОМ	33000000	21000

Коефіцієнт сумнівності дебіторської заборгованості становить 0,0006 ($21000 : 33000000$).

Відрахування на створення резерву сумнівних боргів за 2003 рік становить 10800 ($18000000 \times 0,0006$).

Разом із залишком резерв сумнівних боргів на 31 грудня 2003 року становить 11800 ($10800 + 1000$).

ПРИКЛАД 4. ВИЗНАЧЕННЯ ВЕЛИЧИНИ РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ, НА ОСНОВІ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ОКРЕМИХ ДЕБІТОРІВ.

На 31 грудня 2003 року в складі статті “Векселі одержані” відображено вексель, виданий векселедавцем 5 березня 2003 року, на суму 10000 грн. за реалізовані основні засоби. Підприємству стала відома інформація про порушення судом справи про банкрутство векселедавця. На підставі цієї інформації погашення векселя є сумнівним. Величина сумнівних боргів на 31 грудня 2003 року за статтею “Векселі одержані” має бути визнана в сумі 10000 грн., на таку суму створюється резерв з включенням до витрат грудня 2003 року.

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 11 "ЗОВОВ'ЯЗАННЯ"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11 лютого 2000 р. за № 85/4306

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989)

Загальні положення

1. Це Положення (стандарт) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності.

2. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (*далі — підприємства*) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ).

3. Це Положення (стандарт) застосовується з урахуванням особливостей оцінки та розкриття інформації щодо зобов'язань, установлених іншими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

4. Терміни, що використовуються в положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Забезпечення — зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу.

Непередбачене зобов'язання — це:

1) зобов'язання, що може виникнути внаслідок минулих подій та існування якого буде підтверджено лише тоді, коли відбудеться або не відбудеться одна чи більше не визначених майбутніх подій, над якими підприємство не має повного контролю; або

2) теперішнє зобов'язання, що виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки малоймовірно, що для врегулювання зобов'язання потрібно буде використати ресурси, які втілюють у собі економічні вигоди, або оскільки суму зобов'язання не можна достовірно визначити,

Обтяжливий контракт — контракт, витрати (яких не можна уникнути) на виконання якого перевищують очікувані економічні вигоди від цього контракту.

Сума погашення — недисконтована сума грошових коштів або їх еквівалентів, яка, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства.

Теперішня вартість — дисконтована сума майбутніх платежів (за врахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде необхідна для погашення зобов'язання у процесі звичайної діяльності підприємства.

Визнання та оцінка зобов'язання

5. Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду.

6. З метою бухгалтерського обліку зобов'язання поділяються на:

- довгострокові
- поточні;
- забезпечення
- непередбачені зобов'язання;
- доходи майбутніх періодів.

7. До довгострокових зобов'язань належать:

- довгострокові кредити банків;
- інші довгострокові фінансові зобов'язання;
- відстрочені податкові зобов'язання;
- інші довгострокові зобов'язання.

8. Зобов'язання, на яке нараховуються відсотки та яке підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу, слід розглядати як довгострокове зобов'язання, якщо первинний термін погашення був більше ніж дванадцять місяців та до затвердження фінансової звітності існує угода про переоформлення цього зобов'язання на довгострокове.

9. Довгострокове зобов'язання за кредитною угодою (якщо угода передбачає погашення зобов'язання на вимогу кредитора (позикодавця) у разі порушення певних умов, пов'язаних з фінансовим станом позичальника), умови якої порушені, вважається довгостроковим, якщо:

— позикодавець до затвердження фінансової звітності погодився не вимагати погашення зобов'язання внаслідок порушення;

— не очікується виникнення подальших порушень кредитної угоди протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

10. Довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображаються у балансі за їх теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від умов та виду зобов'язання.

11. Поточні зобов'язання включають:

— короткострокові кредити банків;

— поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями;

— короткострокові векселі видані;

— кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги;

— поточну заборгованість за розрахунками з одержаних авансів, за розрахунками з бюджетом, за розрахунками з позабюджетних платежів, за розрахунками зі страхування, за розрахунками з оплати праці, за розрахунками з учасниками, за розрахунками із внутрішніх розрахунків;

— інші поточні зобов'язання.

12. Поточні зобов'язання відображаються у балансі за сумою погашення.

13. Забезпечення створюються для відшкодування наступних (майбутніх) операційних витрат на:

— виплату відпусток працівникам;

— додаткове пенсійне забезпечення;

— виконання гарантійних зобов'язань;

— реструктуризацію;

— виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів тощо. Суми створених забезпечень визнаються витратами.

14. Забезпечення створюються при виникненні внаслідок минулих подій зобов'язання, погашення якого ймовірно призведе до зменшення ресурсів, що втілюють у собі економічні вигоди, та його оцінка може бути розрахунково визначена. Забороняється створювати забезпечення для покриття майбутніх збитків від діяльності підприємства.

15. Забезпечення для відшкодування витрат на реструктуризацію створюються у разі наявності затвердженого керівництвом підприємства плану реструктуризації з конкретними заходами, строками їх виконання та сумою витрат, що будуть зазначені, й після початку реалізації цього плану.

16. Сума забезпечення визначається за обліковою оцінкою ресурсів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), необхідних для погашення відповідного зобов'язання, на дату балансу. Забезпечення для відшкодування витрат на реструктуризацію визначається за сумою прямих витрат які не пов'язані з діяльністю підприємства, що триває. Забезпечення довгострокових зобов'язань визнаються у сумі їх теперішньої вартості.

17. Забезпечення використовується для відшкодування лише тих витрат, для покриття яких воно було створено.

18. Залишок забезпечення переглядається на кожну дату балансу та, у разі потреби, коригується (збільшується або зменшується). У разі відсутності ймовірності вибуття активів для погашення майбутніх зобов'язань сума такого забезпечення підлягає сторнуванню.

19. Непередбачені зобов'язання відображаються на позабалансових рахунках підприємства за обліковою оцінкою.

Розкриття інформації про зобов'язання у примітках до фінансової звітності

20. У примітках до фінансової звітності наводиться така інформація:

20.1. Сума та строки погашення зобов'язання, яке було виключене зі складу поточних зобов'язань відповідно до п.8 цього Положення (стандарту) з обґрунтуванням причин цього.

20.2. Перелік і суми зобов'язань, що включені до статей балансу "Інші довгострокові зобов'язання", "Інші поточні зобов'язання".

21. Підприємство щодо кожного виду забезпечень наводить таку інформацію:

21.1. Цільове призначення, причини невизначеності очікуваній строк погашення.

21.2. Залишок забезпечення на початок і кінець звітного періоду.

21.3. Збільшення забезпечення протягом звітного періоду внаслідок створення забезпечення або додаткових відрахувань.

21.4. Сума забезпечення, що використана протягом звітного періоду.

21.5. Невикористана сума забезпечення, що сторнована у звітному періоді.

21.6. Сума очікуваного відшкодування витрат іншою стороною, що врахована при оцінці забезпечення.

22. За кожним видом непередбачених зобов'язань наводиться така інформація:

22.1. Стислий опис зобов'язання та його сума.

22.2. Невизначеність щодо суми або строку погашення

22.3. Сума очікуваного погашення зобов'язання іншою стороною.

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 12 "ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ"*

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91
Зареєстровано у Міністерстві юстиції України 17 травня 2000 р. за № 284/4505
(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989
та наказом Міністерства фінансів України від 23 травня 2003 р. № 363)

Загальні положення

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 "Фінансові інвестиції" (далі — *Положення (стандарт) 12*) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові інвестиції, операції із спільної діяльності та її розкриття у фінансовій звітності.

2. Норми Положення (стандарту) 12 застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі — *підприємства*) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ).

3. Терміни, що наведені в положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Амортизована собівартість фінансової інвестиції — собівартість фінансової інвестиції з урахуванням часткового її списання внаслідок зменшення корисності, яка збільшена (зменшена) на суму накопиченої амортизації дисконту (премії).

Ефективна ставка відсотка — ставка відсотка, що визначається діленням суми річного відсотка та дисконту (або різниці річного відсотка та премії) на середню величину собівартості інвестиції (або зобов'язання) та вартості її погашення.

Контрольні учасники — учасники спільної діяльності створенням юридичної особи (спільного підприємства які здійснюють контроль за її діяльністю).

Метод ефективної ставки відсотка — метод нарахування амортизації дисконту або премії, за яким сума амортизації визначається як різниця між доходом за фіксованою ставкою відсотка і добутоком ефективної ставки та амортизованої вартості на початок періоду, за який нараховується відсоток.

Ринкова вартість фінансової інвестиції — сума, яку можна отримати від продажу фінансової інвестиції на активному ринку.

Спільна діяльність — господарська діяльність зі створенням або без створення юридичної особи, яка є об'єктом спільного контролю двох або більше сторін відповідно до письмової угоди між ними.

Спільний контроль — розподіл контролю за господарською діяльністю відповідно до угоди про ведення спільної діяльності.

Суттєвий вплив — повноваження брати участь у прийнятті рішень з фінансової, господарської та комерційної політики об'єкта інвестування без здійснення контролю цієї політики.

Свідченням суттєвого впливу, зокрема, можуть бути:

- 1) володіння двадцятьма або більше відсотками акцій (статутного капіталу) підприємства;
- 2) представництво в раді директорів або аналогічному керівному органі підприємства;
- 3) участь у прийнятті рішень;
- 4) взаємообмін управлінським персоналом;
- 5) забезпечення підприємств необхідною техніко-економічною інформацією.

Первинна оцінка фінансових інвестицій

4. Фінансові інвестиції первинно оцінюються та відображаються у бухгалтерському обліку за собівартістю. Собівартість фінансової інвестиції складається з ціни її придбання, комісійних винагород, мита, податків, зборів, обов'язкових платежів та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням фінансової інвестиції.

5. Якщо придбання фінансової інвестиції здійснюється шляхом обміну на цінні папери власної емісії, то собівартість фінансової інвестиції визначається за справедливою вартістю переданих цінних паперів.

* Цей Стандарт набрав чинності з 1 липня 2000 року.

6. Якщо придбання фінансової інвестиції здійснюється шляхом обміну на інші активи, то її собівартість визначається за справедливою вартістю цих активів.

7. Дивіденди, відсотки, роялті та рента, що підлягають отриманню за фінансовими інвестиціями, відображаються як фінансовий дохід інвестора, крім випадків, коли такі надходження не відповідають критеріям визнання доходу встановленим Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 15 "Доход", затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 року № 290 і зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14 грудня 1999 року за № 860/4153.

Оцінка фінансових інвестицій на дату балансу

8. Фінансові інвестиції (крім інвестицій, що утримуються підприємством до їх погашення або обліковуються за методом участі в капіталі) на дату балансу відображаються за справедливою вартістю.

Сума збільшення або зменшення балансової вартості фінансових інвестицій на дату балансу (крім інвестицій, що обліковуються за методом участі в капіталі) відображається у складі інших доходів або інших витрат відповідно.

9. Фінансові інвестиції, справедливу вартість яких достовірно визначити неможливо, відображаються на дату балансу за їх собівартістю з урахуванням зменшення корисності інвестиції

Втрати від зменшення корисності фінансових інвестицій відображаються у складі інших витрат з одночасним зменшенням балансової вартості фінансових інвестицій.

10. Фінансові інвестиції, що утримуються підприємством до їх погашення, відображаються на дату балансу за амортизованою собівартістю фінансових інвестицій.

Різниця між собівартістю та вартістю погашення фінансових інвестицій (дисконт або премія при придбанні) амортизується інвестором протягом періоду з дати придбання до дати їх погашення за методом ефективної ставки відсотка. Приклад визначення суми амортизації дисконту, премії та амортизованої собівартості фінансових інвестицій за методом ефективної ставки відсотка наведено у додатку 1 до Положення (стандарту) 12.

Сума амортизації дисконту або премії нараховується одночасно з нарахуванням відсотка (доходу від фінансових інвестицій) що підлягає отриманню, та відображається у складі інших фінансових доходів або інших фінансових витрат з одночасним збільшенням або зменшенням балансової вартості фінансових інвестицій відповідно.

11. Фінансові інвестиції в асоційовані і дочірні підприємства та в спільну діяльність зі створенням юридичної особи (спільного підприємства) на дату балансу відображаються за вартістю, що визначена за методом участі в капіталі, крім випадків, наведених у пунктах 17 і 22 Положення (стандарту) 12.

12. фінансові інвестиції, що обліковуються за методом участі в капіталі, на дату балансу відображаються за вартістю, що визначається з урахуванням зміни загальної величини власного капіталу об'єкта інвестування, крім тих, що є результатом операцій між інвестором і об'єктом інвестування.

Балансова вартість фінансових інвестицій збільшується (зменшується) на суму, що є часткою інвестора в чистому прибутку (збитку) об'єкта інвестування за звітний період, із включенням цієї суми до складу доходу (втрат) від участі в капіталі. Одночасно балансова вартість фінансових інвестицій зменшується на суму визнаних дивідендів від об'єкта інвестування.

Балансова вартість фінансових інвестицій збільшується (зменшується) на частку інвестора в сумі зміни загальної величини власного капіталу об'єкта інвестування за звітний період (крім змін за рахунок чистого прибутку (збитку) із включенням (виключенням) цієї суми до іншого додаткового капіталу інвестора або до додаткового вкладеного капіталу (якщо зміна величини власного капіталу об'єкта інвестування виникла внаслідок розміщення (викупу) акцій (часток), що привело до виникнення (зменшення) емісійного доходу об'єкта інвестування). Якщо сума зменшення частки капіталу інвестора в сумі зміни загальної величини власного капіталу об'єкта інвестування (крім змін за рахунок чистого збитку) більше іншого додаткового капіталу або додаткового вкладеного капіталу інвестора (якщо зменшення величини власного капіталу об'єкта інвестування виникло внаслідок викупу акцій (часток), що призвело до зменшення емісійного доходу об'єкта інвестування), то на таку різницю зменшується (збільшується) нерозподілений прибуток (непокритий збиток).

Балансова вартість інвестицій в асоційоване підприємство зменшується на суму зменшення корисності інвестицій та зменшується (збільшується) на суму амортизації різниці між собівартістю фінансової інвестиції в асоційоване підприємство і часткою інвестора в балансовій вартості при-

дбаних ідентифікованих активів і зобов'язань на дату придбання. Амортизація суми такої різниці здійснюється у порядку, визначеному Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 19 "Об'єднання підприємств".

Зменшення балансової вартості фінансових інвестицій відображається в бухгалтерському обліку тільки на суму, що не призводить до від'ємного значення вартості фінансових інвестицій. Фінансові інвестиції, що внаслідок зменшення їх балансової вартості досягають нульової вартості, відображаються в бухгалтерському обліку у складі фінансових інвестицій за нульовою вартістю.

13. Якщо інвестор (контрольний учасник, інвестор асоційованого підприємства) вносить або продає активи спільному, асоційованому підприємству відповідно і передає значні ризики та вигоди, пов'язані з їх володінням, то у складі фінансових результатів звітного періоду відображається лише та частина прибутку (збитку), яка припадає на частку інших інвесторів спільного, асоційованого підприємства відповідно.

Сума прибутку (збитку) від внеску або продажу спільному, асоційованому підприємству активів, що припадає на частку інвестора, включається до складу доходів (витрат) майбутніх періодів з визнанням їх прибутком (збитком) інвестора лише після продажу спільним, асоційованим підприємством цього активу іншим особам або в період амортизації одержаних чи придбаних необоротних активів. Цей актив вважається проданим спільним, асоційованим підприємством у межах кількості й вартості подібних активів, реалізованих ним після його одержання.

Інвестор спільного, асоційованого підприємства відображає всю суму отриманих збитків, якщо внесок або продаж свідчить про зменшення чистої вартості реалізації оборотних активів або зниження корисності необоротних активів.

14. Якщо інвестор (контрольний учасник, асоційоване підприємство) придбав активи відповідно в спільного, асоційованого підприємства, то сума прибутку (збитку) об'єкта інвестування від цієї операції, що припадає на частку інвестора, відображається лише після перепродажу цих активів іншим особам або в періодах амортизації придбаних необоротних активів. Збитки, які виникли внаслідок зменшення чистої вартості реалізації оборотних активів або зниження корисності необоротних активів, відображаються повністю в період здійснення операції.

15. Оцінка та облік фінансових інвестицій здійснюються за кожною фінансовою інвестицією.

Приклад обліку фінансових інвестицій за методом участі в капіталі наведено у додатку 2 до Положення (стандарту) 12.

Облік фінансових інвестицій і асоційовані й дочірні підприємства

16. Фінансові інвестиції в асоційовані й дочірні підприємства обліковуються за методом участі в капіталі, крім випадків, наведених у пункті 17 Положення (стандарту) 12.

17. Фінансові інвестиції в асоційовані й дочірні підприємства в бухгалтерському обліку відображаються в порядку, наведеному у пунктах 8 і 9 Положення (стандарту) 12, якщо:

а) Фінансові інвестиції придбані та утримуються виключно для продажу протягом дванадцяти місяців з дати придбання;

б) асоційоване або дочірнє підприємство ведуть діяльність в умовах, які обмежують його здатність передавати кошти інвестору протягом періоду, що перевищує дванадцять місяців.

18. Фінансові інвестиції обліковуються за методом участі у капіталі на останній день місяця, в якому об'єкт інвестування відповідає визначенню асоційованого або дочірнього підприємства. Застосування методу участі в капіталі для обліку фінансових інвестицій припиняється з останнього дня місяця, в якому об'єкт інвестування не відповідає критеріям асоційованого або дочірнього підприємства.

Облік спільної діяльності

19. Кожний учасник спільної діяльності без створення юридичної особи відображає у своїх облікових регістрах (на окремих рахунках аналітичного обліку) і у фінансовій звітності:

а) активи, задіяні в спільній діяльності без створення юридичної особи, не відображаються фінансовими інвестиціями учасників такої діяльності;

б) активи, задіяні у спільній діяльності, які він контролює, або свою частку у спільно контрольованих активах;

в) зобов'язання, які він узяв для провадження цієї діяльності;

г) свою частку в будь-яких зобов'язаннях, узятих разом з іншими учасниками щодо цієї діяльності;

д) доход або витрати, набуті в процесі спільної діяльності.

20. Частка учасника спільної діяльності без створення юридичної особи в спільно контрольованих активах відображається в бухгалтерському обліку цього учасника у складі відповідних активів.

21. Фінансові інвестиції у спільну діяльність зі створенням юридичної особи (спільного підприємства) його учасниками обліковуються за методом участі в капіталі на останній день місяця, в якому вони стали контрольними, крім випадків, наведених у пункті 22 Положення (стандарту) 12. Усі інші учасники спільної діяльності відображають фінансові інвестиції у спільну діяльність згідно з порядком, викладеним у пунктах 8 і 9 Положення (стандарту) 12.

22. Фінансові інвестиції у спільну діяльність зі створенням юридичної особи контрольними учасниками відображаються згідно з порядком, наведеним у пунктах 8 і 9 Положення (стандарту) 12, якщо:

а) фінансові інвестиції у спільну діяльність придбані й утримуються виключно з метою їх подальшого продажу протягом дванадцяти місяців;

б) спільне підприємство веде свою діяльність в умовах, які обмежують його здатність передавати кошти учаснику спільного підприємства протягом періоду, що перевищує дванадцять місяців.

23. Контрольний учасник спільного підприємства припиняє облік фінансових інвестицій за методом участі в капіталі з останнього дня місяця, в якому він перестав здійснювати спільний контроль за спільним підприємством або суттєво впливати на його діяльність.

Розкриття інформації про фінансові інвестиції у примітках до фінансової звітності

24. У примітках до фінансової звітності наводиться така інформація:

24.1. Балансова вартість фінансових інвестицій, що включені до складу статті балансу "Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств", за такими видами:

24.1.1. Фінансові інвестиції в асоційовані підприємства.

24.1.2. Фінансові інвестиції в дочірні підприємства.

24.1.3. Фінансові інвестиції і у спільну діяльність зі створенням юридичної особи (спільного підприємства).

24.2. Фінансові інвестиції що включені до складу статей балансу "Інші довгострокові фінансові інвестиції" та "Поточні фінансові інвестиції" за собівартістю, за справедливою вартістю, за амортизованою собівартістю.

24.3. Підставою для визначення справедливої вартості фінансових інвестицій

24.4. Доходи та втрати від змін справедливої вартості фінансових інвестицій : а звітний період.

24.5. Перелік провідних асоційованих, дочірніх і спільних підприємств із зазначенням частки у капіталі та методів оцінки, що використовуються для обліку таких фінансових інвестицій.

25. Контрольний учасник спільного підприємства у примітках до фінансової звітності також наводить (розкриває) таку інформацію:

25.1. Загальна сума зобов'язань щодо його часток у спільних підприємствах.

25.2. Сума зобов'язань інвестиційного характеру щодо його часток у спільних підприємствах та його частки в зобов'язаннях, які він взяв разом з іншими учасниками.

25.3. Сума своєї частки в зобов'язаннях інвестиційного характеру спільних підприємств.

**ПРИКЛАДИ ВИЗНАЧЕННЯ СУМИ АМОРТИЗАЦІЇ ДИСКОНТУ,
ПРЕМІЇ ТА АМОРТИЗОВАНОЇ СОБІВАРТОСТІ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ
ЗА МЕТОДОМ ЕФЕКТИВНОЇ СТАВКИ ВІДСОТКА**

Приклад 1

Підприємство 3 січня 2000 року придбало облігації номінальною вартістю 50000 грн. за 46282 грн., тобто дисконт становив 3718 грн. (50000-46282).

Фіксована ставка відсотка за облігацією встановлена 9 процентів річних. Дата погашення облігації відбудеться через 5 років. Виплата відсотка здійснюється щорічно в кінці року, його номінальна сума становить 4500 грн. (50000x9%).

Ефективна ставка відсотка дорівнює

$$\frac{(50000 \times 9\%) + (3718 : 5)}{(46282 + 50000) : 2} \text{ при бл.} = 11\%$$

Розрахунок амортизації дисконту за інвестиціями в облігації

Дата	Номінальна сума відсотка, грн.	Сума відсотка за ефективною ставкою, грн.*	Сума амортизації дисконту, грн. (гр.3 - гр.2)	Амортизована собівартість інвестиції, грн.**
1	2	3	4	5
03.01.2000				46282
31.12.2000	4500	5091	591	46873
31.12.2001	4500	5156	656	47529
31.12.2002	4500	5228	728	48257
31.12.2003	4500	5308	808	49065
31.12.2004	4500	5435	935	50000

Приклад 2

Облігації номінальною вартістю 50000 грн. придбані 3 січня 2000 року за 52019 грн., тобто премія становила 2019 грн. (52019 - 50000). Фіксована ставка відсотка за облігаціями встановлена 9 процентів річних. Погашення облігації відбудеться через 5 років. Виплата відсотка здійснюється щорічно в кінці року, його номінальна сума становить 4500 грн. (50000 x 9%). Ефективна ставка відсотка дорівнює

$$\frac{(4500 - 2019 : 5)}{(52019 + 50000) : 2} = 8\%$$

Розрахунок амортизації премії за інвестиціями в облігації

Дата	Номінальна сума відсотка, грн.	Сума відсотка за ефективною ставкою, грн.*	Сума амортизації премії, грн. (гр.2 - гр.3)	Амортизована собівартість інвестиції, грн.***
1	2	3	4	5
03.01.2000				52019
31.12.2000	4500	4161	339	51680
31.12.2001	4500	4134	365	51314
31.12.2002	4500	4105	395	50919
31.12.2003	4500	4073	426	50492
31.12.2004	4500	4008	492	50000

* Визначається як добуток вартості інвестицій на попередню дату та ефективною ставки відсотка.

** Визначається додаванням вартості інвестицій на попередню дату і суми амортизації дисконту за звітний період.

*** Визначається як різниця між вартістю інвестицій на попередню дату і сумою амортизації премії за звітний період.

**ПРИКЛАД ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ
ЗА МЕТОДОМ УЧАСТІ В КАПІТАЛІ**

Підприємство А 3 січня 2000 року придбало частку (40%) у власному капіталі підприємства Б за 668 тис.грн.

Підприємство А веде облік інвестиції в асоційоване підприємство Б за методом участі в капіталі.

Статті власного капіталу асоційованого підприємства Б	На 01.01.2000	На 31.12.2000	Зміни у власному капіталі
Статутний капітал	1000	1000	—
Резервний капітал	250	250	—
Додатковий капітал	300	360*	60
Нерозподілений прибуток	120	180**	60
РАЗОМ	1670	1790	120

* Зростання додаткового капіталу обумовлено дооцінкою необоротних активів.

** У складі нерозподіленого прибутку на 31.12.2000 прибуток від реалізації товарів підприємству А становить 10 тис.грн. Придбані підприємством А товари у 2000 році не реалізовані.

Чистий прибуток за 2000 рік асоційованого підприємства становить 110 тис.грн., сума нарахованих дивідендів — 50 тис. грн.

Вартість фінансової інвестиції підприємства А в асоційоване підприємство Б, яка відображається в обліку за методом участі в капіталі, становитиме 712 тис.грн.

Показники	Сума, тис.грн.	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
Балансова вартість інвестиції на 01.01.2000	668	141 Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі	x
Частка інвестора в чистому прибутку за 2000 рік $(110 - 10) \times 40\%$	40	141 Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі	721 Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства
Частка інвестора в дивідендах $(50 \times 40\%)$	20	373 Розрахунки за нарахованими доходами	141 Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі
Частка інвестора в сумі збільшення додаткового капіталу $(60 \times 40\%)$	24	141 Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі	423 Дооцінка активів
Балансова вартість інвестиції на 31.12.2000	712	141 Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі	x

**ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 13
"ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ"**

Затверджено наказом Міністерства фінансів України 30.11.2001 № 559

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 грудня 2001 р. за № 1050/6241

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 23 травня 2003 р. № 363)

Загальні положення

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 "Фінансові інструменти" (далі — *Положення (стандарт) 13*) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові інструменти та її розкриття у фінансовій звітності.

2. Норми Положення (стандарту) 13 застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі — *підприємства*) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ).

3. Норми "Положення (стандарту) 13 не поширюються на:

3.1 фінансові інвестиції в асоційовані, спільні та дочірні підприємства;

3.2 активи і зобов'язання роботодавців щодо програм пенсійного забезпечення;

3.3 права і зобов'язання за договорами страхування (крім похідних інструментів у страхових контрактах);

3.4 права і зобов'язання щодо оренди (крім похідних інструментів, передбачених орендною угодою);

3.5 угоди, що передбачають платежі, виходячи з кліматичних, геологічних та інших фізичних змін навколишнього середовища;

3.6 угоди про фінансові гарантії, крім угод, які передбачають виплату внаслідок змін відсоткової ставки, курсу цінних паперів, індексу цін, кредитного рейтингу (індексу), валютного курсу або інших змінних, що є базисними;

3.7 угоди про непередбачене відшкодування при об'єднанні підприємств.

4. Терміни, що використано в положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають такі значення:

Валютний ризик — імовірність того, що вартість фінансового інструменту буде змінюватися внаслідок змін валютного курсу.

Відсотковий ризик — імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін відсоткових ставок.

Дебіторська заборгованість, не призначена для перепродажу — дебіторська заборгованість, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для перепродажу.

Інструмент власного капіталу — контракт, який підтверджує право на частину в активах підприємства, що залишається після вирахування сум за всіма його зобов'язаннями.

Інструмент хеджування — похідний фінансовий інструмент, фінансовий актив або фінансове зобов'язання, справедлива вартість яких і грошові потоки від яких, як очікується, компенсують зміни справедливої вартості або потоку грошових коштів об'єкта хеджування.

Коефіцієнт ефективності хеджування — частка від ділення відповідно зміни справедливої вартості або грошових потоків об'єкта хеджування на зміну справедливої вартості або грошового потоку від інструмента хеджування.

Кредитний ризик — імовірність втрат однієї зі сторін-укладачів контракту про придбання фінансового інструмента внаслідок невиконання зобов'язання іншою стороною.

Об'єкт хеджування — актив, зобов'язання або майбутня операція, що створюють для підприємства ризик зміни справедливої вартості цих активів і зобов'язань або зміни грошових потоків, пов'язаних з майбутньою операцією.

Похідний фінансовий інструмент — фінансовий інструмент:

— розрахунки за яким провадитимуться у майбутньому;

— вартість якого змінюється внаслідок змін відсоткової ставки, курсу цінних паперів, валютного курсу, індексу цін, кредитного рейтингу (індексу) або інших змінних, що є базисними;

— який не потребує початкових інвестицій.

Ризик грошового потоку — імовірність зміни величини майбутнього грошового потоку, пов'язаного з монетарним фінансовим інструментом.

Ризик ліквідності — імовірність втрат внаслідок неспроможності виконати свої зобов'язання у зв'язку з неможливістю реалізувати фінансові активи за справедливою вартістю.

Ринковий ризик — імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін ринкових цін незалежно від того, чи спричинені ці зміни факторами, які притаманні конкретному типу цінних паперів чи їх емітенту, або факторами, які впливають на вартість всіх цінних паперів в обігу на ринку.

Складний фінансовий інструмент — фінансовий інструмент, що містить компонент фінансового зобов'язання і компонент інструмента власного капіталу.

Твердий контракт — контракту письмовій формі, що передбачає обмін визначеної кількості ресурсів за встановленою ціною на конкретну майбутню дату (дати), має визначений строк виконання, не містить відкладальних або скасувальних умов, не може бути розірваний і змінений в односторонньому порядку, та передбачає забезпечення виконання контракту.

Фінансовий актив — це:

- а) грошові кошти та їх еквіваленти;
- б) контракт, що надає право отримати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства;
- в) контракт, що надає право обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно вигідних умовах;
- г) інструмент власного капіталу іншого підприємства.

Фінансовий актив, призначений для перепродажу — фінансовий актив, придбаний з метою подальшого продажу для отримання прибутку від короткотермінових змін його ціни та/або винагороди посередника.

Фінансова гарантія — передбачене контрактом право позикодавця отримувати грошові кошти від гаранта і відповідно зобов'язання гаранта сплатити грошові кошти позикодавцеві, якщо позичальник не виконає своїх зобов'язань.

Фінансове зобов'язання — контрактне зобов'язання:

- а) передати грошові кошти або інший фінансовий актив іншому підприємству;
- б) обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно невігідних умовах.

Фінансове зобов'язання, призначене для перепродажу — фінансове зобов'язання, що виникає внаслідок випуску фінансового інструмента з метою подальшого продажу для отримання прибутку від короткотермінових коливань його ціни та/або винагороди посередника.

Фінансовий інструмент — контракт, який одночасно приводить до виникнення (збільшення) фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу в іншого.

Хеджування — застосування одного чи декількох інструментів хеджування з метою повної чи часткової компенсації змін справедливої вартості об'єкта хеджування або пов'язаного з ним грошового потоку.

Ціновий ризик — імовірність цінних змін внаслідок валютного, відсоткового та ринкового ризиків.

Хеджування справедливої вартості — хеджування змін справедливої вартості визнаного активу чи зобов'язання або ідентифікованої частини такого активу чи зобов'язання, яка відноситься до конкретного ризику і впливатиме на чистий прибуток (збиток).

Хеджування грошових потоків - хеджування зміни грошових потоків щодо ризику, пов'язаного з визнаним активом чи зобов'язанням або з прогнозованою операцією, що впливатиме на чистий прибуток (збиток).

Хеджування фінансових інвестицій у господарській одиниці за межами України – хеджування зміни вартості активів та зобов'язань господарської одиниці за межами України внаслідок зміни валютних курсів

Класифікація фінансових інструментів

5. Фінансові інструменти в бухгалтерському обліку поділяються на фінансові активи, фінансові зобов'язання, інструменти власного капіталу і похідні фінансові інструменти.

6. Фінансові активи включають: грошові кошти, не обмежені для використання, та їх еквіваленти; дебіторську заборгованість, не призначену для перепродажу; фінансові інвестиції, що утримуються до погашення; фінансові активи, призначені для перепродажу; інші фінансові активи.

7. Фінансові зобов'язання включають фінансові зобов'язання, призначені для перепродажу, та інші фінансові зобов'язання.
8. До інструментів власного капіталу належать прості акції, частки та інші види власного капіталу.
9. Похідні фінансові інструменти включають ф'ючерсні контракти, форвардні контракти та інші похідні фінансові інструменти.

Визнання фінансових інструментів

10. фінансовий актив або фінансове зобов'язання відображається у балансі, якщо підприємство є стороною-укладачем угоди щодо фінансового інструмента.

11. Безумовні права вимоги і зобов'язання визнаються фінансовими активами і фінансовими зобов'язаннями, якщо за умовами контракту підприємство має право на отримання грошових коштів або бере на себе зобов'язання сплатити грошові кошти.

12. Фінансові активи або фінансові зобов'язання, що виникають внаслідок твердих контрактів на придбання або продаж ресурсів (робіт, послуг), відображаються в балансі після виникнення права на отримання активу або зобов'язання на його передачу.

13. Форвардний контракт визнається фінансовим активом або фінансовим зобов'язанням на дату виникнення зобов'язання щодо придбання або продажу предмета контракту

14. Опціони визнаються фінансовими активами або фінансовими зобов'язаннями у разі укладення контракту між покупцем і продавцем.

15. Фінансові активи, придбані в результаті систематичних операцій, визнаються на дату укладення контракту або не дату його виконання. При цьому обраний підприємством метод визнання має застосовуватися послідовно до кожного виду фінансових активів. Якщо підприємство визнає фінансовий актив та пов'язане з ним фінансове зобов'язання на дату укладення контракту, то відсотки нараховуються з дати виконання контракту, коли переходить право власності.

Продаж фінансових активів у результаті систематичних операцій визнається на дату виконання контракту.

16. У разі визнання фінансового активу на дату виконання контракту зміни справедливої вартості такого активу в період між датою укладення контракту і датою його виконання визнаються іншими витратами або іншими доходами крім фінансових активів, які обліковуються за фактичною або амортизованою собівартістю, та активів, які є інструментом хеджування.

17. Підприємство списує фінансовий актив з балансу, якщо воно втрачає контроль за цим фінансовим активом або його частиною. Ознакою втрати контролю є повне виконання контракту, закінчення терміну прав вимоги або відмові від прав за цим контрактом.

18. Якщо пай передачі фінансового активу іншому підприємству контроль не втрачається, то така операція відображається як позика під забезпечення, а право підприємства, яке передало актив, на його викуп не вважається похідним фінансовим інструментом.

Підприємство, яке передало фінансовий актив, не втрачає контролю за ним і не списує його з балансу, якщо підприємство:

а) має право викупити цей фінансовий актив, крім випадків, коли цей актив вільно обертається на ринку або коли ні момент викупу викупна ціна дорівнює справедливій вартості цього активу;

б) має право і зобов'язане викупити або погасити переданий фінансовий актив на умовах, які забезпечують його одержувачу дохід кредитора від фінансових активів, отриманих в обмін на переданий фінансовий актив. При цьому дохід кредитора не повинен суттєво (більш ніж на 10 відсотків) відрізнятися від того, який він міг би отримати за позикою підприємству, що передало актив, повністю забезпечену переданим активом;

в) зберігає за собою значну частину ризиків і вигод від права власності на переданий фінансовий актив, який не обертається вільно на ринку, шляхом своєю на сукупний річний дохід з отримувачем цього активу або безумовного опціону на продаж. В останньому випадку утримувачем опціону є підприємство, яке отримало актив.

19. Балансова вартість реалізованої частини фінансового активу розподіляється між реалізованою і нереалізованою частинами фінансового активу пропорційно справедливій вартості частин фінансового активу на дату продажу. Фінансовий результат визнається як різниця між виручкою від реалізації частини фінансового активу та її справедливою вартістю.

Якщо справедливу вартість нереалізованої частини фінансового активу визначити достовірно неможливо, то її балансова вартість визнається нульовою, а фінансовий результат обчислюється

ся як різниця між виручкою від реалізації частини фінансового активу та балансовою вартістю всього активу.

20. Якщо підприємство передає контроль за фінансовим активом, але завдяки цьому створює новий фінансовий актив або бере на себе нове фінансове зобов'язання, то водночас із списанням з балансу фінансового активу воно зараховує на свій баланс новий фінансовий актив або нове фінансове зобов'язання за справедливою вартістю. Фінансовий результат від такої операції визначається як різниця між виручкою і балансовою вартістю переданого фінансового активу, збільшена на справедливу вартість взятого на себе фінансового зобов'язання та зменшена на справедливу вартість нового фінансового активу.

Якщо справедливу вартість нового фінансового активу або нового фінансового зобов'язання достовірно визначити неможливо, то:

— первісна вартість нового фінансового активу визнається нульовою, а фінансовий результат визначається як різниця між виручкою і балансовою вартістю списаного фінансового активу;

— первісна вартість нового фінансового зобов'язання дорівнює сумі перевищення виручки над балансовою вартістю списаного активу. У разі необхідності створюється забезпечення відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання", затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 року № 20 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11 лютого 2000 року за № 85/4306.

В аналогічному порядку визнається первісна вартість нового фінансового активу і нового фінансового зобов'язання, що утворюються внаслідок передачі фінансового зобов'язання або його частини.

21. фінансова гарантія, яка відповідно до Положення (стандарту) 13 визнана зобов'язанням, до закінчення терміну гарантії відображається гарантом за справедливою вартістю або, якщо справедливу вартість достовірно визначити неможливо, за більшим з двох значень — первісною вартістю чи сумою забезпечення, створеного відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання".

Якщо фінансова гарантія поширюється на кілька статей балансу, то оцінка такої гарантії здійснюється за кожною статтею.

22. Підприємство списує з балансу фінансове зобов'язання або його частину після його виконання, анулювання або закінчення терміну його дії.

23. У разі обміну позичальника з кредитором борговими інструментами з різними умовами попередній борг списується з одночасним визнанням нового боргу. Зміна умов наявного боргового інструмента (незалежно від причини) відображається погашенням попереднього боргу з одночасним визнанням нового боргу. Різниця між балансовою вартістю погашеного або переданого іншої стороні зобов'язання (або його частини) і сплаченою за нього сумою визнається іншими доходами або іншими витратами звітного періоду.

24. Інструменти власного капіталу визнаються одночасно з визнанням фінансового активу і фінансового зобов'язання або зі с писанням іншого інструмента власного капіталу.

25. Витрати на випуск або придбання інструментів власного капіталу відображаються зменшенням додаткового вкладеного капіталу, а за його відсутності — зменшенням нерозподіленого прибутку (збільшенням непокритого збитку). До витрат на придбання або випуск інструментів власного капіталу включаються лише витрати на оплату послуг сторонніх організацій з операцій, результатом яких є збільшення або зменшення величини власного капіталу підприємства.

26. Витрати, пов'язані з випуском складного фінансового інструмента, розподіляються емітентом між елементами зобов'язань та власного капіталу пропорційно розподілу надходжень від такого випуску.

27. Витрати, пов'язані з кількома операціями з інструментами власного капіталу, розподіляються між цими операціями із застосуванням обґрунтованої бази розподілу (кількість акцій, сума операцій тощо), що обирається підприємством та застосовується ним послідовно.

28. Прибуток (збиток) від продажу, випуску або анулювання інструментів власного капіталу емітент відображає збільшенням (зменшенням) додаткового вкладеного капіталу. Сума перевищення збитку від продажу, випуску або анулювання випущених інструментів власного капіталу над величиною додаткового вкладеного капіталу відображається зменшенням нерозподіленого прибутку (збільшенням непокритого збитку).

Оцінка фінансових інструментів

29. Фінансові інструменти первісно оцінюються та відображають за їх фактичною собівартістю, яка складається із справедливої вартості активів, зобов'язань або інструментів власного капіталу, наданих або отриманих в обмін на відповідний фінансовий інструмент, і витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням або вибуттям фінансового інструмента (комісійні, обов'язкові збори та платежі при передачі цінних паперів тощо).

30. На кожну наступну/ після визнання дату балансу фінансові активи оцінюються за їх справедливою вартістю, крім:

30.1 дебіторської заборгованості, що не призначена для перепродажу;

30.2 фінансових інвестицій, що утримуються підприємством до їх погашення;

30.3 фінансових активів, справедливую вартість яких неможливо достовірно визначити;

30.4 фінансових інвестицій та інших фінансових активів, щодо яких не застосовується оцінка за справедливою вартістю.

31. На кожну наступну після визнання дату балансу фінансові зобов'язання оцінюються за амортизованою собівартістю, крім фінансових зобов'язань, призначених для перепродажу, і зобов'язань за похідними фінансовими інструментами.

Фінансові зобов'язання, призначені для перепродажу, і фінансові зобов'язання за похідними фінансовими інструментами (крім зобов'язання за похідним фінансовим інструментом, яке має бути погашеним шляхом передачі пов'язаного з ним інструмента власного капіталу) на кожну наступну після визнання дату балансу оцінюються за справедливою вартістю.

Зобов'язання за похідним фінансовим інструментом, яке має бути погашене шляхом передачі пов'язаного з ним інструмента власного капіталу, справедливую вартість якого на кожну наступну після визнання дату балансу не можна достовірно визначити, оцінюється за собівартістю.

32. Збільшення або зменшення балансової вартості фінансових інструментів, які не є об'єктом хеджування та оцінюються за справедливою вартістю, визнається іншими доходами або іншими витратами.

33. Балансова вартість фінансових активів, щодо яких не застосовується оцінка за справедливою вартістю, переглядається щодо можливого зменшення корисності на кожну дату балансу на основі аналізу очікуваних грошових потоків.

Сума втрат від зменшення корисності фінансового активу визначається як різниця між його балансовою вартістю та теперішньою вартістю очікуваних грошових потоків, дисконтованих за поточною ринковою ставкою відсотка на подібний фінансовий актив, з визнанням цієї різниці іншими витратами звітного періоду.

34. Фінансовий актив і фінансове зобов'язання згортаються з відображенням в балансі згорнутого сальдо, якщо підприємство має:

— юридичне право на залік визнаних сум;

— можливість і намір погасити згорнуте зобов'язання або реалізувати активи і погасити зобов'язання одночасно.

Хеджування

35. Облік хеджування справедливої вартості здійснюється у разі наявності всіх таких умов:

35.1 на початку хеджування оформлена документація про відносини хеджування, про цілі управління ризиком, про стратегію цього виду хеджування. Документацією має бути визначено інструмент хеджування, сутність ризику, що хеджується, та спосіб оцінки ефективності інструмента хеджування;

35.2 очікується, що значення коефіцієнта ефективності хеджування буде в межах 0,8—1,25;

35.3 справедливую вартість або грошові потоки від об'єкта хеджування та справедливую вартість інструмента хеджування можна достовірно оцінити;

35.4 існує висока імовірність здійснення прогнозованої операції, яка є об'єктом хеджування грошових потоків;

35.5 на основі постійної оцінки ефективності хеджування протягом звітного періоду встановлено фактичні значення коефіцієнта ефективності хеджування в межах 0,8—1,25.

36. Зміни балансової вартості об'єкта хеджування внаслідок переоцінки або ризику, що хеджується, визнаються іншими доходами або іншими витратами звітного періоду.

37. Підприємство припиняє визнання змін балансової вартості згідно з пунктом 36 Положення (стандарту) 13 за умови, якщо відбулася одна з таких подій:

37.1 строк дії інструмента хеджування закінчився або цей інструмент було продано чи виконано;

37.2 хеджування більше не відповідає умовам, наведеним у пункті 35 Положення (стандарту) 13.

У цьому разі сума переоцінки балансової вартості фінансового інструмента, за яким нараховуються відсотки та який є об'єктом хеджування, амортизується з моменту припинення коригування балансової вартості цього інструмента до строку його погашення. Сума амортизації визнається іншими доходами або іншими витратами відповідних звітних періодів.

38. Облік хеджування грошових потоків здійснюється з урахуванням коефіцієнта ефективності хеджування. При значенні коефіцієнта ефективності хеджування грошових потоків у межах 0,8—1,25 зміна балансової вартості об'єкта хеджування відображається з одночасною зміною власного капіталу (в частині переоцінки фінансових інструментів). Якщо значення коефіцієнтів ефективності хеджування грошових потоків виходять за межі 0,8—1,25, то зміна балансової вартості об'єкта хеджування грошових потоків визнається іншими доходами або іншими витратами звітного періоду.

39. У разі визнання активу або зобов'язання внаслідок хеджування твердого контракту або прогнозованої операції сума зміни балансової вартості відповідного об'єкта хеджування грошових потоків, що згідно з пунктом 38 Положення (стандарту) 13 відображена у складі власного капіталу (в частині переоцінки фінансових інструментів), приєднується до первісної вартості ви знаних фінансових активів або фінансових зобов'язань з одночасним зменшенням власного капіталу (в частині переоцінки фінансових інструментів).

40. Підприємство припиняє визнання змін балансової вартості об'єкта хеджування грошових потоків, якщо:

40.1 строк дії інструмента хеджування минув або цей інструмент було продано чи виконано;

40.2 хеджування більше не відповідає умовам, наведеним у пункті 35 Положення (стандарту) 13;

40.3 припускається, що прогнозована угода або операція за твердим контрактом не відбудеться. У цьому разі прибутки або збитки від інструмента хеджування, первісно визнані власним капіталом (в частині переоцінки фінансових інструментів), визнаються іншими доходами або іншими витратами звітного періоду.

41. Хеджування фінансових інвестицій у господарській одиниці за межами України відображається згідно з пунктом 38 Положення (стандарту) 13. Крім того, як до значення коефіцієнта ефективності хеджування грошових потоків від таких фінансових інвестицій виходять за межі 0,8—1,25, то зміна балансової вартості фінансового зобов'язання, що є інструментом хеджування таких грошових потоків, відображається у складі власного капіталу відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів", затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 10 серпня 2000 року № 193 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2000 року за № 515/4736.

Розкриття інформації про фінансові інструменти у примітках до фінансової звітності

42. Для кожного класу фінансових активів, фінансових зобов'язань та інструментів власного капіталу підприємство наводить інформацію про:

42.1 види та суму фінансових інструментів, строки та умови, які можуть впливати на їх суму, розподіл у часі та визначеність майбутніх грошових потоків;

42.2 облікову політику, зокрема методи визнання та оцінки.

43. Якщо операції з фінансовими інструментами призводять до виникнення цінних, кредитних або інших ризиків, підприємство наводить інформацію про:

43.1 вартість оголошену, номінальну тощо, на якій розраховуються майбутні виплати;

43.2 дату погашення, закінчення строку дії або виконання контракту;

43.3 опціони, утримані будь-якою стороною-укладачем контракту про фінансовий інструмент, що передбачають дострокове погашення зобов'язань, включаючи період або дату, коли вони можуть бути здійснені, ціну або верхню та нижню межу цін здійснення опціону;

43.4 опціони, утримані будь-якою стороною-укладачем контракту про фінансовий інструмент, на конвертацію в інший фінансовий інструмент, інший фінансовий актив або фінансове зобов'язання, включаючи період або дату, коли опціон можна здійснити, а також коефіцієнти конвертації або курс обміну;

43.5 суму та її розподіл за терміном передбачених майбутніх грошових потоків або виплат, включаючи вартість погашення фінансового інструмента, оголошену ставку або величину відсотка, дивіденду або іншого періодичного доходу від фінансового інструмента;

43.6 суму та опис застави, отриманої або наданої за фінансовим інструментом;

43.7 іноземну валюту, у якій надходять або сплачуються суми за фінансовим інструментом;

43.8 умови контракту, які в разі їх порушення суттєво змінюватимуть терміни або інші умови фінансового інструмента.

44. Щодо окремого фінансового інструмента, який передбачено отримати в обмін на інший фінансовий інструмент, наводиться інформація, передбачена підпунктами 43.1—43.7 Положення (стандарту) 13.

45. Для кожного класу визнаних і невизнаних фінансових активів і фінансових зобов'язань наводиться інформація про наявність:

45.1 відсоткового ризику із зазначенням:

45.1.1 дати перегляду ставки відсотка або дати погашення зобов'язань за контрактом залежно від того, що настає раніше;

45.1.2 ефективних відсоткових ставок, якщо вони застосовуються;

45.2 кредитного ризику із зазначенням:

45.2.1 його максимальної суми на дату балансу (без урахування справедливої вартості застави);

45.2.2 наявності одночасного впливу різних чинників кредитного ризику.

46. Для кожного класу визнаних і невизнаних фінансових активів і фінансових зобов'язань наводиться інформація про їх справедливу вартість. Якщо справедливу вартість достовірно визначити неможливо, то про це разом з відомостями про основні характеристики фінансового інструмента, які впливають на його справедливу вартість, зазначається у примітках до фінансової звітності.

До інформації про справедливу вартість включаються відомості щодо застосованого методу визначення справедливої вартості та суттєвих припущень (про безперервність діяльності, про відсутність намірів скорочувати обсяги діяльності або здійснювати операції на невигідних умовах тощо), прийнятих при його застосуванні.

47. Якщо підприємство відображає один або кілька фінансових активів за вартістю, що перевищує їх справедливу вартість, то наводиться інформація про:

47.1 балансову або справедливу вартість окремих активів або відповідних груп цих активів;

47.2 причини, які вплинули на прийняття рішення про відмову від зниження балансової вартості до справедливої, включаючи причини впевненості у тому, що балансову вартість буде компенсовано (відшкодовано).

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ)

БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 14 "ОРЕНДА"*

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000 № 181

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 серпня 2000 р. за № 487/4708

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989)

Загальні положення

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 "Оренда" (далі — *Положення (стандарт) 14*) визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про оренду необоротних активів та її розкриття у фінансовій звітності.

2. Норми Положення (стандарту) 14 застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі — *підприємства*) незалежно від форм власності (крім **бюджетних установ**).

3. Положення (стандарт) 14 не поширюється на:

1) орендні угоди, пов'язані з розвідкою та використанням природних ресурсів (за винятком оренди земельних ділянок);

2) угоди щодо використання авторських і суміжних прав;

* Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 "Оренда" набрало чинності з 1 жовтня 2000 року.

3) угоди щодо оренди цілісних майнових комплексів. 4. Терміни, що використовуються у положеннях (стандартах) бухгалтерського, обліку, мають таке значення:

Гарантована ліквідаційна вартість:

1) для орендаря — частина ліквідаційної вартості, яка гарантується до сплати орендарем або пов'язаною з ним стороною;

2) для орендодавця — частина ліквідаційної вартості, яка гарантується до сплати орендарем або незалежною третьою стороною, здатною за своїм фінансовим станом відповідати за гарантією.

Мінімальні орендні платежі — платежі, що підлягають сплаті орендарем протягом строку оренди (за вирахуванням вартості послуг та податків, що підлягають сплаті орендодавцю і непередбаченої орендної плати), збільшені:

1) для орендаря — на суму його гарантованої ліквідаційної вартості;

2) для орендодавця — на суму його гарантованої ліквідаційної вартості.

У разі можливості та наміру орендаря придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливую вартість на дату придбання, мінімальні орендні платежі складаються з мінімальної орендної плати за весь строк оренди та суми, яку слід сплатити згідно з угодою на придбання об'єкта оренди.

Невідомвна орендна угода — орендна угода, яка може бути розірвана тільки:

1) з дозволу орендодавця;

2) якщо відбулася певна непередбачена подія;

3) у разі укладання орендарем нової угоди про оренду цього самого активу або замість нього іншого аналогічного за призначенням активу з тим самим орендодавцем.

Негарантована ліквідаційна вартість — частина ліквідаційної вартості об'єкта оренди, отримання якої орендодавцем не забезпечується або гарантується лише пов'язаною з ним стороною.

Непередбачена орендна плата — частина орендної плати, яка не зафіксована конкретною сумою та розраховується із застосуванням показників інших, ніж строк оренди (обсяг продажу, рівень використання, індекс інфляції та цін, ринкові ставки відсотка тощо).

Оренда — угода, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку.

Операційна оренда — оренда інша, ніж фінансова.

Орендна ставка відсотка — ставка відсотка, за якою теперішня вартість суми мінімальних орендних платежів та негарантованої ліквідаційної вартості дорівнює справедливій вартості об'єкта фінансової оренди на початок строку оренди.

Початок строку оренди — дата, яка настає раніше: дата підписання орендної угоди або дата прийняття сторонами зобов'язань щодо основних положень угоди про оренду.

Ставка відсотка на можливі позики орендаря — ставка відсотка, яку мав би сплачувати орендар за подібну оренду або (якщо цей показник визначити неможливо) ставка відсотка за позиками для придбання подібного активу (на той самий термін та з подібною гарантією) на початку строку оренди.

Строк оренди — період дії невідомної орендної угоди, а також період продовження цієї угоди, обумовлений на початку строку оренди.

Суборенда — угода про передачу орендарем орендованого ним об'єкта в оренду третій особі.

Фінансова оренда — оренда, що передбачає передачу орендарю «сіх ризиків та вигід, пов'язаних з правом користування та володіння активом. Оренда вважається фінансовою за наявності хоча б однієї з наведених нижче ознак:

1) орендар набуває права власності на орендований актив після закінчення строку оренди;

2) орендар має можливість та намір придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливую вартість на дату придбання;

3) строк оренди становить більшу частину строку корисного використання (експлуатації) об'єкта оренди;

4) теперішня вартість мінімальних орендних платежів з початку строку оренди дорівнює або перевищує справедливую вартість об'єкта оренди.

Облік оренди в орендаря

5. Орендар відображає в бухгалтерському обліку одержаний у фінансову оренду об'єкт одразу як актив і зобов'язання за найменшою на початок строку оренди оцінкою справедливою вартістю активу або теперішньою вартістю суми мінімальних орендних платежів.

Різниця між сумою мінімальних орендних платежів та вартістю об'єкта фінансової оренди, за якою він був відображений у бухгалтерському обліку орендаря на початку строку фінансової оренди, є фінансовими витратами орендаря відображається у бухгалтерському обліку і звітності лише в сумі, що відноситься до звітного періоду. Розподіл фінансових витрат між звітними періодами протягом строку оренди здійснюється із застосуванням орендної ставки відсотка на залишок зобов'язань на початок звітного періоду.

Якщо в угоді про фінансову оренду не вказана орендна ставка відсотка, то для визначення теперішньої вартості суми мінімальних орендних платежів і розподілу фінансових витрат орендар застосовує ставку відсотка на можливі позики орендаря.

Приклади розрахунку фінансових витрат і розподілу їх між звітні/ми періодами наведені в додатку 1 до Положення (стандарту) 14.

6. Затрати орендаря на поліпшення об'єкта фінансової оренди (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що приводять до збільшення майбутніх економічних вигод, які первісно очікувалися від його використання, відображаються як капітальні інвестиції, що включаються до вартості об'єкта фінансової оренди.

7. Амортизація об'єкта фінансової оренди нараховується орендарем протягом періоду очікуваного використання активу.

Періодом очікуваного використання об'єкта фінансової оренди є строк корисного використання (якщо угодою передбачено перехід права власності на актив до орендаря) або коротший з двох періодів — строк оренди або строк корисного використання об'єкта фінансової оренди (якщо перехід права власності на об'єкт фінансової оренди після закінчення строку оренди не передбачено).

Метод нарахування амортизації об'єкта фінансової оренди визначається орендарем відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" та 8 "Нематеріальні активи".

8. Об'єкт операційної оренди відображається орендарем на позабалансовому рахунку бухгалтерського обліку за вартістю, вказаною в угоді про оренду.

Затрати орендаря на поліпшення об'єкта операційної оренди (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що приводять до збільшення майбутніх економічних вигод, які первісно очікувалися від його використання, відображаються орендарем як капітальні інвестиції у створення (будівництво) інших необоротних матеріальних активів.

9. Належна за користування об'єктом операційної оренди плата визнається витратами згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" на прямолінійній основі протягом строку оренди або з урахуванням способу одержання економічних вигод, пов'язаних із використанням об'єкта операційної оренди. На суму заохочення орендаря щодо продовження або укладення нової орендної угоди зменшуються протягом строку оренди його витрати з орендної плати.

Облік оренди в орендодавця

10. Орендодавець відображає в бухгалтерському обліку наданий у фінансову оренду об'єкт як дебіторську заборгованість орендаря в сумі мінімальних орендних платежів і негарантованої ліквідаційної вартості за вирахуванням фінансового доходу, що підлягає отриманню, з визнанням іншого доходу (доходу від реалізації необоротних активів). Одночасно залишкова вартість об'єкта фінансової оренди виключається з балансу орендодавця з відображенням у складі інших витрат (субвартості реалізованих необоротних активів).

11. Різниця між сумою мінімальних орендних платежів і негарантованої ліквідаційної вартості об'єкта фінансової оренди та теперішньою вартістю вказаної суми, що визначена за орендною ставкою відсотка, є фінансовим доходом орендодавця.

Розподіл фінансового доходу між звітними періодами протягом строку оренди здійснюється із застосуванням орендної ставки відсотка на залишок дебіторської заборгованості орендаря на початок звітного періоду.

Приклад розрахунку фінансового доходу і його розподілу між звітними періодами наведено в додатку 2 до Положення (стандарту) 14.

12. Розподіл фінансового доходу між звітними періодами протягом строку фінансової оренди переглядається, якщо негарантована ліквідаційна вартість зменшувалася.

13. Якщо орендодавцем є виробник об'єкта фінансової оренди, то дебіторська заборгованість орендаря відображається як сума визнаного доходу (виручки) від реалізації готової продукції і теперішньої негарантованої ліквідаційної вартості об'єкта фінансової оренди одночасно з визнанням доходу (виручки) від реалізації готової продукції. Доход виробника від реалізації об'єкта фінансо-

вої оренди визнається за найменшою з двох оцінок: справедливою вартістю цього об'єкта або теперішньою вартістю мінімальних орендних платежів, обчисленою за ринковою ставкою відсотка.

Собівартість реалізованого об'єкта фінансової оренди визначається за його балансовою вартістю, зменшеною на теперішню негарантовану ліквідаційну вартість, яка згідно з абзацом першим цього пункту відноситься на збільшення дебіторської заборгованості орендаря.

14. Різниця між сумою мінімальних орендних платежів і негарантованою ліквідаційною вартістю об'єкта фінансової оренди та теперішньою вартістю вказаної суми є фінансовим доходом орендодавця-виробника об'єкта фінансової оренди.

15. Витрати орендодавця з укладання угоди про фінансову оренду (юридичні послуги, комісійні винагороди) визнаються іншими витратами того звітного періоду, в якому вони мали місце.

16. Вартість і нарахування амортизації об'єкта операційної оренди відображаються орендодавцем на рахунках бухгалтерського обліку класу 1 "Необоротні активи".

17. Дохід від операційної оренди визнається іншим операційним доходом відповідного звітного періоду на прямолінійній основі протягом строку оренди або з урахуванням способу одержання економічних вигод, пов'язаних з використанням об'єкта операційної оренди. На суму заохочення орендаря щодо продовження або укладення нової орендної угоди орендодавцем зменшуються протягом строку оренди доходи від орендної плати.

18. Витрати орендодавця з укладення угоди про операційну оренду (юридичні послуги, комісійні винагороди) визнаються іншими операційними витратами того звітного періоду, в якому вони мали місце.

Продаж активу з укладанням угоди про його одержання продавцем в оренду

19. При продажу активу з укладанням угоди про його одержання продавцем у фінансову оренду:

19.1. Дохід від продажу активу за звітний період визнається в сумі продажної вартості активу, якщо продажна вартість (після вирахування непрямих податків та інших вирахувань з доходу) нижче або дорівнює балансовій вартості проданого активу.

19.2. Дохід від продажу активу за звітний період визнається в розмірі балансової (залишкової) вартості проданого активу, якщо продажна вартість (після вирахування непрямих податків та інших вирахувань з доходу) вище балансової вартості проданого активу. Сума перевищення продажної вартості активу (після вирахування непрямих податків та інших вирахувань з доходу) над його балансовою (залишковою) вартістю включається продавцем-орендарем до складу доходів майбутніх періодів із включенням до складу доходу відповідних звітних періодів протягом строку фінансової оренди.

19.3. Собівартістю проданих (реалізованих) активів визнається їх балансова (залишкова) вартість.

20. При продажу активу з укладанням угоди про його держання продавцем в операційну оренду:

20.1. Дохід за звітний період визнається в сумі продажної вартості активу, якщо продажна вартість активу дорівнює або нижче його справедливої вартості.

20.2. Дохід від продажу активу за звітний період визнається в розмірі справедливої вартості проданого активу, якщо продажна вартість активу вище його справедливої вартості, а справедлива вартість проданого активу (після вирахування непрямих податків та інших вирахувань з доходу) вище його балансової (залишкової) вартості. Сума перевищення продажної вартості над справедливою вартістю проданого активу включається до складу доходів майбутніх періодів продавця-орендаря з визнанням її доходом відповідного звітного періоду протягом строку оренди.

20.3. Дохід від продажу активу за звітний період визнається в сумі балансової (залишкової) вартості активу, якщо продажна вартість активу вище його справедливої вартості і (після вирахування непрямих податків та інших вирахувань з доходу) балансової (залишкової) вартості, а справедлива вартість проданого активу (після вирахування непрямих податків та інших вирахувань з доходу) нижче його балансової (залишкової) вартості. Сума перевищення продажної вартості активу (після вирахування непрямих податків та інших вирахувань з доходу) над його балансовою (залишковою) вартістю включається до складу доходів майбутніх періодів продавця-орендаря з визнанням доходом відповідного звітного періоду протягом строку оренди.

20.4. Дохід від продажу активу за звітний період визнається в сумі продажної вартості активу, якщо продажна вартість активу вище його справедливої вартості, але (після вирахування непрямих податків та інших вирахувань з доходу) нижче його балансової (залишкової) вартості.

20.5. Собівартістю проданих (реалізованих) активів визнається їх балансова (залишкова) вартість, крім випадку, якщо майбутніми орендними платежами, що є зниженими проти ринкових, компенсуються втрати від продажу активу. Втрати, що компенсуються зниженими орендними платежами, виключаються у звітному періоді з балансової (залишкової) вартості реалізованого активу і зараховуються до складу витрат майбутніх періодів із включенням до витрат відповідного звітного періоду протягом строку оренди.

Розкриття інформації про оренду в примітках до фінансової звітності

21. У примітках до фінансової звітності орендар наводить таку інформацію щодо фінансової оренди:

21.1. Первісну (переоцінену) вартість і знос орендованих активів за їх класифікаційними групами на дату балансу.

21.2. Загальну суму мінімальних орендних платежів та їхню теперішню вартість на дату балансу для кожного з таких строків оренди:

- до одного року;
- від одного до п'яти років;
- більше п'яти років.

21.3. Непередбачену орендну плату, включену у звітному періоді до складу фінансових витрат (доходів).

21.4. Суму майбутніх мінімальних орендних платежів, які на дату балансу передбачається одержати за угодами невідмовної суборенди.

21.5. Стислі дані щодо чинних орендних угод, а саме:

- показники, які застосовуються для розрахунку непередбаченої орендної плати;
- наявність та умови вибору між поновленням орендної угоди чи придбанням активу та застереження щодо зміни цін;
- обмеження, передбачені орендними угодами.

22. У примітках до фінансової звітності орендар наводить таку інформацію щодо операційної оренди:

22.1. Загальну суму майбутніх мінімальних орендних платежів за невідмовною орендою на дату балансу для кожного з таких строків оренди:

- до одного року;
- від одного до п'яти років;
- більше п'яти років.

22.2. Загальну суму майбутніх мінімальних орендних платежів на дату балансу, які передбачається одержати за угодами невідмовної суборенди.

22.3. Орендні платежі та платежі з суборенди за звітний період з виділенням сум мінімальних орендних платежів і непередбаченої орендної плати за угодами невідмовної оренди та суборенди.

22.4. Стислі дані про чинні орендні угоди, а саме:

- показники, які застосовуються для розрахунку непередбачених орендних платежів;
- наявність та умови вибору між поновленням або придбанням активу і застереження щодо зміни цін;
- обмеження, передбачені орендними угодами.

23. У примітках до фінансової звітності орендодавець наводить таку інформацію щодо фінансової оренди:

23.1. Загальну суму мінімальних орендних платежів та їх теперішню вартість на дату балансу для кожного з таких строків оренди:

- до одного року;
- від одного до п'яти років;
- більше п'яти років.

23.2. Суму фінансового доходу на дату балансу, що підлягає одержанню.

23.3. Стислі дані про чинні орендні угоди, а саме:

- показники, які застосовуються для розрахунку непередбачених орендних платежів;

— обмеження, передбачені орендними угодами.

23.4. Негарантовану ліквідаційну вартість за чинними орендними угодами.

23.5. Непередбачену орендну плату, включену у звітному періоді до складу фінансового доходу (витрат).

Орендодавці-виробники наводять також інформацію про суму резерву сумнівних боргів на дату балансу щодо дебіторської заборгованості орендарів.

24. У примітках до фінансової звітності орендодавець наводить таку інформацію щодо операційної оренди:

24.1. Первинну (переоцінену) вартість і знос об'єктів операційної оренди та дату балансу за їх класифікаційними групами.

24.2. Суму майбутніх мінімальних орендних платежів за угодами невідомої операційної оренди на дату балансу загальною сумою та окремо для кожного з таких строків оренди:

— до одного року;

— від одного до п'яти років;

— більше п'яти років.

24.3. Непередбачену орендну плату, включену у звітному періоді до складу фінансового доходу (витрат).

24.4. Стислі дані про чинні орендні угоди, а саме:

— показники, які застосовуються для розрахунку непередбачених орендних платежів;

— обмеження, передбачені орендними угодами.

*Додаток 1
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 14
"Оренда"*

ПРИКЛАДИ ВИЗНАЧЕННЯ ОРЕНДАРЕМ СУМИ ФІНАНСОВИХ ВИТРАТ ТА ЇЇ РОЗПОДІЛУ МІЖ ВІДПОВІДНИМИ ЗВІТНИМИ ПЕРІОДАМИ

Приклад 1. Підприємство-орендодавець уклало угоду про фінансову оренду устаткування з підприємством-орендарем на таких умовах:

Строк оренди — 3 роки починаючи з 2 січня 2001 року. Орендна ставка відсотка становить 24% річних. Мінімальні орендні платежі — 300000 (50000х 6) — сплачуються один раз на півроку (2 січня і 1 липня).

Після завершення строку оренди право власності на устаткування переходить орендарю.

Теперішня вартість мінімальних орендних платежів (ГВА) орендаря розраховується за формулою:

$$ГВА = A \times [1 - 1 / (1 - i)^{n-1}] : i,$$

де **A** — сума мінімального орендного платежу, що сплачується регулярно (анюїтет);

Розрахунок фінансових витрат у складі орендних платежів

Дата	Орендні платежі			Залишок зобов'язання з оренди на кінець періоду
	Мінімальна сума орендних платежів, що сплачується регулярно (анюїтет)	Фінансові витрати*	За устаткування**	
2 січня 2001	50000	-	50000	180238
1 липня 2001	50000	21629	28371	151867
2 січня 2002	50000	18224	31776	120091
1 липня 2002	50000	14411	35589	84502
2 січня 2003	50000	10140***	39860	44642
1 липня 2003	50000	5358***	44642	0
Разом	300000	69762	230238	

n — кількість періодів, за які сплачується орендна плата і нараховуються відсотки;

i — ставка відсотка для вказаного періоду.

Отже, $TBA = A \times [1 + (1 - 1 / (1+i)^n) : i] = 50000 \times 4,60477 = 230238$ грн.

Загальна сума фінансових витрат дорівнює:

$50000 \times 6 - 230238 = 300000 - 230238 = 69762$ грн.

Приклад 2. Зберігаються умови прикладу 1, але орендні платежі сплачуються в кінці кожного періоду (півріччя).

Теперішня вартість суми мінімальних орендних платежів розраховується за формулою:

$$TBA = A \times [(1 - 1 / (1+i)^n) : i].$$

$TBA = 50000 \times [(1 - 1 / (1+0,12)^6) : 0,12] = 50000 \times 4,11141 = 205570$ грн.

Загальна сума фінансових витрат дорівнює:

$50000 \times 6 - 205570 = 300000 - 205570 = 94430$ грн.

Розрахунок фінансових витрат у складі орендних платежів

грн.

Дата	Орендні платежі			Залишок зобов'язання з оренди на кінець періоду
	Мінімальна сума орендних платежів, що сплачується регулярно (анойтет)	Фінансові витрати*	За устаткування**	
2 січня 2001	—	—	—	205570
30 червня 2001	50000	24668	25332	180238
31 грудня 2001	50000	21629	28371	151867
30 червня 2002	50000	18224	31776	120091
31 грудня 2002	50000	14411	35589	84502
30 червня 2003	50000	10140	39860	44642
31 грудня 2003	50000	5358***	44642	0
Разом	300000	94430	205570	

* Визначається як добуток залишку зобов'язання з оренди на попередню дату платежу та орендної ставки відсотка за період ($24\% : 2 = 12\%$).

*** Визначається як різниця між сумою орендного платежу та сумою фінансових витрат.

** Визначається з урахуванням залишку зобов'язання з оренди ($50000 - 44642$).

Додаток 2

до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 14 "Оренда"

ПРИКЛАД ВИЗНАЧЕННЯ ОRENDOДАВЦЕМ СУМИ ФІНАНСОВОГО ДОХОДУ ТА ЇЇ РОЗПОДІЛУ МІЖ ВІДПОВІДНИМИ ЗВІТНИМИ ПЕРІОДАМИ

Підприємство-орендодавець уклало угоду про фінансову оренду устаткування з підприємством-орендарем на таких умовах:

Справедлива вартість об'єкта фінансової оренди — 164456 грн.

Строк оренди — 3 роки починаючи з 2 січня 2001 року. Орендна ставка відсотка становить 24% річних.

Мінімальні орендні платежі одержують один раз на півроку (30 червня і 31 грудня).

Після завершення строку оренди право власності на устаткування переходить орендарю.

Теперішня вартість суми мінімальних орендних (дорівнює справедливій вартості об'єкта) платежів розраховується за формулою:

$$TBA = A \times [(1 - 1 / (1+i)^n) : i].$$

$A = TBA \times [(1 - 1 / (1+0,12)^6) : 0,12]^{-1} = 164456 \times (1 / 4,11141) = 40000$ грн.

$-164456 = 240000 - 164456 = 75544$ грн.

Таким чином, мінімальні орендні платежі становлять 240000 грн. (40000×6).

Фінансовий дохід дорівнює:

$40000 \times 6 - 164456 = 240000 - 164456 = 75544$ грн.

Дата	Орендні платежі			Залишок заборгованості орендаря на кінець періоду
	Мінімальна сума орендних платежів, що одержується регулярно (англітет)	Фінансовий дохід*	За устаткування**	
2 січня 2001	—	—	—	164456
30 червня 2001	40000	19735	20265	144191
31 грудня 2001	40000	17303	22697	121494
30 червня 2002	40000	14579	25421	96073
31 грудня 2002	40000	11529	28471	67602
30 червня 2003	40000	8112	31888	35714
31 грудня 2003	40000	4286***	35714	0
Разом	240000	75544	164456	

* Визначається як добуток залишку заборгованості орендаря на попередню дату платежу та орендної ставки відсотка за період ($24\% : 2 = 12\%$).

** Визначається як різниця між сумою орендного платежу та фінансового доходу.

*** Визначається з урахуванням залишку заборгованості орендаря (40000 - 35714).

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 15 "ДОХІД"*

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 14 грудня 1999 р. за № 860/4153

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989)

Загальні положення

1. Це Положення (стандарт) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.

2. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі — підприємства) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ).

3. Це Положення (стандарт) не поширюється на доходи, пов'язані з:

- договорами оренди;
- дивідендами, які належать за результатами фінансових інвестицій та обліковуються методом участі в капіталі;
- страховою діяльністю;
- змінами у справедливій вартості фінансових активів та фінансових зобов'язань, а також з ліквідацією (продажем, погашенням) указаних активів і зобов'язань;
- змінами вартості інших поточних активів;
- природним приростом поголів'я худоби, виходом продукції сільського та лісового господарства;
- видобуванням корисних копалин.

4. Терміни, що наведені в положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Проценти — плата за використання грошових коштів, їх еквівалентів або сум, що заборговані підприємству.

Рояліті — платежі за використання нематеріальних активів підприємства (патентів, торговельних марок, авторського права, програмних продуктів тощо).

Дивіденди — частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі у власному капіталі підприємства.

* Зазначене Положення (стандарт) застосовується щодо обліку операцій, що відбуваються з 2000 року.

Визнання та класифікація доходу

5. Дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.

Критерії визнання доходу, наведені в цьому Положенні (стандарті), застосовуються окремо до кожної операції. Проте ці критерії потрібно застосовувати до окремих елементів однієї операції або до двох чи більше операцій разом, якщо це випливає із суті такої господарської операції (операції).

6. Не визнаються доходами такі надходження від інших осіб:

6.1. Сума податку на додану вартість, акцизів, інших податків і обов'язкових платежів, що підлягають перерахуванню до бюджету й позабюджетних фондів.

6.2. Сума надходжень за договором комісії, агентським та іншим аналогічним договором на користь комітента, принципала тощо.

6.3. Сума попередньої оплати продукції (товарів, робіт, послуг).

6.4. Сума авансу в рахунок оплати продукції (товарів, робіт, послуг).

6.5. Сума завдатку під, заставу або в погашення позики, якщо це передбачено відповідним договором.

6.6. Надходження, що належать іншим особам.

6.7. Надходження від первинного розміщення цінних паперів.

7. Визнані доходи газифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами:

а) дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

б) інші операційні доходи;

в) фінансові доходи;

г) інші доходи;

д) надзвичайні доходи.

Склад доходів, що відносяться до відповідної групи, встановлено Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про фінансові результати".

8. Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, інших активів) визнається в разі наявності всіх наведених нижче умов:

— покушцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив);

— підприємство не здійснює надалі управління та контролю за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами);

— сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена;

— є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені.

9. Дохід не визнається, якщо здійснюється обмін продукцією (товарами, роботами, послугами та іншими активами), яка є подібною за призначенням та має однаково справедливу вартість.

10. Дохід, пов'язаний з наданням послуг, визнається виходячи зі ступеня завершеності операції з надання послуг на дату балансу, якщо може бути достовірно оцінений результат цієї операції.

Результат операції з надання послуг може бути достовірно оцінений за наявності всіх наведених нижче умов:

— можливості достовірної оцінки доходу;

— імовірності надходження економічних вигод від надання послуг;

— можливості достовірної оцінки ступеня завершеності надання послуг на дату балансу;

— можливості достовірної оцінки витрат, здійснених для надання послуг та необхідних для їх завершення.

11. Оцінка ступеня завершеності операції з надання послуг проводиться:

— вивченням виконаної роботи;

— визначенням питомої ваги обсягу послуг, наданих на певну дату, у загальному обсязі послуг, які мають бути надані;

— визначенням питомої ваги витрат, яких зазнає підприємство у зв'язку із наданням послуг, у загальній очікуваній сумі таких витрат. Сума витрат, здійснених на певну дату, включає тільки ті витрати, які відображають обсяг наданих послуг на цю саму дату.

12. Якщо послуги полягають у виконанні невизначеної кількості дій (операцій) за визначений період часу, то дохід визначається шляхом рівномірного його нарахування за цей період (крім випадків, коли інший метод краще визначає ступінь завершеності надання послуг).

13. Якщо дохід (виручка) від надання послуг не може бути достовірно визначений, то він відображається в бухгалтерському обліку в розмірі визначених витрат, що підлягають відшкодуванню.

14. Якщо дохід (виручка) від надання послуг не може бути достовірно оцінений і не існує імовірності відшкодування зазначених витрат, то дохід не визнається, а зазначені витрати визнаються витратами звітного періоду. Якщо надалі сума доходу буде достовірно оцінена, то дохід визнається за такою оцінкою.

15. Визначений дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) не коригується на величину пов'язаної з ним сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості. Сума такої заборгованості визнається витратами підприємства згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість".

16. Цільове фінансування не визнається доходом доти, поки не існує підтвердження того, що воно буде отримане та підприємство виконає умови щодо такого фінансування.

17. Отримане цільове фінансування визнається доходом протягом тих періодів, в яких були зазначені витрати, пов'язані з виконанням умов цільового фінансування.

18. Цільове фінансування капітальних інвестицій визнається доходом протягом періоду корисного використання відповідних об'єктів інвестування (основних засобів, нематеріальних активів тощо) пропорційно сумі нарахованої амортизації цих об'єктів.

19. Цільове фінансування для компенсації витрат (збитків), яких зазнало підприємство, та фінансування для надання підтримки підприємству без встановлення умов його витрачання на виконання у майбутньому певних заходів визнаються дебіторською заборгованістю з одночасним визнанням доходу.

20. Дохід, який виникає в результаті використання активів підприємства іншими сторонами, визнається у вигляді процентів, роялті та дивідендів, якщо:

- імовірне надходження економічних вигод, пов'язаних з такою операцією;
- дохід може бути достовірно оцінений. Такий дохід має визнаватися у такому порядку:
 - проценти визнаються у тому звітному періоді, до якого вони належать виходячи з бази їх нарахування та строку користування відповідними активами;
 - роялті визнаються за принципом нарахування згідно з економічним змістом відповідної угоди;
 - дивіденди визнаються у періоді прийняття рішення про їх виплату.

Оцінка доходу

21. Дохід відображається в бухгалтерському обліку в сумі справедливо вартості активів, що отримані або підлягають отриманню.

22. У разі відстрочення платежу, внаслідок чого виникає різниця між справедливою вартістю та номінальною сумою грошових коштів або їх еквівалентів, які підлягають отриманню за продукцію (товари, роботи, послуги та інші активи), така різниця визнається доходом у вигляді процентів.

23. Сума доходу за бартерним контрактом визначається за справедливою вартістю активів, робіт, послуг, що одержані або підлягають одержанню підприємством, зменшеною; або збільшеною відповідно на суму переданих або одержаних грошових коштів та їх еквівалентів.

24. Якщо справедливу вартість активів, робіт, послуг, які отримані або підлягають отриманню за бартерним контрактом, достовірно визначити неможливо, то дохід визначається за справедливою вартістю активів, робіт, послуг (крім грошових коштів та їх еквівалентів), що передані за цим бартерним контрактом.

Розкриття інформації про доходи у примітках до фінансової звітності

25. У примітках до фінансової звітності наводиться (розкривається) така інформація:

25.1. Облікова політика щодо визнання доходу, включаючи спосіб визначення ступеня завершеності робіт, послуг, дохід від виконання і надання яких визнається за ступенем завершеності.

25.2. Розподіл доходу за кожною групою доходів згідно з пунктом 7 цього Положення (стандарту).

25.3. Сума доходу за бартерними контрактами в розподілі за групами доходів відповідно до підпункту 25.2 цього Положення (стандарту).

25.4. Частка доходу за бартерними контрактами з пов'язаними сторонами.

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 16 "ВИТРАТИ"*

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999р. №318

Зареєстровано у Міністерстві юстиції України 19 січня 2000 р. за № 27/4248

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989)

Загальні положення

1. Це Положенню (стандарт) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності.

2. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами організаціями та іншими юридичними особами (*далі — підприємства*) незалежно від форм власності (крім банків і бюджетних установ).

3. Положення (стандарт) 16 застосовується до обліку витрат за будівельними контрактами з урахуванням особливостей їх визнання і складу, встановлених Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 18 "Будівельні контракти".

4. Терміни, що наведені в положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Елемент витрат — сукупність економічно однорідних витрат.

Прямі витрати — витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом.

Нормальна потужність — очікуваний середній обсяг діяльності, що може бути досягнутий за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох років або операційних циклів з урахуванням запланованого обслуговування виробництва.

Об'єкт витрат — продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат.

Визнання витрат

5. Витрати відображаються в бухгалтерському обліку одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань.

6. Витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

7. Витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені.

Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені.

8. Якщо актив забезпечує одержання економічних вигод протягом кількох звітних періодів, то витрати визнаються шляхом систематичного розподілу його вартості (наприклад, у вигляді амортизації) між відповідними звітними періодами.

9. Не визнаються витратами й не включаються до звіту про фінансові результати:

9.1. Платежі за договорами комісії, агентськими угодами та іншими аналогічними договорами на користь комітента, принципала тощо.

9.2. Попередня (авансова) оплата запасів, робіт, послуг.

9.3. Погашення одержаних позик.

9.4. Інші зменшення активів або збільшення зобов'язань, що не відповідають ознакам, наведеним у пункті 6 цього Положення (стандарту).

* Набрало чинності 30.01.2000 р

9.5. Витрати, які відображаються зменшенням власного капіталу відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Склад витрат

10. Собівартість реалізованих товарів визначається за Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 "Запаси".

11. Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) складається з виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), яка була реалізована протягом звітного періоду, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат.

До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) включаються:

- прямі матеріальні витрати;
- прямі витрати на оплату праці;
- інші прямі витрати;
- змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати.

Виробнича собівартість продукції зменшується на справедливую вартість супутньої продукції, яка реалізується, та вартість супутньої продукції в оцінці можливого її використання, що використовуються на самому підприємстві.

Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) устанавлюються підприємством.

12. До складу прямих матеріальних витрат включається вартість сировини та основних матеріалів, що утворюють основу вироблюваної продукції, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат. Прямі матеріальні витрати зменшуються на вартість зворотних відходів, отриманих в процесі виробництва, які оцінюються у порядку, викладеному в пункті 11 цього Положення (стандарту).

13. До складу прямих витрат на оплату праці включаються заробітна плата та інші виплати робітникам, зайнятим у виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат.

14. До складу інших прямих витрат включаються всі інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат, зокрема відрахування на соціальні заходи, плата за оренду земельних і майнових паїв, амортизація, витрати від браку, які складаються з вартості остаточно забракованої з технологічних причин продукції (виробів, вузлів, напівфабрикатів), зменшеної на її справедливую вартість, та витрат на виправлення такого технічно неминучого браку.

15. До складу загальновиробничих витрат включаються:

15.1. Витрати на управління виробництвом (оплата праці апарату управління цехами, дільницями тощо);

відрахування на соціальні заходи й медичне страхування апарату управління цехами, дільницями; витрати на оплату службових відряджень персоналу цехів, дільниць тощо).

15.2. Амортизація основних засобів загальновиробничого (цехового, дільничого, лінійного) призначення.

15.3. Амортизація нематеріальних активів загально-виробничого (цехового, дільничого, лінійного) призначення.

15.4. Витрати на утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів, інших необоротних активів загальновиробничого призначення.

15.5. Витрати на вдосконалення технології й організації виробництва (оплата праці та відрахування на соціальні заходи працівників, зайнятих удосконаленням технології й організації виробництва, поліпшенням якості продукції, підвищенням її надійності, довговічності, інших експлуатаційних характеристик у виробничому процесі; витрати матеріалів, купівельних комплектуючих виробів і напівфабрикатів, оплата послуг сторонніх організацій тощо).

15.6. Витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інше утримання виробничих приміщень.

15.7. Витрати на обслуговування виробничого процесу (оплата праці загальновиробничого персоналу);

відрахування на соціальні заходи, медичне страхування робітників та апарату управління виробництвом; витрати на здійснення технологічного контролю за виробничими процесами та якістю продукції, робіт, послуг).

15.8. Витрати на охорону праці, техніку безпеки і охорону навколишнього природного середовища.

15.9. Інші витрати (внутрішньозаводське переміщення матеріалів, деталей, напівфабрикатів, інструментів зі складів до цехів і готової продукції на склади; нестачі незавершеного виробництва; нестачі і втрати від псування матеріальних цінностей у цехах; оплата простоїв тощо).

16. Загальновиробничі витрати поділяються на постійні та змінні.

До змінних загальновиробничих витрат належать витрати на обслуговування і управління виробництвом (цехів, дільниць), що змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до зміни обсягу діяльності. Змінні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо) виходячи з фактичної потужності звітного періоду.

До постійних загальновиробничих витрат відносяться витрати на обслуговування і управління виробництвом, що залишаються незмінними (або майже незмінними) при зміні обсягу діяльності. Постійні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо) при нормальній потужності. Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати включаються до складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) у періоді їх виникнення. Загальна сума розподілених та нерозподілених постійних загальновиробничих витрат не може перевищувати їх фактичну величину.

Приклад розподілу загальновиробничих витрат наведено в додатку 1 до цього Положення (стандарту).

Перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат устанавлюються підприємством.

17. Витрати, пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), поділяються на адміністративні витрати, втрати на збут та інші операційні витрати.

18. До адміністративних витрат відносяться такі загальногосподарські витрати, спрямовані на обслуговування та управління підприємством:

— загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати тощо);

— витрати на службові відрядження і утримання апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу;

— витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання (операційна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, охорона);

— винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, з оцінки майна тощо);

— витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, телекс, факс тощо);

— амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання;

— витрати на врегулювання спорів у судових органах;

— податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі (крім податків, зборів та обов'язкових платежів, що включаються до виробничої собівартості продукції, робіт, послуг);

— плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків;

— інші витрати загальногосподарського призначення.

19. Втрати на збут включають такі витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг):

— витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах готової продукції;

— витрати на ремонт тари;

— оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та працівникам підрозділів, що забезпечують збут;

— витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг);

— витрати на передпродажну підготовку товарів;

— витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом;

— витрати на утримання основних засобів, інших матеріалів їх необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг (операційна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона);

— витрати на транспортування, перевалку і страхуванню готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції (товарів) відповідно до умов договору (базису) поставки;

— витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування;

— витрати на страхування призначеної для подальшої реалізації готової продукції (товарів), що зберігається на складі підприємства;

— витрати на транспортування готової продукції (товарів) між складами підрозділів (філій, представництв) підприємства;

— інші витрати, пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг.

До складу витрат на збут у торговельних організаціях включаються витрати обігу, за винятком витрат, наведених у пунктах 18, 20 і 27 цього Положення (стандарту).

20. До інших операційних витрат включаються:

— витрати на дослідження та розробки відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи";

— собівартість реалізованої іноземної валюти, яка для цілей бухгалтерського обліку визначається шляхом перерахунку іноземної валюти в грошову одиницю України за курсом Національного банку України на дату продажу іноземної валюти, плюс витрати, пов'язані з продажем іноземної валюти;

— собівартість реалізованих виробничих запасів, яка для цілей бухгалтерського обліку складається з їх облікової вартості та витрат, пов'язаних з їх реалізацією;

— сума безнадійної дебіторської заборгованості та відрахування до резерву сумнівних боргів;

— втрати від операційної курсової різниці (тобто від зміни курсу валюти за операціями, активами і зобов'язаннями, що пов'язані з операційною діяльністю підприємства);

— втрати від знецінення запасів;

— нестачі й втрати від псування цінностей;

— визнані штрафи, пеня, неустойка;

— витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення;

— інші витрати операційної діяльності.

21. Витрати операційної діяльності групуються за такими економічними елементами:

— матеріальні затрати;

— витрати на оплату праці;

— відрахування на соціальні заходи;

— амортизація;

— інші операційні витрати.

22. До складу елемента "Матеріальні затрати" включається вартість витрачених у виробництві (крім продукту власного виробництва):

— сировини й основних матеріалів;

— купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів;

— палива й енергії;

— будівельних матеріалів;

— запасних частин;

— тари й тарних матеріалів;

— допоміжних та інших матеріалів.

Вартість зворотних відходів, отриманих у процесі виробництва, не включається до елемента операційних витрат "Матеріальні затрати".

23. До складу елемента "Витрати на оплату праці" включаються заробітна плата за окладами й тарифами, премії та заохочення, матеріальна допомога, компенсаційні виплати, оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу, інші витрати на оплату праці.

24. До складу елемента "Відрахування на соціальні заходи" включаються: відрахування на пенсійне забезпечення, відрахування на соціальне страхування, страхові внески на випадок безробіття, відрахування на індивідуальне страхування персоналу підприємства, відрахування на інші соціальні заходи.

25. До складу елемента "Амортизація" включається сума нарахованої амортизації основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів.

26. До складу елемента "Інші операційні витрати" включаються витрати операційної діяльності, які не увійшли до складу елементів, наведених в пп.22—25 цього Положення (стандарту), зокрема витрати на відрядження, на послуги зв'язку, плата за розрахунково-касове обслуговування тощо.

27. До фінансових витрат відносяться витрати на проценти (за користування кредитами отриманими, за облігаціями випущеними, за фінансовою орендою тощо) та інші витрати підприємства, пов'язані із залученням позикового капіталу.

28. Втрати від участі в капіталі є збитками від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, які обліковуються методом участі в капіталі. Приклад розрахунку втрат від участі в капіталі наведено в додатку 2 до цього Положення (стандарту).

29. До складу інших витрат включаються витрати, які виникають під час звичайної діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані безпосередньо з виробництвом та/або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг). До таких витрат належать:

— собівартість реалізованих фінансових інвестицій (балансова вартість та витрати, пов'язані з реалізацією фінансових інвестицій);

— собівартість реалізованих необоротних активів (залишкова вартість та витрати, пов'язані з реалізацією необоротних активів ;

— собівартість реалізованих майнових комплексів;

— втрати від неопераційних курсових різниць;

— сума уцінки необоротних активів і фінансових інвестицій;

— витрати на ліквідацію необоротних активів (розбирання, демонтаж тощо);

— залишкова вартість ліквідованих (списаних) необоротних активів;

— інші витрати звичайної діяльності.

30. Податки на прибуток визнаються витратами згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток".

31. Надзвичайні витрати включаються до фінансової звітності за вирахуванням суми, на яку зменшується податок на прибуток від діяльності підприємства внаслідок збитків від надзвичайних подій. Приклад розрахунку для включення до фінансової звітності втрат від надзвичайних подій наведено в додатку 3 до цього Положення (стандарту).

Розкриття інформації про витрати у примітках до фінансової звітності

32. У примітках до фінансової звітності наводиться інформація про:

— склад і суму витрат, відображених у статтях "Інші операційні витрати" та "Інші витрати" Звіту про фінансові результати;

— склад і суму доходів і втрат за кожною надзвичайною подією;

— склад і суму витрат, які не включені до статей витрат Звіту про фінансові результати, а відображені безпосередньо у складі власного капіталу (крім вилучення капіталу та розподілу між власниками).

Додаток 1
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 "Витрати"
(у редакції наказу Міністерства фінансів України від 14 червня 2000р. № 131)

Розрахунок розподілу загальновиробничих витрат

№ з/п	Показники	Усього	На одиницю бази розподілу (1 машино-години)	Включення загальновиробничих витрат до	
				витрат на виробництво продукції (рахунок 23 "Виробництво"), грн.	собівартість реалізованої продукції (рахунок 90 "Собівартість реалізації"), грн.
1	2	3	4	5	6
1	База розподілу за нормального потужністю, машино-години	10000	X	X	X
	Загальновиробничі витрати за нормального потужністю, грн. з них:	70000			
2	змінні	50000		X	X
3	(ряд.3 гр.4 = ряд.2 гр.3 : ряд.1 гр.3)		5		
4	постійні	20000		X	X
5	(ряд.5 гр.4 = ряд.4 гр.3 : ряд.1 гр.3)		2		
	База розподілу за фактичною потужністю, машино-години:				
6	1-й звітний період	8000	X	X	X
7	2-й звітний період	10500	X	X	X
8	Фактичні загальновиробничі витрати, грн.: 1-й звітний період	68100			
	з них:				
9	змінні	48000	X	48000	X
10	постійні - усього (ряд.8 гр.3 - ряд.9 гр.3)	20100	X	X	X
	у тому числі:				
10.1	постійні розподілені (ряд.6 гр.3 x ряд.5 гр.4)	16000	X	16000	X
10.2	постійні нерозподілені (ряд. 10 гр.3 - ряд.10.1 гр.3)	4100	X	X	4100
11	2-й звітний період	77950			
	з них:				
12	змінні	57750	X	57750	X
13	постійні - усього (ряд.11 гр.3 - 12 гр.3)	20200	X	X	X
	у тому числі:				
13.1	постійні розподілені (ряд.7 гр.3 x ряд.5 гр.4), але не більше суми фактичних постійних загальновиробничих витрат	20200	X	20200	X
13.2	постійні нерозподілені (ряд. 13 гр.3 - ряд.13.1 гр.3)	0	X	X	0

Додаток 2
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 "Витрати"
(у редакції наказу Міністерства фінансів України від 14 червня 2000р. № 131)

Розрахунок втрат від участі в капіталі

Назва спільного, асоційованого чи дочірнього підприємства.	Частка в капіталі (відсоток голосів) спільного, асоційованого чи дочірнього підприємства, що належить підприємству	Сума збитку спільного, асоційованого чи дочірнього підприємства у звітному періоді (тис.грн.)	Втрати від участі в капіталі (тис.грн.)
1	2	3	4
Підприємство 1	26	10000	2600*
Підприємство 2	44	3000	1320*
Разом	X	13000	3920

** Але не більша балансової вартості фінансових інвестицій.*

Додаток 3
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 "Витрати"

Розрахунок суми витрат від надзвичайних подій для відображення в звіті про фінансові результати*

Надзвичайні витрати (тис.грн)	Ставка податку на прибуток (%)	Зменшення податку на прибуток внаслідок збитків від надзвичайних подій (тис.грн.) (гр.1 x гр.2 : 100)	Сума надзвичайних витрат у звіті про фінансові результати (тис.грн.) (гр.1 - гр.3)
1	2	3	4
25030	30	7500	17500

** У випадку, якщо сума прибутку від звичайної діяльності не менше збитків від надзвичайних подій.*

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 17 "ПОДАТОК НА ПРИБУТОК"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2000 №353
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20 січня 2001 р. за № 47/5238
(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 23 травня 2003 р. № 363)

Загальні положення

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток" (далі — *Положення (стандарт) 17*) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток та її розкриття у фінансовій звітності.

2. Положення (стандарт) 17 застосовується підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі — *підприємства*) незалежно від форм власності, які, згідно з чинним законодавством, є платниками податку на прибуток (крім бюджетних установ).

3. Терміни, що використовуються у положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Витрати (дохід) з податку на прибуток — загальна сума витрат (доходу) з податку на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу.

Відстрочений податковий актив — сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у наступних періодах унаслідок

— тимчасової різниці, що підлягає вирахуванню;

— перенесення податкового збитку, не включеного до розрахунку зменшення податку на прибуток у звітному періоді;

— перенесення на майбутні періоди податкових пільг, якими скористатися у звітному періоді неможливо.

Відстрочене податкове зобов'язання — сума податку на прибуток, який скачуватиметься в наступних періодах з тимчасових різниць, що підлягають оподаткуванню.

Відстрочений податок на прибуток — сума податку на прибуток, що визнана відстроченим податковим зобов'язанням і відстроченим податковим активом.

Обліковий прибуток (збиток) — сума прибутку (збитку) до оподаткування, визначена в бухгалтерському обліку і відображена у Звіті про фінансові результати за звітний період.

Податковий прибуток (збиток) — сума прибутку (збитку), визначена за податковим законодавством об'єктом оподаткування за звітний період.

Податкова база активу і зобов'язання — оцінка активу і зобов'язання, яка використовується з метою оподаткування цього активу і зобов'язання при визначенні податку на прибуток.

Поточний податок на прибуток — сума податку на прибуток, визначена у звітному періоді відповідно до податкового законодавства.

Тимчасова різниця -- різниця між оцінкою активу або зобов'язання за дані" ми фінансової звітності та податковою базою цього активу або зобов'язання відповідно.

Тимчасова різниця, що підлягає вирахуванню, — тимчасова різниця, що призводить до зменшення податкового прибутку (збільшення податкового збитку) у майбутніх періодах.

Тимчасова різниця, що підлягає оподаткуванню, — тимчасова різниця, що включається до податкового прибутку (збитку) у майбутніх періодах.

Визнання витрат (доходів), активів та зобов'язань, пов'язаних з податком на прибуток

4. Поточний податок на прибуток і відстрочений податок на прибуток (відстрочені податкові зобов'язання, відстрочені податкові активи) визнаються витратами або доходом у Звіті про фінансові результати, крім податку на прибуток, що нарахований внаслідок:

4.1. Дооцінки активів та інших господарських операцій, які відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображаються збільшенням власного капіталу

4.2. Об'єднання підприємств шляхом придбання. Поточний податок на прибуток і відстрочений податок на прибуток визнаються змінами власного капіталу, якщо податки виникають з операцій, відображених на рахунках власного капіталу. Сума зміни власного капіталу відображається у кореспонденції з рахунками обліку необоротних активів в і одночасно з рахунками обліку відстроче-

них податкових зобов'язань або відстрочених податкових активів (на розраховану з цієї операції суму податку на прибуток).

5. Поточний податок на прибуток визнається зобов'язанням у сумі, що підлягає сплаті. Перевищення сплаченої суми податку на прибуток над сумою, яка підлягає сплаті, визнається дебіторською заборгованістю.

6. Сума зменшення податку на прибуток, що визначається з суми податкового збитку поточного або попереднього періоду, визнається відстроченим податковим активом.

7. Відстрочене податкове зобов'язання визнається у разі наявності тимчасових різниць, що підлягають оподаткуванню, за винятком:

а) гудвілу, якщо його амортизація податковим законодавством не передбачена;

б) первісного визнання активу або зобов'язання в результаті господарських операцій (крім об'єднання підприємств), які не впливають на обліковий і податковий прибуток(збиток).

Тимчасові різниці, що підлягають оподаткуванню та є наслідком фінансових інвестицій у дочірні, асоційовані та спільні підприємства, визнаються відстроченим податковим зобов'язанням за винятком:

а) якщо материнське (холдингове) підприємство, інвестор або учасник спільного підприємства визначає і контролює час анулювання тимчасової різниці;

б) якщо не очікується анулювання тимчасової різниці протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

8. Відстрочений податковий актив визнається у разі виникнення тимчасових різниць, що підлягають вирахуванню, якщо очікується отримання податкового прибутку, з яким пов'язані ці тимчасові різниці.

Тимчасові різниці, що підлягають вирахуванню та є наслідком інвестицій в дочірні, асоційовані та спільні підприємства, визнаються відстроченим податковим активом за умов:

а) анулювання тимчасових різниць протягом дванадцяти місяців з дати балансу;

б) очікування податкового прибутку, достатнього для списання тимчасової різниці.

Якщо податкові збитки і податкові пільги перенесені на майбутні періоди, то відстрочений податковий актив визнається у разі очікування у майбутньому прибутку, достатнього для відшкодування цих збитків і користування пільгами.

9. Відстрочений податковий актив не визнається, якщо він виникає внаслідок:

а) негативного гудвілу, який виникає внаслідок об'єднання підприємств згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 19 "Об'єднання підприємств";

б) первісного визнання активу або зобов'язання в результаті господарських операцій (крім об'єднання підприємств), які не впливають на обліковий та податковий прибуток (збиток).

10. Підприємство переглядає на дату балансу невизнані відстрочені податкові активи щодо відповідності їх критеріям визнання, наведеним у пункті 8 Положення (стандарту) 17.

Оцінка активів та зобов'язань з податку на прибуток

11. Сума зобов'язання або дебіторської заборгованості з податку на прибуток за поточний та попередній періоди визначається відповідно до податкового законодавства.

12. Відстрочений податковий актив та відстрочене податкове зобов'язання розраховуються за ставками оподаткування що діятимуть протягом періоду, в якому будуть здійснюватися реалізація або використання активу та погашення зобов'язання. Приклади розрахунку відстроченого податкового активу та відстроченого податкового зобов'язання наведені в додатку до Положення (стандарту) 17.

13. Сума відстроченого податкового активу на дату балансу зменшується за умови недостатності податкового прибутку для списання цього активу. У разі очікування податкового прибутку, достатнього для списання відстроченого податкового активу, сума його попереднього зменшення, але не більше суми очікуваного податкового прибутку відображається способом сторно.

Відображення активів та зобов'язань з податку на прибуток у фінансовій звітності

14. Дебіторська заборгованість та зобов'язання з поточного податку на прибуток відображаються у балансі окремими статтями оборотних активів і поточних зобов'язань.

Відстрочені податкові активи та відстрочені податкові зобов'язання відображаються в балансі окремими статтями необоротних активів і довгострокових зобов'язань.

15. У проміжній фінансовій звітності відстрочені податкові активи та відстрочені податкові зобов'язання можуть наводитися у балансі в сумі зазначених активів і зобов'язань, що визначені на 31 грудня попереднього року без їх обчислення на дату проміжної фінансової звітності. У таких випадках у статті "Податок на прибуток від звичайної діяльності" проміжного Звіту про фінансові результати наводиться лише сума поточного податку на прибуток, а на дату річного балансу в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності здійснюється відповідне коригування (збільшення, зменшення) суми витрат з податку на прибуток з урахуванням змін відстрочених податкових зобов'язань.

16. Дебіторська заборгованість та зобов'язання з поточного податку на прибуток згортаються, якщо погашення зобов'язання відбудеться заліком цієї дебіторської заборгованості.

У консолідованому балансі дебіторська заборгованість та зобов'язання з поточного податку на прибуток відображаються розгорнуто.

17. Відстрочені податкові активи та відстрочені податкові зобов'язання згортаються, якщо сплата податку на прибуток контролюється одним і тим самим податковим органом.

У консолідованому балансі відстрочені податкові активи та відстрочені податкові зобов'язання відображаються розгорнуто.

18. Витрати з податку на прибуток від звичайної діяльності відображаються у статті "Податок на прибуток від звичайної діяльності" Звіту про фінансові результати в дужках. Дохід з податку на прибуток відображається у вписуваній статті "Дохід з податку на прибуток від звичайної діяльності", а при визначенні фінансового результату від звичайної діяльності на його суму зменшується збиток від звичайної діяльності до оподаткування.

Розкриття інформації про податок на прибуток у примітках до фінансової звітності

19. У примітках до фінансової звітності наводиться така інформація:

19.1. Складові елементи витрат (доходу) з податку на прибуток (поточний податок на прибуток та всі коригування цієї суми, включаючи відстрочені податкові активи, відстрочені податкові зобов'язання, виправлення помилок тощо).

19.2. Сума поточного та відстроченого податку на прибуток відображена у складі власного капіталу.

19.3. Пояснення різниці між витратами (доходом) з податку на прибуток та добутком облікового прибутку (збитку) на застосовану ставку податку на прибуток.

19.4. Ставка податку на прибуток, якщо вона змінюється порівняно зі звітним періодом.

19.5. Сума та період дії тимчасових різниць, що підлягають вирахуванню, сума податкових збитків і невикористаних податкових пільг, пов'язаних з невизнанням відстроченого податкового активу.

19.6. Суми тимчасових різниць, пов'язаних з фінансовими інвестиціями у дочірні, асоційовані та спільні підприємства, щодо яких відстрочені податкові зобов'язання не були визнані.

19.7. Сума визнаних відстрочених податкових активів (за кожним видом) і визнаних відстрочених податкових зобов'язань (за кожним видом).

19.8. Сума відстроченого податку на прибуток, що включена до Звіту про фінансові результати.

19.9. Сума витрат (доходу) з податку на прибуток, пов'язаних з прибутком (збитком) від діяльності, що припинена.

ПРИКЛАДИ ВІДОБРАЖЕННЯ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТИМЧАСОВИХ РІЗНИЦЬ

1. За станом на кінець звітного року вартість активів на рахунку 371 "Розрахунки за виданими авансами" (за сировину, роботи, послуги для операційної діяльності) становить 10800 грн.

За податковим законодавством сума виданих авансів (без податку на додану вартість) включається підприємством до складу валових витрат у тому періоді, у якому здійснено перерахування авансу, і відповідно зменшує податковий прибуток. Різниця між балансовою вартістю активу (виданого авансу без податку на додану вартість 9000 грн.) та податковою базою цього активу (0 грн.) становить 9000 грн. і є тимчасовою різницею, що підлягає оподаткуванню.

Добуток тимчасової різниці, що підлягає оподаткуванню, на кінець звітного періоду і ставки податку на прибуток є відстроченим податковим зобов'язанням на кінець звітного періоду:

$$9000 \times 30\% = 2700 \text{ (грн.)}$$

Сальдо відстроченого податкового зобов'язання відображається у рядку 460 "Відстрочені податкові зобов'язання" Балансу.

Сума поточного податку на прибуток за звітний період відображається за дебетом субрахунку 981 "Податки на прибуток від звичайної діяльності" у кореспонденції з кредитом субрахунку 641 "Розрахунки за податками". Запис за дебетом субрахунку 981 "Податки на прибуток від звичайної діяльності" у кореспонденції з рахунком 54 "Відстрочені податкові зобов'язання" проводиться на суму з урахуванням сальдо на рахунку 54 на початок звітного року. Сума, що відображена у звітному періоді за дебетом субрахунку 981, є витратами з податку на прибуток і наводиться у рядку 180 Звіту про фінансові результати.

В аналогічному порядку визначається і відображається сума відстроченого зобов'язання з сальдо на рахунку 39 "Витрати майбутніх періодів".

2. За станом на кінець звітного року на субрахунку 681 "Розрахунки за авансами одержаними" сальдо зобов'язання становить 12000 грн.

За податковим законодавством одержані аванси (без податку на додану вартість) включаються до складу валових доходів у тому періоді, у якому вони одержані, і відповідно збільшують податковий прибуток. У бухгалтерському обліку отримані аванси не визнаються доходом цього звітного періоду, а будуть визнані доходом у тому періоді, в якому будуть відвантажені продукція, товари (виконані роботи, послуги).

Різниця між визнаною у бухгалтерському обліку балансовою вартістю зобов'язання (одержаного авансу без податку на додану вартість 10000 грн.) та податковою базою цього зобов'язання (0 грн.) становить 10000 грн. і є тимчасовою різницею, що підлягає вирахуванню.

Добуток тимчасової різниці, що підлягає вирахуванню, і ставки податку на прибуток є відстроченим податковим активом на кінець року:

$$10000 \times 30\% = 3000 \text{ (грн.)}$$

Сальдо відстроченого податкового активу наводиться у рядку 060 "Відстрочені податкові активи" Балансу, утворення якого відображається за дебетом рахунку 17 "Відстрочені податкові активи". Запис за дебетом рахунку 17 здійснюється у грудні на суму з урахуванням сальдо на цьому рахунку на початок звітного періоду в кореспонденції з кредитом рахунку 641 "Розрахунки за податками".

В аналогічному порядку визначається і відображається сума відстроченого податкового активу із сальдо на рахунку 69 "Доходи майбутніх періодів".

3. Залишок резерву сумнівних боргів на рахунку 38 на кінець звітного року становить 17200 грн. За податковим законодавством відрахування до резерву не визнаються валовими витратами, до валових витрат включається сума списаної безнадійної дебіторської заборгованості, яка в бухгалтерському обліку списується за рахунок утвореного резерву.

Різниця між балансовою вартістю резерву сумнівних боргів (17200 грн.) і податковою базою (0 грн.) є тимчасовою різницею, що підлягає вирахуванню. Добуток тимчасової різниці, що підлягає вирахуванню, і ставки податку на прибуток визначається відстроченим податковим активом:

$$17200 \times 3\% = 5160 \text{ (грн.)}$$

4. Залишок забезпечення на гарантійний ремонт на кінець звітного року (субрахунок 473 "Забезпечення гарантійних зобов'язань") (становить 3160 грн. За податковим законодавством витрати на гарантійний ремонт визнаються у періоді його виконання.

Різниця між балансовою вартістю зобов'язання (забезпечення — 3160 грн.) і податковою базою зобов'язання (0 грн.) є тимчасовою різницею, що підлягає вирахуванню. Добуток тимчасової різниці, що підлягає вирахуванню, і ставки податку на прибуток визнається відстроченим податковим активом:

$$3160 \times 30\% = 948 \text{ (грн.)}$$

5. **Варіант I.** На кінець звітного року залишкова вартість основних виробничих засобів, за якими, відповідно до податкового законодавства, амортизація нараховується, становить:

а) за даними бухгалтерського обліку (різниця між аналітичними даними рахунків 10 "Основні засоби", 11 "Інші необоротні матеріальні активи" і рахунка 13 "Знос необоротних активів") — 365000 грн.;

б) за даними, що використовуються для визначення амортизації основних засобів за податковим законодавством, — 315000 грн.

Вартість основних невиробничих засобів та інших основних засобів, на які за податковим законодавством амортизація не нараховується, до розрахунку не приймається як постійна різниця, оскільки за Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" вказані основні засоби амортизації підлягають.

Різниця між визнаною у бухгалтерському обліку балансовою вартістю активу (365000 грн.) і податковою базою цього активу (315000 грн.) є тимчасовою різницею, що підлягає оподаткуванню (50000 грн.). Добуток тимчасової різниці, що підлягає оподаткуванню, і ставки податку на прибуток визнається відстроченим податковим зобов'язанням:

$$50000 \times 30\% = 15000 \text{ (грн.)}$$

Варіант II. На кінець звітного року залишкова вартість основних виробничих засобів становить:

а) за даними бухгалтерського обліку — 75000 грн.;

б) заданими, що використовуються для визначення амортизації основних засобів за податковим законодавством, — 90000 грн.

Різниця між визнаною у бухгалтерському обліку балансовою вартістю активу (75000 грн.) і податковою базою цього активу (90000 грн.) є тимчасовою різницею, що підлягає вирахуванню (15000 грн.). Добуток тимчасової різниці, що підлягає вирахуванню, і ставки податку на прибуток визнається відстроченим податковим активом:

$$15000 \times 30\% = 4500 \text{ (грн.)}$$

6. Згорання відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань полягає у визначенні різниці між сумою визнаних відстрочених податкових активів і сумою визнаних відстрочених податкових зобов'язань і, відповідно, відображенні у Балансі чогось одного:

$$(3000 + 5160 + 948) - (2700 + 15000) = 7592 \text{ (грн.)}$$

(відстрочене податкове зобов'язання) або

$$(3000 + 5160 + 948 + 4500) - 2700 = 10908 \text{ (грн.)}$$

(відстрочений податковий актив).

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 18 "БУДІВЕЛЬНІ КОНТРАКТИ"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2001 № 205

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 травня 2001 року за № 433/5624

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989)

Загальні положення

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 "Будівельні контракти" (далі — *Положення (стандарт) 18*) визначає методологічні засади формування підрядникам *Л* у бухгалтерському обліку інформації про доходи та витрати, пов'язані з виконанням будівельних контрактів *В*, та її розкриття у фінансовій звітності.

2. Терміни, що використовуються у положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Аванси за будівельним контрактом — грошові копії або інші активи, отримані підрядником у рахунок оплати робіт що виконуватимуться за будівельним контрактом.

Будівельний контракт — договір про будівництво.

Будівництво -- спорудження нового об'єкта, реконструкція, розширення, добудова, реставрація і ремонт об'єктів, виконання монтажних робіт.

Валова заборгованість замовників за роботи за будівельним контрактом — сума перевищення витрат підрядника визнаного ним прибутку (за вирахуванням визнаних збитків) над сумою проміжних рахунків (без непрямих податків) на дату балансу з початку виконання будівельного контракту.

Валова заборгованість замовникам за роботи за будівельним контрактом — сума перевищення проміжних рахунків (без непрямих податків) над витратами підрядника і визнаним ним прибутком (за вирахуванням визнаних збитків) на дату балансу з початку виконання будівельного контракту.

Відхилення від ціни за будівельним контрактом — зміна ціни будівельного контракту внаслідок змін попередньо погодженого обсягу робіт, конструктивно-якісних характеристик і строків виконання будівельного контракту.

Витрати за будівельним контрактом — собівартість робіт за будівельним контрактом.

Заохочувальні виплати за будівельним контрактом — додаткові суми, що сплачуються підряднику за виконання (перевиконання) умов контракту.

Контракт з фіксованою ціною — договір про будівництво, який передбачає фіксовану (тверду) ціну всього обсягу робіт за будівельним контрактом або фіксовану ставку у за одиницю кінцевої продукції будівництва (кв.м, кількість, місяць тощо).

Контракт за ціною "витрати плюс" — договір про будівництво, який передбачає ціну як суму фактичних витрат підрядника на виконання будівельного контракту та погодженого прибутку (у вигляді процента від витрат або фіксованої величини).

Об'єкт будівництва — сукупність будівель і споруд або окремі будівлі і споруди, будівництво яких здійснюється за єдиним проектом.

Підрядник - юридична особа, яка укладає будівельний контракт, виконує передбачені будівельним контрактом роботи і передає їх замовникові.

Претензія за будівельним контрактом — сума майнової відповідальності замовника чи іншої сторони, яку вимагає відшкодувати підрядник понад ціну контракту.

Проміжні рахунки — рахунки за виконані роботи за будівельним контрактом, передані замовнику для оплати.

Визнання доходів та витрат протягом виконання будівельного контракту

3. Доходи і витрати протягом виконання будівельного контракту визнаються з урахуванням ступеня завершеності робіт на дату балансу, якщо кінцевий фінансовий результат цього контракту може бути достовірно оцінений.

4. Ступінь завершеності робіт за будівельним контрактом може визначатися за одним із наведених методів:

— вимірювання та оцінка виконаної роботи;

— співвідношення обсягу заведеної частини робіт та їх загального обсягу за будівельним контрактом у натуральному вимірі;

— співвідношення фактичних витрат з початку виконання будівельного контракту до дати балансу та очікуваної (кошторисної) суми загальних витрат за контрактом.

5. Кінцевий фінансовий результат за будівельним контрактом з фіксованою ціною може бути достовірно оцінений за наявності одночасно таких умов:

— можливості достовірного визначення суми загального доходу від виконання будівельного контракту;

— імовірного отримання підрядником економічних вигод від виконання будівельного контракту;

— можливості достовірного визначення суми витрат, необхідних для завершення будівельного контракту, і ступеня завершеності робіт за будівельним контрактом на дату балансу;

— можливості достовірного визначення та оцінки витрат, пов'язаних з виконанням будівельного контракту для порівняння фактичних витрат за цим будівельним контрактом з попередньою оцінкою таких витрат.

6. Кінцевий фінансовий результат за будівельним контрактом за ціною "витрати плюс" може бути достовірно оцінений за наявності одночасно таких умов:

— імовірного отримання підрядником економічних вигод від виконання будівельного контракту;

— можливості достовірного визначення витрат, пов'язаних з виконанням будівельного контракту, незалежно від імовірності їх відшкодування замовником.

7. Якщо кінцевий фінансовий результат за будівельним контрактом не може бути оцінений достовірно, то:

— дохід визнається в сумі фактичних витрат від початку виконання будівельного контракту, щодо яких існує імовірність їх відшкодування;

— витрати за будівельним контрактом визнаються витратами того періоду, протягом якого вони були зазані.

Уразі відсутності імовірності відшкодування витрат дохід не визнається.

8. Якщо в наступних звітних періодах не існує невизначеності, яка перешкождала в попередніх періодах отриманню достовірної оцінки кінцевого фінансового результату за будівельним контрактом, то дохід і витрати, пов'язані з виконанням цього контракту, визнаються згідно з пунктом 3 Положення (стандарту) 18.

Якщо на дату балансу існує імовірність того, що загальні витрати на виконання будівельного контракту перевищуватимуть загальний дохід за цим будівельним контрактом, то очікувані збитки визнаються витратами звітного періоду з включенням фактичних витрат на виконання цього будівельного контракту до собівартості реалізації.

9. Суми відхилень, претензій та заохочувальних виплат за будівельним контрактом визнаються доходом, якщо:

— існує імовірність отримання економічних вигод;

— можлива їх достовірна оцінка.

Оцінка доходів і витрат за будівельним контрактом

10. Дохід за будівельним контрактом включає передбачену будівельним контрактом ціну, а також суму відхилень, претензій та заохочувальних виплат за будівельним контрактом.

11. Дохід за будівельним контрактом оцінюється за справедливою вартістю активів, які вже отримані або підлягають отриманню.

Оцінка доходу протягом виконання будівельного контракту переглядається у разі:

— погодження із замовником відхилень та/або претензій, які змінюють ціну/будівельного контракту в період після його укладання;

— зміни узгодженої ціни будівельного контракту з фіксованою ціною за наявності умов, що передбачають її зміни.

12. Витрати за будівельним контрактом включають:

— витрати, безпосередньо пов'язані з виконанням даного контракту;

— загальновиробничі витрати.

13. До складу витрат безпосередньо пов'язаних з виконанням будівельного контракту, належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати (включаючи вартість виконаних субпідрядниками робіт) згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку

16 "Витрати", затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 року № 318, який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 січня 2000 року за № 27/4248.

14. До складу загальноновиробничих витрат включаються передбачені Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" затрати на управління, організацію та обслуговування будівельного виробництва з розподілом між об'єктами будівництва з використанням бази розподілу при нормальній потужності (пропорційно прямим витратам; обсягам доходів; прямим витратам на оплату праці; відпрацьованому будівельними машинами і механізмами часу тощо).

15. Не включаються до складу витрат за будівельним контрактом, а відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені:

- адміністративні витрати;
- витрати на збут;
- інші операційні витрати;

— витрати на утримання (амортизація, охорона тощо) незадіяних будівельних машин, механізмів та інших необоротних активів, які не використовуються при виконанні будівельного контракту.

Адміністративні витрати можуть бути визнані витратами за будівельним контрактом, якщо:

- а) ці витрати безпосередньо пов'язані з виконанням цього будівельного контракту;
- б) окреме відшкодування цих витрат за умовами цього будівельного контракту покладено на замовника.

16. До витрат за (будівельним контрактом включаються витрати за період від дати укладення будівельного контракту до дати завершення цього контракту. До витрат за будівельним контрактом також включаються витрати, яких зазнав підрядник при укладенні будівельного контракту, якщо існує імовірність його підписання і достовірної оцінки цих витрат. Витрати, зазначені при укладенні будівельного контракту, які були визнані витратами звітного періоду, не включаються надалі до витрат за будівельним контрактом, який підписано в наступних звітних періодах.

17. Зміни оцінки доходу та витрат за будівельним контрактом або зміни оцінки кінцевого фінансового результату виконання контракту відображаються як зміна облікової оцінки згідно з Положенням (стандартом) 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах", затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 28 травня 1999 року № 137, який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 року за № 392/3685.

18. Сума визнаних доходу і витрат за будівельним контрактом відображається відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291 і зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 21 грудня 1999 року за № 893/4186. Одночасно визнаний дохід за будівельним контрактом без суми непрямих податків відображається за дебетом субрахунку 238 "Незавершені етапи по незакінчених будівельних контрактах" і кредитом субрахунку 239 "Проміжні рахунки" рахунку 23 "Виробництво". Після завершення будівельного контракту сальдо на зазначених субрахунках списується зворотною кореспонденцією субрахунків.

Якщо сума проміжного рахунку за звітний період перевищує суму визнаного в цьому періоді доходу за будівельним контрактом без суми непрямих податків, то різниця відображається за дебетом рахунку 36 "Розрахунки з покупцями та замовниками" і кредитом субрахунку 239 "Проміжні рахунки", в іншому разі зазначений запис виконується способом сторно.

Приклад відображення доходів, витрат і розрахунків за будівельним контрактом наведено в додатку до Положення (стандарту) 18.

19. Валову заборгованість замовників за роботи за будівельним контрактом підрядник наводить у складі незавершеного виробництва.

Валову заборгованість замовникам за роботи за будівельним контрактом підрядник наводить у складі інших поточних зобов'язань.

Розкриття інформації щодо будівельних контрактів у примітках до фінансової звітності

20. У примітках до фінансової звітності наводиться така інформація:

20.1. сума доходу за будівельними контрактами, визнана у складі доходу звітного періоду;

20.2. методи визначення доходу за будівельними контрактами у звітному періоді.

- 20.3.** Щодо незавершених будівельних контрактів:
20.3.1. методи визначення ступеня завершеності робіт;
20.3.2. загальна сума зазначених витрат і визнаних прибутків (за вирахуванням визнаних збитків) на дату балансу;
20.3.3. вартість виконаних субпідрядниками робіт;
20.3.4. сума валової заборгованості замовників на дату балансу;
20.3.5. сума валової заборгованості замовникам на дату балансу;
20.3.6. сума отриманих авансів на дату балансу;
20.3.7. сума проміжних рахунків, яка не сплачується підряднику до виконання передбачених будівельним контрактом умов для виплати таких сум або до усунення дефектів (сума затриманих коштів).

*Додаток
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 18*

ПРИКЛАДИ ВІДОБРАЖЕННЯ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І РОЗРАХУНКІВ ЗА БУДІВЕЛЬНИМ КОНТРАКТОМ

Підрядник здійснює визнання доходів з урахуванням ступеня завершеності робіт за будівельним контрактом, який визначається співвідношенням фактичних витрат з початку виконання будівельного контракту до дати балансу та очікуваної суми загальних витрат за будівельним контрактом.

Контрактна вартість будівництва без непрямих податків становить 800 тис. грн. Очікувані загальні витрати за будівельним контрактом складають 700 тис. грн.. Тривалість контракту – три періоди.

У таблиці наводиться вартісна оцінка та кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку господарських операцій під час виконання будівельного контракту (тис. грн.).

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків (субрахунків) бухгалтерського обліку		1-й період	2-й період	3-й період	Разом
	Дебет	Кредит				
1	2	3	4	5	6	7
1. Фактичні витрати при виконанні будівельного контракту	230	20, 65, 66...	140	450	110	700
2. Фактичні витрати з початку виконання будівельного контракту.			140	590	700	
3. Визнані доходи з урахуванням непрямих податків	36	70	192	616,8	151,2	
4. Визнані доходи без суми непрямих податків	238	239	160	514	126	800
5. Податок на додану вартість	70	64	32	102,8	25,2	160
6. Собівартість реалізації	90	230	140	450	110	700
7. Прибуток за звітний період (ряд. 4 – ряд. 6)			20	64	16	100
8. Прибуток з початку виконання будівельного контракту			20	84	100	
9. Проміжні рахунки			150	600	50	800
10. Коригування проміжних рахунків	36	239	способом сторно 10	86	способом сторно 76	
11. Валова заборгованість замовників [(ряд. 2 + ряд. 7) – ряд. 9]			10		0	
12. Валова заборгованість замовникам [ряд. 9 – (ряд. 2 + ряд. 7)]				76	0	

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 19 "ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.07.99 № 163

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23 липня 1999 р. за № 499/3792

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989)

Загальні положення

1. Це Положення (стандарт) визначає порядок відображення в обліку і звітності придбання інших підприємств, гудвілу, який виник при придбанні, злитті підприємств, а також розкриття інформації про об'єднання підприємств.

2. Норми цього Положення (стандарту) застосовують підприємства, організації та інші юридичні особи (*далі — підприємства*) усіх форм власності (крім бюджетних установ).

3. Це Положення не застосовується до операцій щодо об'єднання підприємств, які перебувають під спільним контролем, і до обліку часток у спільних підприємствах.

4. Терміни, що використовуються в цьому Положенні (стандарті), мають таке значення:

Гудвіл — перевищення вартості придбання над часткою покушця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів та зобов'язань на дату придбання.

Дата придбання — дата, на яку контроль за чистими активами і діяльністю підприємства, що купується, переходить до покушця.

Дочірнє підприємство — підприємство, яке перебуває під контролем материнського (холдингового) підприємства.

Злиття — об'єднання підприємств (шляхом створення нової юридичної особи або приєднання підприємств до головного підприємства), в результаті якого власники (акціонери) підприємств, що об'єднуються, здійснюватимуть контроль над усіма чистими активами об'єднаних підприємств з метою досягнення подальшого спільною розподілу ризиків та вигод від об'єднання. При цьому жодна зі сторін не може бути визначена як покупець.

Ідентифіковані активи та зобов'язання — придбані активи та зобов'язання, які на дату придбання відповідають критеріям визнання статей балансу, встановлених Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 2 "Баланс".

Контроль — вирішальний вплив на фінансову, господарську і комерційну політику підприємства з метою одержання вигод від його діяльності.

Материнське (холдингове) підприємство — підприємство, яке здійснює контроль дочірніх підприємств.

Немонетарні активи — всі активи, крім грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості у фіксованій (або визначеній) сумі грошей.

Негативний гудвіл — перевищення вартості частки покушця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань над вартістю придбання на дату придбання.

Об'єднання підприємств — з'єднання окремих підприємств у результаті приєднання одного підприємства до іншого або внаслідок одержання контролю одним підприємством над чистими активами та діяльністю іншого підприємства.

Придбання — об'єднання підприємств, в результаті якого покупець набуває контроль над чистими активами та діяльністю інших підприємств в обмін на передачу активів, прийняття на себе зобов'язань або випуск акцій.

Справедлива вартість — сума, за якою може бути здійснений обмін активу, або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

Частка меншості — частина чистого прибутку (збитку) та чистих активів дочірнього підприємства, яка не належить материнському підприємству (прямо або через інші дочірні підприємства).

Чисті активи — активи підприємства за вирахуванням його зобов'язань.

Облік придбання

5. Якщо підприємство внаслідок придбання його чистих активів іншим підприємством (покупцем) ліквідується, то починаючи з дати придбання покупець відображає в балансі активи та зобов'язання придбаного підприємства та будь-який гудвіл, що виникає в результаті придбання. Гудвіл та/або негативний гудвіл відображається за залишковою вартістю у вписуваному рядку Балансу 065 "Гудвіл" позитивно або від'ємною величиною.

6. У разі придбання контрольного пакета акцій (капіталу) іншого підприємства покупець, починаючи з дати придбання, повинен відображати придбані акції (частку в капіталі) у складі фінансових інвестицій.

7. Придбання відображається в обліку за вартістю, яка є сумою сплачених грошових коштів або їх еквівалентів. Якщо придбання здійснюється шляхом передачі інших активів або прийняття на себе зобов'язання, то вартість дорівнює справедливій вартості (на дату придбання) активів або зобов'язань, наданих покупцем в обмін на контроль за чистими активами іншого підприємства, збільшеної на суму витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням.

8. Придбані покупцем ідентифіковані активи та зобов'язання визнаються окремо на дату придбання та відображаються за їх справедливою вартістю. Справедлива вартість придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань визначається у порядку, наведеному в додатку до цього Положення (стандарту).

9. Якщо придбання здійснюється поетапно (наприклад, шляхом послідовного придбання акцій), то кожна операція відображається окремо за справедливою вартістю придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань, а вартість окремих інвестицій поетапно порівнюється з часткою покупця у справедливій вартості ідентифікованих активів і зобов'язань, які придбані на кожному етапі.

10. Первинна (балансова) вартість гудвілу зменшується щомісячним рівномірним нарахуванням амортизації протягом строку корисного його використання, але не більше 20 років.

11. Строк корисності використання гудвілу визначається з урахуванням:

а) прогнозованого строку діяльності підприємства;

б) нормативно-правових актів або контрактів, що впливають на строк корисного використання;

в) зміни попиту на продукцію (роботи, послуги) підприємства тощо

12. Якщо гудвіл на кінець року не відповідає ознакам активу, то він списується з включенням залишкової вартості до витрат.

13. Якщо діяльність придбаного підприємства прогнозується із обчислюваними збитками в майбутньому, то вартість негативного гудвілу визнається доходом рівномірно протягом періоду утворення таких збитків.

Якщо діяльність придбаного підприємства прогнозується у майбутньому без збитків, то вартість негативного гудвілу визнається доходом:

а) у сумі, що не перевищує справедливої вартості придбаних немонетарних активів, — рівномірно протягом строку корисного використання (амортизації) придбаних необоротних активів, що залишився;

б) у сумі, що перевищує справедливую вартість придбаних немонетарних активів, — у періоді придбання.

Облік злиття підприємств

14. Витрати, пов'язані зі злиттям підприємств (реєстраційні, інформаційні, консультаційні тощо), визнаються витратами того періоду, протягом якого вони були здійснені.

15. Показники фінансової звітності підприємств, що об'єднуються, включаються до фінансової звітності об'єднаних підприємств за період, у якому відбувається злиття, і за попередній період.

16. Об'єднане підприємство відображає активи, зобов'язання та власний капітал об'єданого підприємства за їх балансовою вартістю з урахуванням зміни облікової політики (якщо це відбулося).

17. Внутрішня заборгованість та результати операцій між об'єднаними підприємствами виключаються при складанні фінансової звітності об'єданого підприємства.

Розкриття інформації про об'єднання підприємств

18. У примітках до фінансової звітності за період, у якому відбулося об'єднання підприємств, вказуються:

18.1. Назва та загальна характеристика підприємств, що об'єдналися.

18.2. Дата об'єднання.

18.3. Інформація про закриття або продаж складової частини діяльності об'єднаних підприємств.

19. У примітках до фінансової звітності за період, у якому відбулося придбання підприємства (контрольного пакета акцій), наводиться інформація про:

19.1. Відсоток придбаних акцій з правом голосу.

19.2. Вартість придбання і опис активів або зобов'язань, що надаються або повинні бути надані покупцем у порядку оплати.

19.3. Характер і сума забезпечення реструктуризації та інших витрат на закриття підприємства, які виникають в результаті придбання і визнані на дату придбання.

20. У примітках до фінансової звітності також наводиться інформація про:

20.1. Строк корисного використання гудвілу (негативного гудвілу).

20.2. Обґрунтування періоду амортизації, якщо строк корисного використання гудвілу перевищує 20 років.

20.3. Звіряння вартості гудвілу (негативного гудвілу) на початок та кінець звітного періоду з висвітленням:

20.3.1. Первісної вартості та нарахованої суми амортизації (зносу) на початок та кінець звітного періоду.

20.3.2. Вартості гудвілу та негативного гудвілу, які виникли в результаті придбання та зараховані на баланс у звітному періоді.

20.3.3. Суми амортизації гудвілу, нарахованої за звітний період.

20.3.4. Іншого списання вартості гудвілу (негативного гудвілу) у звітному періоді.

21. У примітках до фінансової звітності наводиться така інформація про злиття підприємств:

21.1. Сума активів та зобов'язань, внесена кожним підприємством.

21.2. Види та кількість випущених акцій разом з часткою акцій, що мають право голосу, кожного підприємства, які були обмінені при злитті.

21.3. Доход (виручка) від реалізації, інші операційні доходи, надзвичайні доходи та чистий прибуток (збиток) кожного підприємства до дати злиття, які включені до фінансової звітності об'єднаного підприємства.

Визначення справедливої вартості придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань

Об'єкти визначення справедливої вартості	Визначення справедливої вартості
1. Цінні папери	Поточна ринкова вартість на фондовому ринку. За відсутності такої оцінки - експертна оцінка
2. Дебіторська заборгованість	Теперішня (дисконтована) сума, яка підлягає отриманню, що визначена за відповідною поточною відсотковою ставкою за вирахуванням резерву сумнівних боргів та витрат на отримання дебіторської заборгованості в разі потреби. Дисконтування не здійснюється для короткострокової заборгованості, якщо різниця між номінальною сумою дебіторської заборгованості та дисконтованою сумою несуттєва (менше 5% номінальної суми)
3. Запаси	
3.1. Готова продукція і товари	Ціна реалізації за вирахуванням витрат на реалізацію та суми надбавки (прибутку) виходячи з надбавки (прибутку) для аналогічної готової продукції та товарів
3.2. Незавершене виробництво	Ціна реалізації готової продукції за вирахуванням витрат на завершення, реалізацію та надбавки (прибутку), розрахованої за розміром прибутку аналогічної готової продукції
3.3. Матеріали	Відновлювальна вартість (сучасна собівартість придбання)
4. Основні засоби	
4.1. Земля та будівлі	Ринкова вартість
4.2. Машини та устаткування	Ринкова вартість. У разі відсутності даних про ринкову вартість — Відновлювальна вартість (сучасна собівартість придбання) за вирахуванням суми зносу на дату оцінки
4.3. Інші основи засоби	Відновлювальна вартість (сучасна собівартість придбання) за вирахуванням суми зносу на дату оцінки
5. Нематеріальні активи	Поточна ринкова вартість. За відсутності такої вартості — оціночна вартість, яку підприємство сплатило б за актив у разі операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами виходячи з наявної інформації
6. Чисті активи або зобов'язання за пенсійними програмами з передбаченими виплатами	Теперішня (дисконтована) сума належних виплат пенсій за вирахуванням справедливої вартості будь-яких активів пенсійної програми
7. Податкові активи та зобов'язання	Сума податкових пільг чи податків, що підлягають сплаті, які виникають внаслідок об'єднання підприємств
8. Поточні та довгострокові зобов'язання	Теперішня (дисконтована) сума, яка має виплачуватися при погашенні заборгованості, визначеної за відповідними поточними відсотковими ставками. Дисконтування не здійснюється для короткострокових зобов'язань, якщо різниця між номінальною сумою зобов'язання та дисконтованою сумою несуттєвою (менше 5% номінальної вартості)
9. Об'язливі контракти та інші ідентифіковані зобов'язання	Теперішня (дисконтована) сума, яка підлягає сплаті при погашенні зобов'язання, визначена за відповідною поточною відсотковою ставкою

**ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 20
"КОНСОЛІДОВАНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ"**

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30 липня 1999 р. № 176

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 12 серпня 1999 р. за № 553/3846

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989)

Загальні положення

1. Це Положення стандарт) визначає порядок складання консолідованої фінансової звітності та загальні вимоги до розкриття інформації щодо складання консолідованої фінансової звітності.

2. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються групою підприємств, організацій та інших юридичних осіб (*далі - група підприємств*), яка складається з материнського (холдингового) підприємства та дочірніх підприємств.

3. Терміни, що використовуються в цьому Положенні (стандарті), мають такі значення:

Внутрішньогрупові операції — операції між материнським та дочірніми підприємствами або між дочірніми підприємствами однієї групи.

Внутрішньогрупове сальдо — сальдо дебіторської заборгованості та зобов'язань на дату балансу, яке утворилося внаслідок внутрішньогрупових операцій.

Нереалізовані прибутки та збитки від внутрішньогрупових операцій — прибутки та збитки, які виникають внаслідок внутрішньогрупових операцій (продажу товарів, продукції, виконання робіт, послуг тощо) і включаються до балансової вартості активів підприємства.

4. Консолідовану фінансову звітність подає материнське підприємство.

5. Материнське підприємство, яке є дочірнім підприємством іншого підприємства, не подає консолідовану фінансову звітність за наявності однієї з таких умов:

а) якщо воно повністю належить іншому підприємству;

б) згоди власників частки меншості.

6. До консолідованої фінансової звітності включають показники фінансової звітності всіх дочірніх підприємств, за винятком показників фінансової звітності тих дочірніх підприємств, які не включаються з причин, зазначених у пункті 7 цього Положення (стандарту).

7. Показники фінансової звітності дочірнього підприємства не включаються до консолідованої фінансової звітності, якщо:

а) контроль дочірнього підприємства є тимчасовим, оскільки воно було придбане й утримується лише з метою його наступного продажу протягом короткострокового періоду;

б) дочірнє підприємство здійснює діяльність в умовах, які обмежують його здатність передавати кошти материнському підприємству. Активи таких дочірніх підприємств відображаються як фінансові інвестиції відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 12 "Фінансові інвестиції".

8. Фінансова звітність материнського підприємства та його дочірніх підприємств, що використовується при складанні консолідованої фінансової звітності, складається за той самий звітний період і на ту саму дату балансу.

9. Консолідовану фінансову звітність складають з фінансової звітності групи підприємств з використанням єдиної облікової політики для подібних операцій та інших подій за схожих обставин. Якщо при складанні консолідованої фінансової звітності неможливо застосувати єдину облікову політику, то про це повідомляється у примітках до консолідованої фінансової звітності.

Порядок складання консолідованої фінансової звітності

10. Консолідована фінансова звітність складається шляхом впорядкованого додавання показників фінансової звітності дочірніх підприємств до аналогічних показників фінансової звітності материнського підприємства. Склад і форми фінансової звітності визначені Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку 1—5.

11. При складанні консолідованої фінансової звітності можуть не наводитися статті (рядки) форм фінансової звітності, по яких у групи підприємств відсутні показники (крім випадків, якщо такі показники були в попередньому звітному році), та підлягають виключенню:

а) балансова вартість фінансових інвестицій материнського підприємства в кожне дочірнє підприємство і частка материнського підприємства в кожному дочірньому підприємстві;

б) сума внутрішньогрупових операцій та внутрішньогрупового сальдо;

в) сума нереалізованих прибутків та збитків від внутрішньогрупових операцій (крім збитків, які не можуть бути відшкодовані).

12. Материнське підприємство для складання консолідованої фінансової звітності визначає частку меншості в капіталі та фінансових результатах дочірніх підприємств. Частка меншості визначається як добуток відсотку голосів, які не належать материнському підприємству, відповідно до власного капіталу та чистого прибутку (збитку) дочірніх підприємств зменшеного (збільшеного) на суму нереалізованого прибутку (збитку) від внутрішньогрупових операцій.

13. Частка меншості відображається в консолідованому балансі окремо від зобов'язань та власного капіталу материнського підприємства у вписуваному рядку 385 "Частка меншості". У консолідованому звіті про фінансові результати частка меншості у прибутку (збитку) відображається у вписуваному рядку 215 "Частка меншості" від'ємною величиною у дужках.

14. Якщо частка меншості у збитках дочірнього підприємства перевищує частку меншості в капіталі дочірнього підприємства, то на суму такого перевищення і величину наступних збитків, яка належить до частки меншості, зменшується частка материнського підприємства у власному капіталі групи підприємств за винятком тієї частини, щодо якої меншість має зобов'язання і здатна покрити збитки. Якщо згодом у фінансовій звітності дочірнього підприємства відображено прибуток, то вся сума такого прибутку розподіляється на частку материнського підприємства до покриття збитків меншості, сума яких відшкодована раніше за рахунок материнського підприємства.

15. Якщо дочірнім підприємством випущені привілейовані акції, за якими накопичується сума дивідендів та які перебувають у володінні за межами групи, то материнське підприємство розраховує свою частку прибутку або збитку після коригування на суму дивідендів за привілейованими акціями дочірнього підприємства, незалежно від оголошення дивідендів.

16. Вартість гудвілу або негативного гудвілу, які виникають при консолідації фінансової звітності материнського підприємства і фінансової звітності дочірніх підприємств, визначається згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 19 "Об'єднання підприємств" і відображається в консолідованому балансі у вписуваному рядку 075 "Гудвіл при консолідації". При цьому вартість негативного гудвілу вираховується при визначенні показника цього рядка.

Різниця між балансовою та справедливою вартістю придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань на дату придбання відображається у консолідованій фінансовій звітності у складі витрат (доходів) протягом періоду корисного використання відповідного активу або терміну погашення зобов'язання.

17. Курсові різниці, що виникають під час переобрахунку показників фінансової звітності дочірніх підприємств, які розташовані за межами України, у валюту України, визначаються згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів" і відображаються у консолідованому балансі у вписуваному рядку 375 "Накопичена курсова різниця". При цьому негативна курсова різниця наводиться у дужках і вираховується при визначенні підсумку розділу "Власний капітал" Балансу. Такі різниці в консолідованому звіті про власний капітал відображаються у додатковій графі "Накопичена курсова різниця".

17.1. Консолідований звіт про рух грошових коштів складається на основі консолідованого балансу, консолідованого звіту про фінансові результати та консолідованого звіту про власний капітал згідно з положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку 4 "Звіт про рух грошових коштів" і 21 "Вплив змін валютних курсів".

Розкриття інформації про складання консолідованої фінансової звітності

18. У примітках до консолідованої фінансової звітності наводиться інформація про:

18.1. Перелік дочірніх підприємств із зазначенням назви, країни реєстрації та місцезнаходження, частки в капіталі, частки в розподілі голосів (у разі її незбігу з часткою в капіталі).

18.2. Причини, з яких показники фінансової звітності дочірнього підприємства не включено до консолідованої фінансової звітності.

18.3. Характер відносин між материнським і дочірнім підприємством, якщо материнське підприємство не володіє в дочірньому підприємстві (прямо чи непрямо) більш як половиною голосів.

18.4. Назву дочірніх підприємств, в яких материнському підприємству прямо або непрямо (через дочірні підприємства) належить більше половини голосів, але яке з причин відсутності контролю не є дочірнім підприємством.

18.5. Вплив придбання або продажу дочірніх підприємств на фінансовий стан (на дату балансу), фінансові результати звітного періоду та такі самі показники попереднього періоду.

18.6. Статті консолідованої фінансової звітності, до яких застосовувалася різна облікова політика.

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 21 "ВПЛИВ ЗМІН ВАЛЮТНИХ КУРСІВ"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 № 193

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17.08.2000 за №515/4736

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989)

Загальні положення

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів" (далі — *Положення (стандарт) 21*) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземних валютах та відображення показників статей фінансової звітності господарських одиниць за межами України у грошовій одиниці України.

2. Норми Положення (стандарту) 21 застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (*далі - підприємства*) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ).

3. Положення (стандарт) 21 не поширюється на:

— операції хеджування статей з іноземної валюти;

— відображення (перерахунок) показників статей фінансової звітності, наведених у валюті звітності, в іноземній валюті.

4. Терміни, що наведені в положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Валюта звітності - грошова одиниця України.

Валютний курс — встановлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни.

Господарська одиниця за межами України — дочірнє, асоційоване спільне підприємство, філія, представництво або інший підрозділ підприємства, які перебувають або ведуть господарську діяльність за межами України.

Іноземна валюта — валюта інша, ніж валюта звітності.

Курсова різниця — різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах.

Монетарні статті — статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи і зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів.

Немонетарні статті - статті інші, ніж монетарні статті балансу.

Операція в іноземній валюті — господарська операція, вартість якої визначена в іноземній валюті або яка потребує розрахунків в іноземній валюті.

Операції в іноземній валюті

5. Операції в іноземній валюті під час первинного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на дату здійснення операції (дата визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат).

6. Сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, надана іншим особам в рахунок платежів для придбання немонетарних активів (запасів, основних засобів, нематеріальних активів тощо) і отримання робіт і послуг, при включенні до вартості цих активів (робіт, послуг) перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на дату сплати авансу. У разі здійснення авансових платежів в іноземній валюті постачальникові частинами та одержання частинами від постачальника немонетарних активів (робіт, послуг) вартість одержаних активів (робіт, послуг) визнається за сумою авансових платежів із застосуванням валютних курсів, виходячи з послідовності здійснення авансових платежів.

Сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, одержана від інших осіб у рахунок платежів для поставлення готової продукції, інших активів, виконання робіт і послуг, при включенні до складу доходу звітного періоду перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на дату одержання авансу. У разі одержання від покупця авансових платежів в іноземній валюті частинами та відвантаження частинами покупцеві немонетарних активів (робіт, послуг) дохід від реалізації активів (робіт, послуг) визнається за сумою авансових платежів із застосуванням валютних курсів, виходячи з послідовності одержання авансових платежів.

Балансова вартість зазначених статей балансу надалі визначається (оцінюється) згідно з відповідними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

7. На кожну дату балансу:

а) монетарні статті в іноземній валюті відображаються з використанням валютного курсу на дату балансу;

б) немонетарні статті, які відображені за історичною собівартістю і зарахування яких до балансу пов'язано з операцією в іноземній валюті, відображаються за валютним курсом на дату здійснення операції;

в) немонетарні статті за справедливою вартістю в іноземній валюті відображаються за валютним курсом на дату визначення цієї справедливої вартості.

8. Визначення курсових різниць за монетарними статтями в іноземній валюті проводиться на дату здійснення розрахунків та на дату балансу.

Курсові різниці від перерахунку грошових коштів в іноземній валюті та інших монетарних статей про операційну діяльність відображаються у складі інших операційних доходів (витрат).

Курсові різниці від перерахунку монетарних статей про інвестиційну і фінансову діяльність відображаються у складі інших доходів (витрат), за винятком курсових різниць, які відображаються згідно з пунктом 9 Положення (стандарту) 21.

9. Курсові різниці, які виникають щодо фінансових інвестицій в господарські одиниці за межами України, відображаються у складі іншого додаткового капіталу. Від'ємна сума курсової різниці вираховується із суми іншого додаткового капіталу, залишок наводиться зі знаком "мінус".

Фінансова звітність в іноземних валютах

10. Показники статей фінансової звітності господарської одиниці за межами України включаються у валюті звітності до фінансової звітності підприємства у такому порядку:

10.1. Монетарні і немонетарні статті (крім статей власного капіталу) господарської одиниці за межами України підлягають перерахунку за валютним курсом на дату балансу.

10.2. Статті доходів, витрат та руху грошових коштів підлягають перерахунку за валютним курсом на дату здійснення операцій, за винятком випадків, коли фінансова звітність господарської одиниці складена у валюті країни з гіперінфляційною економікою.

Для перерахунку доходів, витрат і руху грошових коштів за кожний місяць може застосовуватися середньозважений валютний курс за відповідний місяць.

Середньозважений валютний курс є результатом ділення суми добутків величин курсів Національного банку України та кількох днів їх дії у звітному місяці на кількість календарних днів у цьому місяці.

10.3. Показники статей власного капіталу (крім нерозподіленого прибутку або непокритого збитку) відображаються за валютним курсом на дату визнання показника відповідної статті.

10.4. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) на дату балансу визначається виходячи з нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) на початок року, чистого прибутку (збитку) за даними перерахованого звіту про фінансові результати за звітний період та суми розподіленого у звітному періоді прибутку (списаного збитку), перерахованої за валютним курсом на дату розподілу прибутку (списання збитку).

Зазначений порядок застосовується лише до перерахунку фінансової звітності тих господарських одиниць за межами України, які відповідають всім наведеним нижче ознакам класифікації, кількісні характеристики яких визначаються власником (власниками) або уповноваженим органом (посадовою особою) підприємства відповідно до законодавства та установчих документів:

1) операції з підприємством становлять незначну частку в обсязі діяльності господарської одиниці;

2) основним джерелом фінансування діяльності господарської одиниці є доходи від власних операцій або місцеві позики;

3) витрати на заробітну плату, матеріали та інші елементи операційних витрат господарської одиниці сплачуються або відшкодовуються переважно в іноземній валюті;

4) оплата реалізованої господарською одиницею продукції (робіт, послуг) здійснюється переважно в іноземній валюті;

5) рух грошових коштів підприємства відокремлено від поточної діяльності господарської одиниці за межами України і не зазнає прямого впливу її господарської діяльності.

11. фінансова звітність господарської одиниці за межами України, складена у грошовій одиниці країни з гіперінфляційною економікою, до застосування порядку, наведеного в пункті 10 По-

ложення (стандарту) 21, попередньо коригується за вимогами Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 22 "Вплив змін цін та інфляції".

Якщо економіка країни діяльності господарської одиниці за межами України втрачає ознаки гіперінфляційної, а показники фінансової звітності господарської одиниці більше не коригуються за Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 22 "Вплив змін цін та інфляції", то оцінка статей фінансової звітності на дату її останнього подання визнається історичною собівартістю для перерахунку у валюту звітності.

12. Включення статей фінансової звітності господарської одиниці за межами України, перерахованих у валюту звітності, до консолідованої фінансової звітності здійснюється згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 20 "Консолідована фінансова звітність". При цьому різниця між підсумком перерахованих у валюту звітності показників статей активу та пасиву балансу господарської одиниці відображається у вписуваному рядку 375 "Накопичена курсова різниця" консолідованого балансу.

Курсові різниці за внутрішньогруповими монетарними статтями у консолідованій фінансовій звітності відображаються згідно з пунктами 8—9 Положення (стандарту) 21.

13. Показники статей фінансової звітності господарської одиниці за межами України, яка не відповідає ознакам класифікації, наведеним у пункті 10 Положення (стандарту) 21, відображаються у валюті звітності відповідно до пунктів 6—9 Положення (стандарту) 21.

При змінах ознак класифікації діяльності господарської одиниці за межами України, наведених у пункті 10 Положення (стандарту) 21, застосування порядку перерахунку показників статей фінансової звітності господарської одиниці у валюту звітності починається з дати вказаних змін.

14. У разі продажу або ліквідації господарської одиниці за межами України накопичена сума курсових різниць, що відображена у складі іншого додаткового капіталу, включається до складу інших доходів (витрат) того звітного періоду, в якому визнається прибуток або збиток від продажу (ліквідації) фінансової інвестиції в господарську одиницю за межами України.

Розкриття інформації про вплив змін валютних курсів у примітках до фінансової звітності

15. У примітках до фінансової звітності наводиться така інформація:

15.1. Сума курсових різниць, що включена до складу доходів і витрат протягом звітного періоду.

15.2. Сума курсових різниць, що включена протягом звітного періоду до складу іншого додаткового капіталу, а також інформація, що пояснює взаємозв'язок між сумою таких курсових різниць на початок і на кінець звітного періоду.

16. У разі зміни ознак класифікації діяльності господарської одиниці за межами України також наводиться така інформація:

16.1. Характер та причини зміни.

16.2. Вплив зміни на власний капітал.

16.3. Вплив зміни на чистий прибуток (збиток) за попередній рік, якщо така зміна відбулася на початку попереднього року.

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 22 "ВПЛИВ ІНФЛЯЦІЇ"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28 лютого 2002 р. № 147
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 березня 2002 р. за № 269/6557

Загальні положення

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 "Вплив інфляції" (далі — *Положення (стандарт) 22*) визначає порядок коригування фінансової звітності, яка оприлюднюється, на вплив інфляції та загальні вимоги до розкриття інформації про неї у примітках до фінансової звітності.

2. Норми Положення (стандарту) 22 застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (крім бюджетних установ), які відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" зобов'язані оприлюднювати річну фінансову звітність.

3. Терміни що використовуються у положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Індекс інфляції — індекс інфляції, оприлюднений центральним органом виконавчої влади у галузі статистики.

Коефіцієнт коригування — відношення індексу інфляції на дату балансу (кінець звітного року) та індексу інфляції на дату визнання (переоцінки) відповідної статті звітності.

Кумулятивний приріст інфляції — добуток індексів інфляції за період, що складається з трьох останніх років, включаючи звітний.

Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті - різниця між залишком коштів на кінець року до коригування та скоригованим за Положенням (стандартом 22 залишком коштів на кінець року у звіті про рух грошових коштів.

4. Показники річної фінансової звітності підприємства за умови досягнення значення кумулятивного приросту інфляції 90 і більше відсотків підлягають коригуванню із застосуванням коефіцієнта коригування.

Оцінка статей балансу за попередній рік визнається балансовою вартістю відповідних активів, власного капіталу і зобов'язань звітного року, якщо значення кумулятивного приросту інфляції не перевищує 90 відсотків.

Коригування показників балансу

5. Монетарні активи та монетарні зобов'язання, які згідно з угодою між підприємством та іншою стороною підлягають індексації (депозити, облігації тощо), відображаються в балансі в сумі, передбаченій угодою. Показники інших монетарних статей не коригуються.

6. Показники немонетарних статей, відображені за справедливою вартістю, визначеною на дату балансу (кінець звітного року), не коригуються. Показники немонетарних статей, відображені за справедливою вартістю, визначеною не на дату балансу (кінець звітного року), коригуються з використанням індексу інфляції на дату переоцінки.

7. Показники немонетарних статей, відображені за первісною вартістю або залишковою вартістю, коригуються із застосуванням індексу інфляції на дату визнання відповідного активу, зобов'язання і власного капіталу.

8. Скоригована вартість немонетарних активів зменшується до суми очікуваного відшкодування від майбутнього використання відповідних активів (чистої вартості реалізації запасів, ринкової вартості інвестицій тощо), якщо вона перевищує таку суму.

9. Якщо підприємство придбало активи на умовах відстрочення платежу без сплати відсотків, унаслідок чого суму відсотків визначити неможливо, вартість таких активів коригується із застосуванням індексу інфляції з дати платежу.

10. На початок першого звітного року, в якому застосовується Положення (стандарт) 22, суми дооцінки активів, наведені у складі власного капіталу, до скоригованого балансу не включаються, а показником нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) визнається різниця між сумою скоригованих показників активу та сумою скоригованих показників пасиву балансу.

11. Показники балансу на початок року коригуються у порядку, викладеному в пунктах 5—10 Положення (стандарту) 22.

Коригування показників звіту про фінансові результати

12. Усі показники звіту про фінансові результати (крім собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) і товарів) коригуються із застосуванням коефіцієнта коригування, що визначається як відношення індексу інфляції на дату балансу та індексу інфляції на дату визнання доходів і витрат, включених до відповідних статей.

Якщо доходи і витрати протягом звітного року (або проміжних періодів) визнавалися майже рівномірно, підприємство може застосовувати середній індекс інфляції протягом цього періоду до загальної суми статті доходів і витрат замість індексу інфляції на дату визнання окремих доходів і витрат. Середній індекс інфляції не застосовується до витрат і доходів, пов'язаних з немонетарними статтями, визнаними активами або зобов'язаннями в попередніх звітних періодах (амортизація основних засобів і нематеріальних активів, доходи та витрати майбутніх періодів тощо).

13. Скоригована собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) і товарів визначається після коригування запасів готової продукції (робіт, послуг) і товарів на початок і кінець звітного періоду і собівартості виготовленої за звітний період продукції (робіт, послуг) і собівартості придбаних товарів.

Скоригована собівартість виготовленої продукції (робіт, послуг) визначається шляхом додавання скоригованої вартості залишку незавершеного виробництва на початок року до скоригованої суми витрат на виробництво за рік і вирахування скоригованої вартості залишку незавершеного виробництва на кінець року.

14. Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті відображається у скоригованому звіті про фінансові результати у вписуваному рядку 165 "Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті".

15. Відстрочене податкове зобов'язання та/або відстрочений податковий актив, що виникають унаслідок коригування фінансової звітності, наводяться у скоригованій фінансовій звітності згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток".

16. Показники чистого прибутку і скоригованого чистого прибутку на одну просту акцію для скоригованого звіту про фінансові результати розраховуються з урахуванням даних про чистий прибуток, визначених із застосуванням Положення (стандарту) 22.

17. Показники звіту про фінансові результати за попередній рік коригуються у порядку, викладеному у пунктах 12—16 Положення (стандарту) 22.

Коригування показників звіту про рух грошових коштів

18. Скориговані показники розділу I звіту про рух грошових коштів (крім нарахованих та сплачених відсотків, сплаченого податку на прибуток, надходження (видатку) грошових коштів унаслідок надзвичайних подій) визначаються згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 4 "Звіт про рух грошових коштів" з урахуванням відповідних статей скоригованого балансу та скоригованого звіту про фінансові результати. Суми нарахованих та сплачених відсотків, сплаченого податку на прибуток, надходження (видатку) грошових коштів унаслідок надзвичайних подій коригуються з використанням індексу інфляції на дату їх визнання.

19. Показники, що відображають рух грошових коштів у результаті інвестиційної фінансової діяльності, коригуються з використанням індексу інфляції на дату кожної операції, пов'язаної з рухом таких грошових коштів.

20. Показники звіту про рух грошових коштів за попередній рік коригуються у порядку, викладеному у пунктах 18—19 Положення (стандарту) 22.

Коригування показників звіту про власний капітал

21. Скориговані показники звіту про власний капітал визначаються згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 5 "Звіт про власний капітал", з урахуванням відповідних показників скоригованої фінансової звітності. Показники, які неможливо отримати безпосередньо із скоригованої фінансової звітності (переоцінка активів, відрахування до резервного капіталу тощо), коригуються у порядку, викладеному в пунктах 6—10 Положення (стандарту) 22.

Консолідація скоригованих фінансових звітів

22. Для включення до консолідованої фінансової звітності материнського підприємства показники фінансової звітності дочірнього підприємства, яка складена у валюті країни з кумулятив-

ним приростом інфляції, зазначеним у пункті 4 Положення (стандарту) 22, коригуються із застосуванням індексу інфляції цієї країни.

23. Якщо консолідується фінансова звітність, що складена на різні дати балансу (за різний період), то показники такої фінансової звітності коригуються із застосуванням індексу інфляції на дату консолідації фінансової звітності.

Розкриття інформації про вплив інфляції в примітках до фінансової звітності

24. У примітках до фінансової звітності наводиться інформація про:

а) факт коригування показників фінансової звітності із застосуванням Положення (стандарту) 22;

б) суму коригування амортизації основних засобів;

в) розрахунок коригування собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) і товарів;

г) індекс інфляції на дату балансу і зміни індексу інфляції протягом поточного та попереднього звітних періодів.

25. Приклад коригування фінансової звітності наводиться в додатку до Положення (стандарту) 22.

Приклад коригування фінансової звітності
Підприємство зареєстроване і розпочало діяльність із січня 200__ року
Кумулятивний приріст інфляції становить 93,7%
Індекси інфляції

Період 1	Значення 2
Початок року	100,0
Кінець року	119,2
Середній за рік	101,5*
На дату формування статутного капіталу	100,0
На дату придбання основних засобів	108,4
На дату придбання товарів, які не реалізовано на дату балансу	107,5
На дату придбання фінансових інвестицій	108,6
На дату реалізації фінансових інвестицій	114,5
На дату отримання відсотків	111,3

* Розраховано як середнє геометричне місячних індексів:

$$\sqrt[12]{1,015 \times 1,01 \times 1,01 \times 1,023 \times 1,024 \times 1,001 \times 0,99 \times 1,01 \times 1,014 \times 1,011 \times 1,029 \times 1,041} = 100,5\%$$

Коригування балансу на 31.12.200__ р. (тис. грн.)

Стаття 1	Код рядка 2	Балансова сума до коригування 3	Коефіцієнт коригування 4	Скоригована вартість 5
Актив				
Основні засоби:				
залишкова вартість	030	320	—	352
первісна вартість	031	400	119,2/ 108,4	440
знос	032	80	119,2/ 108,4	88
Товари	140	50	119,2/107,5	55
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги — чиста реалізаційна вартість	160	200	—	200
Грошові кошти та їх еквіваленти в національній валюті	230	30	—	30
Баланс	280	600	—	637
Пасив				
Статутний капітал	300	260	119,2/ 100	310
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	300	—	287
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	40	—	40
Баланс	640	600	—	637

Примітка. Для обліку запасів підприємство застосовує метод ФІФО. Запаси, які залишилися на дату балансу, було придбано в липні.

Коригування звіту про фінансові результати за 200__ р. (тис. грн.)

Стаття	Код рядка	Балансова сума до коригування	Коефіцієнт коригування	Скоригована вартість
1	2	3	4	5
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	1200	119,2/ 101,5	1409
Податок на додану вартість	015	200	119,2/ 101,5	235
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	1000	—	1174
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	350	—	415*
Валовий прибуток	050	650	—	759
Адміністративні витрати (в т.ч. амортизація 5 тис.грн.)	070	30	—	35**
Витрати на збут в т.ч. амортизація 75 тис.грн.)	080	170	—	194***
Інші операційні витрати	090	50	119,2/101,5	59
Прибуток від операційної діяльності	100	400	—	471
Інші фінансові доходи	120	35	119,2/111,3	37
Інші доходи****	130	240	119,2/114,5	250
Інші витрати****	160	215	119,2/108,6	236
Збиток від впливу інфляції на монетарні статті	165	—	—	47
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	170	460	—	475
Податок на прибуток	180	160	119,2/101,5	188
Прибуток від звичайної діяльності	190	300	—	287

* $(400 \times 119,2 / 101,5) - (50 \times 119,2 / 107,5) = 415$.

** $(5 \times 119,2 / 107,5) + (25 \times 119,2 / 101,5) = 35$.

*** $(75 \times 119,2 / 108,6) + (95 \times 119,2 / 101,5) = 194$.

**** Ці статті містять інформацію відповідно про доходи та витрати від реалізації фінансових інвестицій.

Коригування звіту про рух грошових коштів за 200__ р. (тис. грн.)

Стаття	Код рядка	Находження			Видаток		
		Сума до коригування	Коефіцієнт коригування	Скоригована сума	Сума до коригування	Коефіцієнт коригування	Скоригована сума
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності							
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010	460	—	522*	—	—	—
Коригування на амортизацію необоротних активів	020	80	—	88	—	—	—
Збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	050	—	—	—	60*	—	51***
Прибуток (збиток) від чистих оборотних активів	070	480	—	559	—	—	—
Зменшення (збільшення) оборотних активів	080	—	—	—	250	—	255
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	100	40	—	40	—	—	—
Грошові кошти від операційної діяльності	120	270	—	344	—	—	—
Сплачені податки на прибуток	140	—	—	—	160	—	188
Чистий рух коштів від операційної діяльності	170	110	—	156	—	—	—
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності							
Реалізація фінансових інвестицій	180	240	119,2/ 114,5	250	—	—	—
Отримані відсотки	210	35	—	37	—	—	—
Придбання:							
фінансових інвестицій	240	—	—	—	215	119,2/ 108,6	236
необоротних активів	250	—	—	—	400	119,2/ 108,4	440
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	300	—	—	—	340	—	389
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності							
Находження власного капіталу	310	260	119,2/100,0	310	—	—	—
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390	260	—	310	—	—	—
Чистий рух коштів за звітний період	400	30	—	77	—	—	—
Залишок коштів на початок року	410	—	—	—	—	—	—
Залишок коштів на кінець року	430	30	—	77	—	—	—

* $471 + 37 + 250 - 236 = 522$.

** $35 + 240 - 215 = 60$

*** $37 + 250 - 236 = 51$.

Збиток від впливу інфляції на монетарні статті становить $77 - 30 = 47$.

Коригування звіту про власний капітал (фрагмент) за 200__ р. (тис.грн.)

Стаття 1	Код рядка 2	Статутний капітал		Нерозподілений прибуток	
		Сума до коригування 3	Скоригована сума 4	Сума до кори- гування 5	Скоригована сума 6
Залишок на початок року	010	—	—	—	—
Скоригований залишок на початок року	050	—	—	—	—
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	130	—	—	300	287
Внески учасників	180	260	310	—	—
Разом змін у капіталі	290	260	310	300	287
Залишок на кінець року	300	260	310	300	287

**ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 23
"РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ПОВ'ЯЗАНИХ СТОРІН"**

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18.06.2001 р. №303
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23 червня 2001 р. за № 539/5730

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989)

Загальні положення

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 "Розкриття інформації" щодо пов'язаних сторін" (далі — *Положення Стандарт*) 23) визначає методологічні засади формування інформації про операції пов'язаних сторін та її розкриття у фінансовій звітності.

2. Норми Положення (стандарту) 23 застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі — *підприємства*) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ) щодо операцій пов'язаних сторін.

3. Пов'язаними сторонами вважаються:

3.1. підприємства, які перебувають під контролем або суттєвим впливом інших осіб;

3.2. підприємства і фізичні особи, які прямо або опосередковано здійснюють контроль над підприємством або суттєво впливають на його діяльність а також близькі члени родини такої фізичної особи.

Перелік пов'язаних сторін визначається підприємством, враховуючи сутність відносин, а не лише юридичну форму (превалювання сутності над формою).

4. Терміни що використовуються у положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Близькі члени родини — чоловік або дружина і родичі (визнані такими згідно з законодавством) фізичні особи, що є пов'язаною стороною, які можуть впливати або перебувають під впливом такої фізичної особи щодо прийняття рішень з фінансової господарської та комерційної політики підприємства.

Операції пов'язаних сторін— передача активів або зобов'язань однією пов'язаною стороною іншим пов'язаним сторонам.

Провідник управлінський персонал — персонал, відповідальний за керівництво, планування та контролювання діяльності підприємства.

Операції пов'язаних сторін

5. До операцій пов'язаних сторін, зокрема, належать:

5.1. придбання або продаж готової продукції (товарів, робіт послуг);

5.2. придбання або продаж інших активів;

5.3. операції за агентськими угодами;

5.4. орендні операції;

5.5. операції за ліцензійними угодами (передача об'єктів промислової власності тощо);

5.6. фінансові операції;

5.7. надання та отримання гарантій та застав;

5.8. операції з провідним управлінським персоналом та з його близькими членами родини.

6. Оцінка активів або зобов'язань в операціях пов'язаних сторін здійснюється, зокрема, такими методами:

6.1. порівнянової неконтрольованої ціни;

6.2. ціни перепродажу;

6.3. "витрати плюс";

6.4. балансової вартості.

7. За методом порівнянової неконтрольованої ціни застосовується ціна, яка визначається за ціною на аналогічну готову продукцію (товари, роботи, послуги), що реалізується не пов'язаному з продавцем покупцеві за звичайних умов діяльності.

8. За методом ціни перепродажу застосовується ціна готової продукції (товарів, робіт, послуг) за вирахуванням відповідної націнки.

9. За методом "витрати плюс" застосовується ціна, що складається з собівартості готової продукції (товарів, робіт, послуг), яку визначає продавець, і відповідної націнки.

10. За методом балансової вартості оцінка активів в або зобов'язань здійснюється за балансовою вартістю, що визначається згідно з відповідним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку.

Розкриття інформації

11. У примітках до фінансової звітності за наявності операцій пов'язаних сторін наводиться така інформація:

11.1. характер відносин між пов'язаними сторонами;

11.2. види та обсяги операцій (сума або частка у загальному обсязі) пов'язаних сторін;

11.3. використані методи оцінки активів і зобов'язань в операціях пов'язаних сторін;

11.4. суми дебіторської та кредиторської заборгованості за операціями пов'язаних сторін.

12. Якщо одна пов'язана сторона здійснює контроль й або перебуває під контролем іншої пов'язаної сторони, то інформація про характер відносин пов'язаних й сторін наводиться незалежно від наявності операцій між ними.

13. Інформація, передбачена пунктом 11 Положення (стандарту) 23, може не наводитися у примітках до:

13.1. консолідованої фінансової звітності щодо внутрішньогрупових операцій;

13.2. фінансової звітності материнського (холдингового) підприємства, якщо вона оприлюднюється разом з консолідованою фінансовою звітністю;

13.3. фінансової звітності дочірнього підприємства, яке є юридичною особою за законодавством України та знаходиться у повній власності материнського (холдингового) підприємства, яке також є юридичною особою за законодавством України та оприлюднює консолідовану фінансову звітність;

13.4. фінансової звітності підприємств, які перебувають під контролем держави щодо операцій з підприємствами, які також перебувають під контролем держави.

14. Інформація про операції з асоційованими підприємствами, які обліковуються інвестором за методом участі в капіталі, наводиться у фінансовій звітності відповідно до пункту 11 Положення (стандарту) 23.

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 24 "ПРИБУТОК НА АКЦІЮ"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 16.07.2001 № 344
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 30 липня 2001 р. за № 647/5838

Загальні положення

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 "Прибуток на акцію" (далі — *Положення (стандарт) 24*) визначає методологічні засади формування інформації про чистий прибуток на одну просту акцію та її розкриття у фінансовій звітності.

2. Норми Положення (стандарту) 24 застосовуються відкритими акціонерними товариствами (далі — *товариства*).

3. Терміни, що використовуються у положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Антирозбавляюча потенційна проста акція — фінансовий інструмент або інша угода, конвертація яких у прості акції приведе до збільшення чистого прибутку (зменшення чистого збитку) на одну просту акцію від звичайної діяльності в майбутньому.

Потенційна проста акція — фінансовий інструмент або інша угода, які дають право на отримання простих акцій.

Розбавляюча потенційна проста акція — фінансовий інструмент або інша угода, конвертація яких у прості акції призведе до зменшення чистого прибутку (збільшення чистого збитку) на одну просту акцію від звичайної діяльності у майбутньому.

Середньорічна кількість простих акцій — середньозважена кількість простих акцій, які перебували в обігу протягом звітного року.

Скоригований чистий прибуток (збиток) — чистий прибуток (збиток) після врахування дивідендів на привілейовані акції, скоригований на вплив розбавляючих простих акцій.

Скоригована середньорічна кількість простих акцій — середньорічна кількість простих акцій в обігу, скоригована на кількість потенційних простих акцій.

Фінансовий інструмент — контракт, який одночасно приводить до виникнення (збільшення) фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу в іншого.

Часовий зважений коефіцієнт — частка від ділення загальної кількості днів (місяців), протягом яких акції перебували в обігу, на загальну кількість днів (місяців) у звітному році.

Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію

4. Чистий прибуток(збиток) на одну просту акцію визначається діленням різниці між сумою чистого прибутку (збитку) і сумою дивідендів на привілейовані акції на середньорічну кількість простих акцій в обігу.

5. Середньорічна кількість простих акцій в обігу визначається сумою добутків кількості простих акцій в обігу протягом певних періодів у днях (місяцях) та відповідних часових зважених коефіцієнтів. Кількість простих акцій в обігу визначається за даними реєстру акціонерів. Приклад розрахунку середньорічної кількості простих акцій наведено в додатку 1 до Положення (стандарту) 24.

6. Датою включення простих акцій, випуск яких зареєстровано, до розрахунку середньорічної кількості простих акцій в обігу вважається:

6.1. оплата випуску яких здійснюватиметься грошовими коштами, — дата виникнення дебіторської заборгованості;

6.2. оплата яких здійснюватиметься іншими, ніж грошові кошти, активами, — дата визнання активу товариством;

6.3. оплата яких здійснюватиметься наданням послуг товариству, — дата надання послуг;

6.4. які призначені для виплати дивідендів акціонерами, — дата виконання зобов'язань щодо виплати дивідендів акціонерам;

6.5. які призначені для конвертації фінансового зобов'язання або для сплати відсотків за цим фінансовим зобов'язанням, — дата припинення нарахування відсотків або (у разі відсутності відсотків) дата погашення фінансового зобов'язання;

6.6. які призначені для погашення зобов'язання товариства, — дата погашення зобов'язання;

6.7. які призначені для часткової оплати придбання іншого підприємства, — дата придбання;

6.8. випуск яких залежить від виконання певних умов (акції з відкладеним розміщенням), — дата виконання необхідних умов.

7. Кількість простих акцій для розрахунку чистого прибутку (збитку) на одну просту акцію при злитті підприємств визначається сукупною середньорічною кількістю простих акцій об'єднаних підприємств, скоригованою до еквівалента простих акцій товариства, акції якого перебувають в обігу після злиття підприємств.

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію

8. Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію визначається діленням скоригованого чистого прибутку (збитку) на скориговану середньорічну кількість простих акцій в обігу.

Величина скоригованого чистого прибутку (збитку) є показником максимально можливого ступеня зменшення прибутку (збільшення збитку) на одну просту акцію товариства у разі конвертації розбавляючих потенційних простих акцій без відповідного збільшення активів товариства.

9. Для розрахунку скоригованого чистого прибутку (збитку) на одну просту акцію здійснюються такі розрахунки:

9.1. чистий прибуток (збиток), за вирахуванням дивідендів на привілейовані акції, збільшується на суму дивідендів (після сплати податків та відсотків), визнаних у звітному періоді щодо розбавляючих потенційних простих акцій, та збільшується або зменшується на суму інших змін у доходах або витратах, які виникнуть у разі конвертації розбавляючих потенційних простих акцій.

Доходами або витратами, що відносяться до конвертації потенційних простих акцій, можуть бути дивіденди за привілейованими акціями, відсотки, що сплачуються за наміченими до конвертації облігаціями, тощо;

9.2. середньорічна кількість простих акцій в обігу збільшується на середньорічну кількість простих акцій, які надійдуть в обіг у разі конвертації всіх розбавляючих потенційних простих акцій. Розбавляючі потенційні прості акції включаються до розрахунку середньорічної кількості простих акцій в обігу за період, у якому ці акції перебували в збігу у звітному році. Розрахунок здійснюється за кожним класом і випуском простих акцій. Приклад розрахунку скоригованого чистого прибутку на акцію наведено в додатку 2 до Положення (стандарту) 24.

10. Розбавляючі потенційні прості акції дочірнього, спільного та асоційованого підприємства включаються до розрахунку скоригованого чистого прибутку (збитку) на одну просту акцію материнського (холдингового) підприємства, контрольного учасника та інвестора відповідно, якщо зазначені потенційні акції впливають на чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію материнського (холдингового) підприємства, контрольного учасника та інвестора відповідно.

11. Для розрахунку скоригованого чистого прибутку (збитку) на одну просту акцію використовується середня ціна простих акцій в обігу протягом звітного періоду. Для визначення (середньої ціни простих акцій в обігу їх сукупна вартість, в обігу на звітну дату ділиться на кількість акцій в обігу на цю саму дату. Сукупна вартість простих акцій включає вартість простих акцій в обігу за ціною продажу на звітну дату і суму коштів, що будуть отримані від виконання розбавляючих потенційних простих акцій за пільговою (нижчою) ціною. Різниця між кількістю розміщених простих акцій і кількістю простих акцій, які могли б бути розміщені за середньою ціною, вважається розміщеною безоплатно з включенням цієї кількості в розрахунок скоригованого чистого прибутку (збитку) на одну просту акцію.

12. Опціони та інші угоди про придбання акцій є розбавляючими, якщо вони призводять до зменшення чистого прибутку (збільшення чистого збитку) на одну просту акцію.

13. Вплив антирозбавляючих потенційних простих акцій при обчисленні скоригованого чистого прибутку на одну просту акцію не враховується. Для встановлення антирозбавляючих потенційних простих акцій та їх виключення з розрахунку проводять аналіз показників, що отримуються в результаті розрахунку і свідчать про збільшення чистої о прибутку (зменшення чистого збитку) на одну просту акцію.

14. Кількість потенційних простих акцій включається до розрахунку скоригованого чистого прибутку на одну просту акцію за період перебування їх в обігу. Потенційні прості акції, які було анульовано або строк дії яких минув у звітному році, включаються до розрахунку скоригованого чистого прибутку на одну просту акцію за період їх обігу у звітному році. Потенційні прості акції,

конвертація яких здійснена у звітному році, у розрахунок скоригованого чистого прибутку на одну просту акцію включаються за період їх обігу з початку звітнього року до дати конвертації.

Приклад порядку включення розбавляючих потенційних простих акцій до розрахунку середньорічної кількості простих акцій і скоригованого чистого прибутку (збитку) на одну просту акцію наведено в додатку 3 до Положення (стандарту) 24.

Перерахунок чистого прибутку (збитку) на одну просту акцію

15. Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію та скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію за звітний та попередній роки підлягає перерахунку, якщо кількість простих та потенційних простих акцій в обігу змінюється в результаті:

- 15.1.** зменшення номінальної вартості акцій (дроблення акцій);
- 15.2.** збільшення номінальної вартості акцій (консолідація акцій);
- 15.3.** злиття підприємств.

Такий самий перерахунок здійснюється, якщо відбулося коригування сальдо нерозподіленого прибутку (збитку) відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах", затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 28 травня 1999 року № 137 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 року за № 392/3685;

Якщо зазначені в цьому пункті операції відбулися після дати балансу, то чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію та скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію визначаються з урахуванням зміни кількості простих і потенційних простих акцій в обігу після дати балансу.

Розкриття інформації про чистий прибуток на одну просту акцію

16. У примітках до фінансової звітності за кожним класом простих акцій наводиться інформація про:

- 16.1.** чистий прибуток на одну просту акцію, визначений у результаті перерахунку;
- 16.2.** скоригований чистий прибуток на одну просту акцію, визначений у результаті перерахунку;
- 16.3.** узгодження сум, використаних як чисельники при обчисленні чистого прибутку на одну просту акцію та скоригованого чистого прибутку на одну просту акцію, з сумами чистого прибутку (збитку) за певний період;
- 16.4.** вплив розбавляючих потенційних простих акцій на середньорічну кількість простих акцій в обігу;
- 16.5.** операції з простими та потенційними простими акціями, які були здійснені після дати балансу (крім операцій, зазначених у пункті 15 Положення (стандарту) 24).

17. У проміжній (квартальній) фінансовій звітності наводяться показники чистого прибутку на одну просту акцію і скоригованого чистого прибутку на одну просту акцію. При цьому для розрахунку часового зваженого коефіцієнта приймається кількість днів (місяців) у звітному періоді (кварталі, півріччі, дев'яти місяцях).

Додаток 1
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 24
"Прибуток на акцію "

Приклад розрахунку середньорічної кількості простих акцій в обігу (шт.)

№ з/п	Дата	Зміст	Випущені акції	Власні акції, викуплені готівкою	Акції в обігу	Часовий зважений коефіцієнт	Середньозважена кількість простих акцій, які перебувають в обігу (гр.5хгр.6)
A	1	2	3	4	5	6	7
1	1 січня 2001 р.	Залишок на початок року	5000	1000	4000	212/365	2323
2	31 липня 2001 р.	Випуск акцій з оплатою грошовими коштами	2000	—	6000	122/365	2005
3	1 грудня 2001 р.	Викуп власних акцій за грошові кошти	—	500	5500	31/365	467
4	31 грудня 2001 р.	Залишок на кінець року	7000	1500	5500	—	—

Додаток 2
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 24 "Прибуток на акцію "

Приклад розрахунку скоригованого чистого прибутку на одну просту акцію

1	Чистий прибуток за вирахуванням дивідендів на привілейовані акції за 2001 рік (грн.)	520000
2	Кількість простих акцій в обігу (шт.)	800000
3	Чистий прибуток на одну просту акцію (р.1 : р.2) (грн.)	0,65
4	Кількість облігацій, конвертація яких здійснюється (шт.) (умови конвертації — на кожний пакет із 10 облігацій випускається 2 прості акції)	100000
5	Витрати на відсотки за 2001 рік за облігаціями, конвертація яких здійснюється (грн.)	5000
6	Поточний та відстрочений податок на прибуток, який пов'язаний з витратами на відсотки (грн.) (витрати на відсотки включають амортизацію знижки, що виникає при первісному визнанні фінансових зобов'язань)	2000
7	Скоригований чистий прибуток за 2001 рік (р.1 + р.5 - р.6) (грн.)	523000
8	Кількість простих акцій, які будуть отримані від конвертації облігацій (100000 : 10х2) (шт.)	20000
9	Скоригована кількість простих акцій (р.2 + р.8) (шт.)	820000
10	Скоригований чистий прибуток на одну просту акцію (р.7 : р.9) (грн.)	0,64

до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 24 "Прибуток на акцію"

Порядок включення розбавляючих потенційних простих акцій до розрахунку середньорічної кількості простих акцій і чистого прибутку на одну просту акцію в результаті конвертації фінансових інструментів

1	Чистий прибуток з'являється внаслідок дивідендів на привілейовані акції за 2001 рік (грн.)	2200000			
2	Середньорічна кількість простих акцій в обігу протягом 2001 року (шт.)	1000000			
3	Середня ціна однієї простої акції протягом 2001 року (грн.)	15			
Потенційні прості акції:					
4	За опціоном	Випускається (розміщується) 150000 простих акцій за ціною придбання 10 грн.			
5	Конвертація 5-процентних облігацій	Загальна номінальна вартість облігацій — 1000000 грн. Конвертація облігацій номінальною вартістю 500 грн. передбачається на 40 простих акцій. Амортизація премії або дисконту не відливає на визначення витрат на відсотки.			
6	Конвертація привілейованих акцій	100000 акцій, які мають право на кумулятивний дивіденд — 5 грн. за акцію. Конвертація однієї привілейованої акції передбачається на 2 прості акції.			
7	Ставка податку на прибуток	30%			
Розрахунок збільшення чистого прибутку на одну просту акцію при конвертації потенційних простих акцій					
<i>Опціони</i>					
8	Збільшення чистого прибутку (грн.)	—			
9	Додаткова кількість простих акцій, що розміщується безоплатно $[(15 - 10) \times 150000] : 15$ (шт.)	50000			
10	Збільшення чистого прибутку на одну додаткову акцію (р.8 : р.9) (грн.)	—			
<i>Конвертація 5-процентних облігацій</i>					
11	Збільшення чистого прибутку $(1000000 \times 5\%) - [(1000000 \times 5\%) \times 30\%]$ (грн.)	35000			
12	Додаткова кількість простих акцій $(1000000 : 500) \times 40$ (шт.)	80000			
13	Збільшення чистого прибутку на одну додаткову акцію (р.11 : р.12) (грн.)	0,44			
<i>Конвертація привілейованих акцій</i>					
14	Збільшення чистого прибутку (5×100000) (грн.)	500000			
15	Додаткова кількість простих акцій (2×100000) (шт.)	200000			
16	Збільшення чистого прибутку на одну додаткову акцію (р.14 : р.15) (грн.)	2,5			
Розрахунок скоригованого чистого прибутку на одну просту акцію					
		Чистий прибуток, який належить утримувачам простих акцій (грн.)	Кількість простих акцій в обігу (шт.)	Чистий прибуток на одну просту акцію (грн.) (р.2 : р.3)	Характеристика конвертації
	1	2	3	4	5
17	Показники звітності за 2001 рік	2200000	1000000	2,2	
18	Опціони	—	50000	x	
19	Разом (р.17 + р.18)	2200000	1050000	2,09	Розбавляюча
20	Конвертація облігацій	35000	80000	x	
21	Разом (р. 19 + р.20)	2235000	1130000	1,98	Розбавляюча
22	Конвертація привілейованих акцій	500000	200000	x	
23	Разом (р.211 + р.22)	2735000	1230000	2,22	Антирозбавляюча
Оскільки скоригований чистий прибуток на одну просту акцію збільшується після конвертації привілейованих акцій (від . 98 до 2,22), то їх конвертація є антирозбавляючою та відповідно до пункту 13 Положення (стандарту) 24 при розрахунку скоригованого чистого прибутку на одну просту акцію не враховується.					
Таким чином скоригований чистий прибуток на акцію дорівнює 1,98 грн.					

**ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 25
"ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА"**

Затверджено наказом Міністерства фінансів України 25.02.2000 № 39

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15 березня 2000 за № 161/4382

(з врахуванням змін, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. № 989
та наказом Міністерства фінансів України від 23 травня 2003 р. № 363)

Загальні положення

1. Положення (стандарт) 25 установлює зміст і форму фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва в складі Балансу (форма № 1-м) і Звіту про фінансові результати і (форма 2-м) та порядок заповнення його статей. Показники цього звіту наводяться у тисячах гривень з одним десятковим знаком.

2. Норми Положення (стандарту) 25 застосовуються суб'єктами малого підприємництва, які визнані такими відповідне де чинного законодавства, і представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності.

Підприємства, які за результатами діяльності за минулий рік визнаються відповідно до чинного законодавства суб'єктами малого підприємництва, застосовують Положення (стандарт) 25 у поточному (звітному) році. Якщо такі підприємства, а також новостворені за результатами діяльності за 1 квартал або 1 півріччя поточного (звітного) року не можуть бути відповідно до чинного законодавства визнані суб'єктами малого підприємництва, то фінансовий звіт цими підприємствами складається за цей і подальші періоди поточного (звітного) року відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 року № 87, який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 року за № 391/3684. Підприємства, які за результатами діяльності за 9 місяців поточного (звітного) року не можуть бути відповідно до чинного законодавства визнані суб'єктами малого підприємництва, можуть складати фінансовий звіт за 9 місяців і звітний рік із застосуванням Положення (стандарту) 25.

3. Суб'єкти малого підприємництва середньооблікову чисельність працюючих визначають у порядку, установленому Державним комітетом статистики України. Представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності показники про середньооблікову чисельність не подають.

4. Форма Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва є додатком до Положення (стандарту) 25.

5. Згортання статей активів та зобов'язань є неприпустимим, крім випадків, передбачених відповідними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. У графі 4 Звіту про фінансові результати наводяться дані за аналогічний період минулого (попереднього) року.

Баланс

6. У статті "Незавершене будівництво" відображаються вартість незавершених капітальних інвестицій (включаючи устаткування для монтажу), що здійснюються для власних потреб суб'єкта малого підприємництва, а також авансові платежі для фінансування таких інвестицій.

7. У статті "Основні засоби" наводиться вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних, державних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів, а також вартість інших необоротних матеріальних активів. У цій статті також наводиться вартість нематеріальних активів.

У статті наводяться окремо первісна (переоцінена) та залишкова вартість основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів, а також нарахована в установленому порядку сума їх зносу (у дужках). До підсумку балансу включається залишкова вартість, яка визначається як різниця між первісною (переоціненою) вартість вказаних необоротних активів і сумою їх зносу на дату балансу.

8. У статті "Довгострокові фінансові інвестиції" відображаються фінансові інвестиції на період більше одного року, а також усі інші фінансові інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який час.

9. У статті "Інші необоротні активи" наводяться суми інших необоротних активів які не можуть бути включені до згаданих вище статей розділу "Необоротні активи".

10. У статті "Виробничі запаси" відображається вартість запасів сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектувальних виробів, запасних частин, тарн (крім інвентарної), будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для використання вході нормального операційного циклу, дорослих тварин на відгодівлі і в нагулі, птиці, звірів, кроликів, дорослих тварин, вибракунаних з основного стада і для реалізації, та молодняку тварин. У цій

статті також наводяться витрати на незавершене виробництво і незавершені роботи (послуги), валова заборгованість замовників за будівельними контрактами.

11. У статті "Готова продукція" відображається собівартість виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами договорів із замовниками та відповідають технічним умовам і стандартам. У цій статті наводиться також покупна вартість товарів, які придбані підприємствами для подальшого продажу.

12. У статті "Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги" відображається заборгованість покупців або замовників за реалізовані їм продукцію, товари, роботи або послуги включаючи забезпечену вексями заборгованість. У підсумок балансу включається чиста реалізаційна вартість, яка визначається шляхом вирахування з дебіторської заборгованості резерву сумнівних боргів, сума якого наводиться у дужках.

13. У статті "Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом" відображається визнана дебіторська заборгованість казначейських, фінансових і податкових органів.

14. У статті "Інша поточна дебіторська заборгованість" відображається заборгованість дебіторів, яка не включена до інших статей дебіторської заборгованості та яка відображається у складі оборотних активів. Показники цієї статті наводяться за чистою реалізаційною вартістю, яка визнається у порядку наведеному у пункті 12 цього Положення.

15. У статті "Поточні фінансові інвестиції" відображаються фінансові інвестиції на строк, що не перевищує один рік, які можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент (крім інвестицій, які є еквівалентами грошових коштів).

16. У статті "Грошові кошти та їх еквіваленти" відображаються кошти в касі, на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути використані для поточних операцій, а також еквіваленти грошових коштів. У цій статті окремо наводяться кошти в національній та іноземній валюті. Кошти, які не можна використати для операцій протягом одного року, починаючи з дати балансу, або протягом операційного циклу внаслідок обмежень, відображаються у складі необоротних активів.

17. У статті "Інші оборотні активи" наводяться суми оборотних активів, які не включені до згаданих вище статей розділу "Оборотні активи". У цій статті наводиться, зокрема, вартість грошових документів і сальдо субрахунку "Податкові зобов'язання" рахунку 64 "Розрахунки з бюджетом".

18. У складі витрат майбутніх періодів відображаються витрати, що мали місце протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів.

19. У статті "Статутний капітал" наводиться зафіксована в установчих документах загальна вартість активів, які є внеском власників (учасників) до капіталу підприємства. Підприємства, для яких не передбачена фіксована сума статутного капіталу, відображають у цій статті суму фактично внеску власників до статутного капіталу підприємства.

20. У статті "Додатковий капітал" відображаються сума дооцінки необоротних активів, вартість безоплатно отриманих підприємством від інших юридичних або фізичних осіб необоротних активів та інші види додаткового капіталу. Тут також наводиться сума пайового капіталу (пайових внесків) членів споживчого товариства, спілок та інших організацій. Внески засновників підприємства понад статутний капітал включаються до цієї статті.

21. У статті "Резервний капітал" наводиться сума резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства.

22. У статті "Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)" відображається сума нерозподіленого прибутку або непокритого збитку. Сума непокритого збитку наводиться в дужках та вираховується при визначенні підсумку власного капіталу.

23. У статті "Неоплачений капітал" відображається сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу. Господарські товариства у цій статті також відображають вилучений капітал, тобто фактичну собівартість часток, викуплених у своїх учасників. Суми за цією статтею вираховуються при визначенні підсумку власного капіталу.

24. У складі забезпечень наступних витрат і платежів відображаються суми забезпечення для відшкодування наступних витрат і платежів (на виплату наступних відпусток працівникам, виконання гарантійних зобов'язань тощо), а також залишки коштів цільового фінансування і цільових надходжень з бюджету та інших джерел.

25. У статтях розділу "Довгострокові зобов'язання" наводиться сума заборгованості підприємства банкам за отримані від них позики, яка не є поточним зобов'язанням, сума довгострокової заборгованості підприємства за зобов'язаннями щодо залучення позикових коштів (крім кредитів банків), на які нараховуються відсотки, та за іншими довгостроковими зобов'язаннями.

26. У статті "Короткострокові кредити банків" відображається сума поточних зобов'язань підприємства перед банками щодо отриманих від них короткострокових позик. Зобов'язання за кредитами банків наводяться у балансі з урахуванням належної на кінець звітного періоду до сплати суми процентів за їх користування.

27. У статті "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями" наводяться суми зобов'язань, які утворилися як довгострокові, але з дати балансу підлягають погашенню протягом дванадцяти місяців.

28. У статті "кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги" відображається сума заборгованості постачальникам підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи та отримані послуги, включаючи заборгованість, забезпечену векселями. У цій статті також відображається заборгованість постачальникам за невідфактуровані поставки і розрахунки з надлишку товарно-матеріальних цінностей, який встановлено при їх прийманні.

29. У статті "Питанні зобов'язання за розрахунками з бюджетом" відображається заборгованість підприємства за всіма видами платежів до бюджету, включаючи суму податку з працівників підприємства.

30. У статті "Поточні зобов'язання за розрахунками зі страхування" відображається сума заборгованості за відрахуваннями до Пенсійного фонду України, на обов'язкове соціальне страхування, страхування майна підприємства та індивідуальне страхування його працівників.

31. У статті "Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці" відображається заборгованість за нарахованою, але ще не сплаченою сумою оплати праці, а також за депонованою заробітною платою. Заборгованість підприємству працівників за операціями з оплати праці наводиться у статті "Інша поточна дебіторська заборгованість".

32. У статті "Інші поточні зобов'язання" відображаються суми зобов'язань, які не включені до інших статей, наведених у розділі "Поточні зобов'язання", зокрема заборгованість за одержаними авансами, заборгованість засновникам у зв'язку з розподілом прибутку, заборгованість пов'язаним сторонам, сальдо субрахунку "Податковий кредит" рахунку 64 "Розрахунки з бюджетом" і сума валової заборгованості замовникам за будівельними контрактами.

33. До складу доходів майбутніх періодів включаються доходи, отримані протягом поточного або попередніх звітних періодів, які належать до наступних звітних періодів.

Звіт про фінансові результати

34. У статті "Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)" відображається загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг.

35. У статті "Непрямі податки та інші вирахування з доходу" відображається сума податку на додану вартість, акцизного збору та інших вирахувань з доходу (надані знижки, вартість повернутих товарів та інші обов'язкові збори).

36. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) визначається шляхом вирахування з доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) непрямих податків та інших вирахувань з доходу.

37. Показники про непрямі податки та інші вирахування з доходу, податок на прибуток, витрати і збитки наводяться в дужках.

38. У статті "Інші операційні доходи" відображаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг): дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій) тощо.

39. У статті "Інші операційні витрати" наводяться: собівартість реалізованих оборотних активів (крім готової продукції, товарів і фінансових інвестицій); відрахування на створення резерву сумнівних боргів і сума списаних безнадійних боргів; втрати від знецінення виробничих запасів; втрати від операційних курсових різниць; визнані економічні санкції; відрахування для забезпечення відшкодування наступних операційних витрат; інші витрати, що пов'язані з операційною діяльністю підприємства. У цій статті також відображаються належна до сплати за звітний період відповідного до чинного законодавства сума єдиного податку, плата за спеціальний торговий патент і сума єдиного (фіксованого) податку для сільськогосподарських товаровиробників. Конкретна назва податку та відповідна сума наводяться у рядку 131.

40. У статті "Інші звичайні доходи" відображаються: дивіденди, відсотки, доходи від участі в капіталі та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій; дохід від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів і майнових комплексів; дохід від неопераційних курсових різниць; інші

доходи, які виникають у процесі звичайної діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

41. У статті "Інші звичайні витрати" відображаються:

витрати на сплату процентів та інші витрати підприємства, пов'язані із залученням позикового капіталу; втрати від участі в капіталі; собівартість реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів; втрати від неопераційних курсових різниць; втрати від уцінки фінансових інвестицій та необоротних активів; інші витрати, які виникають у процесі звичайної діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

42. У статтях "Надзвичайні витрати" і "Надзвичайні доходи" відображаються відповідно: втрати від надзвичайних подій (стихійного лиха, пожеж, техногенних аварій тощо), включаючи затрати на запобігання виникненню втрат від стихійного лиха та техногенних аварій; суми страхового відшкодування та покриття втрат від надзвичайних ситуацій за рахунок інших джерел; доходи або втрати від інших подій та операцій, які відповідають визначенню надзвичайних подій.

43. У статті "Податок на прибуток" відображається сума податку на прибуток, яка відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток", затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 28 грудня 2000 року № 353, який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20 січня 2001 року за № 47/5238, визначається в розмірі поточного податку на прибуток.

44. У статті "Збільшення (зменшення) залишків незавершеного виробництва і готової продукції" показується збільшення або зменшення залишків незавершеного виробництва і готової продукції підприємства. Показник про зменшення залишків наводиться в дужках.

Суб'єкти малого підприємництва можуть усю суму витрат операційної діяльності з кредиту рахунків класу 8 "Витрати за елементами" списувати до дебету рахунку 79 "Фінансові результати". У таких випадках вартість залишку незавершеного виробництва і готової продукції визначається так:

— інвентаризацією на кінець звітного року (або кварталу) встановлюється залишок незавершеного виробництва, який оцінюється за прямими матеріальними витратами і прямими витратами на оплату праці з відображенням за дебетом рахунку 23 "Виробництво" і кредитом рахунку 79 "Фінансові результати";

— на підставі первинних документів, якими оформляється рух (виготовлення, передача в місця зберігання, відпуск на сторону, реалізація) готової продукції, підприємств забезпечує кількісний (оперативний) облік виробленої, відпущеної, а також залишку готової продукції за центрами відповідальності. Залишок готової продукції, який встановлюється за даними кількісного (оперативного) обліку на дату балансу, оцінюється за справедливою вартістю (ціна реалізації за вирахуванням непрямих податків, витрат на збут і суми прибутку, виходячи з прибутку для цього конкретного виду готової продукції) відображається у звітному місяці за дебетом рахунку 26 "Готова продукція" і кредитом рахунку 79 "Фінансові результати".

Для одержання безпосередньо у бухгалтерському обліку даних про собівартість залишків готової продукції суб'єкти малого підприємництва витрати, пов'язані з виробництвом (виготовленням) і відпуском готової продукції, можуть визначати і відображати в порядку, встановленому Положенням про спрощену форму бухгалтерського обліку суб'єктів малого підприємництва, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 30 вересня 1998 року № 196, який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 12 жовтня 1996 року за № 646/3086. Для одержання безпосередньо у бухгалтерському обліку даних про собівартість залишків незавершеного виробництва і готової продукції суб'єкти малого підприємництва витрати виробництва і собівартість виробленої готової продукції можуть визначати і відображати в порядку, встановленому Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженою наказом Міністерства фінансів України 30 листопада 1999 року № 291, який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 грудня 1999 року за № 893/4186.

Елементи операційних витрат

45. При заповненні статей про елементи витрат операційної діяльності (рядки 090—120) слід керуватися Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 "Витрати", затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 року № 318, який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 січня 2000 року за № 27/4248. Торговельні організації собівартість реалізованих товарів до матеріальних затрат не включають, а показують у вписаному рядку 140.

46. У статті "Чистий прибуток (збиток)" відображається чистий прибуток або чистий збиток — різниця між сумою чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і су-

мою всіх витрат. Сума всіх витрат збільшується на суму зменшення залишків незавершеного виробництва і готової продукції або зменшується на суму збільшення залишків незавершеного виробництва і готової продукції.

У зведених фінансових звітах показники чистого прибутку і збитку наводяться розгорнуто як сума відповідних показників юридичних осіб, фінансова звітність яких включена до зведеного фінансового звіту.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

суб'єкта малого підприємства

Підприємство.....
 Територія.....
 Форма власності.....
 Орган державного управління.....
 Галузь.....
 Вид економічної діяльності.....
 Середньооблікова чисельність.....
 Одиниця виміру: тис. грн.
 Адреса.....

Дата (рік, місяць, число)
 за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КФВ
 за СПОДУ
 за ЗКІНГ
 за КВЕД
 Контрольна сума

КОДИ	
	01

1. Баланс на 31 грудня 200__ року Форма №1-М Код за ДКУД 1801006

АКТИВ	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершене будівництво	020		
Основні засоби:			
зашифрована вартість	030		
первісна вартість	031		
знос	032	()	()
Довгострокові фінансові інвестиції	040		
Інші необоротні активи	070		
Усього за розділом I	080		
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	100		
Готова продукція	130		
Дебіторська заборгованість за товари (роботи, послуги):			
чиста реалізаційна вартість	160		
первісна вартість	161		
резерв сумнівних боргів	162	()	()
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	170		
Інша поточна дебіторська заборгованість	210		
Поточні фінансові інвестиції	220		
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230		
в іноземній валюті	240		
Інші оборотні активи	250		
Усього за розділом II	260		
III. Витрати майбутніх періодів	270		
Баланс	280		

ПАСИВ	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300		
Додатковий капітал	320		
Резервний капітал	340		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350		
Неоплачений капітал	360	()	()
Усього за розділом I	380		
II. Забезпечення наступних витрат і цільове фінансування	430		
III. Довгострокові зобов'язання	480		
IV. Поточні зобов'язання	500		
Короткострокові кредити банків			
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510		
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530		
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з бюджетом	550		
зі страхування	570		
з оплати праці	580		
Інші поточні зобов'язання	610		
Усього за розділом IV	620		
V. Доходи майбутніх періодів	630		
Баланс	640		

2. Звіт про фінансові результати
за _____ 200__ рік

Форма №2-М
Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010		
Непрямі податки та інші вирахування з доходу	020	()	()
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (010-020)	030		
Інші операційні доходи	040		
Інші звичайні доходи	050		
Надзвичайні доходи	060		
Разом чисті доходи (030 + 040 + 050 + 060)	070		
Збільшення (зменшення) залишків незавершеного виробництва і готової продукції	080		
Матеріальні затрати	090	()	()
Витрати на оплату праці	100	()	()
Відрахування на соціальні заходи	110	()	()
Амортизація	120	()	()
Інші операційні витрати	130	()	()
у тому числі	131	()	()
	140	()	()
Інші звичайні витрати	150	()	()
Надзвичайні витрати	160	()	()
Податок на прибуток	170	()	()
Разом витрати (090 + 100 + 110 + 120 + 130 + 140 + 150 +(-) 080 + 160 + 170)	180	()	()
Чистий прибуток (збиток) (070 – 180)	190		

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 26 “ВИПЛАТИ ПРАЦІВНИКАМ”

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.10.2003р. № 601,
зарєєстровано в Міністерстві юстиції України від 10.11.2003р. за № 1025/8346

Загальні положення

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 “Виплати працівникам” (далі – Положення (стандарт)26) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати (у грошовій і негрошовій формах) за роботи, виконанні працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності.

2. Норми положення (стандарту) 26 застосовуються роботодавцями – підприємствами, організаціями, іншими юридичними особами (далі – підприємства) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ).

3. Терміни, що використовуються у положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Активи програми – активи фонду і кваліфікований страховий поліс.

Активи фонду – активи (окрім фінансових інструментів без права передачі, що емітовані платникові внесків) юридичної особи (далі –фонд), діяльність якого спрямована на здійснення виплат його учасникам, які призначення тільки для довгострокових виплат його учасникам, на які не може бути звернене будь-яке стягнення відповідно до закону та які не повертаються платнику внесків, крім випадків, якщо залишки активів фонду перевищують зобов'язання за програмою з визначеною виплатою або повертаються платнику внесків для погашення вже здійснених ним виплат учасникам фонду.

Актуарні прибутки (збитки) – прибутки (збитки), які є різницею між попереднім актуарними припущеннями і тим, що фактично відбулося, з урахуванням зміни актуарних припущень.

Актуарні припущення – демографічні та фінансові припущення, що використовуються для обчислення теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою.

Вартість поточних робіт, виконаних працівником, – збільшення теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою в результаті виконання робіт працівником у звітному періоді.

Вартість раніше виконаних робіт працівником – збільшення теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою щодо робіт, виконаних працівником у попередніх періодах, яке виникає у звітному періоді в результаті запровадження виплат по закінченні трудової діяльності чи інших довгострокових виплат працівникам, або в результаті їхніх змін.

Виплати за невідпрацьований час, що не підлягають накопиченню, - виплати за невідпрацьований час, право на які не поширюється на майбутні періоди.

Виплати за невідпрацьований час, що підлягають накопиченню, - виплати за невідпрацьований час, право на отримання яких працівником може бути використано в майбутніх періодах.

Виплати інструментами власного капіталу підприємства - виплати працівнику, за якими йому надається право на отримання фінансових інструментів власного капіталу, емітованих підприємством (або його материнським підприємством), або сума зобов'язань підприємства працівнику залежить від майбутньої ціни фінансових інструментів власного капіталу, емітованих підприємством.

Виплати по закінченні трудової діяльності - виплати працівнику (окрім виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які підлягають сплаті по закінченні трудової діяльності працівника.

Виплати при звільненні - виплати працівнику, які підлягають сплаті за рішенням підприємства про звільнення працівника до досягнення ним пенсійного віку або за рішенням працівника про звільнення за власним бажанням до досягнення ним пенсійного віку.

Витрати на відсотки за програмою - збільшення протягом звітного періоду теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою в результаті наближення остаточного розрахунку.

Гарантовані виплати працівнику - виплати працівнику, які не залежать від майбутньої трудової діяльності.

Інші довгострокові виплати працівнику - виплати працівнику (окрім виплат по закінченні трудової діяльності, виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства).

ства), які не підлягають сплаті у повному обсязі протягом дванадцяти місяців по закінченні місяця, в якому працівник виконував відповідну роботу.

Кваліфікований страховий поліс - виданий страховиком, який не є пов'язаною стороною страхувальника, страховий поліс, на який не може бути звернене будь-яке стягнення відповідно до закону, страхові виплати (надходження) за яким (полісом) використовуються для виплати працівникам страхувальника за програмами з визначеною виплатою та не повертаються страхувальнику, крім випадків, якщо такі виплати (надходження) перевищують зобов'язання працівникам за умовами полісу або повертаються страхувальнику для погашення вже здійснених ним виплат працівникам.

Остаточний розрахунок за програмою з визначеною виплатою - дія підприємства, якою анулюються всі подальші зобов'язання щодо частини або повного обсягу виплат за програмою з визначеною виплатою, зокрема одноразова сплата грошовими коштами учасникам програми.

Поточні виплати працівнику - виплати працівнику (окрім виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які підлягають сплаті в повному обсязі протягом дванадцяти місяців по закінченні місяця, у якому працівник виконував відповідну роботу.

Прибуток від активів програми - дохід, отриманий від активів фонду, за вирахуванням витрат на його управління та податків і зборів (обов'язкових платежів), сплачуваних безпосередньо цим фондом.

Програми виплат за участю кількох роботодавців - недержавні програми з визначеним внеском або з визначеною виплатою, які використовують сукупність унесених різними підприємствами активів, що не перебувають під спільним контролем, для здійснення виплат працівникам більше ніж одного підприємства.

Програми виплат інструментами власного капіталу підприємства - угоди, за якими підприємство здійснює виплати працівникам підприємства інструментами власного капіталу.

Програми виплат по закінченні трудової діяльності - угоди, за якими підприємство здійснює виплати працівникам по закінченні ними трудової діяльності.

Програми з визначеним внеском - програми виплат по закінченні трудової діяльності, за якими підприємство сплачує визначені відрахування фонду і не матиме зобов'язання сплачувати подальші внески, якщо фонд не матиме достатньо активів для сплати всіх виплат працівникам, пов'язаних з виконанням ними робіт у звітному та попередніх періодах.

Програми з визначеною виплатою - усі програми виплат по закінченні трудової діяльності, крім програм з визначеним внеском.

Робота, виконана працівником, - виконання обов'язків працівником відповідно до угоди з підприємством.

Скорочення програми з визначеною виплатою - дія підприємства, що призводить до суттєвого скорочення кількості працівників, охоплених програмою, або до змін умов програми з визначеною виплатою, унаслідок яких виконання робіт теперішніми працівниками в майбутньому не враховуватиметься під час визначення виплат або враховуватиметься лише при визначенні зменшення таких виплат.

Теперішня вартість зобов'язання за програмою з визначеною виплатою ~ теперішня вартість (без вирахування активів програми) очікуваних майбутніх платежів, необхідних для погашення заборгованості, що виникає в результаті виконання робіт працівниками у звітному та попередніх періодах.

4. Виплати працівникам включають поточні виплати, виплати при звільненні, виплати по закінченні трудової діяльності, виплати інструментами власного капіталу підприємства, інші довгострокові виплати.

Поточні виплати працівникам

5. Поточні виплати працівникам включають; заробітну плату за окладами та тарифами, інші нарахування з оплати праці; виплати за невідпрацьований час (щорічні відпустки та інший оплачуваний невідпрацьований час); премії та інші заохочувальні виплати, що підлягають сплаті протягом дванадцяти місяців по закінченні періоду, у якому працівники виконують відповідну роботу, тощо.

6. Нархована сума виплати працівникам за роботу, виконану ними протягом звітного періоду, визнається поточним зобов'язанням.

7. Виплати за невідпрацьований час, що підлягають накопиченню, визнаються зобов'язанням через створення забезпечення у звітному періоді.

Виплати за невідпрацьований час, що не підлягають накопиченню, визнаються зобов'язанням у тому періоді, у якому час відсутності працівника на роботі підлягає оплаті.

8. Премії та інші заохочувальні виплати визнаються зобов'язанням через створення забезпечення у звітному періоді, якщо робота, виконана працівниками у цьому періоді, дає їм право на отримання таких виплат у майбутньому.

Виплати при звільненні

9. Зобов'язання щодо виплат при звільненні визнається у разі, якщо підприємство має невідмовне зобов'язання звільнити працівника або кількох працівників до досягнення ними пенсійного віку або надавати виплати при звільненні за власним бажанням згідно із законодавством, контрактом чи іншою угодою.

10. Виплати при звільненні визнаються витратами того періоду, у якому виникають зобов'язання за такими виплатами.

11. Виплати при звільненні, що не підлягають сплаті у повному обсязі протягом дванадцяти місяців після дати балансу, обчислюються за теперішньою вартістю з використанням ставки дисконту, визначеної у пункті 28 Положення (стандарту) 26.

12. Якщо звільнення за власним бажанням відбуватиметься за пропозицією підприємства із зобов'язанням здійснити виплати при звільненні, то оцінка таких виплат здійснюється з урахуванням кількості працівників, які, як очікується, приймуть таку пропозицію.

Виплати по закінченні трудової діяльності

13. Зобов'язання та активи, пов'язані з виплатами по закінченні трудової діяльності, обліковуються за кожною програмою виплат по закінченні трудової діяльності.

14. Нарахована сума внесків за програмою з визначеним внеском визнається поточним зобов'язанням у періоді, протягом якого працівники виконували роботу.

15. Відрахування за програмою з визначеним внеском, що не підлягають сплаті в повному обсязі протягом дванадцяти місяців по закінченні періоду, в якому працівники виконують відповідну роботу, обчислюються за теперішньою вартістю з використанням ставки дисконту, визначеної у пункті 28 Положення (стандарту) 26.

16. Зобов'язання за програмою з визначеною виплатою визначається в сумі теперішньої вартості зобов'язання за такою програмою на дату балансу та не визнаних згідно з пунктом 19 Положення (стандарту) 26 актуарних прибутків (за вирахуванням не визнаних актуарних збитків), яка зменшується на вартість раніше виконаних працівниками, але ще не визнаних робіт і на справедливую вартість на дату балансу активів програми, якими буде погашатися це зобов'язання. Теперішня вартість зобов'язання за програмою з визначеною виплатою обчислюється з використанням ставки дисконту, визначеної у пункті 28 Положення (стандарту) 26.

Якщо визначена в такому порядку величина має від'ємне значення, то вона визнається активом за нижчою з двох величин;

у сумі, визначеної в абзаці першому цього пункту;

у сумі невизнаних актуарних збитків, вартості раніше виконаних працівниками робіт і теперішньої вартості економічних вигод у формі відшкодувань з програми або зменшень майбутніх внесків до програми.

17. Витрати за програмою з визначеною виплатою визнаються в сумі вартості поточних робіт, виконаних працівниками, витрат на відсотки за програмою, визнаних актуарних збитків, визнаної вартості раніше виконаних працівниками робіт, збитку (за вирахуванням прибутку) від скорочення програми з визначеною виплатою або остаточних розрахунків за нею, яка зменшується на суму очікуваного прибутку від активів цієї програми, на суму, яка підлягає відшкодуванню підприємству за програмою, і на суму визнаних актуарних прибутків.

Якщо визначена в такому порядку величина має від'ємне значення, то вона визнається іншим операційним доходом.

18. Протягом звітного року витрати на відсотки за програмою обчислюються як добуток ставки дисконту, визначеної на початок звітного року, та теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою.

19. Актуарні прибутки (збитки) визнаються за кожною програмою з визначеною виплатою, виходячи з перевищення накопичених за період з початку програми невизнаних актуарних прибутків (збитків) на кінець попереднього звітного періоду над більшою з таких величин:

а) 10 відсотків теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою на цю дату;

б) 10 відсотків справедливої вартості активів програми на цю дату.

Сума актуарних прибутків (збитків) звітного періоду визначається діленням цієї величини на очікуваний середній строк роботи, що залишився до досягнення працівниками, охопленими цією програмою, пенсійного віку.

20. Вартість раніше виконаних працівниками робіт визнається рівномірно протягом середнього періоду до дати, з якої виплати стають гарантованими за умовами програми з визначеною виплатою. У разі започаткування програми з визначеною виплатою або внесення змін до неї вартість раніше виконаних працівниками робіт, яким виплати вже гарантовано, визнається у періоді, у якому започатковується така програма або набувають чинності зміни до неї.

21. Прибуток (збиток) від скорочення програми з визначеною виплатою або остаточного розрахунку за такою програмою визначається в сумі зміни теперішньої вартості зобов'язання за програмою, зміни справедливої вартості активів програми, невизнаних актуарних прибутків (за врахуванням невизнаних актуарних збитків) і невизнаної вартості раніше виконаних працівниками робіт.

22. Прибуток (збиток) від скорочення програми з визначеною виплатою та остаточного розрахунку за такою програмою визнається після переоцінки зобов'язань і пов'язаних з ними активів програми з урахуванням актуарних припущень на дату скорочення програми чи остаточного розрахунку.

23. Очікуваний прибуток від активів програми з визначеною виплатою дорівнює зміні справедливої вартості цих активів, утримуваних протягом звітного періоду, з урахуванням фактичних внесків і виплат.

24. Для визначення теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою та відповідної вартості поточних робіт, виконаних працівниками, а за необхідності, і вартості раніше виконаних працівниками робіт, підприємство кожний період, у якому працівники виконують роботи, розглядає як такий, що призводить до виникнення у працівників права на додаткову виплату у майбутньому, а кожна така виплата для визначення остаточного зобов'язання обчислюється окремо.

25. Для визначення вартості поточних робіт, виконаних працівниками, а за необхідності, і вартості раніше виконаних працівниками робіт загальна сума зобов'язань за програмою з визначеною виплатою розподіляється між періодами виникнення такого зобов'язання (тобто між періодами, у яких працівники виконували роботу, за які вони отримують право на виплати при звільненні). Для розподілу застосовується прийнята підприємством методика розрахунку суми виплат за програмою з визначеною виплатою.

Якщо виконання працівниками робіт у наступні роки приведе до зростання суми виплат порівняно з попередніми роками, підприємство відображає такі виплати на прямолінійній основі з дати, з якої виконана працівниками робота приведе до виплат за програмою з визначеною виплатою (незалежно від впливу подальшого виконання ними робіт на розмір виплат), до дати, з якої подальше виконання робіт не приведе до значної суми майбутніх виплат за програмою з визначеною виплатою, крім випадків підвищення заробітної плати в майбутньому.

26. Теперішня вартість зобов'язання за програмою з визначеною виплатою та справедлива вартість активів цієї програми визначаються з такою регулярністю, щоб відображені у фінансовій звітності суми зобов'язання, активу і витрат (доходів), пов'язаних з такою програмою, суттєво не відрізнялися від сум зобов'язання, активу і витрат (доходів), визначених на дату балансу з урахуванням змін в актуарних припущеннях.

27. В актуарних припущеннях використовуються такі демографічні і фінансові показники, зокрема:

- смертності (як під час трудової діяльності, так і після її завершення);
- плинності кадрів, непрацездатності, передчасного виходу на пенсію;
- частки учасників програми, які мають утриманців, з правом на отримання виплат;
- звернень за медичним обслуговуванням;
- ставки дисконту;
- майбутніх рівнів заробітної плати та виплат по закінченні трудової діяльності;
- майбутніх витрат на медичне обслуговування;
- очікуваного рівня прибутковості активів програми.

28. Для визначення теперішньої вартості зобов'язання за програмами виплат по закінченні трудової діяльності ставка дисконту обчислюється із застосуванням ринкової ставки доходу за високоліквідними корпоративними облігаціями на дату балансу. У разі відсутності активного ринку корпоративних облігацій використовується відсоткова ставка доходу за довгостроковими державними облігаціями на дату балансу. При цьому обираються облігації, валюта та строк погашення яких відповідають валюті та прогнозованому строку погашення зобов'язання за кожною програмою.

29. Програми виплат за участю кількох роботодавців розглядаються як програми з визначеною виплатою або з визначеним внеском відповідно до умов програми. У разі відсутності достатньої інформації щодо розподілу між роботодавцями активів, зобов'язань, витрат і доходів за програмою виплат за участю кількох роботодавців, зобов'язання і витрати за такою програмою визнаються і визнаються у порядку, передбаченому для програми з визначеним внеском.

Інші виплати працівникам

30. Зобов'язання щодо виплат інструментами власного капіталу підприємства визначаються і визнаються згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 13 "Фінансові інструменти", затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 2001 року № 559, яке зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 грудня 2001 року за № 1050/6241.

31. Інші довгострокові виплати працівникам визнаються зобов'язанням через створення на дату балансу забезпечення в сумі теперішньої вартості цього зобов'язання на дату балансу за вирахуванням справедливої вартості на дату балансу активів програми, якими буде погашатися це зобов'язання. Обчислення теперішньої вартості зобов'язання за іншими довгостроковими виплатами здійснюється відповідно до пунктів 24-28 Положення (стандарту) 26.

Витрати на інші довгострокові виплати працівникам визначаються в сумі вартості поточних робіт, виконаних працівниками, витрат на відсотки за програмою, актуарних збитків (за вирахуванням актуарних прибутків) і збитків (за вирахуванням прибутків) від скорочення програми або остаточних розрахунків за нею, зменшеної на суму очікуваного прибутку від активів програми, на суму визнаного активом права на відшкодування і на суму вартості раніше виконаних працівниками робіт. Актуарні прибутки (збитки) та вартість раніше виконаних працівниками робіт визнаються у періоді їх виникнення

Якщо визначена в такому порядку величина має від'ємне значення, то вона визнається іншим операційним доходом.

Розкриття інформації

про виплати працівникам у примітках до фінансової звітності

32. У примітках до фінансової звітності щодо кожної програми з визначеним внеском наводиться сума відрахувань, включена до витрат звітного року.

33. У примітках до фінансової звітності щодо кожної програми з визначеною виплатою наводиться така інформація:

33.1. Загальний опис типу програми.

33.2. Залишок зобов'язання (активу) на початок і кінець звітного року.

33.3. Теперішня вартість забезпечених, частково забезпечених і незабезпечених активами програми зобов'язань на дату балансу.

33.4. Невизнані актуарні прибутки (збитки) на початок і кінець звітного року.

33.5. Невизнана вартість раніше виконаних працівниками робіт на початок і кінець звітного року.

33.6. Невизнана активом частина вартості згідно з пунктом 16 Положення (стандарту) 26.

33.7. Склад активів програми із зазначенням їх справедливої вартості на початок і кінець звітного року.

33.8. Включені до звіту про фінансові результати (із зазначенням статей звіту, до яких вони включені):

33.8.1. Вартість поточних робіт, виконаних працівниками.

33.8.2. Витрати на відсотки за програмою.

33.8.3. Очікуваний прибуток від активів програми та визнане активом право на відшкодування.

33.8.4. Актуарні прибутки (збитки).

33.8.5. Вартість раніше виконаних працівниками робіт.

- 33.8.6. Прибуток (збиток) від скорочення програми або остаточного розрахунку за нею.
- 33.8.7. Фактичний прибуток від активів програми і визнане активом право на відшкодування.
- 33.9. Використані в актуарних припущеннях на дату балансу (в абсолютному виразі і як різниця між різними ставками відсотка або іншими змінними):
 - 33.9.1. Ставки дисконту.
 - 33.9.2. Очікуваний рівень прибутковості активів програми за звітний рік і визнане активом право на відшкодування.
 - 33.9.3. Очікувані рівні заробітної плати.
 - 33.9.4. Очікувані витрати на медичне обслуговування.
 - 33.9.5. Інші суттєві актуарні припущення.
- 34.** У примітках до фінансової звітності щодо кожної програми виплат інструментами власного капіталу наводиться така інформація:
 - 34.1. Характер та умови виплат за такими програмами.
 - 34.2. Облікова політика щодо таких програм.
 - 34.3. Включені до фінансової звітності суми щодо кожної такої програми.
 - 34.4. Кількість та умови фінансових інструментів за такими програмами на початок і кінець звітного року, а також ступінь гарантованості прав працівників на ці інструменти на початок і кінець звітного року.
 - 34.5. Кількість та умови фінансових інструментів власного капіталу, емітованих підприємством для фонду або для працівників протягом звітного року.
 - 34.6. Справедлива вартість компенсації, отриманої з фонду або від працівників.
 - 34.7. Кількість, дата та ціна виконання опціонів на акції за такими програмами у звітному році.
 - 34.8. Кількість опціонів на акції, утримувачами яких є фонд або працівники, строк дії яких закінчився у звітному році.
 - 34.9. Сума та основні умови позик чи гарантій, наданих підприємством фонду або на його користь.
 - 34.10. Справедлива вартість на початок і кінець звітного року фінансових інструментів власного капіталу (за винятком опціонів на акції підприємства) за такими програмами.
 - 34.11. Справедлива вартість на дату випуску фінансових інструментів власного капіталу підприємства (за винятком опціонів на акції), емітованих підприємством для фонду або для працівників протягом звітного року. Якщо неможливо визначити справедливую вартість фінансових інструментів власного капіталу (за винятком опціонів на акції), то цей факт розкривається.

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 27 “ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ПРИПИНЯЄТЬСЯ”

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.44.2003 р. № 617,
zareestrovano в Міністерстві України від 17.11.2003 р. за № 1054/8375

Загальні положення

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 “Діяльність, що припиняється” (далі – Положення (стандарт)27) визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про діяльність, що припиняється, та її розкриття у фінансовій звітності.

2. Норми Положення (стандарту) 27 застосовуються підприємствами, організаціями, іншими юридичними особами (далі – підприємства) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ).

3. Терміни, що використовуються у положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Географічний сегмент – відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва певного виду (або групи) продукції (робіт, послуг) у конкретному економічному середовищі, яка відрізняється від інших отриманням доходу, економічними і політичними умовами, взаємозв'язком між діяльністю в різних географічних регіонах, віддаленістю операцій, характерними ризиками діяльності, правилами валютного контролю і валютними ризиками в таких регіонах.

Господарський сегмент – відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва певного виду (або групи) продукції (робіт, послуг), яка відрізняється від інших видом продукції (робіт, послуг), отримання доходу, характером виробничого процесу, притаманними їй ризиками, категорією споживачів.

Діяльність, що припиняється, – призначені за єдиним планом для продажу відокремлювана частина підприємства як сукупність активів і зобов'язань або окремі активи такої частини підприємства, а також безпосереднє припинення (ліквідація) діяльності з виробництва продукції (робіт, послуг), що є суттєвою або географічне відокремлюваною та може бути відділена операційне з метою складання фінансової звітності.

Подія первісного розкриття - перша з таких подій: укладення підприємством угод про продаж активів, без яких діяльність, що підлягає припиненню, надалі практично неможлива; затвердження уповноваженим керівним органом управління підприємства конкретного плану припинення діяльності та його оприлюднення.

4. Діяльність, що припиняється, може бути відділена операційне з метою складання фінансової звітності, якщо активи, зобов'язання, доходи та витрати за операційною діяльністю підприємства (або основна її частина) безпосередньо пов'язані з діяльністю, що припиняється.

5. Активи, зобов'язання, доходи та витрати відносяться до діяльності, що припиняється, якщо вони будуть продані, погашені або іншим чином відбудеться їх вибуття в результаті припинення такої діяльності. Фінансові витрати відносяться до діяльності, що припиняється, якщо зобов'язання, на яке нараховуються відсотки, безпосередньо пов'язано з такою діяльністю.

Визнання та оцінка діяльності, що припиняється

6. Діяльність, що припиняється, визнається та оцінюється на першу, після події первісного розкриття, дату балансу.

7. Якщо подія первісного розкриття відбулася після дати балансу, але до дати подання фінансової звітності, то визнання та оцінка діяльності, що припиняється, здійснюються на останню, до дати події первісного розкриття, дату балансу.

8. Зобов'язання підприємства з невизначеними сумою або часом погашення, що виникають унаслідок події первісного розкриття, обумовлені вимогами законодавства, договорів або прийняті на себе добровільно перед фізичними та юридичними особами, чії права та інтереси порушуються таким припиненням діяльності (вихідна допомога та інші виплати при звільненні, штрафи, пені за порушення умов договорів тощо), відображаються шляхом створення забезпечення для відшкодування майбутніх витрат на реструктуризацію відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання", затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 року № 20, який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11 лютого 2000 року за № 85/4306.

9. При настанні події первісного розкриття для визначення можливих втрат від зменшення корисності активів, які відносяться до діяльності, що припиняється, підприємством уточнюється їх вартість.

Якщо подія первісного розкриття характеризується продажем відокремлюваної частини підприємства як сукупності активів і зобов'язань, то сума зменшення корисності активів визначається підприємством з ціни їх продажу, зазначеної в укладеній угоді.

Якщо подія первісного розкриття характеризується продажем окремих активів відокремлюваної частини підприємства, то втрати від зменшення корисності активів визначаються для таких окремих активів виходячи з їх чистої вартості реалізації.

Якщо подія первісного розкриття характеризується затвердженням конкретного плану припинення діяльності, який не передбачає продажу активів, то втрати від зменшення корисності активів визнаються в сумі їх залишкової вартості.

Сума визнаного зменшення корисності активів на дату балансу протягом періоду від події первісного розкриття до остаточного припинення діяльності уточнюється (коригується). Остаточне припинення діяльності відбувається в періоді, у якому єдиний план припинення діяльності по суті завершено або такий план скасовано (незалежно від завершення розрахунків за угодами про продаж активів, які відносяться до діяльності, що припиняється).

Сума коригування визнається іншими операційними доходами (витратами) або іншими доходами (витратами), крім випадків, коли зменшення корисності активів відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображується зменшенням, а її відновлення - збільшенням даткового капіталу.

10. При прийнятті керівним органом управління підприємства рішення про скасування раніше затвердженого плану припинення діяльності створені (визнані) відповідно до пунктів 8 і 9 Положення (стандарту) 27 забезпечення і втрати від зменшення корисності активів сторнуються.

11. Сума прибутку (збитку) до оподаткування від фактичного вибуття активів і погашення зобов'язань у зв'язку з припиненням діяльності відображується у Звіті про фінансові результати за період, у якому відбулися такі вибуття та погашення, у вписуваному рядку 176 "у т.ч. прибуток (збиток) від вибуття активів і погашення зобов'язань діяльності, що припиняється".

Розкриття інформації про діяльність, що припиняється, у примітках до фінансової звітності

12. У примітках до фінансової звітності в розрізі видів діяльності, що припиняється, наводиться така інформація:

12.1. Опис діяльності, що припиняється.

12.2. Господарський або географічний сегмент (частина сегмента, сукупність сегментів), до якого належить діяльність, що припиняється.

12.3. Дата і характер події первісного розкриття.

12.4. Дата (період), з якої очікується припинення діяльності, якщо вона відома або її можна визначити.

12.5. Балансова вартість активів та зобов'язань підприємства, вибуття або погашення яких передбачається внаслідок припинення діяльності.

12.6. Сума доходів, витрат, прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування за діяльністю, що припиняється, а також сума податку на прибуток із зазначеного фінансового результату за звітний рік.

12.7. Чистий рух грошових коштів від діяльності, що припиняється, у розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності за звітний рік.

12.8. Сума прибутку (збитку) до оподаткування від вибуття активів або погашення зобов'язань у зв'язку з припиненням діяльності і сума податку на прибуток із зазначеного фінансового результату (після настання факту вибуття активів).

12.9. Залишкова вартість і ціна продажу активів (за вирахуванням очікуваних витрат на їх вибуття) та очікуваний строк оплати активів, угоду про обов'язковий продаж яких у зв'язку з припиненням діяльності укладено.

12.10. Сума забезпечень, створених у зв'язку з припиненням діяльності.

12.11. Суттєві зміни суми або строку оплати активів, що зазначені в підпункті 12.9 цього пункту, протягом періоду від події первісного розкриття до остаточного припинення діяльності із зазначенням подій, якими ці суттєві зміни викликані.

12.12. Рішення керівного органу управління підприємства про скасування раніше затвердженого плану припинення діяльності.

2.28. ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 28 "ЗМЕНШЕННЯ КОРИСНОСТІ АКТИВІВ"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2004р. №817, зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 13.01.2005р. за № 35/10315

Загальні положення

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 "Зменшення корисності активів" (далі - Положення (стандарт) 28) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зменшення корисності активів та її розкриття у фінансовій звітності.

2. Норми Положення (стандарту) 28 застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі - підприємства) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ).

3. Норми Положення (стандарту) 28 не поширюються на:

3.1. Запаси.

3.2. Активи, які виникають у підрядника від будівельних контрактів.

3.3. Відстрочені податкові активи.

3.4. Активи, які виникають від виплат працівникам.

3.5. Фінансові активи, які обліковуються за справедливою вартістю.

4. Терміни, що використовуються в положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Вигоди від відновлення корисності - величина, на яку сума очікуваного відшкодування активу (у межах балансової (залишкової) вартості цього активу, визначеної на дату відновлення корисності без урахування попередньої суми втрат від зменшення його корисності) перевищує його балансову залишкову) вартість.

Втрати від зменшення корисності — сума, на яку балансова (залишкова) вартість активу перевищує суму його очікуваного відшкодування.

Група активів, яка генерує грошові потоки — мінімальна група активів, використання якої приводить до збільшення грошових коштів окремо від інших активів (груп активів).

Сума очікуваного відшкодування активу — найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації активу або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від активу.

Чиста вартість реалізації активу — справедлива вартість активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію.

Визнання та оцінка зменшення корисності активу

5. На дату річного балансу підприємство має оцінювати, чи існують ознаки можливого зменшення корисності активу.

6. Про зменшення корисності активів можуть свідчити, зокрема, такі ознаки:

6.1. Зменшення ринкової вартості активу протягом звітного періоду на суттєво більшу величину, ніж очікувалось.

6.2. Застаріння або фізичне пошкодження активу.

6.3. Суттєві негативні зміни в технологічному, ринковому, економічному або правовому середовищі, у якому діє підприємство, що відбулися пре звітного періоду або очікуванні найближчим часом.

6.4. Збільшення протягом звітного періоду ринкових ставок відсотка або інших ринкових ставок доходу від інвестицій, яке може вплинути на ставку дисконту і суттєво зменшити суму очікуваного відшкодування активу.

6.5. Перевищення балансової вартості чистих активів підприємства над їх ринковою вартістю.

6.6. Суттєві зміни способу використання активу протягом звітного періоду або такі очікувані зміни в наступному періоді, які негативно впливають діяльність підприємства.

6.7. Інші свідчення того, що ефективність активу є або буде гіршою, ніж очікувалось.

7. За наявності ознак про зменшення корисності активу підприємств визначає суму очікуваного відшкодування активу. Незалежно від наявності ознак про зменшення корисності активів підприємство на дату річного балансу визначає суму очікуваного відшкодування гудвілу, а також нематеріальний активів з невизначеним строком корисного використання і не використовуваних на дату річного балансу нематеріальних активів.

8. Суму очікуваного відшкодування визначають окремо для кожного активу, крім випадку, установленого пунктом 19 Положення (стандарту) 28.

9. Чиста вартість реалізації активу базується на цінах активного ринку за вирахуванням очікуваних витрат на реалізацію. До витрат на реалізацію належать витрати, які можна прямо пов'язати з продажем активу, за винятком фінансових витрат і витрат з податку на прибуток.

10. За відсутності активного ринку для конкретного активу його чиста вартість реалізації базується на наявній інформації про суму, яку підприємство може отримати за актив на дату річного балансу в операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами після вирахування витрат на його реалізацію.

11. Теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від активу визначається застосуванням відповідної ставки дисконту до майбутніх грошових потоків від безперервного використання активу та його продажу (списання) наприкінці строку корисного використання (експлуатації). Майбутні грошові потоки від активу визначаються, виходячи з фінансових планів підприємства на період не більше п'яти років. Якщо в підприємства є досвід визначення суми очікуваного відшкодування активу і наявні розрахунки, що свідчать про достовірність оцінки майбутніх грошових потоків, то така оцінка може визначатися на підставі фінансових планів підприємства, які охоплюють період більше п'яти років.

При цьому грошові потоки в році, що настає за останнім роком, на який складено фінансовий план, та за кожний подальший рік використання активу приймаються в сумі, яка (без урахування впливу інфляції) не перевищує величину грошових потоків останнього року, на який складається фінансовий план.

12. Майбутні грошові потоки слід попередньо оцінювати для активу в теперішньому стані. При визначенні майбутніх грошових потоків від активу заховують очікувані надходження або витрати грошових коштів унаслідок:

12.1. Майбутньої реструктуризації, щодо якої підприємством не визнано в'язання.

12.2. Майбутніх капітальних інвестицій для збільшення первісного рівня корисності активу.

12.3. Майбутніх грошових потоків від фінансової діяльності.

12.4. Сплати (відшкодування) податку на прибуток.

13. Майбутні грошові потоки від продажу (списання) активу наприкінці току його корисного використання оцінюються за чистою вартістю його реалізації.

14. Ставка дисконту базується на ринковій ставці відсотка (до вирахування податку), що використовується в операціях з аналогічними активами. За відсутності ринкової ставки відсотка ставка дисконту базується на ставці відсотка можливі позики підприємства або розраховується за методом середньозваженої готівки капіталу підприємства.

При визначенні ставки дисконту враховуються ризики, крім ризиків, що враховані при визначенні майбутніх грошових потоків.

15. Втрати від зменшення корисності активу визнаються іншими гратами, а щодо активів, відображених в обліку за переоціненою вартістю у порядку, передбаченому відповідним Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку з одночасним зменшенням його балансової (залишкової) вартості. Після знання втрат від зменшення корисності активу, що амортизується, нарахування амортизації здійснюється, виходячи з нової балансової (залишкової) вартості активу і переглянутого (у разі зміни) строку його корисного використання (експлуатації).

Приклад визначення суми очікуваного відшкодування активу та втрат від зменшення корисності активу наведено в Додатку 1 до Положення (стандарту) 28.

Відновлення корисності активу

16. Якщо на дату річного балансу ознаки зменшення корисності активу перестали існувати, підприємство визначає і відображає вигоди від відновлення його корисності.

17. Про відновлення корисності активу можуть свідчити, зокрема, такі ознаки:

17.1. Суттєве збільшення ринкової вартості активу протягом звітного періоду.

17.2. Суттєві позитивні зміни в технологічному, ринковому, економічному або правовому середовищі, у якому діє підприємство, що відбулися протягом звітного періоду.

17.3. Зменшення протягом звітної періоду ринкових ставок відсотка або інших ринкових ставок доходу від інвестицій, яке може вплинути на ставку дисконту і суттєво збільшити суму очікуваного відшкодування активу.

17.4. Суттєві зміни активу та/або способу його використання протягом звітної періоду або такі очікувані зміни в наступному періоді, які позитивно вплинуть на діяльність підприємства.

17.5. Інші свідчення того, що ефективність активу є або буде крає ніж очікувалось.

18. Якщо ознаки зменшення корисності активу перестали існувати, вигоди від відновлення корисності активу визнаються іншим доходом, а що активів, відображених в обліку за переоціненою вартістю у порядку, передбачу відповідним Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку з одночасним збільшенням його балансової (залишкової) вартості. Після відновлення корж активу, що амортизується, нарахування амортизації здійснюється, виходячи з нової балансової (залишкової) вартості активу і переглянутого (у разі зміни) строку його корисного використання (експлуатації). Балансова (залишкова) вартість активу, збільшена внаслідок відновлення його корисності, не повинна перевищувати балансову (залишкову) вартість цього активу, визначену на дату відновлення корисності без урахування попередньої суми втрат від зменшення його корисності.

Приклад визначення суми вигід від відновлення корисності акти; наведено в Додатку 2 до Положення (стандарту) 28.

Зменшення та відновлення корисності групи активів, яка генерує грошові потоки

19. Якщо суму очікуваного відшкодування певного активу визначити неможливо, то визначається сума очікуваного відшкодування групи активів, яка генерує грошові потоки і до якої належить цей актив.

20. Суму очікуваного відшкодування активу неможливо визначити, якщо теперішня вартість майбутніх грошових надходжень від цього активу суттєво відрізняється від чистої вартості його реалізації та якщо актив самостійно не генерує надходження грошових коштів від його використання.

21. Сума очікуваного відшкодування групи активів, яка генерує грошові потоки, визначається у порядку, установленому пунктами 9-14 Положення (стандарту) 28.

Балансова вартість групи активів, яка генерує грошові потоки, не включає суму зобов'язання, якщо суму очікуваного відшкодування такої групи можна визначити без урахування цього зобов'язання.

Гудвіл, що виник в результаті об'єднання підприємств, на дату придбання розподіляється на кожену групу активів, яка генерує грошові потоки.

22. Втрати від зменшення корисності групи активів, яка генерує грошові потоки, визнаються, якщо сума очікуваного відшкодування цієї групи менша за її балансову вартість.

Балансова вартість окремих активів групи зменшується на відповідну частину зазначених втрат, визначену шляхом розподілу загальної суми втрат пропорційно балансовій вартості кожного активу групи.

За наявності гудвілу в складі активів групи на суму втрат від зменшення корисності групи активів (до її розподілу між іншими окремими активами групи) зменшується вартість гудвілу (у межах балансової (залишкової) вартості гудвілу).

Якщо чисту вартість реалізації окремого активу групи або теперішню вартість майбутніх чистих грошових надходжень для окремого активу групи можна визначити, то балансова вартість такого активу не зменшується нижче чистої вартості реалізації активу або теперішньої вартості майбутніх чистих грошових надходжень від цього активу.

Сума втрат від зменшення корисності групи активів, яка відповідно до абзацу четвертого цього пункту не розподілена на окремий актив групи, розподіляється на інші активи групи пропорційно їх балансовій вартості.

23. Втрати від зменшення корисності групи активів, яка генерує грошові потоки, визнаються для кожного активу групи в порядку, установленому пунктом 15 Положення (стандарту) 28.

24. Вигоди від відновлення корисності групи активів, яка генерує грошові потоки, визнаються, якщо сума очікуваного відшкодування цієї групи перевищує її балансову вартість.

Балансова вартість окремого активу групи (за винятком гудвілу) збільшується на відповідну частину зазначеного в абзаці першому цього пункту перевищення, визначену шляхом розподілу суми вигід пропорційно балансовій вартості кожного активу групи. При цьому балансова вартість

цих активів після відновлення корисності не повинна перевищувати їх балансову вартість, визначену на дату відновлення корисності без урахування попередньої суми витрат від зменшення його корисності.

25. При розподілі суми вигід від відновлення корисності групи активів, яка генерує грошові потоки, між активами цієї групи в порядку, установленому пунктом 24 Положення (стандарту) 28, балансова вартість окремого активу визначається за найменшою вартістю: за сумою його очікуваного відшкодування якщо її можна визначити) або за його балансовою вартістю, визначеною на дату відновлення корисності без урахування попередньої суми витрат від зменшення його корисності.

Сума вигід від відновлення корисності групи активів, яка генерує грошові потоки, не розподілена на окремий актив відповідно до абзацу першого цього пункту, розподіляється на інші активи цієї групи пропорційно до їх балансової вартості.

26. Вигоди від відновлення корисності групи активів, яка генерує грошові потоки, визнаються для кожного активу групи в порядку, установленому пунктом 18 Положення (стандарту) 28.

Розкриття інформації про зменшення і відновлення корисності активів у примітках до фінансової звітності

27. У примітках до фінансової звітності щодо кожної статті активів наводиться така інформація:

27.1. Сума витрат від зменшення корисності, відображених у звіті про фінансові результати.

27.2. Сума вигід від відновлення корисності, відображених у звіті про фінансові результати.

27.3. Сума витрат від зменшення корисності, відображених у складі власного капіталу.

27.4. Сума вигід від відновлення корисності, відображених у складі власного капіталу.

28. Якщо визнані втрати від зменшення корисності або вигоди від відновлення корисності окремого активу або групи активів, яка генерує грошові потоки, є суттєвими, то в примітках до фінансової звітності наводиться така інформація:

- Події та обставини, які спричинили зменшення або відновлення корисності.

- Визнана сума витрат від зменшення корисності та/або вигід від відновлення корисності.

28.3. Характеристика активу (назва, місце використання, сегмент, до якого належить актив) щодо якого визначалася сума витрат від зменшення або вигід від відновлення його корисності.

28.4. Характеристика (склад) групи активів яка генерує грошові потоки (назва, місце використання, сегмент, до якого належить група), із зазначенням поточного і попереднього способу включення активів до певної їх групи, причини зміни способу групування (якщо визначення складу групи активів, яка генерує грошові потоки, змінилося).

28.5. Оцінка (чиста вартість реалізації або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від активу), за якою визначена сума очікуваного відшкодування активу чи групи активів, яка генерує грошові потоки.

28.6. База, прийнята для визначення чистої вартості реалізації (якщо сумою очікуваного відшкодування визнано чисту вартість реалізації).

28.7. Ставка дисконту, використана для поточного і попереднього визначення теперішньої вартості майбутніх чистих грошових надходжень від активу (якщо сума очікуваного відшкодування активу визначена у звітному періоді за теперішньою вартістю майбутніх чистих грошових надходжень від активу).

28.8. Статті активів, на які впливають визнані втрати від зменшення корисності та/або вигоди від відновлення корисності, про які згідно з підпунктами 28.1-28.7 пункту 28 Положення (стандарту) 28 інформація не наведено.

29. Для кожної групи активів, яка генерує грошові потоки, на яку було розподілено вартість гудвілу або нематеріальних активів з невизначеним строком корисного використання, наводиться така інформація:

29.1. Розподілена балансова вартість гудвілу.

29.2. Розподілена балансова вартість нематеріальних активів з невизначеним строком корисного використання.

29.3. База, прийнята для визначення суми очікуваного відшкодування цієї групи.

30. Якщо частину вартості гудвілу, що виник в результаті об'єднання підприємств, протягом звітного періоду не було розподілено на групу активів, яка генерує грошові потоки, то на дату звітності наводяться нерозподілена вартість гудвілу і причини, з яких ця сума залишилася нерозподіленою.

Додаток 1 до Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28
«Зменшення корисності активів»

**Приклад визначення суми очікуваного відшкодування активу
та втрат від зменшення його корисності**

Станом на 31 грудня 2004 року устаткування, що використовується для виготовлення молочних продуктів, є об'єктом аналізу щодо можливого зменшення корисності. Первісна вартість устаткування становить 200 000 грн., а його балансова (залишкова) вартість - 140 000 грн.

Є така інформація про грошові надходження і витрати, пов'язані з виробництвом і реалізацією одиниці продукції, грн.:

- ціна реалізації (без непрямих податків) - 5;
- витрати - 3.

Прогнозований рівень інфляції для всіх доходів і витрат становить 10%/рік. Прогнозований рівень зростання обсягу продажу впродовж наступних чотири років - 4% на рік. У 2006 році заплановано провести поточний ремонт устаткування, вартість якого в діючих цінах 2004 року становить 10 000 грн. Передбачається у 2008 році устаткування модифікувати, що дасть змогу скоротити змінні витрати на виробництво на 15%. Витрати на модифікацію оцінюються в мі 50 000 грн.

Залишковий термін корисного використання устаткування становить 8 років. Ліквідаційна вартість подібного устаткування оцінюється у діючих цінах і становить 10 000 грн. Чисту вартість реалізації устаткування на 31 грудня 2004 року достовірно визначити неможливо. Для розрахунку теперішньої вартості чистих грошових надходжень застосовано ставку 12%.

Припускається, що всі грошові потоки виникають в кінці звітного року. Виходячи з наведених даних, чисті грошові надходження від реалізації одиниці продукції дорівнюють, грн.:

$$5-3 = 2.$$

Коригується дохід з урахуванням прогнозного індексу інфляції, грн.:

2005 рік	2	X	110%	=	2,2
2006 рік	2,2	X	110%	=	2,42
2007 рік	2,42	X	110%	=	2,66
2008 рік	2,66	X	110%	=	2,93
2009 рік	2,93	X	110%	=	3,22
2010 рік	3,22	X	110%	=	3,54
2011 рік	3,54	X	110%	=	3,89
2012 рік	3,89	X	110%	=	4,28

Визначити прогнозні обсяги продукції, одиниць:

2005 рік	10 000	X	104%	=	10 400
2006 рік	10 400	X	104%	=	10 820
2007 рік	10 820	X	104%	=	11 250
2008 рік	11 250	X	104%	=	11 700
2009 рік	11 700	X	104%	=	12 170
2010 рік	12 170	X	100%	=	12 170
2011 рік	12 170	X	100%	=	12 170
2012 рік	12 170	X	100%	=	12 170

Оскільки немає подальшої інформації щодо темпів зростання продажу в наступних після 2009 року роках, у 2010-2012 роках обсяг продажу приймається на рівні 2009 року.

Далі визначаються чисті грошові надходження, грн.:

2005 рік	(10 400x2,2)	=	22 880
2006 рік	(10 820 x 2,42)-(10 000 x 1,1 ²) •	=	14 084
2007 рік	(11250x2,66)	=	29 925
2008 рік	(11 700x2,93)	=	34 281
2009 рік	(12 170x3,22)	=	39 187
2010 рік	(12 170x3,54)	=	43 085
2011 рік	(12 170x3,89)	=	47 341
2012 рік	(12 170x4,28)+(10 000x1,1 ⁸)	=	73 524

При визначенні очікуваних грошових надходжень не враховуються капітальні витрати (витрати на модернізацію). Для визначення ставки дисконтування очікуваних чистих грошових надходжень від використання устаткування використаємо існуючу ставку дисконту 12%, скориговану на рівень інфляції:

$$(1 + 0,12) \times (1 + 0,1) - 1 = 0,232.$$

Виходячи з цього, визначається теперішня вартість однієї гривні для кожного року:

2005 рік	$1/(1 + 0,232)$	=	0,81169
2006 рік	$1/(1 + 0,232)^2$	=	0,65884
2007 рік	$1/(1 + 0,232)^3$	=	0,53477
2008 рік	$1/(1 + 0,232)^4$	=	0,43407
2009 рік	$1/(1 + 0,232)^5$	=	0,35228
2010 рік	$1/(1 + 0,232)^6$	=	0,28598
2011 рік	$1/(1 + 0,232)^7$	=	0,23213
2012 рік	$1/(1 + 0,232)^8$	=	0,18841

Далі розраховується теперішня вартість очікуваних грошових потоків від використання устаткування:

Рік	Очікувані чисті грошові надходження, грн.	Фактор дисконту	Теперішня вартість, грн.
2005 рік	22 880	0,81169	18 571
2006 рік	14 084	0,65884	9 279
2007 рік	29 925	0,53477	16 003
2008 рік	34 281	0,43407	14 880
2009 рік	39 187	0,35228	13 805
2010 рік	43 085	0,28598	12 321
2011 рік	47 341	0,23213	10 989
2012 рік	73 524	0,18841	13 853
Разом			109 701

Оскільки чисту вартість реалізації устаткування достовірно визначити : неможливо, очікуваною вартістю відшкодування устаткування є теперішня вартість очікуваних чистих грошових потоків. Виходячи з цього, сума втрат від зменшення юності устаткування на 31 грудня 2004 року дорівнює:

$$140 000 - 109 701 = 30 299.$$

Приклад визначення суми вигід від відновлення корисності активу

На дату річного балансу в підприємства є такі дані:

- первісна вартість устаткування - 100 000 грн.;
- метод нарахування амортизації - прямолінійний;
- строк корисного використання - 10 років;
- строк фактичного використання - 3 роки;
- сума нарахованої амортизації - 30 000 грн.;
- залишкова вартість - 70 000 грн.

На зазначену дату балансу існують ознаки про зменшення корисності цього устаткування (пункт б Положення (стандарту) 28). За наслідками проведених розрахунків сума очікуваного відшкодування становить 56 000 грн., тому підприємством на цю саму дату річного балансу визнані втрати від зменшення корисності активу в сумі 14 000 (70 000 - 56 000) грн. При цьому метод нарахування амортизації і строк корисного використання залишилися без змін.

Через три роки на дату річного балансу встановлено, що ознаки зменшення корисності цього устаткування перестали існувати (пункти 16-17 Положення (стандарту) 28).

На дату оцінки вигід від відновлення корисності є такі дані:

- первісна вартість - 100 000 грн.
- сума нарахованої амортизації - 54 000 (30 000 + 56 000 : 7х3) грн.;
- сума втрат від зменшення корисності активу - 14 000 грн.;
- залишкова вартість - 32 000 грн.;
- визначена сума очікуваного відшкодування устаткування стаж

а) 37 000 грн.;

б) 44 000 грн.

Залишкова вартість активу (після визнання вигід від відновлення його корисності) приймається за найменшою оцінкою: сумою очікуваного відшкодування активу або балансовою (залишковою) вартістю цього активу, визначеною на, відновлення корисності без урахування попередньої суми втрат від зменшення його корисності.

Підприємство розраховує залишкову вартість устаткування без урахування раніше визнаної суми втрат від зменшення його корисності таким чином:

При первісній вартості устаткування 100 000 грн. установленому корисного використання 10 років і застосуванні прямолінійного методу нарахування амортизації сума зносу за шість років використання устаткування мала б становити 60 000 (100 000 : 10 x 6) грн. Таким чином, залишкова вартість дорівнювала б 40 000 (100 000 - 60 000) грн.;

а) оскільки сума очікуваного відшкодування устаткування на визнання вигід від відновлення корисності не перевищує його залишкової вартості визначеної на цю дату без урахування попередньої суми втрат від зменшення його корисності, то залишкова вартість приймається в сумі очікуваного відшкодування - 37 000 грн.

Підприємством визнаються вигоди від відновлення корисності в сумі

5 000 (37 000 - 32 000) грн.;

б) оскільки сума очікуваного відшкодування устаткування на дату визнання вигід від відновлення корисності перевищує його залишкову вартість, визначену на цю дату без урахування попередньої суми втрат від зменшення корисності, то залишкова вартість приймається в сумі балансової (залишкової) вартості цього активу, визначеної на дату відновлення корисності без урахування попередньої суми втрат від зменшення його корисності - 40 000 грн.

Підприємством визнаються вигоди від відновлення корисності в сумі

8 000 (40 000 - 32 000) грн.

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 29 "ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЗА СЕГМЕНТАМИ"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 19 травня 2005 р. № 412
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 3 червня 2005 р. за № 621/10901

Загальні положення

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 "Фінансова звітність за сегментами" (далі — *Положення (стандарт) 29*) визначає методологічні засади формування інформації про доходи, витрати, фінансові результати, активи і зобов'язання звітних сегментів та її розкриття у фінансовій звітності.

Норми Положення (стандарту) 29 застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі — *підприємство*) незалежно від форм власності (крім малих підприємств, неприбуткових організацій, банків і бюджетних установ).

2. Інформація про звітні сегменти наводиться в Додатку до річної фінансової звітності "Інформація за сегментами" — форма № 6 (додаток 1 до Положення (стандарту) 29).

3. Терміни, що використовуються у положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Звітний сегмент — господарський або географічний сегмент, який визначений підприємством за критеріями, наведеними у пунктах 6 — 9 Положення (стандарту) 29, щодо якого має розкриватися у річній фінансовій звітності інформація.

Внутрішньогосподарські розрахунки — розрахунки, що виникають у результаті господарських операцій між структурними підрозділами підприємства, виділеними як сегменти з метою розкриття їх доходів, витрат, фінансових результатів, активів та зобов'язань.

Географічний сегмент — відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/або продажу певного виду (або групи) продукції (товарів, робіт, послуг) у конкретному економічному середовищі, яка відрізняється від інших:

- економічними і політичними умовами географічного регіону;
- взаємозв'язком між діяльністю в різних географічних регіонах;
- територіальним розташуванням виробництва продукції (робіт, послуг) або покупців продукції (товарів, робіт, послуг);
- характерними для географічного регіону ризиками діяльності;
- правилами валютного контролю і валютними ризиками в таких регіонах.

Господарський сегмент — відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/або продажу певного виду (або групи) продукції (товарів, робіт, послуг), яка відрізняється від інших:

- видом продукції (товарів, робіт, послуг);
- способом отримання доходу (способом розповсюдження продукції, товарів, робіт, послуг);
- характером виробничого процесу;
- характерними для цієї діяльності ризиками;
- категорією покупців.

Визначення звітних сегментів

5. Інформація формується у бухгалтерському обліку за господарськими та географічними сегментами, які визначаються підприємством на основі його організаційної структури.

Сегмент може бути визначений і за критерієм дотримання єдиного технологічного процесу, який може здійснюватися в кількох географічних регіонах, що обумовлено стадіями виробництва продукції, політикою після продажного обслуговування, умовами доставки товарів тощо.

При визначенні сегментів враховуються ризики, які обумовлені особливостями ринку збуту продукції (товарів, робіт, послуг) уданому регіоні, валютні ризики, які виникають при провадженні діяльності в двох або більше країнах, тощо.

6. Сегмент визнається, якщо він відповідає більшості з критеріїв визначення господарського і географічного сегментів.

Залежно від сутності ризиків та організаційної структури підприємства географічні сегменти поділяються на два види:

7.1. Географічний виробничий сегмент виділяється за місцем розташування виробництва продукції (робіт, послуг) підприємства.

7.2. Географічний збутовий сегмент виділяється за місцем розташування основних ринків збуту та покупців продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства.

Основною для виділення географічного сегмента може виступати діяльність, яка ведеться в окремій області (областях) України, в окремій зарубіжній країні, в кількох зарубіжних країнах, у ста-тих регіональних угрупованнях країн. Підприємство самостійно визначає ступінь деталізації географічних регіонів, виходячи з необхідності розкриття суттєвої інформації.

8. Формування звітних сегментів здійснюється на ос нові виділених господарських і географічних сегментів та шляхом об'єднання кількох подібних сегментів одного виду в окремий звітний сегмент. Подібними визнають сегменти, які мають протягом кількох звітних пері одів однакові (наближені) значення прибутку та відповідають більшості критеріїв визначення господарського і географічного сегментів.

При об'єднанні господарських сегментів аналізуються особливості та призначення продукції (товарів, робіт, послуг), характер виробничого процесу, категорія покупців, способи отримання до-ходу (способи розповсюдження продукції, товарів, робіт, послуг) тощо.

При об'єднанні географічних сегментів враховуються особливості регіональних економіч-них і геополітичних умов.

9. Господарський сегмент або географічний сегмент визначається звітним, якщо більша частина його доходу створюється від продажу продукції (товарів, робіт, послуг) зовнішнім покуп-цям і одночасно показники його діяльності відповідають одному з таких критеріїв:

— дохід даного сегмента підприємства від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зовні-шнім покупцям і за внутрішньогосподарськими розрахунками підприємства становить не менше ніж 10% сукупного доходу від продажу зовнішнім покупцям і за внутрішньогосподарськими розра-хунками всіх сегментів певного виду (господарського або географічного відповідно);

— фінансовий результат даного сегмента становить не менше ніж 10% сумарного фінансо-вого результату всіх сегментів певного виду (господарського або географічного відповідно). Якщо підприємство за різними сегментами у звітному періоді має одночасно різні фінансові результати (прибутки та збитки), то звітним визначається сегмент, фінансовий результат якого становить не менше ніж 10% більшої з двох абсолютних величин — сумарного прибутку або сумарного збитку всіх сегментів даного виду;

— балансова вартість активів даного сегмента становить не менше ніж 10% сукупної балан-сової вартості активів усіх сегментів певного виду (господарського або географічного відповідно).

Приклад визначення звітнього сегмента наведено в додатку 2 до Положення (стандарту) 29.

10. При невідповідності показників сформованих сегментів критеріям, зазначеним у пункті 9 Положення (стандарту) 29, необхідно провести подальше об'єднання двох або кількох подібних сегментів.

11. Сегмент, який не відповідає зазначеним у пункті 9 Положення (стандарту) 29 критеріям, може бути ви знаний звітним сегментом, якщо цей сегмент має важливе значення для підприємства в цілому (забезпечує діяльність інших сегментів тощо) і інформація про нього є суттєвою.

12. Господарські або географічні сегменти, які не відповідають критеріям, зазначеним у пункті 9, і які не можна включити до складу будь-якого звітнього сегмента, вважаються неподібними сегментами. Показники неподібних сегментів у Додатку до річної фінансової звітності включаються до складу нерозподіленої статті, з використанням яких узгоджуватимуться відповідні показники діяльності звітних сегментів і підприємства в цілому за статтями Балансу (форма № 1) та Звіту про фінансові результати (форма № 2).

13. Дохід від операцій із зовнішніми покупцями всіх визначених звітних сегментів, ін-формація про які наводиться в Додатку до річної фінансової звітності, має становити не менше ніж 75% загального доходу підприємства від операцій із зовнішніми покупцями. Якщо сукупний дохід визнаних звітних сегментів менше такого рівня, то здійснюється виділення додаткових сегментів з метою досягнення зазначеного рівня доходу, навіть, якщо такі додаткові сегменти не будуть відпові-дати критеріям, зазначеним у пункті 9 Положення (стандарту) 29.

Сегмент, який було визначено звітним у попередньому році, але який у поточному році не відповідає критеріям звітнього сегмента, має визначатися звітним сегментом, якщо підприємство

протягом дванадцяти місяців або операційного циклу, якщо він більше дванадцяти місяців, очікує досягнення цим сегментом показників, які відповідають критеріям, зазначеним у пункті 9.

Якщо у звітному році підприємство визначає нові звітні сегменти, які виникають унаслідок зміни (розширення) господарської діяльності підприємства, то за цими звітними сегментами наводяться відповідні порівняльні показники за попередній звітний період або надається обґрунтоване пояснення причин неможливості достовірного визначення показників.

14. За характером впливу на фінансовий результат звичайної діяльності підприємства звітні сегменти поділяються на пріоритетні і допоміжні. У фінансовій звітності інформація про пріоритетні звітні сегменти (господарські або географічні) розкривається більш детально. При визначенні пріоритетного виду звітного сегмента враховується організаційна структура підприємства.

Пріоритетним сегментом може бути визначено або господарський сегмент, або географічний виробничий сегмент, або географічний збутовий сегмент.

15. Якщо організаційна структуризація виробничих та інших відокремлених підрозділів підприємства побудована за видами продукції (товарів, робіт, послуг), що виробляється, то пріоритетним визнається господарський вид сегмента, а допоміжним — географічний. Якщо організаційна структуризація виробничих та інших відокремлених підрозділів підприємства здійснювалася за регіонами, в яких підприємство функціонує, то пріоритетним визнається географічний вид сегмента, а допоміжним — господарський.

У разі відсутності чітких переваг залежності фінансових результатів і ризиків пріоритетним звітним сегментом визнається господарський сегмент, а допоміжним — географічний.

16. За певних обставин (реорганізація підприємства, припинення певного виду діяльності) підприємство може змінити у звітному періоді пріоритетний сегмент. Зміна облікової політики щодо сегментів відображається відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах", затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 28 травня 1999 року № 137 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 червня 1999 року за №392/3685.

17. Обліковою політикою підприємства визначаються види сегментів, пріоритетний вид сегмента, засади ціноутворення у внутрішньогосподарських розрахунках.

Визначення доходів і витрат звітних сегментів

18. Доходами звітного сегмента визнається частина доходів підприємства від продажу зовнішнім покупцям і за внутрішньогосподарськими розрахунками, отримання яких забезпечено звичайною діяльністю господарського або географічного сегмента та які безпосередньо можуть бути віднесені (або визначені шляхом розподілу на обґрунтованій та послідовній основі) до звітного сегмента, за вирахуванням податку на додану вартість, акцизного збору, інших зборів і вирахувань з доходу (збори, знижки, повернення товарів тощо).

Витратами звітного сегмента визнається частина витрат підприємства, що пов'язані з звичайною діяльністю господарського або географічного сегмента та безпосередньо можуть бути віднесені (або визначені шляхом розподілу на обґрунтованій та послідовній основі) до звітного сегмента.

19. У розділі I Додатка до річної фінансової звітності наводяться показники основної діяльності пріоритетних звітних (господарського, географічного виробничого або географічного збутового) сегментів і нерозподілені статті. Сукупні дані показників за звітними сегментами та нерозподіленими статтями мають узгоджуватися із відповідними загальними показниками фінансової звітності підприємства (консолідованої фінансової звітності).

20. Доходи звітних сегментів наводяться за вирахуванням податку на додану вартість, акцизного збору, інших зборів і вирахувань з доходу.

Фінансові доходи і фінансові витрати звітних сегментів наводяться, якщо отримання фінансових доходів є основною діяльністю підприємства.

Дохід сегмента від участі в капіталі асоційованих і спільних підприємств та дохід від інших інвестицій, облік яких ведеться за методом участі в капіталі, наводиться в сумі, що безпосередньо стосується звітного сегмента.

Доходи і витрати звітних сегментів, пов'язані з продажем та зменшенням корисності фінансових інвестицій, наводяться, якщо здійснення фінансових інвестицій є основною діяльністю підприємства.

Доходи та витрати, які не можуть бути розподілені на окремі звітні сегменти, включаються до нерозподілених статей, зокрема втрати від участі в капіталі.

Доходи і витрати, пов'язані з продажем основних засобів і нематеріальних активів, включаються до складу інших доходів та інших витрат звітного сегмента за умови, що зазначені активи стосуються звітного сегмента.

До складу доходів звітних сегментів не включаються доходи від надзвичайних подій та дохід з податку на прибуток.

21. До складу витрат звітних сегментів не включаються: адміністративні витрати та витрати на збут, які пов'язані з діяльністю підприємства в цілому і не можуть бути віднесені до окремого сегмента; витрати з податку на прибуток; надзвичайні витрати, якщо їх виникнення прямо не пов'язано з певним звітним сегментом.

Адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати наводяться в сумі, яка безпосередньо стосується звітного сегмента або визначена шляхом розподілу на обґрунтованій та послідовній основі на окремий звітний сегмент (наприклад, пропорційно доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг зовнішнім покупцям).

22. Показники доходів за рік допоміжних звітних сегментів наводяться в розділах II і III Додатка до річної фінансової звітності в такому порядку:

22.1. Якщо пріоритетним видом сегмента обрано господарський сегмент, то в розділі II за кожним допоміжним звітним географічним збутовим сегментом наводиться дохід (за вирахуванням податку на додану вартість, акцизного збору, інших зборів і вирахувань з доходу) від продажу продукції (товарів, робіт, послуг) зовнішнім покупцям.

22.2. Якщо пріоритетним видом сегмента обрано географічний виробничий або географічний збутовий сегмент, то в розділі II за кожним допоміжним звітним господарським сегментом наводиться дохід (за вирахуванням податку на додану вартість, акцизного збору, інших зборів і вирахувань з доходу) від продажу продукції (товарів, робіт, послуг) зовнішнім покупцям.

22.3. Якщо пріоритетним видом сегмента обрано географічний виробничий сегмент і якщо місце розташування покупців відрізняється від місця розташування активів підприємства, то в розділі III за кожним до допоміжним звітним географічним збутовим сегментом наводиться дохід (за вирахуванням податку на додану вартість, акцизного збору, інших зборів і вирахувань з доходу) від продажу продукції (товарів, робіт, послуг) зовнішнім покупцям.

23. За кожним звітним сегментом у розділі I наводиться інформація про річну суму амортизаційних відрахувань і капітальних інвестицій.

Визначення активів і зобов'язань за звітними сегментами

24. У розділі I Додатка до річної фінансової звітності наводяться дані про балансову вартість активів і зобов'язань пріоритетних звітних (господарського, географічного виробничого або географічного збутового) сегментів і нерозподілені статті. Сукупні дані про активи і зобов'язання за звітними сегментами та нерозподіленими статтями мають узгоджуватися із відповідними загальними показниками фінансової звітності підприємства (консолідованої фінансової звітності).

25. Активами звітного сегмента визнаються активи господарського або географічного сегмента, які використовуються ним для виконання своєї звичайної діяльності і безпосередньо стосуються цього сегмента.

Зобов'язаннями звітного сегмента визнають заборгованість господарського або географічного сегмента підприємства, що виникла внаслідок виконання ним своєї звичайної діяльності і безпосередньо стосується до цього сегмента.

Активи та зобов'язання вважаються такими, що безпосередньо стосуються звітного сегмента підприємства, якщо доходи та витрати, пов'язані з їхнім використанням або виникненням, включаються до складу інформації про цей сегмент при складанні фінансової звітності. Наприклад, дебіторська (кредиторська) заборгованість з нарахованих до одержання (до виплати) відсотків належить до складу активів (зобов'язань) сегмента, якщо ці відсотки віднесені до доходів (витрат) звітного сегмента.

26. Основні засоби і нематеріальні активи, які використовуються одночасно кількома звітними сегментами підприємства, включаються до того звітного сегмента, до витрат якого включено суму амортизації за такими необоротними активами.

27. Інвестиції, у тому числі фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі, включаються до складу активів звітного сегмента, якщо доходи у вигляді відсотків (дивідендів) та доходи (втрати) від участі в капіталі від таких інвестицій включаються до доходів (витрат) такого звітного сегмента.

Дебіторська заборгованість та інші активи, що призводять до виникнення у підприємства доходів у вигляді відсотків чи дивідендів, відносяться до звітнього сегмента, якщо зазначені доходи включені до доходів такого звітнього сегмента.

28. До складу активів звітнього сегмента не включаються:

- відстрочені податкові активи;
- дебіторська заборгованість з податку на прибуток;
 - фінансові інвестиції, якщо цей актив не виникає внаслідок основної діяльності цього звітнього сегмента, а доходи і витрати, пов'язані з такими фінансовими інвестиціями, не включаються до складу доходів і витрат такого звітнього сегмента;
 - дебіторська заборгованість за розрахунками з на рахованих доходів у вигляді дивідендів, якщо такі доходи не включаються до складу доходів звітнього сегмента;
 - інші оборотні активи, які пов'язані з діяльністю підприємства в цілому і не стосуються окремого сегмента.

29. Зобов'язаній, що виникли на рівні підприємства і стосуються кількох його звітних сегментів, розподіляються, якщо витрати на обслуговування боргу також розподіляються на такі звітні сегменти.

30. До складу зобов'язань звітнього сегмента не включаються:

- забезпечення наступних витрат і платежів та цільове фінансування, якщо вони стосуються діяльності підприємства в цілому;
- відстрочені податкові зобов'язання;
 - довгострокові фінансові зобов'язання, зобов'язання за кредитами банків та інших фінансових установ, якщо отримання фінансових доходів не є основною діяльністю звітнього сегмента;
 - поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками;
 - зобов'язання з податку на прибуток, інші зобов'язання перед бюджетом та державними цільовими фондами, які не можна на обґрунтованій та послідовній ос нові розподілити між звітними сегментами підприємства.

31. Показники активів на кінець року і капітальних інвестицій за рік допоміжних звітних сегментів наводяться в розділах II і III Додатка до річної фінансової звітності в такому порядку:

31.1. Якщо пріоритетним видом сегмента обрано господарський сегмент, то в розділі II за кожним допоміжним звітним географічним виробничим сегментом наводяться балансова вартість активів і капітальні інвестиції.

31.2. Якщо пріоритетним видом сегмента обрано географічний виробничий або географічний збутовий сегмент, то в розділі II за кожним допоміжним звітним господарським сегментом наводиться балансова вартість активів і капітальні інвестиції.

31.3. Якщо пріоритетним видом сегмента обрано географічний збутовий сегмент і якщо активи і покущі розташовані в різних регіонах, то в розділі III за кожним допоміжним звітним географічним виробничим сегментом наводяться балансова вартість активів і капітальні інвестиції.

31.4. Підприємство може доповнювати передбачений у розділах II і III перелік показників допоміжних звітних сегментів.

32. Якщо звітний сегмент підприємства утворився внаслідок операції з придбання, порядок обліку якої встановлено Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 19 "Об'єднання підприємств", затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 7 липня 1999 року № 163 і зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 23 липня 1999 року за

№ 499/3792, то різниця між балансовою вартістю придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань та їхньою справедливою вартістю ви знається активом або зобов'язанням при включенні таких активів і зобов'язань до такого звітнього сегмента.

33. Визначення звітних сегментів у консолідованій фінансовій звітності та розкриття інформації про звітні сегменти здійснюється на основі показників консолідованої фінансової звітності.

34. Якщо материнське підприємство, яке має скла дати консолідовану фінансову звітність, приймає рішення про розкриття інформації за сегментами за показниками консолідованої фінансової звітності, то воно узгоджує з дочірніми підприємствами, показники яких включаються до консолідованої фінансової звітності, облікову політику щодо формування звітних сегментів і визначення пріоритетного виду сегмента.

Якщо показники дочірнього підприємства не включаються до консолідованої фінансової звітності, то такі показники включаються до нерозподілених статей.

35. У примітках до річної фінансової звітності наводяться дані про суму доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зовнішнім покупцям і суму доходів за внутрішньогосподарськими розрахунками сегмента, який не визначено звітним сегментом, якщо більша частина доходу цього сегмента сформована за внутрішньогосподарськими розрахунками та дохід цього сегмента від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зовнішнім покупцям становить не менше ніж 10% загального доходу підприємства від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зовнішнім покупцям.

**Додаток 1 до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку
29 «Фінансова звітність за сегментами»**

Дата/рік, місяць, число/

КОД	
	01

Підприємство _____ за ЄАРПОУ
 Територія _____ за КОАТУУ
 Орган державного управління _____ за СПОАУ
 Галузь _____ за ЗКІНГ
 Вид економічної діяльності _____ за КВЕД
 Одиниця виміру: тис.грн. _____
 Контрольна сума

**ДОДАТОК ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ
"Інформація за сегментами"**

за 20____ рік

Форма № 6 Код за АКУА
I. Показники пріоритетних звітних сегментів
 (господарський, географічний виробничий, географічний збутовий)

1801009

Найменування показника	Код ря-ака	Найменування звітних сегментів													Нерозподілені статті			Усього		
		Звітний рік	Мі-ну-ліп	Зві-тний рік	Мі-ну-ліп	Зві-тний рік	Мі-ну-ліп	Зві-тний рік	Мі-ну-ліп	Зві-тний рік	Мі-ну-ліп	Зві-тний рік	Мі-ну-ліп	Зві-тний рік	Мі-ну-ліп	Зві-тний рік	Мі-ну-ліп	Зві-тний рік		
																			4	5
1. Доходи звітних сегментів:		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18			
Доходи від операційної діяльності звітних сегментів	010																			
з них:																				
доходи від реалізації продукції (това-рив, робіт, послуг):																				

інші операційні доходи	013																				
Фінансові доходи звітних сегментів	020																				
з них:																					
доходи від участі в капіталі, які безпосередньо стосуються звітного сегмента	021																				
інші фінансові доходи	022																				
Інші доходи	030																				
Усього доходів звітних сегментів	040																				
Нерозподілені доходи	050	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
з них:																					
доходи від операційної діяльності	051	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
фінансові доходи	052	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
надзвичайні доходи	053	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Вирахування доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) іншим звітним сегментам	060																				
Усього доходів підприємства (р.040+р.050-р.060)	070																				
2. Витрати звітних сегментів:																					
Витрати операційної діяльності	080																				
з них:																					
собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг):																					
зовнішнім покупцям	081																				
іншим звітним сегментам	082																				
Адміністративні витрати	090																				
Витрати на збут	100																				
Інші операційні витрати	110																				
Фінансові витрати звітних сегментів	120																				
з них:																					

II. Показники за допоміжними звітними сегментами
(господарський, географічний виробничий, географічний збутовий)

Найменування показника	Код рядка	Найменування звітних сегментів												Нерозподілені статті		Усього	
		Звітний рік	Мінулий рік	Звітний рік	Мінулий рік	Звітний рік	Мінулий рік	Звітний рік	Мінулий рік	Звітний рік	Мінулий рік	Звітний рік	Мінулий рік	Звітний рік	Мінулий рік	Звітний рік	Мінулий рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зовнішнім покупцям	300																
Балансова вартість активів звітних сегментів	310																
Капітальні інвестиції	320																
	330																
	340																

III. Показники за допоміжними звітними географічними сегментами
(виробничий, збутовий)

Найменування показника	Код рядка	Найменування звітних сегментів												Нерозподілені статті		Усього	
		Звітний рік	Мінулий рік	Звітний рік	Мінулий рік	Звітний рік	Мінулий рік	Звітний рік	Мінулий рік	Звітний рік	Мінулий рік	Звітний рік	Мінулий рік	Звітний рік	Мінулий рік	Звітний рік	Мінулий рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зовнішнім покупцям	350																
Балансова вартість активів звітних сегментів	360																
Капітальні інвестиції	370																
	380																
	390																

Керівник
Головний бухгалтер

**ПРИКЛАДИ ВИЗНАЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ
СЕГМЕНТІВ ПІДПРИЄМСТВА**

**1. Визначення звітнього сегмента на основі критерію доходу від реалізації продукції
(товарів, робіт, послуг)**

№ з/п	Господарський сегмент	Дохід сегмента від операцій з зовнішніми покупцями	Дохід сегмента від операцій з іншими сегментами	Сукупний дохід сегмента (гр. 3 + гр. 4)	Порівняння з критерієм*	Визнання звітнім сегментом
1	2	3	4	5	6	7
1	Виробництво та продаж ліків	205000	—	205000	Відповідає	Так
2	Виробництво та продаж харчових добавок	195000	—	195000	Відповідає	Так
3	Виробництво та продаж автомобілів	50000	10000	60000	Не відповідає	Ні
4	Продаж діагностичного обладнання	55000	—	55000	Не відповідає	Ні
5	Виробництво та продаж ароматизаторів	30000	25000	55000	Не відповідає	Ні
6	Виробництво та продаж медичного приладдя	30000	70000	100000	Відповідає	Ні
7	Разом	565000	105000	670000	X	X

* критерій (10% x гр.5 р.7 = 67000 грн.)

Висновок. Сегменти з виробництва та продажу автомобілів, ароматизаторів і сегмент з продажу діагностичного обладнання не можуть бути визнані звітними сегментами, оскільки величина їхнього сукупного доходу від реалізації продукції (товарів) не відповідає необхідному критерію. Сегмент з виробництва та продажу медичного приладдя не може бути визнаний звітним сегментом, оскільки переважна частина доходу отримується від операцій з іншими сегментами підприємства (внутрішньогосподарські розрахунки). Тому в подальшому його не перевіряють на відповідність іншим критеріям визнання звітнього сегмента.

**2. Визначення звітнього сегмента
на основі критерію фінансового результату сегмента**

№ з/п	Господарський сегмент	Прибуток сегмента	Збиток сегмента	Порівняння з критерієм*	Визнання звітнім сегментом
1	2	3	4	5	6
1	Виробництво та продаж ліків	10000	—	Не відповідає	Ні
2	Виробництво та продаж харчових добавок	80000	—	Відповідає	Так
3	Виробництво та продаж автомобілів	30000	—	Відповідає	Так
4	Продаж діагностичного обладнання	10000	—	Не відповідає	Ні
5	Виробництво та продаж ароматизаторів	—	10000	Не відповідає	Ні
6	Разом	130000	10000	X	X

* критерій (10% x гр.3 р.6 = 13000 грн.)

Висновок. Сегменти з виробництва та продажу ліків, ароматизаторів і сегмент з продажу діагностичного обладнання не можуть бути визнані звітними сегментами, оскільки величина їхнього фінансового результату не відповідає необхідному критерію

**3. Визначення звітнього сегмента
на основі критерію балансової вартості активів**

(тис.грн.)

№ з/п	Господарський сегмент	Балансова вартість активів сегмента	Порівняння з критерієм	Визнання звітнім сегментом
1	2	3	4	5
1	Виробництво та продаж ліків	450000	Відповідає	Так
2	Виробництво та продаж харчових добавок	115000	Відповідає	Так
3	Виробництво та продаж автомобілів	290000	Відповідає	Так
4	Продаж діагностичного обладнання	60000	Не відповідає	Ні
5	Виробництво та продаж ароматизаторів	95000	Не відповідає	Ні
6	Разом	1010000	X	X

* критерій (10% x гр.3 р.6 = 101000 грн.)

Висновок. Сегмент з виробництва та продажу ароматизаторів і сегмент з продажу діагностичного обладнання не можуть бути визнані звітними сегментами, оскільки величина балансової вартості активів цих сегментів не відповідає оціночному критерію.

Загальний висновок. Сукупний дохід від операцій із зовнішніми споживачами всіх сегментів, визнаних звітними сегментами (виробництво та продаж ліків; виробництво та продаж харчових добавок; виробництво та продаж автомобілів), дорівнює 450000 грн. Для встановлення відповідності цього доходу критерію (75%) визначається сума загального доходу від звичайної діяльності. Сума загального доходу від звичайної діяльності підприємства визначається складанням даних рядків 035, 060, 110, 120, 130 Звіту про фінансові результати (форма № 2). Для цілей прикладу цей дохід становить 600000 грн. Рівень достатності доходів сегментів для визначення їх звітними становить 450000 (600000 x 75%) грн. Таким чином, для розкриття інформації за сегментами достатньо визначення зазначених трьох сегментів звітними.

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 30 "БІОЛОГІЧНІ АКТИВИ"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18 листопада 2005 р. №790
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 5 грудня 2005 р. за №1456/11736

Загальні положення

1. Це Положення (стандарт) 30 визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи і про одержані в процесі їх біологічних перетворень додаткові біологічні активи й сільськогосподарську продукцію та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.

2. Норми Положення (стандарту) 30 застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (*далі підприємства*) усіх форм власності (крім банків і бюджетних установ) щодо сільськогосподарської діяльності.

3. Положення (стандарт) 30 не поширюється на:

3.1. Сільськогосподарську продукцію, що зберігається після її первісного визнання.

3.2. Продукти переробки сільськогосподарської продукції.

3.3. Біологічні активи, не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю. Приклади біологічних активів і сільськогосподарської продукції наведені в додатку до Положення (стандарту) 30.

4. Терміни, що використовуються у положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Біологічний актив - тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.

Біологічні перетворення - процес якісних і кількісних змін біологічних активів.

Витрати на місці продажу - витрати, пов'язані з продажем біологічних активів і сільськогосподарської продукції на активному ринку, зокрема комісійні винагороди продавцям, брокерам, непрямі податки, що сплачуються при реалізації продукції.

Група біологічних активів - сукупність подібних за характеристиками, призначенням та умовами вирощування тварин або рослин.

Довгострокові біологічні активи - усі біологічні активи, які не є поточними біологічними активами.

Додаткові біологічні активи - біологічні активи, одержані в процесі біологічних перетворень.

Поточні біологічні активи - біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі.

Сільськогосподарська продукція - актив, одержаний в результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання.

Сільськогосподарська діяльність - процес управління біологічними перетвореннями з метою отримання сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів.

Визнання та оцінка біологічних активів

5. Біологічний актив та/або сільськогосподарська продукція визнаються активом, якщо існує імовірність отримання підприємством у майбутньому економічних вигод, пов'язаних з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.

6. Об'єктом бухгалтерського обліку є окремий вид біологічних активів або їх група.

7. Придбаний (одержаний) біологічний актив зараховується на баланс підприємства за первісною вартістю, яка визначається відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" або Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 "Запаси".

8. Первісна вартість безоплатно одержаних біологічних активів дорівнює їх справедливій вартості з урахуванням витрат, безпосередньо пов'язаних з доведенням їх до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою.

Первісною вартістю біологічних активів, що одержані як внесок до статутного капіталу підприємства, визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість

з урахуванням витрат, безпосередньо пов'язаних з доведенням їх до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою.

9. Додаткові біологічні активи при первісному визнанні оцінюються за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Первісне визнання додаткових біологічних активів відображається у тому звітному періоді, у якому вони відокремлені від біологічного активу.

10. Біологічні активи відображаються на дату проміжного і річного балансу за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу.

11. Довгострокові біологічні активи, справедливую вартість яких на дату балансу достовірно визначити неможливо, визнаються та відображаються за первісною вартістю з урахуванням суми їх зносу і втрат від зменшення корисності. Така оцінка застосовується до періоду, у якому стає можливим визначити справедливую вартість довгострокових біологічних активів. Оцінка та амортизація таких довгострокових біологічних активів здійснюється відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" та 28 "Зменшення корисності активів".

Поточні біологічні активи, справедливую вартість яких на дату балансу достовірно визначити неможливо, визнаються та відображаються за первісною вартістю. Така оцінка застосовується до періоду, у якому стає можливим визначити справедливую вартість поточних біологічних активів. Оцінка таких поточних біологічних активів здійснюється відповідно до Положення (стандарту) Бухгалтерського обліку 9 "Запаси".

12. Сільськогосподарська продукція при її первісному визнанні оцінюється за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Первісне визнання сільськогосподарської продукції відображається у тому звітному періоді, у якому вона відокремлена від біологічного активу.

Сільськогосподарську продукцію після її первісного визнання оцінюють та відображають відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 "Запаси".

13. Визначення справедливої вартості біологічних активів і сільськогосподарської продукції ґрунтується на цінах активного ринку.

За наявності кількох активних ринків біологічних активів і сільськогосподарської продукції їх оцінка ґрунтується на даних того ринку, на якому підприємство передбачає продавати біологічні активи та/або сільськогосподарську продукцію.

Оцінка сільськогосподарської продукції за договірними цінами допускається лише за обов'язковими контрактами.

14. За відсутності активного ринку визначення справедливої вартості біологічних активів і сільськогосподарської продукції здійснюється за:

14.1. Останньою ринковою ціною операції з такими активами (за умови відсутності суттєвих негативних змін у технологічному, ринковому, економічному або правовому середовищі, у якому діє підприємство).

14.2. Ринковими цінами на подібні активи, скоригованими з урахуванням індивідуальних характеристик, особливостей або ступеня завершеності біологічних перетворень активу, для якого визначається справедлива вартість.

14.3. Додатковими показниками, які характеризують рівень цін на біологічні активи і сільськогосподарську продукцію.

15. У разі відсутності інформації про ринкові ціни на біологічні активи справедлива вартість визначається за теперішньою вартістю майбутніх чистих грошових надходжень від активу, обчисленою відповідно до пунктів 11-14 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 28 "Зменшення корисності активів".

16. Якщо біологічні активи рослинного походження на активному ринку оцінюються з урахуванням вартості землі та капітальних витрат на її поліпшення, то оцінка таких біологічних активів здійснюється за врахуванням справедливої вартості землі та капітальних витрат на її поліпшення.

Доходи та витрати сільськогосподарської діяльності

17. Витрати, пов'язані з біологічними перетвореннями біологічних активів, визнаються витратами основної діяльності. Облік витрат ведеться за окремими об'єктами обліку витрат (окремі види біологічних активів та/або їх група) відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 "Витрати".

До складу витрат, пов'язаних з біологічними перетвореннями, належать:

- прями матеріальні витрати;
- прями витрати на оплату праці;
- інші прями витрати;
- загальновиробничі витрати.

Прямі матеріальні витрати, прями витрати на оплату праці та інші прями витрати протягом звітного (календарного) року відображаються за статтями калькулювання, перелік і склад яких установлені підприємством.

Загальновиробничі витрати рослинництва і тваринництва розподіляються в кінці звітного (календарного) року на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу, установлені підприємством.

18. Доходи (витрати) від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних унаслідок сільськогосподарської діяльності протягом звітного (календарного) року, визначаються як різниця між вартістю біологічних активів і сільськогосподарської продукції, оцінених у порядку, передбаченому пунктами 9 і 12 Положення (стандарту) 30, та витратами, пов'язаними з біологічними перетвореннями. Зазначені доходи (витрати) включаються до складу інших операційних доходів (витрат).

19. Фінансовий результат від основної діяльності складається з:

19.1. Фінансового результату від первісного визнання сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів.

19.2. Фінансового результату від реалізації запасів - сільськогосподарської продукції та біологічних активів, оцінка яких здійснюється за справедливою вартістю за вирахуванням очікуваних витрат на місці продажу.

19.3. Фінансового результату від зміни справедливої вартості біологічних активів на дату балансу, оцінка яких здійснюється за справедливою вартістю за вирахуванням витрат на місці продажу.

20. Доходи від реалізації запасів – сільськогосподарської продукції та біологічних активів, оцінка яких здійснюється за справедливою вартістю за вирахуванням очікуваних витрат на місці продажу, визначаються відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 "Дохід". При цьому собівартість реалізованих біологічних активів і сільськогосподарської продукції дорівнює вартості, за якою вони відображаються в обліку на дату реалізації.

21. Збільшення (зменшення) на дату балансу балансової вартості біологічних активів, які оцінюються за справедливою вартістю за вирахуванням очікуваних витрат на місці продажу, відображається у складі інших операційних доходів (інших операційних витрат).

22. Сума дооцінки та уцінки на дату балансу балансової вартості довгострокових біологічних активів, які оцінюються відповідно до пункту 11 Положення (стандарту) 30, а також фінансовий результат від вибуття таких довгострокових біологічних активів визначається і відображається у порядку, установленому Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби".

23. Цільове фінансування, пов'язане із сільськогосподарською діяльністю, визнається доходом у порядку, установленому Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 15 "Дохід".

Розкриття інформації про біологічні активи у примітках до фінансової звітності

24. Вартість біологічних активів у балансі відображається окремими статтями.

25. У примітках до фінансової звітності біологічні активи наводяться за такими групами:

25.1. Довгострокові біологічні активи:

25.1.1. Робоча худоба.

25.1.2. Продуктивна худоба.

25.1.3. Багаторічні насадження.

25.1.4. Інші довгострокові біологічні активи.

25.2. Поточні біологічні активи:

25.2.1. Тварини на вирощуванні та відгодівлі.

25.2.2. Біологічні активи в стані біологічних перетворень (крім тварин на вирощуванні та відгодівлі).

25.2.3. Інші поточні біологічні активи.

26. У примітках до фінансової звітності наводиться інформація про:

26.1. Вартість кожної групи біологічних активів на початок і кінець звітного року.

- 26.2.** Обсяг виробництва сільськогосподарської продукції за звітний період у натуральних вимірниках та за справедливою вартістю (за вирахуванням очікуваних витрат на місці продажу), обчисленою при первісному визнанні.
- 26.3.** Методи та суттєві припущення, що застосовані при визначенні справедливої вартості кожної групи сільськогосподарської продукції та кожної групи біологічних активів.
- 26.4.** Наявність та балансову вартість біологічних активів, право володіння якими обмежене, а також балансову вартість біологічних активів, переданих у заставу.
- 26.5.** Суму укладених договорів на придбання у майбутньому біологічних активів.
- 27.** Фінансовий результат за звітний рік від сільськогосподарської діяльності наводиться за такими показниками:
- 27.1.** Дохід (витрати) від первісного визнання одержаної сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів за кожною групою біологічних активів.
- 27.2.** Витрати, пов'язані з біологічними перетвореннями, за кожною групою біологічних активів.
- 27.3.** Фінансовий результат (прибуток, збиток) від первісного визнання сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів.
- 27.4.** Фінансовий результат (прибуток, збиток) від реалізації сільськогосподарської продукції та поточних біологічних активів.
- 27.5.** Фінансовий результат (прибуток, збиток) від зміни справедливої вартості біологічних активів.
- 28.** Інформація про зміни балансової вартості груп біологічних активів, що оцінювалися у звітному році за справедливою вартістю, наводиться за такими показниками:
- 28.1.** Залишок біологічних активів на початок звітного року.
- 28.2.** Дохід (витрати) від змін справедливої вартості (за вирахуванням попередньо оцінених витрат на місці продажу) за звітний рік.
- 28.3.** Придбання біологічних активів за звітний рік.
- 28.4.** Реалізація біологічних активів за звітний рік.
- 28.5.** Інші зміни.
- 28.6.** Залишок біологічних активів на кінець звітного року.
- 29.** Про біологічні активи, оцінка яких на дату балансу здійснювалася згідно з пунктом 11 Положення (стандарту) 30, наводиться у розрізі груп біологічних активів така інформація:
- 29.1.** Причини неможливості достовірно визначити справедливу вартість.
- 29.2.** Метод нарахування амортизації.
- 29.3.** Первісна вартість та сума зносу (разом з накопиченою сумою втрат від зменшення корисності) на початок і кінець звітного року.
- 29.4.** Сума втрат від зменшення корисності за звітний рік.
- 29.5.** Сума вигод від відновлення корисності за звітний рік.
- 29.6.** Сума нарахованої за звітний рік амортизації.
- 29.7.** Прибуток (збиток), визнаний при вибутті таких біологічних активів.
- 30.** При застосуванні протягом звітного року справедливої вартості біологічних активів, які раніше оцінені згідно з пунктом 11 Положення (стандарту) 30, наводиться така інформація:
- 30.1.** Склад біологічних активів.
- 30.2.** Обґрунтування достовірності визначення справедливої вартості.
- 30.3.** Вплив зміни оцінки на фінансові результати.
- 31.** Інформація про цільове фінансування, пов'язане з сільськогосподарською діяльністю, наводиться за такими показниками:
- 31.1.** Призначення та сума цільового фінансування, визнаного доходом у звітному році.
- 31.2.** Невиконані умови одержання цільового фінансування, непередбачені події, що вплинули на зменшення суми цільового фінансування, та сума зменшення у зв'язку з цим цільового фінансування у звітному році.

Приклади біологічних активів і сільськогосподарської продукції

Активи	Сільськогосподарська продукція, на яку поширюється Положення (стандарт) 30	Додаткові біологічні активи, на які поширюється Положення (стандарт) 30	Продукти переробки, на які не поширюється Положення (стандарт) 30
Тваринництво			
<i>Довгострокові біологічні активи</i>			
основне стадо овець*	молоко, каракульські смужки, вовна, гній	приплід	пряжа, бринза, м'ясопродукти
основне стадо великої рогатої худоби*	молоко, гній	приплід	сметана, масло, сир, м'ясопродукти
основне стадо свиней*	гній	приплід	м'ясопродукти
<i>Поточні біологічні активи</i>			
тварини на вирощуванні і відгодівлі	приріст живої маси, гній		м'ясопродукти
риба(риборозведення)	товарна риба	матеріал для розведення риби	рибні продукти
доросла птиця	яйця, пташиний послід		м'ясопродукти
сім'я бджіл	мед, віск, прополіс тощо	нові рої	
Рослинництво			
<i>Довгострокові біологічні активи</i>			
виноградники	виноград	чубуки	виноматеріали, сокоматеріали
сади дерева в лісі (лісовий масив)	плоди деревина ділова, дрова	саджанці	сухофрукти, консерви фруктові, пиломатеріали
<i>Поточні біологічні активи</i>			
зернові культури	зерно, зернові відходи, солома		борошно, крупа, комбікорми
овочеві культури	овочі		консерви овочеві, соління
технічні культури	тютюнове листя, насіння соняшнику, цукрові буряки		тютюн ферментів, масло рослинне, цукор
кормові культури	зелена маса, коренеплоди		силос, сінаж
розсадники		саджанці	

* До основного стада належать продуктивні тварини, які систематично надають сільськогосподарську та/або додаткові біологічні активи.

ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 31 "ФІНАНСОВІ ВИТРАТИ"

Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28 квітня 2006 р. № 415
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26 травня 2006 р. за № 610/12484

Загальні положення

1. Це Положення (стандарт) визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про фінансові витрати та її розкриття у фінансовій звітності.

2. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями, іншими юридичними особами (далі - підприємства) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ).

3. Терміни, що використовуються у положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Запозичення - позики, векселі, облігації, а також інші види короткострокових і довгострокових зобов'язань, на які нараховуються відсотки.

Капіталізація фінансових витрат - включення фінансових витрат до собівартості кваліфікаційного активу.

Кваліфікаційний актив - актив, який обов'язково потребує суттєвого часу для його створення.

Норма капіталізації фінансових витрат - частка від ділення середньозваженої величини фінансових витрат та суми всіх непогашених запозичень (крім тих, що безпосередньо пов'язані з кваліфікаційним активом або мають цільове призначення) підприємства протягом звітного періоду.

Собівартість кваліфікаційного активу - витрати на придбання, будівництво, створення, виготовлення, виробництво, виробування і доведення кваліфікаційного активу до стану, у якому він придатний для використання із запланованою метою або продажу (далі - витрати на створення кваліфікаційного активу).

Фінансові витрати - витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями.

4. Фінансові витрати визнаються витратами того звітного періоду, в якому вони були нараховані, окрім випадку, коли облікова політика підприємства передбачає капіталізацію фінансових витрат, пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу.

5. Капіталізація фінансових витрат застосовується лише до суми тих фінансових витрат, яких можна було б уникнути, якби не здійснювались витрати на створення кваліфікаційного активу.

Витрати на створення кваліфікаційного активу для цілей капіталізації включають лише витрати, для здійснення яких сплачуються грошові кошти, передаються інші активи або приймаються зобов'язання з нарахуванням відсотків.

Витрати на створення кваліфікаційного активу для цілей капіталізації зменшуються на суму будь-яких отриманих проміжних виплат та цільового фінансування, безпосередньо пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу.

Приклади кваліфікаційних активів наведено в додатку 1 до цього Положення (стандарту).

Капіталізація фінансових витрат

6. У разі безпосереднього позичання коштів з метою створення кваліфікаційного активу сумою фінансових витрат, що підлягає включенню до собівартості кваліфікаційного активу, є фактичні, визнані у звітному періоді, фінансові витрати, які пов'язані з цим запозиченням (за вирахуванням доходу від тимчасового фінансового інвестування запозичених коштів).

7. Якщо запозичення безпосередньо не пов'язані зі створенням кваліфікаційного активу, то сума фінансових витрат, що підлягає включенню до собівартості кваліфікаційного активу, є добутом норми капіталізації та середньозважених витрат на створення кваліфікаційного активу (з урахуванням витрат на створення такого кваліфікаційного активу на початок звітного періоду, включаючи раніше капіталізовані фінансові витрати).

8. У разі наявності запозичень, безпосередньо пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу, та інших запозичень, які безпосередньо не пов'язані зі створенням кваліфікаційного активу, сума фінансових витрат, що підлягає включенню до собівартості

кваліфікаційного активу, визначається у такому порядку:

8.1. Визначається сума фінансових витрат у порядку, передбаченому пунктом 6 цього Положення (стандарту).

8.2. Визначається добуток норми капіталізації фінансових витрат (яка визначається за вирахуванням непогашених запозичень, безпосередньо пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу) та середньозважених витрат, безпосередньо пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу (за вирахуванням непогашених запозичень, безпосередньо пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу).

8.3. Складанням сум фінансових витрат, визначених за розрахунками згідно з підпунктами 8.1 і 8.2 пункту 8 цього Положення (стандарту), установлюється загальна сума фінансових витрат, що підлягає включенню до собівартості кваліфікаційного активу.

9. Сума фінансових витрат, що підлягає у звітному періоді включенню до собівартості кваліфікаційного активу, не може перевищувати загальної суми фінансових витрат цього звітного періоду.

Приклади визначення суми фінансових витрат, що підлягають включенню до собівартості кваліфікаційного активу, наведено в додатку 2 до цього Положення (стандарту).

10. Капіталізація фінансових витрат починається за наявності таких умов:

10.1. Визнання витрат, пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу.

10.2. Визнання фінансових витрат, пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу.

10.3. Виконання робіт зі створення кваліфікаційного активу, включаючи технічні та адміністративні заходи, що виконуються до початку створення такого активу.

11. Капіталізація фінансових витрат призупиняється на період, у якому на суттєвий час зупинилось виконання робіт зі створення кваліфікаційного активу.

На період зупинення виконання робіт фінансові витрати, пов'язані з утриманням частково завершених кваліфікаційних активів, визнаються фінансовими витратами того звітного періоду, за який їх нараховано.

12. Капіталізація фінансових витрат не призупиняється на період:

12.1. Здійснення технічної та адміністративної роботи.

12.2. Тимчасового затримання робіт зі створення кваліфікаційного активу, що є необхідною складовою процесу його створення.

3. Капіталізація фінансових витрат припиняється, якщо створення кваліфікаційного активу завершено.

14. Якщо створення кваліфікаційного активу здійснюється частинами, кожна з яких може окремо використовуватися за цільовим призначенням до завершення створення інших частин, капіталізація фінансових витрат щодо частин, які можуть використовуватися, припиняється у періоді, що настає за періодом, у якому всі роботи зі створення таких частин кваліфікаційного активу завершені.

Розкриття інформації про фінансові витрати в примітках до фінансової звітності

15. У примітках до фінансової звітності наводиться така інформація:

15.1. Облікова політика підприємства щодо фінансових витрат.

15.2. Сума фінансових витрат, що капіталізована у звітному періоді.

15.3. Річна (або середньорічна) норма (норми) капіталізації.

Приклади кваліфікаційних та некваліфікаційних активів

Актив	Приклад
Кваліфікаційні активи	
Незавершене виробництво продукції з тривалим (суттєвим) операційним циклом	Вино, коньяк, що потребує кілька років (місяців) технологічної витримки
Незавершені капітальні інвестиції	Будівництво приміщень, будинків, будівель, споруд, виготовлення і монтаж устаткування, розробка (створення) програмного продукту тощо, які тривають. Вирощування багаторічних насаджень
Інвестиційна нерухомість	Будівля, яка потребує добудови, реконструкції, реставрації та іншого поліпшення
Некваліфікаційні активи	
Фінансові інвестиції	Інвестиції в боргові цінні папери або інструменти власного капіталу
Незавершене виробництво продукції з коротким (несуттєвим) операційним циклом	Незавершені вироби
Активи, які готові для використання із запланованою метою або продажу	Активи придбані для продажу Готова продукція (взуття, меблі, одяг тощо). Сировина, матеріали, конструкції тощо, придбані для використання у виробництві продукції (робіт, послуг) та в іншій операційній діяльності

Приклади визначення суми фінансових витрат, що підлягають включенню до собівартості кваліфікаційного активу

Приклад 1

1 березня 2006 року підприємство розпочало будівництво споруди. Упродовж березня-червня було здійснено такі капітальні інвестиції, грн.:

1 березня - 75 000

1 квітня - 74 000

1 травня - 180 000

1 червня - 310 000 (у т.ч. заборгованість підряднику 40 000 грн.)

Для фінансування будівництва 31 березня 2006 року було отримано позику банку в сумі 200 000 грн. терміном на один рік. Ставка відсотка за позикою становить 15% річних.

Інших запозичень підприємство не має.

Сума фінансових витрат, яка підлягає включенню до собівартості кваліфікаційного активу, дорівнює:

$$200\,000 \times 0,15 \times 3/12 = 7\,500 \text{ (грн.)}$$

Приклад 2

Припустімо, що за умовами прикладу 1 підприємство не позичало кошти для фінансування будівництва. 31 березня 2006 року емітовано нецільові облігації на суму 200 000 грн. строком на три роки. Річна ставка відсотка за облігаціями становить 15%. Поряд з тим, у складі позик підприємства упродовж 2006 року є зобов'язання за облігаціями на суму 500 000 грн., які емітовано два роки тому. Річна ставка відсотка за цими облігаціями становить 13%.

Для розрахунку суми фінансових витрат, яка підлягає включенню до собівартості кваліфікаційного активу у II кварталі, спочатку слід визначити середньозважену суму капітальних інвестицій:

Дата	Сума інвестицій, грн..	Зважений коефіцієнт інвестицій*	Середньозважена сума інвестицій, грн..
1 квітня	74000	3/3	74000
1 травня	180000	2/3	120000
1 червня	270000	1/3	90000
			284000

* Частка від ділення кількості днів (місяців) звітного періоду, протягом яких інвестиції були складовою вартості кваліфікаційного активу, на загальну кількість днів (місяців) у цьому звітному періоді.

Норма капіталізації фінансових витрат у II кварталі дорівнює:
 $[(200\,000 \times 0,15 \times 3/12) + (500\,000 \times 0,13 \times 3/12)] : (200\,000 + 500\,000) = 23750 / 700000 = 0,0339$
 або 3,39%.

Сума фінансових витрат, яка підлягає включенню у II кварталі до собівартості кваліфікаційного активу, дорівнює:

$$284000 \times 0,0339 = 9628 \text{ (грн.)}$$

Решта фінансових витрат $(23750 - 9628) = 14122$ включається до витрат звітного періоду (II кварталу).

Приклад 3

Припустімо, за умовами прикладу 1 для фінансування будівництва підприємством було випущено цільові облигації на суму 100 000 грн. строком на три роки. Річна ставка відсотка за облигаціями становить 12%. Крім того, упродовж 2006 року підприємство має зобов'язання за нецільовими облигаціями, емітованими два роки тому на суму 500 000 грн.. Ставка відсотка за цими облигаціями дорівнює 10%.

Сума фінансових витрат, яка підлягає включенню до собівартості кваліфікаційного активу, дорівнює:

$$(100\,000 \times 0,12 \times 3/12) + (284\,000 - 100\,000) \times 0,1 \times 3/12 = 7\,600 \text{ (грн.)}$$

Приклад 4

1 січня 2006 року підприємство розпочало будівництво складу. Єдиним борговим зобов'язанням підприємства упродовж I кварталу був довгостроковий вексель (ставка відсотка 11% річних) на суму 3 000 000 грн., строк погашення якого настає 31 грудня 2008 року.

1 травня 2006 року підприємство отримало позику на суму 1 000 000 грн. терміном на один рік. Ставка відсотка за позикою становить 9% річних. Відсотки нараховуються та сплачуються щоквартально.

У першому півріччі витрати на будівництво складу становили, грн.:

1 січня - 200 000

31 січня - 700 000

28 лютого - 1 000 000

31 березня - 1 800 000

30 квітня - 2 000 000

31 травня - 1 700 000

30 червня - 800 000

I кварталі середньозважена сума витрат, пов'язаних з будівництвом складу, становила:
 $200000 + (700000 \times 2/3) + (1000000 \times 1/3) = 1000000$.

Норма капіталізації фінансових витрат у I кварталі дорівнює:

$$(3000000 \times 0,11 \times 3/12) / 3\,000\,000 = 0,0275$$

Загальна сума фінансових витрат у I кварталі дорівнює:

$$3\,000\,000 \times 0,11 \times 3/12 = 82500$$

Сума фінансових витрат, яка підлягає капіталізації у I кварталі 2006 року, дорівнює:

$$1000000 \times 0,0275 = 27500 \text{ (грн.)}$$

Решту фінансових витрат у сумі 55000 $(82500 - 27500)$ слід відобразити у складі витрат звітного періоду (I квартал) 2006 року.

У II кварталі середньозважена сума витрат, пов'язаних з будівництвом складу, становила:
 $(3700000 + 27500) + (2000000 \times 2/3) + (1700000 \times 1/3) = 5627500$ (грн.).

Норма капіталізації фінансових витрат у II кварталі дорівнює:

$(300000 \times 0,11 \times 3/12) + 100000 \times 0,09 \times 2/12) / 300\ 000 + 100000 = 0,02438$.

Сума фінансових витрат, яка підлягає включенню до собівартості кваліфікаційного активу у II кварталі, дорівнює:

$5627500 \times 0,02438 = 137200$ (грн.).

Проте фактичні фінансові витрати становлять:

$(3000000 \times 0,11 \times 3/12) + 1000000 \times 0,09 \times 2/12) = 97500$ (грн.).

Тому сума фінансових витрат, яку слід включити до собівартості кваліфікаційного активу у II кварталі, становить 97500 (грн.).

Приклад 5

Вартість незавершеного виробництва вина (коньяку), що перебуває у стані технологічної витримки (обробки), на 1 січня 2006 року складає 1 750 000 грн.. Підприємство 31 березня 2006 року випустило облігації на суму 300 000 грн. строком на 18 місяців за річною ставкою відсотків 12%. Протягом січня-травня здійснені такі витрати на забезпечення технічного процесу витримки (обробки) вина (коньяку): за січень - 7 000 грн., за лютий - 5 000 грн., за березень - 6 000 грн., за квітень - 8 000 грн., за травень - 8 000 грн.. Технологічний процес витримки завершено в травні, вино (коньяк) купажовано (упаковано) для реалізації.

Інших виробничих і капітальних інвестицій у кваліфікаційні активи у цей період підприємством не здійснювалося.

Для розрахунку суми капіталізації фінансових витрат до собівартості вина (коньяку) визначимо середньозважену собівартість незавершеного виробництва технологічного процесу витримки вина (коньяку).

Звітний період	Собівартість незавершеного виробництва технологічного процесу витримки (капіталізації фінансових витрат) - грн.
на 1 січня 2006	1750000
на 31 січня 2006	1757000
на 28 лютого 2006	1762000
на 31 березня 2006	1768000
на 30 квітня 2006	1776000
на 31 травня 2006	0
на 30 червня 2006	0

1. Середня місячна собівартість незавершеного виробництва у квітні складає $(1\ 768\ 000 + 1\ 776\ 000) / 2 = 1\ 772\ 000$.

2. Норма капіталізації на місяць $(300\ 000 \times 0,12 \times 1/12) / 300\ 000 = 0,01$.

3. Загальна сума фінансових витрат за квітень становить $300\ 000 \times 0,12 \times 1/12 = 3\ 000$.

4. Сума фінансових витрат, що за розрахунком може бути включена до собівартості вина, у квітні становить $1\ 772\ 000 \times 0,01 = 1\ 7720$, але включається тільки 3 000.

5. Середня місячна собівартість незавершеного виробництва у травні складає $(1\ 779\ 000 + 0) / 2 = 888\ 500$ грн..

6. Норма капіталізації на травень становить $(300\ 000 \times 0,12 \times 1/12) / 300\ 000 = 0,01$.

7. Загальна сума фінансових витрат за травень становить $300\ 000 \times 0,12 \times 1/12 = 3\ 000$.

8. Сума фінансових витрат, що за розрахунком може бути включена до собівартості вина у травні, складає $888\ 500 \times 0,01 = 8885$, але включає

РОЗДІЛ III. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ОБЛІКУ

№№ п/п	Найменування стандарту
1	Розкриття облікової політики
2	Запаси
3	Консолідована фінансова звітність
4	Облік амортизації
5	Інформація, яка підлягає розкриттю у фінансових звітах
6	Облік впливу змінних цін (замінено стандартом 15)
7	Звіт про рух грошових коштів
8	Чистий прибуток або збиток за період, суттєві помилки та зміни в обліковій політиці
9	Витрати на дослідження та розробки
10	Непередбачені події та події, які відбуваються після дати балансу
11	Будівельні контракти
12	Облік податків на прибуток
13	Подання поточних активів та поточних зобов'язань
14	Звітна фінансова інформація за сегментами
15	Інформація, що відображає вплив зміни цін
16	Основні засоби
17	Облік оренди
18	Дохід
19	Витрати на пенсійне забезпечення
20	Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу
21	Вплив змін валютних курсів
22	Об'єднання компаній
23	Витрати на позики
24	Розкриття інформації щодо зв'язаних сторін
25	Облік інвестицій
26	Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення
27	Консолідовані фінансові звіти та облік інвестицій у дочірні підприємства
28	Облік інвестицій в асоційовані компанії
29	Фінансова звітність в умовах гіперінфляції
30	Розкриття інформації у фінансових звітах банків та подібних фінансових установ
31	Фінансова звітність про частки у спільних підприємствах
32	Фінансові інструменти: розкриття та подання
33	Прибуток на акцію

РОЗДІЛ IV. ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА

Законом про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні передбачено, що підприємство самостійно визначає власну облікову політику, вибирає форму бухгалтерського обліку як відповідну систему реєстрів обліку, порядку та способу реєстрації і узагальнення інформації в них з дотриманням єдиних принципів, встановлених Законом, та з врахуванням особливостей власної діяльності і технологій обробки облікових даних.

Бухгалтерський облік та фінансова звітність на підприємстві повинні відповідати основним засадам, встановленим Законом про бухгалтерський облік і П(С)БО 1.

Однією з таких засад є принцип послідовності, тобто постійне (з року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики.

Кожне підприємство розробляє облікову політику самостійно. Це встановлено пунктом 5 статті 8 Закону про бухгалтерський облік. У цьому є пункті зазначено, що кожне підприємство обирає форму реєстрів бухгалтерського обліку, розробляє систему і форми внутрішньогосподарського обліку, звітності та контролю господарських операцій, затверджує правила документообороту і технологію обробки облікової інформації.

Для початку декілька слів про те, що таке облікова політика. П(С)БО 1 визначає, що **облікова політика** являє собою сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання і подання фінансової звітності. Її створення – дуже трудомісткий і відповідальний процес. Адже підприємству не один рік доведеться працювати і обліковувати свої активи та зобов'язання згідно з розробленою ним обліковою політикою. Оскільки на кожному підприємстві існують особливості, то вам необхідно передбачити у наказі, що розробляється, ті принципи, методи і процедури виконання, які характерні саме для вашої діяльності. Щоб процес створення не затягнувся і не перетворився на працю, що поглинає ваш час, якого через повсякденні справи залишається і так дуже небагато, пропонуємо вам два із можливих проектів наказу про облікову політику. Особливо хотілось би підкреслити те, що не слід приймати їх за аксіому, адже на вашому підприємстві можуть бути зовсім інші умови.

Цей наказ повинен бути підготовлений на 1 січня 2001 року, але до нього з набранням чинності Національними стандартами можуть вносити зміни, або його потрібно оновлювати щорічно.

НАКАЗ №

від _____ 200__ р.

ПРО ОБЛІКОВУ ПОЛІТИКУ

Відповідно до п.5 ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV **НАКАЗУЮ:**

Встановити на підприємстві так облікову політику:

1. При веденні бухгалтерського обліку і формуванні фінансової звітності керуватися Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

2. Встановити тривалість операційного циклу (на основі того, що склався на підприємстві) такою, що дорівнює _____.

3. До складу малоцінних і швидкозношуваних предметів відносити матеріальні активи вартістю менше _____ грн.

4. Знос малоцінних необоротних матеріальних активів нараховувати у розмірі _____ %.

5. Амортизацію основних засобів нараховувати пооб'єктно за методами, наведеними у додатку 1 до наказу. Розрахунок амортизації основних засобів проводити у відомості відповідно до додатку 2 до наказу.

Додаток 1

Відомість нарахування амортизації за основними засобами

№ п/п	Найменування основного засобу	Строк корисного використання	Метод нарахування амортизації	Ліквідаційна вартість
1	2	3	4	5

Додаток 2

Відомість розрахунку амортизаційних відрахувань

Рік використання	Група основних засобів	Первинна вартість	Сума зносу, нарахованого раніше	Ліквідаційна вартість	Сума, з якої нараховується амортизація	Розрахункова норма амортизації, %	Сума амортизації	Балансовий рахунок затрат	Сума накопиченого зносу
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

6. Нематеріальні активи амортизувати протягом строку їх корисного використання, що встановлюється, обраними методами, які відображаються у відомості, наведеній у додатку 3 до наказу.

Додаток 3

Відомість нарахування амортизації за нематеріальними активами

№ п/п	Найменування нематеріального активу	Строк корисного використання	Метод нарахування амортизації	Ліквідаційна вартість
1	2	3	4	5

7. Вибуття запасів здійснювати за такими оцінками:

- матеріалів (за видами і групами) – собівартістю перших за часом надходження запасів (ФІФО), собівартістю останніх за часом надходження запасів (ЛІФО), ідентифікованою собівартістю, середньозваженою собівартістю;
- паливо – собівартістю перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- запасних частин – собівартістю перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- готової продукції – нормативними витратами;
- товарів в оптовій торгівлі – ідентифікованою собівартістю;
- товарів у роздрібній торгівлі – цінами продажу;
- МШП – середньозваженою собівартістю.

8. Аналітичний облік загальновиробничих витрат вести за такими статтями:

а) змінні:

- витрати на поточний ремонт основних засобів;
- витрати на охорону праці;
- витрати на електроенергію;
- знос малоцінних і швидкозношуваних предметів (спецобладнання);
- комунальні послуги;
- страхування ризиків;
- інформаційні послуги;
- витрати матеріалів;
- заробітна плата працівників, які займаються ремонтом обладнання, і відрахування на соціальні заходи;
- компенсаційні та заохочувальні виплати робітникам основного виробництва;

- амортизація основних засобів (при виробничому методі);

- витрати на відрядження робітників цехового персоналу;

- інші витрати;

б) постійні:

- амортизація основних засобів;

- заробітна плата працівників, які обслуговують виробниче обладнання;

- відрахування на соціальні заходи;

- опалення;

- витрати на гігієну і санітарію;

- медичне страхування працівників;

- витрати на операційну оренду;

- амортизація нематеріальних активів;

- інші витрати.

Прийняти за базу розподілу загальновиробничих витрат:

- між витратами і собівартістю реалізованої продукції – обсяг виробництва (зарплату тощо);

- між об'єктами витрат – заробітну плату (відпрацьовані години, прямі витрати тощо). За нормальну потужність прийняти обсяг випуску продукції, що дорівнює _____ (машино-годин тощо).

9. Облік адміністративних витрат здійснювати за таким переліком статей:

- зарплата адміністративно-управлінського персоналу;

- відрахування на соціальне страхування;
- амортизація основних засобів загальногосподарського призначення;
- витрати на операційну оренду об'єктів основних засобів;
- амортизація нематеріальних активів загальногосподарського призначення;
- витрати на відрядження працівників адміністративної сфери;
- витрати на банківські послуги;
- витрати на аудиторські, юридичні послуги;
- утримання автотранспорту загальногосподарського призначення;
- витрати на охорону;
- судові витрати;
- податки, обов'язкові збори та платежі;
- поштові та канцелярські витрати;
- інші витрати.

10. Облік витрат на збут здійснювати за такими статтями:

- заробітна плата продавців, менеджерів та іншого персоналу, які займаються збутом продукції;

- відрахування на соціальні заходи;
- амортизація основних засобів, що обслуговують торговельну мережу;
- транспортні витрати;
- претензії, збитки покупців;
- створення гарантійного резерву;
- витрати на рекламу, пов'язані зі збутом;
- інші витрати.

11. Резерв сумнівних боргів визначати виходячи із платоспроможності окремих дебіторів (на підставі класифікації дебіторської заборгованості).

12. Резерви майбутніх витрат і платежів не створювати (наприклад, забезпечення оплати відпусток).

13. Затвердити реєстри журнально-ордерної форми відповідно до додатків.

НАКАЗ № ____
про організацію бухгалтерського обліку
й облікову політику підприємства

м. _____

від 1 січня 200__ року

На підставі Закону України від 16.01.99р. № 996-XIV “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність України”, Положень (стандартів) бухгалтерського обліку НАКАЗУЮ:

I. Організація бухгалтерського обліку

1.1. Доручити забезпечення бухгалтерського обліку на підприємстві бухгалтерській службі на чолі з головним бухгалтером.

Примітка: Або – доручити спеціалісту з бухгалтерського обліку, зареєстрованому як підприємець, або – на договірних засадах аудиторській фірмі за договором № ____ від ____.

1.2. Застосувати на підприємстві журнально-ордерну систему обліку.

Примітка: Або – застосувати меморіально-ордерну систему обліку, або спрощену систему обліку з використанням реєстрів обліку майна, або машинну обробку документів з використанням комп’ютерної програми бухгалтерського обліку.

1.3. Застосувати форми журналів-ордерів та інших облікових реєстрів, розроблені фахівцями підприємства в минулому році й адаптовані бухгалтерією до нової системи обліку. Для повної та реальної картини здійснюваних господарських операцій та їх результатів дозволити головному бухгалтерові своїм розпорядженням затверджувати додаткову систему субрахунків і реєстрів аналітичного обліку.

1.4. Затвердити графік документообігу (додаток 1).

ГРАФІК ДОКУМЕНТООБІГУ

(назва підприємства)

№ з/п	Вид документа	Структурний підрозділ, у якому створюється документ	Посадові особи, які підписують документ	Підстави для створення документа	Термін створення документа	Куди передається для обробки й обліку	Термін передачі після виконання	Де зберігається і термін зберігання
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Вимога на отримання ТМЦ зі складу в експлуатацію або у виробництво	За місцем вимагання ТМЦ	1. Начальник структурного підрозділу. 2. Начальник постачання. 3. Комірник.	Виробнича необхідність - за нормами затрат; - за заявкою.	У міру необхідності протягом дня	На центральний матеріальний склад – 1 екз. До бухгалтерії – 1 екз. До цеху – 1 екз.	Наступного дня після отримання ТМЦ - до бухгалтерії, на складі і в цеху залишається на термін зберігання	Архів бухгалтерії – 3 роки
2.	Довіреність на ТМЦ	Матеріальна бухгалтерія	1. Заступник директора з комерційних питань. 2. Головний бухгалтер. 3. Матеріально-відповідальна особа	Заявка на отримання ТМЦ: - торговельного відділу; - цеху з виробництва продукції; - адміністративно-господарського відділу.	У міру необхідності протягом дні	До матеріальної бухгалтерії	Наступного дня після отримання ТМЦ	Архів бухгалтерії – 3 роки
...
10	Накладна на відпуск: - продукції - товару	Бухгалтерія	1. Начальник цеху. 2. Головний бухгалтер. 3. Комірник складу готової продукції 1. Головний бухгалтер. 2. Завідуючий складом товару. 3. Комірник з товарів	Договір. Наряд на відпуск продукції з цеху Договір, лист, заява	За наявності продукції протягом дня За наявності товару протягом дня	До бухгалтерії	Не пізніше наступного дня після відвантаження	Архів бухгалтерії – 3 роки
...
15	Акт виконання ремонтних робіт підрядником	Організація підрядника, далі передається до служби механіка	1. Головний бухгалтер. 2. Головний механік. 3. Начальник структурного підрозділу.	Договір	Протягом тижня після закінчення робіт	До служби механіка – 1 екз. До бухгалтерії – 1 екз.	Наступного дня після підписання акта	Архів бухгалтерії – 3 роки
...
20	Видатковий ордер на отримання грошових коштів з каси	Бухгалтерія	1. Заступник директора з фінансових питань. 2. Головний бухгалтер. 3. Касир.	Заява, завізована заступником директора з фінансових питань. Особовий рахунок працівника. Протокол спільного засідання адміністрації і профкому.	При наявності цільових грошових коштів у касі протягом дня	До бухгалтерії	Наступного дня після видачі грошових коштів	Архів бухгалтерії – 5 роки
...

1.5. Бухгалтерам проставляти на первинних документах, що відображаються в обліку, відмітку про їх обробку.

1.6. Складати щомісяця журнали-ордери та інші облікові регістри. Роздрукування з комп'ютерної програми підписувати оператору виконавцеві і бухгалтерові, який відповідає за складання облікового документа.

1.7. Дані журналів-ордерів, інших облікових регістрів і додаткових довідок головному бухгалтерові відображати в Головній книзі підприємства (оборотному балансі), що є підставою для складання Балансу підприємства. Після обробки журнали-ордери, облікові регістри і довідки повинні бути підписані головним (старшим) бухгалтером із вказівкою дати підпису.

1.8. Фахівцям відділів: маркетингу, збуту, постачання, виробничо-технічного, ремонтно-механічного – неухильно виконувати вимоги працівників бухгалтерії щодо дотримання порядку оформлення первинних документів і терміну подання їх до обліку. За порушення вимог бухгалтерів, несвоєчасне складання первинних документів і недостовірність відображення в них даних притягати фахівців до дисциплінарної відповідальності.

У випадках якщо документ, підписаний фахівцем, складений з порушенням законодавчих і нормативних вимог, або взагалі не складений, або відсутність такого документа потягла за собою застосування фінансових санкцій до підприємства, то питання про відповідальність фахівця розглядати на засіданні правління товариства за участю представників трудового колективу (профспілки).

1.9. Установити термін проведення інвентаризацій:

- незавершеного виробництва і напівфабрикатів власного виробництва – щомісяця на 1-е число місяця, що настає за звітним;
- готової продукції, сировини і матеріалів на складах, товарів у торгівлі – щоквартально на 1-е число місяця, що настає за минулим кварталом;
- бланків суворої звітності – щоквартально;
- грошових коштів у касі – щомісяця;
- основних фондів і нематеріальних активів – щорічно станом на 1 грудня;
- розрахунків з постачальниками і покупцями (замовниками) – щорічно станом на 1 січня року, що настає за звітним (з урахуванням щоквартального звірення розрахунків);
- у разі зміни матеріально відповідальних осіб або виявлення розкрадання (недостач) – відповідно в момент зміни або факту виявлення розкрадання (недостачі).

1.10. Для здійснення інвентаризації й прийняття рішення за її результатами створити постійно діючу інвентаризаційну комісію у складі:

Голова комісії: _____

Члени комісії: _____

II. Про облікову політику підприємства

2.1. Дозволяю змінити облікову політику, якщо:

- зміняться вимоги Міністерства фінансів України;
- зміняться статутні вимоги підприємства;
- нові (запропоновані і обґрунтовані фахівцями підприємства) положення облікової політики забезпечують більш достовірне відображення господарських

операцій.

2.2. При складанні фінансової звітності встановити кордон істотності в розмірі _____ грн.

Примітка: Це може бути сума, яка дорівнює 1000, або 100, або 50 грн., або будь-яка інша. Згідно з пунктом 3 П(С)БО 1 істотність інформації визначається відповідними стандартами і керівництвом підприємства. Для різних підприємств кордон істотності може бути різним, оскільки це залежить від обсягів продажу, виробництва. При цьому її розмір повинен бути вибраний розумно, обґрунтовано (наприклад, не перевищувати 1 тис. грн. – одиниці вимірювання даної фінансової звітності).

2.3. Установити тривалість операційного циклу для:

Примітка: Тривалість операційного циклу встановлюється з метою класифікації активів (віднесення їх або до малоцінних і швидкозношуваних предметів чи основних засобів (інших матеріальних необоротних активів) (згідно з П(С)БО 9 “Запаси”), або до довгострокової чи поточної дебіторської заборгованості (згідно з П(С)БО 2 “Баланс”), або до виробничих запасів – на малих підприємствах (згідно з П(С)БО 25 “Фінансовий збут суб’єкта малого підприємства”).

- виробництва (вид продукції) – 3 місяці;

Примітка: Або інший термін.

- торгівлі купованими товарами – 1 місяць;

Примітка: Або 2 місяці, або 1 рік, або інший термін – залежно від виду товару, його споживчих якостей, цін.

- робіт і послуг – 1 місяць.

Примітка: Або 2 роки, або інший термін – залежно від виду послуги: пошиття одягу, ремонт взуття, розробка документації новітньої технологічної лінії тощо.

2.4. Основним засобом визнавати актив, якщо очікуваний термін його корисного використання (експлуатації), установлений засіданням виробничої комісії, більше року (або операційного циклу, якщо він більше року).

2.5. До малоцінних необоротних матеріальних активів відносити активи, відмінні від основних засобів (на підставі класифікації, поданої в пункті 5 П(С)БО 7 “Основні засоби” і пункт 4 цього наказу), вартісна оцінка яких дорівнює _____ грн.

Примітка: Вартісна оцінка може дорівнювати 1000, або 500, або 2000 грн. або будь-якій іншій сумі (підприємство може самостійно встановлювати вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів (згідно з П(С)БО 7)).

2.6. Застосувати при нарахуванні амортизації основних засобів методи амортизації та ліквідаційну вартість, установлені і затверджені протоколом спільного засідання фахівців інженерно-технічного та фінансово-економічної служби.

Примітка: Далі в наказі можна навести затверджену протоколом засідання фахівців зведену таблицю, у якій перелічені об’єкти основних засобів, указані терміни їх служби, методи нарахування амортизації, а також відображена їх ліквідаційна вартість.

Наприклад, ця таблиця (фрагмент) може мати такий вигляд:

№ з/п	Найменування групи й об’єкта	Термін служби	Метод нарахування амортизації	Ліквідаційна вартість, грн.
1	2	3	4	5
Будівлі, споруди і передавальні пристрої				
1.	Будівля адміністративна (вул. Володарського, 5)	30 років	Прямолінійний	150000
2.	Будівля ЦМС (вул. Володарського 5)	25 років	Прямолінійний	50000
3.	Навіс над стоянкою автотранспортного цеху	15 років	Зменшення залишкової вартості	5000
...
Транспортні засоби				
1.	Автомобіль МАЗ	8	Виробничий	500
2.	Автомобіль ГАЗ-24	10	Прискореного зменшення залишкової вартості	0
...
Інші основні засоби				
1.	Комплект офісних меблів (кабінет директора)	15	Прямолінійний	700
2.	Комплект офісних меблів (бухгалтерія)	25	Прямолінійний	1000
3.	Комп’ютер	4	Кумулятивний	300

2.7. Установити такі методи нарахування амортизації для:

- інших необоротних матеріальних активів – прямолінійний метод (виробничий);
- малоцінних необоротних активів і бібліотечних фондів – у розмірі 100% вої їх вартості в першому місяці використання об'єкта;

Примітка: Або в розмірі 50% амортизаційної вартості в першому місяці використанні об'єкта і решти 50% - у місяці їх вилучення з активів.

- предмету прокату – прямолінійний метод.

2.8. Установити термін корисного використання нематеріальних активів:

- комп'ютерної програми з обліку запасів, реалізації готової продукції, розрахунків із заробітної плати - _____ років;
- комп'ютерної програми з податкового обліку - _____ років;
- товарного знаку - _____ років;
- права на фірмове найменування - _____ років;
- права здійснення _____ (вид діяльності) - _____ років

тощо.

Примітка: Згідно з П(С)БО 8 “Нематеріальні активи” термін амортизації нематеріальних активів не може перевищувати 20 років.

2.9. Застосувати прямолінійний метод амортизації нематеріальних активів.

2.10. установити такі методи оцінки вибуття запасів:

- при відпусканні запасів у виробництво – метод середньозваженої собівартості;

Примітка: Або інші методи: ідентифікованої собівартості, ФІФО, ЛІФО, нормативних затрат.

- при відпусканні товарів у реалізацію до фірмових магазинів – метод ціни продажу;

- при відпусканні запасів у реалізацію – метод середньозваженої собівартості.

2.11. З метою не допущення розкрадань (недостач) малоцінних і швидкозношуваних предметів, переданих в експлуатацію і вилучених зі складу активів, головному бухгалтерові посилити контроль за видачею таких МШП за місцями експлуатації шляхом забезпечення поставлення в облікових картках підписів працівників в отриманні МШП, відміток про переміщення МШП між структурними підрозділами, а також складання актів на їх списання у разі непридатності до експлуатації.

2.12. Суму резерву сумнівних боргів установлювати на підставі класифікації дебіторської заборгованості за продукцію, товари, послуги за термінами її не погашення.

Примітка: Або конкретно за кожним дебітором.

2.13. Створити забезпечення:

- оплати відпусток згідно з розрахунком, складеним економічним відділом (економістом), у розмірі _____ грн.;

- гарантійних зобов'язань для здійснення майбутніх витрат на проведення гарантійних ремонтів проданої продукції відповідно до кошторису, складеного службою головного механіка й узгодженого з економічним відділом (економістом), у розмірі _____ грн.

2.14. Фінансову інвестицію в дочірнє підприємство на дату балансу відображати за методом участі в капіталі.

Примітка: Або за справедливою вартістю, або за собівартістю інвестиції з урахуванням зменшення корисності (згідно з П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції”).

2.15. Доходи і витрати підприємства визнавати і нараховувати згідно з П(С)БО 15 “Дохід” і П(С)БО 16 “Витрати” відповідно:

- оцінку ступеня завершеності послуг проводити за питомою вагою затрат, які несе підприємство у зв'язку з наданням послуг, у загальній очікувальній сумі таких затрат;

Примітка: Або інші варіанти згідно з П(С)БО 15.

- цільове фінансування з бюджету на компенсацію витрат періоду визнавати доходом у тому періоді, у якому утворилася дебіторська заборгованість, пов'язана із цим фінансуванням (при наявності акта приймання-передачі послуг, затвердженого розпорядником бюджетних коштів);

- здійснені затрати класифікувати відповідно до затвердженого переліку, узгодженого з фінансово-економічною службою, у якому відображений конкретний склад постійних і змінних загально виробничих витрат, адміністративних, інших операційних і на збут;

- для розрахунку розподілу загально виробничих витрат виробничому відділу подати до бухгалтерії дані про нормативну виробничу потужність обладнання за цехами до _____ (дата подання).

Примітка: Підприємство може самостійно встановлювати дату подання (наприклад, 25 січня 2001 року).

2.16. З метою створення єдиної системи організації бухгалтерського обліку та дотримання єдиної облікової політики для складання консолідованої звітності філіям (відділенням, структурним підрозділам) виконувати цей наказ, узгоджуючи свої дії з головним бухгалтером підприємства та дотримуючись графіка документообігу підприємства (дивись додаток І).

Генеральний директор підприємства _____

З наказом ознайомлений:

Головний бухгалтер _____

Наказ № 1

Про облікову політику на підприємстві в 2002 році

1 січня 2002 р.

м. Київ

ТОВ "Перспектива"

Згідно з Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 р. № 996-ХГУ (далі - Закон про бухгалтерський облік), в якому визначено правові засади регулювання та організації ведення бухгалтерського обліку, та затвердженими Положенні ми (стандартами) бухгалтерського обліку (далі - П(С)БО), маючи право вибору, з 01.01.2002 р.:

1. Вести бухгалтерський облік згідно з Планом рахунків та Інструкцією про застосування його, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291.

Важливо згадати, що кожне підприємство самостійно розробляє робочий план рахунків, де вказує субрахунки, згідно з якими здійснює свою діяльність відповідно до наказу про облікову політику. На цей момент затверджено такі плани рахунків:

- План рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків, затверджений постановою Правління НБУ від 21.11.97 р. № 388;

- План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291;

- План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, затверджений наказом Головного управління Державного казначейства України, Міністерства фінансів України від 10.12.99 р. № 114;

- Спрошений план рахунків бухгалтерського обліку, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 19.04.2001 р. № 186.

Підприємство самостійно може відкривати субрахунки до рахунків:

22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети";

23 "Виробництво";

24 "Брак у виробництві";

25 "Напівфабрикати";

26 "Готова продукція" та Ін.

2. Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фінансування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого строку покладається і а керівника підприємства.

Ведення бухгалтерського обліку та оподаткування покладається на обліково-фінансову службу (бухгалтерію) підприємства на чолі з головним бухгалтером.

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство самостійне обирає форми його організації:

- введення до штату підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером;

- користування послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку, зареєстрованого як підприємець, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи;

- ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією або аудиторською фірмою;

- самостійне ведення бухгалтерського обліку та складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства. Ця форма організації бухгалтерського обліку не може застосовуватися на підприємствах, звітність яких повинна оприлюднюватися.

Із Закону про бухгалтерський облік випливає, що ведення бухгалтерського обліку може здійснюватися також приватним підприємцем (бухгалтером, аудитором). У таких випадках приватному підприємцю надається право підпису платіжних та облікових документів, декларацій, звітів та фінансової звітності. Така форма організації ведення бухгалтерського обліку має як плюси, так і мінуси. Радимо ознайомитися з листами Міністерства фінансів України від 04.04.2001 р. № 053-2948 та від 28.04.2001 р. № 053-1961.

На головного бухгалтера покладаються:

- забезпечення додержання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку згідно з цим наказом, складання і подання у встановлені строки фінансової, статистичної та податкової звітності;

- організація управлінського обліку на підприємстві;

- організація контролю за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;

- забезпечення перевірки стану бухгалтерського обліку в філіях;

- здійснення оподаткування згідно з чинним законодавством;

- організація документообороту на підприємстві;

- контроль за відображенням усіх господарських операцій у первинних документах.

3. Для ведення бухгалтерського обліку за програмою 1С (версія 7.7) необхідно роздруковувати бухгалтерські дані в кінці кварталу і скріплювати підписами відповідальних осіб.

Доцільно в цей пункт наказу включити докладний документооборот первинних документів і призначити відповідальних за кожну конкретну ділянку роботи з обов'язковим правом підпису документів.

Якщо ведення бухгалтерського обліку не комп'ютеризовано, то необхідно описати, які реєстри обліку для на-

копичення даних застосовує підприємство. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356.

4. Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності згідно з Законом про бухгалтерський облік зобов'язую перед складанням річної фінансової звітності проводити інвентаризацію відповідно до Інструкції по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, документів і розрахунків, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 11.08.94 р. № 69, зі змінами та доповненнями.

Створити на підприємстві постійно діючу комісію для введення в експлуатацію та списання МШП, основних засобів, матеріалів, необоротних активів, проведення інвентаризації по касі підприємства у складі:

Голова комісії - Захаров П.П. - заступник директора.

Члени комісії:

Іванченко Ю.Ю. - головний бухгалтер;

Завірюха А.А. - економіст по збуту;

Видов І.І. - економіст по постачанню.

5. Забезпечити протягом 2002 р. незмінність відображення господарських операцій і оцінку майна на основі чинних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

6. Облікову політику застосовувати в такий спосіб, щоб фінансові звіти повністю відповідали всім вимогам Закону про бухгалтерський облік та кожного конкретного положення (стандарту) бухгалтерського обліку. Застосовувати передусім ті підходи та методи обліку для ведення бухгалтерського обліку та подання інформації у фінансових звітах, які передбачені положеннями (стандартами) та найбільше адаптовані до діяльності підприємства.

7. Згідно з П(С)БО 1 ведення бухгалтерського обліку та складання фінансових звітів (крім Звіту про рух грошових коштів) провадити за принципом нарахування так, щоб результати операцій та інших подій були відображені в облікових реєстрах і фінансових звітах тоді, коли вони мали місце, а не тоді, коли підприємство отримує або сплачує кошти. Такий підхід до складання фінансових звітів дасть можливість інформувати користувачів не тільки про надходження або сплату грошових коштів у минулому, а й про зобов'язання сплатити кошти або про їх надходження в майбутньому.

8. Виходячи з цього принципу доходи в Звіті про фінансові результати відображувати в тому періоді, коли вони виникли, а витрати - на основ відповідності цим доходам, що забезпечить визначення фінансового результату звітного періоду зіставленням доходів звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів.

Доходи підприємства від операційної діяльності класифікувати:

- *доходи від основної операційної діяльності* - виготовлення одягу, інформаційно-консультаційні послуги;

- *доходи іншої операційної діяльності* - здача майна в оренду, транспортні послуги населенню.

Підприємство наводить перелік видів основної та іншої операційної діяльності.

9. При веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансових звітів використовувати такі якісні характеристики: зрозумілість, доречність, достовірність, зіставність даних.

Під час ведення бухгалтерського обліку та складання фінансових звітів для правдивого відображення фінансового становища і результату діяльності підприємства використовувати такі принципи: автономності підприємства, неперервності діяльності, періодичності, історичної (фактичної) собівартості, нарахування і відповідності доходів і витрат, повного висвітлення, послідовності, обачності, превалювання змісту над формою, єдиного грошового вимірника.

10. Згідно з П(С)БО 8 бухгалтерський облік нематеріальних активів вести за грн.:

- права користування природними ресурсами;
- права користування майном;
- права на знаки для товарів і послуг;
- права на об'єкти промислової власності;
- авторські та суміжні з ними права;
- гудвіл;
- інші нематеріальні активи.

Первісну вартість нематеріального активу формувати згідно з п.11-17 П(С)БО8.

Амортизацію нематеріальних активів здійснювати прямолінійним методом, строк корисного використання нематеріальних активів встановлювати конкретно по кожному нематеріальному активу згідно з додатком до наказу про облікову політику підприємства.

Згідно з П(С)БО 8 *нематеріальний актив* - немонетарний актив, який не має матеріальної форми і утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше від одного року. Не визнаються активом, а є витратами періоду на дослідження, підготовку і перепідготовку кадрів, рекламу та просування продукції на ринку, створення, реорганізацію, переміщення підприємства або його частини, підвищення ділової репутації підприємства, вартість видань.

У бухгалтерському обліку нараховується знос на всі нематеріальні активи.

11. Основними засобами визнавати матеріальні активи, які утримуються підприємством для використання у виробництві або постачання товарів та надання послуг, для задач в оренду іншим особам або для адміністративних цілей і використовуватимуться, як очікується, протягом більше ніж 365 календарних днів.

Основні засоби відображувати в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності за справедливою вартістю.

Основні засоби класифікувати по групах і нараховувати амортизацію за нормами згідно зі статтями 8.2, 8.3

Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" № 283/97-ВР в редакції від 22.05.97 р. , зі змінами та доповненнями. Ліквідаційну вартість основних засобів на підприємстві не приймати.

Первісну оцінку об'єктів основних засобів здійснювати за собівартістю придбання згідно з П(С)БО 7.

Над цим пунктом наказу необхідно уважно попрацювати і правильно зробити вибір.
Перед підприємствами постають запитання: Як правильно організувати облік основних засобів, малоцінних та швидкозношуваних предметів? Який обрати метод нарахування зносу основних засобів і необоротних активів? Які малоцінні та швидкозношувані предмети обліковувати на рахунку 22 (МШП, строк використання яких менший від 365 днів), а які на субрахунку 112 "Необоротні активи"? Як правильно визначити строк використання МШП? Де критерій, який визначає, які предмети відносяться до МШП, а які до основних засобів? На цей момент нормативних документів, які визначають вартісну межу основних засобів, немає. Наказ Міністерства фінансів України "Про зміни граничної вартості предметів" від 17.12.98 р. № 258 втратив чинність.
Відповіді на деякі запитання можна знайти в Державному класифікаторі основних фондів ДК-013-97, затверженому наказом Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації від 15.08.97 р. № 507. Класифікатор чинний з 1 січня 1998 р. І визначає предмети, які віднесено до основних засобів.
Проблемою обліку основних засобів є те, що повинні бути дві класифікації по групах: одна для оподаткування - три групи згідно з Законом України "Про оподаткування прибутку підприємств", друга - згідно з Планом рахунків по субрахунках для бухгалтерського обліку.
Відповідно до П(С)БО 7 підприємство може застосовувати в бухгалтерському обліку норми і методи нарахування амортизації основних засобів, передбачені податковим законодавством.
Підприємство самостійно обирає метод нарахування зносу основних засобів з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

12. Довгострокові інвестиції в дочірні підприємства обліковувати за методом участі в капіталі.

При відображенні в фінансовому обліку і в балансі довгострокові фінансові Інвестиції, які враховуються за методом участі в капіталі, збільшуються на суму частки Інвестора в прибутках асоційованої компанії і зменшуються на суму визнаних дивідендів від об'єкта Інвестування.
Балансова вартість фінансових Інвестицій збільшується (зменшується) на частку Інвестора в сумі зміни загальної величини власного капіталу об'єкта Інвестування за звітний період (крім змін за рахунок чистого прибутку (збитку) із включенням (виключенням) цієї суми до Іншого додаткового капіталу Інвестора або додаткового вкладеного капіталу (якщо зміна величини власного капіталу об'єкта Інвестування виникла внаслідок розміщення (викупу) акцій (часток), що привело до виникнення (зменшення) емісійного доходу об'єкта Інвестування). Якщо сума зменшення частки капіталу Інвестора в сумі зміни загальної величини власного капіталу об'єкта Інвестування (крім змін за рахунок чистого збитку) більша від Іншого додаткового капіталу або додаткового вкладеного капіталу Інвестора (якщо зменшення величини власного капіталу об'єкта Інвестування виникло внаслідок викупу акцій (часток), що призвело до зменшення емісійного доходу об'єкта Інвестування), то на таку різницю зменшується (збільшується) нерозподілений прибуток (непокритий збиток).
Згідно з П(С)БО фінансові Інвестиції первісне оцінюються та відображаються в бухгалтерському обліку за собівартістю придбання, яка складається з ціни придбання, комісійних винагород, мита, податків, Інших витрат, пов'язаних з придбанням фінансових Інвестицій. На дату балансу Інвестиції відображаються за справедливою вартістю (крім тих, які обліковуються за методом участі в капіталі).

13. Одиницею бухгалтерського обліку запасів визнавати їх конкретне найменування.

Первісну вартість запасів, що придбані за плату, визначати за собівартістю запасів згідно з П(С)БО 9.

Транспортно-заготівельні витрати накопичувати на субрахунку 209 і в кінці місяця розподіляти згідно з П(С)БО 9.

Первісну вартість запасів, що виготовляються власними силами підприємства, визначати згідно з П(С)БО 16.

Не включати до первісної вартості запасів, а відображати у витратах періоду:

- понаднормові втрати і нестачі запасів;
- відсотки за користування позиками;
- витрати на збут;
- інші витрати!, які не пов'язані з придбанням запасів.

Запаси відображувати у бухгалтерському обліку за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації згідно з П(С)БО 9.

При відпуску запасів у виробництво, продаж та іншому вибутті оцінку їх здійснювати за методами:

- *середньозваженої собівартості* - при відпуску запасів у виробництво та продаж;
- *ціни проламу* - для роздрібною торгівлі.

Запаси, як: не принесуть підприємству економічних вигод у майбутньому, називати неліквідами і списувати в бухгалтерському обліку л при складанні фінансової звітності згідно з П(С)БО 9 не відображувати в балансі, а враховувати на позабалансовому субрахунку 07.

Слід зауважити, що різні запаси можна списувати за різними методами. Якщо на підприємстві є взаємозамінні запаси, то можна використовувати методи ФІФО, ЛІФО, середньозваженої вартості, ідентифікаційної вартості та метод нормативних витрат.

Якщо торговельне підприємство вирішило вести облік товарів за цінами продажу, то воно і приймає такий облік відпуску запасів для цієї конкретної групи запасів у разі невиправданості застосування Інших методів.

14. На вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів, які враховують на рахунку 11, нараховувати знос згідно з Законом про оподаткування прибутку підприємств і обліковувати їх на рахунку 11 до повного зносу і списання як непридатних для експлуатації, (ум; зносу відображувати на субрахунку 133.

Вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів, які використовують менше ніж 365 днів (які обліковують на рахунку 22 і списують відразу при відпуску в експлуатацію), при передаванні в експлуатацію виключати зі складу активів (списувати з балансу) з подальшою організацією оперативного кількісного обліку таких предметів за місяцями експлуатації і відповідальними особами протягом строку фактичного використання їх.

15. Дебіторську заборгованість визнавати активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та їх можливо достовірно визначити.

У балансі дебіторську заборгованість за товари, роботи, послуги визнавати за чистою вартістю, що дорівнює сумі дебіторської заборгованості за мінусом сумнівних і безнадійних боргів.

Величину резерву сумнівних боргів визначати на основі аналізу дебіторської заборгованості, щодо якої минає строк позовної давності в 2002 р., та безнадійної заборгованості.

Можуть бути різні методи нарахування резерву сумнівних боргів, наприклад, метод періодизації або спрощений метод. Кожен з них не дає точної оцінки. Проте необхідно, щоб до резерву сумнівних боргів були зараховані суми, які протягом поточного року можуть бути визнані як безнадійні борги і списані з балансу згідно зі ст. 71 Цивільного кодексу України в зв'язку з закінченням строку позовної давності - 3 роки.

Нарахування резерву відображається в бухгалтерському обліку бухгалтерськими записами:

Д-т 94 "Інші витрати операційної діяльності"

К-т 38 «Резерв сумнівних та безнадійних боргів».

16. Грошові ми коштами та їх еквівалентами у фінансовій звітності згідно і Г.Х)БО 4 прийняти грошові кошти на розрахунковому рахунку, грошові кошти в касі підприємства, грошові кошти в дорозі та депозитні сертифікати строком до 3-х місяців.

17. До "Витрат майбутніх періодів" відносити наперед сплачену орендну плату, суми за передплату періодичних видань, наперед сплачені рекламні послуги та всі інші витрати, які стосуються наступного облікового періоду.

18. Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду.

19. До складу доходів майбутніх періодів включаються суми доходів, нарахованих впродовж поточного або попередніх звітних періодів, які визначатимуть у наступних звітних періодах.

20. Товари, передані на комісію, не вважати реалізованими при передаванні комісіонеру, тому операції в такий момент не вважати доходами. Доходи від реалізації товарів, переданих на комісію, визнавати в момент отримання коштів і звіту від комісіонера.

21. Класифікацію витрат на виробництво провадити згідно з П(С)БО 16 "Витрати".

До виробничої собівартості продукції включати прямі та накладні витрати (постійні та змінні).

Постійні накладні витрати розподіляти на кожну одиницю виробництва на основі нормальної виробничої потужності виробничого устаткування. За основу розподілу брати нараховану заробітну плату працівників основного виробництва.

Класифікацію адміністративних витрат, витрат на збут, інших витрат операційної діяльності здійснювати також згідно з П(С)БО 16.

У наказі кожне підприємство приводить постатейний перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості, загальновиробничих, адміністративних витрат і витрат на збут та інших витрат операційної діяльності.

22. Затвердити систему оплати праці та систему преміювання згідно з колективним договором підприємства.

Наводиться в додатку до наказу про облікову політику система оплати праці і преміювання.

23. Здійснювати оподаткування згідно з чинним законодавством України, відповідальність за оподаткування, ведення книги придбання товарів (робіт, послуг) та книги продажу товарів (робіт, послуг) покласти на головного бухгалтера. Відповідальним за виписування податкових накладних призначити заступника головного бухгалтера. Для накопичення валових доходів та валових витрат застосовувати регістри, які передбачені програмою 1С.

При оподаткуванні, зокрема при обліку валових доходів та валових витрат, виникають проблеми насамперед тому, що в Плані рахунків відсутні рахунки для накопичення валових доходів та валових витрат. Тому підприємствам треба вирішувати, які регістри для накопичення валових доходів і валових витрат підприємство застосовуватиме і описуватиме в наказі про облікову політику підприємства.

24. Здійснювати відпуск товарів, робіт, послуг пов'язаним особам за звичайними цінами. При цьому в бухгалтерському обліку застосовувати метод порівняльної неконтрольованої ціни.

При придбанні товарів, робіт, послуг у пов'язаних осіб оплату здійснювати, виходячи із договірної ціни, але не вище від звичайної.

Згідно з П(С)БО 23 коло пов'язаних осіб:

- 1) ЗАТ "Ельбрус" - засновник ТОВ "Перспектива";
- 2) дочірнє підприємство "КВ";

3) ТОВ "Мир", інвестиції в статутному фонді якого ТОВ "Перспектива" становлять 52%;

4) Фізичні особи:

Іванов Іван Іванович - засновник ТОВ "Перспектива";

Іванова Марія Сидорівна - дружина засновника;

Іванов Петро Іванович - син засновника;

Іванова Олена Василівна - невістка засновника;

Іванов Іван Михайлович - батько засновника;

Сидорова Ольга Петрівна - теща засновника;

Богатий Володимир Петрович - директор;

Богата Інна Нестерівна - дружина директора;

Згідно з П(С)БО 23 пов'язаними сторонами вважають:

- підприємства, які перебувають під контролем або суттєвим впливом інших осіб,
- особи, які здійснюють контроль над підприємством або суттєво впливають на його діяльність.

Перелік пов'язаних сторін визначається підприємством, враховуючи сутність відносин, а не лише юридичну форму (превалювання сутності над формою).

До операцій пов'язаних сторін, зокрема, належать:

- придбання або продаж готової продукції (товарів, робіт, послуг);
- придбання або продаж інших активів;
- операції за агентськими угодами;
- орендні операції;
- операції за ліцензійними угодами (передача об'єктів промислової власності тощо);
- фінансові операції;
- надання та отримання гарантій та застав;
- операції з провідним управлінським персоналом, передбачені контрактом (трудовим договором), та з його близькими членами родини.

Оцінка активів або зобов'язань в операціях пов'язаних сторін здійснюється такими методами:

- порівнюваної неконтрольованої ціни;
- ціни перепродажу;
- витрати плюс;
- балансової вартості.

25. Протягом року не застосовувати норми П(С)БО 17 "Податок на прибуток", що визначено самим П(С)БО. В фінансовій звітності впродовж року не відображувати відстрочені податкові активи або відстрочені відстрочені податкові зобов'язання. В формі №2 "Звіт про фінансові результати" відображувати протягом року податок на прибуток, нарахований згідно з декларацією про прибуток. У фінансовій звітності за рік відображувати відстрочені податкові активи або відстрочені податкові зобов'язання, які визнаються за результатами роботи за рік. Рахунок 79 "Фінансові результати" закривати щокварталу.

26. Фінансовий актив або фінансове зобов'язання відображувати у балансі, якщо підприємство є стороною - укладачем угоди щодо фінансового інструмента. Фінансові інструменти первісне оцінювати та відображувати за їх фактичною собівартістю, яка складається із справедливої вартості активів, зобов'язань або інструментів власного капіталу, наданих або отриманих в обмін на відповідний фінансовий інструмент, і витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням або вибуттям фінансового інструмента (комісійні, обов'язкові збори та платежі при передачі цінних паперів тощо).

П(С)БО 13 "Фінансові Інструменти" набув чинності з 1 січня 2002 р. Його норми застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі - підприємства) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ). Вони не поширюються на: фінансові Інвестиції в асоційовані, спільні та дочірні підприємства; активи і зобов'язання роботодавців щодо програм пенсійного забезпечення; права і зобов'язання за договорами страхування (крім похідних Інструментів у страхових контрактах); права і зобов'язання щодо оренди (крім похідних Інструментів, передбачених орендною угодою); угоди, що передбачають платежі, виходячи з кліматичних, геологічних та інших фізичних змін навколишнього середовища; угоди про фінансові гарантії, крім угод, які передбачають виплату внаслідок змін відсоткової ставки, курсу цінних паперів, Індексу цін, кредитного рейтингу (Індексу), валютного курсу або інших змінних, що є базисними; угоди про непередбачене відшкодування при об'єднанні підприємств.

За П(С)БО 13:

Фінансовий Інструмент - контракт, який одночасно веде до виникнення (збільшення) фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або Інструмента власного капіталу в Іншого.

Фінансові Інструменти в бухгалтерському обліку поділяють на фінансові активи, фінансові зобов'язання. Інструменти власного капіталу і похідні фінансові Інструменти.

Фінансові активи включають грошові кошти, не обмежені для використання, та їх еквіваленти; дебіторську заборгованість, не призначену для перепродажу; фінансові Інвестиції, що утримуються до погашення; фінансові активи, призначені для перепродажу; Інші фінансові активи.

Фінансові зобов'язання включають фінансові зобов'язання, призначені для перепродажу, та Інші фінансові зобов'язання.

До **інструментів власного капіталу** належать прості акції, частки та Інші види власного капіталу.

Похідні фінансові Інструменти включають ф'ючерсні контракти, форвардні контракти та Інші похідні фінансові Інструменти.

27. Після затвердження Міністерством фінансів України змін і доповнень до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку розробляти доповнення до облікової політики.

28. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Директор _____ Богатий В.П.

Розділ V. ДОКУМЕНТООБІГ НА ПІДПРИЄМСТВІ, ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ФОРМ ПЕРВИННИХ ДОКУМЕНТІВ

Практично щодня кожен із нас стикається з безліччю документів. Причому працювати з ними краще у стислі строки і без помилок, інакше клопоту не оберешся. У бухгалтерії, наприклад, документ можуть визнати недійсним, суму за ним виключити з валових витрат і податкового кредиту з податку на додану вартість, а посадову особу — притягнути до адміністративної відповідальності. Тому щоб застрахувати себе від неприємностей, саме час зайнятися складанням графіку документообігу.

5.1. Основи роботи з первинними документами

Прописна бухгалтерська істина говорить: відображати в обліку і звітності операції, що проводяться підприємством, можна, тільки маючи **первинні документи**, які є письмовими доказами, що фіксують і підтверджують господарські операції, включаючи розпорядження і дозволи керівництва на їх проведення (див. п. 2.1 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 року № 88). У нашій країні первинні документи, облікові реєстри і бухгалтерську звітність складають українською мовою (мова діловодства і документації — див. ст. 11 Закону про мови). Тому, приймаючи в роботу документи іноземною мовою, не забудьте подбати про їх переклад.

Первинні документи складають у момент проведення господарської операції або безпосередньо після її завершення (див. п. 2.2 Положення № 88). Роблять це на паперових або машинних носіях, використовуючи бланки типових первинних форм, якщо такі затверджені міністерствами і відомствами України. Можна використовувати і самостійно виготовлені бланки, що містять всі необхідні реквізити відповідних форм (див. п. 2.7 Положення № 88).

5.1.1. Реквізити документів: обов'язкові і додаткові

Пункт 2 ст. 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» **обов'язковими реквізитами** первинних документів визнає:

- назву підприємства, що склало документ;
- назву первинного документа (форми);
- код форми;
- дату і місце складання;
- зміст і обсяг операції та її вимірники (в натуральному і вартісному вираженні);
- посади і підписи осіб, відповідальних за здійснення операції та складання первинного документа.

Крім того, враховуючи характер операції та технології обробки даних і керуючись п. 2.4 Положення № 88, до первинних документів можна включити **додаткові реквізити**:

- ідентифікаційний код підприємства-упорядника;
- номер документа;
- підставу для здійснення операції;
- дані про документ, що засвідчує особу одержувача, і. т. д.

5.1.2. Правила заповнення документів

Згідно з п. 2.10 Положення № 88 записи у первинному документі роблять тільки темним чорнилом, пастою кулькових ручок, за допомогою друкарських машинок, принтерів, засобів механізації та іншими способами, що забезпечують їх збереження протягом встановлених строків зберігання документів. Пам'ятайте про те, що заповнювати первинні документи чорнилом та іншими засобами червоного кольору не можна, оскільки в бухгалтерському обліку традиційно цей колір використовують для виправлення помилок (метод сторно).

Виходячи з п. 2.11 Положення № 88, щоб унеможливити себе від стороннього втручання в оформлення первинних документів і від їх повторного використання, вільні рядки у первинних документах і звітності неодмінно перекреслюють, а документи, які додають до прибуткових (видаткових) касових ордерів, і документи щодо нарахування зарплати і подібних виплат погашають штампом або написом вручну "Оплачено", зазначаючи дату (див. п. 2.18 Положення № 88 і п. 3.12 По-

ложення про касові операції). До того ж на всіх оброблених первинних документах (тобто внесених до облікового реєстру) ставлять дату занесення до реєстру або перенесення в комп'ютерну програму. Попередньо їх перевіряють працівники бухгалтерії за формою і змістом: стежать за наявністю в документі обов'язкових реквізитів, за суттю операції і за логічним ув'язуванням окремих показників.

Ті первинні документи, операції за якими суперечать законодавству, нормативним актам і затверженому порядку приймання, зберігання і витрачання коштів, товарно-матеріальних цінностей та іншого майна, слід передати головному бухгалтеру для з'ясування питання: варто їх приймати до роботи чи ні (див. п. 2.16 Положення № 88).

Фізичні та юридичні особи, які здійснюють операції, пов'язані з прийманням і видачею коштів, цінних паперів, товарно-матеріальних цінностей та інших об'єктів майна, повинні бути забезпечені підприємством, яке виконує ці операції, копіями первинних документів за ними (див. п. 2.6 Положення № 88).

5.1.3. виправлення в документах

Виправленню помилок у первинних документах присвячено розділ 4 Положення № 88. Отже, з помилками у первинному документі, створеному вручну, вчиняють так: неправильний текст (або число) закреслюють одною рискою так, щоб можна було прочитати виправлене, і зверху пишуть правильний. Поруч пишуть "Виправлено", завіряють в осіб, які підписали цей документ, і проставляють дату внесення виправлень. Нагадаємо, що у касових, банківських і документах по роботі з цінними паперами нічого виправляти не можна.

5.1.4. Зберігання документів

Проте, як правильно організувати зберігання первинних документів, можна дізнатися із розділу 6 Положення № 88. Як і в кожній матеріальній цінності, у первинних документах є свої **терміни зберігання**. Повний їх список ви знайдете у Переліку первинних документів, що створюються в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших установ, організацій і підприємств, із зазначенням термінів зберігання документів, затверженому наказом Головного архівного управління при Кабінеті Міністрів України від 20 липня 1998 року №41, а ми нагадаємо лише деякі з них. Отже, зберігають:

— первинні документи і додатки до них, що фіксують факт виконання господарської операції та слугують підставою для записів у реєстрах бухгалтерського і податкового обліку (касові, банківські документи, виписки банків, авансові звіти і т. д.), — 3 роки, за умови завершення перевірки державним податковим органом з питань дотримання податкового законодавства (див. ст. 315 Переліку № 41);

— довіреності на одержання грошових сум і ТМЦ (у тому числі анульовані) — 3 роки (див. ст. 319 Переліку №41);

— журнали, книги реєстрації рахунків, касових ордерів, довіреностей, платіжних доручень — 3 роки (див. ст. 324 Переліку № 41).

5.1.5. Пропажі і знищення документів

У таких ситуаціях керівнику підприємства слід письмово повідомити правоохоронні органи і наказом призначити **комісію**, яка встановить перелік відсутніх первинних документів і проведе розслідування причин їх пропажі або знищення. Для роботи в комісію запрошують представників слідчих органів, державної охорони і пожежного нагляду. Результати своєї роботи комісія оформляє **актом**, який затверджує керівник підприємства. Копію акта в **10-денний строк** направляють до органу, у сфері управління якого знаходиться підприємство, а також до податкової інспекції (для підприємств) або до місцевого фінансового органу (для установ).

5.2. Правила документообігу

Документообіг — це рух первинних документів на підприємстві, а саме створення або одержання від інших підприємств, установ, прийняття до обліку, обробка і передача в архів. Як ви розумієте, на будь-якому підприємстві є документообіг, а ось його графік — все ще рідкість. Швидше за все, це пов'язано з тим, що нормативні акти з даного приводу зберігають горде мовчання. Проте, на нашу думку, підприємство в цілому і керівник з головним бухгалтером, зокрема, повинні бути зацікавлені в наявності графіка документообігу. Згідно з п. 5 ст. 8 Закону про бухгалтерський облік підприємство на свій розсуд затверджує **правила документообігу** і технологію обробки облікової

інформації. А п. 6 тієї самої статті Закону про бухгалтерський облік наполягає на тому, щоб керівник створив необхідні умови для бездоганного ведення обліку, забезпечив неухильне виконання всіма підрозділами, службами і працівниками, причетними до обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення і подання для обліку первинних документів.

5.2.1. Що таке графік документообігу

Весь документообіг на підприємстві регламентує **графік документообігу**. Роботу з його складання організовує головний бухгалтер (він же контролює дотримання графіка виконавцями, а його вимоги обов'язкові для всіх підрозділів і служб підприємства — див. п. 5.5 Положення № 88). Сам графік затверджує керівник підприємства (установи) своїм наказом.

Найчастіше графік документообігу на підприємстві оформляють у вигляді схеми або переліку робіт зі створення, перевірки й обробки документів, виконуваних кожним підрозділом підприємства, а також усіма виконавцями із зазначенням їх взаємозв'язку і строків виконання робіт — див. п. 5.3 Положення № 88. У графіку фіксують (див. п. 5.2 і п. 5.3 Положення № 88):

- кількість і назви підрозділів, через які проходить кожний первинний документ;
- посади виконавців, які працюють з ним;
- мінімальний і максимальний строки перебування первинного документу у підрозділі або у виконавця;
- в якій момент кожний вид первинних документів складають, приймають до обліку, передають в обробку і здають в архів.

Документуванням господарських операцій займаються не лише працівники бухгалтерії, але й у першу чергу ті, хто здійснює господарські операції і дає доручення або дозвіл на їх проведення (посадові особи виробничих, технологічних, інженерно-технічних та інших служб підприємства). Для цього кожному виконавцю видають витяг із графіка документообігу, в якому наводять перелік первинних документів, які відносять до функціональних обов'язків даного співробітника, строки їх подання і підрозділи підприємства, в які їх передають, строки і порядок подання первинних документів (див. п. 5.4 Положення № 88).

5.2.2. Приклад складання графіка документообігу

Графік документообігу повинен передбачати оптимальну кількість підрозділів і виконавців для проходження кожним первинним документом і визначати мінімальний строк його знаходження у підрозділі. Графік залежить від особливостей організації виробництва і структури конкретного підприємства, тому універсальних порад з його розробки немає. Але в будь-якому разі є загальні рекомендації, що допоможуть створити свій універсальний графік. Крім цього, приблизний графік документообігу є в додатку до Положення про документи і документообіг у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Мініфіну СРСР від 29 липня 1983 року № 105. Зразок графіка наведено у таблиці.

5.3. Відповідальність за заповнення документів і дотримання графіка документообігу

На підприємстві варто обумовити чіткий розподіл **відповідальності** за оформлення, подання й обробку первинних документів серед посадових осіб підприємства. Тому керівник, щоб упорядкувати документальне фіксування фактів господарської діяльності, затверджує перелік посадових осіб, що мають право давати дозвіл (підписувати первинні документи) на господарську операцію, пов'язану з відпуском (витрачанням) коштів і документів, товарно-матеріальних цінностей, нематеріальних активів та іншого майна (потрібно пам'ятати, що з такими особами ст. 135 Кодексу законів про працю України зобов'язує укласти письмовий договір про повну матеріальну відповідальність). Відповідальність за своєчасне і якісне складання документів, передачу їх у встановлені графіком документообігу строки для відображення в обліку, за достовірність даних цих документів несуть особи, які склали і підписали первинний документ.

Зразок графіка документообігу на підприємстві

Найменування документа	Застосування документа	Створення документа				Перевірка документа				Обробка документа		Передача в архів	
		кількість примірників	відповідальний за оформлення	підстава для створення документа	строк виконання	особи, які підписують документ	відповідальний за перевірку	хто подає	строк подання	хто виконує	строк виконання	хто виконує	строк передачі (Перелік №41)
1	2	3	4	5	6	7	8	10	11	12	13	14	
Бланки суворой звітності													
Довіреність	Купівля, обмін (у покупця)	1	Бухгалтер	Рахунок-фактура, накладна, договір	Не раніше ніж за 10 днів до дати одержання ТМЦ	Керівник, головний бухгалтер (для затвердження) і матеріально відповідальна особа(далі — МВО)	—	—	—	—	—	—	
Трудові книжки	Продаж, обмін (у продавця)	—	—	—	—	—	Завскладу (комірник)	Представник одержувача	Бухгалтер	Наступного дня після відпуску ТМЦ	Бухгалтер	Через 3 роки (ст. 319)	
	При прийомі співробітників на роботу	1	Інспектор відділу кадрів (на першому місці роботи)	Наказ про прийом на роботу	Не пізніше 5 днів після прийому на роботу	Начальник відділу кадрів	Начальник відділу кадрів	Інспектор відділу кадрів	—	—	Інспектор відділу кадрів	Зберігають на підприємстві до запитання, не забравши — не менше 50 років (ст. 539)	
Касові документи													
Прибутковий касовий ордер	Оприбуткування готівки в касу	1	Бухгалтер	Накладна, догівір, рахунок-фактура	Удень надходження готівки до каси	Головний бухгалтер, касир	Касир	Бухгалтер	Бухгалтер	Удень надходження готівки в касу	Бухгалтер	Через 3 роки за умови завершення перевірки податковими органами (ст. 315)	
Видатковий касовий ордер	Виплата готівки з каси	1	Бухгалтер	Накладна, догівір, заява, наказ, розпорядження	Удень виплати готівки із каси	Керівник, головний бухгалтер, касир, одержувач готівки	Касир	Бухгалтер	Бухгалтер	Удень видачі готівки з каси	Бухгалтер	Наступного дня після видачі готівки з каси	

Найменування документа	Застосування документа	Створення документа				Перевірка документа				Обробка документа		Передача в архів	
		кількість примірників	відповідальний за оформлення	строк виконання	особи, які підписують документ	хто подає	строк подання	хто виконує	строк виконання	хто виконує	строк передачі (Перелік №41)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Документи по відрядженнях													
Повіднення про відрядження	Направлення співробітника у відрядження	1	Бухгалтер, відряджений працівник	Наказ про відрядження	До початку відрядження	Керівник	Бухгалтер	Відряджений	Не пізніше 3-х банківських днів після повернення	Бухгалтер	Наступного дня після подання повіднення	Бухгалтер	Через 3 роки (ст. 58)
Документи з оформлення товару													
Накладна на відпуск товару	Продаж, обмін	2	Завескладу (копірник)	Рахунок-фактура, договір	Перед відпуском товару з складу	Керівник, головний бухгалтер і МВО одержувача	Бухгалтер	Завескладу (копірник)	У день відпуску товару зі складу	Бухгалтер	Наступного дня після відпуску товару зі складу	Бухгалтер	Через 3 роки за умови звернення перерірки податковими органами (ст. 315)
Товарно-транспортна накладна	Продаж ТМЦ доставкою на авто-мобільному транспорті	2 (3-якщо ТМЦ доставляється пе-ревозником)	Завескладу (копірник)	Рахунок-фактура, договір	Перед відпуском товару з складу	МВО постав-ляльника, пред-ставник пере-возника, комі-рник і МВО одержувача	Бухгалтер	Завескладу (копірник)	У день відпуску товару зі складу	Бухгалтер	Наступного дня після відпуску товару зі складу	Бухгалтер	
Кадрові документи													
Табель обліку використання робочого часу	Для обліку часу роботи співробітників	1	Табельник	—	Подають до відділу кадрів 1 числа наступного місяця	Табельник, начальник відділу	Інспектор відділу кадрів	Табельник	У день скла-дання	Бухгалтер	Наступного дня після подання до відділу кад-рів	Бухгалтер	Через 1 рік (ст. 415)

5.4. Перелік основних форм первинних документів

Облік основних засобів

- ф. № ОЗ-1 Акт (накладна) приймання – передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів;
- ф. № ОЗ-2 Акт приймання – задачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів;
- ф. № ОЗ-3 Акт на списання основних засобів;
- ф. № ОЗ-4 Акт на списання автотранспортних засобів;
- ф. № ОЗ-6 Інвентарна картка обліку основних засобів;
- ф. № ОЗ-7 Опис інвентарних карток по обліку основних засобів;
- ф. № ОЗ-8 Картка обліку руху основних засобів;
- ф. № ОЗ-9 Інвентарний список основних засобів (за місцем їх знаходження, експлуатації).

Облік матеріалів

- ф. № М-1 Журнал обліку вантажів, що надійшли;
- ф. № М-2 Довіреність;
- ф. № М-2а Акт списання бланків довіреностей;
- ф. № М-3 Журнал реєстрації довіреностей;
- ф. № М-4 Прибутковий ордер;
- ф. № М-7 Акт про прийняття матеріалів;
- ф. № М-8 Лімітно-забірна карта (на одне найменування матеріалу та багатократний відпуск);
- ф. № М-9 Лімітно-забірна карта (для багатократного відпуску двох – п'яти найменувань матеріалів);
- ф. № М-10 Акт – вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів;
- ф. № М-11 Накладна – вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів;
- ф. № М-12 Картка складського обліку матеріалів;
- ф. № М-13 Реєстр приймання – задачі документів;
- ф. № М-14 Відомість обліку залишків матеріалів на складі;
- ф. № М-15 Акт про приймання обладнання;
- ф. № М-16 Акт приймання – передачі обладнання до монтажу;
- ф. № М-16а Матеріальний ярлик;
- ф. № М-17 Акт про встановлені дефекти обладнання;
- ф. № М-18 Сигнальна довідка про відхилення фактичного залишку матеріалів від установлених норм запасу;
- ф. № М-19 Матеріальний звіт;
- ф. № М-21 Інвентаризаційний опис;
- ф. № М-22 Акт про списання матеріалів відкритого зберігання;
- ф. № М-23 Акт на витрату давальницьких матеріалів;
- ф. № М-26 Картка обліку устаткування до установаження;
- ф. № М-28 Лімітно – забірна карта (для будівельних організацій).

Облік малоцінних і швидкозношуваних предметів

- ф. № МШ-1 Відомість на поповнення (вилучення) постійного запасу інструментів;
- ф. № МШ-2 Картка обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів;
- ф. № МШ-4 Акт вибуття малоцінних і швидкозношуваних предметів;
- ф. № МШ-5 Акт на списання інструментів (пристосувань) та обмін їх на придатні для використання;
- ф. № МШ-6 Особиста картка обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристосувань;
- ф. № МШ-7 Відомість обліку видачі (повернення) спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристосувань;
- ф. № МШ-8 Акт на списання малоцінних і швидкозношуваних предметів.

Облік особового складу підприємства

- ф. № П-1 Наказ (розпорядження) про прийняття на роботу;
- ф. № П-2 Особова картка;
- ф. № П-5 Наказ (розпорядження) про переведення на іншу роботу;
- ф. № П-6 Наказ (розпорядження) про надання відпустки;
- ф. № П-7 Список про надання відпустки;
- ф. № П-8 Наказ (розпорядження) про припинення трудової угоди;
- ф. № П-10 Книга обліку руху трудових книжок і вкладишів до них;
- ф. № П-11 Акт на списання бланків трудових книжок або вкладишів до них;
- ф. № П-12 Табель обліку використання робочого часу та розрахунку заробітної плати;
- ф. № П-13 Табель обліку використання робочого часу;
- ф. № П-15 Список осіб, які працювали в надурочний час;
- ф. № П-16 Листок обліку простоїв.

Облік нарахування та виплати заробітної плати

- ф. № П-49 Розрахунково-платіжна відомість;
- ф. № П-51 Розрахункова відомість;
- ф. № П-52 Розрахунок заробітної плати;
- ф. № П-53 Платіжна відомість;
- ф. № П-54 Особовий рахунок;
- ф. № П-55 Накопичувальна картка виробітку і заробітної плати;
- ф. № П-56 Накопичувальна картка обліку заробітної плати.

Облік касових операцій

- ф. № КО-1 Прибутковий касовий ордер;
- ф. № КО-2 Видатковий касовий ордер;
- ф. № КО-3 Журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових документів;
- ф. № КО-4 Касова книга;
- ф. № КО-5 Книга обліку прийнятих та виданих касиром грошей.

Облік розрахунків з підзвітними особами

- ф. № КО-7 Авансовий звіт.

Облік готової продукції та її реалізації

- ф. № П-10 (галузь) Приймально-здавальна накладна;
- ф. № М-11 Накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей;
- ф. № ТН-1 Товарно-транспортна накладна;
- ф. № П-21 Специфікація на відпущену продукцію;
- ф. № П-22 Звіт експедитора про доставку готової продукції.

Облік банківських операцій

- ф. № 868 Рахунок-фактура;
- код 0401001 Платіжна вимога;
- код 0401002 Платіжне доручення;
- код 0401003 Зведене платіжне доручення;
- код 0401004 Заява про відмову від акцепту;
- код 0401007 Реєстр чеків;
- код 0401008 Зведена вимога.

Облік бланків суворої звітності

- ф. № СЗ-1 Прибутково-видаткова накладна на бланки суворої звітності;
- ф. № СЗ-2 Прибутково-видаткова книга з обліку бланків суворої звітності;
- ф. № СЗ-3 Акт на списання використаних бланків суворої звітності;
- ф. № СЗ-4 Акт перевірки наявності бланків суворої звітності;
- ф. № СЗ-5 Картка-довідка по виданих і використаних бланках суворої звітності.

Розділ VI. БУХГАЛТЕРСЬКІ ПРОВЕДЕННЯ

Таблиця 6.1

6.1. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
НАДХОДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ				
Купівля				
1	Отримано основні засоби	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками", 632 "Розрахунки з іноземними постачальниками", 371 "Розрахунки за виданими авансами", 377 "Розрахунки з іншими дебіторами", 372 "Розрахунки з підзвітними особами"	1000 <u>\$200</u> 100
2	Включено до складу податкового кредиту підприємства суму ПДВ у випадку, якщо основні засоби підлягають амортизації у податковому обліку	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками", 371 "Розрахунки за виданими авансами", 377 "Розрахунки з іншими дебіторами", 372 "Розрахунки з підзвітними особами"	200
3	Оплачено основні засоби, що надійшли	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками", 632 "Розрахунки з іноземними постачальниками", 371 "Розрахунки за виданими авансами", 377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті", 312 "Поточні рахунки в іноземній валюті"	1200 <u>\$200</u> 1000
	Підзвітній особі повернено гроші за придбані основні засоби	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	301 "Каса в національній валюті"	1200

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума,
		Дебет	Кредит	
4	Оплачено реєстраційні збори, державне мито й аналогічні платежі, які здійснюються у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів, суми ввізного мита, суми непрямих податків, сплачених у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству), витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	50
5	Вищезазначені затрати включено до складу витрат на придбання основних засобів	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	50
6	Відображено витрати на встановлення, монтаж, налагодження основних засобів, інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях (наприклад, послуги сторонніх організацій)	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	60
7	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ у випадку, якщо основні засоби підлягають амортизації у податковому обліку	641 "Розрахунки за податками"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	10
8	Включено до складу витрат на придбання основних засобів вищезазначені затрати	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	50
9	Введено в експлуатацію основні засоби	10 "Основні засоби"	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	1100
Виготовлення основних засобів підрядним способом				
10	Відображено витрати на виготовлення основних засобів (наприклад, використовувалися власні або орендовані основні засоби, МШП, матеріали, товари, праця співробітників підприємства)	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	13 "Знос необоротних активів", 20 "Виробничі запаси", 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети", 23 "Виробництво", 28 "Товари", 37 "Розрахунки з різними дебіторами", 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками", 65 "Розрахунки за страхуванням", 66 "Розрахунки з оплати праці"	1000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
11	Введено в експлуатацію об'єкт основних фондів	10 "Основні засоби"	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	1000
12	Оплачено вартість підрядних будівельних робіт	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками", 632 "Розрахунки з іноземними постачальниками", 371 "Розрахунки за виданими авансами", 377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті", 312 "Поточні рахунки в іноземній валюті"	1200 \$200 1000
13	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ у випадку, якщо основні засоби підлягають амортизації у податковому обліку	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"	200
	ПДВ, сплачений на рахунки митниці, у випадку, якщо основні засоби підлягають амортизації у податковому обліку	641 "Розрахунки за податками"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	200
14	Передано будматеріали підрядній організації	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	205 "Будівельні матеріали"	400
15	Підписано акт виконаних робіт за підрядними роботами	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками", 632 "Розрахунки з іноземними постачальниками", 371 "Розрахунки за виданими авансами", 377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	1000
16	Введено в експлуатацію об'єкт основних засобів	10 "Основні засоби"	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	1400
Надходження на підприємство основних фондів як внесок до статутного фонду				
17	Оприбутковано об'єкт основних засобів, що надійшов від засновника, за справедливою вартістю	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	46 "Неоплачений капітал"	1000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
18	Оплачено реєстраційні збори, державне мито й аналогічні платежі, які здійснюються у зв'язку з отриманням прав на об'єкт основних засобів, суми ввізного мита, суми непрямих податків, сплачених у зв'язку з отриманням основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству), витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	100
19	Включено до складу капітальних вкладень вищезазначені витрати	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	100
20	Оплачено рахунки сторонніх організацій за послуги зі встановлення, монтажу, налагодження основних засобів, пов'язані з доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	120
21	Відображено суму ПДВ за цими витратами у випадку, якщо основні засоби підлягають амортизації в податковому обліку	641 "Розрахунки за податками"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	20
22	Включено до складу капітальних вкладень вищезазначені витрати	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	100
23	Введено в експлуатацію об'єкт основних засобів	10 "Основні засоби"	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	1200
Надходження на підприємство в результаті обміну неподібними активами				
24	Відвантажено товари	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	702 "Дохід від реалізації товарів"	1200
25	Відображено суму ПДВ (бартер, перша подія)	702 "Дохід від реалізації товарів"	641 "Розрахунки за податками"	200
26	Отримано основні засоби в обмін на відвантажені товари	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	1000
27	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	200
28	Введено в експлуатацію об'єкт основних засобів	10 "Основні засоби"	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	1000
29	Проведено залік заборгованостей	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	1200
Надходження на підприємство основних засобів у результаті обміну подібними активами				

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
30	Списано знос основного засобу, що передається	131 "Знос основних засобів"	10 "Основні засоби"	1000
31	Відображено передачу об'єкта основних засобів (на залишкову вартість)	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	10 "Основні засоби"	10000
32	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ (бартер, перша подія)	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	641 "Розрахунки за податками"	2000
33	Оприбутковано об'єкт основних засобів, що надійшов	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	10000
34	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	2000
35	Проведено залік заборгованостей	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	10000
36	Введено в експлуатацію придбаний об'єкт	10 "Основні засоби"	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	10000
Надходження на підприємство основних засобів у результаті безоплатного отримання				
37	Отримано безоплатно об'єкт основних	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	424 "Безоплатно одержані необоротні активи"	1000
38	Нараховано амортизацію безоплатно отриманого основного засобу	23 "Виробництво", 91 "Загальновиробничі витрати", 92 "Адміністративні витрати", 93 "Витрати на збут", 94 "Інші витрати операційної діяльності", 99 "Надзвичайні витрати"	131 "Знос основних засобів"	20
	Одночасно на що ж суму	424 "Безоплатно одержані необоротні активи"	745 "Дохід від безоплатно одержаних активів"	20
ВИБУТТЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ				
Ліквідація основних засобів				
39	Списано знос основного засобу, що ліквідується	131 "Знос основних засобів"	10 "Основні засоби"	1000
40	Нараховано ПДВ (на вартість об'єкта, що ліквідується, але не нижче звичайної ціни)	976 "Списання необоротних активів"	641 "Розрахунки за податками"	10

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
41	Списано на витрати залишкову вартість об'єкта основних засобів, що ліквідується	976 "Списання необоротних активів"	10 "Основні засоби"	50
42	Оприбутковано матеріали, запчастини тощо, які залишились після ліквідації основного засобу	20 "Виробничі запаси", 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети", 28 "Товари"	746 "Інші доходи від звичайної діяльності"	130
43	Відображено витрати при проведенні робіт з ліквідації основних засобів господарським способом	976 "Списання необоротних активів"	13 "Знос необоротних активів", 66 "Розрахунки з оплати праці", 65 "Розрахунки за страхуванням", 20 "Виробничі запаси"	200
44	Відображено витрати при проведенні робіт з ліквідації основних засобів підрядним способом	976 "Списання необоротних активів"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами", 685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	200
45	Відображено договірну вартість об'єкта основних засобів	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	742 "Дохід від реалізації необоротних активів"	12000
46	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	742 "Дохід від реалізації необоротних активів"	641 "Розрахунки за податками"	2000
47	Списано суму зносу основного засобу	131 "Знос основних засобів"	10 "Основні засоби"	1000
48	Списано залишкову вартість основного засобу	972 "Собівартість реалізованих необоротних активів"	10 "Основні засоби"	8000
49	Визначено фінансовий результат від реалізації основного засобу	793 "Результат іншої звичайної діяльності" 742 "Дохід від реалізації необоротних активів"	972 "Собівартість реалізованих необоротних активів" 793 "Результат іншої звичайної діяльності"	8000 10000
50	Отримано товари за бартерним договором	281 "Товари на склад"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	10000
51	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	644 "Податковий кредит"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	2000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
52	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ (бартер, перша подія)	643 "Податкові зобов'язання"	641 "Розрахунки за податками"	2000
53	Передано постачальнику об'єкт основних засобів	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	742 "Дохід від реалізації необоротних активів"	12000
54	Відображено суму ПДВ	742 "Дохід від реалізації необоротних активів"	643 "Податкові зобов'язання"	2000
55	Збільшено податковий кредит з ПДВ (друга подія)	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"	2000
56	Списано суму зносу основного засобу, що передається	131 "Знос основних засобів"	10 "Основні засоби"	1000
57	Включено до складу витрат залишкову вартість основного засобу, що передається	972 "Собівартість реалізованих необоротних активів"	10 "Основні засоби"	10000
58	Проведено залік заборгованостей	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	12000
59	Визначено фінансовий результат проведеної операції	793 "Результат іншої звичайної діяльності"	972 "Собівартість реалізованих необоротних активів"	10000
		742 "Дохід від реалізації необоротних активів"	793 "Результат іншої звичайної діяльності"	10000
Внесення основного засобу в якості внеску до статутного фонду				
60	Списано суму зносу основного засобу, що передається	131 "Знос основних засобів"	10 "Основні засоби"	1000
61	Відкориговано податковий кредит з ПДВ на недоамортизовану частину об'єкта основних засобів (методом "сторно")	641 "Розрахунки за податками"	10 "Основні засоби"	4000
62	Відображено передачу основного засобу (за справедливою вартістю) до статутного фонду іншого підприємства	143 "Інвестиції непов'язаним сторонам"	10 "Основні засоби"	23000
Безоплатна передача основних засобів				
63	Списано суму зносу основного засобу, що передається	131 "Знос основних засобів"	10 "Основні засоби"	1000
64	Списано на витрати залишкову вартість основного засобу, що передається	976 "Списання необоротних активів"	10 "Основні засоби"	20000
65	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	976 "Списання необоротних активів"	641 "Розрахунки за податками"	4000
66	Відображено фінансовий результат від проведеної операції	793 "Результат іншої звичайної діяльності"	976 "Списання необоротних активів"	24000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Вибуття основних засобів внаслідок надзвичайних подій				
67	Списано суму зносу основного засобу, що вибув	131 "Знос основних засобів"	10 "Основні засоби"	1000
68	Включено до складу витрат залишкову вартість основного засобу	99 "Надзвичайні витрати"	10 "Основні засоби"	5000
69	Списано на фінансовий результат витрати від надзвичайних подій	79 "Фінансові результати"	99 "Надзвичайні витрати"	5000

АМОРТИЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Для узагальнення інформації про нараховану амортизацію основних засобів призначено субрахунок **131** "Знос основних засобів". По кредиту цього субрахунку відображається нарахування амортизації та індексації зносу необоротних активів, по дебету - зменшення суми зносу. Аналітичний облік зносу ведеться відповідно за видами основних засобів.

Таблиця 6.2

ОБЛІК АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн. (умовна)
		Дебет	Кредит	
1	Нарахована сума амортизаційних відрахувань основних засобів, які використовувалися у виробництві	23 "Виробництво"	131 "Знос основних засобів"	235
2	Відображена амортизація основних засобів, що були використані при підготовці нового виробництва	39 "Витрати майбутніх періодів"		30
3	Відображається амортизація основних засобів загальновиробничого призначення	91 "Загальновиробничі витрати"		400
4	Відображається амортизація основних засобів, використаних адміністрацією	92 "Адміністративні витрати"		100
5	Відображається амортизація основних засобів, використаних в операціях збуту	93 "Витрати на збут"		300
6	Відображається амортизація основних засобів, використаних при проведенні дослідницьких робіт	94 "Інші витрати операційної діяльності"		50
7	Відображається амортизація основних засобів, використаних при ліквідації наслідків аварій	99 "Надзвичайні витрати"		200
8	Списано суми нарахованого зносу за об'єктом основних засобів, що вибув	131 "Знос основних засобів"		10 "Основні засоби"

6.2. ОБЛІК НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн. (умовна)
		Дебет	Кредит	
ПІДХОДЖЕННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ (НА), КУПІВЛЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ				
Купівля нематеріальних активів				
1	Отримані НА	154 "Придбання (створення) нематеріальних активів"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками", 632 "Розрахунки з іноземними постачальниками" 371 "Розрахунки за виданими авансами" 377 "Розрахунки з іншими дебіторами" 372 "Розрахунки з підзвітними особами"	1000 <u>\$200</u> 1000
2	Включено до складу податкового кредиту підприємства суму ПДВ у разі, якщо НА підлягають амортизації в податковому обліку	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками" 371 "Розрахунки за виданими авансами" 377 "Розрахунки з іншими дебіторами" 372 "Розрахунки з підзвітними особами"	200
3	Оплачено придбані НА	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками" 632 "Розрахунки з іноземними постачальниками" 371 "Розрахунки за виданими авансами" 377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті" 312 "Поточні рахунки в іноземній валюті"	1200 <u>\$200</u> 1000
	Видано підзвітній особі гроші за придбані НА	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	301 "Каса в національній валюті"	1200
4	Оплачено реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються в зв'язку з придбанням НА, суми непрямих податків, сплачених у зв'язку з придбанням (створенням) НА (якщо вони не відшкодовуються підприємству)	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	50

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
5	Включено до складу витрат на придбання НА вищезазначені затрати	154 "Придбання (створення) нематеріальних активів"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	50
6	Підписано акт виконаних робіт за послугами сторонніх організацій, безпосередньо пов'язаними з доведенням НА до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	60
7	Відображено суму ПДВ за цією операцією у разі, якщо НА підлягають амортизації в податковому обліку	641 "Розрахунки за податками"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	10
8	Включено до складу витрат на придбання НА вищезазначені затрати	154 "Придбання (створення) нематеріальних активів"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	50
9	Введено в експлуатацію придбаний НА	12 "Нематеріальні активи"	154 "Придбання (створення) нематеріальних активів"	1100
Виготовлення нематеріальних активів господарським способом				
10	Відображено витрати на виготовлення НА (наприклад, витрати на виготовлення комп'ютерної програми)	152 "Придбання (виготовлення) нематеріальних активів"	13 "Знос необоротних активів" 20 "Виробничі запаси" 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети" 23 "Виробництво" 28 "Товари" 37 "Розрахунки з різними дебіторами" 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" 65 "Розрахунки за страхуванням" 66 "Розрахунки з оплати праці"	1000
11	Введено в експлуатацію виготовлений НА	12 "Нематеріальні активи"	154 "Придбання (створення) нематеріальних активів"	1000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Виготовлення нематеріальних активів підрядним способом				
12	Оплачено вартість підрядних робіт	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками" 632 "Розрахунки з іноземними постачальниками" 371 "Розрахунки за виданими авансами" 377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті" 312 "Поточні рахунки в іноземній валюті"	1200 <u>2000</u> 1000
13	Нараховано суму податкового кредиту з ПДВ у разі, якщо НА підлягають амортизації в податковому обліку	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит", 377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	200
14	Підписано акт виконаних робіт за підрядними роботами	154 "Придбання (створення) нематеріальних активів"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками" 632 "Розрахунки з іноземними постачальниками" 371 "Розрахунки за виданими авансами" 377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	1000
15	Відображено суму ПДВ	644 "Податковий кредит"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	200
16	Введено в експлуатацію виготовлений НА	12 "Нематеріальні активи"	154 "Придбання (створення) нематеріальних активів"	1000
Надходження на підприємство нематеріальних активів у вигляді внеску до статутного фонду				
17	Надійшов від засновника об'єкт НА	154 "Придбання (створення) нематеріальних активів"	46 "Неоплачений капітал"	1000
18	Оплачено реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з отриманням прав на об'єкт НА, суми ввізного мита, суми непрямих податків, сплачених у зв'язку з отриманням НА (якщо вони не відшкодовуються підприємству)	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	100

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
19	Включено до складу витрат на придбання НА вищезазначені затрати	154 "Придбання (створення) нематеріальних"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	100
20	Оплачено витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням НА до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях (наприклад, налагодження комп'ютерної програми)	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	120
21	Відображено суму ПДВ за цими витратами	641 "Розрахунки за податками"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	20
22	Включено до складу витрат на придбання НА вищезазначені затрати	154 "Придбання (створення) нематеріальних активів"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	100
23	Введено в експлуатацію об'єкт НА, що надійшов	12 "Нематеріальні активи"	154 "Придбання (створення) нематеріальних активів"	1200
Надходження на підприємство нематеріальних активів в результаті обміну неподібними активами				
24	Відвантажено товари	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	702 "Дохід від реалізації товарів"	1200
25	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ (бартер, перша подія)	702 "Дохід від реалізації товарів"	641 "Розрахунки за податками"	200
26	Отримано НА	154 "Придбання (створення) нематеріальних активів"	631 (361) "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	1000
27	Відображено податковий кредит з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	200
28	Введено в експлуатацію НА	12 "Нематеріальні активи"	154 "Придбання (створення) нематеріальних активів"	1000
29	Проведено залік заборгованостей	631 (361) "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	1200
Надходження на підприємство нематеріальних активів в результаті обміну подібними активами				
30	Списано суму нарахованого зносу НА	133 "Знос нематеріальних активів"	12 "Нематеріальні активи"	1000
31	Передано НА (за залишковою вартістю)	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	12 "Нематеріальні активи"	10000
32	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ (бартер, перша подія)	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	641 "Розрахунки за податками"	2000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
33	Отримано об'єкт НА	154 "Придбання (створення) нематеріальних активів"	685 (377) "Розрахунки з іншими кредиторами"	10000
34	Зображено податковий кредит з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	685(377) "Розрахунки з іншими кредиторами"	2000
35	Проведено залік заборгованостей	685 (377) "Розрахунки з іншими кредиторами"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	10000
36	Введено придбаний об'єкт НА в експлуатацію	12 "Нематеріальні активи"	154 "Придбання (створення) нематеріальних активів"	10000
Безоплатне отримання нематеріальних активів				
37	Отримано безоплатно об'єкт НА	154 "Придбання (створення) нематеріальних активів"	424 "Безоплатно одержані необоротні активи"	1000
38	Нараховано амортизацію на безоплатно отримані НА	23 "Виробництво" 91 "Загальновиробничі витрати" 92 "Адміністративні витрати" 93 "Витрати на збут" 94 "Інші витрати операційної діяльності" 99 "Надзвичайні витрати"	133 "Знос нематеріальних активів"	20
	Одночасно на цю суму	424 "Безоплатно отримані необоротні активи"	745 "Дохід від безоплатно отриманих активів"	20
ВИБУТТЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ				
Ліквідація нематеріальних активів				
39	Списано нарахований знос НА, що ліквідується	133 "Знос нематеріальних активів"	12 "Нематеріальні активи"	1000
40	Відкориговано суму податкового кредиту, що припадає на недоамортизовану частину об'єкта НА (методом "сторно")	641 "Розрахунки за податками"	12 "Нематеріальні активи"	10
41	Списано до складу витрат залишкову вартість НА, що ліквідується	976 "Списання необоротних активів"	12 "Нематеріальні активи"	50
Продаж нематеріальних активів				
42	Передано НА покупцеві	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	742 "Дохід від реалізації необоротних активів"	12000
43	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	742 "Дохід від реалізації необоротних активів"	641 "Розрахунки за податками"	2000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
44	Списано суму зносу проданого НА	133 "Знос нематеріальних активів"	12 "Нематеріальні активи"	1000
45	Списано на витрати собівартість (запасову вартість) НА, що реалізується	972 "Собівартість реалізованих необоротних активів"	12 "Нематеріальні активи"	8000
46	Відображено фінансовий результат від продажу НА	793 "Результат іншої звичайної діяльності"	972 "Собівартість реалізованих необоротних активів"	8000
		742 "Дохід від реалізації необоротних активів"	793 "Результат іншої звичайної діяльності"	10000
Вибуття нематеріальних активів в результаті обміну неподібними активами				
47	Оприбутковано товари, отримані в рамках бартерного договору	281 "Товари на складі"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	10000
48	Відображено розрахунки за податковим кредитом з ПДВ	644 "Податковий кредит"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	2000
49	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ (бартер, перша подія)	643 "Податкові зобов'язання"	641 "Розрахунки за податками"	2000
50	Передано постачальнику НА	377(631) "Розрахунки з іншими дебіторами"	742 "Дохід від реалізації необоротних активів"	12000
51	Відображено суму розрахунків за податковим зобов'язанням з ПДВ	742 "Дохід від реалізації необоротних активів"	643 "Податкові зобов'язання"	2000
52	Збільшено податковий кредит на суму ПДВ (друга подія)	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"	2000
53	Списано знос НА	133 "Знос нематеріальних активів"	12 "Нематеріальні активи"	1000
54	Списано до складу витрат собівартість (запасову вартість) НА	972 "Собівартість реалізованих необоротних активів"	12 "Нематеріальні активи"	10000
55	Відображено фінансовий результат від проведеної операції	793 "Результат іншої звичайної діяльності"	972 "Собівартість реалізованих необоротних активів"	10000
		742 "Дохід від реалізації необоротних активів"	793 "Результат іншої звичайної діяльності"	10000
Передача підприємством нематеріальних активів в якості внеску до статутного фонду				
56	Списано знос НА, що передається	133 "Знос нематеріальних активів"	12 "Нематеріальні активи"	1000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
57	Відкориговано суму податкового кредиту на недоамортизовану частину об'єкта НА (методом "сторно")	641 "Розрахунки за податками"	12 "Нематеріальні активи"	2000
58	Передано НА	143 "Інвестиції непов'язаним сторонам"	12 "Нематеріальні активи"	10000
Безоплатна передача нематеріальних активів				
59	Списано знос НА	133 "Знос нематеріальних активів"	12 "Нематеріальні активи"	1000
60	Списано на витрат залишкову вартість НА	976 "Списання необоротних активів"	12 "Нематеріальні активи"	20000
61	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	976 "Списання необоротних активів"	641 "Розрахунки за податками"	4000
Вибуття нематеріальних активів внаслідок надзвичайних подій				
62	Списано знос НА	133 "Знос нематеріальних активів"	12 "Нематеріальні активи"	1000
63	Списано на витрати залишкову вартість НА	99 "Надзвичайні витрати"	12 "Нематеріальні активи"	5000
64	Списано надзвичайні витрати на фінансовий результат	79 "Фінансові результати"	99 "Надзвичайні витрати"	5000

6.3. ОБЛІК ДОВГОСТРОКОВИХ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

У першу чергу нагадуємо, що довгостроковими є ті фінансові інвестиції, які утримуються підприємством більше одного року, а також ті, що не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент.

У Балансі (формі № 1) сума довгострокових фінансових інвестицій зазначається удвох рядках:

- 040 - ті, що обліковуються за методом обліку участі в капіталі;
- 045 - інші фінансові інвестиції.

Фінансові інвестиції, що обліковуються за методом обліку участі в капіталі, - інвестиції в асоційовані і дочірні підприємства та у спільну діяльність зі створенням юридичної особи, крім випадків, наведених у п.17 П(С)БУ 12. На дату Балансу їх відображають за вартістю, що визначається з урахуванням змін загальної величини власного капіталу об'єкта інвестування, крім тих змін, які є результатом операцій між інвестором і об'єктом інвестування. Порядок збільшення і зменшення балансової вартості фінансових інвестицій, що обліковуються за методом обліку участі в капіталі, наведений у п.12 П(С)Б012 "Фінансові інвестиції".

У бухгалтерському обліку для відображення таких інвестицій застосовують субрахунок 141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі" рахунка 14 "Довгострокові фінансові інвестиції". Типові бухгалтерські записи наведені в таблиці 6.4.

Таблиця 6.4

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Відображено внесок до статутного фонду дочірнього підприємства: — грошовими коштами	141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	10000
	— основними засобами (за справедливою вартістю)	141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі"	10 "Основні засоби"	12000
	— товарами (за справедливою вартістю)	141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі"	28 "Товари"	5000
2	Відображено частку інвестора у чистому прибутку без урахування операцій між інвестором і об'єктом інвестування	141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі"	723 "Дохід від інвестицій в дочірні підприємства"	23000
3	Відображено частку інвестора в дивідендах	373 "Розрахунки за нарахованими доходами"	141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі"	5000
4	Відображено частку інвестора в сумі збільшення додаткового вкладеного капіталу (за рахунок виникнення емісійного доходу)	141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі"	422 "Інший вкладений капітал"	120
5	Відображено частку інвестора в сумі збільшення додаткового капіталу (за рахунок переоцінки необоротних активів)	141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі"	423 "Дооцінка активів"	2500
6	Відображено частку інвестора в сумі зменшення додаткового капіталу (за рахунок уцінки необоротних активів)	423 "Дооцінка активів"	141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі"	450
7	Відображено частку інвестора у збитку, одержаному об'єктом інвестування	961 "Втрати від інвестицій в асоційовані підприємства"	141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі"	20000

На субрахунок 142 "Інші інвестиції пов'язаним сторонам" відображають на дату Балансу довгострокові фінансові інвестиції пов'язаним сторонам за амортизованою собівартістю (ті, які утримує підприємство до їх погашення) і за справедливою вартістю (репта). Типові записи наведені у таблиці 6.5.

Таблиця 6.5

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Придбання облігацій з дисконтом				
1	Відображено купівельну вартість облігацій	142 "Інші інвестиції пов'язаним сторонам"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	46282
2	Відображено амортизацію дисконту на дату Балансу	142 "Інші інвестиції пов'язаним сторонам"	733 "Інші доходи від фінансових операцій"	591
3	Відображено суму відсотків, нарахованих на облігацію	373 "Розрахунки за нарахованими доходами"	732 "Відсотки одержані"	5000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Придбання облігацій з премією				
1	Відображено купівельну вартість облігацій	142 "Інші інвестиції пов'язаним сторонам"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	52019
2	Відображено амортизацію премії на дату Балансу	952 "Інші фінансові витрати"	142 "Інші інвестиції пов'язаним сторонам"	339
3	Відображено суму відсотків, нарахованих на облігацію	373 "Розрахунки за нарахованими доходами"	732 "Відсотки одержані"	5000
Облік фінансових інвестицій за справедливою вартістю				
1	Відображено купівельну вартість акцій	142 "Інші інвестиції пов'язаним сторонам"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	50000
2	Відображено уцінку вартості акцій на дату Балансу	975 "Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій"	142 "Інші інвестиції пов'язаним сторонам"	2100

Фінансові інвестиції непов'язаним сторонам відображаються аналогічно на субрахунку 143 "Інвестиції непов'язаним сторонам".

Таблиця 6.6

6.4. ОБЛІК ОРЕНДНИХ ОПЕРАЦІЙ

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн..
		Дебет	Кредит	
ОПЕРАЦІЙНА ОРЕНДА				
Облік у орендодавця				
1	Відображено витрати на відрадження з укладання договору	949 "Інші витрати операційної діяльності"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	50
Перша подія — надання послуг оренди				
2	Нараховано суму орендної плати (відображено дохід) (без ПДВ)	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	713* "Дохід від операційної оренди активів"	1200
3	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	713 "Дохід від операційної оренди активів"	641 "Розрахунки за податками"	200
4	Одержано орендну плату	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	1200
Перша подія — одержання орендодавцем передоплати				
5	Одержано передоплату з оренди	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	681** "Розрахунки за авансами одержаними"	1200

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
6	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	643 "Податкові зобов'язання"	641 "Розрахунки за податками"	200
7	Надано орендні послуги (відображено дохід від оренди)	681 "Розрахунки за авансами одержаними"	713 "Дохід від операційної оренди активів"	1200
8	Відображено розрахунки за податковими зобов'язаннями з ПДВ	713 "Дохід від операційної оренди активів"	643 "Податкові зобов'язання"	200
Передоплата перевищує звітний період (квартал)				
9	Відображено передоплату з оренди за звітний квартал	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	681** "Розрахунки за авансами одержаними"	1200
10	Відображено передоплату з оренди за майбутні квартали (в частині перевищення)	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	69 "Доходи майбутніх періодів"	2400
11	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ (від усієї суми передоплати)	643 "Податкові зобов'язання"	641 "Розрахунки за податками"	600
12	Списано доходи майбутніх періодів, що припадають на поточний квартал (при настанні відповідного кварталу)	69 "Доходи майбутніх періодів", 681 "Розрахунки за авансами одержаними"	713 "Дохід від операційної оренди активів"	1200
13	Відображено розрахунки за податковими зобов'язаннями з ПДВ	713 "Дохід від операційної оренди активів"	643 "Податкові зобов'язання"	200
14	Нарахована амортизацію на об'єкт	946 "Інші витрати операційної діяльності"	13 "Знос необоротних активів"	700
15	Визначено фінансовий результат	713 "Дохід від операційної оренди активів"	791 "Результат основної діяльності"	1000
		791 "Результат основної діяльності"	946 "Інші витрати операційної діяльності"	750
Облік у орендодавця в кінці строку договору				
16	Підписано акт приймання об'єкта оренди в кінці строку дії договору, оприбутковано поліпшення, проведені орендарем (збільшено початкову вартість об'єкта)	152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	800
		10 "Основні засоби"	152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»	800
17	Відображено податковий кредит	641 "Розрахунки за податками"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	160
18	Проведено оплату орендарю за проведені ним поліпшення об'єкта оренди	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	960
Облік у орендаря				
19	Зараховано об'єкт оренди на позабалансовий рахунок	01 "Орендовані необоротні активи"	–	150000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
20	Одержано орендні послуги (без ПДВ)	23 "Виробництво", 91 "Загально виробничі витрати", 92 "Адміністративні витрати" 93 "Витрати на збут" 94 "Інші витрати операційної діяльності"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	1000
21	Відображено податковий кредит з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	200
22	Перераховано орендну плату орендодавцю	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	1200
Перша подія – передоплата				
23	Перераховано авансом орендну плату	371*** "Розрахунки за виданими авансами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	1200
24	Відображено податковий кредит з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"	200
25	Одержано орендні послуги (без ПДВ)	23 "Виробництво", 91 "Загально виробничі витрати", 92 "Адміністративні витрати", 93 "Витрати на збут", 94 "Інші витрати операційної діяльності"	371 "Розрахунки за виданими авансами"	1000
26	Відображено розрахунки за податковим кредитом з ПДВ	644 "Податковий кредит"	371 "Розрахунки за виданими авансами"	200
Передоплата перевищує звітний період (квартал)				
27	Відображено витрати майбутніх періодів у частині перевищення	39 "Витрати майбутніх періодів"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	2400
28	Відображено податковий кредит з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"	400

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
29	Включено до витрат звітного кварталу витрати майбутніх періодів, що припадають на звітний квартал	23 "Виробництво", 91 "Загальновиробничі витрати", 92 "Адміністративні витрати", 93 "Витрати на збут", 94 "Інші витрати операційної діяльності"	39 "Витрати майбутніх періодів"	1000
30	Відображено розрахунки за податковим кредитом з ПДВ	644 "Податковий кредит"	39 "Витрати майбутніх періодів"	200
31	Відображено поліпшення об'єкта оренди, проведені підрядною організацією (без ПДВ)	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	3000
		10 "Основні засоби"	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	3000
32	Відображено податковий кредит з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	600
33	Оплачено підрядній організації роботи з поліпшення об'єкта оренди	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	3600
34	Відображено поліпшення об'єкта оренди, проведені власними силами	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	20 "Виробництво", 22 "МШП", 65 "Розрахунки зі страхування", 66 "Розрахунки з оплати праці"	1000
35	Віднесено на вартість об'єкта оренди поліпшення, проведені власними силами	10 "Основні засоби"	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	1000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
36	Нараховано амортизацію капітальних інвестицій в об'єкт операційної оренди	23 "Виробництво", 91 "Загальновиробничі витрати", 92 "Адміністративні витрати", 93 "Витрати на збут", 94 "Інші витрати операційної діяльності"	131 "Знос основних засобів"	50
37	Проведено підрядною організацією поточний ремонт орендованого приміщення	23 "Виробництво", 91 "Загальновиробничі витрати", 92 "Адміністративні витрати", 93 "Витрати на збут", 94 "Інші витрати операційної діяльності"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	100
38	Відображено податковий кредит з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	20
Облік у орендаря в кінці строку договору				
39	Повернено об'єкт оренди орендодавцю в кінці строку договору (підписано акт передачі)	—	01 "Орендовані необоротні активи"	150000
40	Відображено дохід від реалізації поліпшень об'єкта оренди (з ПДВ)	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	742 "Дохід від реалізації необоротних активів"	960
41	Відображено податкові зобов'язання	742 "Дохід від реалізації необоротних активів"	641 "Розрахунки за податками"	160
42	Списано загальну суму раніше нарахованого зносу на проведені поліпшення	131 "Знос основних засобів"	10 "Основні засоби"	3200
43	Списано залишкову вартість поліпшень	972 "Собівартість реалізованих необоротних активів"	10 "Основні засоби"	800
44	Одержано від орендодавця кошти за поліпшення об'єкта оренди	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	960
45	Визначено фінансовий результат від реалізації поліпшень	793 "Результат іншої звичайної діяльності"	972 "Собівартість реалізованих необоротних активів"	800
		742 "Дохід від реалізації необоротних активів"	793 "Результат іншої звичайної діяльності"	800

6.5. ОБЛІК ТОВАРІВ, СИРОВИНИ ТА МАТЕРІАЛІВ

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
НАДХОДЖЕННЯ ЗАПАСІВ				
1. Придбання запасів за кошти				
Перша подія — передоплата				
1	Проведено передоплату постачальнику	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	12000
2	Нараховано податковий кредит з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"	2000
3	Отримано запаси від постачальника	Рахунки обліку запасів	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	10000
4	Відображено податковий кредит з ПДВ	644 "Податковий кредит"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	2000
Перша подія — отримання запасів				
5	Отримано запаси від постачальника	Рахунки обліку запасів	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	10000
6	Нараховано податковий кредит з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	2000
7	Проведено оплату постачальнику	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	12000
Придбання товарів підвітною особою				
8	Оприбутковано запаси	Рахунки обліку запасів	372 "Розрахунки з підвітними особами"	10000
9	Нараховано податковий кредит з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	372 "Розрахунки з підвітними особами"	2000
II. Придбання запасів в обмін на подібні активи				
Балансова вартість переданих запасів дорівнює їх справедливій вартості				
10	Отримано запаси від постачальника за бартером	Рахунки обліку запасів	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	10000
11	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	643 "Податкові зобов'язання"	641 "Розрахунки за податками"	2000
12	Відображено суму майбутнього податкового кредиту з ПДВ	644 "Податковий кредит"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	2000
13	Відображено відвантаження запасів постачальнику (балансуюча операція)	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	Рахунки обліку запасів	10000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
14	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	643 "Податкові зобов'язання"	2000
15	Нараховано податковий кредит за балансуючою операцією	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"	2000
16	Проведено залік заборгованостей	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	12000
Балансова вартість переданих запасів перевищує їх справедливую вартість				
17	Отримано запаси від постачальника за бартером (на суму справедливої вартості запасів, що підлягають продажу (п.13 П(С)БО 9))	Рахунки обліку запасів	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	9000
18	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи з цін майбутнього продажу, але не нижче звичайних цін	643 "Податкові зобов'язання"	641 "Розрахунки за податками"	2000
19	Відображено суму майбутнього податкового кредиту з ПДВ	644 "Податковий кредит"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	2000
20	Відображено відвантаження постачальнику (балансуюча операція)	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	Рахунки обліку запасів	10000
21	Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	643 "Податкові зобов'язання"	2000
22	Нараховано податковий кредит за балансуючою операцією	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"	2000
23	Відображено різницю між балансовою і справедливою вартістю переданих запасів	949 "інші витрати операційної діяльності"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	1000
24	Проведено залік заборгованостей	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	12000
III. Придбання запасів в обмін на неподібні активи				
Обмін неподібними активами без доплати коштами				
25	Отримано запаси від постачальника за бартером (справедлива вартість запасів, що підлягають передачі, — 10000 грн.)	Рахунки обліку запасів	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	10000
26	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи з договірної вартості, але не нижче звичайної ціни (припустимо, що звичайна ціна дорівнює договірній вартості — 10000 грн. (без урахування ПДВ))	643 "Податкові зобов'язання"	641 "Розрахунки за податками"	2000
27	Відображено суму майбутнього податкового кредиту з ПДВ	644 "Податковий кредит"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	2000
28	Відображено відвантаження запасів (балансуюча операція)	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	70 "Доходи від реалізації"	12000
29	Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ	70 "Доходи від реалізації"	643 "Податкові зобов'язання"	2000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
30	Нараховано податковий кредит за балансуючою операцією	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"	2000
31	Списано первинну вартість запасів	90 "Собівартість реалізації"	Рахунки обліку запасів	10000
32	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованих запасів	79 "Фінансові результати"	90 "Собівартість реалізації"	10000
33	Списано дохід на фінансовий результат	70 "Доходи від реалізації"	79 "Фінансові результати"	10000
34	Проведено залік заборгованостей	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	12000
Обмін неподібними активами з доплатою (перерахуванням) коштів				
35	Отримано запаси від постачальника за бартером (на суму справедливої вартості запасів, що підлягають передачі (8000 грн.), збільшеної на суму майбутньої доплати — 2000 грн. (без урахування ПДВ) (<i>див.</i> операцію № 45))	Рахунки обліку запасів	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	10000 (8000+ +2000)
36	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи з договірної вартості, але не нижче звичайної ціни (припускаємо, що звичайна ціна дорівнює договірній вартості — 8000 грн. без ПДВ)	643 "Податкові зобов'язання"	641 "Розрахунки за податками"	1600
37	Нараховано податковий кредит з ПДВ у частині отриманих товарів, за які оплата буде здійснена у грошовій формі	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	400
38	Відображено суму майбутнього податкового кредиту з ПДВ у частині отриманих товарів, за які оплата буде здійснена за бартером	644 "Податковий кредит"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	1600
39	Відображено відвантаження (балансуюча операція)	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	70 "Доходи від реалізації"	9600
40	Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ	70 "Доходи від реалізації"	643 "Податкові зобов'язання"	1600
41	Нараховано податковий кредит з ПДВ за балансуючою операцією	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"	1600
42	Списано первинну вартість запасів	90 "Собівартість реалізації"	Рахунки обліку запасів	8000
43	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованих запасів	79 "Фінансові результати"	90 "Собівартість реалізації"	8000
44	Списано дохід на фінансовий результат	70 "Доходи від реалізації"	79 "Фінансові результати"	8000
45	Проведено доплату постачальнику	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	2400
46	Проведено залік заборгованостей	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	9600

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
IV. Безкоштовне (безоплатне) отримання запасів				
47	Отримано безоплатно запаси (на суму їх справедливої вартості з урахуванням ПДВ)	Рахунки обліку запасів	745 "Дохід від безоплатно одержаних активів"	
V. Отримання запасів в якості внеску до статутного фонду				
48	Нараховано статутний капітал у розмірі, зафіксованому в установчих документах	46 "Неоплачений капітал"	40 "Статутний капітал"	10000
49	Оприбутковано запаси як внесок до статутного фонду	Рахунки обліку запасів	46 "Неоплачений капітал"	10000
VI. Оприбуткування запасів, виявлених як надлишки в результаті інвентаризації				
50	Оприбутковано запаси, раніше не обліковані на балансі	Рахунки обліку запасів	719 "Інші доходи від операційної діяльності"	12000
ВИБУТТЯ ЗАПАСІВ				
1. Продаж запасів за кошти				
Перша подія — передоплата				
51	Отримано передоплату від покупця	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	12000
52	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	643 "Податкові зобов'язання"	641 "Розрахунки за податками"	2000
53	Відвантажено запаси	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	70 "Доходи від реалізації"	12000
54	Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ	70 "Доходи від реалізації"	643 "Податкові зобов'язання"	2000
55	Списано первинну вартість запасів	90 "Собівартість реалізації"	Рахунки обліку запасів	8000
56	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованих запасів	79 "Фінансові результати"	90 "Собівартість реалізації"	8000
57	Списано на фінансовий результат дохід від реалізації	70 "Доходи від реалізації"	79 "Фінансові результати"	10000
Перша подія — відвантаження запасів				
58	Відвантажено запаси	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	70 "Доходи від реалізації"	12000
59	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	70 "Доходи від реалізації"	641 "Розрахунки за податками"	2000
60	Списано первинну вартість запасів	90 "Собівартість реалізації"	Рахунки обліку запасів	8000
61	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованих запасів	79 "Фінансові результати"	90 "Собівартість реалізації"	8000
62	Списано дохід на фінансовий результат	70 "Доходи від реалізації"	79 "Фінансові результати"	10000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
63	Отримано оплату від покупця запасів	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	12000
64	Відображено відвантаження постачальнику	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	Рахунки обліку запасів	10000
65	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	641 Розрахунки за палатками	2000
66	Отримано запаси від постачальника за бартером (балансуюча операція)	Рахунки обліку запасів	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	10000
67	Нараховано податковий кредит з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	2000
68	Проведено залік заборгованостей	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	12000
Балансова вартість переданих запасів перевищує їх справедливую вартість				
69	Відображено відвантаження постачальнику (справедлива вартість переданих запасів — 9000 грн. (без урахування ПДВ))	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	Рахунки обліку запасів	10000
70	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи з ціни продажу, але не нижче звичайних цін	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	641 "Розрахунки за податками"	2000
71	Отримано запаси від постачальника за бартером (балансуюча операція) (на суму справедливої вартості переданих запасів (п.13 П(С)БО 9))	Рахунки обліку запасів	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	9000
72	Нараховано податковий кредит з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	2000
73	Відображено різницю між балансовою та справедливою вартістю переданих запасів	949 "Інші витрати операційної діяльності"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	1000
74	Проведено залік заборгованостей	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	12000
III. Продаж запасів в обмін на неподібні активи				
Обмін неподібними активами без доплати коштами				
75	Відображено відвантаження запасів	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	70 "Доходи від реалізації"	12000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
76	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи з договірної вартості, але не нижче звичайної ціни (припускаємо, що звичайна ціна дорівнює договірній вартості — 10000 грн. (без ПДВ))	70 "Доходи від реалізації"	641 "Розрахунки за податками"	2000
77	Списано первинну вартість запасів	90 "Собівартість реалізації"	Рахунки обліку запасів	10000
78	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованих запасів	79 "Фінансові результати"	90 "Собівартість реалізації"	10000
79	Списано дохід на фінансовий результат	70 "Доходи від реалізації"	79 "Фінансові результати"	10000
80	Отримано запаси від постачальника за бартером (на суму справедливої вартості переданих запасів — 10000 грн.) (балансуюча операція)	Рахунки обліку запасів	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	10000
81	Нараховано податковий кредит за балансуючою операцією	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	2000
82	Проведено залік заборгованостей	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	12000
Обмін неподібними активами з доплатою (отриманням) коштів				
83	Відображено відвантаження запасів	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	70 "Доходи від реалізації"	12000
84	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи з договірної вартості, але не нижче звичайної ціни (припускаємо, що звичайна ціна дорівнює договірній вартості — 10000 грн. (без ПДВ))	70 "Доходи від реалізації"	641 "Розрахунки за податками"	2000
85	Списано первинну вартість запасів	90 "Собівартість реалізації"	Рахунки обліку запасів	10000
86	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованих запасів	79 "Фінансові результати"	90 "Собівартість реалізації"	10000
87	Списано на фінансовий результат дохід від реалізації	70 "Доходи від реалізації"	79 "Фінансові результати"	10000
88	Отримано запаси від постачальника за бартером (на суму справедливої вартості переданих запасів (10000 грн.), зменшеної на суму доплати — 500 грн. (без урахування ПДВ) (див. операцію № 90))	Рахунки обліку запасів	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	9500 (10000-500)
89	Нараховано податковий кредит за балансуючою операцією (виходячи з договірної вартості отриманих запасів)	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	1900

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
90	Отримано доплату коштами в сумі 600 грн.	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	600
91	Проведено залік заборгованостей	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	12000
IV. Безкоштовне (безоплатне) надання запасів				
92	Передано безоплатно запаси	949 "Інші витрати операційної діяльності"	Рахунки обліку запасів	10000
93	Нараховано податкові зобов'язання виходячи зі звичайної ціни (припускаємо, що вона дорівнює балансовій вартості переданих запасів)	949 "Інші витрати операційної діяльності"	641 "Розрахунки за податками"	2000
94	Сторновано зі складу податкового кредиту і віднесено на витрати відповідну суму "вхідного" ПДВ за безоплатно переданими запасами	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"	2000
		949 "Інші витрати операційної діяльності"	644 "Податковий кредит"	2000
V. Передача запасів в якості внеску до статутного фонду				
95	Передано за балансовою вартістю запаси як внесок до статутного фонду	14 "Довгострокові фінансові інвестиції"	Рахунки обліку запасів	10000
96	Відображено дохід на різницю між справедливою вартістю інвестиції і балансовою вартістю переданих запасів	14 "Довгострокові фінансові інвестиції"	746 "Інші доходи від звичайної діяльності"	2000
97	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи з договірної вартості переданих запасів	949 "Інші витрати операційної діяльності"	641 "Розрахунки за податками"	2400
VI. Списання запасів у результаті нестачі				
98	Відображено суму нестачі у складі витрат	947 "Нестачі і втрати від псування цінностей"	Рахунки обліку запасів	10000
99	Віднесено на витрати суму ПДВ за товаром, якого не вистачає	949 "Інші витрати операційної діяльності"	641 "Розрахунки за податками"	2000
100	Відображено суму нестачі на позабалансовому рахунку (на випадок наступного відшкодування)	072 "Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей"	—	10000
101	Списано на фінансовий результат витрати	79 "Фінансові результати"	947 "Нестачі і втрати як псування цінностей"	10000
			949 "Інші витрати операційної діяльності"	2000
VII. Переоцінка запасів				
Уцінка запасів				
102	Відображено уцінку запасів шляхом віднесення суми уцінки на витрати	946 "Втрати від знецінення запасів"	Рахунки обліку запасів	1000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Дооцінка запасів (здійснюється тільки у межах проведеної раніше уцінки)				
103	Відображено методом "сторно" дооцінку раніше уцінених запасів	946 "Втрати від знецінення запасів"	Рахунки обліку запасів	На суму дооцінки

Таблиця 6.8

6.6. ОБЛІК ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ (РОБІТ, ПОСЛУГ)

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Облік витрат виробництва				
1	Нараховано амортизацію:			
	— виробничого обладнання та інших необоротних активів підприємства, що безпосередньо використовуються у виробничому процесі для виробництва окремого виду продукції	23 "Виробництво"	13 "Знос необоротних активів"	800
	— основних засобів і нематеріальних активів, що використовуються у загальновиробничих цілях	91 "Загальновиробничі витрати"	13 "Знос необоротних активів"	2000
2	Списано запаси на виробництво продукції	23 "Виробництво"	20 "Виробничі запаси"	6200
3	Нараховано заробітну плату працівникам:			
	— які зайняті виробництвом продукції	23 "Виробництво"	661 "Розрахунки за заробітною платою"	3000
	— начальнику цеху	91 "Загальновиробничі витрати"	661 "Розрахунки за заробітною платою"	400
4	Нараховано збори на заробітну плату:			
	— виробничих робітників	23 "Виробництво"	65 "Розрахунки за страхуванням" (за субрахунками)	1125
	— начальника цеху	91 "Загальновиробничі витрати"	65 "Розрахунки за страхуванням" (за субрахунками)	150
5	Передано до переробки раніше забраковані вироби	23 "Виробництво"	24 "Брак у виробництві"	200
6	Списано напівфабрикати власного виробництва на собівартість продукції	23 "Виробництво"	25 "Напівфабрикати"	600
7	Списано до переробки застарілу модель (що була вироблена раніше, але не реалізована) для виробництва нової модифікованої моделі	23 "Виробництво"	26 "Готова продукція"	1000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
8	Списано малоцінні та швидкозношувані предмети терміном використання до одного року, що застосовуються для виробництва продукції	23 "Виробництво"	22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети"	100
9	Використано для власних виробничих потреб товари (тару), що були придбані для реалізації	23 "Виробництво"	281 "Товари на складі"	1000
		23 "Виробництво"	282 "Товари в торгівлі"	200 ³
		23 "Виробництво"	284 "Тара під товарами"	300
10	Враховано у собівартості виробництва продукції отримані послуги, оплачені авансом	23 "Виробництво"	371 "Розрахунки за виданими авансами"	500
11	Відображено вартість послуг, що безпосередньо пов'язані з виробництвом продукції та оплачені через підзвітну особу	23 "Виробництво"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	200
12	Списано на виробництво продукції затрати, що були раніше обліковані як витрати майбутніх періодів (вартість підготовчих робіт у галузях із сезонним виробництвом; витрати, пов'язані з освоєнням нових виробництв, тощо)	23 "Виробництво"	39 "Витрати майбутніх періодів"	800
13	Розраховано забезпечення виплат майбутніх відпусток виробничого персоналу і віднесено на виробничі витрати	23 "Виробництво"	471 "Забезпечення виплат відпусток"	700
14	Відображено вартість послуг виробничого характеру, наданих сторонніми організаціями (резидентами — Кт 631 і нерезидентами — Кт 632)	23 "Виробництво"	63 "Розрахунки з постачальниками і підрядниками"	3000
15	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	63 "Розрахунки з постачальниками і підрядниками"	600
16	Відображено вартість послуг, наданих дочірнім підприємством головному в порядку внутрішніх розрахунків (так звані внутрішньогрупові операції, визначення яких наведено в П(С)БО 20)	23 "Виробництво"	682 "Внутрішні розрахунки"	2000
17	Відображено послуги виробничого характеру, надані філіями або відділеннями, виділеними на окремий баланс	23 "Виробництво"	683 "Внутрішньогосподарські розрахунки"	1000
18	Нараховано суму відсотків за користування об'єктом лізингу, що застосовується для виробництва продукції	23 "Виробництво"	684 "Розрахунки за нарахованими відсотками"	150
19	Обліковано послуги виробничого характеру, надані іншими організаціями	23 "Виробництво"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	250
20	Нараховано зобов'язання за страхуванням необоротних активів загальновиробничого призначення	91 "Загальновиробничі витрати"	655 "Розрахунки за страхуванням майна"	1000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
21	Відображено податковий кредит з ПДВ (за страховими платежами)	644 "Податковий кредит"	655 "Розрахунки за страхуванням майна"	200
22	Віднесено на собівартість продукції, що виробляється, суму загальновиробничих витрат, розподілених відповідно до Стандарту 16 "Витрати"	23 "Виробництво"	91 "Загальновиробничі витрати"	3000
23	Віднесено до розряду капітальних інвестицій витрати, що раніше були обліковані як витрати основного виробництва	15 "Капітальні інвестиції"	23 "Виробництво"	200
24	Оприбутковано на склад матеріали, запчастини, інші виробничі запаси, малоцінні та швидкозношувані предмети, виготовлені власними силами	20 "Виробничі запаси", 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети"	23 "Виробництво"	300
25	Зменшено на суму виявленого браку основні витрати на виробництво продукції	24 "Брак у виробництві"	23 "Виробництво"	400
26	Оприбутковано на склад напівфабрикати власного виробництва	25 "Напівфабрикати"	23 "Виробництво"	3000
27	Оприбутковано на склад готову продукцію за собівартістю її виготовлення	26 "Готова продукція"	23 "Виробництво"	20725
28	Списано на фінансовий результат від основної діяльності витрати, безпосередньо пов'язані з виконанням робіт, наданням послуг (у разі, якщо підприємство не використовує в господарській діяльності рахунки класу 9 "Витрати діяльності")	791 "Результат основної діяльності"	23 "Виробництво"	20725
29	Обліковано собівартість виконаних робіт, наданих послуг	903 "Собівартість реалізованих робіт і послуг"	23 "Виробництво"	20725
30 ⁶	Списано на інші операційні витрати суму виробничих витрат, пов'язаних з дослідженнями і розробками нематеріальних активів	941 "Витрати на дослідження і розробки"	23 "Виробництво"	2000
31 ⁷	Віднесено на надзвичайні витрати затрати незавершеного виробництва у зв'язку зі стихійними лихами або техногенними аваріями	99 "Надзвичайні витрати"	23 "Виробництво"	18000
Облік адміністративних витрат				
1	Нараховано заробітну плату адміністрації підприємства	92 "Адміністративні витрати"	661 "Розрахунки за заробітною платою"	800
2	Нараховано збори на заробітну плату адміністративного персоналу		65 "Розрахунки за страхуванням" (за субрахунками)	300

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
3	Списано представницькі витрати	92 "Адміністративні витрати"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	500
4	Відображено витрати на відрядження адміністративного персоналу		372 "Розрахунки з підзвітними особами"	200
5	Нараховано плату за комунальні послуги, послуги охорони, зв'язку, юридичні та аудиторські послуги		685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	1000
6	Нараховано податки, збори та обов'язкові платежі		64 "Розрахунки за податками й платежами"	200
7	Відображено плату за розрахунково-касове обслуговування банку		311 "Поточні рахунки в національній валюті"	50
8	Нараховано амортизацію офісного обладнання		131 "Знос основних засобів"	150
9	Нараховано амортизацію нематеріальних активів (комп'ютерних програм тощо)		133 "Знос нематеріальних активів"	50
Облік витрат на збут				
1	Списано пакувальні матеріали для затарювання готової продукції	93 "Витрати на збут"	201 "Сировина й матеріали", 204 "Тара й тарні матеріали"	1000
2	Нараховано заробітну плату продавцям, торговим агентам і працівникам підрозділів, які відповідають за збут продукції (робіт, послуг)		661 "Розрахунки за заробітною платою"	500
3	Нараховано збори на заробітну плату продавців, торгових агентів і працівників підрозділів, які відповідають за збут		65 "Розрахунки за страхуванням" (за субрахунками)	300
4	Нараховано плату за транспортні послуги, навантажно-розвантажувальні роботи зі збуту продукції, виконані сторонніми організаціями	93 "Витрати на збут"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	200
	Відображено суму податкового кредиту	641 "Розрахунки за податками"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	40
Облік реалізації готової продукції				
1	Відображено заборгованість і дохід за реалізованою готовою продукцією (у тому числі ПДВ)	36 "Розрахунки з покупцями"	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	24000
	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	641 "Розрахунки за податками"	4000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
2	Реалізовано за готівкові грошові кошти готову продукцію	301 "Каса в національній валюті"	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	6000
	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	641 "Розрахунки за податками"	1000
3	Списано собівартість реалізованої готової продукції	901 "Собівартість реалізованої готової продукції"	26 "Готова продукція"	10000
Облік фінансових результатів від виробництва продукції				
1	Списано на собівартість реалізації постійні нерозподілені затрати	90 "Собівартість реалізації"	26 "Загально виробничі витрати"	10000
2	Відображено дохід від реалізації готової продукції	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	791 "Результат основної діяльності"	25000
3	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованої готової продукції	791 "Результат основної діяльності"	901 "Собівартість реалізованої готової продукції"	10550
4	Списано адміністративні витрати на зменшення фінансового результату	791 "Результат основної діяльності"	92 "Адміністративні витрати"	3250
5	Списано витрати на збут на зменшення фінансового результату	791 "Результат основної діяльності"	93 "Витрати на збут"	2000

Таблиця 6.9

6.7. ОБЛІК ІНШОЇ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Відображено дохід від реалізації запасних частин	36 "Розрахунки з покупцями та замовниками" 377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	712 "Дохід від реалізації інших оборотних активів"	12000
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	712 "Дохід від реалізації інших оборотних активів"	641 "Розрахунки за податками"	2000
3	Списано на собівартість запасні частини	943 "Собівартість реалізованих виробничих запасів"	207 "Запасні частини"	9500
4	Списано на фінансовий результат у порядку закриття:			
	— собівартість запасних частин	791 "Результат основної діяльності"	943 "Собівартість реалізованих виробничих запасів"	9500
	— суму визнаного доходу	712 "Дохід від реалізації інших оборотних активів"	791 "Результат основної діяльності"	10000

**6.8. ОБЛІК КУРСОВИХ РІЗНИЦЬ,
ГРОШОВИХ КОШТІВ, РОЗРАХУНКІВ ТА ІНШИХ АКТИВІВ**

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
6.9. ОБЛІК КУРСОВИХ РІЗНИЦЬ				
1	Відвантажено готову продукцію на експорт (курс НБУ на дату митного оформлення — 5,6 грн./1 дол. США)	362 "Розрахунки з іноземними покупцями"	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	\$10000 56000
2	Відображено курсову різницю при зміні курсу НБУ на дату складання балансу (курс НБУ — 5,61 фн./1 дол. США)	362 "Розрахунки з іноземними покупцями"	714 "Дохід від операційної курсової різниці"	100
3	Відображено курсову різницю на дату погашення заборгованості іноземного покупця (курс НБУ — 5,59 грн./1 дол. США)	945 "Втрати від операційної курсової різниці"	362 "Розрахунки з іноземними покупцями"	200
4	Одержано оплату від іноземного покупця в рахунок відвантаженої продукції	312 "Поточні рахунки в іноземній валюті"	362 "Розрахунки з іноземними покупцями"	\$10000 55900

6.10. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З ІНОЗЕМНОЮ ВАЛЮТОЮ

КУПИВЛЯ БЕЗГОТІВКОВОЇ ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ:

- ЗА НАЦІОНАЛЬНУ ВАЛЮТУ				
1	Перераховано гривні уповноваженому банку для купівлі 10000 доларів США, включаючи комісійну винагороду у розмірі 150 гривень і суму збору до Пенсійного фонду в розмірі 1% від вартості іноземної валюти (курс купівлі склав 5,44 грн. за 1 дол.США)	333 "Грошові кошти в дорозі в національній валюті"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	55094
2	Зараховано придбану валюту на рахунок підприємства	312 "Поточні рахунки в іноземній валюті"	333 "Грошові кошти в дорозі в національній валюті"	\$10000 54400
3	Відображено суму збору, яка по завершенні придбання іноземної валюти перерахована банком до Пенсійного фонду	92 "Адміністративні витрати"	651 "За пенсійним забезпеченням"	544
		651 "За пенсійним забезпеченням"	333 "Грошові кошти в дорозі в національній валюті"	544
4	Відображено суму комісійної винагороди уповноваженому банку	92 "Адміністративні витрати"	333 "Грошові кошти в дорозі в національній валюті"	150
5	Списано на фінансовий результат збір до Пенсійного фонду і комісійну винагороду	791 "Результат основної діяльності"	92 "Адміністративні витрати"	694
- ЗА ІНШУ ІНОЗЕМНУ ВАЛЮТУ				
1	Перераховано французькі франки для купівлі американських доларів (курс НБУ склав 76,559 грн./100 PBP і 543,5 грн./100 USD)	334 "Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті"	312 "Поточні рахунки в іноземній валюті"	70991FR E 54350
2	Зараховано на рахунок підприємства долари США (курс НБУ — 543,5 грн./100USD) [(70991FRF x 76,559) : 543,5]	312 "Поточні рахунки в іноземній валюті"	334 "Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті"	10000US D 54350

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
3	Списано на фінансовий результат суму комісійної винагороди	791 "Результат основної діяльності"	92 "Адміністративні витрати"	100
4	Нараховано і сплачено комісійну винагороду уповноваженому банку	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	100
		92 "Адміністративні витрати"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	100
ПРОДАЖ БЕЗГОТІВКОВОЇ ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ				
1	Перераховано німецькі марки для продажу (курс НБУ — 256,7677 грн./100DEM)	334 "Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті"	312 "Поточні рахунки в іноземній валюті"	5000DEM 12838,4
2	Зараховано на рахунок суму гривень, одержану від продажу (курс купівлі — 260,00 грн./100 DEM)	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	711 "Дохід від реалізації іноземної валюти"	13000
3	Відображено у складі доходу суму комісійної винагороди, утримувану банком із загальної суми гривень, одержаної від продажу іновалюти	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	711 "Дохід від реалізації іноземної валюти"	150
4	Списано на інші витрати операційної діяльності собівартість іноземної валюти (сума іновалюти, перерахована за курсом НБУ на дату продажу, плюс комісійна винагорода)	942 "Собівартість реалізованої іноземної валюти"	334 "Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті"	12838,4
		942 "Собівартість реалізованої іноземної валюти"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	150
5	Списано на фінансовий результат дохід, одержаний від продажу іновалюти	711 "Дохід від реалізації іноземної валюти"	791 "Результат основної діяльності"	13150
6	Списано на фінансовий результат витрати, пов'язані з продажем іновалюти	791 "Результат основної діяльності"	942 "Собівартість реалізованої іноземної валюти"	12988,4

6.11. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З КОРОТКОСТРОКОВИМИ ВЕКСЕЛЯМИ ОПЕРАЦІЇ З ПРОСТИМ БЕЗВІДСОТКОВИМ ВЕКСЕЛЕМ

ОБЛІК У ВЕКСЕЛЕДАВЦЯ				
1	Оприбутковано товари	281 "Товари на складі"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	15000
2	Включено ПДВ до податкового кредиту	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	3000
3	Видано вексель в оплату товарів	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті"	18000
4	Отримано вексель до погашення, після чого його:			
	а) оплачено грошовими коштами	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	18000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
	б) оплачено іншими товарами (роботами, послугами)	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	18000
	в) погашено у сумі, що менша за його номінальну вартість	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	12000
		621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті"	719 "Інші доходи від операційної діяльності"	6000
ОБЛІК У ВЕКСЕЛЕДЕРЖАТЕЛЯ				
1	Відвантажено товари	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	702 "Дохід від реалізації товарів"	18000*
2	Отримано вексель у забезпечення дебіторської заборгованості. Після чого його:	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	18000
2а)	передано далі шляхом індосаменту в оплату товарів (робіт, послуг)	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті"	18000
	з одночасним відображенням на забалансовому рахунку	042 "Непередбачені зобов'язання"	—	18000
2б)	пред'явлено до погашення і оплачено:			
	— грошовими коштами в повному обсязі	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті"	18000
	— іншими товарами (роботами, послугами)	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті"	18000***
	— грошовими коштами у сумі, що менша за номінальну вартість векселя	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті"	12000
		949 "Інші витрати операційної діяльності"	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті"	6000

ОПЕРАЦІЇ З ПРОСТИМ ВІДСОТКОВИМ ВЕКСЕЛЕМ

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
ОБЛІКУ ВЕКСЕЛЕДАВЦЯ				
1	Отримано послуги	23 "Виробництво"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	2000
2	Включено ПДВ до податкового кредиту	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	4000
3	Видано вексель в оплату послуг	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті"	2400

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
4	Нараховано відсотки за векселем у встановлені строки (сума умовна)	952 "Інші фінансові витрати"	684 "Розрахунки за нарахованими відсотками"	500
5	Включено ПДВ до податкового кредиту	641 "Розрахунки за податками"	684 "Розрахунки за нарахованими відсотками"	100
6	Отримано вексель до погашення і оплачено разом з відсотками	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	2400
		684 "Розрахунки за нарахованими відсотками"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	600
ОБЛІК У ВЕКСЕЛЕДЕРЖАТЕЛЯ				
1	Надано послуги	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"	2400
2	Отримано вексель в оплату послуг	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	24000
3	Нараховано відсотки за векселем (сума умовна)	373 "Розрахунки за нарахованими доходами"	732 "Відсотки одержані"	500
4	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	373 "Розрахунки за нарахованими доходами"	641 "Розрахунки за податками"	100
5	Пред'явлено вексель до погашення і оплачено грошовими коштами	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті"	24000
6	Отримано відсотки за векселем	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	373 "Розрахунки за нарахованими доходами"	600

ОПЕРАЦІЇ З ДИСКОНТНИМ ВЕКСЕЛЕМ

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
ОБЛІК ВЕКСЕЛЯ В БАНКУ				
1	Отримано вексель в оплату товарів (номінальна вартість векселя — 36000 грн., договірна вартість товарів — 30000 грн.)	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	30000
		341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті"	69 "Доходи майбутніх періодів"	6000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
2	Отриманий вексель враховано з дисконтом у банку	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті"	26000
3	Зараховано суму грошових коштів	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	26000
4	Відображено різницю між договірною вартістю товарів і вартістю врахованого векселя	949 "Інші витрати операційної діяльності"	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті"	4000
5	Відображено різницю між номінальною вартістю векселя і договірною вартістю товарів	952 "Інші фінансові витрати"	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті"	6000
6	Визнано доходом звітного періоду різницю між номінальною вартістю векселя і договірною вартістю товарів	69 "Доходи майбутніх періодів"	733 "Інші доходи від фінансових операцій"	6000
ОПЕРАЦІЇ З ПЕРЕКАЗНИМ ВЕКСЕЛЕМ				
ОБЛІКУ ВЕКСЕЛЕДАВЦЯ (підприємство 1)				
1	Відвантажено товари підприємству 3	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	702 "Дохід від реалізації товарів"	24000
2	Отримано роботи (послуги) від підприємства 2	92 "Адміністративні витрати"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	20000
3	Включено ПДВ до податкового кредиту	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	4000
4	Видано вексель підприємству 2 в оплату робіт (послуг)	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті"	24000
5	Акцептовано вексель в оплату робіт (послуг) з одночасним відображенням на забалансовому рахунку	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	24000
		042 "Непередбачені зобов'язання"	—	24000
ОБЛІКУ ВЕКСЕЛЕДЕРЖАТЕЛЯ (підприємство 2)				
1	Надано послуги підприємству 1	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"	24000
2	Отримано вексель від підприємства 1 у забезпечення дебіторської заборгованості	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	24000
3	Пред'явлено вексель підприємству 3 до погашення і оплачено грошовими коштами	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті"	24000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
ОБАІК У АКЦЕПТАНТА (підприємство 3)				
1	Оприбутковано товари від підприємства 1	281 "Товари на складі"	631 "Розрахунки з вітчизняним постачальниками"	20000
2	Включено ПДВ до податкового кредиту	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	4000
3	Акцептовано вексель в оплату послуг підприємству 2	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті"	24000
4	Погашено вексель	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	24000

6.13. ОБЛІК КОРОТКОСТРОКОВИХ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Бухгалтерський облік придбання короткострокової фінансової інвестиції в обмін на акції власної емісії відображено в таблиці 6.11..

Таблиця 6.11

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Відображено частку учасника у статутному капіталі підприємства	46 "Неоплачений капітал"	40 "Статутний капітал"	26000
2	Підприємство придбало в учасника акції в обмін на акції власної емісії (їх справедлива вартість — 29000 грн.):			
	— відображено номінальну вартість емітованих акцій	352 "Інші поточні фінансові інвестиції"	46 "Неоплачений капітал"	26000
	— відображено емісійний дохід	352 "Інші поточні фінансові інвестиції"	421 "Емісійний дохід"	3000
3.	Підприємство придбало в учасника облигації в обмін на акції власної емісії (їх справедлива вартість — 22000 грн.):			
	— відображено номінальну вартість емітованих акцій	352 "Інші поточні фінансові інвестиції"	46 "Неоплачений капітал"	26000
	— уцінено вартість інвестиції до справедливої вартості емітованих акцій	975 "Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій"	352 "Інші поточні фінансові інвестиції"	4000

6.14. ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Відрядження				
1	Видано аванс відрядженому співробітнику	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	301 "Каса в національній валюті"	700
2	Здано авансовий звіт по закінченні відрядження і враховано витрати працівника, підтвержені: — на проїзд — проїзними документами; — на проживання — рахунком за проживання у готелі; — добові — посвідченням про відрядження з відмітками	91 "Загальновиробничі витрати" 92 "Адміністративні витрати" 93 "Витрати на збут" 94 "Інші витрати операційної діяльності"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	700
Господарські потреби				
1	Видано аванс на господарські потреби матеріально відповідальній особі	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	301 "Каса в національній валюті"	250
2	Здано авансовий звіт, на його підставі враховано:			
	— придбані: матеріали, канцтовари, товари та ін. — згідно з накладними	20 "Виробничі запаси", 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети", 28 "Товари"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	200
	— сума податкового кредиту на підставі податкової накладної. У разі, коли податок не відшкодується відповідно до чинного законодавства, його слід включити до первинної вартості одержаних матеріальних цінностей	641 "Розрахунки за податками"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	40
Оплата підзвітною особою послуг, що надаються підприємству				
1	Видано аванс підзвітній особі	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	301 "Каса в національній валюті"	250
2	Здано авансовий звіт, на його підставі враховано:			
	— оплачені послуги згідно з накладними і корінцем до прибуткового касового ордера	91 "Загальновиробничі витрати", 92 "Адміністративні витрати", 93 "Витрати на збут", 94 "Інші витрати операційної діяльності"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	100
	— сума податкового кредиту	641 "Розрахунки за податками"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	20

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Повернення невикористаних сум				
1	Повернено не використані підзвітними особами суми авансів:			
	— до каси підприємства	301 "Каса в національній валюті"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	10
	— на розрахунковий рахунок	31 "Рахунки в банках"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	90
2	Утримано із заробітної плати невикористану суму авансу (на прохання працівника і з дозволу керівника). Одночасно з цим підприємству слід з цієї суми перерахувати всі обов'язкові платежі, що припадають на неї: прибутковий податок, збори до Пенсійного фонду, Фонду зайнятості та Фонду соціального страхування	66 "Розрахунки з оплати праці"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	40

6.15. ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ПРЕТЕНЗІЯМИ

Приклад. Торговельне підприємство здійснило передоплату за товари у розмірі 6000 грн. За накладною надійшли товари на суму 6000 грн., у т.ч. ПДВ - 1000 грн. При прийманні товару встановлена нестача з вини постачальника на суму 600 грн., у т.ч. ПДВ - 100 грн. У результаті цього покупець виставив претензію постачальнику на суму 600 грн. Бухгалтерський облік таких операцій наведено у таблиці 6.13.

Таблиця 6.13

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Здійснено передоплату за товар	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	6000
2	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"	1000
3	Оприбутковано товари, що фактично надійшли	281 "Товари на складі"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	4500
4	Відображено суму ПДВ виходячи з вартості товарів, що фактично надійшли	644 "Податковий кредит"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	900
5	Виставлено претензію постачальнику товарів	374 "Розрахунки за претензіями"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	600
Здійснено погашення претензії постачальником шляхом:				
а) допоставки товарів				
6	Оприбутковано товари, що надійшли у погашення виставленої претензії	281 "Товари на складі"	374 "Розрахунки за претензіями"	500
7	Відображено податковий кредит з ПДВ	644 "Податковий кредит"	374 "Розрахунки за претензіями"	100

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
б) повернення коштів				
8	Зараховано на розрахунковий рахунок суму виставленої претензії (часткове повернення авансу)	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	374 "Розрахунки за претензіями"	600
9	Зменшено податковий кредит з ПДВ, що припадає на товар, якого не вистачає, методом "сторно"*	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"	100

* На суму ПДВ, що припадає на товар, якого не вистачає, покупець на підставі коригувальної податкової накладної, виписаної постачальником товару, повинен провести коригування податкового кредиту з подальшим його відображенням у графі 16 Книги обліку і дбання товарів (робіт, послуг) зі знаком "-".

6.16. ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ, ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З ДОВГОСТРОКОВИМИ І КОРОТКОСТРОКОВИМИ ВЕКСЕЛЯМИ ВИДАНИМИ

Операції з довгостроковими вексями обліковуються **на рахунку 51** "Довгострокові векселі видані", до якого відкриваються такі субрахунки:

511 "Довгострокові векселі, видані в національній валюті"

512 "Довгострокові векселі, видані в іноземній валюті". По **кредиту** рахунка **51** відображається видача векся у забезпечення заборгованості за отримані товари (роботи, послуги), по **дебету** - погашення заборгованості, забезпеченої виданим векселем.

Облік операцій з короткостроковими вексями виданими ведеться на **рахунку 62** "Короткострокові векселі видані" з відкриттям таких субрахунків:

621"Короткострокові векселі, видані в національній валюті"

622"Короткострокові векселі, видані в іноземній валюті".

По **кредиту** рахунка **62** відображається видача векселів у забезпечення заборгованості за одержані від постачальників та інших кредиторів товари (роботи, послуги), по **дебету** - погашення заборгованості за виданими вексями, її списання тощо.

Аналітичний облік ведеться за кожним виданим векселем і строками погашення.

Розглянемо на умовному числовому прикладі бухгалтерський облік операцій з довгостроковими і короткостроковими вексями виданими.

ПРИКЛАД. Фірма А придбала у фірми Б товар на суму 6000 грн., у т.ч. ПДВ - 1000 грн. У забезпечення заборгованості видано простий вексель номінальною вартістю 6000 грн. строком на 1 рік. У бухгалтерському обліку дана операція буде відображена таким чином (див. таблицю 6.14):

Таблиця 6.14.

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Оприбутковано на склад товари, що надійшли від фірми Б	281 "Товари на складі"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	5000
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	1000
3	Видано вексель в оплату за товар, що надійшов	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті"	6000
4	Пред'явлено вексель до оплати. Фірма А погасила його	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	6000

6.17. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З ОБЛІГАЦІЯМИ

Для обліку таких операцій План рахунків передбачає **рахунок 52** "Довгострокові зобов'язання за облігаціями", до якого відкривають такі субрахунки:

521 "Зобов'язання за облігаціями"

522 "Премія за випущеними облігаціями"

523 "Дисконт за випущеними облігаціями".

Аналітичний облік довгострокових зобов'язань за облігаціями ведуть за видами і строками їх погашення. Типові проводки наведено в 6.15.

Таблиця 6.15

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Облік операцій з довгостроковими облігаціями, випущеними з дисконтом:				
1	Продано випущені облігації	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	521 "Зобов'язання за облігаціями"	30000
2	Відображено дисконт за облігаціями	523 "Дисконт за випущеними облігаціями"	521 "Зобов'язання за облігаціями"	5000
3	Нараховано відсотки за облігаціями	952 "Інші фінансові витрати"	684 "Розрахунки за нарахованими відсотками"	1000
4	Сплачено відсотки за облігаціями	684 "Розрахунки за нарахованими відсотками"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	1000
5	Нараховано суму амортизації дисконту	952 "Інші фінансові витрати"	523 "Дисконт за випущеними облігаціями"	1450
6	Переведено довгострокову заборгованість за облігаціями у поточну заборгованість	521 "Зобов'язання за облігаціями"	61 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями"	35000
Облік операцій з довгостроковими облігаціями, випущеними з премією				
7	Отримано кошти від реалізації облігацій (на номінальну вартість)	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	521 "Зобов'язання за облігаціями"	50000
8	Відображено суму премії за випущеними облігаціями	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	522 "Премія за випущеними облігаціями"	12000
9	Нараховано відсотки за облігаціями, випущеними з премією	952 "Інші фінансові витрати"	684 "Розрахунки за нарахованими відсотками"	2000
10	Нараховано суму амортизації премії за облігаціями	522 "Премія за випущеними облігаціями"	684 "Розрахунки за нарахованими відсотками"	1000
11	Сплачено відсотки за облігаціями	684 "Розрахунки за нарахованими відсотками"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	3000

**6.18. ОБЛІК ПОТОЧНОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЗА ДОВГОСТРОКОВИМИ
ЗОВОВ'ЯЗАННЯМИ**

Таблиця 6.16

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Переведено суми заборгованостей за довгостроковими зобов'язаннями у поточну:			
	— за довгостроковими кредитами банку;	50 "Довгострокові позики"	61 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями"	2000
	— за довгостроковими вексялями;	51 "Довгострокові векселі видані"		3500
	— за довгостроковими облігаціями;	52 "Довгострокові зобов'язання за облігаціями"		50000
	— за довгостроковими орендними зобов'язаннями (фінансовою орендою та орендою цілісних майнових комплексів);	53 "Довгострокові зобов'язання з оренди"		4000
— за довгостроковою поворотною фінансовою допомогою	55 "Інші довгострокові зобов'язання"	10000		
2	Погашено суми поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями шляхом:			
	— виплати кредиторській заборгованості підприємства через касу;	61 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями"	30 "Каса"	1500
	— перерахування кредитору грошових коштів з розрахункового рахунка;		31 "Рахунки в банках"	3420
	— сплати належних кредиту сум підзвітною особою;		372 "Розрахунки з підзвітними особами"	3000
	— заліку поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями в рахунок виданих кредиту авансів;		371 "Розрахунки за виданими авансами"	5500
— заліку поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями в рахунок відвантажених кредиту товарів (наданих послуг, виконаних робіт)	36 "Розрахунки з покупцями та замовниками"		6300	
3	Списано заборгованість по закінченні строку позовної давності	61 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями"	717 "Дохід від списання кредиторської заборгованості"	7200
4	Переведено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в інші види зобов'язань шляхом:			
	— пролонгування в договорі строку погашення кредиту банку;	61 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями"	503 "Відстрочені довгострокові кредити банків у національній валюті", 504 "Відстрочені довгострокові кредити банків в іноземній валюті"	4600
— видачі короткострокового векселя	62 "Короткострокові векселі видані"		7000	

6.19. ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ ТА ПЛАТЕЖАМИ

Для обліку розрахунків за податками, зборами та обов'язковими платежами призначено рахунки 64 "Розрахунки за податками й платежами" і 65 "Розрахунки за страхуванням".

Нижче, у таблиці 6.17, наведено порядок відображення в бухгалтерському обліку податків, зборів та обов'язкових платежів. Причому до деяких рахунків і субрахунків відкрито додаткові субрахунки для можливості обліку податків, зборів і платежів за їх видами.

Таблиця 6.17

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Нараховано збір на розвиток виноградарства і хмелярства	92 "Адміністративні витрати"	6423 "Розрахунки за обов'язковими платежами (збір на розвиток виноградарства та хмелярства)"	300
2	Нараховано комунальний податок	92 "Адміністративні витрати"	6414 "Розрахунки за податками (комунальний податок)"	200
3	Нараховано збір до Пенсійного фонду при продажу ювелірних, тютюнових виробів	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	6512 "Розрахунки за пенсійним забезпеченням"	300
4	Нараховано збір до Пенсійного фонду при імпорті тютюнових виробів	281 "Товари на складі"	6512 "Розрахунки за пенсійним забезпеченням"	250
5	Нараховано збір до Пенсійного фонду при придбанні автомобіля	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів"	6512 "Розрахунки за пенсійним забезпеченням"	100
6	Нараховано плату за спеціальне використання водних ресурсів	92 "Адміністративні витрати"	6424 "Розрахунки за обов'язковими платежами (плата за спеціальне використання водних ресурсів)"	80
7	Нараховано податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів	92 "Адміністративні витрати"	6414 "Розрахунки за податками (комунальний податок)"	400
8	Нараховано податок на прибуток (його сума за даними податкового обліку перевищує суму, що включається до складу витрат у бухгалтерському обліку)	981 "Податки на прибуток від звичайної діяльності"	6415 "Розрахунки за податками (податок на прибуток)"	600
		17 "Відстрочені податкові активи"	6415 "Розрахунки за податками (податок на прибуток)"	400
9	Нараховано податок на прибуток (його сума за даними податкового обліку менша від суми, що включається до складу витрат у бухгалтерському обліку)	981 "Податки на прибуток від звичайної діяльності"	6415 "Розрахунки за податками (податок на прибуток)"	500
		981 "Податки на прибуток від звичайної діяльності"	54 "Відстрочені податкові зобов'язання"	300
ПРОДАЖ ПІДАКЦИЗНОЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ЗА ДОГОВОРОМ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ				
Перша подія — відвантаження.				
Операції, за якими податкові зобов'язання виникають за першою подією				
1	Відвантажено підакцизну готову продукцію	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	18000
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	3000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Відвантажено підакцизну готову продукцію	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	18000
2	Відображено розрахунки за податковими зобов'язаннями з ПДВ	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	643 "Податкові зобов'язання"	3000
3	Нараховано акцизний збір	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	6412 "Розрахунки за податками (АЗ)"	9000
4	Надійшла оплата за відвантаженою продукцію	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	18000
5	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	643 "Податкові зобов'язання"	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	3000
Перша подія — оплата				
1	Отримано аванс за підакцизну готову продукцію, що підлягає відвантаженню	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	681 "Розрахунки за авансами одержаними"	18000
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	643 "Податкові зобов'язання"	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	3000
3	Нараховано акцизний збір	645 "Розрахунки з АЗ"	6412 "Розрахунки за податками (АЗ)"	9000
4	Відвантажено підакцизну готову продукцію в рахунок отриманого авансу	681 "Розрахунки за авансами одержаними"	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	18000
5	Відображено розрахунки за податковими зобов'язаннями з ПДВ	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	643 "Податкові зобов'язання"	3000
6	Відображено розрахунки за акцизним збором	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	645 "Розрахунки з АЗ"	9000
ПРИДБАННЯ ТОВАРІВ				
Перша подія — оприбуткування				
1	Оприбутковано ПММ, придбані для вантажного автомобіля	203 "Паливо"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	1000
2	Включено до складу податкового кредиту суму ПДВ	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	200

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
3	Суму ПДВ виключено з податкового кредиту методом "сторно" при передачі ПММ (вартістю 500 грн.) для використання у перевезеннях легковим автомобілем	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	685 "Розрахунки з іншими кредитами"	100
		203 "Паливо"	685 "Розрахунки з іншими кредитами"	100
Перша подія — оплата				
1	Перераховано передоплату за товари	371 "Розрахунки за виданими авансами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	1200
2	Включено до складу податкового кредиту суму ПДВ	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	644 "Податковий кредит"	200
3	Оприбутковано товари	281 "Товари на складі"	371 "Розрахунки за виданими авансами"	1000
4	Відображено розрахунки за податковим кредитом з ПДВ	644 "Податковий кредит"	371 "Розрахунки за виданими авансами"	200
БАРТЕРНІ ТОВАРООБМІННІ ОПЕРАЦІЇ З ПІДАКЦИЗНОЮ ГОТОВОЮ ПРОДУКЦІЄЮ (ЗА ВИНЯТКОМ АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇ В 1 ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ) НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ				
Перша подія — відвантаження				
1	Відвантажено підакцизну готову продукцію	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	18000
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	3000
3	Нараховано акцизний збір	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	6412 "Розрахунки за податками (АЗ)"	9000
4	Донараховано податкові зобов'язання на суму перевищення звичайної ціни над контрактною вартістю	949 "Інші витрати операційної діяльності"	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	250
5	Оприбутковано товари, отримані в рамках бартерного контракту	281 "Товари на складі"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	15000
6	Включено до складу податкового кредиту суму ПДВ	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	3000
Перша подія — отримання				
1	Оприбутковано товари, отримані в рамках бартерного контракту	281 "Товари на складі"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	15000
2	Відображено розрахунки за податковим кредитом	644 "Податковий кредит"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	3000
3	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	643 "Податкові зобов'язання"	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	3000
4	Нараховано акцизний збір	645 "Розрахунки з АЗ"	6412 "Розрахунки за податками (АЗ)"	9000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
5	Відвантажено готову продукцію в рамках бартерного контракту	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	18000
6	Відображено розрахунки за податковим кредитом	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	644 "Податковий кредит"	3000
7	Відображено розрахунки за податковими зобов'язаннями	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	645 "Розрахунки з АЗ"	9000
8	Включено до складу податкового кредиту суму ПДВ	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	644 "Податковий кредит"	3000
ІМПОРТ ТОВАРІВ ЗА ГРОШОВІ КОШТИ				
1	Перераховано грошові кошти за товари, що підлягають імпортуванню, за курсом НБУ — \$1=5 грн.	371 "Розрахунки за виданими авансами"	312 "Поточні рахунки в іноземній валюті"	\$2000 10000
2	Оприбутковано імпортовані товари	281 "Товари на складі"	371 "Розрахунки за виданими авансами"	\$2000 10000
3	Нараховано і сплачено митний збір та мито	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	1015
		281 "Товари на складі"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	
4а	Нараховано і сплачено ПДВ	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	2200
		377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	
		6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	
Уразі, якщо на суму податкових зобов'язань з ПДВ видано вексель, замість операції 4а в бухгалтерському обліку робляться записи 4б—6б				
4б	Видано вексель митному органу на суму ПДВ	643 "Податкові зобов'язання"	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті"	2200
5б	Включено до складу податкових зобов'язань суму ПДВ, на яку оформлено податковий вексель	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті"	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	2200
6б	Включено до складу податкового кредиту суму ПДВ (у наступному податковому періоді)	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	643 "Податкові зобов'язання"	2200
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИЙ БАРТЕР				
Перша подія — відвантаження товарів				
1	Відвантажено товари нерезиденту. Курс НБУ — \$1 = 5грн.	362 "Розрахунки з іноземними покупцями"	702 "Дохід від реалізації товарів"	\$5000 25000
2	Виключено зі складу податкового кредиту суму ПДВ за товарами, що експортуються (методом "сторно")	281 "Товари на складі"	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	1000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
3	Оприбутковано імпортовані товари. Курс НБУ — \$1 = 5грн.	281 "Товари на складі"	362 "Розрахунки з іноземними покупцями"	\$5000 25000
4	Нараховано та сплачено митні платежі	377 "Розрахунки з іншими дебіторами" 281 Товари на складі"	311 "Поточні рахунки в національній валюті" 377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	2538
5	Нараховано та сплачено ПДВ	6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)" 377 "Розрахунки з іншими дебіторами" 6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)"	311 "Поточні рахунки в національній валюті" 6411 "Розрахунки за податками (ПДВ)" 377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	5500
Імпорт послуг				
1	Перераховано аванс нерезиденту в сумі \$5000 за аудиторські послуги за курсом НБУ — \$1 = 5грн.	371 "Розрахунки за виданими авансами"	312 "Поточні рахунки в іноземній валюті"	\$5000 25000
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ на вартість послуг нерезидента	643 "Податкові зобов'язання"	641 "Розрахунки за податками"	5000
3	Списано на адміністративні витрати вартість аудиторських послуг нерезидента	92 "Адміністративні витрати"	371 "Розрахунки за виданими авансами"	\$5000 25000
4	Включено до складу податкового кредиту суму ПДВ, нараховану на вартість послуг нерезидента (у наступному після нарахування податковому періоді)	641 "Розрахунки за податками"	643 "Податкові зобов'язання"	5000

Відображення в бухгалтерському обліку донарахованих податків, а також нарахованих фінансових та адміністративних санкцій наведено в таблиці 6.19.

Таблиця 6.19

№ п/п	Зміст операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
	2	3	4	5
1	Нараховано податок за операціями, що проведені у попередньому році	44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"	641 "Розрахунки за податками"	400
2	Нараховано податок за операціями, що проведені у поточному році	92 "Адміністративні витрати", 98 "Податки на прибуток", 17 "Відстрочені податкові активи"	641 "Розрахунки за податками"	300
3	Нараховано пеню за актом документальної перевірки	948 "Визнані штрафи, пені, неустойки"	641 "Розрахунки за податками"	200

№ п/п	Зміст операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
4	Нараховано фінансові санкції	948 "Визнані штрафи, пені, неустойки"	641 "Розрахунки за податками"	700
5	Перераховано до бюджету суми недоїмки, пені та фінансових санкцій	641 "Розрахунки за податками"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	1600
6	Нараховано адміністративний штраф	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	170
7	Сплачено адміністративний штраф	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	170
8	Утримано із зарплати адміністративний штраф (з урахуванням обмежень, встановлених законодавством)	661 "Розрахунки за заробітною платою"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	170

6.20. ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ І НАРАХУВАНЬ ДО СОЦІАЛЬНИХ ФОНДІВ

Таблиця 6.20

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
Облік розрахунків з оплати праці				
1	Нараховано основну заробітну плату основних виробничих робітників	23 "Виробництво"	661 "Розрахунки за заробітною платою"	20000
2	Нараховано додаткову заробітну плату основних виробничих робітників	91 "Загальновиробничі витрати"		6500
3	Нараховано основну і додаткову заробітну плату загальновиробничого персоналу	91 "Загальновиробничі витрати"		6900
4	Нараховано основну і додаткову заробітну плату управлінського персоналу	92 "Адміністративні витрати"		4300
5	Нараховано основну і додаткову заробітну плату працівників служби збуту	93 "Витрати на збут"		3200
6	Нараховано основну і додаткову заробітну плату невиконавчого персоналу	94 "Інші витрати операційної діяльності"		2300
7	Нараховано матеріальну допомогу працівникам підприємства	94 "Інші витрати операційної діяльності"		5800
8	Нараховано зарплату робітникам, зайнятим на виготовленні необоротних активів	15 "Капітальні інвестиції"		400
9	Нараховано заробітну плату робітникам, зайнятим на виправленні браку	24 "Брак у виробництві"		250
10	Нараховано зарплату робітникам, зайнятим в усуненні наслідків стихійного лиха на підприємстві	99 "Надзвичайні витрати"		300
11	Нараховано допомоги із соціального страхування працівникам підприємства	652 "За соціальним страхуванням"		1000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Облік утримань із заробітної плати та її видачі працівникам				
12	Нараховано і утримано прибутковий податок	661 "Розрахунки за заробітною платою"	641 "Розрахунки за податками"	5000
13	Нараховано і утримано відрахування до Пенсійного фонду (1 % і 2%)		651 "За пенсійним забезпеченням"	1000
14	Нараховано і утримано допомоги зі страхування на випадок безробіття 0,5%		653 "За страхуванням на випадок безробіття"	250
15	Утримано перевитрату підзвітних сум		372 "Розрахунки з підзвітними особами"	200
16	Утримано суми відшкодування матеріальної школи		375 "Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків"	100
17	Утримано суми аліментів		685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	360
18	Видано заробітну плату грошима		301 "Каса в національній валюті"	45
19	Видано заробітну плату натурою (продукцією)		701 "Дохід від реалізації готової продукції"	2
Облік нарахувань на заробітну плату				
20	Нараховано збір до Пенсійного фонду (32%) на:			
	— основну заробітну плату основних виробничих робітників (20000)	23 "Виробництво"	651 "За пенсійним забезпеченням"	6400
	— додаткову заробітну плату основних виробничих робітників і виробничого персоналу (3400 грн.)	91 "Загальновиробничі витрати"		4288
	— заробітну плату персоналу управління (4300 грн.)	92 "Адміністративні витрати"		1376
	— заробітну плату працівників служби збуту (3200 грн.)	93 "Витрати на збут"		1024
	— заробітну плату невиробничого персоналу і матеріальну допомогу всіх категорій (8100 грн.)	94 "Інші витрати операційної діяльності"		2592
	— заробітну плату робітникам, зайнятим на виготовленні необоротних активів (400 грн.)	15 "Капітальні інвестиції"		128
	— заробітну плату робітникам, зайнятим на виправленні браку (250 грн.)	24 "Брак у виробництві"		80
	— заробітну плату робітникам, зайнятим на усуненні наслідків стихійного лиха (300 грн.)	99 "Надзвичайні витрати"		96
21	Нараховано відрахування на соціальне страхування (4%) на:			
	— основну заробітну плату основних виробничих робітників (20000 грн.)	23 "Виробництво"	652 "За соціальним страхуванням"	800
	— додаткову заробітну плату основних виробничих робітників і виробничого персоналу (13400 грн.)	91 "Загальновиробничі витрати"		536
	— заробітну плату персоналу управління (4300 грн.)	92 "Адміністративні витрати"		172
	— заробітну плату працівників служби збуту (3200 грн.)	93 "Витрати на збут"		128

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
	— заробітну плату невиробничого персоналу і матеріальну допомогу всіх категорій працівників (8100 грн.)	94 "Інші витрати операційної діяльності"	652 "За соціальним страхуванням"	324
	— заробітну плату робітникам, зайнятим на виготовленні необоротних активів (400 грн.)	15 "Капітальні інвестиції"		16
	— заробітну плату робітникам, зайнятим на виправленні браку (250 грн.)	24 "Брак у виробництві"		10
	— заробітну плату робітникам, зайнятим на усуненні наслідків стихійного лиха на підприємстві (300 грн.)	99 "Надзвичайні витрати"		12
22	Нараховано відрахування на соціальне страхування на випадок безробіття (1,5%) на:			
	— основну заробітну плату основних виробничих робітників (20000 грн.)	23 "Виробництво"	653 "За страхуванням на випадок безробіття"	300
	— додаткову заробітну плату основних виробничих робітників і загальновиробничого персоналу (13400 грн.)	91 "Загальновиробничі витрати"		201
	— заробітну плату персоналу управління (4300 грн.)	92 "Адміністративні витрати"		64,5
	— заробітну плату працівників служби збуту (3200 грн.)	93 "Витрати на збут"		48
	— заробітну плату невиробничого персоналу і матеріальну допомогу всіх категорій працівників (8100 грн.)	94 "Інші витрати операційної діяльності"		121,5
	— заробітну плату робітникам, зайнятим на виготовленні необоротних активів (400 грн.)	15 "Капітальні інвестиції"		6
	— заробітну плату робітникам, зайнятим на виправленні браку (250 грн.)	24 "Брак у виробництві"	3,75	
	— заробітну плату робітникам, зайнятим на усуненні наслідків стихійного лиха на підприємстві (300 грн.)	99 "Надзвичайні витрати"	4,5	
Перераховано податки і збори				
23	Перераховано до бюджету прибутковий податок	641 "Розрахунки за податками"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	5000
24	Перераховано збір до Пенсійного фонду (32%+ 1% або 2%)	651 "За пенсійним забезпеченням"		16984
25	Перераховано збір на соціальне страхування (за мінусом нарахованої допомоги з тимчасової непрацездатності)	652 "За соціальним страхуванням"		998
26	Перераховано збір до Фонду зайнятості	653 "За страхуванням на випадок безробіття"		999,25

6.21. ОБЛІК ДОХОДІВ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ

До складу доходів майбутніх періодів включають доходи, одержані у поточному або попередньому звітному періоді, але що відносяться до наступних звітних періодів. Наприклад, до цього виду доходів відносять:

- авансові платежі, одержані за здані в оренду основні засоби та інші необоротні активи (авансові орендні платежі);
- суму передплати, одержану за газети, журнали, інші періодичні та довідкові видання;
- виручку за вантажні перевезення;
- виручку від продажу квитків транспортних і театральних-видовищних підприємств;
- абонентську плату за користування засобами зв'язку тощо.

У бухгалтерському обліку для відображення таких доходів призначено **рахунок 69** "Доходи майбутніх періодів". Їх аналітичний облік ведуть за видами, датами утворення і визнання доходами звітного періоду.

По **кредиту** рахунка 69 "Доходи майбутніх періодів" відображається сума одержаних доходів майбутніх періодів, по **дебету** - їх списання на відповідні рахунки обліку доходів і включення до складу доходів звітного періоду.

Наведемо типові бухгалтерські записи з обліку доходів майбутніх періодів у таблиці 6.20.

Таблиця 6.20

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
Відображення доходів майбутніх періодів видави				
1	Видавництву у грудні надійшла сума передплати за 1 квартал	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	681 "Розрахунки за авансами одержаними"	180
2	Відображено дохід майбутніх періодів	681 "Розрахунки за авансами одержаними"	69 "Доходи майбутніх періодів"	180
3	Щомісячне нарахування доходу (180 грн. :3)	69 "Доходи майбутніх періодів"	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	60
Відображення доходів майбутніх періодів при одержанні цільового фінансування на тривалий термін (наприклад, на рік)				
1	Надійшло цільове фінансування на підприємство на рік	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	48 "Цільове фінансування і цільові надходження"	100000
2	Цільове фінансування відображено як дохід майбутніх періодів	48 "Цільове фінансування і цільові надходження"	69 "Доходи майбутніх періодів"	100000
3	У періоді безпосереднього використання коштів цільового фінансування визнано дохід	69 "Доходи майбутніх періодів"	745 "Дохід від безоплатно одержаних активів"	10000

6.22. ОБЛІК ДОХОДІВ, ВИТРАТ І РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

ОБЛІК ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ

Визнання й облік доходів ведеться відповідно до таких нормативних документів:

- а) П(С) Б01 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;
- б) П(С) БО 3 "Звіт про фінансові результати";
- в) П(С) БО 15 "Дохід";
- г) Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкції із застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку

активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 892/ 4185.

Під доходами розуміється збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників). Визнання доходу відбувається саме у момент збільшення активу або зменшення зобов'язання.

У цілому дохід підприємства включає в себе доходи від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також від надзвичайних подій.

Для узагальнення інформації про доходи, одержані від реалізації готової продукції, товарів (робіт, послуг), від страхової діяльності, про суми наданих після реалізації покупцям знижок, про вартість повернутих покупцем готової продукції і товарів та інші вирахування з доходу призначено **рахунок 70 "Доходи від реалізації"**.

Порядок відображення у бухгалтерському обліку сум доходу, одержаного від реалізації на умовах передоплати або відстрочення платежу, наведений у таблиці 6.21.

Таблиця 6.21

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Реалізація на умовах авансу (передоплати)				
Операції з вітчизняними покупцями (замовниками)				
1	Одержано аванс (передоплату) від покупців (замовників), інших кредиторів	301 "Каса в національній валюті", 311 "Поточні рахунки в національній валюті"	681 "Розрахунки за авансами одержаними", 685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	12000
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ, і відображено податкові розрахунки	643 "Податкові зобов'язання"	641 "Розрахунки за податками"	2000
3	Відвантажено готову продукцію, товари, виконані роботи, надані послуги	681 "Розрахунки за авансами одержаними", 685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	6000
			702 "Дохід від реалізації товарів"	3600
			703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"	2400
4	Списано суму ПДВ на дохід, і закрито податкові розрахунки з ПДВ	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	643 "Податкові зобов'язання"	1000
		702 "Дохід від реалізації товарів"	643 "Податкові зобов'язання"	600
		703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"	643 "Податкові зобов'язання"	400
5	Списано собівартість:			
	— реалізованої готової продукції	901 "Собівартість реалізованої готової продукції"	26 "Готова продукція"	4000
	— товарів	902 "Собівартість реалізованих товарів"	281 "Товари на складі"	2500
	— виконаних робіт, наданих послуг	903 "Собівартість реалізованих робіт і послуг"	23 "Виробництво"	1600

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
6	Списано на фінансовий результат:			
	— суму визнаного доходу	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	791 "Результат основної діяльності"	5000
		702 "Дохід від реалізації товарів"	791 "Результат основної діяльності"	3000
		703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"	791 "Результат основної діяльності"	2000
	— собівартість реалізованої готової продукції	791 "Результат основної діяльності"	901 "Собівартість реалізованої готової продукції"	4000
	— собівартість реалізованих товарів	791 "Результат основної діяльності"	902 "Собівартість реалізованих товарів"	2500
	— собівартість виконаних робіт, наданих послуг	791 "Результат основної діяльності"	903 "Собівартість реалізованих робіт і послуг"	1600
Операції з іноземними покупцями (замовниками)				
1	Одержано аванс (передоплату) (курс НБУ на дату зарахування 5,6 грн. за 1 дол. США)	302 "Каса в іноземній валюті", 312 "Поточні рахунки в іноземній валюті"	681 "Розрахунки за авансами одержаними", 685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	\$10000 56000
2	Відвантажено на експорт готову продукцію, товари, виконано експортні роботи, послуги	681 "Розрахунки за авансами одержаними", 685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	16000
			702 "Дохід від реалізації товарів"	23000
			703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"	17000
3	Списано собівартість:			
	— реалізованої готової продукції	901 "Собівартість реалізованої готової продукції"	26 "Готова продукція"	13000
	— товарів	902 "Собівартість реалізованих товарів"	281 "Товари на складі"	21000
	— виконаних робіт, наданих послуг	903 "Собівартість реалізованих робіт і послуг"	23 "Виробництво"	15000
4	Сплачено мито, митні збори	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	301 "Каса в національній валюті", 311 "Поточні рахунки в національній валюті"	5600
5	Віднесено мито і митні збори на витрати, пов'язані зі збутом	93 "Витрати на збут"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	5600

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
6	Відображено інші витрати, пов'язані зі збутом	93 "Витрати на збут"	311 "Поточні рахунки в національній валюті", 361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями", 377 "Розрахунки з іншими дебіторами", 39 "Витрати майбутніх періодів", 631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками", 64 "Розрахунки за податками та платежами", 65 "Розрахунки за страхуванням", 66 "Розрахунки з оплати праці"	9000
7	Списано на фінансовий результат:			
	— суму визнаного доходу	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	791 "Результат основної діяльності"	16000
		702 "Дохід від реалізації товарів"	791 "Результат основної діяльності"	23000
		703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"	791 "Результат основної діяльності"	17000
	— собівартість реалізованої готової продукції	791 "Результат основної діяльності"	901 "Собівартість реалізованої готової продукції"	13000
	— собівартість реалізованих товарів	791 "Результат основної діяльності"	902 "Собівартість реалізованих товарів"	21000
	— собівартість виконаних робіт, наданих послуг	791 "Результат основної діяльності"	903 "Собівартість реалізованих робіт і послуг"	15000
	— витрати на збут	791 "Результат основної діяльності"	93 "Витрати на збут"	14600
Реалізація на умовах відстрочки платежу				
Операції з вітчизняними покупцями та замовниками				
1	Відвантажено готову продукцію, товари, виконані роботи, надані послуги	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями", 377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	701 "Дохід від реалізації готової продукції" 702 "Дохід від реалізації товарів" 703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"	24000 18000 12000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	641 "Розрахунки за податками"	4000
		702 "Дохід від реалізації товарів"	641 "Розрахунки за податками"	3000
		703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"	641 "Розрахунки за податками"	2000
3	Списано собівартість:			
	— реалізованої готової продукції	901 "Собівартість реалізованої готової продукції"	26 "Готова продукція"	18000
	— товарів	902 "Собівартість реалізованих товарів"	281 "Товари на складі"	15600
	— виконаних робіт, наданих послуг	903 "Собівартість реалізованих робіт і послуг"	23 "Виробництво"	8500
4	Списано в порядку закриття суму визнаного доходу	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	791 "Результат основної діяльності"	20000
		702 "Дохід від реалізації товарів"	791 "Результат основної діяльності"	15000
		703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"	791 "Результат основної діяльності"	10000
5	Списано на фінансовий результат собівартість:			
	— реалізованої готової продукції	791 "Результат основної діяльності"	901 "Собівартість реалізованої готової продукції"	18000
	— товарів	791 "Результат основної діяльності"	902 "Собівартість реалізованих товарів"	15600
	— виконаних робіт, наданих послуг	791 "Результат основної діяльності"	903 "Собівартість реалізованих робіт і послуг"	8500
6	Одержано кошти в оплату відвантаженої продукції, товарів, робіт, послуг	301 "Каса в національній валюті",	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями", 377	54000
		311 "Поточні рахунки в національній валюті"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	
Операції з іноземними покупцями (замовниками)				
1	Відвантажено на експорт готову продукцію, товари, виконані роботи, надані послуги (курс НБУ на дату митного оформлення/підписання акта склав 5,59 грн. за 1 дол. США)	362 "Розрахунки з іноземними покупцями",	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	<u>\$5000</u> 27950
		377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	702 "Дохід від реалізації товарів"	<u>\$3500</u> 19565
			703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"	<u>\$6000</u> 33540
2	Списано собівартість:			
	— реалізованої готової продукції	901 "Собівартість реалізованої готової продукції"	26 "Готова продукція"	23000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
	— товарів	902 "Собівартість реалізованих товарів"	281 "Товари на складі"	17000
	— виконаних робіт, наданих послуг	903 "Собівартість реалізованих робіт і послуг"	23 "Виробництво"	25100
3	Сплачено мито, митні збори	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	301 "Каса в національній валюті", 311 "Поточні рахунки в національній валюті"	14000
4	Віднесено на витрати, пов'язані зі збутом, суму оплати	93 "Витрати на збут"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	14000
5	Списано на фінансовий результат:			
	— суму визнаного доходу	701 "Дохід від реалізації готової продукції"	791 "Результат основної діяльності"	27950
		702 "Дохід від реалізації товарів"	791 "Результат основної діяльності"	19565
		703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"	791 "Результат основної діяльності"	33540
	— собівартість реалізованої готової продукції	791 "Результат основної діяльності"	901 "Собівартість реалізованої готової продукції"	23000
	— собівартість реалізованих товарів	791 "Результат основної діяльності"	902 "Собівартість реалізованих товарів"	17000
	— собівартість виконаних робіт, наданих послуг	791 "Результат основної діяльності"	903 "Собівартість реалізованих робіт і послуг"	25100
	— витрати на збут	791 "Результат основної діяльності"	93 "Витрати на збут"	14000

Порядок відображення у бухгалтерському обліку повернення проданої продукції (товарів) наведений у таблиці 6.22.

Таблиця 6.22

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Відображено вартість продукції, товарів, які повернені покупцями, іншими дебіторами	704 "Вирахування з доходу"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями" 377 "Розрахунки з іншими дебіторами"	18000
2	Відкориговано податкові зобов'язання з ПДВ (методом "червоного сторно")	704 "Вирахування з доходу"	641 "Розрахунки за податками"	3000
3	Відображено собівартість повернених продукції, товарів (методом "червоного сторно")	704 "Вирахування з доходу"	26 "Готова продукція" 281 "Товари на склад"	13000
4	Списано у порядку закриття суму вирахувань з доходу	791 "Результат основної діяльності"	704 "Вирахування з доходу"	2000

Слід звернути увагу на особливості визнання та оцінки доходів при здійсненні товарообмінних (бартерних) операцій:

1) якщо першою подією є одержання товарів (робіт, послуг), таке надходження розцінюється як попередня оплата продукції, товарів, робіт, послуг, що підлягають наступному відвантаженню покупцям (замовникам). Згідно з П(С)БО 15 "Дохід" сума попередньої оплати не визнається доходом до моменту фактичного (зустрічного) відвантаження продукції, товарів, робіт, послуг;

2) якщо сторони договору (контракту) міні здійснюють обмін продукцією (товарами, роботами, послугами та іншими активами), які подібні за призначенням і мають однакову справедливую вартість, то дохід ними взагалі не визнається;

3) якщо товарообмінні операції здійснюються поетапно (частинами), то у цьому випадку кожне з часткових відвантажень продукції, товарів або кожний з етапів виконання робіт, послуг розглядається як окрема операція, і відповідно до П(С)БО15 "Дохід" дохід буде визначений на дату здійснення цих операцій у сумі, що відповідає такому відвантаженню або етапу;

4) та сторона бартерного договору, яка надає іншій стороні послуги в обмін на товари (інші послуги роботи), визнає дохід виходячи зі ступеня завершеності операції з надання послуг на дату балансу;

5) згідно з П(С)015 "Дохід" загальна сума доходу за бартерним договором визначається за справедливою вартістю активів (робіт, послуг), які одержані або підлягають одержанню підприємством, зменшеною (збільшеною) на суму пере даних (одержаних) грошових коштів та їх еквівалентів.

У випадку неможливості визначення цієї справедливої вартості дохід визнається у сумі, що дорівнює вартості активів (крім грошових коштів та їх еквівалентів), робіт, послуг, що передані за бартерним договором (контрактом).

6.23. ОБЛІК РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВАЇ

Порядок відображення у бухгалтерському обліку надходження і реалізації товарів у роздрібній торгівлі наведений у таблиці, що публікується нижче.

Таблиця 6.23

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
Одержання товарів від українських постачальників з наступною оплатою				
1	Оприбутковано товари на складі підприємства роздрібною торгівлі	281 "Товари на складі"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	2000
2	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ за наявності податкової накладної	641 "Розрахунки за податками"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	400
3	Перераховано кошти постачальнику в оплату за товар, що надійшов	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	2400
Одержання товарів від українських постачальників з попередньою оплатою:				
а) із застосуванням субрахунку 371 "Розрахунки за виданими авансами"				
4	Перераховано постачальнику з поточного рахунка попередню оплату за товар	371 "Розрахунки за виданими авансами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	2400
5	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"	400

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
6	Оприбутковано товари, що надійшли на склад	281 "Товари на складі"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	2000
7	Відображено податковий кредит за податковими розрахунками	644 "Податковий кредит"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	400
8	Зараховано раніше перерахований аванс	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	371 "Розрахунки за виданими авансами"	2400
б) без застосування субрахунку 371 «Розрахунки за виданими авансам»				
9	Перераховано постачальнику з поточного рахунка попередню оплату за товар	631* "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	2400
10	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"	400
11	Оприбутковано товари, що надійшли на склад	281 "Товари на складі"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	2000
12	Відображено податковий кредит за податковими розрахунками	644 "Податковий кредит"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"	400
Придбання товарів за готівковий розрахунок				
13	Видано підзвіт готівку з каси на придбання товарів**	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	301 "Каса в національній валюті"	600
14	Оприбутковано на складі товари, придбані підзвітною особою	281 "Товари на складі"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	500
15	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"	100
Реалізація товарів				
Реалізація товарів за готівковий розрахунок				
16	Передано товари зі складу у роздрібну мережу	281 "Товари на складі"	282 "Товари в торгівлі"	2000
17	Проведено торговельну націнку на різницю між покупною та продажною вартістю переданих товарів	282 "Товари в торгівлі"	285 "Торгова націнка"	500
18	Відображено виручку від реалізації товарів: — за готівковий розрахунок	301 "Каса в національній валюті"	702 "Дохід від реалізації товарів"	2500
	— з оплатою кредитними картками	333 "Грошові кошти в дорозі в національній валюті"	702 "Дохід від реалізації товарів"	2500
19	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	702 "Дохід від реалізації товарів"	641 "Розрахунки за податками"	417
20	Списано собівартість реалізованих товарів	902 "Собівартість реалізованих товарів"	282 "Товари в торгівлі"	2000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
21	Списано торгівлю націнку, що припадає на реалізовані товари, методом "червоного сторно"	282 Товари в торгівлі"	"Торгова націнка"	
22	Списано на фінансовий результат дохід від реалізації товарів	702 "Дохід від реалізації товарів"	791 "Результат основної діяльності"	2083
23	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованого товару	791 "Результат основної діяльності"	902 "Собівартість реалізованих товарів"	2000

6.24. ОБЛІК ОПТОВОЇ КОМІСІЙНОЇ ТОРГІВАІ

Відповідно до договору комісії підприємство-комітент передало підприємству-комісіонеру товари на суму 36000 грн. (у тому числі ПДВ - 6000 грн.). Комісійна винагорода складає 10% від вартості реалізованих товарів - 3600 грн. (у тому числі ПДВ – 600 грн.). За умовами договору комісіонер утримує суму комісійної винагороди з коштів, одержаних від продажу товарів.

Порядок відображення у бухгалтерському обліку операцій у комісіонера і комітента наведено в таблиці 6.24.

Таблиця 6.24

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Комісіонер				
1	Оприбутковано товари, прийняті на комісію	024 "Товари, прийняті на комісію"	–	36000
2	Одержано кошти від покупця	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	681 "Розрахунки за авансами одержаними"	36000
3	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	643 "Податкові зобов'язання"	641 "Розрахунки за податками"	6000
4	Відвантажено товари покупцеві	681 "Розрахунки за авансами одержаними"	702 "Дохід від реалізації товарів"	36000
5	Відображено суму доходу, одержаного на користь комітента	704 "Вирахування з доходу"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	32400
6	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ (за комісійними послугами)	702 "Дохід від реалізації товарів"	641 "Розрахунки за податками"	600
7	Списано вартість реалізованих товарів	–	024 "Товари, прийняті на комісію"	36000
8	Проведено розрахунки з комітентом	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	32400
9	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	643 "Податкові зобов'язання"	6000

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
10	Списано на фінансовий результат дохід від продажу взятих на комісію товарів	702 "Дохід від реалізації товарів"	791 "Результат основної діяльності"	35400
11	Списано на фінансовий результат дохід комітента	791 "Результат основної діяльності"	704 "Вирахування з доходу"	32400
Комітент				
1	Передано товари за договором комісії	283 "Товари на комісії"	281 "Товари на складі"	25000
2	Одержано копії від комісiонера за реалізовані товари	311 "Поточні рахунки в національній валюті"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	32400
3	Відображено дохід, одержаний від реалізації товарів	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	702 "Дохід від реалізації товарів"	36000
4	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	702 "Дохід від реалізації товарів"	641 "Розрахунки за податками"	6000
5	Списано собівартість товарів	902 "Собівартість реалізованих товарів"	283 "Товари на комісії"	25000
6	Відображено вартість послуг, наданих комісiонером	93 "Витрати на збут"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	3000
7	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	685 "Розрахунки з іншими кредиторами"	600
8	Списано на фінансовий результат дохід від реалізації товарів	702 "Дохід від реалізації товарів"	791 "Результат основної діяльності"	30000
9	Списано на фінансовий результат витрати на збут	791 "Результат основної діяльності"	93 "Витрати на збут"	3000
10	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованих товарів	791 "Результат основної діяльності"	902 "Собівартість реалізованих товарів"	25000

6.25. ОБЛІК РОЗДРІБНОЇ КОМІСІЙНОЇ ТОРГІВЛІ

Магазин прийняв на комісію від фізичної особи товари, що були у вжитку. їх продажна вартість складає 2000 грн. Сума, що підлягає виплаті громадянину (комітенту), - 1700 грн. Бухгалтерський облік вищенаведених операцій відображений у таблиці 6.25.

Таблиця 6.25

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Оприбутковано товари, прийняті на комісію	024 "Товари, прийняті на комісію"	–	2000
2	Одержано копії від покупця	301 "Каса в національній валюті"	703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"	2000
3	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"	641 "Розрахунки за податками"	50

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
4	Відображено суму доходу, одержаного на користь комітента	704 "Вирахування з доходу"	685 "Розрахунки з іншими кредиторам"	1700
5	Списано вартість реалізованих товарів	–	024 "Товари, прийняті на комісію"	2000
6	Проведено розрахунки з комітентом	685 "Розрахунки з іншими кредиторам"	301 "Каса в національній валюті"	1700
7	Списано на фінансовий результат дохід від продажу взятих на комісію товарів	703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"	791 "Результат основної діяльності"	1950
8	Списано на фінансовий результат дохід комітента	791 "Результат основної діяльності"	704 "Вирахування з доходу"	1700

РОЗДІЛ VII. БУХГАЛТЕРСЬКІ (ОБЛІКОВІ) РЕГІСТРИ

7.1. БУХГАЛТЕРСЬКІ (ОБЛІКОВІ) РЕГІСТРИ ВЕЛИКИХ ПІДПРИЄМСТВ

(Затвержені наказом Міністерства фінансів України 29.12.2000р. № 356)

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Форма бухгалтерського обліку як певна система реєстрів бухгалтерського обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них обирається підприємствами самостійно з дотриманням єдиних засад бухгалтерського обліку та з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних.

2. Ці Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку (далі — Методичні рекомендації) спрямовані на узагальнення у реєстрах бухгалтерського обліку (крім реєстру позабалансового обліку) методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій та інших юридичних осіб (крім банків і бюджетних установ), їх філій, відділень, представництв незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності (далі — підприємства), на накопичення аналітичних даних про склад і рух активів, капіталу і зобов'язань, доходів, витрат, фінансових результатів.

3. Облікові реєстри (книги, відомості, журнали тощо) призначені для хронологічного, систематичного або комбінованого накопичення, групування та узагальнення інформації про господарські операції, що містяться у прийнятих до обліку первинних документах.

4. Облікові реєстри складаються щомісяця. Облікові реєстри підписуються виконавцями та головним бухгалтером або особою, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку підприємства.

5. Ведення облікових реєстрів та контирування документів первинного обліку здійснюються із застосуванням, щонайменше, коду класу рахунків й коду синтетичного рахунку.

6. Формування аналітичних даних здійснюється групуванням однакових за економічним змістом даних первинних документів у відомостях, з яких підсумки переносяться до відповідних журналів. Розріз (деталізація) аналітичної інформації у реєстрах бухгалтерського обліку підприємством може розширюватися, змінюватися.

У випадках, коли потрібну аналітичну деталізацію показників за об'єктами обліку на окремих рахунках (запасів, витрат, доходів тощо) безпосередньо у журналах забезпечити неможливо, то попередньо дані первинних документів у потрібному аналітичному розрізі групуються (накопичуються) у допоміжних відомостях (аркушах-розшифровках), з яких підсумки записуються до журналів.

7. Аналітичні дані в облікових реєстрах мають узгоджуватися з даними синтетичного обліку на останнє число місяця.

8. Господарські операції відображаються в облікових реєстрах під час надходження первинних документів або підсумками за місяць, в залежності від характеру і змісту операцій. Інформація до облікових реєстрів переноситься після перевірки первинних документів за формою та змістом.

Підсумкові записи в журналах звіряються з даними первинних документів, які були підставою для записів, та з відомостями.

На документах, дані яких включені до облікових реєстрів, зазначають номери відповідних облікових реєстрів і порядкові номери записів в них (номер рядка). За документами, дані яких відображені в облікових реєстрах загальним підсумком, номер реєстру і номер запису вказують на окремому аркуші, який додається до зброшурованих документів.

В облікових реєстрах, показники яких переносять в Головну книгу або в інші облікові реєстри, роблять відповідну позначку про це у відповідному рядку реєстру.

9. В облікових реєстрах підчистки і необумовлені виправлення тексту та цифрових даних не допускаються.

Помилки в облікових реєстрах виправляються коректурним способом, тобто неправильний текст та/або цифри закреслюються і над закресленим наводиться правильний текст та/або цифри. Закреслення здійснюється однією рисою так, щоб можна було прочитати виправлене. Виправлення помилки повинно бути обумовлено надписом "виправлено" та підтверджено підписами осіб, що підписали цей реєстр, із зазначенням дати виправлення.

Помилки в облікових регістрах за звітний рік, що виявлені після записів підсумків облікових регістрів у Головну книгу, виправляються способом сторно. Цей спосіб передбачає складання Бухгалтерської довідки, в яку помилка (сума, кореспонденція рахунків) заноситься червоним чорнилом, пастою кулькових ручок тощо або у дужках, а правильний запис (сума, кореспонденція рахунків) заноситься чорнилом, пастою кулькових ручок тощо темного кольору. Внесенням цих даних до регістру бухгалтерського обліку і Головної книги у місяці, в якому виявлено помилку, ліквідується неправильний запис та відображаються правильна сума і кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку.

Виправлення помилок минулих років оформлюється Бухгалтерською довідкою, де наводиться зміст помилки, сума та кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку, якою виправляється помилка. У місяці складання бухгалтерської довідки її дані записуються до відповідного регістру бухгалтерського обліку і Головної книги.

10. Головна книга використовується для узагальнення даних журналів, взаємної перевірки правильності записів за окремими рахунками і складання фінансової звітності. До Головної книги заносяться із журналів підсумки оборотів з кредиту рахунків.

11. У Головній книзі відображаються: сальдо на початок і кінець поточного місяця; обороти за поточний місяць за кредитом цього рахунку, які наводяться однією сумою; обороти за поточний місяць за дебетом цього рахунку, які наводяться сумою за кореспондуючими рахунками із журналів.

12. Головна книга ведеться протягом календарного року. На кожний синтетичний рахунок у Головній книзі відводять окрему сторінку.

13. Перевірку правильності записів у Головній книзі здійснюють підрахунком суми оборотів і сальдо за усіма рахунками. Суми дебетових і кредитових оборотів, а також сальдо за дебетом і кредитом повинні бути відповідно рівні.

14. Підприємства для перевірки правильності складання облікових регістрів можуть застосувати оборотну відомість за рахунками бухгалтерського обліку, яка складається з даних оборотів на рахунках бухгалтерського обліку Головної книги після занесення до неї оборотів із всіх журналів. Обороти за дебетом рахунків і кредитом рахунків також мають бути рівними.

Інформація про господарські операції підприємства за звітний період (місяць, квартал, рік) з облікових регістрів використовується для складання фінансової звітності.

15. Регістри бухгалтерського обліку побудовані за кореспонденцією рахунків бухгалтерського обліку, що встановлена Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291 і зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 21 грудня 1999 року за № 893/4186.

16. Ці Методичні рекомендації передбачають застосування таких регістрів бухгалтерського обліку.

17. Форми журналів, відомостей. Головної книги, таблиць аналітичних даних, аркушів-розшифровок, реєстру депонованої зарплати, Бухгалтерської довідки є додатками до цих Методичних рекомендацій.

ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ГРОШОВИХ ДОКУМЕНТІВ

18. Узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів (у національній та іноземній валюті в касах, на поточних, валютних та інших рахунках у банках), грошових документів (у національній та іноземній валюті), які знаходяться в касі підприємства (поштових марок, сплачених проїзних документів тощо) та коштів у дорозі здійснюється в Журналі 1 і відомостях до цього Журналу 1.1, 1.2, 1.3.

Номери		Найменування та призначення регістрів:
Журналі	Відомостей	
1	2	3
1	- 1.1 1.2 1.3	Облік грошових коштів та грошових документів Журнал 1 за кредитом рахунків 30, 31, 33 Відомість за дебетом рахунку 30 Відомість за дебетом рахунку 31 Відомість за дебетом рахунку 33

19. Журнал 1 використовується для відображення оборотів за кредитом рахунків 30 "Каса", 31 "Рахунки в банках", 33 "Інші кошти". У відомостях до Журналу 1 відображаються обороти за дебетом рахунків 30, 31, 33.

20. Записи у Журналі 1 та відомостях здійснюються на підставі первинних та зведених облікових документів (звітів касира і доданих до них прибуткових та видаткових касових ордерів, виписок банку і доданих до них документів тощо) у розрізі кореспондуючих рахунків у хронологічному порядку підсумками за 2-3 дні. Можливо накопичення даних про операції з грошовими коштами за кожний день попередньо у допоміжній відомості у потрібному аналітичному розрізі з наступним перенесенням підсумкових оборотів за місяць до Журналу 1 і відомостей до нього.

21. Для відображення операцій, здійснених у іноземній валюті, використовується Журнал 1 і відомості до нього, які заповнюються у валюті здійснення операцій. Для кожної іноземної валюти, в якій здійснювалися операції, ведеться Журнал 1 і відомості до нього, які позначаються назвою валюти, в якій вони заповнюються.

Аналітичні дані про грошові кошти в іноземній валюті наводяться у гривнях і одночасно в тій валюті, в якій здійснювалась операція в іноземній валюті.

22. Залишки на відповідних рахунках у відомостях на кінець місяця встановлюються як різниця між сумою сальдо на початок місяця і дебетових оборотів по рахунку за поточний місяць і сумою кредитових оборотів за місяць.

Сальдо рахунків перевіряється з відповідними документами (звітами касира, виписками банку тощо).

ОБЛІК ДОВГОСТРОКОВИХ ТА КОРОТКОСТРОКОВИХ ПОЗИК

23. У Журналі 2 відображаються операції з одержання довгострокових і короткострокових позик та інші операції, облік яких ведеться на рахунках 50 "Довгострокові позики" і 60 "Короткострокові позики".

Номери		Найменування та призначення реєстрів:
Журналів	Відомостей	
1	2	3
Облік довгострокових та короткострокових позик		
2		Журнал 2 за кредитом рахунків 50, 60

24. У цьому Журналі відображаються обороти за кредитом рахунків 50 і 60 у розрізі кореспондуючих рахунків. Записи здійснюються на підставі виписок банку і доданих до них документів та інших документів, що засвідчують рух залучених позикових коштів.

25. У розділі III цього Журналу відображаються аналітичні дані до рахунків 50 і 60. У графі 3 відображаються позикодавці (банки) кредитів (позик) і строки їх погашення.

У графі 7 таблиці аналітичних даних до рахунку 50 відображаються суми одержаних довгострокових позик, а також переведення короткострокових (відстрочених) у довгострокові позики, у графі 6 - погашення заборгованості за ними та переведення до поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями. У графі 7 таблиці аналітичних даних до рахунку 60 відображаються суми одержаних короткострокових кредитів (позик), у графі 6 - сума їх погашення та переведення до довгострокових зобов'язань у разі відстрочення кредитів (позик). У графах 9 і 10 наводяться дані про нараховані відсотки (проценти) за користування довгостроковими позиками і окремо за короткостроковими позиками за поточний місяць і за період з початку року до кінця місяця, за який складається Журнал 2.

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ, ДОВГОСТРОКОВИХ ТА ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

26. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками, покупцями і замовниками, різними дебіторами і кредиторами, за податками і платежами, облік виданих та отриманих короткострокових векселів, виданих довгострокових векселів, довгострокових і поточних зобов'язань (крім зобов'язань, облік яких ведеться у Журналі 2), відстрочених податкових активів і зобов'язань здійснюється у Журналі 3 та відомостях аналітичного обліку 3.1-3.6.

Номери		Найменування та призначення реєстрів:
Журналі	Відомостей	
1	2	3
3		<p align="center">Облік розрахунків, довгострокових та поточних зобов'язань</p> <p>Розділ I Журналу 3. Облік розрахунків за товари, роботи, послуги, інших розрахунків і резерву сумнівних боргів (за кредитом рахунків 16, 34, 36, 37, 38, 51, 62, 63, 68)</p> <p>Розділ II Журналу 3. Облік розрахунків з бюджетом, облік довгострокових та поточних зобов'язань (за кредитом рахунків 17, 52, 53, 54, 55, 61, 64, 67, 69)</p> <p>3.1 Відомість аналітичного обліку розрахунків з покупцями та замовниками</p> <p>3.2 Відомість аналітичного обліку розрахунків з різними дебіторами</p> <p>3.3 Відомість аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками</p> <p>3.4 Відомість аналітичного обліку виданих та отриманих векселів</p> <p>3.5 Відомість аналітичного обліку розрахунків за іншими операціями</p> <p>3.6 Відомість аналітичного обліку розрахунків з бюджетом</p>

27. У Журналі 3 відображаються обороти за кредитом рахунків: у розділі I - 16, 34, 36, 37, 38, 51, 62, 63, 68, у розділі II - 17, 52, 53, 54, 55, 61, 64, 67, 69. Записи в цьому Журналі здійснюються на підставі підсумкових даних відомостей 3.1-3.6 та первинних документів.

28. Відомості аналітичного обліку ведуться в цілому за синтетичним рахунком. Облік векселів ведеться у Відомості 3.4 з підрозділом на одержані і видані, на короткострокові і довгострокові в національній і іноземній валюті (рахунки 16, 34, 51, 62). Відомості аналітичного обліку 3.1, 3.2, 3.3, 3.5 підприємства можуть вести (заповнювати) для окремих субрахунків рахунків 36, 37, 63 і 68 з наступним включенням підсумків таких відомостей у Журнал 3.

29. Якщо у поточному місяці операцій за рахунком (субрахунком) не відбувалося, то відповідна відомість у поточному місяці не ведеться.

29.1. Відомість 3.1 призначена для аналітичного обліку розрахунків з покупцями та замовниками за відвантажену продукцію, товари, виконані роботи й послуги, що відображаються на рахунку 36 "Розрахунки з покупцями та замовниками", крім заборгованості, яка забезпечена векселем.

Підсумки граф 13-20 (рядок "Усього за рахунком 36") цієї відомості переносяться до графи 5 розділу I Журналу 3.

29.2. Відомість 3.2 призначена для аналітичного обліку поточної дебіторської заборгованості (з підзвітними особами, за авансами виданими, за претензіями, за відшкодуванням завданих збитків, за позиками членів кредитних спілок та за іншими операціями). У Відомості 3.2 для обліку розрахунків за кожним дебітором відводиться необхідна кількість рядків. Сальдо визначається за кожним дебітором і також переноситься в графи 5 і 6 Відомості 3.2 на наступний місяць.

Підсумки граф 16-21 (рядок "Усього за рахунком 37") цієї відомості переносяться до графи 6 розділу I Журналу 3.

29.3. Відомість 3.3 призначена для аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками за одержані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи і надані послуги, що відображаються на рахунку 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками". Протягом місяця записи у відомості здійснюються в міру визнання зобов'язання за матеріальні цінності, нематеріальні активи, роботи і послуги та проведення розрахунків з постачальниками та підрядниками на підставі первинних облікових документів (товарно-транспортних накладних, накладних на відпуск товарно-матеріальних цінностей, актів приймання матеріалів, робіт, послуг, прибуткових та видаткових касових ордерів, виписок банку тощо).

29.4. За кредитом рахунку 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" відображається заборгованість за одержані від постачальників та підрядників товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи, послуги, за дебетом — її погашення, списання тощо. Сальдо на кінець місяця наводиться за кожним постачальником та підрядником і переноситься в графу 6 Відомості 3.3 на наступний місяць.

У графі 20 Відомості 3.3 відображається загальна сума, що належить сплаті постачальнику, підряднику за одержані товарно-матеріальні цінності, нематеріальні активи, прийняті роботи і послуги.

Підсумки граф 13-19 (рядок "Усього за рахунком 63") цієї відомості переносяться до графи 10 розділу I Журналу 3.

29.5. Відомість 3.4 призначена для аналітичного обліку заборгованості покушців, замовників та інших дебіторів за відвантажену продукцію (товари), виконані роботи, надані послуги та за іншими операціями, яка забезпечена одержаними векселями, а також для розрахунків за зобов'язаннями постачальникам, підрядникам та іншим кредиторам за одержані сировину, матеріали, товари, послуги, роботи та за іншими операціями, на яку підприємством видані векселі (рахунки 16 "Довгострокова дебіторська заборгованість", 34 "Короткострокові векселі одержані", 51 "Довгострокові векселі видані", 62 "Короткострокові векселі видані"). У заголовку над рядками 8-12 і 15-17 Відомості 3.4 підприємством вказується номер синтетичного рахунку, до якого відкрито аркуш цієї відомості, а у самому заголовку Відомості 3.4 вписується словами об'єкт обліку (одержаних короткострокових векселів, виданих короткострокових векселів).

Підсумки граф 15-17 (рядок "Усього") цієї відомості переносяться відповідно у графи 3, 4 та 8, 9 розділу I Журналу 3.

29.6. Відомість 3.5 призначена для аналітичного обліку внутрішніх, внутрішньогосподарських розрахунків, розрахунків за нарахованими відсотками, за авансами одержаними та за іншими операціями, що відображаються на рахунку 68 "Розрахунки за іншими операціями".

Підсумки граф 15-20 (рядок "Усього") цієї відомості переносяться до графи 11 розділу I Журналу 3.

30. У розділі II Журналу 3 відображаються відстрочені податкові активи і відстрочені податкові зобов'язання, довгострокові зобов'язання, зобов'язання за податками і платежами, дивідендами (за кредитом рахунків 17, 52, 53, 54, 55, 61, 64, 67, 69).

30.1. Відомість 3.6 призначена для узагальнення інформації про розрахунки підприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи прибутковий податок з працівників підприємства, фінансові санкції, що справляються в дохід бюджету.

У відомості за кожним видом податків і платежів щомісяця відображаються нараховані та належні до відшкодування з бюджету суми податків і платежів, їх сплата, списання тощо. Сальдо на кінець місяця визначається окремо за кожним видом податків і платежів.

У рядках 1.1-1.9 відображаються сальдо, сплата, списання, суми, належні до відшкодування з бюджету, тощо та нарахування за кожним видом податків і платежів. У рядку 1.10 наводиться підсумок рядків 1.1-1.9 за відповідними графами.

У рядках 2.1-2.8 відображаються сальдо, сплата та нарахування інших платежів до бюджету, зокрема мита, різниць між сумою відшкодування і втратами від нестачі і псування цінностей. У рядку 2.9 наводиться підсумок рядків 2.1-2.8 за відповідними графами.

У рядках 3.1-3.3 відображаються сальдо, обороти за дебетом і кредитом субрахунку 643 "Податкові зобов'язання". У рядку 3.4 наводиться підсумок рядків 3.1-3.3 за відповідними графами.

У рядках 4.1-4.3 відображаються сальдо, обороти за дебетом і кредитом субрахунку 644 "Податковий кредит". У рядку 4.4 наводиться підсумок рядків 4.1-4.3 за відповідними графами.

У рядку 5 наводиться підсумок рядків 1.10, 2.9, 3.4, 4.4.

Підсумки граф 13-20 рядка 5 "Усього" за рахунком 64 "Розрахунки за податками і платежами" переносяться у графу 9 розділу II Журналу 3.

ОБЛІК НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТА ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

31. Для узагальнення інформації про наявність та рух основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів та зносу необоротних активів, а також для відображення капітальних і фінансових інвестицій призначений Журнал 4 (за кредитом рахунків 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 35).

Номери		Найменування та призначення реєстрів:
Журналі	Відомостей	
1	2	3
4	-	Облік необоротних активів та фінансових інвестицій Розділ 1 Журналу 4. Облік основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів та зносу необоротних активів (за кредитом рахунків 10, 11, 12, 13, 19)
	-	Розділ II Журналу 4. Облік капітальних і фінансових інвестицій та інших необоротних активів (за кредитом рахунків 14, 15, 18, 35)
	4.1	Відомість аналітичного обліку капітальних інвестицій
	4.2	Відомість аналітичного обліку фінансових інвестицій
	4.3	Відомість аналітичного обліку нематеріальних активів

32. Аналітичний облік основних засобів, інших необоротних матеріальних активів (крім інструментів, приладів та інвентарю, малоцінних необоротних матеріальних активів, інвентарної тари, інших необоротних матеріальних активів), нематеріальних активів та зносу цих необоротних активів ведеться за кожним об'єктом окремо з розподілом на власні та отримані на умовах фінансової оренди, виробничі та невиробничі об'єкти необоротних активів в картках обліку відповідних необоротних активів.

33. Записи в Журналі 4 ведуться на підставі первинних та зведених облікових документів (акту приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, акту списання, розрахунку амортизації тощо).

У графах 3, 4 і 5 розділу I цього Журналу відображаються вибуття відповідно основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів внаслідок їх продажу, безоплатної передачі, неможливості отримання підприємством надалі економічних вигод від їх використання або невідповідності критеріям визнання активом, а також сума уцінки, яка відображається за кредитом відповідних рахунків бухгалтерського обліку необоротних активів. У графі 6 розділу I Журналу відображаються сума нарахованої амортизації та сума збільшення зносу необоротних активів внаслідок їх дооцінки та зменшення їх корисності.

34. У графі 7 відображається вартість негативного гудвілу, що виник внаслідок придбання або об'єднання підприємств.

35. У розділі II Журналу 4 відображаються капітальні інвестиції (введення в дію необоротних активів, вибуття внаслідок продажу, уцінка тощо), інші необоротні активи та фінансові інвестиції (їх погашення, списання тощо) (за кредитом рахунків 14, 15, 18, 35).

35.1. Відомість 4.1 ведеться за дебетом рахунку 15 і призначена для аналітичного обліку капітальних інвестицій в розрізі витрат капітального характеру (будівельні, монтажні, проектні роботи, вартість придбаного устаткування, що потребує і не потребує монтажу, затрати на придбання (виготовлення, спорудження) інших не--оборотних матеріальних (спеціальних інструментів, інвентарної тари, тимчасових нетитульних споруд, предметів прокату, бібліотечних фондів) і нематеріальних активів, фінансова оренда), а також з поділом інвестицій у капітальне будівництво, що виконані підрядним і господарським способом.

У цій відомості також відображаються витрати на проведення модернізації, модифікації, дообладнання (субрахунок 152), реконструкції, добудови (субрахунок 151) об'єкта, що приводить до збільшення первісне очікуваних від його використання майбутніх економічних вигод.

Облік капітального будівництва ведеться за фактичними витратами. Для визначення фактичної вартості кожного окремого об'єкта капітального будівництва, реконструкції, добудови, модернізації, модифікації, що здійснюється у кількох звітних періодах, застосовується вкладний аркуш формату Відомості 4.1 із зазначенням назви об'єкта.

У Відомості 4.1 відокремлюється сума податкового кредиту, що визнається законодавством у зв'язку з попередньою оплатою (авансом) вартості необоротних активів, устаткування і будівельно-монтажних робіт.

Після одержання (прийняття) необоротних активів, устаткування, що потребує монтажу, і будівельно-монтажних робіт сума податкового кредиту способом сторно відображається (у цій відомості і Журналі 3) за дебетом рахунку 15 "Капітальні інвестиції" і кредитом субрахунку 644 "Податковий кредит" і не включається до первісної вартості побудованих (змонтованих, уведених в експлуатацію) основних засобів.

У Відомості 4.2 узагальнюються аналітичні дані про фінансові інвестиції в асоційовані, дочірні підприємства, в спільну діяльність, облік яких ведеться за методом участі в капіталі, а також еквівалентів грошових коштів, інших інвестицій. Для довгострокових і короткострокових фінансових інвестицій ведуться окремі відомості.

Аналітичний облік нематеріальних активів ведеться у Відомості 4.3, в яку з регістрів аналітичного обліку за попередній рік переносяться дані на початок поточного року до граф 1-8. Протягом звітного року помісячно на підставі первинних облікових документів позиційним способом записуються до граф 1-8 дані про придбані, отримані, створені нематеріальні активи, граф 9-11 - про переоцінку, зменшення і відновлення корисності нематеріальних активів, до граф 12-14 - про вибуття. На кінець кожного місяця наводиться сальдо вартості нематеріальних активів (графа 5) та їх зносу (графа 6) як результат підрахунків показників у цих графах на початок місяця, записів за поточний місяць у цих графах, а також у графах 9-14 з урахуванням відповідної суми амортизації з графа 8. При необхідності Відомість 4.3 продовжується додатковими аркушами такого самого змісту і формату.

ОБЛІК ВИТРАТ

36. Для обліку витрат діяльності і відображення кредитових оборотів на рахунках обліку запасів, розрахунків з оплати праці, відрахувань на соціальні заходи застосовується Журнал 5 або 5А і Відомість 5.1 обліку руху запасів. В обох варіантах Журналу є однаковими за змістом і порядком заповнення розділи I (з кредиту рахунків 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99 в дебет рахунків), II "Витрати з податку на прибуток, витрати фінансової та інвестиційної діяльності, інші витрати" та IV "Аналітичні дані до рахунку 28 "Товари".

Номери		Найменування та призначення регістрів:
Журналі	Відомостей	
1	2	3
Облік витрат		
5, 5А	-	Розділ I Журналу 5 і Журналу 5 А за кредитом рахунків 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99 і розділ II Журналу 5 і Журналу 5 А за кредитом рахунків з журналів 1, 2, 3, 4, 6
	-	Розділ III Журналу 5 за кредитом рахунків 20, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 39, 65, 66, 91
	-	Розділ III А Журналу 5 А за кредитом рахунків 20, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 39, 65, 66, 80, 81, 82, 83, 84, 91
	-	Розділ III Б Журналу 5 А за кредитом рахунків 20, 22, 39, 65, 66
	-	Розділ IV Журналу 5 і Журналу 5 А Аналітичні дані до рахунку 28 "Товари"
	5.1	Відомість аналітичного обліку запасів

Розділ I Журналу 5 і Журналу 5 А заповнюється після складання розділів II і III (або III А) цих журналів, окремі дані до яких переносяться із складених журналів 1, 2, 3, 4, 6, 7 (з розділу III Б журналу 5 А).

37. Усі витрати по підприємству в цілому незалежно від того, на яких синтетичних рахунках вони обліковуються, відображаються (збираються в розрізі кореспондуючих рахунків) в одному регістрі. В цьому Журналі забезпечується узагальнення всіх витрат на виробництво за елементами і статтями витрат. Для цього з граф "Усього" журналів 1,2, 3, 4, 6, 7 до Журналу 5 переносяться дані про витрати підприємства, які за побудовою журналів відображені у відповідних регістрах.

38. При опрацюванні первинних облікових документів по заробітній платі і витрачання матеріальних ресурсів записи в регістрах обліку витрат здійснюються безпосередньо з первинних документів. Нарахована заробітна плата, витрачання матеріалів, відрахування на соціальні заходи, інші витрати розподіляються за напрямками витрат (по рахунках, субрахунках, статтях тощо) при відображенні даних у Журналі 5. Для розподілу можуть застосовуватися аркуші - розшифровки.

За кредитом рахунку 66 "Розрахунки з оплати праці" відображаються операції, пов'язані з нарахуванням працівникам підприємства основної і додаткової заробітної плати, премії, допомоги за тимчасовою непрацездатністю тощо. Операції з виплати заробітної плати та інші обороти за дебетом рахунку 66 "Розрахунки з оплати праці" відображаються в журналах 1, 3, 6, 7.

Аналітичний облік розрахунків за нестриману в установленій для виплати з каси підприємства термін суму з оплати праці (розрахунків з депонентами) ведеться в реєстрі депонованої заробітної плати. Реєстр складається касиром, який закриває платіжну відомість, за кожний період виплати заробітної плати окремо і перевіряється головним бухгалтером. Працівник підприємства, який веде облік депонованої заробітної плати на підставі видаткових касових ордерів, платіжних доручень та бухгалтерських довідок про списання заборгованості, щодо якої термін позовної давності минув, робить відмітку про сплату (перерахування, списання, перенесення) депонованої заробітної плати (графі 7-Ю) і своїм підписом підтверджує кожну відображену операцію.

На початок року невикористані суми депонованої заробітної плати із реєстрів за попередній рік переносяться у реєстр депонованої заробітної плати поточного року.

39. Підприємства, які не застосовують рахунки класу 8 "Витрати за елементами" у складі Журналу 5 ведуть розділ III "Витрати діяльності".

Дані за рядком 9 "Усього за розділом III" з граф 3-16 Журналу 5 переносяться до Головної книги. Підсумки рядків за графами 3-16 і за графами 18-23 (із журналів 1, 2, 3, 4, 6, 7) наводяться у відповідному рядку графі 24 як фактичні витрати за наведеними напрямками (статтями) витрат операційної і надзвичайної діяльності, а в графі 25 накопичуються такі дані для складання звітності за період з початку року.

У графі 2 по рядках 1.1-1.6 розділу III підприємства вказують об'єкти витрат (види, групи продукції, послуг основного виробництва, об'єкти будівництва, допоміжні (підсобні) виробництва). У графах 3 і 4 цього розділу і розділів III А і III Б підприємства витрачання виробничих запасів можуть наводити за сумою їх облікової вартості та сумою розподілених транспортно-заготівельних витрат.

40. Підприємства, які застосовують одночасно рахунки класу 8 "Витрати за елементами" і класу 9 "Витрати діяльності" у складі Журналу 5 А, ведуть розділи III А "Витрати діяльності" і III Б "Витрати за елементами".

На підставі первинних облікових документів (та/або аркушів-розшифровок) на витрачання виробничих запасів, нарахування заробітної плати, відрахувань на соціальні заходи тощо записуються дані у графі 3-12 розділу III Б за складовими відповідних елементів витрат. У графі 14-19 розділу III Б з журналів 1, 2, 3, 4, 6, 7 (з аркушів-розшифровок до них) записуються дані про складові відповідних елементів витрат.

Підсумкові дані (рядок 6 "Усього за розділом III Б") за графами 3-12 з розділу III Б "Витрати за елементами" разом з підсумком за відповідними рахунками у графах 3-15 розділу III А записуються до підсумкового рядку 10 "Разом за розділами III А і III Б" розділу III А Журналу 5 А, а звіти - до Головної книги.

Підсумкові дані (графа 20) розділу III Б переносяться у розділ III А до відповідної статті (напряму) витрат за графами 17 (з кредиту рахунку 80 "Матеріальні витрати"), 18 (з кредиту рахунку 81 "Витрати на оплату праці"), 19 (з кредиту рахунку 82 "Витрати на соціальні заходи"), 20 (з кредиту рахунку 83 "Амортизація"), 21 (з кредиту рахунку 84 "Інші операційні витрати"). Дані підсумкового рядку 9 розділу III А за графами 16-21 також заносяться до Головної книги.

У графі 21 розділу III Б накопичуються дані за складовими елементами витрат за період з початку звітного року, включаючи звітний (поточний) місяць.

У графі 23 розділу III А накопичуються дані про складові витрати діяльності (рахунки, субрахунки, статті) за період з початку звітного року.

41. У розділі IV узагальнюються аналітичні дані про операції з товарами і торговою націнкою.

42. Облік виробничих запасів за синтетичними рахунками (або субрахунками) ведеться у Відомості 5.1 за центрами відповідальності (матеріально відповідальними особами, місцями зберігання) та місцями витрат (синтетичними рахунками або субрахунками обліку витрат). У відомості визначаються сума і рівень транспортно-заготівельних витрат (відхиленя фактичної собівартості виробничих запасів від їх поточної облікової оцінки), а також фактична собівартість витрачених (вибулих) запасів, якщо застосовується метод оцінки вибуття запасів за середньозваженою собівартістю.

Записи у Відомість 5.1 проводяться на підставі документів (звітів), в яких узагальнені надходження до матеріально відповідальних осіб (складів, цехів, дільниць) виробничих запасів та їх витрачання, вибуття з відповідних місць зберігання за звітний місяць (або за більш короткий проміжок часу - декада тощо).

У графі 2 видаток показується групуванням за кореспондуючими рахунками (субрахунками, статтями). Суми внутрішнього обороту (надходження, видаток) виробничих запасів (від однієї матеріально відповідальної особи до іншої, зі складу в цех, з цеху в інший цех, склад тощо) за місяць виділяються окремими сумами і мають бути між собою рівними.

ОБЛІК ДОХОДІВ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ

43. Журнал 6 призначено для узагальнення інформації про доходи від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства та фінансові результати підприємства від звичайної діяльності та надзвичайних подій (за кредитом рахунків 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 79).

Номери		Найменування та призначення реєстрів:
Журналі	Відомостей	
1	2	3
6	-	Облік доходів і результатів діяльності Журнал 6 за кредитом рахунків 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 79
	-	Розділ II "Аналітичні дані про доходи"

У Відомості 6.1 накопичуються дані про окремі складові доходи підприємства.

ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

44. У Журналі 7 відображаються операції про зміни у складі власного капіталу підприємства, про нарахування, одержання і витрачання забезпечень, майбутніх витрат і платежів і коштів цільового призначення (за кредитом рахунків 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49). Відомості 7.1, 7.2, 7.3 забезпечують накопичення аналітичних даних щодо додаткового капіталу, використання прибутку, забезпечень майбутніх витрат і платежів за період з початку поточного року.

Номери		Найменування та призначення реєстрів:
Журналі	Відомостей	
1	2	3
7	-	Облік власного капіталу та забезпечення зобов'язань Журнал 7 за кредитом рахунків 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49
	7.1	Відомість аналітичних даних рахунку 42 "Додатковий капітал"
	7.2	Відомість аналітичних даних рахунку 44 "Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)"
	7.3	Відомість аналітичних даних рахунку 47 "Забезпечення майбутніх витрат і платежів"

45. Аналітичний облік в розрізі об'єктів позабалансового обліку ведеться у Відомості 8, в яку з реєстрів аналітичного обліку за попередній рік переносяться дані на початок поточного року (до граф 1-6). За простою системою позиційним способом заносяться дані до граф 1-6 - про надходження (одержання, надання тощо), до граф 7-12 — про вибуття (використання, списання, повернення, сплату тощо) об'єктів позабалансового обліку (орендовані основні засоби, матеріальні цінності на відповідальному зберіганні, устаткування, прийняте для монтажу, матеріали, прийняті для переробки, товари, прийняті на комісію, списана дебіторська заборгованість, невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей та ін.). На кінець кожного місяця наводиться вартість залишку об'єктів позабалансового обліку (графа 5) як результат підрахунків показників у цій графі на початок місяця, записів за поточний місяць у цій графі, а також у графах 8 і 11. При необхідності Відомість 8 продовжується додатковими аркушами такого самого змісту і формату.

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Підсумкові записи з журналів після підписання їх головним бухгалтером або особою, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку, переносяться до Головної книги за кожним рахунком окремо.

Сума підсумків Журналу за горизонтальним підрахунком (сума рядків) дорівнює сумі підсумків цього самого Журналу за вертикальним підрахунком (сума граф).

Регістри бухгалтерського обліку (журнали, відомості, таблиці аналітичних даних, аркуші-розшифровки) за всіма господарськими операціями заповнюються в гривнях і копійках, а регістри, що, крім того, ведуться окремо за операціями в іноземних валютах, — у відповідних вимірниках іноземної валюти.

Відомості аналітичних даних заповнюються, як правило, після складання Журналу.

V. 3 кредиту рахунку 33 "Інші кошти" в дебет рахунків

Номер запису	Дата виписок банку (звіту касира)	31 Рахунки в банках	37 "Рахунки з різницями"	60 "Короткострокові позивки"	66 "Розрахунки з оплати праці"	84 "Інші операційні витрати", 85 "Інші зарати"		92 "Адміністративні витрати на збут", 94 "Інші витрати операційної діяльності", 99 "Надзвичайні витрати"		15 "Капітальні інвестиції", 18 "Інші необоротні активи", 50 "Довгострокові позивки", 68 "Розрахунки за іншими операціями"						Усього			
						№	№	№	№	№	№	№	№	№	№		№	№	№
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
	Усього																		
	Відмітки																		

VI. ВІДОМІСТЬ 1.3 в дебет рахунку 33 "Інші кошти" з кредиту рахунків

Сальдо на початок місяця _____

Номер запису	Дата виписок банку (звіту касира)	16 "Довгострокова дебіторська заборгованість"	30 "Каса"	31 "Рахунки в банках"	37 "Рахунки з різницями дебіторами"	50 "Довгострокові позивки"	60 "Короткострокові позивки"	68 "Розрахунки за іншими операціями"	№	№	№	№	№	№	№	№	№	№	Усього			
																				№	№	№
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21		
	Усього																					
	Відмітки																					

Усього за кредитом _____ за дебетом _____

Сальдо на кінець місяця _____

VII. АНАЛІТИЧНІ ДАНІ ДО РАХУНКІВ 30, 31, 33

№ пор.	Найменування рахунку субрахунку)	Надійшло за місяць від			Виплачено за місяць на			Усього з початку року	Усього на кінець місяця	Усього з початку року	Усього витрачено за місяць	Усього з початку року
		операційної діяльності	інвестиційної діяльності	інвестиційної діяльності	операційної діяльності	інвестиційної діяльності	операційної діяльності					
1	301 "Каса в національній валюті"											
2	302 "Каса в іноземній валюті"											
3												
4	Усього за рахунком 30 "Каса" (сума рядків 1—3)											
5	311 "Поточні рахунки в національній валюті"											
6	312 "Поточні рахунки в іноземній валюті"											
7	313 "Інші рахунки в банку в національній валюті"											
8	314 "Інші рахунки в банку в іноземній валюті"											
9												
10	Усього за рахунком 31 "Рахунки в банках" (сума рядків 5-9)											
11	333 "Грошові кошти в дорозі в національній валюті"											
12	334 "Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті"											
13												
14	Усього (сума рядків 1—13)											

Журнал закінчено " ____ " ____ 20 ____ р

Виконавець _____ (підпис)

У Головній книзі суми оборотів відображено " ____ " ____ 20 ____ р.

Головний бухгалтер _____ (підпис)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
602	Короткострокові кредити банків в іноземній валюті								
603	Відстрочені короткострокові кредити банків у національній валюті								
604	Відстрочені короткострокові кредити банків в іноземній валюті								
605	Прострочені позики в національній валюті								
606	Прострочені позики в іноземній валюті								
-	Усього								

Журнал закінчено " _____ " _____ 20 _____ р. Виконавць _____ (підпис)

У Головній книзі суми оборотів відображено " _____ " _____ 20 _____ р. Головний бухгалтер _____ (підпис)

ЖУРНАЛ 3, відомості аналітичного обліку за _____ 20 ____ р.
за кредитом рахунків:

16 "Довгострокова дебіторська заборгованість",	54 "Відстрочені податкові зобов'язання",
17 "Відстрочені податкові активи",	55 "Інші довгострокові зобов'язання",
34 "Короткострокові векселі одержані",	61 "Поточна заборгованість за довгостроковим зобов'язаннями",
36 "Розрахунки з покупцями та замовниками",	62 "Короткострокові векселі видані",
37 "Розрахунки з різними дебіторами",	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
38 "Резерв сумнівних боргів",	64 "Розрахунки за податками й платежами",
51 "Довгострокові векселі видані",	67 "Розрахунки з учасниками",
52 "Довгострокові зобов'язання за облігаціями",	68 "Розрахунки за іншими операціями",
53 "Довгострокові зобов'язання з оренди",	69 "Доходи майбутніх періодів".

1. З кредиту рахунків 16, 34, 36, 37, 38, 51, 62, 63, 68 в дебет рахунків

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків									Усього
		№16	№34	№36	№37	№38	№51	№62	№63	№68	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15 "Капітальні інвестиції"	X	X	X		X	X	X			
2	20 "Виробничі запаси"	X	X	X		X	X	X			
3	22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети"	X	X	X		X	X	X			
4	23 "Виробництво"	X	X	X		X	X	X			
5	28 "Товари"	X	X	X		X	X	X			
6	30 "Каса"					X	X	X			
7	31 "Рахунки в банках"					X	X	X			
8	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"	X				X					
9	64 "Розрахунки за податками й платежами"	X				X					
10	68 "Розрахунки за іншими операціями"	X				X					
11	80 "Матеріальні витрати"	X	X	X		X	X	X			
12	84 "Інші операційні витрати"										
13	85 "Інші затрати"					X	X	X			
14	91 "Загальновиробничі витрати"	X	X	X		X	X	X			
15	93 "Витрати на збут"	X	X				X	X			
16	94 "Інші витрати операційної діяльності"	X									
17	10, 11, 12, 14, 16 24, 25, 26, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 45, 47, 48, 50, 51, 60, 61, 62, 65, 66, 67, 70, 76, 92, 95, 97, 99										
18	Усього										
19	Відмітки										

II. З кредиту рахунків 17, 52, 53, 54, 55, 61, 64, 67, 69 в дебет рахунків

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків									Усього
		№17	№52	№53	№54	№55	№61	№64	№67	№69	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15 "Капітальні інвестиції"	X	X		X	X	X		X	X	
2	17 "Відстрочені податкові активи"	X	X	X		X	X		X	X	
3	20 "Виробничі запаси"	X	X	X	X	X	X		X	X	
4	22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети"	X	X	X	X	X	X		X	X	
5	23 "Виробництво"	X	X	X	X	X	X		X	X	
6	30 "Каса"	X		X	X		X	X	X		
7	31 "Рахунки в банках"	X		X	X		X		X		
8	44 "Нерозподілені прибутки (непокрыті збитки)"	X	X	X	X	X	X	X		X	
9	50 "Довгострокові позики"	X		X	X			X	X	X	
10	54 "Відстрочені податкові зобов'язання"		X	X	X	X	X		X	X	
11	64 "Розрахунки за податками й платежами"		X	X			X		X	X	
12	84 "Інші операційні витрати"	X	X	X	X	X	X		X	X	
13	85 "Інші затрати"		X	X		X	X		X	X	
14	91 "Загальновиробничі витрати"	X	X	X	X	X	X		X	X	
15	92 "Адміністративні витрати"	X	X	X	X	X	X		X	X	
16	93 "Витрати на збут"	X	X	X	X	X	X		X	X	
17	94 "Інші витрати операційної діяльності"	X	X	X	X	X	X		X	X	
18	10,11,12,16, 24,28, 35, 37,39, 40,41,42,45,47,48, 51,52,53,54,55, 60, 62, 63,65,66,67.68, 70,71,74, 82, 95, 98,99										
19	Усього										
20	Відмітки										

Журнал закінчено "____" _____ 20__ р

Виконавець _____
(підпис)

У Головній книзі суми оборотів відображено "____" _____ 20__ р.

Головний бухгалтер _____
(підпис)

ВІДОМІСТЬ 3.5 аналітичного обліку розрахунків за іншими операціями (до рахунку 68)

за _____ 20___ Р.

Номер запису	Номер документа	Найменування кредитора (підзвітна особа, назва організації)	Самло на початок місяця		В дебет рахунку 68 з кредити рахунків 14, 19, 30, 31, 33, 34, 36, 37.		В дебет рахунку 68 з кредити рахунків 12, 14, 15, 20, 22, 23, 24, 28, 30, 31, 33, 35, 37, 39, 47, 50, 60, 63, 64, 65, 66, 70, 80, 84, 85, 91, 92, 93, 94, 95, 97, 99		Самло на кінець місяця														
			Дата виникення заборгованості	Дебет	Кредит	Дата	№	Дата	№	Дебет	Кредит												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	

« _____ » _____ 20___ Р.

Виконавць _____
(Підпис)

ВІДОМІСТЬ 3.6 аналітичного обліку розрахунків з бюджетом за _____ 20__ р.

№ пор.	Показник	Сальдо на початок місяця		В дебет рахунку 64 з кредиту рахунків							з кредиту рахунку 64 в дебет рахунків							Сальдо на кінець місяця									
		Дебет	Кредит	17	31	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	Усього за дебетом	Усього за кредитом	15,23,	31,39,	64,68	Дебет	Кредит	
				"Відсторонені по-даткові активи"	"Гра-хунки в бан-ках"	"Гру-хунки в бан-ках"	під-приємства та організації	"Розра-хунки з поставча-льниками"	№	№	№	№	№	№	№	№	№	№	№								№
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23					
1.1	Розрахунки за податками																										
1.2	Податок на додану вартість																										
1.3	Акцизний збір																										
1.4	Податок на прибуток																										
1.5	Прибутковий податок																										
1.6																											
1.7																											
1.8																											
1.9																											
1.10	Усього за субрахунком 641 "Розрахунки за податками"																										
2	Розрахунки за обов'язковими платежами																										
2.1	Мігні збори																										
2.2																											
2.3																											
2.4																											
2.5																											
2.6																											
2.7																											
2.8																											
2.9	Усього за субрахунком 642 "Розрахунки за обов'язковими платежами"																										
3	Податкові зобов'язання																										
3.1	Податок на додану вартість																										
3.2	Податок на додану вартість																										
3.3	Податок на додану вартість																										
3.4	Усього за субрахунком 643 "Податкові зобов'язання"																										
4	Податковий кредит																										
4.1	Податок на додану вартість																										
4.2	Податок на додану вартість																										
4.3	Податок на додану вартість																										
4.4	Усього за субрахунком 644 "Податковий кредит"																										
5	Усього за рахунком 64 "Розрахунки за податками й платежами"																										

Виконавць _____ (Підпис)

ЖУРНАЛ 4 за _____ 20 ____ р.

за кредитом рахунків 10 "Основні засоби", 11 "Інші необоротні матеріальні активи",
12 "Нематеріальні активи", 13 "Знос необоротних активів",
14 "Довгострокові фінансові інвестиції", 15 "Капітальні інвестиції",
18 "Інші необоротні активи", 19 "Негативний гудвіл", 35 "Поточні фінансові інвестиції"

I. З кредиту рахунків 10, 11, 12, 13, 19 в дебет рахунків

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків					Усього
		10 "Основні засоби"	11 "Інші необоротні матеріальні активи"	12 "Нематеріальні активи"	13 "Знос необоротних активів"	19 Негативний гудвіл"	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	13 "Знос необоротних активів"				x	X	
2	14 "Довгострокові фінансові інвестиції"	x	X	X	x		
3	15 "Капітальні інвестиції"	x	x	x		x	
4	23 "Виробництво"	x	x	x		x	
5	37 "Розрахунки з різними дебіторами"			x	x		
6	39 "Витрати майбутніх періодів"	x		x		x	
7	42 "Додатковий капітал"					x	
8	68 "Розрахунки за іншими операціями"	x	x	x	x		
9	83 "Амортизація"	x	x	x		x	
10	84 "Інші операційні витрати"				x	x	
11	85 "Інші затрати"				x	x	
12	91 "Загальновиробничі витрати"	x	x	x		x	
13	92 "Адміністративні витрати"	x	x	x		x	
14	93 "Витрати на збут"	x	x	x		x	
15	94 "Інші витрати операційної діяльності"					x	
16	97 "Інші витрати"					x	
17	99 "Надзвичайні витрати"					x	
18							
19							
20							
21							
22							
23							
24							
25							
26	Усього						
27	Віомітки						

II. З кредиту рахунків 14, 15, 18, 35 в дебет рахунків

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків				Усього
		14 "Довгострокові фінансові інвестиції"	15 "Капітальні Інвестиції"	18 "Інші необоротні активи"	35 "Поточні фінансові інвестиції"	
1	2	3	4	5	6	7
1	10 "Основні засоби"	x		x	x	
2	11 "Інші необоротні матеріальні активи"	x		x	x	
3	12 "Нематеріальні активи"			x	x	
4	14 "Довгострокові фінансові інвестиції"		x			
5	18 "Інші необоротні активи"	x	x	x		
6	28 "Товари"	x		x	x	
7	30 "Каса"			x	x	
8	31 "Рахунки в банках"					
9	35 "Поточні фінансові інвестиції"		x		x	
10	37 "Розрахунки з різними дебіторами"			x	x	
11	42 "Додатковий капітал"			x		
12	48 "Цільове фінансування і цільові надходження"	x		x	x	
13	50 "Довгострокові позики"			x	x	
14	60 "Короткострокові позики"			x	x	
15	64 "Розрахунки за податками й платежами"	x		x	x	
16	68 "Розрахунки за іншими операціями"		x	x	x	
17	84 "Інші операційні витрати"	x		x	x	
18	85 "Інші затрати"					
19	96 "Втрати в частині капіталу"		x	x	x	
20	97 "Інші витрати"					
21	99 "Надзвичайні витрати"					
22						
23						
24						
25						
26						
27	Усього					
28	Відмітки					

Журнал закінчено "____" _____ 20__ р

Виконавець _____
(підпис)

У Головній книзі суми оборотів відображено "____" _____ 20__ р.

Головний бухгалтер _____
(підпис)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
2	Прибавки (выготовасния) основних засобів (152)															
3	Прибавки (выготовасния) інших необоротних материальных активів (153)															
4	Прибавки (створення) нематеріальних активів (154)															
5	Формування основного стаа (155)															
6	Фінансова оренда															
7	Інші															
8																
9																
10																
11																
12	Передплата (без ПАВ)															
12.1	(шарфаники, постачальники)															
12.2																
12.3																
12.4																
12.5																
12.6																
12.7																
12.8																
12.9																
12.10																
12.11																
12.12																
13	ПАВ															
14	Усього за відомістю															

“ _____ ” _____ 20 ____ р.

Виконавець _____
(підпис)

ВІДОМІСТЬ 4.2 аналітичного обліку за

Номер запису	Найменування показника	У дебет рахунку _____ з кредиту рахунків													Усього за дебетом	Усього за кредитом	Самбо на кінець місяця (дебет)	Усього фінансових інвестицій з початку року (дебет)		
		31	46	50	60	Рахунки : 14, 16, 18, 19, 30, 35, 36, 37, 41, 42, 64, 68							16	17					18	19
		"Рахунки в банках"	"Неоплачений капітал"	"Довгострокові позички"	"Короткострокові позички"	№	№	№	№	№	№	№								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19		
1	Фінансові інвестиції за методом участі в капіталі в: асоційовані підприємства доцільні підприємства спільну діяльність																			
1.1																				
1.2																				
1.3																				
2	Інші фінансові інвестиції в: частки і паї у статутному капіталі інших підприємств акції облігації інші																			
2.1																				
2.2																				
2.3																				
2.4																				
3	Поточні фінансові інвестиції: свіжа частка грошових коштів інші поточні фінансові інвестиції																			
3.1																				
3.2																				
4	Усього																			

" _____ " 20 _____ р.

Виконавць _____
(підпис)

За кредитом рахунків:
 20 "Виробничі запаси",
 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети",
 23 "Виробництво",
 24 "Брак у виробництві",
 25 "Напівфабрикати",
 26 "Готова продукція",
 28 "Товари",
 39 "Витрати майбутніх періодів",
 65 "Розрахунки за страхуванням",
 66 "Розрахунки з оплати праці",
 класу 9 "Витрати діяльності".

I. З кредиту рахунків 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99 в дебет рахунків

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків									Усього
		№90	№92	№93	№94	№95	№96	№97	№98	№99	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	79 "Фінансові результати"										
2											
3											
4											
5											
6	Усього										
7	Відмітки										

II. Витрати з податку на прибуток, витрати фінансової та інвестиційної діяльності, інші витрати

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків з журналів 1, 2, 3, 4, 6					Усього
		№ 3	№ 4	№ 5	№ 6	№ 7	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Фінансові витрати						
1.1	Відсотки за кредит						
1.2	Інші фінансові витрати						
1.3	Усього за рахунком 95 "Фінансові витрати"						
2	96 "Втрати від участі в капіталі"						
3	Інші витрати						
3.1	Собівартість реалізованих необоротних активів						
	Втрати від неопераційних курсових різниць						
3.2	Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій						
3.3	Списання необоротних активів						
3.4							
3.5							
3.6							
3.7	Усього за рахунком 97 "Інші витрати"						
4	98 "Податки на прибуток"						
5	Усього						

III. Витрати діяльності

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків									
		20 "Виробничі запаси"		22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети"	23 "Виробництво"	24 "Браку виробництва"	25 "Напівфабрикати"	26 "Готова продукція"	28 "Товари"		
		3	4	5	6	7	8	9	№ 281 (282)	№ 285	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1	Виробництво										
1.1											
1.2											
1.3											
1.4											
1.5											
1.6											
1.7	Усього за рахунком 23 "Виробництво"										
2	90 "Собівартість реалізації"	x	x	x							
3	Загальновиробничі витрати										
3.1	Витрати на управління виробництвом										
3.2	Амортизація необоротних активів загальновиробничого призначення	x	x	x							
3.3	Витрати на утримання, експлуатацію та ремонт основних засобів, загальновиробничого призначення										
3.4											
3.5											
3.6											
3.7	Усього за рахунком 91 "Загально-виробничі витрати"										
4	Адміністративні витрати										
4.1	Витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу										
4.2	Витрати на службові відрядження										
4.3	Амортизація необоротних активів	x	x	x				x	x	x	
4.4											
4.5	Інші витрати загальногосподарського призначення										
4.6	Усього за рахунком 92 "Адміністративні витрати"										
5	Витрати на збут										
5.1	Витрати пакувальних матеріалів										
5.2	Витрати на транспортування продукції										
5.3	Витрати на оплату праці й комісійні продавцям										
5.4	Витрати на рекламу										
5.5											
5.6	Усього за рахунком 93 "Витрати на збут"										
6	Інші витрати операційної діяльності										
6.1	Відрахування до резерву сумнівних боргів і безнадійна заборгованість										
6.2	Собівартість реалізованих виробничих запасів										
6.3	Нестачі і втрати від псування цінностей										
6.4	Штрафи, пені, неустойки										
6.4.6.5	Утримання об'єктів соціально-культурного призначення										
6.6											
6.7											
6.8	Інші витрати операційної діяльності										
	Усього за рахунком 94 "Інші витрати операційної діяльності"										
7	99 "Надзвичайні витрати"										
8.1	15,										
8.2											
8.3	20, 22, 23, 24, 25, 26, 28,										
8.4											
8.5	37,39,										
8.6											
8.7	47,										
	63, 65, 66,68										
9	Усього за розділом III										
10	Відмітки										

№ пор.	39 "Витрати майбутніх періодів"	65 "Розрахунки за страхуванням"	66 "Розрахунки з оплати праці"	91 "Загально-виробничі витрати"	Усього за Журналом 5 (сума граф 3-16)	3 журналів 1,2, 3,4,6, 7						Разом витрат за місяць (сума граф 17-23)	Разом витрат з початку року
						18	19	20	21	22	23		
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1													
1.1													
1.2													
1.3													
1.4													
1.5													
1.6													
1.7													
2	x	x	x										
3													
3.1													
3.2	x	x	x										
3.3													
3.4													
3.5													
3.6													
3.7													
4													
4.1													
4.2													
4.3	x	x	x										
4.4													
4.5													
4.6													
5													
5.1	x	x	x										
5.2													
5.3													
5.4													
5.5													
5.6													
6													
6.1													
6.2													
6.3													
6.4													
6.5													
6.6													
6.7													
6.8													
7													
8.1													
8.2													
8.3													
8.4													
8.5													
8.6													
8.7													
9													
10													

IV. АНАЛІТИЧНІ ДАНІ ДО РАХУНКУ 28 "ТОВАРИ"

Найменування	Сальдо на початок місяця		Обороти за місяць		Сальдо на кінець місяця	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
281 "Товари на складі"		x				x
282 "Товари в торгівлі"		x				x
283 "Товари на комісії"		x				x
284 "Тара під товарами"		x				x
285 "Торгова націнка"	x				x	
289 "Транспортно-заготівельні витрати"		x				x
Усього за рахунком 28						

Журнал закінчено "____" _____ 20__ р.

Виконавець _____
(підпис)

У Головній книзі суми оборотів відображено "____" _____ 20__ р.

Головний бухгалтер _____
(підпис)

За кредитом рахунків:
 20 "Виробничі запаси",
 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети",
 23 "Виробництво",
 24 "Брак у виробництві",
 25 "Напівфабрикати",
 26 "Готова продукція",
 28 "Товари",
 39 "Витрати майбутніх періодів",
 65 "Розрахунки за страхуванням",
 66 "Розрахунки з оплати праці",
 класу 8 "Витрати за елементами",
 класу 9 "Витрати діяльності".

I. З кредиту рахунків 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99 в дебет рахунків

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків									Усього
		№90	№92	№93	№94	№95	№96	№97	№98	№99	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	79 "Фінансові результати"										
2											
3											
4											
5											
6	Усього										
7	Відмітки										

II. Витрати з податку на прибуток, витрати фінансової та інвестиційної діяльності, інші витрати

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків з журналів 1, 2, 3, 4, 6					Усього
		№	№	№	№	№	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Фінансові витрати						
1.1	Відсотки за кредит						
1.2	Інші фінансові витрати						
1.3	Усього за рахунком 95 "Фінансові витрати"						
2	96 "Втрати від участі в капіталі"						
3	Інші витрати						
3.1	Собівартість реалізованих необоротних активів						
3.2	Втрати від неопераційних курсових різниць						
3.3	Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій						
3.4	Списання необоротних активів						
3.5							
3.6							
3.7	Усього за рахунком 97 "Інші витрати"						
4	98 "Податки на прибуток"						
5	Усього						

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків									
		20 "Виробничі запаси"		22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети"	23 "Виробництво"	24 "Брак виробництва"	25 "Напівфабрикати"	26 "Готова продукція"	28 "Товари"		
		3	4	5	6	7	8	9	№ 281 (282)	№ 285	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1	Виробництво										
1.1											
1.2											
1.3											
1.4											
1.5											
1.6											
1.7	Усього за рахунком 23 "Виробництво"										
2	90 "Собівартість реалізації"	x	x	x							
3	Загальновиробничі витрати										
3.1	Витрати на управління виробництвом										
3.2	Амортизація необоротних активів загальновиробничого призначення	x	x	x							
3.3	Витрати на утримання, експлуатацію та ремонт основних засобів, загальновиробничого призначення										
3.4											
3.5											
3.6											
3.7	Усього за рахунком 91 "Загально-виробничі витрати"										
4	Адміністративні витрати										
4.1	Витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу										
4.2	Витрати на службові відрядження										
4.3	Амортизація необоротних активів	x	x	x				x	x	x	
4.4											
4.5	Інші витрати загальногосподарського призначення										
4.6	Усього за рахунком 92 "Адміністративні витрати"										
5	Витрати на збут										
5.1	Витрати пакувальних матеріалів										
5.2	Витрати на транспортування продукції										
5.3	Витрати на оплату праці й комісійні продавцям										
5.4	Витрати на рекламу										
5.5											
5.6	Усього за рахунком 93 "Витрати на збут"										
6	Інші витрати операційної діяльності										
6.1	Відрахування до резерву сумнівних боргів і безнадійна заборгованість										
6.2	Собівартість реалізованих виробничих запасів										
6.3	Нестачі і втрати від псування цінностей										
6.4	Штрафи, пені, неустойки										
6.5	Утримання об'єктів соціально-культурного призначення										
6.6											
6.7	Інші витрати операційної діяльності										
6.8											
	Усього за рахунком 94 "Інші витрати операційної діяльності"										
7	99 "Надзвичайні витрати"										
8.1	15,										
8.2	20, 22, 23, 24, 25, 26, 28,										
8.3	37,39,										
8.4	47,										
8.5	63, 65, 66,68										
8.6											
8.7											
9	Усього за розділом III А										
10	Разом за розділами III А, III Б										
11	Відмітки										

№ пор.	39 "Витрати майбутніх періодів"	65 "Розрахунки за страхуванням"	66 "Розрахунки з оплати праці"	91 "Загально-виробничі витрати"	80 "Матеріальні витрати"	81 "Витрати на оплату праці"	82 "Відрахування на соціальні заходи"	83 "Амортизація"	84 "Інші операційні витрати"	Усього за Журналом 5 (сума граф 3-21)	Разом витрат з початку року
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
1											
1.1											
1.2											
1.3											
1.4											
1.5											
1.6											
1.7											
2	x	x	x								
3											
3.1											
3.2	x	x	x								
3.3											
3.4											
3.5											
3.6											
3.7											
4											
4.1											
4.2											
4.3	x	x	x								
4.4											
4.5											
4.6											
5											
5.1	x	x	x								
5.2											
5.3											
5.4											
5.5											
5.6											
6											
6.1											
6.2											
6.3											
6.4											
6.5											
6.6											
6.7											
6.8											
7											
8.1											
8.2											
8.3											
8.4											
8.5											
8.6											
8.7											
9											
10											
11											

III Б. Витрати за елементами

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків					
		20		22	№	№	№
		"Виробничі запаси"		"Малоцінні та швидкозношувані предмети"			
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Матеріальні витрати						
1.1	Витрати сировини й матеріалів						
1.2	Витрати кулієвельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів						
1.3	Витрати палива й енергії						
1.4	Витрати будівельних матеріалів						
1.5	Витрати запасних частин						
1.6							
1.7	Інші матеріальні витрати						
1.8	Усього за рахунком 80 "Матеріальні витрати"						
2	Витрати на оплату праці						
2.1	Виплати за окладами й тарифами						
2.2	Премії та заохочення						
2.3	Компенсаційні виплати						
2.4	Оплата відпусток						
2.5							
2.6							
2.7	Інші витрати на оплату праці						
2.8	Усього за рахунком 81 "Витрати на оплату праці"						
3	Відрахування на соціальні заходи						
3.1	Відрахування на пенсійне забезпечення						
3.2	Відрахування на соціальне страхування						
3.3	Страхування на випадок безробіття						
3.4	Відрахування на індивідуальне страхування						
3.5	Усього за рахунком 82 "Відрахування на соціальні заходи"						
4	Амортизація						
4.1	Амортизація основних засобів						
4.2	Амортизація інших необоротних матеріальних активів						
4.3	Амортизація нематеріальних активів						
4.4	Усього за рахунком 83 "Амортизація"						
5	Інші операційні витрати						
5.1	Витрати на відрядження						
5.2	Витрати на послуги зв'язку						
5.3							
5.4							
5.5							
5.6	Усього за рахунком 84 "Інші операційні витрати"						
6	Усього за розділом III Б						

№ пор.	39 "Витрати майбутніх періодів"	65 "Розрахунки за страхуванням"	66 "Розрахунки з оплати праці"	Усього за Журналом 5	3 журнали 1,2,3,4,6,7						Разом витрат за місяць	Усього витрат з початку року
					№	№	№	№	№	№		
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	15
1												
1.1												
1.2												
1.3												
1.4												
1.5												
1.6												
1.7												
1.8												
2												
2.1												
2.2												
2.3												
2.4												
2.5												
2.6												
2.7												
2.8												
3												
3.1												
3.2												
3.3												
3.4												
3.5												
4												
4.1												
4.2												
4.3												
4.4												
5												
5.1												
5.2												
5.3												
5.4												
5.5												
5.6												
6												

IV. АНАЛІТИЧНІ ДАНІ ДО РАХУНКУ 28 "ТОВАРИ"

Найменування	Сальдо на початок місяця		Обороти за місяць		Сальдо на кінець місяця	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
281 "Товари на складі"		x				x
282 "Товари в торгівлі"		x				x
283 "Товари на комісії"		x				x
284 "Тара під товарами"		x				x
285 "Торгова націнка"	x				x	
289 "Транспортно-заготівельні витрати"		x				x
Усього за рахунком 28						

Журнал закінчено "_____" _____ 20__ р

Виконавець _____
(підпис)

У Головній книзі суми оборотів відображено "_____" _____ 20__ р.

Головний бухгалтер _____
(підпис)

ВІДОМІСТЬ 5.1 аналітичного обліку запасів за рахунком № _____

№ пор.	Показники	Номер кореспондуючого рахунку	Номер однорідної групи (виду)																		
			Номер складу (матеріально відповідальна особа)																		
			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13									
1	Залишок на початок місяця																				
2	Надходження																				
3																					
4																					
5																					
6																					
7																					
8																					
9																					
10																					
11																					
12																					
13																					
14																					
15																					
16																					
17																					
18																					
19	Усього надійшло																				
20	Середній відсоток транспортно-заготівельних витрат																				
21	Видаток																				
22																					
23																					
24																					
25																					
26																					
27																					
28																					
29																					
30																					
31																					
32																					
33																					
34																					
35																					
36																					
37																					
38																					
39																					
40																					
41																					
42																					
43																					
44																					
45																					
46																					
47																					
48																					
49																					
50																					
51	Усього видатку																				
52	Залишок на кінець місяця																				

№ пор.	Номер однорічної групи (виду)						Усього за обліковими цінами	Сума транспортно-заготівельних витрат	Усього за фактичною собівартістю	
	Номер складу (матеріально відповідальна особа)									
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										
16										
17										
18										
19										
20										
21										
22										
23										
24										
25										
26										
27										
28										
29										
30										
31										
32										
33										
34										
35										
36										
37										
38										
39										
40										
41										
42										
43										
44										
45										
46										
47										
48										
49										
50										
51										
52										

“ _____ ” _____ 20 ____ р.

Виконавець _____
(підпис)

Підприємство, організація

ЖУРНАЛ 6

за кредитом рахунків 70 "Доходи від реалізації", 71 "Інший операційний дохід", 72 "Дохід від участі в капіталі",
73 "Інші фінансові доходи", 74 "Інші доходи", 75 "Надзвичайні доходи", 76 "Страхові платежі", 79 "Фінансові результати"
за _____ 20____ Р.

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків										Усього
		№70	№71	№72	№73	№74	№75	№76	№79			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
1	16 "Довгострокова дебіторська заборгованість"			X			X					
2	30 "Каса"			X				X				
3	31 "Рахунки в банках"			X								
4	35 "Поточні фінансові інвестиції"		X					X				
5	36 "Розрахунки з покупцями та замовниками"			X								
6	37 "Розрахунки з різними дебіторами"			X								
7	66 "Розрахунки з оплати праці"			X								
8	68 "Розрахунки за іншими операціями"			X								
9	69 "Доходи майбутніх періодів"		X									
10	70 "Доходи від реалізації"	X	X									
11	71 "Інший операційний дохід"	X	X									
12	73 "Інші фінансові доходи"	X	X									
13	74 "Інші доходи"	X	X									
14	10, 11, 12, 14, 15, 19, 20, 22, 23, 25, 26, 28, 33, 34, 42, 44, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 72, 75, 76, 97											
15	Усього											
16	Відмітки											

II. Аналітичні дані про доходи

№ пор.	Стаття доходів	Сума	
		за поточний місяць	за період з початку звітного року
1	2	3	4
1	Усього інших операційних доходів		
	з них:		
1.1	операційна оренда активів		
1.2	операційна курсова різниця		
1.3	реалізація інших оборотних активів		
1.4	штрафи, пені, неустойки		
1.5	доходи від експлуатації об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення		
2	Усього доходів від участі в капіталі за фінансовими інвестиціями		
	з них:		
2.1	в асоційовані підприємства		
2.2	в дочірні підприємства		
2.3	в спільні підприємства		
3	Усього інших фінансових доходів		
	з них:		
3.1	дивіденди		
3.2	проценти		
3.3	фінансова оренда активів		
3.4	інші фінансові доходи		
4	Усього інших доходів		
	з них:		
4.1	реалізації фінансових інвестицій		
4.2	реалізації необоротних активів		
4.3	реалізації майнових комплексів		
4.4	неопераційної курсової різниці		
4.5	безоплатного одержання активів		
4.6	списання необоротних активів		
4.7	інші доходи		
5	Доходи від реалізації продукції (робіт, послуг) за бартерними контрактами		

Журнал закінчено “_____” _____ 20__ р.

Виконавець _____
(підпис)

У Головній книзі суми оборотів відображено “_____” _____ 20__ р.

Головний бухгалтер _____
(підпис)

ЖУРНАЛ 7

за кредитом рахунків 40 "Статутний капітал", 41 "Пайовий капітал", 42 "Додатковий капітал",
43 "Резервний капітал", 44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)", 45 "Видучений капітал",
46 "Неоплачений капітал", 47 "Забезпечення майбутніх витрат і платежів",
48 "Цільове фінансування і цільові надходження", 49 "Страхові резерви"
за _____ 20__ р.

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків										Усього
		№40	№41	№42	№43	№44	№45	№46	№47	№48	№49	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	14 "Довгострокові фінансові інвестиції"	X			X	X	X		X	X	X	
2	15 "Капітальні інвестиції"	X			X	X	X				X	
3	20 "Виробничі запаси"	X			X	X	X		X		X	
4	35 "Поточні фінансові інвестиції"	X			X	X	X		X	X	X	
5	40 "Статутний капітал"	X		X	X	X			X	X	X	
6	41 "Пайовий капітал"		X	X	X		X	X	X	X	X	
7	42 "Додатковий капітал"			X					X	X	X	
8	43 "Резервний капітал"		X	X	X		X	X	X	X	X	
9	44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"			X			X	X	X	X	X	
10	46 "Неоплачений капітал"		X		X	X		X	X	X	X	
11	48 "Цільове фінансування і цільові надходження"	X	X		X	X	X	X	X	X	X	
12	49 "Страхові резерви"	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
13	50 "Довгострокові позики"	X		X	X	X	X		X		X	
14	51 "Довгострокові векселі видані"	X	X	X	X	X	X		X	X	X	
15	52 "Довгострокові зобов'язання за облігаціями"	X	X	X	X	X	X		X	X	X	
16	67 "Розрахунки з учасниками"			X	X	X	X		X	X	X	
17	10, 11, 12, 13, 22, 23, 25, 26, 28, 30, 31, 34, 39, 60, 62, 63, 64, 66, 68, 70, 79, 81, 82, 84, 91, 92, 93, 94											
18	Усього											
19	Відмітки											

Журнал закінчено "_____" _____ 20__ р.

Виконавець _____
(підпис)

У Головній книзі суми оборотів відображено "_____" _____ 20__ р.

Головний бухгалтер _____
(підпис)

ВІДОМІСТЬ 7.2 аналітичних даних рахунку 44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"

за _____ 20 _____ р.

№ пор.	Субрахунки	Сальдо на початок місяця		В дебет рахунку 44 з кредиту рахунків				Рахунки :		3 кредиту рахунку 44 в дебет рахунків			Сальдо на кінець місяця		Усього за період					
		Дебет	Кредит	40 "Статутний капітал"	43 "Резервний капітал"	79 "Фінансові результати"	41 "Пайовий капітал"	42 "Додатковий капітал"	43 "Резервний капітал"	44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"	79 "Фінансові результати"	15 "Дебет"	16 "Кредит"	17	18	19	20	21		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	441 "Прибуток нерозподілений"																			
2	442 "Непокриті збитки"																			
3	443 "Прибуток, використаний у звітному періоді"																			
3.1	Виплати власникам нарахувані (дивіденди)																			
3.2	Спрямування прибутку до статутного капіталу																			
3.3	Відрахування до резервного капіталу																			
3.4	Інше використання прибутку																			
3.5																				
3.6																				
3.7																				
3.8																				
3.9																				
3.10																				
3.11																				
3.12	Усього за субрахунком 443																			
4	Усього																			

« _____ » _____ 20 _____ р.

Виконавець _____ (підпис)

ВІДОМІСТЬ 7.3 аналітичних даних рахунку 47 "Забезпечення майбутніх витрат і платежів"
за _____ 20__р.

№ пор.	Показники	Сальдо на початок місяця		В дебет рахунку 47 з кредиту рахунків							Сальдо на кінець місяця		Усього з початку року				
		Дебет	Кредит	31 "Рахунки в банках"	65 "Рахунки за страховими сумми"			66 "Розрахунки з оплати праці"				Дебет	Кредит	Використано (дебет)	Нараховано (кредит)		
					Усього за дебетом	8	9	10	11	12	13					14	15
1	2	3		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	471 "Забезпечення виплат відпусток"																
2	472 "Додаткове пенсійне забезпечення"																
3	473 "Забезпечення гарантійних зобов'язань"																
4	474 "Забезпечення інших витрат і платежів"																
4.1	Забезпечення наступних витрат на реструктуризацію																
4.2	Забезпечення наступних витрат на виконання зобов'язань щодо об'єктивних контрактів																
4.3																	
4.4																	
4.5																	
4.6																	
4.7																	
4.8	Усього за субрахунком 474																
5																	
6																	
7																	
8	Усього																

« _____ » _____ 20__р.

Виконавець: _____ (підпис)

Горизонтальне продовження ГОЛОВНОЇ КНИГИ

Місяці	ОБОРОТИ ЗА ДЕБЕТОМ										Залишок		Місяці
	3 кредити рахунку № _____ за журналом № _____	3 кредити рахунку № _____ за журналом № _____	3 кредити рахунку № _____ за журналом № _____	3 кредити рахунку № _____ за журналом № _____	3 кредити рахунку № _____ за журналом № _____	3 кредити рахунку № _____ за журналом № _____	3 кредити рахунку № _____ за журналом № _____	3 кредити рахунку № _____ за журналом № _____	3 кредити рахунку № _____ за журналом № _____	3 кредити рахунку № _____ за журналом № _____	Обороти за кредитом разом	Дебет	
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28

РЕЄСТР ДЕПОНОВАНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

за _____ 20__ р.

Порядковий номер (табельний номер)	Найменування цеху (відділу)	Номер платіжної відомості	Прізвище, ім'я та по батькові	Дата виникнення заборгованості	Сума невиданої заробітної плати	Відмітка про сплату (перерахування, списання, перенесення)			
						Дата	Номер документа	Сума	Підпис виконавця
1	2	3	4	8	6	7	8	9	10

Касир _____
(підпис)
 Головний бухгалтер _____
(підпис)

Виконавець _____
(підпис)
 Дата " ___ " _____ 20__ р.

БУХГАЛТЕРСЬКА ДОВІДКА до Журналу ___ за _____ 20__ р.

№ пор.	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума
1	2	3	4	5

Виконавець _____
(підпис)
 Головний бухгалтер _____
(підпис)

Дата " ___ " _____ 20__ р.

АРКУШ-РОЗШИФРОВКА
за дебетом рахунку _____

Номер документа	Дебет рахунків (субрахунків, статей)	Кредит рахунків									Разом
		№	№	№	№	№	№	№	№	№	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Виконавець _____
(підпис)

Дата " ____ " _____ 20 __ р.

7.2. БУХГАЛТЕРСЬКІ (ОБЛІКОВІ) РЕГІСТРИ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

Для суб'єктів малого підприємства, а згідно з Законом України "Про підприємства в Україні" до малих відносяться підприємства в промисловості і будівництві з чисельністю працюючих до 200 осіб, рекомендується спрощена система бухгалтерського обліку. Ці рекомендації відображені в Вказівках про склад і порядок заповнення облікових реєстрів малими підприємствами, затверджених Міністерством Фінансів України 31 травня 1996 р. № 112. Згідно з цими Вказівками малі підприємства, які мають до 100 господарських операцій в місяць і невеликі обсяги затрат, застосовують просту форму бухгалтерського обліку, за якою реєстрація первинних облікових документів і відображення операцій на рахунках здійснюються у Книзі обліку господарських операцій форма К-1 (дивись додаток 1). Книга повинна бути пронумерована пронумерована. На останній сторінці кількість пронумерованих сторінок засвідчується печаткою.

Крім Книги обліку господарських операцій малі підприємства, кількість господарських операцій в місяць на яких не перевищує 100, ведуть наступні відомості

ф. № В-1 "Відомість обліку основних засобів і нарахованих амортизаційних нарахувань (зносу);

ф. № В-2 "Відомість обліку виробничих запасів, готової продукції і товарів";

ф. № В-3 "Відомість обліку грошових коштів і фондів";

ф. № В-4 "Відомість обліку витрат на виробництво";

ф. № В-5 "Відомість обліку розрахунків та інших операцій";

ф. № В-6 "Відомість обліку реалізації";

ф. № В-7 "Відомість обліку розрахунків з постачальниками";

ф. № В-8 "Відомість обліку заробітної плати";

ф. № В-9 "Шахова відомість".

Сума по кожній господарській операції записується паралельно до Книги господарських операцій та до окремої відомості.

Відомість за формою № В-1 застосовується для обліку руху основних засобів, нематеріальних активів, амортизаційних відрахувань. Вона складається на підставі Актів приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (ф. № ОЗ-1), Актів на списання основних засобів (ф. № ОЗ-3), Актів приймання здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів (ф. № ОЗ-2), Відомості перерахунку балансової вартості основних засобів і нематеріальних активів у зв'язку з їх індексацією, Розроблювальної таблиці по нарахуванню амортизації. Потрібно пам'ятати, що спеціальні первинні документи по обліку руху нематеріальних активів відсутні, тому до їх розробки і затвердження доцільно застосувати первинні документи по обліку основних засобів.

Аналітичний пооб'єктний облік основних засобів на малих підприємствах потрібно вести на Інвентарних картках (ф. № ОЗ-6) або в Інвентарній книзі обліку основних засобів (ф. № ОЗ-11). Якщо облік ведеться на Інвентарних картках, то вони повинні бути зареєстровані в Описі інвентарних карток по обліку основних засобів (ф. № ОЗ-10).

Розрахунок основних засобів здійснюється в окремій Розроблювальній таблиці, яка має наступний вигляд

Група основних засобів	Балансова вартість основних засобів на початок кварталу	Норми амортизації на квартал	Поправочний коефіцієнт	Сума амортизації за квартал	Сума амортизації в розрахунку на один місяць
1	2	3	4	5	6

Дані з цієї таблиці переносяться до відомості за ф. № В-1.

Відомість за формою № В-2 застосовується для обліку виробничих запасів, готової продукції і товарів. Підставою для заповнення цієї відомості є Прибутковий ордер (і. № М-4), Акти про

приймання матеріалів (ф. № М-7), Накладні вимоги (ф.ф. № М-8, № М-9), Акти на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів (ф. № МП-8) тощо.

У складовій товарно-матеріальні цінності обліковуються у кількісному виразі в картках складського обліку матеріалів (ф. № М-12), яка реєструється в спеціальному реєстрі.

Результати переоцінки товарно-матеріальних цінностей оформляються у вигляді спеціальної розрахункової таблиці, яка має наступний вигляд

Найменування товарно-матеріальних цінностей	Одиниця виміру	Кількісний залишок матеріалів, що підлягають переоцінці	Ціна одиниці		Сума залишків		Сума переоцінки матеріалів
			На початок місяця	На кінець місяця	На початок місяця	На кінець місяця	
1	2	3	4	5	6	7	8

Відомість за формою № В-3 призначена для обліку витрат на виробництво продукції (робіт, послуг), витрат на ремонт основних засобів, а також витрат по капітальних вкладеннях. Ця відомість складається на підставі первинних документів по витратах матеріалів, розрахунку амортизації основних засобів, нарахуванню заробітної плати, розрахунку відрахувань на соціальні страхування, до бюджету та позабюджетних фондів, розрахунків розподілу витрат між видами продукції (робіт, послуг), Приймально-здавальних накладних на здачу готової продукції на склад, Актів про брак продукції, Актів про виконання роботи або надані послуги та інших документів.

Облік витрат по видах продукції ведеться у розділі калькуляційних статей, які передбачені галузевими Положеннями з планування, обліку та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг).

У відомість за формою № В-3 переноситься залишок незавершеного виробництва з аналогічної відомості минулого місяця.

Фактична собівартість виробленої готової продукції (Фс) визначається за формулою :

$$\text{Фс} = \text{Нн} + \text{З} - \text{В} - \text{Б} - \text{Нк},$$

де Нн – вартість незавершеного виробництва на початок місяця;

З – затрати на виробництво продукції (робіт, послуг) за місяць;

В – вартість зворотних відходів;

Б – вартість остаточно забракованої продукції;

Нк – вартість незавершеного виробництва на кінець місяця.

Зворотні відходи оцінюються за ціною можливого їх використання або реалізації, або за повною ціною початкового матеріального ресурсу, якщо відходи можуть бути використані як повноцінна сировина для виробництва продукції.

Залишковий брак продукції по підприємства з великою номенклатурою виробів оцінюється виходячи з планової чи нормативної собівартості, а в інших галузях – виходячи з фактичних витрат.

Оскільки у Звіті про фінансові результати в розділі III “Затрати на виробництво” приводяться витрати у розрізі економічних елементів, то доцільно в окремій розроблювальній таблиці скласти розрахунок затрат в цілому на підприємствах за економічними елементами. Характеристика економічних елементів наведена у Типовому положенні планування, обліку та калькулюванню собівартості продукції (робіт, послуг).

Відомість за формою № В-4 призначена для обліку коптів і фондів, облік яких ведеться на розрахунках “Знос (амортизація) майна”, “Каса”, “Розрахунковий рахунок”, “Валютний рахунок”, “Статутний капітал”, “Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)” тощо.

Ця відомість ведеться на підставі виписок банку і доданих до них документів, касова звітність, розрахунків бухгалтерських та інших документів.

Відомість обліку грошових коштів і фондів за _____ 200__ р.

По рахунку (ак) № _____

Підстава, операція, дата	Сальдо коштів		Оборот по дебету з кредиту рахунків					Оборот по кредиту в дебет рахунків				
	дебет	кредит					Разом					Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Відомість за формою № В-5 призначена для обліку розрахунків підприємства з партнерами (банком, бюджетом та позабюджетними фондами, іншими дебіторами і кредиторами) та інших операцій малого підприємства.

Підставою для заповнення Відомості служать дані розрахунків податків, Виписок банків, Рахунків-фактур, Розрахунково-платіжних відомостей, Угод, Актів прийому-здачі виконаних робіт, Прибуткових і Видаткових касових ордерів та інших документів.

Крім відомості за формою № В-5 мале підприємство повинно вести Книгу обліку валових доходів та валових витрат, дані якої є підставою для розрахунку податку на прибуток.

Відрахування, здійсненні за рахунок собівартості продукції (робіт, послуг) до бюджету та позабюджетних фондів повинні в цій відомості відповідати даним, які відображені у Відомості № В-3, а відрахування до бюджету за рахунок прибутку – відомості № В-4.

Аналітичний облік розрахунків з партнерами ведеться по кожному дебітору і кредитору. При їх значній кількості крім відомостей № В-5 на кожного партнера доцільно відкрити Картку аналітичного обліку, на якій відображається виникнення і погашення заборгованості.

Відомість обліку розрахунків і інших операцій за _____ 200__ р.

По рахунку (ак) № _____

Найменування дебіторів, кредиторів, рахунків (організацій, ПІБ працівників)	Дата виникнення заборгованості	Залишок на початок місяця		Оборот по дебету		Оборот по кредиту в дебет рахунків					Залишок на кінець місяця	
		Дебет	Кредит	Сума	Кор. рах.					Разом	Дебет	Кредит
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Для обліку реалізації продукції (робіт, послуг) призначені дві відомості: ф. № В-6 (відвантаження) та ф. № В-6 (оплата).

Записи до форми № В-6 робляться на підставі рахунків-фактур, податкових накладних, вимог банку, касових звітів, угод, митних декларацій та інших документів.

Крім Відомості обліку реалізації за формою № В-6 підприємство веде книгу обсягу продажу товарів, яка реєструється у податковій адміністрації. Ця книга ведеться на підставі Податкових накладних, Касових звітів, Виписок банків та інших документів. Записи до неї здійснюються в момент виникнення податкових зобов'язань. В книзі обліку продаж товарів ведеться окремий облік операцій з продажу товарів (робіт, послуг), з яких виникають або не виникають податкові зобов'язання, а також товарів, продаж яких здійснюється на митній території України особами, які є платниками податку, та кінцевим споживачам (особам, які не є платниками ПДВ та населенню). Крім того, окремо обліковуються операції, пов'язані з продажем товарів (робіт, послуг), які оподатковуються за ставкою 20% або 0%, звільнених від оподаткування, не є об'єктом оподаткування.

Відомість обліку реалізації за _____ 2000__ р.

№ п/п	Номер рахунку	Платник, найменування продукції (робіт, послуг)	Залишок на початок місяця		Дебет рахунку "Собівартість реалізації" Направлено в продаж продукції (робіт, послуг) звітнього місяці				Кредит рахунку "Доходи від реалізації" (оплата)			Довіаково в дебет рахунку "Собівартість реалізації"		Прибуток за місяць	Залишок на кінець місяця		
			За фактичною собівартістю	За продажними цінами	По фактичній собівартості з кредиту рахунку			За продажними цінами	Дата	Кор. рахунок	За продажними цінами	Фактична собівартість	Непрямі податки і інші платежі		За факт. собівартістю (дебет рахунку "Собівартість реалізації")	За продажними цінами	
							Разом										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

Типова форма № В-6 (відвантаження)

Відомість обліку реалізації за _____ 2000__ р.

№ п/п	Номер рахунку	Платник, найменування продукції (робіт, послуг)	Залишок на початок місяця за продаж. цінами	Направлено на продаж продукції (робіт, послуг) в звітньому місяці				Прибуток (збиток) звітнього місяця	Оплата (кредит рахунку "Розрахунки з покущями й замовниками"			Різниця між продажною ціною і фактичною собівартістю	Сальдо на кінець місяця за продажними цінами	
				За фактичною собівартістю з кредиту рахунків	Непрямі податки і інші платежі	Всього (дебет рахунку "Собівартість реалізації")	За продажними цінами (кредит рахунку "Доходи від реалізації" дебет рахунку "Розрахунки з покущями й замовниками"		Дата	Сума	Кор. рахунок			
														5
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

Відомість за формою № В-7 застосовується для обліку розрахунків з постачальниками. Підставою для записів до неї є Рахунки-фактури, Товарно-транспортні накладні, Податкові накладні, Договори, Акти приймання-здавання виконаних робіт, Виписка банків з рахунків, Векселі, Касові звіти.

Крім відомості по формі № В-7 підприємство веде книгу обліку придбання товарів, яка реєструється в державній податковій адміністрації. Підставою для записів до цієї книги є Податкова накладна, Товарний чек та інші розрахункові або платіжні документи. При імпортуванні товарів документом, який дає право на податковий кредит, є Митна декларація.

Типова форма № В-7

Відомість обліку розрахунків з постачальниками за _____ 2000__ р.

№ п/п	Номер документа, дата	Постачальник, місце покупки	Сальдо на початок місяця (заборгованість)		З кредиту рахунку "Розрахунки з постачальниками й підрядниками" в дебет рахунків						Дебет рахунку "Розрахунки з постачальниками й підрядниками" (оплачено)			Сальдо (заборгованість)	
			Підприємству	Постачальнику						Разом	Дата	Кор. рахунок	Сума	Підприємству	Постачальнику
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

Відомість за формою № В-8 призначена для нарахування заробітної плати, розрахунків утримань з неї та відрахування від фонду оплати праці на соціальне страхування і до інших фондів. Ця відомість складається на підставі Особових рахунків (ф. №Т-54), затверджених тарифів відрахувань від заробітної плати до бюджету, Пенсійного фонду та позабюджетних фондів. При складанні Особових рахунків використовуються Табелі обліку використання робочого часу (і. № П-13), Наряди на виконану роботу, Накопичувальні картки заробітної плати для робітників-відрядників, таблиця ставок прибуткового податку, Виконавчі листи, Угоди (контракти), Тарифні ставки, Розцінки,

Схеми посадових окладів, розрахунки розподілу заробітної плати і премій при бригадній формі організації праці, Авансові звіти, платіжні звіти на видачу авансу, заяви працівників підприємства тощо.

Типова форма № В-8

Відомість обліку заробітної плати за _____ 200 ____ р.

№ п/п	Номер документа, дата	Посада	Залишок зарплати на початок місяця (заборгованість працівникам)	Кредит (нараховано) рахунку "Розрахунки з оплати праці"					Дебет (утримано) рахунку "Розрахунки з оплати праці"					До видачі	Розписка про одержання	Відрахування				
				В дебет рахунків					В кредит рахунків							на соціальне страхування	в Пенсійний фонд	в Фонд за інвалідністю		
				5	6	7	8	9	11	12	13	14	15							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21

Відомість за формою № В-9 є Шаховою відомістю (балансом), яка відкривається на кожний місяць. Вона є реєстром синтетичного обліку. До неї заносяться обороти по усіх бухгалтерських рахунках з відомостей ф. № В-1 – ф. № В-8. У цій відомості сума оборотів по дебету усіх рахунків повинна дорівнювати сумі оборотів по кредиту усіх рахунків. По вертикалі цієї відомості записуються бухгалтерські рахунки по мірі їх зростання, а по горизонталі – по мірі збільшення номерів відомостей.

Типова форма № В-9

Відомість (шахова) за _____ 200 ____ р.

Дебет рахунків	З кредиту рахунків відповідно відомостям																								Разом по дебету рахунків						
	В-1				В-2				В-3				В-4				В-5				В-6					В-7				В-8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	28						
Разом по кредиту рахунків																															

Крім шахової відомості (балансу) на малому підприємстві доцільно складати за звітний місяць **Оборотну відомість (баланс)**. До цього реєстру з аналітичного документу за минулий місяць переноситься початкове сальдо по окремих рахунках, потім з Шахового балансу – дебетові та кредитові обороти за місяць по рахунках і виводиться по кожному бухгалтерському рахунку кінцеве сальдо (сальдо на перше число наступного місяця).

Оборотний баланс має наступний вигляд:

Бухгалтерський рахунок		Сальдо на початок місяця		Обороти за місяць		Сальдо на кінець місяця	
Найменування	Номер	дебет	кредит	дебет	кредит	дебет	кредит
1	2	3	4	5	6	7	8

Дані оборотного балансу служать підставою для складання сальдового балансу (форма № 1 фінансової звітності).

Книга обліку господарських операцій

Ресурсів операцій		Назвисть та рух коштів підприємства																							
		Дат. № док. кумента	Зміст операцій	Сума	Зарплати на виробництво		Каса		Розрахунковий рахунок		Реалізація		Розрахунки по оплаті праці		Розрахунки з різни-ми дебіторами і кредиторами		Розрахунки з бюджетом		Розрахунки зі страхування		Прибуток та його використання		Інші		
№	п/п	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24		

Відомість обліку основних засобів, нарахованих амортизаційних відрахувань (знос) за _____ 200__ р.

№ п/п	Вид основних засобів, (шифр амортизації)	Замішок на початок звітного року (періоду)		Рух основних засобів (разунок "Основні засоби")		Замішок на кінець звітного року (періоду)		Знос (амортизація) майна											
		Кількість	Сума (первінна вартість)	Дебет (находження)		Кредит (вибуття)		Сума нараховування	Місячна норма відрахувань %	За період нормою	За місяць	На 1-е число поточного року (періоду)							
				Дат. № док. кумента	Сума (первінна вартість)	Дат. № док. кумента	Кількість						Сума (первінна вартість)	Кількість	Сума (первінна вартість)				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Відомість обліку виробничих запасів, готової продукції і товарів за _____ 200__ р.

№ п/п	Номен-клатур-ний номер	Наймену-вання мате-ріалів (про-дукції)	Од-и-ниці виміру	Ціна придбання, (фа-ктична собір-на) запасів, това-рів	Залишок на початок місяця		Дебет				Кредит			Залишок на кінець місяця				
					кількість	сума	Всього		Всього		Сума, в тому числі в дебет рахунків	кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума	
							кількість	сума	кількість	сума								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

Відомість обліку витрат на виробництво за _____ 2000 ____ р.

№ п/п	Вид продукції, робіт, послуг	Дебет рахунку "Основне виробництво" ("Капітальні вкладення") з кредиту рахунків							Залишок незаверше-ного виробницт-ва на початок місяця		Залишок на кінець місяця		Кредит рахунка "Основне виробництво" ("Капітальні вкладення") в дебет рахунків				
		Матеріали	Розраху-нки зі стра-хування	Розраху-нки по оплаті праці	Знос (амор-ти-зації) ос-новних засобів	Всього збиток за мі-сяць	Всього на кі-нець мі-сяця	Всього замі-нює	Всього на кі-нець місяця	Всього на кі-нець місяця	Всього		на склади	реалізовано	17	18	
											кількість	сума					кількість
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

Розділ VIII. БУХГАЛТЕРСЬКА (ФІНАНСОВА) ЗВІТНІСТЬ

8.1. Бухгалтерська (фінансова) звітність великих підприємств

Форма № 1

код за ДКУД

[1801001]

Дата /рік, місяць, число/

Підприємство..... за ЄДРПОУ
 Територія..... за КОАТУУ
 Форма власності..... за КФВ
 Орган державного управління..... за СПОДУ
 Галузь..... за ЗКІНГ
 Вид економічної діяльності..... за КВЕД
 Одиниця виміру: тис. грн..... Контрольна сума

Адреса.....

Коди	
	01

БАЛАНС

на _____ 200__ р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього пері- оду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи: залишкова вартість	010		
первісна вартість *	011		
знос *	012	()	()
Незавершене будівництво	020		
Основні засоби: залишкова вартість	030		
первісна вартість *	031		
знос *	032	()	()
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040		
інші фінансові інвестиції	045		
Довгострокова дебіторська заборгованість	050		
Відстрочені податкові активи	060		
Інші необоротні активи	070		
Усього за розділом I	080		
II. Оборотні активи			
Запаси:			
виробничі запаси	100		
тварини на вироощуванні та відгодівлі	110		
незавершене виробництво	120		
готова продукція	130		
товари	140		
Векселі одержані	150		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160		
первісна вартість *	161		
резерв сумнівних боргів *	162	()	()
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170		
за виданими авансами	180		
з нарахованих доходів	190		
із внутрішніх розрахунків	200		
Інші поточна дебіторська заборгованість	210		
Поточні фінансові інвестиції	220		
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230		
в іноземній валюті	240		
Інші оборотні активи	250		
Усього за розділом II	260		
III. Витрати майбутніх періодів	270		
Баланс	280		

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300		
Пайовий капітал	310		
Додатковий вкладений капітал	320		
Інший додатковий капітал	330		
Резервний капітал	340		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350		
Неоплачений капітал	360	()	()
Видачений капітал	370	()	()
Усього за розділом I	380		
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400		
Інші забезпечення	410		
Цільове фінансування	420		
Усього за розділом II	430		
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440		
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450		
Відстрочені податкові зобов'язання	460		
Інші довгострокові зобов'язання	470		
Усього за розділом III	480		
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500		
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510		
Векселі видані	520		
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530		
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540		
з бюджетом	550		
з позабюджетних платежів	560		
зі страхування	570		
з оплати праці	580		
з учасниками	590		
із внутрішніх розрахунків	600		
Інші поточні зобов'язання	610		
Усього за розділом IV	620		
V. Доходи майбутніх періодів	630		
Баланс	640		

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

Примітка: * - не входить до валюти балансу

		КОДИ	
			01
Підприємство.....	Дата /рік, місяць, число/		
Територія	за ЄДРПОУ		
Орган державного управління.....	за КОАТУУ		
Галузь.....	за СПОДУ		
Вид економічної діяльності.....	за ЗКГНГ		
Одиниця виміру: тис. грн.	за КВЕД		
	Контрольна сума		

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

за _____ 20__ р.

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попере- дній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010		
Податок на додану вартість	015		
Акцизний збір	020		
	025		
Інші вирахування з доходу	030		
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040		
Валовий:			
прибуток	050		
збиток	055		
Інший операційний доход	060		
Адміністративні витрати	070		
Витрати на збут	080		
Інші операційні витрати	090		
Фінансові результати від основної діяльності:			
прибуток	100		
збиток	105		
Прибуток від участі в капіталі	110		
Інші фінансові доходи (прибутки)	120		
Інші доходи (прибутки)	130		
Фінансові витрати	140		
Збиток від участі в капіталі	150		
Інші витрати (збитки)	160		
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170		
збиток	175		
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180		
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190		
збиток	195		
Надзвичайний:			
прибуток	200		
збиток	205		
Податки з надзвичайного прибутку	210		
Чистий:			
прибуток	220		
збиток	225		

II. Елементи операційних витрат

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні витрати	230		
Витрати на оплату праці	240		
Відрахування на соціальні заходи	250		
Амортизація	260		
Інші витрати	270		
Разом	280		

III. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300		
Середньорічна кількість потенційних простих акцій	310		
Чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	320		
Чистий прибуток, що припадає на одну потенційну просту акцію	330		
Дивіденди на одну просту акцію	340		

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

Форма №3

Код за ДКУД

1801004

		КОДИ	
			01
Дата /рік, місяць, число/			
Підприємство.....	за ЄДРПОУ		
Територія	за КОАТУУ		
Орган державного управління.....	за СПОДУ		
Галузь.....	за ЗКІНГ		
Вид економічної діяльності.....	за КВЕД		
Одиниця виміру: тис. грн.	Контрольна сума		

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

за _____ 20__ р.

Стаття	Код	За звітний період		За попередній період	
		Надо-дження	Видаток	Надо-дження	Видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010				
Коригування на:					
- амортизацію необоротних активів	020		x		x
- збільшення (зменшення) забезпечень	030				
- збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	040				
- збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	050				
Витрати на сплату відсотків	060		x		x
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	070				
Зменшення (збільшення):					
- оборотних активів	080				
- витрат майбутніх періодів	090				
Збільшення (зменшення):					
- поточних зобов'язань	100				
- доходів майбутніх періодів	110				
Грошові кошти від операційної діяльності	120				
Сплачені:					
- відсотки	130	x		x	
- податки на прибуток	140	x		x	
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	150				
Рух коштів від надзвичайних подій	160				
Чистий рух коштів від операційної діяльності	070				
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Реалізація:					
- фінансових інвестицій	180				x
- необоротних активів	190		x		x
- майнових комплексів	200				
Отримані:					
- відсотки	210		x		x
- дивіденди	220		x		x
Інші надходження	230		x		x

1	2	3	4	5	6
Придбання:					
- фінансових інвестицій	240	x		x	
- необоротних активів	250	x		x	
- майнових комплексів	260	x		x	
Інші платежі	270	x		x	
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280				
Рух коштів від надзвичайних подій	290				
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	300				
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Находження власного капіталу	310		x		x
Отримання позики	320		x		x
Інші надходження	330		x		x
Погашення позик	340	x		x	
Сплачені дивіденди	350	x		x	
Інші платежі	360	x		x	
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370				
Рух коштів від надзвичайних подій	380				
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390				
Чистий рух коштів за звітний період	400				
Залишок коштів на початок року	410		x		x
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420				
Залишок коштів на кінець року	430		x		x

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

Дата /рік, місяць, число/
 Підприємство..... за ЄДРПОУ
 Територія за КОАТУУ
 Орган державного управління..... за СПОДУ
 Галузь..... за ЗКІНГ
 Вид економічної діяльності..... за КВЕД
 Одиниці виміру: тис. грн. Контрольна сума

КОДИ	
	01

ЗВІТ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

за _____ 200__ р.

Стаття	Код рядка	Статутний капітал	Па-йовий капітал	До-дат-ковий вкла-дений капі-тал	Інший додат-ковий капі-тал	Резе-рвний капі-тал	Нероз-поді-лений при-буток	Неопа-чений капітал	Ви-лучений капі-тал	Ра-зом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Залишок на початок року	010									
Коригування:										
Зміна облікової політики	020									
Виправлення суттєвих помило	030									
Інші зміни	040									
Скорегований залишок на початок року	050									
Переоцінка активів:										
Дооцінка основних засобів	060									
Уцінка основних засобів	070	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Дооцінка незавершеного будівництва	080	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Уцінка незавершеного будівництва	090	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Дооцінка нематеріальних активів	100									
Уцінка нематеріальних активів	110									
	120									
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	130									
Розподіл прибутку:										
Виплати власникам (дивіденди)	140						()			()
Спрямування прибутку до статутного капіталу	150						()			()
Відрахування до резервного капіталу	160									
	170									
Внески учасників:										
Внески до капіталу	180									
Погащення заборгованості з капіталу	190							()		
	200									
Виучення капіталу:										
Викуп акцій (частка)	210									
Перепродаж викуплених акцій (частка)	220									
Анулювання викуплених акцій (частка)	230	()								
Виучення частки з капіталу	240	()								
Зменшення номінальної вартості акцій	250	()								
Інші зміни в капіталі:										
Списання невідшкодованих збитків	260					()				
Безкоштовно отримані активи	270									
	280									
Разом зміни в капіталі	290									
Залишок на кінець року	300									

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

Дата /рік, місяць, число/
 Підприємство..... за ЄДРПОУ
 Територія за КОАТУУ
 Орган державного управління..... за СПОДУ
 Галузь..... за ЗКГНГ
 Вид економічної діяльності..... за КВЕД
 Середньооблікова чисельність працюючих Контрольна сума
 Оддиниця виміру: тис. грн.

КОДИ		
		01

ПРИМІТКИ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ
 за 200__ рік
 I. Нематеріальні активи

Групи нематеріальних активів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)		Вибуло за рік		Нараховано амортизації за рік	Втрачено від зменшення корисності за рік	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року	
		первісна (пероцінена) вартість	знос		первісної (пероціненої) вартості	знос	первісна (пероцінена) вартість	знос			первісної (пероціненої) вартості	знос	первісна (пероцінена) вартість	знос
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Права користування природними ресурсами	010													
Права користування майном	020													
Права на знаки для товарів і послуг	030													
Права на об'єкти промислової власності	040													
Авторські та суміжні з ними права	050													
Гудвіл	060													
Інші нематеріальні активи	070													
Разом	080													

Із рядка 080 графа 14 вартість нематеріальних активів, щодо яких існує обмеження права власності (081) _____
 вартість оформлених у заставу нематеріальних активів (082) _____
 вартість створених підприємством нематеріальних активів (083) _____
 Із рядка 080 графа 5 вартість нематеріальних активів, отриманих за рахунок цільових асигнувань (084) _____

II. Основні засоби

Групи основних засобів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)		Вибуло за рік		Нараховано амортизації за рік	Втрати від зменшення корисності за рік	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		в тому числі			
		первісна (переоцінена) вартість	знос		первісної (переоціненої) вартості	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос			первісної (переоціненої) вартості	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	одержані за фінансовою орендою		передані в оперативну оренду	
															первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Земельні ділянки	100																	
Капітальні витрати на поліпшення земель	110																	
Будинки, споруди та передавальні пристрої	120																	
Машини та обладнання	130																	
Транспортні засоби	140																	
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	150																	
Робоча і продуктивна худоба	160																	
Багаторічні насадження	170																	
Інші основні засоби	180																	
Бібліотечні фонди	190																	
Малоцінні необоротні матеріальні активи	200																	
Тимчасові (нетитульні) споруди	210																	
Природні ресурси	220																	
Інвентарна тара	230																	
Предмети прокату	240																	
Інші необоротні матеріальні активи	250																	
Разом	260																	

Із рядка 260 графа 14 вартість основних засобів, щодо яких існують передбачені чинним законодавством обмеження права власності (261) ____
 вартість оформлених у заставу основних засобів (262) ____
 залишкова вартість основних засобів, що тимчасово не використовуються (консервація, реконструкція тощо) (263) ____
 залишкова вартість основних засобів, вилучених з експлуатації для продажу первісна (переоцінена) вартість повністю амортизованих основних засобів (264) ____
 (265) ____

Із рядка 260 графа 5 вартість основних засобів, придбаних за рахунок цільового фінансування (266) ____
 вартість основних засобів, що взяті в операційну оренду (267) ____

III. Капітальні інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року
1	2	3	4
Капітальне будівництво	280		
Придбання (виготовлення) основних засобів	290		
Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	300		
Придбання (створення) нематеріальних активів	310		
Формування основного стада	320		
Інші	330		
Разом	340		

IV. Фінансові інвестиції

Найменування показника	Код рядка	Зарік	На кінець року	
			довгостроко-ві	поточні
1	2	3	4	5
А. Фінансові інвестиції за методом участі в капіталі в:				
асоційовані підприємства	350			
дочірні підприємства	360			
спільну діяльність	370			
Б. Інші фінансові інвестиції в:				
частки і паї у статутному капіталі інших підприємств	380			
акції	390			
облігації	400			
інші	410			
Разом (розд. А + розд. Б)	420			

Із рядка 045 гр.4 Балансу Інші довгострокові фінансові інвестиції відображені:

за собівартістю (421) _____
за справедливою вартістю (422) _____
за амортизованою собівартістю (423) _____

Із рядка 220 гр.4 Балансу Поточні фінансові інвестиції відображені:

за собівартістю (424) _____
за справедливою вартістю (425) _____
за амортизованою собівартістю (426) _____

V. Доходи і витрати

Найменування показника	Код рядка	Доходи	Витрати
1	2	3	4
А. Інші операційні доходи і витрати	440		
Операційна оренда активів			
Операційна курсова різниця	450		
Реалізація інших оборотних активів	460		
Штрафи, пені, неустойки	470		
Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	480		
Інші операційні доходи і витрати	490		
Б. Доходи і витрати від участі в капіталі за інвестиціями в:	500		
асоційовані підприємства			
дочірні підприємства	510		
спільну діяльність	520		
В. Інші фінансові доходи і витрати	530		X
Дивіденди			
Проценти	540	X	
Фінансова оренда активів	550		
Інші фінансові доходи і витрати	560		
Г. Інші доходи і витрати	570		
Реалізація фінансових інвестицій			
Реалізація необоротних активів	580		
Реалізація майнових комплексів	590		
Неопераційна курсова різниця	600		
Безоплатно одержані активи	610		X
Списання необоротних активів	620	X	
Інші доходи і витрати	630		

Товарообмінні (бартерні) операції з продукцією (товарами, роботами, послугами) (631) _____

Частка доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за товарообмінними (бартерними) контрактами з пов'язаними сторонами (632) _____ %

VI. Грошові кошти

Найменування показника	Код рядка	На кінець року
1	2	3
Каса	640	
Поточний рахунок в банку	650	
Інші рахунки в банку (акредитиви, чекові книжки)	660	
Грошові кошти в дорозі	670	
Еквіваленти грошових коштів	680	
Разом	690	

Із рядка 070 гр.4 Балансу Грошові кошти, використання яких обмежено (691) _____

VII. Забезпечення

Види забезпечень	Код рядка	Залишок забезпечення на початок року	Збільшення забезпечення протягом звітного періоду внаслідок		Сума забезпечення, що використана протягом року	Невикористана сума забезпечення, що сторнована у звітному періоді	Сума очікуваного відшкодування витрат іншою стороною, що врахована при оцінці забезпечення	Залишок забезпечення на кінець року
			створення забезпечення	додаткових відрахувань				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Забезпечення на виплату відпусток працівникам	710							
Забезпечення наступних витрат на додаткове пенсійне забезпечення	720							
Забезпечення наступних витрат на виконання гарантійних зобов'язань	730							
Забезпечення наступних витрат на реструктуризацію	740							
Забезпечення наступних витрат на виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів	750							
	760							
	770							
Разом	780							

VIII. Запаси

Найменування показника	Код рядка	Балансова вартість на кінець року	Переоцінка за рік	
			збільшення чистої вартості реалізації	уцінка
1	2	3	4	5
Сировина і матеріали	800			
Купівельні напівфабрикати та комплектуючі виробів	810			
Паливо	820			
Тара і тарні матеріали	830			
Будівельні матеріали	840			
Запасні частини	850			
Матеріали сільськогосподарського призначення	860			
Тварини на вирощуванні та відгодівлі	870			
Малоцінні та швидкозношувані предмети	880			
Незавершене виробництво	890			
Готова продукція	900			
Товари	910			
Разом	920			

Із рядка 920 гр. 3 Балансова вартість запасів:

відображених за чистою вартістю реалізації (921) _____
 переданих у переробку (922) _____
 оформлених в заставу (923) _____
 переданих на комісію (924) _____

Активи на відповідальному зберіганні - рахунок 02 (925) _____

IX. Дебіторська заборгованість

Найменування показника	Код рядка	Всього на кінець року	в т. ч. за строками непогашення		
			до трьох місяців	від 3 до 6 місяців	від 6 до 12 місяців
1	2	3	4	5	6
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	940				
Інша поточна дебіторська заборгованість	950				

Списано у звітному році безнадійної дебіторської заборгованості (951) _____

X. Нестачі і втрати від псування цінностей

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Виявлено (списано) за рік нестачі і втрати	960	
Визнано заборгованістю винних осіб у звітному році	970	
Сума нестачі і втрат, остаточне рішення щодо винуватців за якими на кінець року не прийнято (позабалансовий рахунок 072)	980	

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

ПАСИВ	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300		
Додатковий капітал	320		
Резервний капітал	340		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350		
Неоплачений капітал	360	()	()
Усього за розділом I	380		
II. Забезпечення наступних витрат і цільове фінансування	430		
III. Довгострокові зобов'язання	480		
IV. Поточні зобов'язання	500		
Короткострокові кредити банків			
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510		
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530		
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з бюджетом	550		
зі страхування	570		
з оплати праці	580		
Інші поточні зобов'язання	610		
Усього за розділом IV	620		
V. Доходи майбутніх періодів	630		
Баланс	640		

Звіт про фінансові результати за 200 ____ рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010		
Непрямі податки та інші вирахування з доходу	020	()	()
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (010-020)	035		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	()	()
Інші операційні доходи	060		
Інші операційні витрати	090	()	()
Інші звичайні доходи	130		
Інші звичайні витрати	160	()	()
Єдиний податок	165	()	()
Надзвичайні: доходи	200		
витрати	205	()	()
Податок на прибуток	210		
Чистий фінансовий результат (035-040+060-090+130-160+200-205-210) прибуток	220		
збиток	225	()	()

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні витрати	230		
Витрати на оплату праці	240		
Відрахування на соціальні заходи	250		
Амортизація	260		
Інші витрати	270		
Разом	280		

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

РОЗДІЛ ІХ. Перелік форм податкової звітності

- Декларація про прибуток підприємства.
Доходи від реалізації товарів (додаток А).
Доходи від операцій з цінними паперами, валютними цінностями та борговими зобов'язаннями (додаток Б).
Доходи від операцій з основними фондами, нематеріальними активами та капітальний дохід, пов'язаний з прибутком корисних копалин (додаток В).
Доходи у вигляді безповоротної фінансової допомоги та безплатно наданих товарів (додаток Г).
- Доходи від врегулювання сумнівної, безнадійної заборгованості (додаток Д).
Інші види доходів, що входять до складу об'єкта оподаткування (додаток Е).
Доходи, які за своїм змістом підлягають виключенню зі складу валових доходів з метою оподаткування (додаток Є).
- Витрати, пов'язані з підготовкою, організацією, веденням виробництва, продажем продукції (робіт, послуг) (додаток Ж).
Витрати, пов'язані з внесенням (нарахуванням) податків, зборів (обов'язкових платежів) (додаток Ж-1).
Витрати по операціям з борговими зобов'язаннями та валютними цінностями (додаток З).
Витрати по операціям з основними фондами та нематеріальними активами у вигляді (додаток І).
- Витрати за іншими операціями (додаток К).
Витрати, які за своїм змістом підлягають до виключення зі складу валових витрат з метою оподаткування (додаток Л).
Амортизаційні відрахування (додаток М).
Амортизаційні відрахування, які за своїм змістом підлягають зменшенню з метою оподаткування (додаток Н).
Прибуток, що оподатковується за різними ставками або не підлягає оподаткуванню (додаток О).
- Податкове зобов'язання платника податку за зменшенням податкового зобов'язання (додаток П).
- Податкове зобов'язання платника податку до Державного бюджету України (додаток П-1).
Зобов'язання платника щодо утримання та перерахування до бюджету податку з доходів у джерела їх виплати за рахунок таких виплат (додаток Р).
Розрахунок фінансових результатів товарообмінних (бартерних) операцій за контрактом _____, загальною вартістю _____ (додаток С).
Розрахунок податкового зобов'язання підприємства, що реалізує інвестиційний проект у вільній економічній зоні або на території пріоритетного розвитку (додаток Т).
Відомість про балансову вартість матеріальних ресурсів та МПП.
Відомість про балансову вартість товарних запасів.
Розшифровка рядка 19 Декларації про прибуток підприємства (дод. 7).
Розрахунок-повідомлення розподілу консолідованого податку між юридичною особою та філіями.
- Податкова декларація з ПДВ.
Розрахунок бюджетного відшкодування (дод. 1).
Розрахунок корегування сум ПДВ (дод. 2).
Розрахунок частки бюджетного відшкодування (дод. 3).
Податкова декларація з ПДВ (скорочена).
Розрахунок корегування сум ПДВ (додаток до податкової декларації по ПДВ (скороченої)).
Декларація про ПДВ і акцизний збір за імпортовані товари.
Звіт про суми отриманих пільг по оподаткуванню (форма 1-ПП).
Довідка про суми виплачених доходів і утриманих з них податків фізичних осіб (форма № 8ДР).
- Розрахунки акцизного збору (додатки 1, 3).
Звіт про використання ЕККА.
Розрахунок збору про забруднення навколишнього природного середовища (дод. 3).

Розрахунок сплати єдиного податку суб'єктом малого підприємства – юридичною особою (за ставками 6 та 10 відсотків).

Звіт суб'єкта малого підприємства – фізичної особи – платника єдиного податку.

Звіт про результати діяльності виконавця довгострокових договорів (контрактів).

Звіт про суму нарахованого збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.

Податковий звіт про результати спільної діяльності на території України без створення юридичної особи.

Звіт про використання коштів неприбуткових організацій і установ.

Розрахунок збору за спецвикористання водних ресурсів та збору за користування водами для потреб гідроенергетики.

Звіт про використання води (форма № 20'ТП (водгосп)).

Розрахунок комунального податку.

Розрахунок податку з реклами.

РОЗДІЛ X. Перелік форм статистичної звітності

Звіт про суми отримання пільг по оподаткуванню в розрізі окремих видів податків і пільг щодо кожного виду податку (форма № 1-ПП (квартальна, річна))

Звіт про фінансові результати і дебіторську і кредиторську заборгованість (форма № 1-Б термінова (місячна))

Звіт про стан заборгованості із виплати заробітної плати на 10 _____ 200__ року (форма 1-ПВ (заборгованість) термінова - місячна)

Звіт про діяльність підприємства оптової торгівлі за _____ квартал 200__ року (форма № 1 - опг)

Звіт з праці за _____ 200__ рік (форма №1-ПВ (термінова) місячна)

Звіт про товарооборот за _____ 200__ рік (форма № 1 торг.)

Звіт про використання робочого часу (форма № 3 - ПВ)

Звіт про використання води за _____ квартал 200__ року (форма № 2 – ТП (водгосп))

**Розділ XI. ПЛАН РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ АКТИВІВ, КАПІТАЛУ,
ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ**
(Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 листопада 1999 р. № 291,
зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 грудня 1999 р. за № 892/4185,
діє з 1 січня 2000 року, зі змінами, затвердженими наказом Міністерства фінансів України
від 9 грудня 2002 р. № 1012)

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)	
Код	Назва	Код	Назва
РОЗДІЛ I. ПОЗАБАЛАНСОВІ РАХУНКИ			
КЛАС 0. ПОЗАБАЛАНСОВІ РАХУНКИ			
01	Орендовані необоротні активи		За видами активів
02	Активи на відповідальному зберіганні	021	Устаткування, прийняте для монтажу
		022	Матеріали, прийняті для переробки
		023	Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні
		024	Товари, прийняті на комісію
		025	Майно в довірчому управлінні
03	Контрактні зобов'язання		За видами зобов'язань
04	Непередбачені активи та зобов'язання	041	Непередбачені активи
		042	Непередбачені зобов'язання
05	Гарантії та забезпечення надані		За видами гарантій та забезпечень наданих
06	Гарантії та забезпечення отримані		За видами гарантій та забезпечень отриманих
07	Списані активи	071	Списана дебіторська заборгованість
		072	Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей
08	Бланки суворого обліку		За видами бланків
РОЗДІЛ II. БАЛАНСОВІ РАХУНКИ			
КЛАС 1. НЕОБОРОТНІ АКТИВИ			
10	Основні засоби	101	Земельні ділянки
		102	Капітальні витрати на поліпшення земель
		103	Будинки та споруди
		104	Машини та обладнання
		105	Транспортні засоби
		106	Інструменти, приладдя та інвентар
		107	Робоча і продуктивна худоба
		108	Багаторічні насадження
		109	Інші основні засоби
11	Інші необоротні матеріальні активи	111	Бібліотечні фонди
		112	Малоцінні необоротні матеріальні активи
		113	Тимчасові (нетитульні) споруди
		114	Природні ресурси
		115	Інвентарна тара
		116	Предмети прокату
		117	Інші необоротні матеріальні активи

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)	
Код	Назва	Код	Назва
12	Нематеріальні активи	121	Права користування природними ресурсами
		122	Права користування майном
		123	Права на знаки для товарів і послуг
		124	Права на об'єкти промислової власності
		125	Авторські та суміжні з ними права
		127	Інші нематеріальні активи
13	Знос (амортизація) необоротних активів	131	Знос (амортизація) основних засобів
		132	Знос (амортизація) інших необоротних матеріальних активів
		133	Накопичена амортизація нематеріальних активів
14	Довгострокові фінансові інвестиції	141	Інвестиції в зв'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі
		142	Інші інвестиції пов'язаним сторонам
		143	Інвестиції непов'язаним сторонам
15	Капітальні інвестиції	151	Капітальне будівництво
		152	Придбання (виготовлення) основних засобів
		153	Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів
		154	Придбання (створення) нематеріальних активів
		155	Формування основного стада
16	Довгострокова дебіторська заборгованість	161	Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду
		162	Довгострокові векселі одержані
		163	Інша дебіторська заборгованість
17	Відстрочені податкові активи		За видами відстрочених податкових активів
18	Інші необоротні активи		За видами активів
19	Гудвіл при придбанні		За видами об'єктів інвестування
		191	Гудвіл
		192	Негативний гудвіл
КЛАС 2. ЗАПАСИ			
20	Виробничі запаси	201	Сировина і матеріал
		202	Куповані напівфабрикати та комплектуючі вироби
		203	Паливо
		204	Тара і тарні матеріали
		205	Будівельні матеріали
		206	Матеріали, передані у переробку
		207	Запасні частини
		208	Матеріали сільськогосподарського призначення
		209	Інші матеріали
21	Тварини на вирощуванні та відгодівлі *	211	Молодняк тварин на вирощуванні
		212	Тварини на відгодівлі
		213	Птиця
		214	Звірі
		215	Кролі
		216	Сім'ї бджіл
		217	Доросла худоба, що вибракувана з основного стада
		218	Худоба, що прийнята від населення для реалізації
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети		За видами предметів

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)	
Код	Назва	Код	Назва
23	Виробництво		За видами виробництва
24	Брак у виробництві **		За видами продукції
25	Напівфабрикати ***		За видами напівфабрикатів
26	Готова продукція **		За видами готової продукції
27	Продукція сільсько-господарського виробництва *		За видами продукції
28	Товари	281	Товари на складі
		282	Товари в торгівлі
		283	Товари на комісії
		284	Тара під товарами
		285	Торгова націнка
29	289	Транспортно – заготівельні витрати
КЛАС 3. КОШТИ, РОЗРАХУНКИ ТА ІНШІ АКТИВИ			
30	Каса	301	Каса в національній валюті
		302	Каса в іноземній валюті
31	Рахунки в банках	311	Поточні рахунки в національній валюті
		312	Поточні рахунки в іноземній валюті
		313	Інші рахунки в банку в національній валюті
		314	Інші рахунки в банку в іноземній валюті
32		
33	Інші кошти	331	Грошові документи в національній валюті
		332	Грошові документи в іноземній валюті
		333	Грошові кошти в дорозі в національній валюті
		334	Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті
34	Короткострокові векселі одержані	341	Короткострокові векселі, одержані в національній валюті
		342	Короткострокові векселі, одержані в іноземній валюті
35	Поточні фінансові інвестиції	351	Еквіваленти грошових коштів
		352	Інші поточні фінансові інвестиції
36	Розрахунки з покупцями та замовниками	361	Розрахунки з вітчизняними покупцями
		362	Розрахунки з іноземними покупцями
		363	Розрахунки з учасниками ПФГ
37	Розрахунки з різними дебіторами	371	Розрахунки за виданими авансами
		372	Розрахунки з підзвітними особами
		373	Розрахунки за нарахованими доходами
		374	Розрахунки за претензіями
		375	Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків
		376	Розрахунки за позиками членам кредитних спілок
377	Розрахунки з іншими дебіторами		
38	Резерв сумнівних боргів		За дебіторами
39	Витрати майбутніх періодів		За видами витрат
КЛАС 4. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ			
40	Статутний капітал		За видами капіталу
41	Пайовий капітал ****		За видами капіталу
42	Додатковий капітал	421	Емісійний дохід
		422	Інший вкладений капітал
		423	Дооцінка активів
		424	Безоплатно одержані необоротні активи
		425	Інший додатковий капітал

Синтегичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)	
Код	Назва	Код	Назва
43	Резервний капітал		За видами капіталу
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	441	Прибуток нерозподілений
		442	Непокриті збитки
		443	Прибуток, використаний у звітному періоді
45	Вилучений капітал	451	Вилучені акції
		452	Вилучені вклади й паї
		453	Інший вилучений капітал
46	Неоплачений капітал		За видами капіталу
47	Забезпечення майбутніх Витрат і платежів	471	Забезпечення виплат відпусток
		472	Додаткове пенсійне забезпечення
		473	Забезпечення гарантійних зобов'язань
		474	Забезпечення інших витрат і платежів
48	Цільове фінансування і цільові надходження		За об'єктами фінансування
49	Страхові резерви *****	491	Технічні резерви
		492	Резерви із страхування життя
		493	Частка перестраховиків у технічних резервах
		494	Частка перестраховиків у резервах із страхування життя
		495	Результат зміни технічних резервів
		496	Результат зміни резервів із страхування життя
		497	Результат зміни резервів незароблених премій
		498	Результат зміни резервів збитків
КЛАС 5. ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
50	Довгострокові позики	501	Довгострокові кредити банків у національній валюті
		502	Довгострокові кредити банків в іноземній валюті
		503	Відстрочені довгострокові кредити банків в національній валюті
		504	Відстрочені довгострокові кредити банків в іноземній валюті
		505	Інші довгострокові позики в національній валюті
		506	Інші довгострокові позики в іноземній валюті
51	Довгострокові векселі видані	511	Довгострокові векселі, видані у національній валюті
		512	Довгострокові векселі, видані у іноземній валюті
52	Довгострокові зобов'язання за Облігаціями	521	Зобов'язання за облігаціями
		522	Премія за випущеними облігаціями
		523	Дисконт за випущеними облігаціями
53	Довгострокові зобов'язання з оренди	531	Зобов'язання з фінансової оренди
		532	Зобов'язання з оренди цілісних майнових комплексів
54	Відстрочені податкові Зобов'язання		За видами зобов'язань
КЛАС 6. ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
55	Інші довгострокові зо- бов'язання		За видами зобов'язань
56		
57		
58		

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)	
Код	Назва	Код	Назва
59		
60	Короткострокові позики	601	Короткострокові кредити банків в національній валюті
		602	Короткострокові кредити банків в іноземній валюті
		603	Відстрочені короткострокові кредити банків в Національній валюті
		604	Відстрочені короткострокові кредити банків в Іноземній валюті
		605	Прострочені позики в національній валюті
		606	Прострочені позики в іноземній валюті
61	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	611	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті
		612	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті
62	Короткострокові векселі видані	621	Короткострокові векселі, видані в національній валюті
		622	Короткострокові векселі, видані в іноземній валюті
63	Розрахунки з постачальниками та підрядчиками	631	Розрахунки з вітчизняними постачальниками
		632	Розрахунки з іноземними постачальниками
		633	Розрахунки з учасниками ПФГ
64	Розрахунки за податками й платежами	641	Розрахунки за податками
		642	Розрахунки за обов'язковими платежами
		643	Податкові зобов'язання
		644	Податковий кредит
65	Розрахунки за страхуванням	651	За пенсійним забезпеченням
		652	За соціальним страхуванням
		653	За страхуванням на випадок безробіття
		654	За індивідуальним страхуванням
		655	За страхуванням майна
66	Розрахунки з оплати праці	661	Розрахунки за заробітною платою
		662	Розрахунки з депонентами
67	Розрахунки з учасниками	671	Розрахунки за нарахованими дивідендами
		672	Розрахунки за інших виплатами
68	Розрахунки за іншими Операціями	681	Розрахунки за авансами одержаними
		682	Внутрішні розрахунки
		683	Внутрішньогосподарські розрахунки
		684	Розрахунки за нарахованими відсотками
		685	Розрахунки з іншими кредиторами
69	Доходи майбутніх періодів		За видами доходів
РОЗДІЛ III. РАХУНКИ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
КЛАС 7. ДОХОДИ І РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ			
70	Доходи від реалізації	701	Дохід від реалізації готової продукції
		702	Дохід від реалізації товарів
		703	Дохід від реалізації робіт і послуг
		704	Вирахування з доходу
		705	Перестрахування
71	Інший операційний дохід	711	Дохід від реалізації іноземної валюти
		712	Дохід від реалізації інших оборотних активів
		713	Дохід від операційної оренди активів

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)	
Код	Назва	Код	Назва
		714	Дохід від операційної курсової різниці
		715	Одержані пені, штрафи, неустойки
		716	Відшкодування раніше списаних активів
		717	Дохід від списання кредиторської заборгованості
		718	Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів
		719	Інші доходи від операційної діяльності
72	Доход від участі в капіталі	721	Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства
		722	Дохід від спільної діяльності
		723	Дохід від інвестицій в дочірні підприємства
73	Інші фінансові доходи	731	Дивіденди одержані
		732	Відсотки одержані
		733	Інші доходи від фінансових операцій
74	Інші доходи	741	Дохід від реалізації фінансових інвестицій
		742	Дохід від реалізації необоротних активів
		743	Дохід від реалізації майнових комплексів
		744	Дохід від неопераційної курсової різниці
		745	Дохід від безоплатно одержаних активів
		746	Інші доходи від звичайної діяльності
75	Надзвичайні доходи	751	Відшкодування збитків від надзвичайних подій
		752	Інші надзвичайні доходи
76	Страхові платежі *****		За видами страхування
77		
78		
79	Фінансові результати	791	Результат операційної діяльності
		792	Результат фінансових операцій
		793	Результат іншої звичайної діяльності
		794	Результат надзвичайних подій
КЛАС 8. ВИТРАТИ ЗА ЕЛЕМЕНТАМИ			
80	Матеріальні витрати	801	Витрати сировини й матеріалів
		802	Витрати покупних напівфабрикатів та комплектуючих виробів
		803	Витрати палива і електроенергії
		804	Витрати тари і тарних матеріалів
		805	Витрати будівельних матеріалів
		806	Витрати запасних частин
		807	Витрати матеріалів сільськогосподарського призначення
		808	Витрати товарів
		809	Інші матеріальні витрати
81	Витрати на оплату праці	811	Виплати за окладами й тарифами
		812	Премії та заохочення
		813	Компенсаційні виплати
		814	Оплата відпусток
		815	Оплата іншого невідпрацьованого часу
		816	Інші витрати на оплату праці

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)	
Код	Назва	Код	Назва
82	Відрахування на соціальні заходи	821	Відрахування на пенсійне забезпечення
		822	Відрахування на соціальне страхування
		823	Страхування на випадок безробіття
		824	Відрахування на індивідуальне страхування
83	Амортизація	831	Амортизація основних засобів
		832	Амортизація інших необоротних матеріальних активів
		833	Амортизація нематеріальних активів
84	Інші операційні витрати		За видами витрат
85	Інші затрати		За видами затрат
86		
87		
88		
89		
КЛАС 9. ВИТРАТИ ДІЯЛЬНОСТІ			
90	Собівартість реалізації	901	Собівартість реалізованої готової продукції
		902	Собівартість реалізованих товарів
		903	Собівартість реалізованих робіт і послуг
		904	Страхові виплати
91	Загальновиробничі витрати		За видами витрат
92	Адміністративні витрати		За видами витрат
93	Витрати на збут		За видами витрат
94	Інші витрати операційної діяльності	941	Витрати на дослідження та розробки
		942	Собівартість реалізованої іноземної валюти
		943	Собівартість реалізованих виробничих запасів
		944	Сумнівні та безнадійні борги
		945	Втрати від операційної курсової різниці
		946	Втрати від знецінення запасів
		947	Нестачі і витрати від псування цінностей
		948	Визнані пені, штрафи, неустойки
		949	Інші витрати операційної діяльності
95	Фінансові витрати	951	Відсотки за кредит
		952	Інші фінансові витрати
96	Витрати від участі в капіталі	961	Втрати від інвестицій в асоційовані підприємства
		962	Втрати від спільної діяльності
		963	Втрати від інвестицій в дочірні підприємства
97	Інші витрати	971	Собівартість реалізованих фінансових інвестицій
		972	Собівартість реалізованих необоротних активів
		973	Собівартість реалізованих майнових комплексів
		974	Витрати від неопераційних курсових різниць
		975	Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій
		976	Списання необоротних активів
		977	Інші витрати звичайної діяльності
98	Податок на прибуток	981	Податок прибутку від звичайної діяльності
		982	Податок з прибутку від надзвичайних подій
99	Надзвичайні витрати	991	Втрати від стихійного лиха
		992	Втрати від техногенних катастроф і аварій
		993	Інші надзвичайні витрати

- ПРИМІТКИ:**
1. Сфера застосування рахунків, не відмічених зірочками - усі види діяльності.
 2. Сфера застосування рахунків, відмічених «*» – сільське господарство, підприємства інших галузей з підсобним сільськогосподарським виробництвом.
 3. Сфера застосування рахунків, відмічених «**» – галузі матеріального виробництва.
 4. Сфера застосування рахунків, відмічених «***» – промисловість.
 5. Сфера застосування рахунків, відмічених «****» – кооперативні організації, кредитні спілки.
 6. Сфера застосування рахунків, відмічених «*****» – страхова діяльність.
 7. Рахунки 1, 2, 3, 9 класів – активні (крім рахунків по розрахунках).
 8. Рахунки 4, 5, 6, 7 класів – пасивні (крім рахунків по розрахунках).
 9. Рахунки, що відображають розрахунки підприємства з партнерами відносяться до активно – пасивних рахунків.
 10. Рахунки 8 класу – збираючо – розподільчі. Вони використовуються в управлінському обліку і обов'язково закриваються в кінці звітного періоду.

Розділ XII. СПРОЩЕНИЙ ПЛАН РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БЛІКУ АКТИВІВ, КАПІТАЛУ, ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ

СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

(Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 19.04.2001 р. № 186)

Синтетичні рахунки		Призначення
Код	Назва	
1	2	3
10	Основні засоби	Облік та узагальнення інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, нематеріальні активи
13	Знос (амортизація) необоротних активів	Облік та узагальнення інформації про знос основних засобів, інших необоротних матеріальних активів і нематеріальних активів
14	Довгострокові фінансові інвестиції	Облік та узагальнення інформації про довгострокові фінансові інвестиції
15	Капітальні інвестиції	Облік та узагальнення інформації про капітальні інвестиції
18	Інші необоротні активи	Облік та узагальнення інформації про довгострокову дебіторську заборгованість, інші необоротні активи
20	Виробничі запаси	Облік та узагальнення інформації про сировину й матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, тару й тарні матеріали, будівельні матеріали та матеріали, передані в переробку, запасні частини, матеріали сільськогосподарського призначення, інші матеріали, тварини на вирощуванні і відгодівлі, малоцінні та швидкозношувані предмети і транспортно-заготівельні витрати
23	Виробництво	Облік та узагальнення інформації про витрати на основне і допоміжні виробництва, виробничий брак
26	Готова продукція	Облік та узагальнення інформації про готову продукцію, товари, транспортно-заготівельні витрати і торгіву націнку
30	Каса	Облік та узагальнення інформації про грошову готівку та грошові документи
31	Рахунки в банках	Облік та узагальнення інформації про грошові кошти на рахунках у банках, еквіваленти грошових коштів та грошові кошти в дорозі
35	Поточні фінансові інвестиції	Облік та узагальнення інформації про поточні фінансові інвестиції
37	Розрахунки з різними дебіторами	Облік та узагальнення інформації про розрахунки з покупцями та замовниками, з підзвітними особами, з іншими дебіторами, про короткострокові векселі одержані, про резерв сумнівних боргів
39	Витрати майбутніх періодів	Облік та узагальнення інформації про витрати майбутніх періодів
40	Власний капітал	Облік та узагальнення інформації про статутний, пайовий, додатковий, резервний, неоплачений і вилучений капітал
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	Облік та узагальнення інформації про нерозподілені прибутки (непокриті збитки), про використання прибутку
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів	Облік та узагальнення інформації про забезпечення майбутніх витрат і платежів, цільове фінансування і цільові надходження

1	2	3
55	Інші довгострокові зобов'язання	Облік та узагальнення інформації про довгострокові позики, довгострокові векселі видані, довгострокові зобов'язання за облігаціями, довгострокові зобов'язання з оренди та інші довгострокові зобов'язання
64	Розрахунки за податками й платежами	Облік та узагальнення інформації про розрахунки за податками, обов'язковими платежами, про податкові зобов'язання, податковий кредит, розрахунки за пенсійним забезпеченням, соціальним страхуванням, страхуванням на випадок безробіття, індивідуальним страхуванням та страхуванням майна
66	Розрахунки з оплати праці	Облік та узагальнення інформації про розрахунки з оплати праці
68	Розрахунки за іншими операціями	Облік та узагальнення інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками, з учасниками, про короткострокові позики, короткострокові векселі видані, поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями і розрахунки за іншими операціями
69	Доходи майбутніх періодів	Облік та узагальнення інформації про доходи майбутніх періодів
70	Доходи	Облік та узагальнення інформації про доходи від реалізації, інші звичайні і надзвичайні доходи, вирахування з доходу
79	Фінансові результати	Облік та узагальнення інформації про фінансові результати
84	Витрати операційної діяльності	Облік та узагальнення інформації про елементи витрат операційної діяльності: матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизацію, інші операційні витрати
85	Інші затрати	Облік та узагальнення інформації про неопераційні витрати звичайної діяльності, податок на прибуток і надзвичайні витрати

**Розділ XIII. ПЛАН РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ**

(Затверджено наказом Головного управління Державного казначейства України
від 10 грудня 1999 р. № 114. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
20 грудня 1999 р. за № 890/4183)

РОЗПОДІЛ I. БАЛАНСОВІ РАХУНКИ

Синтетичні рахунки		Субрахунки 1-го рівня	
Код	Назва	Код	Назва
1	2	3	4
Клас 1. Необоротні активи			
10	Основні засоби	101	Земельні ділянки
		102	Капітальні витрати на поліпшення земель
		103	Будинки та споруди
		104	Машини та обладнання
		105	Транспортні засоби
		106	Інструменти, прилади та інвентар
		107	Робочі та продуктивні тварини
		108	Багаторічні насадження
		109	Інші основні засоби
11	Інші необоротні матеріальні активи	111	Музейні цінності, експонати зоопарків, виставок
		112	Бібліотечні фонди
		113	Малоцінні необоротні матеріальні активи
		114	Білизна, постільні речі, одяг та взуття
		115	Тимчасові нежиттєві споруди
		116	Природні ресурси
		117	Інвентарна тара
		118	Матеріали довготривалого використання для наукових цілей
		119	Необоротні матеріальні активи спеціального призначення
12	Нематеріальні активи	121	Авторські та суміжні з ними права
		122	Інші нематеріальні активи
13	Знос необоротних активів	131	Знос основних засобів
		132	Знос інших необоротних матеріальних активів
		133	Знос нематеріальних активів
Клас 2. Запаси			
20	Виробничі запаси	201	Сировина і матеріали
		202	Обладнання, конструкції і деталі до установок
		203	Спецобладнання до науково - дослідних робіт за господарськими договорами
		204	Будівельні матеріали
		205	Інші виробничі запаси
21	Тварини на вирощуванні і відгодівлі	211	Молодняк тварин на вирощуванні
		212	Тварини на відгодівлі
		213	Птиця
		214	Звірі
		215	Кролі
		216	Сім'ї бджіл
		217	Доросла худоба, вибракувана з основного стада
218	Худоба, прийнята від населення для реалізації		
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети	221	Малоцінні та швидкозношувані предмети, що знаходяться на складі в експлуатації
		222	Малоцінні та швидкозношувані предмети спеціального призначення

Синтетичні рахунки		Субрахунки 1-го рівня	
Код	Назва	Код	Назва
1	2	3	4
23	Матеріали і продукти харчування	231	Матеріали для учбових, наукових та інших цілей
		232	Продукти харчування
		233	Медикаменти і перев'язувальні засоби
		234	Господарські матеріали і канцелярське приладдя
		235	Паливо, горючі і мастильні матеріали
		236	Тара
		237	Матеріали в дорозі
		238	Запасні частини до машин і обладнання
		239	Інші матеріали
24	Готова продукція	241	Вироби виробничих (навчальних) майстерень
25	Продукція сільсько-господарського виробництва	251	Продукція підсобних (навчальних) сільських господарств
Клас 3. Кошти, розрахунки та інші активи			
30	Каса	301	Каса в національній валюті
		302	Каса в іноземній валюті
31	Рахунки в банках	311	Поточні рахунки на видатки установи
		312	Поточні рахунки для переведення підвідомчим установам
		313	Поточні рахунки для обліку коштів, отриманих як плата за послуги
		314	Поточні рахунки для обліку коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень
		315	Поточні рахунки для обліку депозитних сум
		316	Поточні рахунки для обліку інших надходжень спеціального фонду
		317	Поточні рахунки сільських, селищних та міських (міст районного підпорядкування) бюджетів
		318	Поточні рахунки в іноземній валюті
		319	Інші поточні рахунки
32	Рахунки в казначействі	321	Ресстраційні рахунки
		322	Особові рахунки
		323	Спеціальні ресстраційні рахунки для обліку коштів, отриманих як плата за послуги
		324	Спеціальні ресстраційні рахунки для обліку коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень
		325	Спеціальні ресстраційні рахунки для обліку депозитних сум
		326	Спеціальні ресстраційні рахунки для обліку інших надходжень спеціального фонду
		327	Ресстраційні рахунки сільських, селищних та міських (міст районного підпорядкування) бюджетів
		328	Субрахунок вилучено
		328	Інші рахунки в казначействі
329	Субрахунок вилучено		
33	Інші кошти	331	Грошові документи в національній валюті
		332	Грошові документи в іноземній валюті
		333	Грошові кошти в дорозі в національній валюті
		334	Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті
34	Короткострокові векселі одержані	341	Векселі, одержані в національній валюті
		342	Векселі, одержані в іноземній валюті
35	Розрахунки з покупцями та замовниками	351	Розрахунки із замовниками з авансів на науково-дослідні роботи
36	Розрахунки з різними дебіторами	361	Розрахунки в порядку планових платежів
		362	Розрахунки з підзвітними особами
		363	Розрахунки з відшкодування завданних збитків
		364	Розрахунки з іншими дебіторами

Синтетичні рахунки		Субрахунки 1-го рівня	
Код	Назва	Код	Назва
1	2	3	4
Клас 4. Власний капітал			
40	Фонд у необоротних активах	401	Фонд у необоротних активах за їх видами
41	Фонд у малоцінних та швидкозношуваних предметах	411	Фонд у малоцінних та швидкозношуваних предметах за їх видами
42	Результати виконання бюджетів	421	Результати виконання сільських, селищних та міських (міст районного підпорядкування) бюджетів
43	Результати виконання кошторисів	431	Результат виконання кошторису за загальним фондом
		432	Результат виконання кошторису за спеціальним фондом
44	Результати переоцінок	441	Переоцінка матеріальних активів
		442	Інша переоцінка
Клас 5. Довгострокові зобов'язання			
50	Довгострокові позики	501	Довгострокові кредити банків
		502	Відстрочені довгострокові кредити банків
		503	Інші довгострокові позики
51	Довгострокові векселі видані	511	Видані довгострокові векселі
52	Інші довгострокові зобов'язання	521	Інші довгострокові фінансові зобов'язання
Клас 6. Поточні зобов'язання			
60		601	Короткострокові кредити банків
		602	Відстрочені короткострокові кредити банків
		603	Інші короткострокові позики
		604	Прострочені позики
		605	Короткострокові позики з бюджету
61		611	Поточна заборгованість за довгостроковими позиками
		612	Поточна заборгованість за довгостроковими вексями
		613	Поточна заборгованість за іншими довгостроковими зобов'язаннями
62		621	Видані короткострокові векселі
63	Розрахунки за виконані роботи	631	Розрахунки з постачальниками та підрядниками
		632	Розрахунки з часткової оплати замовлень на дослідно-конструкторські розробки, що виконуються за рахунок бюджетних коштів
		633	Розрахунки із замовниками за виконані роботи і надані послуги з власних надходжень
		634	Розрахунки із замовниками за науково-дослідні роботи, що підлягають оплаті
		635	Розрахунки із залученими співвиконавцями для виконання робіт за господарськими договорами
64	Розрахунки із податків та платежів	641	Розрахунки за платежами і податками в бюджет
		642	Інші розрахунки з бюджетом
65	Розрахунки із страхування	651	Розрахунки з пенсійного забезпечення
		652	Розрахунки із соціального страхування
		653	Розрахунки із страхування на випадок безробіття
		654	Розрахунки з інших видів страхування

Синтетичні рахунки		Субрахунки 1-го рівня	
Код	Назва	Код	Назва
1	2	3	4
66	Розрахунки з оплати праці	661	Розрахунки із заробітної плати
		66	Розрахунки зі стипендіатами
		663	Розрахунки з працівниками за товари, продані в кредит
		664	Розрахунки з працівниками за безготівковими перерахуваннями на рахунки з вкладів у банках
		665	Розрахунки з працівниками за безготівковими перерахуваннями внесків за договорами добровільного страхування
		666	Розрахунки з членами профспілки безготівковими перерахуваннями сум членських профспілкових внесків
		667	Розрахунки з працівниками за позиками банків
		668	Розрахунки за виконавчими документами та інші утримання
		669	Інші розрахунки за виконані роботи
67	Розрахунки за іншими операціями і кредиторами	671	Розрахунки з депонентами
		672	Розрахунки за депозитними сумами
		673	Розрахунки за коштами, отриманими за іншими джерелами власних надходжень
		674	Розрахунки за спеціальними видами платежів
		675	Розрахунки з іншими кредиторами
68	Внутрішні розрахунки	681	Внутрішні розрахунки за загальним фондом
		682	Внутрішні розрахунки за спеціальним фондом
		683	Внутрішні розрахунки за операціями з централізованого постачання за загальним фондом
		684	Внутрішні розрахунки за операціями з централізованого постачання за спеціальним фондом
69	Кошти бюджетів	691	Кошти, передані й отримані
Клас 7. Доходи			
70	Доходи загального фонду	701	Асигнування з державного бюджету на видатки установи та інші заходи
		702	Асигнування з місцевого бюджету на видатки установи та інші заходи
71	Доходи спеціального фонду	711	Доходи за коштами, отриманими як плата за послуги
		712	Доходи за іншими джерелами власних надходжень бюджетних установ
		713	Доходи за іншими надходженнями спеціального фонду
		714	Кошти батьків за надані послуги
		715	Доходи, спрямовані на покриття дефіциту загального фонду
		716	Доходи за витратами майбутніх періодів
72	Доходи від реалізації продукції, виробів і виконаних робіт	721	Реалізація виробів виробничих (навчальних) майстерень
		722	Реалізація продукції підсобних (навчальних) сільських господарств
		723	Реалізація науково-дослідних робіт за договорами
73	Доходи бюджетів	731	Доходи сільських, селищних та міських (міст районного підпорядкування) бюджетів
74	Інші доходи	741	Інші доходи бюджетних установ
Клас 8. Витрати			
80	Видатки із загального фонду	801	Видатки з державного бюджету на утримання установи та інші заходи
		802	Видатки з місцевого бюджету на утримання установи та інші заходи
		803	Видатки сільських, селищних і міських (міст районного підпорядкування) бюджетів
81	Видатки спеціального фонду	811	Видатки за коштами, отриманими як плата за послуги
		812	Видатки за іншими джерелами власних надходжень
		813	Видатки за іншими надходженнями спеціального фонду
82	Виробничі витрати	821	Витрати виробничих (навчальних) майстерень
		822	Витрати підсобних (навчальних) сільських господарств
		823	Витрати на науково-дослідні роботи за договорами
		824	Витрати на виготовлення експериментальних пристроїв
		825	Витрати на заготівлю і переробку матеріалів
		826	Видатки до розподілу

**Розділ XIV. ПЛАН РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ**

(Затверджено постановою Правління НБУ від 16 грудня 1998 р. № 520.)

Синтетичні рахунки		Субрахунки 1-го рівня	
Код	Назва	Код	Назва
1	2	3	4
Клас 1. Казначейські та міжбанківські операції			
10	Готівкові кошти	100	Банкноти та монети
		101	Дорожні чеки
11	Банківські метали	110	Банківські метали
12	Кошти у Національному банку України	120	Кошти до запитання в Національному банку України
		121	Строкові депозити в Національному банку України
13	Кошти Національного банку України	130	Кореспондентський рахунок Національного банку України в комерційному банку
		131	Короткострокові кредити, які отримані від Національного банку України
		132	Довгострокові кредити, які отримані від Національного банку України
		133	Строкові депозити Національного банку України
14	Казначейські та інші цінні папери, що рефінансуються Національним банком України, та цінні папери, емітовані Національним банком України	141	Боргові цінні папери, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку на продаж
		142	Боргові цінні папери, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку на інвестиції
		143	Боргові цінні папери, емітовані Національним банком України, у портфелі банку на продаж
		144	Боргові цінні папери, емітовані Національним банком України, у портфелі банку на інвестиції (доповнено згідно з постановою Правління НБУ від 14.06.2000 р. N 244)
		149	Резерви під знецінення боргових цінних паперів, що рефінансуються Національним банком України
15	Кошти в інших банках	150	Кошти до запитання в інших банках
		151	Строкові депозити, які розміщені в інших банках
		152	Кредити, які надані іншим банкам
		158	Сумнівна заборгованість інших банків
16	Кошти інших банків	159	Резерв під заборгованість інших банків
		160	Кошти до запитання інших банків
		161	Строкові депозити інших банків
17	Сумнівна заборгованість та резерви за нарахованими доходами за міжбанківськими операціями	162	Кредити, які отримані від інших банків
		178	Сумнівна заборгованість за нарахованими доходами за міжбанківськими операціями (доповнено згідно з постановою Правління НБУ від 07.12.2000 р. N 472)
		179	Резерви під сумнівну заборгованість за нарахованими доходами за міжбанківськими операціями (доповнено згідно з постановою Правління НБУ від 07.12.2000 р. N 472)
18	Дебіторська заборгованість за операціями з банками	181	Дебіторська заборгованість за операціями з банками
		188	Сумнівна дебіторська заборгованість за операціями з банками (доповнено згідно з постановою Правління НБУ від 16.12.98 р. N 520)
		189	Резерв під дебіторську заборгованість за операціями з банками (доповнено згідно з постановою Правління НБУ від 16.12.98 р. N 520)
19	Кредиторська заборгованість за операціями з банками	191	Кредиторська заборгованість за операціями з банками

Синтетичні рахунки		Субрахунки 1-го рівня	
Код	Назва	Код	Назва
1	2	3	4
Клас 2. Операції з клієнтами			
20	Кредити, які надані суб'єктам господарської діяльності	200	Рахунки суб'єктів господарської діяльності за овердрафтом
		201	Кошти, які надані суб'єктам господарської діяльності за операціями РЕПО
		202	Рахунки суб'єктів господарської діяльності за врахованими векселями
		203	Рахунки суб'єктів господарської діяльності за факторинговими операціями
		204	Кредити суб'єктам господарської діяльності за внутрішніми торговельними операціями
		205	Кредити суб'єктам господарської діяльності за експортно-імпортними операціями
		206	Інші кредити в поточну діяльність, які надані суб'єктам господарської діяльності
		207	Кредити в інвестиційну діяльність, які надані суб'єктам господарської діяльності
		209	Сумнівна заборгованість за кредитами, які надані суб'єктам господарської діяльності
21	Кредити, які надані органам загального державного управління	210	Кредити, які надані центральним органам державного управління
		211	Кредити, які надані місцевим органам державного управління
		219	Сумнівна заборгованість за кредитами, які надані органам загального державного управління
22	Кредити, які надані фізичним особам	220	Кредити на поточні потреби, які надані фізичним особам
		221	Кредити в інвестиційну діяльність, які надані фізичним особам
		229	Сумнівна заборгованість за кредитами, які надані фізичним особам
24	Сумнівна заборгованість за нарахованими доходами та резерви під заборгованість за кредитами і нарахованими доходами	240	Резерви під заборгованість за кредитами, які надані клієнтам
		248	Сумнівна заборгованість за нарахованими доходами за операціями з клієнтами (доповнено згідно з Постановою Правління НБУ від 07.12.2000 р. N 472)
		249	Резерви під сумнівну заборгованість за нарахованими доходами за операціями з клієнтами (доповнено згідно з постановою Правління НБУ від 07.12.2000 р. N 472)
25	Кошти бюджету та позабюджетних фондів України	250	Кошти бюджетів України до розподілу
		251	Кошти Державного бюджету України
		252	Бюджетні кошти клієнтів, які утримуються з Державного бюджету України
		253	Кошти бюджетних установ та організацій, що включаються до спеціального фонду Державного бюджету України (змінено згідно з постановою Правління НБУ від 14.06.2000 р. N 244)
		254	Кошти місцевих бюджетів та бюджетні кошти клієнтів, що утримуються з місцевих бюджетів
		255	Кошти бюджетних установ та організацій, що включаються до спеціального фонду бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя (змінено згідно з постановою Правління НБУ від 14.06.2000 р. N 244)
		256	Кошти позабюджетних фондів
		257	Кошти до виплати (доповнено згідно з постановою Правління НБУ від 16.12.98 р. N 520)

Синтетичні рахунки		Субрахунки 1-го рівня	
Код	Назва	Код	Назва
1	2	3	4
26	Кошти клієнтів банку	260	Кошти до запитання суб'єктів господарської діяльності
		261	Строкові кошти суб'єктів господарської діяльності
		262	Кошти до запитання фізичних осіб
		263	Строкові кошти фізичних осіб
		264	Кошти виборчих фондів
27	Кредити, отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	270	Кредити, отримані від міжнародних та інших фінансових організацій
28	Дебіторська заборгованість за операціями клієнтів	280	Дебіторська заборгованість за операціями з клієнтами
		288	Сумнівна дебіторська заборгованість за операціями з клієнтами банку
		289	Резерви на можливі втрати за сумнівною дебіторською заборгованістю за операціями з клієнтами банку
29	Кредиторська заборгованість і транзитні рахунки за операціями з клієнтами	290	Кредиторська заборгованість за операціями з клієнтами банку
		292	Транзитні рахунки за операціями з клієнтами банку
Клас 3. Операції з цінними паперами та інші активи і зобов'язання			
31	Цінні папери в портфелі банку на продаж	310	Акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком у портфелі банку на продаж
		311	Боргові цінні папери в портфелі банку на продаж
		319	Резерв під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж
32	Цінні папери в портфелі банку на інвестиції	320	Акції та інші вкладення з нефіксованим прибутком у портфелі банку на інвестиції
		321	Боргові цінні папери в портфелі банку на інвестиції
		329	Резерв під знецінення цінних паперів у портфелі банку на інвестиції
33	Цінні папери власного боргу, крім субординованого боргу	330	Цінні папери власного боргу, емітовані банком
34	Товарно-матеріальні цінності	332	Ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком
		340	Господарські матеріали
35	Інші активи банку	341	Малоцінні та швидкозношувані предмети
		350	Витрати майбутніх періодів
		351	Дебіторська заборгованість за господарською діяльністю банку
		352	Розрахунки за податками та обов'язковими платежами
		354	Дебіторська заборгованість за операціями банку з фінансовими інструментами
		355	Дебіторська заборгованість за розрахунками з працівниками банку
		357	Інші нараховані доходи
		358	Сумнівна дебіторська заборгованість
36	Інші пасиви банку	359	Резерви на можливі втрати за сумнівною дебіторською заборгованістю
		360	Доходи майбутніх періодів
		361	Кредиторська заборгованість за господарською діяльністю банку
		362	Розрахунки за податками та обов'язковими платежами
		363	Розрахунки з акціонерами
		364	Кредиторська заборгованість за операціями банку з фінансовими інструментами
		365	Кредиторська заборгованість за розрахунками з працівниками банку
		366	Субординований борг банку
367	Інші нараховані витрати		
369	Банківські резерви на покриття ризиків та витрат		

Синтетичні рахунки		Субрахунки 1-го рівня	
Код	Назва	Код	Назва
1	2	3	4
37	Клірингові рахунки, суми до з'ясування та транзитні рахунки	370	Клірингові рахунки
		371	Дебетові суми до з'ясування
		373	Транзитні рахунки
38	Позиція банку щодо іноземної валюти та банківських металів та балансуєчі рахунки	380	Позиція банку щодо іноземної валюти та банківських металів
		381	Балансуєчі рахунки за результатами переоцінки позабалансових інструментів
39	Розрахунки між філіями та іншими підвідомчими установами банку	390	Розрахунки між філіями та іншими підвідомчими установами банку (змінено згідно з постановою Правління НБУ від 14.06.2000 р. N 244)
		391	Розрахунки з небанківськими структурними підрозділами, що знаходяться на кошторисному фінансуванні банків
		392	Розрахунки з небанківськими структурними підрозділами, що знаходяться на кошторисному фінансуванні банків
Клас 4. Довгострокові вкладення, основні засоби та нематеріальні активи			
41	Вкладення в асоційовані компанії	410	Вкладення в асоційовані компанії
42	Вкладення в дочірні установи	420	Вкладення в дочірні компанії
43	Нематеріальні активи	430	Нематеріальні активи
		431	Капітальні інвестиції в нематеріальні активи (змінено згідно з постановою Правління НБУ від 07.12.2000 р. N 472)
		432	Гудвіл (доповнено згідно з постановою Правління НБУ від 07.12.2000 р. N 472)
44	Основні засоби	440	Основні засоби (змінено згідно з постановою Правління НБУ від 07.12.2000 р. N 472)
		443	Капітальні інвестиції за основними засобами (змінено згідно з постановою Правління НБУ від 07.12.2000 р. N 472)
45	Інші необоротні матеріальні активи	450	Інші необоротні матеріальні активи (змінено згідно з постановою Правління НБУ від 07.12.2000 р. N 472)
		451	Капітальні інвестиції за основними засобами, що прийняті в оперативний лізинг (оренду) (змінено згідно з постановою Правління НБУ від 07.12.2000 р. N 472)
Клас 5. Капітал банку			
50	Статутний капітал та інші фонди банку	500	Статутний капітал банку (змінено згідно з постановою Правління НБУ від 16.12.98 р. N 520)
		501	Емісійні різниці
		502	Загальні резерви банку
		503	Результати минулих років
		504	Результати минулого року, що очікують затвердження
51	Результати переоцінки	510	Результати переоцінки (змінено згідно з постановою Правління НБУ від 16.12.98 р. N 520)
		5100	Результати переоцінки основних засобів
Клас 6. Доходи			
60	Процентні доходи	600	Процентні доходи за коштами, розміщеними в Національному банку України
		601	Процентні доходи за коштами, розміщеними в інших банках
		602	Процентні доходи за кредитами суб'єктам господарської діяльності
		603	Процентні доходи за кредитами органам загального державного управління
		604	Процентні доходи за кредитами фізичним особам
		605	Процентні доходи за цінними паперами
		608	Процентні доходи за операціями з філіями та іншими установами банку
		609	Інші процентні доходи

Синтетичні рахунки		Субрахунки 1-го рівня	
Код	Назва	Код	Назва
1	2	3	4
61	Комісійні доходи	610	Комісійні доходи за операціями з банками
		611	Комісійні доходи за операціями з клієнтами
		618	Комісійні доходи за операціями з філіями та іншими установами банку
62	Результат від торговельних операцій	620	Результат від торговельних операцій
63	Інші банківські операційні доходи	630	Дивідендний дохід
		638	Інші банківські операційні доходи за операціями з філіями та іншими установами банку
		639	Інші банківські операційні доходи
64	Інші небанківські операційні доходи	648	Інші небанківські операційні доходи за операціями з філіями та іншими установами банку
		649	Інші небанківські операційні доходи
67	Повернення списаних активів	671	Повернення списаних активів (доповнено згідно з постановою Правління НБУ від 16.12.98 р. N 520)
68	Непередбачені доходи	680	Непередбачені доходи
Клас 7. Витрати			
70	Процентні витрати	700	Процентні витрати за коштами, отриманими від Національного банку України
		701	Процентні витрати за коштами, отриманими від інших банків
		702	Процентні витрати за коштами суб'єктів господарської діяльності
		703	Процентні витрати за коштами бюджету та позабюджетних фондів України
		704	Процентні витрати за коштами фізичних осіб
		705	Процентні витрати за цінними паперами власного боргу організації
		708	Процентні витрати за операціями з філіями та іншими установами банку
		709	Інші процентні витрати
71	Комісійні витрати	710	Комісійні витрати
		718	Комісійні витрати за операціями з філіями та іншими установами банку
73	Інші банківські операційні витрати	738	Інші банківські операційні витрати за операціями з філіями та іншими установами банку
		739	Інші банківські операційні витрати
74	Інші небанківські операційні витрати	740	Витрати на утримання персоналу
		741	Сплата податків та інших обов'язкових платежів, крім податку на прибуток
		742	Витрати на утримання основних засобів та нематеріальних активів
		743	Інші експлуатаційні та господарські витрати
		744	Витрати на телекомунікації
		745	Супутні небанківські операційні витрати
		748	Інші небанківські операційні витрати за операціями з філіями та іншими установами банку
		749	Інші небанківські операційні витрати
77	Відрахування в резерви та списання сумнівних активів	770	Відрахування в резерви
		772	Відрахування в резерви під сумнівну заборгованість за нарахованими доходами (доповнено згідно з постановою Правління НБУ від 07.12.2000 р. N 472)
78	Непередбачені витрати	780	Непередбачені витрати
79	Податок на прибуток	790	Податок на прибуток

Синтетичні рахунки		Субрахунки 1-го рівня	
Код	Назва	Код	Назва
1	2	3	4
Клас 8. Управлінський облік			
Клас 9. Позабалансові рахунки			
90	Зобов'язання і вимоги за усіма видами гарантій	900	Гарантії, поручительства, акредитиви та акцепти, що надані банкам
		901	Гарантії, отримані від банків
		902	Гарантії, надані клієнтам
		903	Гарантії, що отримані від клієнтів
91	Зобов'язання з кредитування, надані та отримані	909	Сумнівні гарантії та поручительства
		910	Зобов'язання з кредитування, які надані банкам
		911	Зобов'язання з кредитування, які отримані від банків
		912	Зобов'язання з кредитування, які надані клієнтам
92	Зобов'язання і вимоги за операціями з валютою та банківськими металами	920	Валюта та банківські метали, які куплені, але не отримані
		921	Валюта та банківські метали, які продані, але не відіслані
		929	Сумнівні вимоги за операціями з валютою та банківськими металами
93	Вимоги та зобов'язання щодо андеррайтингу цінних паперів, спотових та строкових фінансових інструментів, крім інструментів валютного обміну	930	Цінні папери до отримання за операціями андеррайтингу
		931	Цінні папери до відсилання за операціями андеррайтингу
		935	Активи до отримання
		936	Активи до відсилання
95	Інші зобов'язання і вимоги	939	Сумнівні вимоги за операціями з фінансовими інструментами, крім інструментів валютного обміну
		950	Отримана застава
96	Списана заборгованість та кошти до повернення	951	Надана застава
		960	Не сплачені в строк доходи
		961	Борги, списані у збиток
97	Цінні папери та матеріальні цінності клієнтів	962	Кошти до повернення
		970	Цінні папери та матеріальні цінності клієнтів у довірчому управлінні
		971	Документи з приватизації - житлові чеки
		972	Документи з приватизації - майнові сертифікати
		973	Документи з приватизації - земельні бони
		974	Інші розрахунки
		975	Документи з приватизації - компенсаційні сертифікати
		976	Грошова компенсація заощаджень громадян України в установах Ощадбанку
98	Облік інших засобів, цінностей та документів	977	Різні цінності і документи з приватизації в дорозі
		980	Документи за розрахунковими операціями
		981	Інші цінності і документи
		982	Бланки цінних паперів та бланки суворої звітності
		983	Документи і цінності, прийняті та відіслані на інкасо
		984	Операції за основними засобами
		985	Кошти на будівництво, які передані в порядку пайової участі
99	Контррахунки та позабалансова позиція банку	989	Документи та цінності в підзвіті та в дорозі (змінено згідно з постановою Правління НБУ від 16.12.98 р. N 520)
		990	Контррахунки для рахунків розділів 90-95
		991	Контррахунки для рахунків розділів 96-98
		992	Позабалансова позиція банку за іноземною валютою та банківськими металами доповнено згідно з постановою Правління НБУ від 16.12.98 р. N 520)

* За номером рахунку йде ознака синтетичного рахунку:

А - активний, П - пасивний, АП - активно-пасивний,

КА - контрактивний, КП - контрпасивний.

ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРИ, ЩО РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ

1. Білуха М. Теорія обліку. К.: 2000 – 692с.
2. Бутинець Т. Бухгалтерський облік. Навч. посібник. Ж.: ЖГПТ, 2000-672с.
3. Бутинець Ф. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність. Навч. посібник. Ж.: ЖГПТ, 2001 – 480с.
4. Бутинець Ф. Бухгалтерський управлінський облік. Навч. посібник. Ж.: ЖГПТ, 2000 – 448с.
5. Бутинець Ф. Бухгалтерський управлінський облік. Практикум. Житом.: ЖГПТ, 2000- 448с.
6. Бутинець Ф. Теорія бухгалтерського обліку. Підручник. (вид. 2-ге, доп.). Житом.: ЖГПТ, 2000 – 640с.
7. Бухгалтерский учет на малых предприятиях в соответствии с П(С)БУ (изд. 3-е, доп.). Х.: Фактор, 2000 – 197с.
8. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник / за ред. Ф. Бутинця/. Ж.: ЖГПТ, 2000 – 608с.
9. Бухгалтерський фінансовий облік. Практикум. / за ред. Ф. Бутинця/. Ж.: ЖГПТ, 2000 – 512с.
10. Бухоблік за національними стандартами. ТЕРН.Н Економічна думка, 2000 – 236с.
11. В помощь начинающему бухгалтеру: 104 бланц-урока (изд. 2-е). Х.: Фактор, 2000 – 156с.
12. Волковой В. Международные стандарты бухгалтерского учета. Основные принципы и приемы конвертации. 2-е изд., перераб. и доп.. М.: ИД Аудитор, 2000 - 80с.
13. Горичкая Н. Бухучет и финотчетность в Украине с 2000 г. К.: Бухгалтерия, 2000 – 256с.
14. Грабова Н. Бухгалтерский учет на производственных и торговых предприятиях. К.: А.С.К., 2000 – 614с.
15. Грабова Н.М., Кривоносов Ю.Г. Облік основний господарських операцій в бухгалтерських проводках. К.: А.С.К., 2000
16. Каморджанова Н. Бухгалтерский учет в схемах и рисунках. М.: Инфра-М, 2000 – 429с.
17. Карпова Т. Управленческий учет. Учебник для ВУЗов. М.: ЮНИТИ, 2000 – 102с.
18. Качалин В. Финансовый учет и отчетн.в соотв. с ГААР (3-е изд.). М.: Дело, 2000 – 432с.
19. Кирьянова З. Теория бухгалтерского учета. Учебник – 2-е изд., перер. и доп. М.: ФинС, 2000 – 256с.
20. Кожин В. Бухгалтерский учет. Пособие для начинающих. – изд. 3-е, перер. и доп. М.: Экзамен, 2001 – 736с.
21. Кужельний М.В. Теорія бухгалтерського обліку. Підручник. К.: КНЕУ, 2001 – 352с.
22. Любушин Н. Теория бухгалтерского учета. Уч. пособие. М.: Юнити-Дана, 2000 – 294с.
23. Малуго Н. Теорія бухгалтерського обліку. Навч. пос. (вид 3-е, перер. і доп.). Ж.: ЖГПТ, 2000 – 448с.
24. Международный бухгалтерский учет ГААР и IAS. Справ-ник. М.: Дис, 2000
25. Мураховская И. Бухгалтерский учет и отчетность 2000 г. М.: Проспект, 2000 – 544с.
26. Національні стандарти бухгалтерського обліку: нормативна база (вид. 7-ме доп. укр.). Х.: Фактор, 2000 – 200с.
27. Новий бухгалтерський облік в Україні. Терн.: Карт-бланш, 2000 – 288с.
28. Новый план счетов и Инструкция по его применению. Рекомендации по переносу сальдо на новые счета б/у. Х.: Фактор, 2000 – 166с.
29. Отчетность юридических лиц. Х.: Фактор, 2000 – 388с.
30. Пархоменко В. Бухгалтерський облік в Україні. Ч. 5. Луг.: Промдрук, 2000 – 336с.
31. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. К.: Основа, 2000 – 158с.
32. Ришар Ж. Бухгалтерский учет и практика. М.: ФинС, 2000 – 1602с.
33. Соколов Я. Бухгалтерский учет для руководителя. М.: Проспект, 2000 – 288с.
34. Соколов Я. Основы теории бухгалтерского учета. М.: ФинС, 2000 – 496с.
35. Сопко В. Бухгалтерський облік. Підручник. К.: КНЕУ, 2000 – 580с.
36. Чернелевський А.М. Комп'ютерний бухгалтерський облік. К.:УДУХТ., 1999 – 382 с.
37. Ткаченко Н. Бухгалтерський фінансовий облік. К.: А.С.К., 2000 – 714с.
38. Управленческий учет. Уч. пос. /под ред. Шеремета А./ М.: Фбк-пресс, 1999 – 512с.
39. Учет – 2000. Бухгалтерский и налоговый. Т. 1. М.: Статус-Кво 97, 2000 – 552с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Зразки типових форм первинних документів з обліку основних засобів

АКТ приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (форма № 03-1)

Застосовується для оформлення зарахування до складу основних засобів окремих об'єктів, для обліку вводу їх в експлуатацію, винятком тих випадків, коли введення об'єктів в дію повинно, у відповідності з існуючим законодавством оформлятися в особливому порядку, для оформлення внутрішнього переміщення основних засобів з одного цеху (відділу, дільниці) в інший, для оформлення передачі основних засобів зі складу (із запасу) в експлуатацію, а також для виключення із складу основних засобів при передачі іншому підприємству (організації).

При оформленні приймання основних засобів акт (накладна) складається в одному примірнику на кожний окремих об'єкт приймальною комісією, призначеною розпорядженням (наказом) керівника підприємства (організації). Складання загального акту, що оформляє приймання декількох об'єктів основних засобів, допускається лише при обліку господарського інвентарю, інструмента, обладнання і т.п., якщо ці об'єкти однотипні, мають однакову вартість та прийняті в одному календарному місяці. Акт (накладна), після його оформлення, з прикладеною технічною документацією, що відноситься до даного об'єкта, передається до бухгалтерії підприємства, підписується головним бухгалтером та затверджується керівником підприємства, організації чи особами, на те уповноваженими.

При оформленні внутрішнього переміщення основних засобів акт (накладна) виписується у двох примірниках працівником відділу (цеху) – здавальника. Перший примірник з розпискою одержувача та здавальника передається до бухгалтерії, а другий – відділу (цеху) – здавальнику.

При безоплатній передачі основних засобів іншому підприємству акт складається у двох примірниках (для підприємства, що здає та приймає основні засоби).

При передачі основних засобів іншому підприємству за плату акт складається у трьох примірниках: перші два – у підприємства, що здає (де перший примірник додається до звіту, а другий – до повідомлення на передачу та для акцепту), третій примірник передається особі, що приймає основні засоби.

АКТ приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів (форма № 03-2)

Форма застосовується для оформлення приймання-здачі основних засобів із ремонту, реконструкції та модернізації.

Акт, підписаний працівником цеху (відділу), що уповноважений на приймання основних засобів, та представником цеху (підприємства), який виконує ремонт, реконструкцію та модернізацію, здають до бухгалтерії підприємства (організації). Акт підписується головним бухгалтером та затверджується керівником підприємства, організації чи особами на те уповноваженими. До технічного паспорта відповідного об'єкта основних засобів повинні бути внесені необхідні зміни до характеристики об'єкта, пов'язані з капітальним ремонтом, реконструкцією та модернізацією.

Якщо ремонт, реконструкцію або модернізацію виконує стороннє підприємство, акт складають у двох примірниках. Другий примірник передають підприємству, що виконує ремонт, реконструкцію, модернізацію.

АКТ на списання основних засобів (форма №03-3)

Форма застосовується для оформлення вибуття основних засобів (крім автотранспортних засобів) при повному або частковому їх списанні. Акт складається у двох примірниках комісією, призначеною керівником підприємства, будови, організації, затверджується керівником підприємства (організації) або особою, на те уповноваженою. Перший примірник акту передають до бухгалтерії, другий залишається у особи, відповідальної за зберігання основних засобів та є підставою для здачі на склад запчастин, що залишилися в результаті їх списання, і також матеріалів, металообробку т.п.

Витрати по списанню, а також вартість матеріальних цінностей, що надійшли від зносу та розбори будинків, споруд, демонтажу обладнання і т.п. відображають в акті в розділі “Розрахунок результатів списання об'єктів”.

АКТ на списання автотранспортних засобів (форма № 03-4)

Застосовується для оформлення списання автомобіля вантажного чи легкового, причепа чи напівпричепа при їх ліквідації. Акт складається у двох примірниках та підписується комісією, що призначена керівником автосподарства (підприємств) і затверджується керівником підприємства (організації) чи особою, на те уповноваженою. Перший примірник передається до бухгалтерії, другий залишається у особи відповідальної за зберігання ос-

новних засобів, та є підставою для здачі на склад матеріальних цінностей та металобрухту, що залишився в результаті списання.

Витрати по списанню, а також вартість матеріальних цінностей, що надійшли від розбирання автотранспортних засобів, відображають в розділі “Розрахунок результатів списання автомобіля (причепу, напівпричепу)”.

ІНВЕНТАРНА КАРТКА обліку основних засобів (форма № 03-6)

Застосовується для обліку всіх видів основних засобів, а також для групового обліку однотипних об’єктів основних засобів, що надійшли в експлуатацію в одному календарному місяці та таких, що мають одне і те ж виробничо-господарське призначення, технічну характеристику та вартість.

Інвентарна картка передається до бухгалтерії на кожний об’єкт чи групу об’єктів. У випадку групового обліку картка заповнюється шляхом позиційних записів окремих об’єктів основних засобів.

Форма заповнюється в одному примірнику на основі “Акта (накладної) приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів” (форма № 03-1), технічної та іншої документації.

Підставою для відміток про вибуття об’єктів основних засобів при передачі їх іншому підприємстві (організації), а також про переміщення у середині підприємства є “Акт (накладна) приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів” (форма № 03-1); при списанні об’єкта основних засобів внаслідок старіння чи зносу – “Акт на списання основних засобів” (форма № 03-3). Записи про закінчення роботи по добудові, дообладнання, реконструкції та модернізації, ремонту об’єкта ведеться в картці на підставі “Акта приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об’єктів” (форма № 03-2).

В розділі “Коротка індивідуальна характеристика об’єкта” записуються тільки основні якісні та кількісні показники основного об’єкту, а також найважливіші прибудови, пристосування та приналежності, що відносяться до нього, обмежуючись двома-трьома найбільш важливими для даного об’єкта якісними показниками виключаючи дублювання даних, що є на підприємстві (організації), технічної документації на даний об’єкт.

Коротку індивідуальну характеристику у випадку групового обліку основних засобів дають не по кожному об’єкту окремо, а в цілому по всій групі об’єктів, що враховуються в інвентарній картці.

При значній зміні якісних та кількісних показників в характеристиці об’єкту в результаті реконструкції (модернізації), добудови та дообладнання попередню інвентарну картку у випадку неможливості відобразити в ній всі показники, що характеризують реконструйований (добудований) об’єкт в цілому, замінюють новою. Стару інвентарну картку зберігають як довідковий документ.

ОПИС інвентарних карток по обліку основних засобів (форма № 03-7)

Застосовується для реєстрації інвентарних карток обліку основних засобів. Опис складається в одному примірнику бухгалтерією в цілях контролю за зберіганням інвентарних карток. Записи ведеться в розрізі класифікаційних груп (видів) основних засобів.

КАРТКА обліку руху основних засобів (форма № 03-8)

Застосовується для обліку руху основних засобів по класифікаційних групах при ручній обробці облікової документації.

Заповнюється на основі даних інвентарних карток відповідних груп (видів) основних засобів та звіряється з даними синтетичного обліку основних засобів.

На основі підсумкових даних цих карток заповнюються звітні форми з руху основних засобів.

ІНВЕНТАРНИЙ СПИСОК основних засобів (форма № 03-9)

Застосовується для пооб’єктного обліку основних засобів за місцем їх знаходження (експлуатації) по матеріально-відповідальних особах.

Дані пооб’єктного обліку основних засобів за місцями їх знаходження (експлуатації) повинні бути тотожні записам в інвентарних картках обліку основних засобів, що ведуться в бухгалтерії.

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № ОЗ-І
Затверджена наказом Міністерства
України від 29.12.1995 р. № 352
Код за УКУД

ЗАТВЕРДЖУЮ

“ ” 200 р.

АКТ
Приймання – Передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів

Здавач	Одержувач	Дебет		Кредит		(Балансова) вартість	Шифр		Код		Норми амортизаційних відрахувань		Поправочний коефіцієнт
		Цех, відділ, дільниця	Рахунок, субрахунок	Код аналітичного обліку	Рахунок, субрахунок		Код аналітичного обліку	інвентарний	заводський	Рахунку та об'єкту аналітичного обліку для віднесення амортизаційних відрахувань	Норми амортизаційних відрахувань	на повне відновлення	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

На підставі наказу, розпорядження від “ ” 200 р. № Проведений огляд

найменування об'єкта що приймається / передається / на експлуатацію від в момент приймання / передачі / об'єкт знаходиться в

Устаткування		місце знаходження об'єкта			
вид	код	Сума амортизації /знос, за даними переоцінки на 200 р. або за документами придбання	Рік випуску /побудови/	Дата ведення в експлуатацію /місяць, рік/	Номер паспорта
15	16	17	18	19	20

Коротка характеристика об'єкта

Зворотна сторона форми ОЗ-І

Об'єкт технічним умовам відповідає (не відповідає)

вказати, що саме не відповідає

добробка не потрібна (потрібна) вказати, що саме потрібно

Підсумки іспитів об'єкта

Висновок комісії

Додаток. Перелік технічної документації

Голова комісії посада підпис і., по б., прізвище

Члени комісії посада підпис і., по б., прізвище

посада підпис і., по б., прізвище

посада підпис і., по б., прізвище

Об'єкт основних запасів прийняв посада підпис і., по б., прізвище

здав посада підпис і., по б., прізвище

Відмітка бухгалтерії про відкриття картки або переміщення об'єкта “ ” 200 р. Головний бухгалтер /бухгалтер /

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № ОЗ-2
Затверджена наказом Міністерства
України від. 29.12.1995 р. № 352
Код за УКУД

ЗАТВЕРДЖУЮ

_____ підпис, і., по б., прізвище

**АКТ
приймання – здачі відремонтованих, реконструйованих
та модернізованих об'єктів**

цех, відділ, ді- льниця, лінія	Дебет		Кредит		Сума	Номер	
	рахунок, суб- рахунок	код аналітичного обліку	рахунок, субрахунок	код аналітич- ного обліку		інвентарний	заводський
1	2	3	4	5	6	7	8

По наказу №

_____ найменування об'єкта

знаходився в плановому (неплановому) ремонті (реконструкції, модернізації)
з Дата по Дата, а саме днів

Передбачені відомістю дефекти в роботі по ремонту (реконструкції, модернізації) виконанні повністю (неповністю) _____

вказати, що саме невиконане

По закінченню ремонту / реконструкції, модернізації/ об'єкт пройшов випробування та зданий в експлуатацію.

Дата _____

Зворотна сторона форми № ОЗ-2

Зміни в характеристиці об'єкту, що визвані реконструкцією, модернізацією _____

Здав _____ посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище
Прийняв _____ посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище

Довідка

I. Кошторисна вартість фактично виконаного обсягу робіт: грн.

ремонт	
реконструкції, модернізації	

Керівник відділу _____

II. Фактична вартість : грн.

ремонт	
реконструкції, модернізації	

Головний бухгалтер _____

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № ОЗ-3
Затверджена наказом Міністерства
України від "29".12.1995 р. № 352
Код за УКУД

**АКТ
НА СПИСАННЯ ОСНОВНИХ ЗАПАСІВ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

"___" _____ 200__ р.

Цех, відділ діль- ниця	Дебет		Кредит		Сума	Сума запиту за даними пере- оцінки на 200_р. чи по докуме- нтах придбан- ня	Номер документа		Дата складання		Код виду операцій	
	Раху- нок, субра- хунок	Код аналіти- чного обліку	Раху- нок, субра- хунок	Код аналіти- чного обліку			Номер		Код		Норми амортизацій- них відрахувань	
							інвентар- ний	заводсь- кий	Рахунку та об'єкту аналітично- го обліку/ для відне- сення амор- тизаційних відрахувань	норми амортиза- ційних відраху- вань.	на повне віднов- лення	на капіта- льний ремонт
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
						X	X	X	X	X	X	X

Комісія, призначена наказом (розпорядженням) від "___" _____ 200__ р. № _____
на підставі _____ зробила огляд _____
найменування об'єкту _____

В результаті огляду комісія встановила:

1. Надійшло на підприємство "___" _____ 200__ р.
2. Кількість ремонтів _____ на суму _____ грн.
3. Маса об'єкту за паспортом _____
4. Наявність дорогоцінних металів _____
5. Технічний стан та причина списання _____

Код

Устаткування		Рік випуску / побудови/	Дата введення в експлуата- цію, місяць, рік	Дата вибуття з експлуа- тації, місяць, рік
Вид	Код			
14	15	16	17	18

Висновки комісії: _____

Додаток. Перелік документів, що додаються _____

Голова комісії

_____ посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище

Члени комісії

_____ посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище

_____ посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище

Зворотна сторона форми ОЗ-3

Розрахунок результатів списання об'єкту

Витрати на списання			Надійшло від списання				
найменування документа	статті витрат	сума	найменування документа	цінностей		кількість	сума
				вид	номенклатурний номер		
1	2	3	4	5	6	7	8
			і т.д.				

Результати списання _____

У картці _____ вибуття основних засобів відмічено.

"___" _____ 2000_р.

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № ОЗ-4
Затверджена наказом Міністерства
України від 29.12.1995 р. № 352
Код за УКУД

АКТ на списання автотransпортних засобів
ЗАТВЕРДЖУЮ

“ ” 200 р.

Номер документа	Дата складання	Код виду операцій

Цех, відділ, дільниця	Дебет		Кредит		Сума	Сума запити за даними переоцінки на 200 р. чи по документах придбання	Номер		Код		Норми амортизаційних відрахувань	
	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку	Рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку			інвентарний	заводський	рахунку та об'єкту аналітичного обліку для віднесення амортизаційних відрахувань	норми амортизаційних відрахувань	на повне відновлення / зносу/	на капітальний ремонт
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
						X						
						X	X	X	X	X		

Комісія, призначена наказом від “ ” 200 р. № зробила огляд автомобіля марка _____ модель _____ тип _____ вантажопідйомність _____ двигун № _____ шасі № _____ державний номер _____ технічний паспорт № _____ маса об'єкта за паспортом _____ наявність дорожніх металів _____ що належить _____

найменування автогосподарства, підприємства

Адреса автогосподарства/ підприємства/ _____

В результаті огляду автомобіля (причепу, напівпричепу) його агрегатів, вузлів і механізмів та ознайомлення з документами / паспорт, формуляр / комісія встановила:

1. Є на балансі автогосподарства / підприємства / з “ ” 200 р.
2. Кількість ремонтів _____ на суму _____ грн.

Транспортні засоби		Рік випуску	Дата ведення в експлуатацію (місяць, рік)	Пробіг, км	
вид автомобіля, причепу, напівпричепу	код			з початку експлуатації	після останнього капітального ремонту
14	15	16	17	18	19

2-а сторінка форми № ОЗ-4

Зовнішній стан автомобіля _____ причепу, напівпричепу _____

На автомобілі / причепі, напівпричепі / відсутні такі вузли та деталі :

Технічна характеристика агрегатів та деталей автомобіля / причепа, напівпричепи/

№№ піп	Найменування агрегатів	Придатні для користування	Процент придатності	Підлягають відновленню	Непридатні	Виявлені дефекти
1	2	3	4	5	6	7
1.	Рама					
2.	Кузов					
3.	Кабіна					
4.	Двигун:					
	карбюратор					
	стартер					
	генератор					
	компресор					
	пневмогальма					
5.	Коробка передач					
6.	Задній міст і карданний вал					
	Картер заднього мосту					
	Картер					
	Диски коліс					
	ресори					

3-я сторінка форми № ОЗ- 4

№№ п/п	Найменування агрегатів	Придатні для користування	Процент придатності	Підлягають відновленню	Непридатні	Виявлені дефекти
1	2	3	4	5	6	7
7	Передній міст і рульове управління					
	передня вісь					
	диски коліс ресори					
	механізми рульового управління					
	Інші					
	прибори					
8	радіатор					
	крила і підніжки					
	капот					
	фари					
	скло					
	акумулятор					
	амортизатори					
	головний гальмовий циліндр					

Примітка: У графах 3,5,6 вказується : так, ні

Висновки комісії _____

Додаток. Перелік документів, що додаються _____

Голова комісії _____
 посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище _____

Члени комісії:

 посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище _____

 посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище _____

4-а сторінка форми № ОЗ-4

Підлягають оприбуткуванню такі деталі та вузли:

Номер			Найменування	Одиниця виміру	Кількість	Ціна	Сума
за порядком	за каталогом	номенклатурний					
1	2	3	4	5	6	7	8

Разом _____

Розрахунок результатів списання автомобіля (причепи, напівпричепи)

Затрати на списання			Надійшло від списання				
Найменування документів	Стаття витрат	сума	Найменування документів	цінності		кількість	сума
				вид	Номенклатурний номер		
			і т.д.				

Результати списання _____

У картці вибуття основних засобів відмічено _____

“ _____ ” _____ 200__ р. Головний бухгалтер _____

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № ОЗ-6
Затверджена наказом Міністерства
України від 29.12.1995 р. № 352
Код УКУД

**ІНВЕНТАРНА КАРТКА
обліку основних засобів**

Бухгалтерський запис / акт, накладна /		Первісна вартість всіх об'єктів
дата	номер	
16	17	18

Повне найменування та призначення об'єкту _____
Найменування заводу – виготовлювача _____
Модель, тип, марка _____

Цех, відділ діль- ниці, лінія	Раху- нок, суб- раху- нок	Код аналі- тич- ного обліку	Перві- сна /балан- сова/ вар- тість	Код			Норми аморти- заційних відра- хувань		Поправочний коефіцієнт	Устаткування		Акт про вве- дження в експлу- атацію	
				Аналітичний рахунок об'єкта обліку для від- несення аморти- заційних відра- хувань	Норми амортизаційних відрахувань		На повну відбу- дову	Капіта- льний ремонт		вид	код	дата	номер
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Номер			Сума зносу за даними переоцінки на 199 р. або за документами придбання	Рік випус- ку / побудови /	Дорогоцінні метали			Вибуло / передано /		
Інвен- тарний	Завод- ський	Пас- порта			Наймену- вання	Вид	Маса	Бухгалтерський запис / акт, накладна /		Причина вибут- тя / переміщен- ня /
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	

Джерело придбання / фінансування / для державних підприємств _____

Зворотня сторона форми № ОЗ-6

Добудовування, доустаткування модернізація, індексація				Ремонт /бухгалтерський запис/								
дата	номер	інвен- тар- ний номер	сума	дата	номер	інвен- тар- ний номер	сума	дата	номер	інвен- тар- ний номер	сума	

Коротка індивідуальна характеристика об'єкта

Найменування конструктивних елементів та інших ознак, що характеризують об'єкт	Матеріали, розміри та інші відомості					
	основний об'єкт	Найменування найважливіших приборудов, обладнань та приладдя, що відносяться до основного об'єкту				
1	2	3	4	5	6	

Картку заповнив _____ посада _____ підпис _____ і, по б, прізвище _____
" ____ " _____ 200__ р.

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № ОЗ-7
Затверджена наказом Міністерства
України від. 29.12.1995 р. № 352
Код за УКУД

ОПИС
інвентарних карток по обліку
основних засобів

за період з _____ 200__ р.
по _____ 200__ р.

За даним зразком друкувати всі сторони зошита

Номер		Найменування класифікаційної групи	
картки	інвентарний	Найменування об'єкта	Відмітка про вибуття

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № ОЗ-8
Затверджена наказом Міністерства
України від. 29.12.1995 р. № 352
Код за УКУД

відділ, цех, дільниця, лінія

КАРТКА ОБЛІКУ РУХУ ОСНОВНИХ ЗАПАСІВ

Звітні періоди	Нааявність основних засобів на 1-е число звітної дати	Надійшло всього /індексовано/	Вибуло			Амортизація / за січень – повністю, згодом- змінена/ на				Витрати на капітальний ремонт
			Всього	У тому числі		Повне відновлення		Капітальний ремонт		
				внаслідок старіння та зносу	внаслідок стихійного лиха	+, -	сума	+, -	сума	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Січень										
Лютий										
Березень										
Разом за I квартал	X									
Квітень										
Травень										
Червень										
Разом за II квартал	X									

Зворотна сторона форми № ОЗ-8

Звітні періоди	Нааявність основних засобів на 1-е число звітної дати	Надійшло всього /індексовано/	Вибуло			Амортизація / за січень – повністю, згодом- змінена/ на				Витрати на капітальний ремонт
			Всього	у тому числі		повне відновлення		капітальний ремонт		
				внаслідок старіння та зносу	внаслідок стихійного лиха	+, -	сума	+, -	сума	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Липень										
Серпень										
Вересень										
Разом за III квартал	X									
Жовтень										
Листопад										
Грудень										
Разом за IV квартал	X									
Всього / оборот за рік/	X									
На кінець року			X	X						

підприємство, організація
Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Типова форма № ОЗ-9
Затверджена наказом Міністерства
України від. 29.12.1995 р. № 3
Код за УКУД

ІНВЕНТАРНИЙ СПИСОК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

/ за місцем їх знаходження, експлуатації/

Відділ, цех, дільниця, лінія							
Найменування класифікаційної групи							
Інвентарна картка або записи в інвентарній книзі		Інвентарний номер	Повне найменування об'єкту	Первісна (балансова) вартість	Вибуття /переміщення /		
					документа		причин вибуття /переміщення /
номер	дата			дата	номер		
1	2	3	4	5	6	7	8

Зразки типових форм первинних документів з обліку матеріалів

Ж У Р Н А Л обліку вантажів, що надійшли (форма № М-1)

Застосовується для обліку та контролю за надходженням та оприбуткуванням матеріальних цінностей.

Записи в журналі виконуються відділом постачання в міру надходження матеріальних цінностей на склад підприємства на основі товарно-транспортних документів, прибуткових ордерів, актів приймання матеріалів. У журналі також роблять відмітки про запитання, що пов'язані з розшуком вантажів, які не надійшли.

У графі “Примітка” записують дані про оплату рахунків, відмову від акцепту або суми часткового акцепту та ін.

ДОВІРЕННІСТЬ (бланк суворої звітності) (форма № 2)

Застосовується для підтвердження особи – представника підприємства – одержувача та найменування і обсягів матеріальних цінностей, які передбачається одержати від підприємства – постачальника.

АКТ списання бланків довіреностей (форма № М-2а)

Складається не рідше одного разу в квартал із зазначенням їх нумерації і кількості. Затверджується керівником підприємства (організації).

Ж У Р Н А Л реєстрації довіреностей (форма № М-3)

Застосовується для реєстрації виданих довіреностей та розписки про їх одержання.

ПРИБУТКОВИЙ ОРДЕР (форма № М-4)

Застосовується для обліку матеріалів, які надходять на підприємство від постачальників чи з переробки. Прибутковий ордер в одному примірнику складається матеріально відповідальною особою у день надходження цінностей на склад.

Графа “Номер паспорта” заповнюється при оформленні господарських операцій щодо матеріальних цінностей, які містять дорогоцінні матеріали та каміння.

Реквізит “Синтетичний рахунок” для віднесення зносу малоцінних та швидкозношуваних предметів заповнюється тільки по придбанні малоцінних та швидкозношуваних предметів за рахунок фондів економічного стимулювання, фондів спеціального призначення, коштів цільового фінансування та цільових надходжень.

АКТ про приймання матеріалів (форма № М-7)

Застосовується для оформлення приймання матеріальних цінностей, які мають кількісні та якісні розбіжності з даними супровідних документів постачальника; складається також при прийманні матеріалів, які прибули без документів. Після приймання цінностей акти з прикладанням документів (товарно-транспортних накладних) передаються: один до бухгалтерії підприємства для обліку переміщення (руху) матеріальних цінностей, а другий – відділу постачання або юридичному відділу для направлення листа-претензії постачальнику.

Необхідно додаткові дані, які не відокремлені у формі окремими рядками, записуються у розділі “Інші дані”.

Акт у 2-х примірниках складається приймальною комісією з обов'язковою участю матеріально відповідальної особи та представника відправника (постачальника) або представника незацікавленої організації.

Акт затверджується керівником підприємства (організації) чи особою, яка на те уповноважена.

ЛІМІТНО-ЗАБІРНА КАРТКА
(форма № М-8 та М-9, М-28 та М-28а)

Використовуються для оформлення відпуску матеріалів, що систематично витрачаються при виготовленні продукції, а також для поточного контролю за додержанням встановлених лімітів відпуску матеріалів на виробничі потреби та є виправданим документом для списання матеріальних цінностей зі складу.

Лімітно-збірні картки виписуються відділом постачання на одне або декілька найменувань матеріалів (номенклатурних номерів) у двох примірниках. Один примірник до початку місяця передається цеху (дільниці) – споживачу матеріалів, другий – складу або кладовій цеху (дільниці). Відпуск матеріалів у виробництво здійснюється складом при пред'явленні представником цеху свого примірника лімітно-збірної картки. Комірник відмічає в обох примірниках дату та кількість відпущеного матеріалу, після чого визначає залишок ліміту за кожним номенклатурним номером матеріалів. В лімітно-збірній картці цеху (дільниці) розписуються комірник, а в лімітно-збірній картці складу – представник цеху (дільниці).

Для скорочення кількості первинних документів, там, де не доцільно, рекомендується оформляти відпуск матеріалів безпосередньо в картках складського обліку. В цьому випадку видаткові документи на відпуск матеріалів не оформлюються, а саме операція здійснюється на основі лімітних карток, які виписуються в одному примірнику та не мають характер бухгалтерських документів. Ліміт відпуску можна вказати і в самій картці. Представник цеху при одержанні матеріалів розписується безпосередньо в картках складського обліку, а в лімітно-збірній картці розписується комірник.

По лімітно-збірній картці ведеться також облік матеріалів, що не були використані у виробництві (повернення). При цьому інших додаткових документів не складається.

Понадлімітний випуск матеріалів та зміна одних видів матеріалів іншими допускається тільки з дозволу керівника підприємства (організації), головного інженера або осіб, ними на те уповноважених.

При цьому випускається акт-вимога (форма № М-10).

Зміна ліміту здійснюється тими ж особами, яким надано право його встановлення.

Відпуск матеріальних цінностей здійснюється з тих складів, які позначені в лімітно-збірній картці. Комірник відмічає в лімітно-збірній картці дату та кількість відпущеного матеріалу, після чого визначає залишок ліміту з кожного номенклатурного номера матеріалів. Здача складом лімітно-збірних карток в бухгалтерію здійснюється після використання ліміту.

Бланк лімітно-збірної картки з частковим заповненням реквізитів може бути складено за допомогою засобів обчислювальної техніки.

Лімітно-збірна картка призначена:

Форма № М-8 – для багаторазового відпуску одного номенклатурного номера матеріалів на один місяць.

Форма № М-9 - для чотирихразового відпуску лімітованих матеріалів, що відносяться на один вид витрат (замовлень). В останньому випадку заповнюється графа “Кореспондуючий рахунок”.

Форма № М-28 – для відпуску матеріалів на будівельні об'єкти ведеться протягом усього періоду будівництва і знаходиться у виконавця робіт. Одночасно складається щомісячна лімітно-збірна картка за формою № М-28а, що знаходиться на складі. При відпуску матеріалів зі складу комірник розписується в лімітно-збірній картці форми № М-28, а одержувач – в лімітно-збірній картці форми № М-28а.

Наприкінці місяця виконавець робіт за результатами інвентаризації заповнює графу 14 форми № М-28. Фактичні витрати матеріалів за місяць визначається шляхом підрахунку по кожному рядку (за відрахуванням повернення та залишку на об'єкті на кінець місяця).

Оформлені лімітно-збірні картки разом з первинними документами подаються до матеріального звіту та здаються комірником та виробником робіт в бухгалтерію. В бухгалтерії згідно з звітом складу перевіряється правильність списання матеріалів на виробництво по кожному об'єкту та ділянці в цілому та одночасно визначаються дані про витрату матеріалів в лімітно-збірній картці форми № М-28 з початку будівництва кожного об'єкту. Лімітно-збірна картка з незакінчених (що переходять на наступний місяць) об'єктів повертаються виконавцю робіт.

Форма № М-28 – для обліку відпуску матеріалів будівельним об'єктам з центрального складу чи складу ділянки. Лімітно-збірна картка виписується на кожний об'єкт на один місяць.

АКТ- ВИМОГА
на зміну (додатковий відпуск) матеріалів
(форма № М-10)

Використовується для обліку відпуску матеріалів понад встановленого ліміту або при зміні матеріалів і є основою для списання матеріалів зі складу.

Акт-вимога виписується на один вид матеріалів та його багаторазовий відпуск у межах ліміту у двох примірниках: один примірник для одержувача (цеху, дільниці та т.п.), другий - для складу.

Комірник відмічає в обох примірниках акту-вимоги дату та кількість відпущеного матеріалу, після чого відмічає залишок.

В акті-вимозі одержувача (цеху, дільниці та т.п.) розписується завідуючий складом (комірник), а в акті-вимозі складу – представник одержувача (цеху, дільниці).

Здача актів-вимог до бухгалтерії або на обробку засобами обчислювальної техніки здійснюється після видачі всієї кількості матеріалу, що вимагається.

Понадлімітний випуск матеріалів та зміна одних видів матеріалу іншими допускається тільки з дозволу директора підприємства (організації), головного інженера або осіб, на те уповноважених, і після погодження з відповідними відділами підприємства.

НАКЛАДНА-ВИМОГА
на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів
(форма № М-11)

Використовується для обліку руху матеріальних цінностей в середині підприємства та їх відпуску господарствам свого підприємства, що розташовані за межами його території, а також стороннім організаціям.

Накладна-вимога виписується в двох примірниках і підписується головним бухгалтером або особою, на те уповноваженою.

У випадку відпуску матеріалів господарствам свого підприємства один примірник передається одержувачам (цеху, дільниці та т.п.), другий – складу, який потім передається до бухгалтерії.

У випадку внутрішнього переміщення матеріалів накладну-вимогу складає матеріально відповідальна особа складу (цеху) що здає цінності. Один примірник служить складу (цеху), що здає, основою для списання цінностей, а другий – складу (цеху), що приймає для оприбуткування цінностей. Графа 9 “Інвентарний номер” заповнюється в тому випадку, якщо облік малоцінних та швидкозношуваних предметів ведеться за інвентарними номерами.

У випадку відпуску матеріальних цінностей господарствам свого підприємства, що розташовані за межами його території, або стороннім накладну-вимогу виписують на основі договорів, нарядів і інших відповідних документів. Перший примірник передають складу як основу для відпуску матеріалів, другий – одержувачеві матеріалів. При відпуску матеріалів самовивозом накладну-вимогу підписану одержувачем, комірником передає в бухгалтерію для виписки розрахунково-платіжних документів, якщо матеріали відпускалися із наступною оплатою.

КАРТКА СКЛАДСЬКОГО ОБЛІКУ МАТЕРІАЛІВ
(форма № М-12)

Застосовується для обліку руху матеріалів на складі за кожним сортом, видом та розміром, заповнюється на кожний номенклатурний номер матеріалу і ведеться матеріально-відповідальною особою (комірником, зав. складом). Записи у картці виконують на підставі первинних прибутково-видаткових документів у день, коли відбувається операція.

РЕЄСТР
приймання-здачі документів
(форма № М-13)

Застосовується для реєстрації прибутково-видаткових документів, які здаються до бухгалтерії. Реєстр складається в одному примірнику матеріально-відповідальною особою та здається до бухгалтерії підприємства (організації) разом з первинними документами та необхідними додатками.

ВІДОМІСТЬ ОБЛІКУ
залишків матеріалів на складі
(форма № М-14)

Ведеться на підприємствах (в організаціях), які обліковують матеріали за оперативно-бухгалтерським методом. Відомість обліку залишків заповнюють за даними карток складського обліку, перевірених бухгалтерією. Вірогідність перенесення залишків до відомості підтверджується підписок особи, яка перевіряє.

АКТ ПРО ПРИЙМАННЯ УСТАТКУВАННЯ
(форма № М-15)

Форма № М-15 використовується для оформлення устаткування, що надійшло на склад для встановлення.

При здійсненні монтажних робіт підрядним способом до складу приймальної комісії входить також представник підрядної монтажної організації. В цьому випадку складається окремий акт на передачу устаткування на відповідальне збереження, уповноважений представник монтажної організації розписується безпосередньо в акті, і йому передається копія акту.

У випадку неможливості забезпечити якісне приймання устаткування при його надходженні на склад, “Акт про приймання устаткування” (форма № М-15) є попереднім, що складається за зовнішнім оглядом.

АКТ ПРИЙМАННЯ – ПЕРЕДАЧІ УСТАТКУВАННЯ ДО МОНТАЖУ
(форма № 15а)

Якщо в момент надходження устаткування організація монтажу ще не намітила або не приступила до роботи, наступна передача до монтажу устаткування оформляється цим документом.

МАТЕРІАЛЬНИЙ ЯРЛИК
(форма № М-16)

Матеріальний ярлик призначений для характеристики матеріалів кожного номенклатурного номера, що знаходиться в місцях зберігання.

Бланк ярлика заповнюється зав. складом на кожний номенклатурний номер матеріальних цінностей. Заповнений усіма необхідними даними ярлик прикріплюється до місця зберігання матеріальних цінностей та служить для них паспортом.

АКТ ПРО ВИЯВЛЕНІ ДЕФЕКТИ УСТАТКУВАННЯ

(форма № М-17)

На дефекти, що виявляються в процесі ревізії, монтажу або випробування устаткування, складається "Акт про виявлені дефекти устаткування".

СИГНАЛЬНА ДОВІДКА

**про відхилення фактичного залишку матеріалів
від встановлених норм запасу**

(форма № М-18)

Використовується для контролю за відхиленням фактичного залишку матеріалів від встановлених норм запасу і для контролю залишків матеріалів, що знаходяться без руху.

Довідка складається в одному примірнику завідуючим складом (комірником), який повинен своєчасно повідомити відділу постачання про відхилення фактичного залишку матеріалів від встановленої норми запасу та про залишки матеріалів, що знаходяться без руху.

Довідка заповнюється на підставі даних складського обліку матеріалів.

Критерій для включення даних у довідку встановлює відділ матеріально-технічного постачання підприємства (організації).

МАТЕРІАЛЬНИЙ ЗВІТ

(форма № М-19)

Застосовується в будівельних організаціях у тих випадках, коли матеріально відповідальною особою є начальник ділянки (виконавець робіт).

Матеріальні звіти складаються матеріально відповідальними особами тільки у кількісному виразі та в одному примірнику і подаються до бухгалтерії по закінченню місяця. Розцінка надходження та використання матеріалів проводиться бухгалтерією безпосередньо у матеріальному звіті.

До матеріальних звітів, як правило, повинні включатися усі матеріали, які були та є у наявності на складі (коморі), незалежно від того був чи не був рух цих матеріалів за звітний місяць.

Разом із матеріальним звітом до бухгалтерії подаються усі первинні документи на прибуток та видаток матеріалів з вказівками про кількість документів та їх номерів окремо за прибутком та видатком.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЙНИЙ ОПИС ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ

(форма № М-21)

Складається при знятті натуральних залишків товарно-матеріальних цінностей по кожному окремому складу, ділянці, об'єкту, які знаходяться у матеріально-відповідальних осіб.

В опис вказується: найменування матеріалів, їх номенклатурні номери, тип, сорт, розмір та інші ознаки відмінності. В кінці інвентаризаційного опису підписуються усі члени комісії та матеріально-відповідальний особа.

АКТ ПРО ВИТРАТУ ДАВАЛЬНИЦЬКИХ МАТЕРІАЛІВ

(форма № М-23)

Застосовується для оформлення витрат матеріалів відкритого зберігання, які належать замовнику, але витрачаються будівельною або монтажною організацією, яка виконує роботи.

КАРТКА ОБЛІКУ УСТАТКУВАННЯ ДЛЯ УСТАНОВЛЕННЯ

(форма № М-26)

Картку складають у відділі обладнання або бухгалтерії підприємства, яке будується (або у відділі капітального будівництва діючого підприємства).

підприємство, організація
Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Типова форма № М-1
Затверджена наказом Міністерства
України від. 21.06.1996 р. № 193
Код за УКУД

ЖУРНАЛ
обліку вантажів, що надійшли
за _____ 200 ____ р.

Регістраційний номер	Дата	Постачальник	Транспортний документ		Товарний документ				Розписка про одержання документа	Прибутковий ордер чи акт про прийняття вантажу		Запитання про розшук вантажу		Примітка
			дата	номер	дата	номер	рід вантажу	сума		дата	номер	дата	номер	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

підприємство одержувач і його адреса
Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Бланк суворої звітності
Типова форма № М-2
Затверджена наказом Міністерства
України 07.10.96 № 291
Код за УКУД

підприємство-платник і його адреса
рахунок _____ МФО _____

Довіреність дійсна до _____ 200 ____ р.

(найменування банку) **ДОВІРЕНІСТЬ № _____ серія _____**

Дата видачі _____ 200 ____ р.

Видано _____
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

документ, що засвідчує особу _____

серія _____ № _____ від _____ 200 ____ р.

виданий _____

(ким виданий документ)

на отримання від _____

(найменування організації постачальника)

цінностей за _____

(№ і дата наряду)

Перелік цінностей, які належать отримати:

№ п/п	Найменування цінностей	Одиниця виміру	Кількість / прописом/
1	2	3	4

Зворотна сторона форми № М-2

1	2	3	4

Підпис _____ засвідчую
(зразок підпису особи, що одержала довіреність)

Керівник підприємства _____

Головний бухгалтер _____

Місце печатки

_____ (підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ _____

Типова форма № М-2а
Затверджена наказом Міністерства
України 21.06.96 № 193
Код за УКУД _____

ЗАТВЕРДЖУЮ
Керівник підприємства

_____ (підпис)

_____ (дата)

АКТ
СПИСАННЯ БЛАНКІВ ДОВІРЕНОСТЕЙ

по _____
(найменування підприємства)

_____ (дата) _____ (місце складання)
Комісія у складі _____
(посада, прізвище, ім'я по батькові членів комісії)

провели перевірку виданих бланків довіреностей за період з _____ по _____
Згідно з журналом реєстрації довіреностей встановлено:

№№ п/п	Усього видано			З них							
	Серія	З номера по номер	Кількість	використані (отримані цінності та подані звіти)			Серія	Номер	Кількість		
Серія				Номер	Кількість						

Наявність повернутих довіреностей і документів про використання довіреностей перевірено.
Бланки довіреностей у кількості _____ штук підлягають списанню з підзвіту за вартістю:
а) придбання (виготовлення) _____
б) номінальною _____

Підписи членів комісії:

Підпис особи, що відповідає за реєстрацію довіреностей _____

_____ підприємство
ідентифікаційний
код ЄДРПОУ _____

Типова форма № М-3
Затверджена наказом Міністерства
України 21.06. 1996 р. № 193
Код за УКУД _____

ЖУРНАЛ
РЕЄСТРАЦІЇ ДОВІРЕНОСТІ
за 200 _____ р.

№№ довіреності	Дата видачі	Строк дії довіреності	Посада і прізвище особи , якій видано довіреність	Найменування постачальника	№ і дата контракту, наряду, рахунку, специ- фікації та іншого доку- мента	Розписка особи, що одержала довіреність	Відмітка про викорис- тання довіреності (дата і № документа)
1	2	3	4	5	6	7	8

Цей текст розміс-
тити на останній
сторінці у правому
нижньому кутку

М.П. “ _____ ” 200 _____ р.

В журналі пронумеровано та прошнуровано _____
сторінок та опечатано сургучною печаткою.
Керівник підприємства (організації) _____
Головний (старший) бухгалтер _____

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № М-4
Затверджена наказом Міністерства
України від. 21.06.1996 р. № 193
Код за УКУД

ПРИБУТКОВИЙ ОРДЕР №

Номер документа	Дата складання	Код виду операції	Склад	Постачальник		Кореспондуючий рахунок		Номер супровідного документа
				найменування	код	Рахунок, субрахунок	Код аналітичного обліку	

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № М-7
Затверджена наказом Міністерства
України від. 21.06.1996 р. № 193
Код за УКУД

ЖУРНАЛ
обліку вантажів, що надійшли
за 200 р.

За даним зразком друкувати всі сторінки журналу

Регістраційний номер	Дата	Постачальник	Транспортний документ		Товарний документ				Розписка про одержання документа	Прибутковий ордер чи акт про прийняття вантажу		Запитання про розшук вантажу		Примітка
			дата	номер	дата	номер	рід вантажу	сума		дата	номер	дата	номер	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № М-8
Затверджена наказом Міністерства
України від. 21.06.1996 р. № 193
Код за УКУД

ЛІМІТНО ЗАБІРНА КАРТКА

Номер документа	Місяць, рік	Код			Кореспондуючий рахунок		
		види операцій	відправника	одержувача	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку	
Матеріальні цінності				Одиниця виміру			
найменування, сорт, розмір, марка			номенклатурний номер			Код	Найменування
Ліміт	Порядковий номер запису за складською картотекою		Всього відпущено з урахуванням повернення			Ціна	Сума
	Дата	Кількість	Залишок ліміту		Підпис завідуючого складом одержувача		
Відпущено							

Зворотна сторона форми № М-8

	Дата	Кількість	Залишок ліміту	Підпис завідуючого складом або одержувача
Відпущено				
Повернуто				

Начальник відділу, який встановив ліміт _____
 Начальник підрозділу, який одержав матеріальні цінності _____
 Завідуючий складом _____

підприємство, організація _____
 Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Типова форма № М-9
 Затверджена наказом Міністерства
 України від. 21.06.1996 р. № 193
 Код за УКУД

ЛІМІТНО – ЗАБІРНА КАРТКА

Номер за порядком	Кор. рахунок	Матеріальні цінності	Одиниця виміру	Номер документа	Місяць, рік	Код			Кореспондуючий рахунок											
						виду операції	відправника	одержувача	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку										
											Відпущено			Повернено						
Рахунок субрахунок	Код аналітичного обліку	Найменування, сорт, розмір, марка	Номенклатурний номер	Код	Найменування	Ліміт	кількість	кількість	кількість	кількість	кількість	Всього відпущено з урахуванням повернення	Ціна	Сума	Порядковий номер запису за складською картоцекою					
Дата	Підпис завідуючого складом чи одержувача	Залишок ліміту	Дата	Підпис завідуючого складом чи одержувача	Залишок ліміту	Дата	Підпис завідуючого складом чи одержувача	Залишок ліміту	Дата	Підпис завідуючого складом чи одержувача										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21

Всього записів за лімітно – забірною картоцею _____
 Начальник підрозділу, який одержав матеріальні цінності _____
 Начальник відділу, який встановив ліміт _____
 Завідуючий складом _____

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № М-10
Затверджена наказом Міністерства
України від. 21.06.1996 р. № 193
Код за УКУД

ДОЗВОЛЯЮ

посада _____ підпис _____ прізвище, і. по., б. _____

АКТ – ВИМОГА на заміну (додатковий відпуск) матеріалів

Номер документа		Дата складання							
виду операцій	Код		Кореспондуючий рахунок		Номенклатурний номер	Код			
	відправника	одержувача	рахунок, субрахунок	код аналітичного аналізу		виробу	причини	винуватця	

Через кого _____ Затребував _____ Дозволив _____

Матеріальні цінності / найменування, сорт, розмір, марка /	Одиниця виміру		Кількість		Ціна	Сума	Номер паспорта	Порядковий номер за складською картотекою
	код	найменування	затребувано	відпущено				
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Причина заміни /додаткового відпуску/ _____
Заміна /додатковий відпуск/ узгоджена _____

посада _____ підпис _____ п., і., по., б. _____
посада _____ підпис _____ п., і., по., б. _____

Зворотня сторона форми № М-10

Дата	Кількість	Підпис завідуючого складом або одержувача
	відпущено	залишок до видачі / одержання /

(підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № М-11
Затверджена наказом Міністерства
України 21.06.96 № 193
Код за УКУД

**НАКЛАДНА – ВИМОГА
НА ВІДПУСК (ВНУТРІШНЄ ПЕРЕМІЩЕННЯ) МАТЕРІАЛІВ**

Номер документа	Дата складання	Код				
		виду операції	відправника	одержувача		

Підстава _____
Кому _____ Через кого _____

Кореспондуючий рахунок	Матеріальні цінності		Одиниця виміру		Кількість		Ціна	Сума	Інвентарний номер	Номер паспорта	Порядковий номер запису за складською картотекою	
	Рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку	найменування сорт розмір	Номенклатурний номер	код	найменування						відправлено /належить відпустити/
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Всього відпущено _____ найменувань, на суму грн. _____
прописом _____ прописом _____

Відпуск дозволив _____ Головний бухгалтер _____
Здав / відпустив / _____ Прийняв / одержав / _____

(підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № М-12
Затверджена наказом Міністерства
України від 21.06.96 № 193
Код за УКУД

КАРТКА № _____ СКЛАДСЬКОГО ОБЛІКУ МАТЕРІАЛІВ

Склад	Місце зберігання		Марка	Сорт	Профіль	Розмір	Номенклатурний номер	Одиниця виміру		Ціна	Норма запасу
	стелаж	комірка						код	найменування		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<input type="text"/>							<input type="text"/>			<input type="text"/>	

Найменування матеріалу	Дорогоцінний метал				Номер рядка ф. № 2-ДМ, додаток до ф.ф. № 2-ДМ і № 4-ДМ
	Найменування	Вид	Маса, г	Номер паспорта	
	13	14	15	16	17

Дата запису	Номер документа	Номер за порядком	Від кого одержано чи кому відпущено	Прибуток	Видаток	Залишок	Контроль / підпис, дата/
18	19	20	21	22	23	24	25

Зворотна сторона форми № М-12

Дата запису	Номер документа	Номер за порядком	Від кого одержано чи кому відпущено	Прибуток	Випадок	Залишок	Контроль / підпис, дата/
18	19	20	21	22	23	24	25

(підприємство)

структурний підрозділ
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № М-13
Затверджена наказом Міністерства
України 21.06.96 № 193
Код за УКУД

**РЕЄСТР
ПРИЙМАННЯ – ЗДАЧІ ДОКУМЕНТІВ**

від _____ 200__ р.
прибуток або видаток

Номер групи матеріалу або номенклатурний номер	Кількість документів	Номери первинних документів

Разом прийнято документів _____ прописом

“ _____ ” _____ 200__ р. Здав _____
підпис _____ п., і., по., б.
“ _____ ” _____ 200__ р. Прийняв _____
підпис _____ п., і., по., б.

_____ (підприємство, організація)
Склад / кладова / _____
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ _____

Типова форма № М-14
Затверджена наказом Міністерства
України 21.06.96 № 193
Код за УКУД _____

ВІДОМІСТЬ
обліку залишків матеріалів на складі
За 200__ р.

Матеріально відповідальна особа _____
посада, прізвище, ім'я по батькові _____

2-га сторінка форми № М-14

Номера за порядком	Матеріали		Одиниця виміру		Ціна	Норма запасу кількість	Залишок на		Залишок на		Залишок на	
	найменування	номенклатурний номер	найменування	код			кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Підпис матеріально відповідальної особи _____
Перевірив бухгалтер _____

3-я сторінка форми № М-14

Залишок на		Залишок на		Залишок на		Залишок на		Залишок на		Залишок на	
кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33

Вкладний лист до форми № М-14

Залишок на		Залишок на		Залишок на		Залишок на		Залишок на	
кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума

_____ (підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ _____

Типова форма № М-15
Затверджена наказом Міністерства
України від 21.06.96 № 193
Код за УКУД _____

АКТ
про приймання устаткування

Номер документа	Дата складання	Код виду операції	Склад	Код		Кореспондуючий рахунок		Номер супровідного документа
				відправника	постачальника	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку	

Місце складання акту _____
Початок приймання ____ год. ____ хв. Закінчення приймання ____ год. ____ хв.
Прийнято та оглянуто вантаж, що прибув ____ 200__ р. за рахунком № ____ від ____ 200__ р. зі станції / при стані / _____ у вагонах № _____ за супровідним транспортним документом № _____
Відправник _____
найменування та адреса _____
Постачальник _____
найменування та адреса _____
Дата відправлення устаткування зі станції / пристані, порту / або зі складу відправника _____

За супровідним транспортним документом значилося:

Знак, марка, пломба	Кількість місць	Вид упаковки	Найменування устаткування / вантажу /	Маса вантажу		Особливі відмітки відправника за накладною
				відправника	дороги, пристані	
1	2	3	4	5	6	7

При огляді устаткування / вантажу / встановлено :
1. Упаковка не пошкоджена (пошкоджена) _____ / вказати, як пошкоджена _____
2. Устаткування доставлено комплектно (некомплектно) _____ (вказати, яка некомплектність) _____

3. При зовнішньому огляді устаткування виявлено:

Найменування устаткування	Номенклатурний номер	Тип марка	Заводський номер або марка	Кількість		Вартість	Виявлені
				За документом	фактично		
1	2	3	4	5	6	7	8

Примітка. Дефекти, що виявлені при перевірці, монтажі та випробуванні устаткування, оформлюються актом про виявленні дефекти устаткування / типова форма № М- 17 /

Висновок комісії _____

Перелік документів, що додаються _____

З правилами приймання устаткування за кількістю, якістю та комплектністю всі члени комісії ознайомлені:

посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище _____ номер та дата видачі документа _____ про повноваження та найменування організації, яка видала документ

Устаткування прийнято та опубліковано " _____ " _____ 200__ р.

Комерційний акт № _____ від " _____ " _____ 200__ р.

Завідуючий складом _____

Типова форма № М-15аЗатверджена наказом Міністерства
України 21.06.96 № 193

Код за УКУД _____

(підприємство, організація)

Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ _____

Номер документа	Дата складання	Код виду операції	Склад

АКТ**приймання – передачі устаткування до монтажу**

Місце складання кту _____

Замовник _____ найменування _____

Передано _____ найменування монтажною організацією _____

Перелічене нижче устаткування для монтажу в _____ найменування будинку, споруди, цеху _____

Найменування обладнання	Номенклатурний номер	Тип, марка	Заводський номер або маркування	Завод - виробник	Номер позиції за технологічною схемою	Надходження на склад замовника		Кількість	Вартість
						дата	номер акту приймання		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Зворотна сторона форми № М-15а**При прийманні устаткування до монтажу встановлено:**

Устаткування відповідає (не відповідає) проектній спеціалізації або кресленню /якщо не відповідає, вказати чому/

Устаткування передано комплектно (некомплектно) / вказати склад комплекту та технічної документації, за якою здійснено приймання та яка комплектність / _____

Примітка. Дефекти, що виявлені при перевірці, монтажі та випробуванні устаткування, оформляються актом про виявленні дефекти устаткування / типова форма № М- 17 /

Висновки про придатність до монтажу _____

Здав представник. замовника _____ посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище _____

М.П.

Прийняв представник монтажною організацією _____ посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище _____

М.П.

Вказане устаткування прийняте на зберігання. Матеріально-відповідальна особа _____

Типова форма № М-16

Затверджена наказом Мінстату

України 21.06.96 № 193

Код за УКУД

(підприємство, організація)

Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

НОМЕНКЛАТУРНИЙ НОМЕР

МАТЕРІАЛЬНИЙ ЯРЛИК

Назва матеріалу		
Марка / тип /	Розмір	Сорт
Одиниця виміру	Норма запасу	

Типова форма № М-17

Затверджена наказом Мінстату

України 21.06.96 № 193

Код за УКУД

(підприємство, організація)

Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ**АКТ № _____
про виявлення дефекти устаткування**
"____" _____ 19____ р.

Місце знаходження устаткування _____

місто, селище і., т.д.

Підприємство /замовник/ _____

найменування

Будівля /споруда/, цех _____

У процесі перевірки, монтажу, випробування / потрібно підкреслити / нижче переліченого устаткування, виготовленого _____

найменування заводу-виготовлювача

прийнято до монтажу згідно з актом № _____ від _____ 200__ р. виявлені такі дефекти:

Найменування устаткування	Тип, марка	Заводський номер чи маркіровка	Проектна організація		Дата		Виявлені дефекти
			номер креслення	найменування	виготовлення устаткування	надходження устаткування	
1	2	3	4	5	6	7	8

Зворотна сторона форми № М – 17

Найменування устаткування	Тип, марка	Заводський номер чи маркіровка	Проектна організація		Дата		Виявлені дефекти
			номер креслення	найменування	виготовлення устаткування	надходження устаткування на склад	
1	2	3	4	5	6	7	8

Для усунення виявлених дефектів необхідно:

докладно вказуються заходи або роботи для усунення дефектів, виконавці і строки виконання

М.П.

Представник замовника _____

посада

підпис

і., по б., прізвище

М.П.

Представник підрядчика _____

посада

підпис

і., по б., прізвище

М.П.

Представник заводу-виготовлювача _____

посада

підпис

і., по б., прізвище

_____ (підприємство, організація)

структурний підрозділ
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

СИГНАЛЬНА ДОВІДКА

про відхилення фактичного залишку матеріалів від установлених норм запасу
"_____" _____ 200__ р.

Склад /кладова / _____

прізвище, ім'я і, по., б., матеріально відповідальної особи

Номер картки складського обліку матеріалів	Матеріал		Одиниця виміру	Норма запасу	Є в наявності	Примітка
	номенклатурний номер	найменування				
1	2	3	4	5	6	7

Матеріально відповідальна особа _____

_____ (підприємство, організація)

Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

МАТЕРІАЛЬНИЙ ЗВІТ

за _____ 200__ р.
місяць

По будівельній ділянці _____

Матеріально підзвітна особа _____

Перелік додатків до звіту

По прибутку			По видатку		
номер групи матеріалу або номенклатурний номер	кількість документів	номери первинних документів	номер групи матеріалу або номенклатурний номер	кількість документів	номери первинних документів

Всього прийнято документів _____

цифрами

прописом

Документ здав _____

"_____" _____ 200__ р.

2-га сторінка форми № М-19

Номенклатурний номер	Найменування матеріалу	Одиниця виміру	Ціна за одиницю	Залишок на початок місяця	Надійшло		Витрачено на виробництво	
					кількість	сума	кількість	сума
1	2	3	4	5	6	7	8	9

3-я сторінка форми № М-19

і відпущено										Залишок на кінець місяця	
у тому числі						на інші цілі		всього		кількість	сума
кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума		
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21

(підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

АКТ № _____
від " _____ " _____ 200__ р.
про витрату давальницьких матеріалів
Протягом _____ 200__ р. спеціалізованою монтажною організацією _____
найменування організації
через _____
посада, прізвище, і. по. б. одержувача
були одержані від _____ та витрачені такі матеріали:
найменування організації

Номенклатурний номер	Найменування матеріалів	Одиниця виміру	Кількість	Ціна	Сума	Відмітка в картці складу

Зворотна сторона форми № М-23

Номенклатурний номер	Найменування матеріалів	Одиниця виміру	Кількість	Ціна	Сума	Відмітка в картці складу

Цей акт на суму _____ грн.
прописом
служить документом для обліку матеріалів та для розрахунку за відпущені матеріали замість матеріальних вимог.

Представник спеціалізованої монтажно-організації _____
посада підпис
Представник замовника _____
посада підпис
Завідуючий складом _____

(підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

КАРТКА ОБЛІКУ УСТАТКУВАННЯ ДЛЯ УСТАНОВЛЕННЯ

_____ тип, марка _____ заводський № _____
найменування машини, агрегату
що належать встановлювати в _____
найменування цеху, будинку / споруди / _____

Номенклатурний номер	Найменування складових частин, приладдя, приладів і т.д.	Одиниця виміру	Прийнято на склад				Передано монтажній організації			Передано в монтаж						
			№ складу / місце зберігання /	акт приймання но-мер	кількість	вартість	акт передачі но-мер	дата	кількість	вартість	№ вимоги	дата	кількість	вартість		

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № М-28
Затверджена наказом Міністерства
України від. 21.06.1996 р. № 193
Код за УКУД

ЗАТВЕРДЖУЮ ЛІМІТ ПО ОБ'ЄКТУ
Керівник підприємства

підпис _____ і, по. б, прізвище _____
" _____ 200__ р.

ЛІМІТНО – ЗАРОБІТНА КАРТКА №

з _____ до _____ 200__ р.

Вид операції	Склад	Одержувач		Кореспондуючий рахунок	
		будівельна дільниця	об'єкт	рахунок, субрахунок	код аналітичного аналізу

назва об'єкта _____
Начальник дільниці _____ Виконавець робіт _____
Прізвище, і, по б _____ Прізвище, і, по б _____
Ліміт витрати матеріалів по об'єкту перевірна _____
посада _____ підпис _____

Посада	Прізвище, ім'я по батькові	Зразок підпису

Переліченим особам довіряю одержання матеріалів та зразок їх підписів підтверджую
Виконавець робіт _____
підпис _____ прізвище, і, по. б. _____

Місяць	Відпуск матеріалів підтверджую – начальник дільниці / виконавець робіт /	Витрати матеріалів на виробництво та залишок їх на об'єкті на кінець місяця підтверджую виконавець робіт	Підрахунок підсумку витрати матеріалів на виробництво пере- вірів - бухгалтер
	підпис _____	підпис _____	підпис _____

2-а сторона форми № М-28

Порядковий номер запису	Матеріальні цінності		Одиниця виміру, код одиниці ви- міру	Залишок матеріалу на початок року	Відпущено по датах			
	найменуван- ня, сорт, розмір, мар- ка	Код / номенк- латурний но- мер /			кількість	кількість	кількість	кількість
					підпис комірника	підпис комі- рника	підпис комі- рника	підпис комі- рника
1	2	3	4	5	6	7	8	9

3-я сторінка форми № М-28

			Повернено	Залишок на об'єкті на кінець місяця	Всього витрат за місяць за відрахуванням повернення і залишку на кінець місяця	Ліміт матеріалів на об'єкт	Всього витрат матеріалів з початку будівництва	Результат	
кількість	кількість	кількість						кількість	кількість
кількість	кількість	кількість	кількість	кількість	кількість	кількість	кількість	кількість	кількість
підпис комірника	підпис комірника	підпис комірника	підпис комірника	підпис виробника робіт	кількість	кількість	кількість	кількість	кількість
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

Вкладний лист до форми № М-28

Відпущено по датах						
кількість	кількість	кількість	кількість	кількість	кількість	кількість
підпис комірника	підпис комірника	підпис комірника	підпис комірника	підпис комірника	підпис комірника	підпис комірника
6	7	8	9	10	11	12

підприємство (організація)
 Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Типова форма № М-28а
 Затверджена наказом Міністерства
 України від 21.06.96 Р. №193
 Код за УКУД

Затверджую ліміт по об'єкту
 Керівник підприємства

підпис і., по б., прізвище
 " " 200 р.

ЛІМІТНО-ЗАБІРНА КАРТКА
 на _____ 200 р.

Вид операції	Склад	Одержувач		Кореспондуючий рахунок	
		будівельна ділянка	об'єкт	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку

назва об'єкта _____
 Начальник ділянки _____ прізвище, і., по б.
 Виконавець робіт _____ прізвище, і., по б.
 Ліміт витрати матеріалів по об'єкту перевірів _____ посада, підпис

Посада	Прізвище, ім'я по батькові	Зразок підпису

Переліченим особам довіряю одержання матеріалів та зразок їх підписів підтверджую
 Виконавець робіт _____ підпис _____ прізвище, і., по б.
 Всього записів за лімітно-забірною карткою _____ Начальник відділу, який встановив ліміт _____
 Виконавець робіт _____ Завідувач складом _____

2-а сторінка форми М-28а

Порядковий номер запису	Матеріальні цінності		Одиниця	Ліміт	Відпущено		
	найменування, сорт, розмір, марка	код / номенклатурний номер /			кількість	кількість	кількість
					підпис	підпис	підпис
1	2	3	4	5	6	7	8

3-я сторінка форми № М-28а

по датах			Дата повернення		Всього відпущено із врахуванням повернення	Ціна	Сума	Порядковий номер запису за складською картоцекою
кількість	кількість	кількість	кількість	кількість				
підпис	підпис	підпис	підпис	підпис				
9	10	11	12	13	14	15	16	17

Вкладний лист до форми № М-28а

Відпущено по датах					
кількість	кількість	кількість	кількість	кількість	кількість
підпис	підпис	підпис	підпис	підпис	підпис
6	7	8	9	10	11

Зразки типових форм первинних документів з обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів

ВІДОМІСТЬ на поповнення (вилучення) постійного запасу інструментів (пристроїв) (форма № МШ-1)

Застосовується для обліку зміни запасу інструментів (пристроїв) у роздавальних кладових на тих підприємствах, де облік ведеться за принципом встановлення постійного оборотного (обмінного) фонду. Відомість складається у двох примірниках начальником цеху разом із начальником інструментального чи планового відділу при необхідності зміни норми постійного запасу інструментів (пристроїв). Один примірник відомості знаходиться в інструментальному відділі, другий в цеху.

На підставі даних відомості вносяться зміни до картки складського обліку матеріалів (типова форма № М-12) інструментально-матеріальної кладової.

КАРТКА обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів (форма № МШ-2)

Застосування для обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів, виданих під розписку робітнику чи бригадиру (для бригади) із роздавальної кладової цеху для тривалого користування.

Заповнюється в одному примірнику комірником на кожного робітника, що одержав ці предмети.

Для обліку інструментів (пристроїв), виданих робітнику із кладової цеху для короткострокового користування, застосовується інструментальна марка. Яка при здачі інструментів в комірнику, повертається робітникові.

На кожну інструментальну марку, в якій вказується номер інструментальної роздавальної кладової, номер цеху, табельний номер робітника, комірник видає тільки один інструмент.

ЗАМОВЛЕННЯ на ремонт або заточування інструментів (пристроїв) (форма № МШ-3)

Застосовується для обліку інструментів (пристроїв), переданих на заточування або ремонт. Використовується на тих підприємствах, де заточування та ремонт інструментів (пристроїв) проводиться в централізованому порядку. Замовлення виписується у двох примірниках комірником роздавальної кладової. Один примірник залишається у комірника з розпискою виконавця, другий передається разом із інструментом до цеху виконання (заточувальну майстерню). Після заточування чи ремонту інструмента (пристрою) комірник робить відмітку у своєму примірнику про повернення інструмента (пристрою) і розписується у примірнику цеху-виконавця.

АКТ вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів (форма № МШ-4)

Застосовується для оформлення поломки та втрати інструментів (пристроїв) та інших малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Складається в одному примірнику майстром і начальником цеху (дільниці) на одного або декількох робітників.

При поломці, псуванні та втраті малоцінних та швидкозношуваних предметів з вини робітника акт складається у двох примірниках. Один примірник залишається в цеху (на дільниці), а другий направляється у розрахункову частину бухгалтерії для утримання у встановленому порядку з робітника вартості поламаного, зіпсованого чи втраченого предмета.

При пред'явленні робітником акту вибуття йому замість непридатного чи втраченого предмета видається придатний і записується до картки обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів (форма № МШ-2). Акти вибуття потім прикладаються до актів на списання (форма № МШ-5 і МШ-8).

АКТ на списання інструментів (пристроїв) та обмін їх на придатні (форма № МШ-5)

Застосовується для оформлення списання інструментів (пристроїв), що стали непридатними, та обміну їх на придатні на тих підприємствах, де облік проводиться за методом обмінного (оборотного) фонду. Складається в одному примірнику комісією цеху на підставі разових актів вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів (форма № МШ-4). Непридатний інструмент за актом здається до кладової для утилю. Акт візується начальником інструментального складу (ІШС), який видає цеху інструменти (пристрої) того ж найменування марки та розміру за актом без виписки вимог і лімітних карток. Після видачі складом інструментів (пристроїв) акт передається до бухгалтерії, де згідно з цим актом проводиться списання інструментів (пристроїв) зі складу, без відображення їх руху

по роздавальних кладових цехів. Виданий складом інструмент (пристрій) в порядку обміну за актами у картці обліку роздавальних кладових не відображається.

ОСОБОВА КАРТКА
обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів
(форма № МШ-6)

Форма застосовується для обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів, які видаються робітникам підприємства в індивідуальне користування за встановленими нормами. Картка ведеться в одному примірнику і зберігається у комірника цеху (дільниці).

У випадку втрати взятих предметів в спецодягу, спецвзуття або запобіжних засобів в особовій картці за формою № МШ-6 в рядку загубленого предмету в розділі “Повернено” робиться запис: “Акт вибуття і дата”.

Черговий спецодяг, спецвзуття та запобіжні засоби колективного використання, видані робітникам та службовцям тільки на час виконання тих робіт, на які вони передбачені, повинні знаходитися у коморах і видаватися під відповідальність майстрів та інших робітників, перелік яких затверджується керівником підприємства.

Черговий спецодяг, спецвзуття та запобіжні засоби записуються на окремі картки з поміткою “Чергова”.

При автоматизованій обробці даних з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів особова карта не ведеться.

ВІДОМІСТЬ
обліку видачі (повернення)
спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв
(форма № МШ-7)

Застосовується для обліку видачі спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів робітникам підприємств в індивідуальне користування за встановленими нормами.

Заповнюється в двох примірниках комірником цеху (відділу, дільниці) окремо на видачу і на повернення спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів і оформляється відповідними підписами. Один примірник передається до бухгалтерії, другий залишається у комірника цеху (відділу, дільниці).

За цією формою ведеться облік прийнятих від робітників спецодягу, спецвзуття на прання, дезинфекцію, ремонт та на літнє зберігання.

АКТ
на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів
(форма № МШ-8)

Форма застосовується для оформлення списання морально застарілих, зношених і непридатних для подальшого використання інструментів (пристроїв), спецодягу, спецвзуття, запобіжних засобів по закінченню строку носки, інших малоцінних та швидкозношуваних предметів і здача їх у комору для утилю. Акт складається в одному примірнику комісією на підставі разових актів вибуття малоцінних і швидкозношуваних предметів (форма № МШ-4). Після здачі списаних предметів до комори для утилю акт із розпискою комірника здається до бухгалтерії.

На різні види малоцінних та швидкозношуваних предметів акти на списання складаються окремо.

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № МШ-1
Затверджена наказом Міністерства
України від. 22.05.1996 р. № 145
Код за УКУД

ВІДОМІСТЬ
на поповнення (вилучення) постійного запасу інструментів /пристроїв/

Номер документа	Дата складання	Код			Кореспондуючий рахунок	
		виду операції	відправника	одержувача	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку

Інструмент / пристрій/		Одиниця виміру		Поповнення /вилучення/ постійного запасу		
найменування, розмір, марка	номенклатурний номер	код	найменування	кількість	ціна	сума
1	2	3	4	5	6	7

Начальник інструментального /планового/ відділу _____ Начальник цеху _____
Інструменти видав _____ Інструмент прийняв на відповідальне збереження _____

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № МШ-2
Затверджена наказом Міністерства
України від. 22.05.1996 р. № 145
Код за УКУД

КАРТКА
обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів

Прізвище, і., по б. _____
Професія _____
Посада _____

Цех, відділ, дільниця	Комора	Табельний номер

Предмет		Видано			Повернуто			Акт вибуття		Строк служби	Номер паспорта
Найменування, марка, розмір	Номенклатурний номер	дата	кількість	підпис робітника /бригадира/	дата	кількість	підпис комірника	номер	дата		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № МШ-3
Затверджена наказом Міністерства
України від. 22.05.1996 р. № 145
Код за УКУД

**ЗАМОВЛЕННЯ
на ремонт або заточування інструментів /пристроїв/**

Номер доку- мента	Дата скла- дання	Цех		Кореспондуючий рахунок		Строк викона- ння
		замовник	виконавець	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку	

Інструмент / пристрій/ найменуван- ня	Інструмент / пристрій/ номенклату- рний номер	Номер креслення	Кількість		Вид ремонту	Відмітка чи підпис конт- ролера ВТК	Дата повер- нення	Підпис комі- рника
			здано	повернуто				
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Здав _____

Прийняв _____

(підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № МШ-4
Затверджена наказом Міністерства
України від. 22.05.1996 р. № 145
Код за УКУД

**АКТ
вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів**

ЗАТВЕРДЖУЮ

_____ посада

підпис _____ і, по б., прізвище
" _____ " _____ 200 ____ р.

Номер документа	Дата скла- дання	Код виду операції	Цех, відділ, дільниця	Склад		

Кореспондуючий рахунок		Предмет		Одиниця виміру		Кіль- кість	Ціна	Сума	Код при- чини ви- буття
рахунок, суб- рахунок	код аналітич- ного обліку	найменування, розмір, марка	номенклатур- ний номер	код	найменування				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Причина вибуття _____

Майстер, виконавець роботи _____

Зворотна сторона форми № МШ-4

Прізвище, ім'я по батькові	Табельний номер	Номенкла- турний номер	Дата видачі	Підпис особи, яка здає ма- лоцінні та швидко- зношувані предмети	Рахунок утримання з винуватців Вид утримання <input type="text"/>				Підпис винуватця у поламаві (втраті)
					відсоток знос	вартість за відраху- ванням знос	розмір /відсоток/ утримання	сума до утри- мання	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Начальник цеху /відділу/, дільниці _____ Комірник _____ Бухгалтер _____

(підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № МШ-5
Затверджена наказом Міністерства
України від. 22.05.1996 р. № 145
Код за УКУД

АКТ
на списання інструментів /пристроїв/ та обмін їх на придатні

ЗАТВЕРДЖУЮ

_____ посада
_____ підпис _____ і., по б., прізвище
"____" _____ 200__ р.

Номер документа	Дата складання	Код виду операції	ЦІС	Здавальник		Причина списання та обміну
				цех, дільниця	ІРК	

Інструмент /пристрій/		Одиниця виміру		Ціна	Пред'явлено /кількість/	Видано у порядку обміну та списання з ЦІКУ		Списання з цеху /ІРК/ через відсутність інструменту на складі	
найменування, розмір, марка	номенклатурний номер	код	найменування			кількість	сума	кількість	сума
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Зворотна сторона форми № МШ-5

Інструмент /пристрій/		Одиниця виміру		Ціна	Пред'явлено /кількість/	Видано у порядку обміну та списання з ЦІКУ у		Списання з цеху /ІРК/ через відсутність інструменту на складі	
найменування, розмір, марка	номенклатурний номер	код	найменування			кількість	сума	кількість	сума
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Всього _____

Обмін дозволяю _____
начальник інструментального /планового/ відділу

Вказані в акті непридатні інструменти:

Здав і прийняв комірник ІРК _____

Обмін зробив комірник ЦІКУ у _____

Перелічені в цьому акті непридатні інструменти та пристрої пораховані поштучно, вилучені із ЦІКУ у і підлягають оприбуткуванню за ціною можливого використання:

Склад одержувач	Матеріали, що одержані від списання інструментів		Одиниця виміру		Кількість	Ціна	Сума	Номери документів про приймання матеріалів
	найменування	номенклатурний номер	код	найменування				
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Всього _____

Голова комісії _____ посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище
Члени комісії _____ посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище
_____ посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище
_____ посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище

_____ (підприємство, організація)
 Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Типова форма № МШ-6
 Затверджена наказом Міністерства
 України від 22.05.1996 р. № 145
 Код за УКУД

ОСОБОВА КАРТКА №
обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв

Прізвище _____
 Ім'я _____ По батькові _____
 Табельний номер _____
 Цех _____ Дільниця _____
 Відділ _____
 Прфесія _____
 Посада _____
 Дата прийому на роботу _____
 Дата зміни професії /посади/ _____

Стать _____
 Ріст _____
 Розмір одягу _____
 взуття _____
 головного убору _____

Передбачено затвердженими нормами

Найменування спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв	Параграф норм	Одиниця виміру	Кількість	Строк служби

Начальник ВТБ _____ Бухгалтер _____

Інженер по охороні праці та техніці безпеки _____
 Начальник цеху _____

Зворотна сторона форми № МШ -6

Видача та повернення спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв

Спецодяг, спецвзуття та запобіжні пристрої		Видано					Повернено				
		дата	кількість	% придатності	вартість	підпис в одержанні	дата	кількість	% придатності	робітника про здачу	підпис комірника про одержання
найменування	номенклатурний номер	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	2										

_____ (підприємство, організація)
 Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Типова форма № МШ-7
 Затверджена наказом Міністерства
 України від 22.05.1996 р. № 145
 Код за УКУД

ВІДОМОСТІ
обліку видачі /повернення/ спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв

Номер документа	Місяць, рік	Код виду операції	Цех, відділ, дільниця	

Номер за порядком	Прізвище ім'я по батькові	Табельний номер	Спецодяг, спецвзуття та запобіжні пристрої		Одиниця виміру		Кількість	Дата надходження в експлуатацію	Строк служби	Підпис в /з держанні здачі/
			найменування	номенклатурний номер	код	найменування				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Матеріально відповідальна особа _____

(підприємство, організація)
 Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Типова форма № МШ-8
 Затверджена наказом Міністерства
 України від 22.05.1996 р. № 145
 Код за УКУД

ЗАТВЕРДЖУЮ

_____ посада
 _____ підпис і., по б., прізвище
 “ _____ ” _____ 200__ р.

АКТ

на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів

Комісія, яка призначена наказом від “ _____ ” _____ 200__ р. № _____ переглянула прийняті за _____ 200__ р. малоцінні та швидкозношувані предмети, що знаходились в експлуатації, і признала їх непридатними, які належать здачі у брухт.

Номер документа	Дата складання	Код виду операції	Цех, відділ, дільниця	Комора	Кореспондуючий рахунок		Сума	Строк служби	Причина списання	Номер паспорта	
					рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку					
Предмет		Одиниця виміру		Кількість	Дата надходження	Ціна	Сума	Строк служби	Причина списання	Номер паспорта	
найменування	номенклатурний номер	інвентарний номер	код найменування								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Зворотна сторона форми № МШ-8

Предмет			Одиниця виміру		Кількість	Дата надходження	Ціна	Сума	Строк служби	Причини списання	Номер питання
найменування	номенклатурний номер	інвентарний номер	код найменування								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Загальна кількість предметів прописом _____

Номера та дати актів вибуття _____

Перераховані в цьому акті предмети у присутності комісії перетворені в брухт, який підлягає оприбуткуванню:

Брухт				Кількість	Ціна	Сума	Порядковий номер запису за складською картотекою
найменування	номенклатурний номер	код	найменування				
1	2	3	4	5	6	7	8

Брухт, що не підлягає обліку, знищено

Голова комісії _____ посада _____ підпис і., по б., прізвище
 _____ посада _____ підпис і., по б., прізвище
 _____ посада _____ підпис і., по б., прізвище
 _____ посада _____ підпис і., по б., прізвище

Брухт за накладною № _____ зданий “ _____ ” _____ 200__ р.

Зразки типових форм первинних документів з обліку особового складу підприємства

НАКАЗ (розпорядження) про прийом на роботу (Форма № П-1)

Застосовується для обліку прийнятих на роботу, заповнюється у відділі кадрів на всіх працівників.

Завізований начальником відділу кадрів або особою, відповідальною за прийняття на роботу, проект наказу (розпорядження) в необхідних випадках є направленням на переговори і пропуском в цех (відділ) для ознайомлення з умовами роботи.

Керівник структурного підрозділу-начальник (майстер) цеху (відділу) робить висновок про можливість зарахування: на зворотній стороні проекту наказу (розпорядження) вказується, ким може бути прийнятий на роботу той, хто намагається, по якому розряду, чи з яким окладом і тривалістю строку випробування.

Згода працівника з умовами праці, результати переговорів, в разі необхідності медичного огляду, відмітки про проходження інструктажу по техніці безпеки, протипожежному мінімуму та інші відмітки проставляються на зворотній стороні форми.

Проект наказу (розпорядження) про прийом на роботу працівника, якому встановлюють оклад, візується у відповідній службі підприємства (організації) для підтвердження вакантної посади і окладу, що встановлюються за штатними розписом.

Підписаний керівником підприємства (організації) наказ (розпорядження) оголошується працівнику під розписку.

На підставі підписаного наказу (розпорядження) про прийом на роботу відділ кадрів заповнює документ первинного обліку форма № П-2 "Особова картка", робить відповідні записи у трудовій книжці; бухгалтерія відкриває особовий рахунок чи аналогічний йому документ.

ОБЛІКОВА КАРТКА спеціаліста з вищою освітою, який виконує науково-дослідні, проектно-конструкторські і технологічні роботи (Форма № П-4)

Форма заповнює в одному екземплярі працівник відділу кадрів. На кожного наукового працівника також ведеться особова картка по формі № П-2.

НАКАЗ (РОЗПОРЯДЖЕННЯ) про переведення на іншу роботу (форма № П-5)

Застосовується при оформленні переведення працівника із одного цеху (відділу, дільниці) в інший. Заповнюється працівником відділу кадрів у двох примірниках. Один примірник зберігається у відділі кадрів, другий передається до бухгалтерії.

Наказ (розпорядження) візує начальник цеху (відділу, дільниці) попереднього і нового місця роботи та підписує керівник підприємства (організації).

На підставі наказу (розпорядження) про переведення на іншу роботу відділ кадрів робить відмітки у особовій картці ф. № П-2, трудовій книжці та інших документах.

На зворотній стороні форми робляться відмітки про нездані майново-матеріальні та інші цінності, що рахуються за працівником на попередньому місці роботи.

НАКАЗ (РОЗПОРЯДЖЕННЯ) про надання відпустки (форма № П-6)

Застосовується для оформлення щорічної та інших видів відпустки, що надається працівникам у відповідності з чинними законодавчими актами і положеннями договорами, контрактами та графіками відпусток.

Заповнюється у двох примірниках. Один залишається у відділі кадрів, другий передається до бухгалтерії. Підписується начальником (майстром) цеху (відділу, дільниці) та керівником підприємства (організації).

На підставі наказу (розпорядження) про надання відпустки відділ кадрів робить відмітки в особовій картці ф. № П-2 працівника, а бухгалтерія робить розрахунок заробітної плати, що належить за відпустку. При наданні відпустки без оплати поруч із зазначенням кількості днів відпустки зазначається "без оплати".

СПИСОК ПРО НАДАННЯ ВІДПУСТКИ (форма № П-7)

Відпустки для групи працівників доцільно оформлювати за списком.

Відмітки про здачу інструменту, спецодягу та іншого господарського інвентарю на період відпустки працівника в записці (списку) про надання відпустки не робляться.

Відділ кадрів на основі записки чи списку про надання відпустки відмічає в особовій картці працівника дані про відпустку, а розрахунковий відділ бухгалтерії робить розрахунок заробітної плати, що належить за відпустку.

**НАКАЗ (РОЗПОРЯДЖЕННЯ)
про припинення трудового договору (контракту)
(форма № П-8)**

Застосовується при звільненні працівників, заповнюється працівником відділу кадрів у двох примірниках на всіх працівників, за винятком тих, які звільняються вищестоящим органом. Один лишається у відділі кадрів, другий передається в бухгалтерію. Підписується начальником (майстром) цеху (відділу, дільниці) та керівником підприємства (організації).

У розділі “Довідка про нездані майново-матеріальні та інші цінності” робляться відмітки про нездані цінності, що рахуються за працівником.

На підставі наказу (розпорядження) про припинення трудового договору бухгалтерія робить розрахунок із працівником.

При звільненні за особистим бажанням працівник оформлює заяву на лицьовій стороні форми.

**КНИГА
обліку руху трудових книжок
(форма № П-10)**

Застосовується для обліку наявності, надходження і вибуття бланків трудових книжок.

**АКТ
на списання бланків трудових книжок або вкладишів до них
(форма № П-11)**

Документом оформляється процедура зіпсованих трудових книжок шляхом їх знищення з відображенням дати списання та складу комісії, в присутності якої відбулося знищення зіпсованих бланків трудових книжок та вкладишів до них.

**ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИКОРИСТАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ
(ТАБЕЛЬНОГО ОБЛІКУ)**

1. Облік використання робочого часу здійснюється за кожну зміну в таблиці, який відкривається щомісячно на працюючих цеху (відділу, дільниці) тощо.

2. Для ведення обліку використання робочого часу кожному працюючому присвоюється табельний номер, який наводиться у всіх документах по обліку праці та її оплати. У випадку звільнення (або перевodu) працівника в інший цех (відділ) його колишній табельний номер не може бути присвоєний іншому та повинен залишатися вільним не менше трьох років.

3. Табель являє собою іменний список працівників цеху (відділу), дільниці, тощо, та ведеться окремо по категорій, а в межах категорій працюючих – в порядку табельних номерів або алфавітному порядку.

4. Табель складається (готується) за два-три дні до початку розрахункового періоду на підставі табеля за минулий місяць. Записи в таблиці на підставі належно оформлених документів по обліку особового складу: наказу (записок) про прийом, переведення, звільнення.

5. Облік явок на роботу та використання робочого часу здійснюється в таблиці або методом суцільної реєстрації, а саме відмітки всіх прибулих, які запізнилися і т.д., або шляхом реєстрації тільки відхилень (неявок, запізнь і т.д.).

**ТАБЕЛЬ
обліку використання робочого часу та розрахунку
заробітної плати (форма № П-12 та форма № П-13)**

Форма № П-12 та П-13 застосовуються для обліку використання робочого часу всіх категорій працюючих, для контролю за дотриманням працюючими встановленого режиму робочого часу, для отримання даних про відпрацьований час, розрахунку заробітної плати, а також для складання статистичної звітності з праці.

Складаються в одному примірнику уповноваженою на те особою. Після відповідного оформлення передаються в бухгалтерію.

Відмітки у таблиці про причини неявок на роботу, чи про фактично відпрацьований час, про роботу в надурочний час чи інші відхилення від нормальних умов роботи повинні бути зроблені тільки на підставі документів, оформлених належним чином (листок непрацездатності і т.п.).

Для відображення використаного робочого часу за кожний день у таблиці (у формі № П-12 графі 3,5 у формі № П-13 графа 3) відведено два рядки – один для відміток умовних позначень видів затрат робочого часу, а другий – для запису кількості годин по них.

Облік використання робочого часу здійснюється у таблиці методом суцільної реєстрації явок і неявок на роботу. Або шляхом реєстрації тільки відхилень (неявок, запізнь і т.д.).

Форма № П-13 “Табель обліку використання робочого часу” застосовується в умовах автоматизованої системи управління підприємством. Бланк табеля форми № П-13 заздалегідь заповненими окремими реквізитами може бути створений за допомогою засобів обчислювальної техніки. До таких реквізитів відносяться: цех (відділ), бригада, прізвище, ім’я, по батькові, професія (посада), табельний номер і т.д., тобто дані, що є у довідниках умовно-постійної інформації. В цьому випадку форма табеля змінюється відповідно до прийнятої технології обробки даних.

Разом з тим така форма повинна забезпечувати можливість відобразити у ній облік використання робочого часу. Умовні позначення відпрацьованого часу, наведені на титульному аркуші форми № П-12, застосовуються і при заповненні форми № П-13.

Типова форма № П-13 пристосована до різних умов організації виробництва може бути доповнена необхідними даними, наприклад, для вугільної, гірничорудної та інших галузей промисловості з метою контролю за знаходженням робітників на роботі під землею, доцільно включати показники часу спуску в шахту та підйому з неї.

Облік часу надурочних робіт здійснюється на основі списків осіб, що працювали надурочно (форма № П-15). Списки з відміткою майстра про кількість фактично відпрацьованого понаднормового часу використовуються для запису в таблиць.

Облік часу простоїв здійснюється на підставі листків обліку простоїв (форма № П-16). Листки обліку простоїв з відміткою про час простоїв використовуються для запису в таблиць.

**Список осіб, які працювали в надурочний час
(форма № П-15)**

Використовується для обліку часу, який відпрацьовано надурочно та оплати роботи в надурочний час. Заповнюється в одному примірнику майстром або іншими посадовими особами, які відповідальні за облік робочого часу, та передається в бухгалтерію (МСУ).

**Листок № _____ обліку простоїв
(форма № П-16)**

Облік часу простоїв здійснюється на підставі аркушів обліку простоїв. Аркуш обліку простоїв з відміткою про час простоїв використовується для запису в таблиці.

підприємство, організація
Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Типова форма № П-І
Затверджена наказом Міністерства
України від. 09.10.1995 р. № 253
Код за УКУД

НАКАЗ № _____ / РОЗПОРЯДЖЕННЯ/ ПРО ПРИЙОМ НА РОБОТУ

Номер наказу	Дата складання

_____ / прізвище, ім'я по батькові /

Прийняти на роботу з _____ Дата

на конкурсній основі _____ Код

за умовами контракту _____ Код

зі строком випробування чи без нього _____ строк випробування _____ Код

Строк трудового договору

безстроковий _____ Код

на визначений строк _____ до _____ Код

Робота (основна, за сумісництвом)

Цех, відділ	Дільниця	Категорія персоналу
1	2	3
Професія, посада	Тарифний розряд / клас / розряд	Табельний номер
4	5	6

Форма і система оплати праці _____ Код

Умови праці (нормальні, шкідливі, небезпечні) _____ Код

Надбавка та доплати до заробітної плати _____

Вид	Розмір

Тривалість робочого дня / робочого тижня / при роботі з неповним робочим часом _____
Підпис керівника _____ Підпис працюючого _____

Зворотна сторона форма № П-І

Направляється для ознайомлення з умовами роботи в цех/ відділ/, дільниця _____
Посада _____ підпис _____ "_____" _____ 200__ р

Згоден прийняти на роботу за професією (на посаду) _____
за тарифним розрядом (з окладом) _____ зі строком випробування _____

Начальник /майстер/ цеху /відділу/, дільниці _____ підпис _____
"_____" _____ 200__ р.

З умовами роботи згоден / згодна/ _____ підпис _____
"_____" _____ 200__ р.

Висновок медичного огляду _____ посада _____ підпис _____

Відмітки про проходження інструктажу з техніки безпеки, протипожежного мінімуму та інше

Вид інструктажу	Дата	Посада і підпис особи, яка проводила інструктаж

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № П-4
Затверджена наказом Міністерства
України від. 09. 10. 1995 р. № 253
Код за УКУД

ОСОБОВА КАРТКА
спеціаліста з вищою освітою, який виконує
науково-дослідні, проектно-конструкторські і технологічні роботи

Посада _____
1. Прізвище _____
ім'я по батькові _____
2. Стать _____
3. Рік народження _____
4. Громадянство _____
5. Назва вищого навчального закладу, який закінчив /ла/ _____
6. Факультет _____
7. Спеціальність за дипломом _____
Стаж роботи за спеціальністю з _____ 19 ____ р.
8. Закінчив /ла/ аспірантуру : так, ні /не потрібно закреслити/
Рік закінчення теоретичного курсу аспірантури 199 ____ р.
9. Вчений ступінь та галузь науки _____
Дата та заповнення
" ____ " _____ 200 ____ р.

10. Ким виданий документ, № документа і дата присудження наукового ступеня _____
11. Вчене звання, назва кафедри, дисципліни чи загальної спеціальності _____
12. Ким виданий документ, № _____
13. Вузька спеціальність по науково-дослідній роботі _____
14. Робота на момент заповнення облікової картки: основна чи за сумісництвом _____
15. Робота в інших організаціях _____

підприємство, організація, посада

Підпис керівника наукового підрозділу _____

Підпис начальника
відділу кадрів _____

Зворотна сторона форми № П-4

Переміщення наукового працівника по службі після заповнення облікової картки			Присудження нового наукового ступеня, присвоєння нового вченого звання та зміна наукової спеціальності після заповнення облікової картки			
Дата	Посада, на яку переведений	Найменування організації та адреса	Дата	Номер документа	Ким затверджений	Назва нового наукового ступеня, вченого звання, наукової спеціальності
1	2	3	4	5	6	7

Відомості про наукову діяльність											
наукові публікації /кількість/					наукові винаходи /кількість/				одержані премії		
дата	книги, монографії, підручники	брошури	статті /тези/ наукові доповіді	інші	дата	патенти	винаходи	інші	дата	державні	
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма №П-5
Затверджена наказом Міністерства
України від 09.10.1995 № 253
Код за УКУД

НАКАЗ (РОЗПОРЯДЖЕННЯ) ПРО ПЕРЕВЕДЕННЯ НА ІНШУ РОБОТУ

номер документа	дата складання
<input type="text"/>	<input type="text"/>

прізвище, ім'я по батькові _____

Перевести тимчасово код з Дата до Дата
постійно

Місце роботи	Цех відділ	Дільниця	Категорія персоналу	Професія, посада	Тарифний розряд/клас/оклад	Табельний номер	Надбавка до заробітної плати, крб., %	Підпис начальника цеху, відділу	Дата
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Попереднє									
Нове									

Форма і система оплати праці _____ Код

Умови праці _____ Код
нормальні, шкідливі, небезпечні

Тривалість робочого дня /робочого тижня/ при роботі з неповним робочим часом _____

Вид переведення _____
Підстави переведення _____

Підпис керівника _____ Підпис працівника _____
“_____” _____ 200__ р.

Зворотна сторона форми № П-5

Висновок медичного огляду _____
_____ “_____” _____ 200__ р.
посада підпис

Відмітка про проходження інструктажу по техніці безпеки, протипожежному мінімуму та інше

Вид інструктажу	Дата	Посада та підпис особи, яка проводила інструктаж

Довідка про нездані майново-матеріальні та інші цінності

Найменування служби	Найменування предмета	Кількість	Дата і підпис	Сума заборгованості

(підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № П-6
Затверджена наказом Міністерства
України від. 09.10.1995 р. № 253
Код за УКУД

номер документа	дата складання
<input type="text"/>	<input type="text"/>

НАКАЗ / РОЗПОРЯДЖЕННЯ / ПРО НАДАННЯ ВІДПУСТКИ

/прізвище, ім'я по батькові/

Цех, відділ	Дільниця	Категорія персоналу	Професія, посада	Тарифний розряд / клас / оклад	Табельний номер
1	2	3	4	5	6

Умови праці _____
/нормальні, шкідливі, небезпечні/

КОД
<input type="text"/>

Надати щорічну відпустку за робочий рік з “_____” _____ 200_____ р.
по “_____” _____ 200_____ р. включно на робочих (календарних) днів

Додаткова відпустка на робочих (календарних) днів

За роботу з шкідливими умовами праці на _____ Матерям, які мають дітей до 14 років, на _____
робочих днів робочих днів

За безперервний стаж роботи на _____ робочих (ка- За багатозмінний режим роботи на _____ робочих
лендарних) днів днів

Інші види додаткової відпустки на _____ робочих
(календарних) днів

Всього на _____ робочих (календарних) днів включно

з “_____” _____ 200_____ р. по “_____” _____ 200_____ р.

Підпис керівника _____ “_____” _____ 200_____ р.

Підпис начальника цеху / відділу / , майстра дільниці _____ “_____” _____ 200_____ р.

Підпис працівника _____ “_____” _____ 200_____ р.

Розрахунок оплати відпустки

	місяці												Разом	
Сума: із фонду оплати праці														
із фонду матеріального заохочення														
пільгові дні														

Середній заробіток			
із фонду оплати праці _____		із (вказати джерело) _____	
місячний	денний	місячний	денний

Нараховано						Утримано			
найменування нарахування	місяць	вид оплати	кореспондуючий рахунок	сума	дні	прибутковий податок	до пенсійного фонду	Інші утримання	
								вид утримання	сума
Заробітна плата			X						
за попередній місяць									
за поточний місяць									
Сума за відпустку:									
За поточний місяць									
із фонду оплати праці									
із (вказати джерела)									
За наступний місяць									
із фонду оплати праці									
із (вказати джерела)									
		Разом			X			X	

До видачі _____ грн. по платіжній відомості (видатковому ордеру) № _____ Бухгалтер _____

_____ (підприємство, організація)
Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Типова форма № П-7
Затверджена наказом Міністерства
України від. 09.10.1995 р. № 253
Код за УКУД

СПИСОК № _____ ПРО НАДАННЯ ВІДПУСТКИ

з _____ 200__ р. / має силу наказу/
по _____ цеху /відділу, дільниці/

Категорія	Професія / посада /	Розряд	Прізвище ім'я та по батькові	Вид відпусток	За який період надається	З якого числа надається відпустка	Кількість днів відпустки		Сума		Шифр витрат	Табельний №	Види оплати	Види оплати	Примітка
							У поточному місяці	У наступному місяці	Річного заробітку	Середньо місячного заробітку			Сума		
													За поточний місяць	За наступний місяць	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

Начальник цеху (відділу, дільниці) _____ Начальник відділу кадрів _____
підпис

“ _____ ” _____ 200__ р. Бухгалтер _____
підпис

(підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № П-8
Затверджена наказом Міністерства
України від 09.10.1995 р. № 253
Код за УКУД

**НАКАЗ/РОЗПОРЯДЖЕННЯ ПРО ВИНИКНЕННЯ ТРУДОВОГО
ДОГОВОРУ (КОНТРАКТУ)**

номер документа	Дата складання

Прізвище, ім'я по батькові						
Цех, відділ	Дільниця	Категорія персоналу	Професія посада	Тарифний розряд /клас/, оклад	Табельний номер	Причина звільнення
1	2	3	4	5	6	7

Умови праці _____ /нормальні, шкідливі, небезпечні/

Код

Звільнити з

Дата

 Причини звільнення _____

Підстави звільнення _____

Узгодження звільнення з профспілкою організацією _____ /номер дата постанови профкому/

Не відпрацьовано (компенсація) _____ днів відпустки
Підпис начальника цеху, відділу /майстра/ _____ Підпис працівника _____
дільниці
" _____ " _____ 200 р. " _____ " _____ 200 р.

Довідка про нездані майново-матеріальні та інші цінності

Найменування служби	Найменування предмету	Кількість	Дата і підпис	Сума заборгованості

Заява

Підпис працівника _____ " _____ " _____ 200__ р.

Зворотна сторона форми № П-8

Розрахунок

Сума: із фонду оплати праці із (вказати джерело) пільгові дні	місяці												Разом		

Середній заробіток			
із фонду оплати праці _____		із (вказати джерело) _____	
місячний	денний	місячний	денний

(підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № П-10
Затверджена наказом Міністерства
України від 27.10.1995 р. № 227
Код за УКУД

Книга обліку руху трудових книжок

№ п/п	Дата прийому або заповнення трудо- вої книжки чи вкладиша до неї			Прізвище, ім'я по батькові власника трудової книжки	Посада, професія, праців- ника, який здав або на яко- го заповнено трудову кни- жку чи вкладиш	Найменування структур- ного підрозділу	Дата і номер документа, на підставі якого прийнято працівника	Розписка відповідальної особи, яка приймала або заповнювала трудову кни- жку чи вкладиш	Серія і номер трудової книжки чи вкладиша до неї	Сума отримана при випус- ці трудової книжки чи вкладиша до неї	Дата і підстава видачі пра- цівнику трудової книжки при звільненні	Розписка працівника в отриманні трудової книж- ки
	Число	Місяць	Рік									

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма №П -11
Затверджена наказом Міністерства
України від 27.10.1995 р. № 277
Код за УКУД

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник підприємства
/установи, організації/ _____

“ _____ ” _____ 200 __ г.

АКТ

**на списання бланків трудових книжок
або вкладишів до них**

“ _____ ” _____ 200 __ р. місто _____

Нами _____

/ зазначити посаду, прізвище, ім'я та по батькові / складено цей акт в тому, що за період
з “ _____ ” _____ 200 __ р. по “ _____ ” _____ 200 __ р.

_____ / повне найменування підприємства, установи або організації /
зіпсовано _____

_____ / зазначити докладно причину зіпсування /
“ _____ ” штук _____ / літерами /

бланків трудових книжок / або вкладишів до них /

_____ / перелічити серію і номер кожного бланка трудової книжки або вкладиша до неї /

_____ мові, які “ _____ ” _____ 200 __ р. знищенні шліхом спалення.
/ назва мови /

Акт складений на списання зіпсованих бланків трудових книжок
/ або вкладишів до них / з підзвіту _____
/ повне найменування підприємства, установи або організації /

Підписи: _____

підприємство, організація
 Ідентифікаційний
 код ЄДРПОУ
 Цех, відділ, дільниця
 Зміна майстер
 начальник

Типова форма № П-12
 Затверджена наказом Міністерства
 України від .09 10 1995 № 253
 Код за УКУД

Табель обліку використання робочого часу
 та розрахунки заробітної плати
 за _____ 200__ р.

Умовні позначення

Код	
буквений	цифровий

Години /дні/ роботи	Р	01
години роботи:		
а) нічні	н	02
б) надурочні відрядників	нув	03
в) надурочні почасовиків	нуп	04
почасова робота:		
а) відрядників цілозмінна	рвц	05
б) _____” внутрішньозмінна	рвв	06
Відрядна робота посадових працівників		07
Відрядження:		
а) службові	к	08
б) на сільськогосподарські роботи осіб, які залишаються у середньосписковій чисельності	вс	09
в) на сільськогосподарські роботи осіб, за якими зберігаються 75% середньомісячного заробітку	зс	10
Відпустка: а/ основна щорічна	в	11
б/ додаткова відпустка без збереження заробітної плати, яка надається жінкам до досягнення певного віку дитини	вж	12
в) зв'язку з навчанням і повним збереженням заробітку, підвищення кваліфікації або навчання новим професіям з відривом від виробництва та інші	ву	13
г) у зв'язку з навчанням з частковим збереженням заробітку у вільні від роботи учбові дні	л	14
д) відпустка без збереження заробітної плати, яка надається працівникам для здачі вступних іспитів, а також які навчаються на останніх курсах вищих та середніх спеціальних учбових закладів	лс	15
Тимчасова непрацездатність та відпустки по догляду за хворим та по карантину, оформленні листками непрацездатності, крім випадків, що передбачені кодом “т”	х	16
Відпустка з вагітності та пологів	вв	17
Цілоденні невиходи з повним збереженням заробітної плати у випадках, передбачених законодавством /виконання державних та громадських обов'язків/...	цн	18
Цілозмінні простой не з вини працюючого	пц	19
Внутрішньозмінні простой не з вини працюючого	пв	20
Допризовна підготовка	д	21
Військово-учбові збори	ч	22
Години скорочення роботи робітникам та службовцям молодшим за 18 років проти встановленої тривалості робочого дня	лч	23
Внутрішньозмінні перерви /жінкам на годування дитини, у зв'язку з виконанням державних та громадських обов'язків, для обогріву працюючих, які роблять у холодний період року на відкритому повітрі тощо/	м	24
Цілоденні неявки без збереження заробітку по догляду за хворими та по карантину, оформленні довідками лікувальних установ та інші	ж	25
Вільні від роботи учбові дні без збереження заробітної плати у випадках, передбачених законодавством	щ	26
Неоплачена працездатність у випадках, передбачених законодавством /у зв'язку з побутовою травмою та інші/	т	27
Коротко часова відпустка без збереження заробітної плати надається адміністрацією за ініціативою:		
а) працюючого	а	28
б) адміністрації	аа	29
Цілозмінні простой з вини працюючих	цп	30
Внутрішньозмінні простой з вини працюючих	вп	31
Прогоди та інші неявки з поважних причин	пр	32
Запізнення	зп	33
Передчасне залишення роботи	пз	34
Вихідні /дні щотижневого відпочинку/ святкової та неробочі дні	вщ	35
Масові невиходи на роботу /страйки/	мн	36

Зразки типових форм первинних документів з обліку нарахування та виплати заробітної плати

Розрахункова-платіжна відомість (форма № П-49)

Застосовується для розрахунку та видачі заробітної плати і пенсії всім категоріям працюючих. Складається в одному екземплярі в бухгалтерії на основі даних “Особового рахунку” (типова форма № П-54).

Нарахування заробітної плати проводиться на основі первинних документів з обліку виробітки, фактично відпрацьованого часу, доплатних листків та інших документів. Одночасно проводиться розрахунок всіх утримань із заробітної плати і визначається сума, що належить до видачі.

Графа “Категорія персоналу” заповнюється на тих підприємствах, в звіті по праці яких передбачене ділення працюючих за категоріями.

Розрахункова відомість (форма № П-51)

Застосовується для розрахунку заробітної плати і пенсії всім категоріям працюючих. При цьому “Особовий рахунок” (типова форма № П-54) не ведеється.

Складається в одному екземплярі в бухгалтерії.

Розрахунок заробітної плати (форма № П-52)

Застосовується для розрахунку заробітної плати за усіма категоріями нарахування та утримання по конкретному працівнику.

Платіжна відомість (форма № П-53)

Застосовується для обліку видачі заробітної плати і пенсії.

На титульному листі форми вказується загальна сума виданої і депонованої заробітної плати. При необхідності в графі “Примітка” вказується номер пред’явленого документа.

При заповненні платіжної відомості після останнього запису необхідно зробити підсумковий рядок для загальної суми по відомості. Підсумкові рядки можуть бути введені також в кінці кожної сторінки.

При складанні документу за допомогою засобів обчислювальної техніки форма може друкуватися без рядків.

Особовий рахунок (форма № П-54 і П-54а)

Особовий рахунок застосовується для відрахування відомостей про заробітну плату за попередні періоди та пенсії.

Форма П-54 застосовується для запису всіх видів нарахувань та утримань із заробітної плати на підставі первинних документів виробітку та виконання робіт, відпрацьованого часу і документів на різні види оплат.

При безавансовому розрахунку заробітної плати записи про нарахування та утримання у формі № П-54 проводяться двома рядками. При необхідності можна у кожній графі зробити підсумковий рядок.

На підставі даних особового рахунку складається розрахунково-платіжна відомість форми № П-49.

Форма № П-54а застосовується при обробці облікових даних за допомогою засобів обчислювальної техніки і вміщує тільки умовно-постійні реквізити про працівника. Дані по розрахунку заробітної плати вкладаються щомісячно в особовий рахунок у вигляді машинограми. Зміст граф машинограми особового рахунку може бути надрукований на третій сторінці форми чи на самій машинограмі. Друга та четверта сторінки форми використовуються для друкування кодів видів оплат та утримань.

Вільні графи у верхній таблиці можуть бути використані для різних необхідних записів.

Облік розрахунків з працюючими по оплаті праці

1. Розрахунки з працюючими по оплаті праці рекомендується вести централізовано.

Первинні документи по обліку виробітку та заробітної плати здаються для перевірки та наступних розрахунків за встановленим графіком в розрахунковий відділ бухгалтерії (обчислювальний центр, станції або бюро).

2. За роботу в першій половині місяця працюючим, як правило, видається аванс, а кінцевий результат розрахунку заробітної плати виконується при виплаті заробітної плати за другу половину місяця.

Розрахунок заробітної плати робочих з відрядною оплатою праці за весь розрахунковий період виконується на підставі первинних документів за обліком виробітку заробітної плати, доплат за надурочні години роботи,

нарахування премій та ін., а також шляхом підрахунку різного роду утримань та визначення суми, яка належить видачі на руки.

Розрахунок заробітної плати робочих з погодинною оплатою праці виконується на підставі обліку фактично відпрацьованого часу, доплат за надурочні часи роботи, нарахування премій та ін., а також шляхом підрахунку іншого роду утримань та визначення суми, яка належить видачі на руки.

3. Розрахунки по заробітній платі з працюючими можуть виконуватися по одному з наступних варіантів:

I варіант

По розрахунково-платіжній відомості, яка одночасно використовується для видачі по ній заробітної плати, яка належить працюючому (типова форма № П-49). На невеликих підприємствах в тих випадках, коли техніка розподілення заробітної плати за виробничими розрахунками не ускладнюється, розрахунково-платіжна відомість може виписуватися в одному примірнику. В інших випадках відомість випикується в двох примірниках (під копірку), причому платіжним документом є перший примірник.

Дані про аванс, який виплачується, про суми утримання податків, які обчислюються по заробітній платі минулого місяця, ці повідомлення містяться в особовому рахунку (форма № П-54) та інші утримання записуються протягом місяця у відкрити на поточний місяць розрахунково-платіжну відомість.

При наявності великої кількості первинних документів по обліку виробітку робочих, підрахунок відрядного заробітку здійснюється за допомогою накопичувальної картки обліку виробітку та заробітної плати (типова форма № П-55) або накопичувальної картки обліку заробітної плати (типова форма № П-56).

II варіант

По розрахунковій відомості (типова форма № П-50) та окремій платіжній відомості (типова форма № П-53), по якій виконується виплата заробітної плати.

При наявності великої кількості первинних документів за обліком виробітку, підрахунок заробітку, також як і в першому варіанті, виконується в накопичувальній картці (типова форма № П-55 або П-56).

III варіант

За спеціальними аркушами розрахунку заробітної плати (типова форма № П-52), які випикуються для кожного працюючого на розрахунковий період. Записи розрахунків по заробітній платі виконуються під копірку в двох примірниках. Зворотна сторона другого примірника форми розрахунку по заробітній платі може бути використана для розрахунку сум, які належать на відпустку.

Суми до видачі переносяться з форми розрахунку по заробітній платі в платіжну відомість (типова форма № П-53).

4. Видача авансу за роботу в першій половині місяця при всіх варіантах виконується за платіжною відомістю (форма № П-53).

5. Для отримання повідомлення про заробіток працюючого за минулі періоди рекомендується вести особовий рахунок в котрому, крім загальних відомостей про працівника, щомісячно відображають суми нарахованої заробітної плати за видами.

Накопичувальна картка виробітку заробітної плати (форми № П-55)

Використовується для щоденного обліку об'єм робіт, виконаних бригадою або окремими робітниками.

Складається майстром (обліковцем) в одному примірнику на підставі документів про здачу виробленої продукції або про виконання робіт. Відомість передається в бухгалтерію підприємства для нарахування заробітної плати.

На підставі відомості у відповідних службах управління підприємством визначається процент виконання норм виробітку бригадою (робочими) та інші показники, які необхідні для звітності та аналізу.

(підприємство, організація)
 Ідентифікаційний
 код ЄДРПОУ

Типова форма № П-51
 Затверджена наказом Міністерства
 України від 22.05.1996 р. № 144
 Код за УКУД

РОЗРАХУНКОВА ВІДОМІСТЬ

№ _____ цеху, відділу

з _____ по _____ 200_____ р.

Порядковий номер запису	Табельний номер	Прізвище, ім'я по ба- тькові	Категорія персоналу	Професія посада	Умови праці	Тарифний розряд/оклад/	Погодинна/денна/тариф- на ставка	Відроблено		погодинно		відрадно		доплата за роботу в ночний час		за роботу у святкові /вихідні/дні		Нараховано		інше		премії																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
								години	дні	години	сума	години	сума	години	сума	години	сума	години	сума	години	сума	години	сума	години	сума	години	сума	коді	сума	коді	сума	коді	сума	коді																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	538	539	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	556	557	558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	572	573	574	575	576	577	578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601	602	603	604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	618	619	620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635	636	637	638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651	652	653	654	655	656	657	658	659	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	678	679	680	681	682	683	684	685	686	687	688	689	690	691	692	693	694	695	696	697	698	699	700	701	702	703	704	705	706	707	708	709	710	711	712	713	714	715	716	717	718	719	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	730	731	732	733	734	735	736	737	738	739	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	750	751	752	753	754	755	756	757	758	759	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	770	771	772	773	774	775	776	777	778	779	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	790	791	792	793	794	795	796	797	798	799	800	801	802	803	804	805	806	807	808	809	810	811	812	813	814	815	816	817	818	819	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	830	831	832	833	834	835	836	837	838	839	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	850	851	852	853	854	855	856	857	858	859	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	870	871	872	873	874	875	876	877	878	879	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	890	891	892	893	894	895	896	897	898	899	900	901	902	903	904	905	906	907	908	909	910	911	912	913	914	915	916	917	918	919	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	930	931	932	933	934	935	936	937	938	939	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	950	951	952	953	954	955	956	957	958	959	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	970	971	972	973	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992	993	994	995	996	997	998	999	1000

Типова форма № П-54
 Затверджена наказом Міністерства
 України від 22.05.1996 р. № 144
 Код за УКУД

_____ (підприємство, організація)
 Ідентифікаційний
 код ЄДРПОУ

ОСОБОВИЙ РАХУНОК
 за _____ 200__ р.

Цех, відділ	Категорія персоналу	Табельний номер	Сімейний стан	Кількість		Дата виходу на роботу	Пенсія	
				дітей	утриманців		вид	сума за місяць

Прізвище, ім'я по батькові _____ Дата народження _____

Дата	Номер наказу	Цех, відділ	Професія, посада	Умови праці	Тарифний розряд	Погодинна /денна/ тарифна ставка оклад/	Відмітки про використання відпустки		Вид відрахування /номер та дата документа	За який період	Кількість днів	За який період	Сума відрахування або відсоток	Розмір утримання за місяць																		
							Вид відпустки	Наказ							Час з по	Кількість днів	Вид відрахування /номер та дата документа	Період відрахування з по	Сума відрахування або відсоток													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19														
Прізвище, ім'я по батькові _____ Дата народження _____																																
Переміщення																																
Місяць	Номер документа	Почасово	Відрадно	У нічний час	У вечірній час	Доплата за роботу у святкові /вихідні/ дні	Доплата за роботу в неділю	Премія	Допомога за тимчасовою непрацездатністю	інше	Всього	Визано за Іюловину місяця /аванс/	Прибутковий додаток	Пенсійний фонд	Профспілковий внесок	Всього	Заборогованість за працівником	Сума														
																			код	код	код	код	код	код	код	код	код	код	код	код	код	код
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
Утримано та враховано																																
Заробітна плата																																
Пенсії до виплати																																
Разом до виплати																																

(підприємство, організація)
 Ідентифікаційний
 код ЄДРПОУ

Типова форма № П-55
 Затверджена наказом Міністерства
 України від 22.05.1996 р. № 144
 Код за УКУД

**НАКОПИЧУВАЛЬНА КАРТКА ОБЛІКУ ВИРОБІТКУ
 І ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ**

за _____ 200__ р.

Числа місяця	Прізвище, і., по., б. _____ Таб. № _____ Виконана робота (операції, деталі)					Прізвище, і., по., б. _____ Таб. № _____ Виконана робота (операції, деталі)				
					всього					всього
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										
16										
17										
18										
19										
20										
21										
22										
23										
24										
25										
26										
27										
28										
29										
30										
31										
Разом										

(підприємство, організація)
 Ідентифікаційний
 код ЄДРПОУ

Типова форма № П-56
 Затверджена наказом Міністерства
 України від 22.05.1996 р. № 144
 Код за УКУД

**НАКОПИЧУВАЛЬНА КАРТКА
 ОБЛІКУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ**

Місяць	Цех	Дільниця

Прізвище, і., по б.	Табельний №

Дата	№ наряду /іншого документа/	Відрядно		Інші види оплат		
		Нормо години	сума	найменування	сума	години

Зразки типових форм первинних документів з обліку касових операцій

ПРИБУТКОВИЙ КАСОВИЙ ОРДЕР (форма № КО-1)

Застосовується для оформлення надходження грошей до каси при обробці інформації як з використанням обчислювальної техніки так і без неї.

Випишується в одному примірнику робітником бухгалтерії та підписується головним бухгалтером або особою, яка на те уповноважена. Квитанція видається на руки особі. Яка здала гроші, а ордер залишається у касі та реєструється в журналі реєстрації прибуткових та видаткових касових документів.

ВИДАТКОВИЙ КАСОВИЙ ОРДЕР (форма № КО-2)

Застосовується для оформлення видачі грошей з каси при обробці інформації як з використання обчислювальної техніки, так і без неї. Випишується в одному примірнику робітником бухгалтерії, підписується керівником підприємства (організації) та головним бухгалтером чи особою, яка на те уповноважена. Реєструється в журналі реєстрації прибуткових та видаткових касових документів.

ЖУРНАЛ РЕЄСТРАЦІЇ прибуткових та видаткових касових документів (форми №№ КО-3 та КО-3а)

Застосовується для реєстрації прибуткових касових документів.

Журнал відкривається окремо на прибуткові та видаткові касові документи.

Форма № КО-3а ведеться за розсудом керівництва замість журналу по формі № КО-3.

КАСОВА КНИГА (форма № КО-4)

Застосовується для обліку руху грошей в касі. Кожний аркуш касової книги складається з двох рівних частин: одна з них (з горизонтальним лініюванням) заповнюється касиром як перший примірник та залишається у книзі, друга (без горизонтального лініювання) заповнюється з лицьового та зворотного боку через копіювальний папір і як звіт касира є відривною частиною аркуша. Перші та другі примірники аркушів нумеруються однаковими номерами.

Записи касових операцій починаються на лицьовому боці невідривної частини аркуша (після рядка “Залишок на початок дня”).

Спочатку аркуш згинають по лінії відрізу, підкладаючи відривну частину аркуша під частину, яка залишається у книзі. Для ведення записів після “Перенос” відривну частину аркуша накладають на лицьовий бік невідривної частини та продовжують записи по горизонтальному лініюванню зворотного боку невідривної частини аркуша.

Бланк звіту до кінця операцій за день не відривається.

По рядку “У тому числі на оплату праці” показується сума по платіжних відомостях на оплату праці, не списана на видаток каси.

В кінці кожного робочого дня касир подає звіт під розписку до бухгалтерії з додатком прибуткових та видаткових касових документів.

КНИГА ОБЛІКУ ПРИЙНЯТИХ ТА ВИДАНИХ КАСИРОМ ГРОШЕЙ (форма № КО-5)

Застосовується для обліку грошей, виданих з каси підприємства довіреній особі (роздавачу), яка виплачує заробітну плату, та повернення наявних грошей та сплачених документів.

Книгу веде касир. Видача та повернення грошей і сплачених документів оформлюється підписами.

_____ (підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ _____

Типова форм № КО-1
Затверджена наказом Міністерства
України від " " 1996 р. № 51
Код за УКУД _____

ПРИБУТКОВИЙ КАСОВИЙ ОРДЕР

Номер документа	Дата складання	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного обліку	Сума	Код цільового призначення			

Лінія відмітки

Прийнято від _____
Підстава: _____
_____ грн.
(прописом)

Додаток: _____

Головний бухгалтер _____

Одержувач касир _____

(підприємство, організація)
КВИТАНЦЯ
до прибуткового касового ордера
№ _____

Прийнято від _____

Підстава: _____
_____ грн.
(прописом)
" " " р.

М.П. Головного бухгалтера _____
Касира _____

_____ підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ _____

Типова форма № КО-2
Затверджена наказом Міністерства
України від 15.02.1996 р. № 51
Код за УКУД _____

ВИДАТКОВИЙ КАСОВИЙ ОРДЕР

Номер документа	Дата складання	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного обліку	Сума	Код цільового призначення		
1	2	3	4	5	6	7	8

Видати _____ прізвище, ім'я по батькові

Підстава: _____
_____ грн.
прописом

Додаток: _____

Керівник _____ Головний бухгалтер _____
Одержав _____ грн.

" " прописом 200 р. Підпис _____

За _____
найменування, номер, дата, та місце видачі документа, який засвідчує особу одержувача
Видав касир _____

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № КО-3
Затверджена наказом Міністерства
України від 15.02.1996р. № 51
Код за УКУД

**ЖУРНАЛ РЕЄСТРАЦІЇ ПРИБУТКОВИХ
ТА ВИДАТКОВИХ КАСОВИХ ДОКУМЕНТІВ**

Ліва сторона типової форми № КО-3

Прибутковий документ		Сума	Примітка	Видатковий документ		Сума	Примітка
дата	номер			дата	номер		
1	2	3	4	5	6	7	8

Права сторона типової форми № КО-3

Прибутковий (видатковий) документ		Надійшло (витрачено) грошей				Примітка
дата	номер	На заробітну плату, премії, стипендії	На відрядження та переміщення			
1	2	3	4	5	6	7

Касир _____

(підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № КО-3а
Затверджена наказом Міністерства
України від 15 лютого 1996 р. № 51
Код за УКУД

**ЖУРНАЛ РЕЄСТРАЦІЇ ПРИБУТКОВИХ
ТА ВИДАТКОВИХ КАСОВИХ ДОКУМЕНТІВ**

200__ р.

журнал ведеться за розсудом міністерства /відомства/ замість журналу за форми № КО-3

За даним зразком друкувати всі сторінки журналу

Прибутковий документ		Сума	Примітка	Видатковий документ		Сума	Примітка
дата	номер			дата	номер		
1	2	3	4	5	6	7	8

(підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № КО-4
Затверджена наказом Міністерства
України від 15 лютого 1996 р. № 51
Код за УКУД

КАСОВА КНИГА
на 200__ р.

Каса за "____" _____ 200__ р.

Номер документа	Від кого отримано чи кому видано	Номер кореспондуючого рахунку	Прибуток	Видаток
1	2	3	4	5
Перенос.....				

Номер документа	Від кого отримано чи кому видано	Номер кореспондуючого рахунку	Прибуток
1	2	3	4
Разом за день.....			
Залишок на кінець дня... у тому числі на зарплату			

Лінійний відрізок

Касир _____
Записи у касовій книзі перевірів
і документи у кількості _____ прибуткових та _____ видаткових документів одержав бухгалтер _____
(прописом) (прописом)

Друкують на останній сторінці
у правому нижньому куті.

В цій книзі пронумеровано та прошнуровано _____ сторінок та опечатано сургучною печаткою.

М.П.

Підпис _____

(підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № КО-5
Затверджена наказом Міністерства
України від 15 лютого 1996 р. № 51
Код за УКУД

КНИГА ОБЛІКУ ПРИЙНЯТИХ ТА ВИДАНИХ КАСИРОМ ГРОШЕЙ

(прізвище, ім'я по батькові касира)

За даним зразком друкувати всі непарні сторінки книги

Здано касиром старшому касиру			Розписка старшого касира про одержання готівки та сплачених документів	Залишок готівки на кінець дня
готівкою	сплаченими документами	разом /сума цифрами та прописом/		
6	7	8	9	10

За даним зразком друкувати всі парні сторінки книги

Дата	Залишок готівки у касира на початок дня	Видано касиру /сума цифрами і прописом/	Розписка касира про одержання грошей	Отримано за день за прибутковими операціями
1	2	3	4	5

Зразки типових форм первинних документів з обліку розрахунків з підзвітними особами

АВАНСОВИЙ ЗВІТ (форма № 286 (КО-7))

Авансовий звіт – документ про витрачені у відрядженні кошти та повернення не використаних сум, подається до бухгалтерії не пізніше трьох робочих днів після повернення з відрядження. До авансового звіту прикладаються відповідні документи: посвідчення (з відмітками про вибуття і прибуття), залізничні та інші квитки, копії товарних чеків, приймальні акти тощо.

підприємство, організація
Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Типова форма № 286 (КО-7)
Затверджена наказом Міністерства
Україна від 15.02.1996 р. № 51
Код за КУД

Відділ _____	Посада _____	Проводка № _____
Цех _____	Професія _____	від _____ р.
Прізвище, і., по б. _____		
АВАНСОВИЙ ЗВІТ № _____ від _____ 200__р.	Дебет	
Призначення авансу _____	рахунок	сума
	карт.	сума
Решта _____ попереднього авансу	Сума	Звіт перевірено
Перевитрата _____		Розділ _____ § _____ ст. _____
Одержано (від кого):		До затвердження:
1. _____		грн. _____ коп _____
2. _____		Бухгалтер _____ р. _____
Разом одержано _____		Кредит
Витрачено _____		Звіт затверджую в сумі _____
Решта _____		
Перевитрата _____		
Додаток _____ документів		Підпис _____ 200__р.
		Бухгалтер
		Перелік документів див. на звороті

Дата	Пор. № док.	Кому, за що та по якому документу сплачено	Сума	Дебет	
				рахунок	карт.
Всього					

Підпис підзвітної особи _____

Зразки типових форм первинних документів з обліку готової продукції та її реалізації

РАПОРТ

на переробку сировини і виробіток готової продукції (спеціалізована галузева форма)

Відображає подобові залишки сировини і готової продукції, їх надходження та використання (реалізацію) за добу.

Витрати на виробництво у рапорті відображаються за нормою одиниці продукції і на весь випуск.

ПРИЙМАЛЬНО-ЗДАВАЛЬНА НАКЛАДНА (форма № П-10 галузь)

Документ засвідчує внутрішньо добове надходження продукції на склад готової продукції і накопичує відповідну інформацію за звітний період.

НАКЛАДНА

на відпуск сировини у виробництво (спеціалізована галузева форма)

Застосовується в окремих галузях для фіксації передачі у відповідних галузях видів сировини у виробництво за звітний період.

НАКОПИЧУВАЛЬНА ВІДОМІСТЬ виробництва готової продукції (спеціалізована галузева форма)

Використовується для відображення виробництва готової продукції за видами щодобово за звітний місяць. Відомість ведеться по кожному виробничому підрозділу окремо.

АКТ

на виявлений виробничий (експедиційний) брак (спеціалізована галузева форма)

Використовується для відображення кількості забракованої продукції за видами і ознаками браку та його причинах за відповідну дату.

Товарно-транспортна накладна

документ, що складається при відвантаженні готової продукції при умові транспортування автомобільним транспортом. Товарно-транспортна накладна виписується як правило в 6 примірниках:

- покупцеві,
- клієнтові,
- водію,
- перепустка для охорони,
- залишається на заводі,
- під реєстрацію.

підприємство, організація
 Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Спеціалізована форма
 Затверджується наказом
 галузевого міністерства
 Код за УКУД

**РАПОРТ
 про переробку сировини і виробіток готової продукції**

“ ___ ” _____ 200__ р.

Підприємство _____
 Цех _____
 Ст. майстер (майстер) _____

Коли	_____

Шифр	Найменування	Одиниця виміру	Залишок на початок дня	Надійшло, вироблено	Використано, реалізовано	Залишок на кінець дня	Витрата за нормою	
							на одиницю продукції	всього
Сировина		кг.						
		кг.						
		кг.						
		кг.						
Всього		кг.						
		Базисн. кг.						
Продукція		кг.						
		кг.						
		кг.						
		кг.						
	Залишок	кг.						
Всього								

Технологічні втрати _____

Заповнюється по цеху _____

Зворотна сторона форми

Шифр	Найменування	Од. вим.	Залишок на поч. дня	Надійшло, вироблено	Використано, реалізовано	Залишок на кінець дня	Витрата за нормою		
							на од. продукції	всього	
Результат відхилення: пере-витрати (+) економія (-)	Засировують Заводом	Шифр			В. т. ч. 1. Списано за актами 2. Віднесено на	Шифр		Шифр	
Шифр	Найменування	Од. вим.	Залишок на поч. дня	Надходження	Витрата		Залишок на кінець дня		
					всього	в. т. ч. бій			

Пояснення причин відхилення від норм _____

Здано зворотні відходи _____ до (акт № _____ від _____)

Рапорт склав майстер (ст.) _____

Технолог (лаборант) _____

Перевірив: Економіст _____

Бухгалтер _____

Додаються документи:

по доходам _____

по витратам _____

Операція	Виконані (ЛПІ, відпр., отрим.)	Спосіб			Час, год., хв.			Додаткові операції			підпис відп. особи
		Руч., нал., мех., вантажопід., смк..	Код	Прибуття	Вибуття	Простою	Години, хвилини	Назва, кількість	Години, хвилини	Назва, кількість	
навантаження	15	16	17	18	19	20	21	22	23		
розвантаження											

Транспортні послуги

ВАНТАЖНО-РОЗВАНТАЖУВАЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ

ІНШІ ВІДОМОСТІ (заповнюються авто підприємством)												
Відстань перевезення по тр. доріг в км.												
всього	24	I тр.		II тр.		III тр.		Код експед.	За трансп. послуги з клієнта	Потр. розв. вод.	Штраф	
		25	26	27	28	29	30					31

Відмітки про складені акти

Розрах. вартості	За тону	Недовант. авт. і прич.	За спец. трансп.	За транс. послуги.	Вант.-розв. роботи (тони)	Позанорт. простой		Інші доплати	Знижки за скор. прост.	Всього
						навант.	розвант.			
виконано	37	38	39	40	41	42	43	44	45	47
розлішка до оплати										

Таксування

Зразки типових форм первинних документів з обліку банківських операцій

Рахунок-фактура Типова форма № 0401005

Документ складається перед відвантаженням продукції та за яким покупець здійснює передоплату. В рахунках-фактурах вказуються: найменування платника та отримувача, їх адреса, найменування банку та його реквізити, сума рахунка-фактури та інша інформація.

Платіжна вимога (форма № 0401001)

Це розрахунковий документ, що заповнює постачальник сплатити вартість товару, виконання робіт, послуг і направляє покупцеві. При згоді покупця заповнюється нижня частина цього документа і направляється до свого банку для переказу акцептованої суми на розрахунковий рахунок постачальника.

Платіжне доручення (форма № 0401002)

Це письмове оформлення доручення клієнтів банків, що його обслуговує, на переказування визначеної суми коштів із свого рахунка. Платіжні доручення приймаються банками до виконання протягом десяти календарних днів із дня виписки, без урахування для заповнення платіжного доручення.

Заява на відмову від акцепту (форма № 0401004)

Документ, що підтверджує мотивовану відмову підприємства-платника від оплати виставлених на його адресу платіжних документів.

_____ підприємство, організація
Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Типова форма № 0401005
Затверджена Національним банком України
Код за УКУД

Постачальник _____
Розрахунковий рахунок № _____
Вантажовідправник: _____
Вантажоодержувач: _____
Умови розрахунку _____

РАХУНОК-ФАКТУРА № _____

Замовлення-наряд № _____	По складу _____
Платник і адреса _____	Дата _____
Найменування банку і адреса _____	“ ” _____ 200__
Розрахунковий контокорентний рахунок № _____	Сума рахунку за попередньою ціною _____ грн.
	Відмітка про сплату _____

На ст. _____ зі ст. _____
з _____ по дор. № _____ вагонів № _____
Кількість місяців _____ Вага _____ Залізн. квит № _____
Доповнення: автомашини № _____

Найменування і сорт товару	Норм. картки	Один. вим.	Кількість до відпустки	Ціна	Сума

Всього грн. _____

Сума прописом _____
Відпустив комірник _____
Прийняв товар _____ за дорученням № _____ від _____ 200__ р.
Головний бухгалтер _____ Бухгалтер _____ Оператор _____

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № 0401001
Затверджена Національним
банком України
Код за УКУД

ПЛАТІЖНА ВИМОГА № _____

Одержано банком
“ _____ ” _____ 200р.

Платник Код за ЄДРПОУ <input type="text"/> банк платника	код банку <input type="text"/>	ДЕБЕТ рах. № <input type="text"/>	СУМА
Одержувач Код за ЄДРПОУ <input type="text"/> банк платника	код банку <input type="text"/>	КРЕДИТ рах. № <input type="text"/>	
Сума (словами) _____	в.м _____	в.м _____	

Призначення платежу _____

М.П. Підпис _____

Проведено банком
“ _____ ” _____ 200р.
підпис банку _____

підприємство, організація
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № 0401002
Затверджена Національним
банком України
Код за УКУД

ПЛАТІЖНЕ ДОРУЧЕННЯ № _____

від “ _____ ” _____ 200 р.

Одержано банком
“ _____ ” _____ 200 р.

Платник Код за ЄДРПОУ <input type="text"/> Банк платника	код банку <input type="text"/>	рах. № <input type="text"/>	ДЕБЕТ <input type="text"/>	СУМА
Одержувач Код за ЄДРПОУ <input type="text"/> Банк одержувача	код банку <input type="text"/>	рах. № <input type="text"/> рах. № <input type="text"/>	Кредит <input type="text"/>	
Сума (словами) _____				

Призначення платежу _____

М.П. Підпис платника _____

Проведено банком “ _____ ” _____ 200 р.
Підпис банку _____

підприємство, організація
Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Типова форма № 0401004
Затверджена Національним банком України
Код за УКУД

**ЗАЯВА ПРО ВІДМОВУ
ВІД АКЦЕПТА №**

Платник (постачальник товарів) _____ " " _____ 200р.

		ДЕБЕТ	Сума
<input type="text"/>	Код	рахунок № _____	
Банк платника	Код	рахунок № _____	
Отримувач			
<input type="text"/>	Код		
Банк платника	Код	рахунок № _____	

Сума

		Коди	
Договір № _____	Платіжне № _____ від " " _____ 200 р. на грн. Оплачено банком	Вид операц.	
Замовлення № _____		Вид опер.	
Мотив відмови від акцепта			

Прийняти відмову від акцепту дозволяється

М.П.

Підпис клієнта _____

Проведено банком
" " _____ 200 р.

Підпис банку _____

Зразки типових форм первинних документів з обліку бланків суворої звітності

Прибутково-видаткова накладна на бланки суворої звітності (форма № СЗ-1)

Накладна застосовується для оформлення надходження на склад і відпуску із складу бланків суворої звітності.

Прибутково-видаткова книга по обліку бланків суворої звітності (форма № СЗ-2)

Книга передбачена для ведення обліку бланків суворої звітності на складі і застосовується всіма підприємствами, організаціями та установами. Вона повинна бути пронумерована, прошнурована і скріплена сургучною печаткою та підписами керівника підприємства (організації) і головного бухгалтера.

Для ведення обліку окремих видів бланків суворої звітності в книзі виділяється одна або кілька сторінок.

Акт на списання використаних бланків суворої звітності (форма № СЗ-3)

Акт застосовується для списання використаних бланків суворої звітності з підзвіту матеріально-відповідальних осіб.

Списання з підзвіту бланків суворої звітності здійснюється на підставі акту, який складається спеціально створеною комісією.

Акт перевірки наявності бланків суворої звітності (форма № СЗ-4)

Акт застосовується для перевірки фактичної наявності бланків суворої звітності при надходженні на склад постачальника.

При виявленні нестачі бланків під час їх приймання на склад спеціально створеною комісією складається акт у двох примірниках, в якому вказується кількість відсутніх в наявності книжок, їх серії та номери бланків. Один примірник акта направляється постачальнику для виявлення причин розходження і прийняття заходів.

Картка-довідка по виданим та використаним бланкам суворої звітності (форма № СЗ-5)

Картка-довідка застосовується для ведення аналітичного обліку по виданих і використаних бланках суворої звітності.

Відкривається на кожну матеріально-підзвітну особу, яка здійснює облік бланків суворої звітності, на кожний вид бланків окремо.

Підставою для ведення картки-довідки служать первинні документи: прибутково-видаткові накладні, акти перевірки наявності бланків і акти на списання використаних бланків суворої звітності.

(підприємство, організація) –вантажовідправник

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

(підприємство, організація) –вантажодержувач

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Типова форма № СЗ-І

Затверджена наказом Міністерства

України від. 11.03.1996 р. №67

Код за УКУД

ПРИБУТКОВО-ВИДАТКОВА НАКЛАДНА № _____

на бланки суворої звітності

“ _____ ” _____ 200 ____ р.

Кому відпущено _____ Через кого _____

За дорученням № _____ від “ _____ ” _____ 200 ____ р.

№ п/п	Найменування бланків	Видано				Одержано			
		кількість книжок	серія бланків	№ бланків		кількість книжок	серія бланків	№ бланків	
				з №	по №			з №	по №

Відпуск дозволив _____

Відпустив _____

Одержав _____

найменування підприємства(організації)

Ідентифікаційний

Код ЄДРПОУ

Типова форма № СЗ-2

Затверджена наказом Міністерства

України від. 11.03.1996 р. №67

Код за УКУД

**ПРИБУТКОВА ВИДАТКОВА КНИГА
З ОБЛІКУ БЛАНКІВ СУВОРОЇ ЗВІТНОСТІ**

за 200 ____ рік

Найменування бланків _____

Дата	Від кого одержано і кому видано	Підстава /найменування документа № і дата/	Прибуток		Видаток	
			кількість книжок	серія і № бланків	кількість книжок	серія і № бланків

В книзі пронумеровано та прошнуровано _____ сторінок

Керівник підприємства /організації/ _____

Головний /старший/ бухгалтер _____

“ _____ ” _____ 200 ____ р.

(підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № СЗ-3
Затверджена наказом Міністерства
України від 11.03.1996 р. №67
Код за УКУД

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Керівник підприємства (організації)
“ _____ ” _____ 200__ р.

АКТ

на списання використаних бланків суворої звітності

“ _____ ” _____ 200__ р.

Проведена перевірка використаних бланків суворої звітності матеріально відповідальною особою:

Перевіркою встановлено _____ прізвище, ім'я по батькові, посада _____ за _____ місяць _____ 200__ р.

Найменування використаних бланків	Кількість	Серія бланків	№ бланків		Найменування використаних бланків	Кількість	Серія бланків	№ бланків	
			з №	по №				з №	по №

Всього використано і підлягає списанню _____

Члени комісії: _____ прізвище, ім'я по батькові _____ посада _____ підпис _____
_____ прізвище, ім'я по батькові _____ посада _____ підпис _____

підприємство (організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № СЗ-4
Затверджена наказом Міністерства
України від 11.03.1996 р. №67
Код за УКУД

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Керівник підприємства
(організації) _____
“ _____ ” _____ 200__ р.

АКТ

перевірки наявності бланків суворої звітності

“ _____ ” _____ 200__ р.

Перевіркою встановлено:

Кількість книжок	Серія бланків	За даними накладної		Кількість книжок	Серія бланків	Фактично	
		№ бланків				№ бланків	
		з №	по №			з №	по №

Результати перевірки: нестача наступних номерів _____

Члени комісії: _____ прізвище, ім'я по батькові _____ посада _____ підпис _____
_____ прізвище, ім'я по батькові _____ посада _____ підпис _____
_____ прізвище, ім'я по батькові _____ посада _____ підпис _____

(підприємство, організація)
Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

Типова форма № СЗ-5
Затверджена наказом Міністерства
України від 11.03.1996 р. №67
Код за УКУД

КАРТКА - ДОВІДКА
по виданих і використаних бланків суворої звітності

найменування бланків суворої звітності/

Прізвище, ім'я по батькові матеріально відповідальної особи посада

Дата	Підстава /найменування документа/ дата/	Отримано				Використано				Залишок			
		Кількість квиток	Серія бланків	№ бланків		Кількість квиток	Серія бланків	№ бланків		Кількість квиток	Серія бланків	№ бланків	
				з №	по №			з №	по №			з №	по №

Навчальне видання

Чернелевський Л.М.

Бухгалтерський облік у документах

Навчальний посібник

Редактор *Василенко Людмила Геннадіївна*
Коректор *Наследова Тетяна Анатоліївна*
Комп'ютерна верстка *Василенко Людмила Геннадіївна*
Дизайн обкладинки *Сидоренко Марія Олексіївна*

Підписано до друку 08.06.2007.
Формат 84 x 108/32. Папір офсетний.
Друк офсетний. Гарнітура Newton C.
Умовн. друк. аркушів – 24,68. Обл.-вид. аркушів – 25, 72.
Наклад 1000 примір.
Замовлення № _____

Видавництво «Кондор»
Свідоцтво ДК №157 від 17.12.2002 р.
03067, м. Київ, вул.Гарматна, 29/31,
тел./факс (044) 408-76-17, 408-76-25